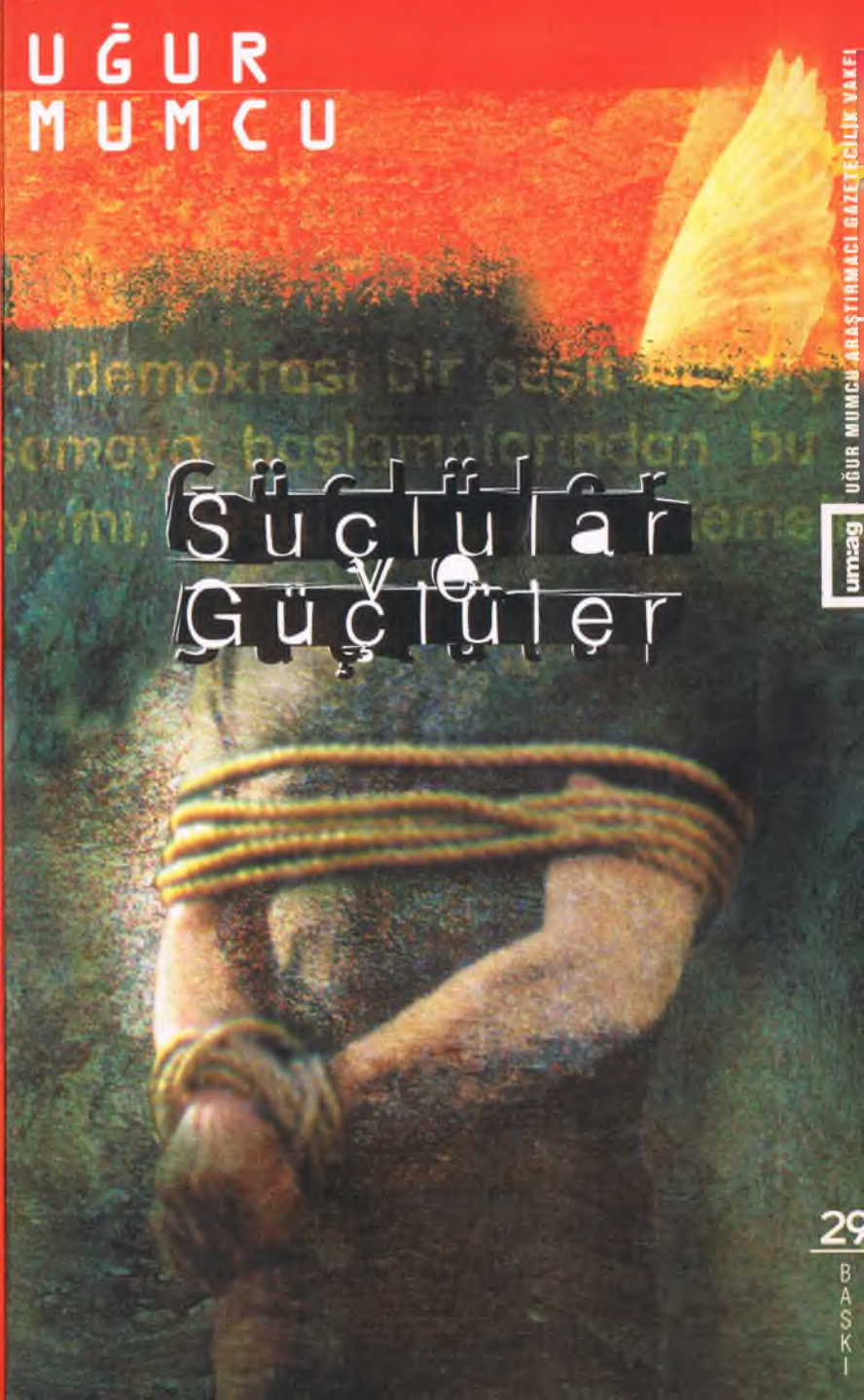
UĞUR MUMCU

Suçlular ve Güçlüler

UĞUR MUMCU ARAŞTIRMACI GAZETECİLİK VAKFI

umag

29

BASKI

UĞUR MUMCU

umag SUÇLULAR VE GÜÇLÜLER

um:ag Vakfı Yayınları: 3
Bütün Yapıtları Dizisi: 1

SUÇLULAR VE GÜÇLÜLER

UĞUR MUMCU

1'inci Baskı: Nisan 1975, İstanbul
29'uncu Baskı: Ekim 1996, Ankara, 3 000 adet
("Suçlular ve Güçlüler", 28. baskıya kadar "Tekin Yayınevi" tarafından toplam 109 500 adet yayınlanmıştır.)

ISBN 975-8084-24-0

Yayın Yönetmeni: Ali TARTANOĞLU

Kapak Tasarımı ve İllüstrasyon: SOLARİS

Dizgi: um:ag

Baskı: DUMAT

UĞUR
MUMCU

Süçlüler Güçlüler

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ
ÖNSÖZ: 12 Mart Üzerine 1
SIKIYÖNETİM MAHKEMELERİ 23
Grev ve Memur 25
Yabancı Dilde Eşitlik 28
Anayasa ve Danıştay Kararları 33
Dernekler ve Siyaset 38
Anayasa ve Fikir Suçları 43
Basında Ceza Sorumluluğu 48
Askeri Mahkemelerin Görevleri 52
Sıkıyönetim Mahkemeleri 56
Polis ve Ordu Birliklerinin Kullanılması 60
Devrim Tarihi Okutuluyor mu? 64
Halkçılık İlkesi 69
Milli İstihbarat Örgütü ve Anayasa 73
Haberleşme Özgürlüğü ve Sorumluluk 77
Polis ve Şiddet 81
Hükümetin Manevi Şahsiyeti 85
Anayasayı İhlal Suçu 89
BÜYÜKLERE MASALLAR 95
Anayasayı Çiğneme Sanatı 97
Savcılar Bir Dakika 99
Yöneticilerimiz 101
Sosyeteden Ne Haber?!.. 103
Emniyet Müdürü Merhaba 105
Özgürlük Bayramı 107
"Cercle D'orient"dan Anadolu Kulübüne 109
Yahya Han'ın Şerbetçisi 111
Büyüklere Masallar 113
Cumhuriyeti Savunmak 115
Nihad Erim, Allah Kerim..... 117
Zoraki Nikah 119
Ordunun Şerefi 122
Tohum ve Toprak 123
BELGEDEN BİLGİYE 127
Tahrikçi Ajan 129

Bir Hikayemiz Var 130
Sahibinin Sesinden 133
Tehlikeli İlişkiler 135
Bir Belge Daha 138
Bir Sorumuz Var 140
Kitap Yakan Savcı 142
Milli Savunma Bakanına 144
Hakkınız Var mı 146
Bir Olay Bir Belge 149
Bayar Örneği 151
Perde Kalkmalı 153
Nankörlük 155
İtirazımız Var 157
Yavuz Bey Kim? 160
AP Paşası 162
Buyrun Paşanızı 164
İtiraflar 166
Belgeden Bilgiye 168
Mozaik 171
Hak Etmediler mi? 174
O.D.T.Ü Dosyası 176
Bunları da Tanıyalım 179
Perdelerin Arkası 182
Bizi Dinler misiniz? 184
Kaybeden Kim? 186
Materyalist 188
Sorumlu Olmak 190
Aşırı 192
Tescilli 194
Kim Uğraşacak 196
Solculuk İçin Solculuk 197
Sen de mi Brütüs?!.. 199
Aç Kalma Özgürlüğü 201
Yurttaş Değil mi? 203
Bir Ölünün Davası 205
Kime Hizmet?.. 207
Havadan ve Sudan 210
Dokunmayın Demirel'e 212

Özeleştiri 214
Mağdur!.. 216
Gündemdeki ... 218
ERİM ANSİKLOPEDİSİ 221
Erim Ve İşkence ... 223
Erim Ansiklopedisi 224
Sokakların Dili 226
Jeopolitik Sosyalizm 228
Gereksiz Oy 231
Dansa Davet 233
Kederden mi Bilmem... 235
HUKUKÇU VE CELLAT 237
Oylama Geçersizdir 239
Söz Hukukun Artık ... 241
Şu 141-142 243
Şiddet Kullanarak ... 245
Anarşist!.. 248
Ters Orantı 250
Hukukçu ve Cellat ... 252
Kötü Hal ve düşünce 254
SORMAYALIM MI?.. 257
Ankara'nın Taşına Bak... 259
Bugünden Bellidir ... 260
Sormayalım mı? ... 263
Hep Aynı Oyun ... 265
Düşman Çiçek Göndermez 267
Enternasyonal Faşizm 269
MİLLİYETÇİLİK BU MU? 273
Oligarşinin Sesi 275
Milliyetçilik Bu mu? 276
Türk Yunan İşadamları 278
Marifetler 280
İşte Turancı... 283
Milliyetçiye Bakın 285
Bu da Milliyetçi 287
Quisling Kimdir 289
TOPAÇLAR 291
Topaçlar 293

İktidar Felsefesi 295
Meğer Neymiş ... 296
Basının Namusu 299
İnleyen Nağmeler ... 301
Yassıada'dan geliyormuş ... 303
Tarafsızlık Adına 305
DOSTLAR ... 309
Dostlar 311
Hiç 313
Mamak Cezaevi 315
Buzlar Kırılırken ... 318
Çocuklar İçin 320
Affetmeyen Affedilmeyen 322
Hükümlü Eşlerine Saygıyla ... 324
BİZİ KİM İŞLETİYOR ... 327
Bizi Kim İşletiyor? 329
Ecevit'i Eleştiriyoruz 331
Senatoda Sohbet ... 333
Gürler'in Ağırlığı ... 335
Sömürücü Kim? ... 338
Kitaplarımı İsterim ... 340
Savcı Olsam 343
TRT'nin Marifetleri ... 345
Nerde O Günler! ... 346
Oturarak mı, Ayakta mı? 349
Kabineyi Kuruyoruz 351
Yapılar 353
Sakal, Bıyık, Saç 355

SUNUŞ

Atatürkçü, laik, cumhuriyetçi, demokrat bir Türkiye'nin yılmaz savunucusu; devrimci, hep emekten yana, araştıran ve sorgulayan gazeteci Uğur Mumcu, 24 Ocak 1993 günü otomobiline konan bir bomba ile, inandığı tüm bu değerler uğruna yaşamını yitirdi.

Eşi Güldal Mumcu ile çocukları Özgür ve Özge; Uğur Mumcu'nun, yukarıda ana çizgilerini vermeye çalıştığımız kişiliğini gelecek kuşaklara aktarmak; kütüphanesini, arşivini ve tüm yazılarını tasnif edip araştırmacıların kullanımına sunmak, gazeteciliğe hevesli gençleri, araştırmacılık alışkanlığıyla mesleğe kazandırmaya çalışmak vb. amaçlarla **Uğur Mumcu Araştırmacı Gazetecilik Vakfı**'nı Ekim 1994'te hukuken, Aralık 1995'te de fiilen yaşama geçirdiler.

Bu amaçlar dışında vakfın elbette görevleri de var. Bunlardan ilk akla geleni ve belki en önemlisi, aradan üç yıldan fazla bir süre geçmesine karşın hâlâ sonuçlanmamış, hâlâ **faili meçhul** durumdaki Mumcu Cinayeti'nin sonuna kadar takipçisi olmak. Bu görevin ilk ürünü sayılabilecek **SUİKAST RAPORU 93/96 - Uğur Mumcu Cinayeti Soruşturması Sorgulanıyor** adlı çalışma, bir um:ag yayını olarak okuyuculara ve Uğur Mumcu dostlarına sunuldu.

Bir başka görev, bir başka borç, ama aynı zamanda hak ise. Onun daha önce yayınlanmış kitaplarının, bu kez adını taşıyan um:ag logosu altında yayınlanması idi. Böylesi bir cinayet söz konusu olmasaydı, bizim için de böyle bir görev doğmayacaktı. Ama cinayet, bu görevi kaçınılmaz kıldı. Elinizdeki kitap işte bu görevin bir ürünü.

Bu noktaya ulaşılmasında, Mumcu'nun bütün kitaplarını 1975'ten bu yana, 21 yıldır yayınlamakta olan Tekin Yayınevi'ne ve Sayın Kemal Karatekin'e hem bu hizmet, hem de anlayış ve katkılarından dolayı teşekkür ederiz. **Suçlular ve Güçlüler**'in ilk 28 baskısı da Tekin Yayınevi tarafından yayınlanmıştı.

Türkiye koşullarında hele Uğur Mumcu Vakfı olarak, belli bir özel, toplumsal amaçla kitap yayınlamak güç bir iş. Türki-

ye'nin ekonomik ve toplumsal koşulları, bu koşulların özellikle yayıncılık sektörüne nasıl yansıdığı biliniyor. Öteki giderler göz ardı edilse bile, kitap fiyatının yarıya yakınının dağıtım, üçte birinin de kâğıt gideri olarak düşünülmesi, sorunu kavramak için yeterlidir sanırız.

um:ag da en büyük sıkıntıyı kitapların fiyatını belirlerken yaşadı. Hem olabildiğince nitelikli ürün yaratmaya, hem de burada **kitap** olan bu ürün ile, Uğur Mumcu okurları arasında bir uzaklık olmamasına uğraşırken çok zorlandık. Kitaplarımızın fiyatı bilinen tüm gerçeklere karşın yüksek bulunabilir. Ama kağıt ve baskı kalitesini dikkate alırsa, fiyatların sık sık değişmemesi için çaba harcanacağını bilirse, okuyucunun hoşgörü katsayısının da artacağını umuyoruz.

Suçlular ve Güçlüler'in şu anda elinizde bulunması, bu umudumuzun yersiz olmadığını gösteriyor. Bu, ayrıca, ülkemizi siz dost okurlarla birlikte aydınlık yarınlara taşımak amacıyla kurulan Uğur Mumcu Vakfi'na yapılmış önemli bir katkı. Sağ olun.

Bir önemli görevin gereği olan bu kitapların yeniden yayınlanmasında bize değerli katkılarda bulunan, Abdullah Nefes, Fatih Alpertan, Mesut Seven, Özcan Çetin, Savaş Sönmez, Canan Duran, Çiler Keleş, Sezer Yücel, Neriman Küpçü, Şebnem Kocabıyık, Zeynur Türkrnen, ile Serkan Salihoğlu, İrfan Çiftçi ile Dumat Matbaası ve çalışanlarını, kapak düzenlemelerini özenle yeniden yapan Emrah Yücel ve Murat Kaya'yı da unutmadık. Onlara da içtenlikle teşekkür ediyoruz.

Çağlar boyunca daha iyi, daha güzel, daha aydınlık bir dünya dileyen insanlar, düşünceleri uğruna eziyet çektiler, öldürülmeyi göze aldılar, öldürüldüler. Yaşamını, bu yolda gözünü kırpmadan feda edebilecek insanlara gerek duyulmayan, ışıl ışıl ve güzel bir dünyanın, ancak sizin gibi aydınların emeği ve çabası ile oluşacağına inanıyoruz.

Bu çabanın başarıya ulaşabilmesinin ilk koşulu, unutmamak!

Düşünenlerin öldürülmemesi, öldürülenlerin unutulmaması dileğiyle...

um:ag

ÖNSÖZ:

12 MART ÜZERİNE

Doğan AVCIOĞLU

12 Mart, amaçlanna ulaşabilmiş değildir. Fakat 12 Mart'a yol açan nesnel koşullann değiştiği pek söylenemez. Bunun içindir ki, 12 Mart'ı ve onu hazırlayan ekonomik, toplumsal ve siyasal nedenleri dikkatle incelemekte yarar var.

EKONOMİK VE TOPLUMSAL ÇIKMAZ

1969 ve 1970 yıllan, toplumun bütün kesimleri için bir bunalım dönemi olmuştur. Sanayi, hammadde sağlama güçlüklerinin yanı sıra, önemli bir pazar sorunuyla karşı karşıya kalmıştır. Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda belirtildiği üzere, imalat sanayiinde kapasite kullanım oranında büyük düşüşler görülmüştür. Tüketim malı sanayilerinde kapasite kullanım oranı 1967 yılının ikinci yansında yüzde 90'a yakın iken, bu oran 1968 yılının ikinci yansında yüzde 75'e kadar gerilemiş, hafif bir iyileşmeden sonra 1970 yılında yüzde 80'in altına düşmüştür. Özellikle dokuma ve giyim eşyası sanayii satış güçlükleri içindedir. Aramalı sanayilerinde de aynı eğilim izlenmiştir. Yatınm mallan sanayiinde ise, 1968'in ilk yansından itibaren hızlı bir düşüş başlamış, 1970'in ilk yansında kapasite kullanma oranı yüzde 65'e inmiştir.

Sanayiin büyüme hızı, 1969 yılında yüzde 9,4 iken, 1970 yılında yüzde 2,5'a gerilemiştir. Gerçek işçi ücreti 1969 yılında yüzde 8,3 oranında çoğalırken, 1970 yılında ücretler yerinde saymıştır.

Çok çeşitli teşvik tedbirlerine karşın, tüketim malı sanayiinde özel kesim yatınmlan göreceli olarak azalmıştır. Özel kesimin tüketim sanayiine yatınm oranı 1969'da yüzde 29 iken, bu oran 1970 ve 1971'de yüzde 18 ve yüzde 20'dir.

Bu koşullarda işverenlerin hoşnutsuzluğu büyürken, işçi kesiminin tepkileri çoğalmıştır. Çok sayıda sert grevler görülmüş ve 16 Haziran 1970 olaylanyla işçi tepkisi doruğa ulaşmıştır.

Tanm kesiminde ise, 1968-1970, kötü yıllar dönemi olmuştur. Tanmsal büyüme, 1968 yılında yüzde 1,9, 1970 yılında yüzde 1,4'tür. 1969 yılında ise, büyüme yok, gerileme vardır.

Demirel hükümeti, sanayii koruyucu bir fiyat politikası izlemiştir. Bu nedenle sanayi-tanm fiyat dengesi 1965-1970 döneminde tanm aleyhine gelişmiştir. 1963-1965 döneminde tanm fiyatlan yüzde 10,3, sanayi fiyatlan yüzde 7,8 çoğalmış ve tanm lehine yüzde 2,3 iyileşme olmuştur. 1965-1970 döneminde ise, sanayi fiyatlan yüzde 42,4 artarken, tanm fiyatlannda artış yüzde 27,8'den ibaret kalmış ve tanm aleyhine yüzde 11,4 oranında kötüleşme görülmüştür.

Bu kötüleşme, büyük çiftçiyi de, küçük çiftçiyi de etkilemiştir. Küçük çiftçi, aleyhte gelişmenin ağırlığını daha çok duymuştur. Küçük çiftçiler traktörlerle prtesto gösterileri düzenlemişlerdir. Sayılan hızla çoğalan topraksız köylülerin toprak işgalleri çoğalmıştır.

SİYASAL ÇIKMAZ

Tanm ve sanayide bunalım yoğunlaşırken, iktidar partisi, içinden parçalanmıştır. Bu parçalanma sonucu, bütçesi reddedilen Demirel Hükümeti, 1970 Şubatı'nda istifa (etmek) zorunda kalmıştır. Birader yolsuzluklan ve Şellefyan ilişkileri kamuoyunu etkileyen konular olmuştur.

O günlerin gazetelerinin deyimiyle "Mebus Pazan" kurulmuş, bazı bağımsızlar ve Birlik Partisi'nden kopan birkaç milletvekili elde edilerek, Adalet Partisi zayıf bir çoğunluk sağlamıştır. Başkanı Sunay, Demirel'e yeniden hükümet kurma görevi vermiştir. Bülent Ecevit, "Sunay'ın uyanlara değer vermeyen ısrarlan ile" Demirel'in yeniden göreve gelebildiğini yazmaktadır.

Zayıf bir "Mebus Pazan" çoğunluğuna dayanan ve "şaibeli" diye devamlı suçlanan bir iktidar, ağırlaşan sorunlan çözmekte güçsüz kalmıştır. Öğrenci eylemleri şiddet kazanmış, hatta yargıçlar bile sokağa dökülmüşlerdir. Uğur Mumcu'nun, belgeleriyle açıkladığı üzere, öğrencileri bölmek, onlan birbiriyle vuruşturmak ve kışkırtıcı ajanlar kulanmak biçiminde tertipler, ortalığı iyice karıştırmıştır.

Geç kalmış ve geç kaldığı için de oranı yüksek tutulmuş olan Ağustos 1970 devaülasyonu, toplumsal huzursuzluğu daha da

arttırmıştır. Büyük iş çevrelerinden dahi tepkiler gelmiştir. 27 Mayıs 1960'da düşürülen Menderes Hükümeti'nin Başbakan Yardımcısı ve Akbank-Hacı Ömer Sabancı Holding grubundan Medeni Berk, 1970'te Odalar Birliği Başkanı olarak devaülasyona şiddetle karşı çıkmış, "1946 ve 1958 devaülasyonlarından sonra politik iktidarların değiştiğini ve her türlü harekete elverişli bir ortam meydana çıktığını" hatırlatarak, "bazı politikacıları, sosyal bir dalgalanmayı beklemek ve bundan medet ummak"la suçlamıştır. Devalüasyondan kısa bir süre sonra görüştüğümüz, otomobil sanayiinde önemli yatırımlar yapmış büyük bir işadamının, bu sanayi kolundaki durgunluktan yakınarak Demirel'e veryansın ettiğini de belirtelim.

Demirel'e yakın gazeteciler, temasta oldukları büyük işadamlarının o günlerde "Yunanistan tipi bir rejim özlemi" içinde bulunduklarını tekrar tekrar yazmışlardır. 26 Aralık 1971 tarihli Yankı dergisinin belirttiği üzere, bir kısım sermayedarlar, dünya iş aleminde ünlü The Financial Times gazetesi ile "Economist Intelligence Unit"in Türkiye'deki iş çevreleri muhabiri olan Norman Covey'e "Olmuyor. Bu rejimle olmuyor. Ancak bir askeri yönetim gelirse, işler yoluna girer" diyerek özlemlerini açıkça dile getirmişlerdir.

DEVRİM GAZETESİNİN 1971 BAŞI DURUM MUHAKEMESİ

1971 yılı başlarına ulaşıldığında, rejimin çıkmaz içinde bulunduğu gözler önüne serilmişti. Kamuoyu, bir müdahaleyi beklemekteydi. Fakat bu sevinçli bir bekleyiş değildi. Müdahale yapabilecek güçlerin en ileri ve iyi niyetli kesimleri dahi, çıkmaza çözüm getirecek olanaklardan yoksundu. Hiç değilse, Uğur Mumcu'nun da içinde bulunduğu Devrim Gazetesi Grubu olarak biz durumu böyle değerlendiriyor ve kötümserliğimizi belirtiyorduk. 12 Mart'tan on gün önce, 2 Mart 1971 tarihli Devrim Gazetesi'nin başyazısında düşüncelerimizi şöyle dile getiriyorduk:

"Faşizme teşne, Anayasa'dan şikayetçi, en geri ve işbirlikçi sınıflar iktidardadırlar; faşizmin en koyusuna doğru yol almaktadırlar. Bundan daha kötüsü, Türkiye'nin koşullarında düşünülemez.

Fakat ülkemizin davası, kötülerden en az kötüyü seçme davası değildir. Mazlum ülkeler arasında ilk kurtuluş savaşını veren Türkiye'miz, en geri ve uydu ülkeler safına sürüklenmenin ayıbını silebilmek için, kurtuluş yolunda, 1919 yıllarında olduğu gibi bir sıçrama yapmak zorundadır. Bu büyük kurtuluş sıçramasını yapabilecek miyiz? Uzun vadede iyimser olmakla birlikte, yakın gelecekte bunu başarabileceğimizi sanmıyoruz.

Günümüzün koşullarında bir kurtuluş sıçraması, ancak bilinçli ve örgütlü halk güçleri eliyle gerçekleştirilebilir. Bundan henüz yoksunuz. Başarıya ulaşmak için en azından bu gücün inşasına en büyük öncelik tanımak gereklidir. Ne var ki, kudret sahibi çevrelerin bu zorunluluğu anladıklarını söylemek güçtür... Sanılmaktadır ki, köklü düzen değişikliği, güçlü halk desteği olmadan, bürokratik yollardan başarılabilir. Üst kademeleri Babıali bürokrasisinden farksız nitelik kazanan bürokrasi eliyle bir devrimci eylem yürütülebilir.

Türkiye'mizin, çözüm bekleyen toplumsal sorunlarının zorlamasıyla, doğru yolu bulacağı inancındayız. Fakat görünüş odur ki, bu doğru yolu bulana kadar, bir hayli bocalanacaktır."

MİLLİ GÜVENLİK KURULU TARTIŞMALARI

Ekonomik, toplumsal ve siyasal çıkmazın Ordu alt kademelerinde yarattığı huzursuzluğun, Milli Güvenlik Kurulu toplantılarında sık sık dile getirildiği anlaşılmaktadır. Hava Kuvvetleri Komutanı Muhsin Batur, Başkan Sunay'a verdiği muhtırada ve Milli Güvenlik Konseyi'nde yaptığı çeşitli konuşmalarda huzursuzluğu belirttiğini açıklamıştır. Batur, "Silahlı Kuvvetler'de kıpırdamalar"dan, "fikirlerin sola kaydığı"ndan, "27 Mayıs öncesi komutanlarının durumuna düşmek"ten, "komuta katına duyulan nisbi güvenin gittikçe azalmakta olduğu"ndan söz etmiştir. Ekonomik ve toplumsal reformlar zorunluluğunu Demirel'le tartışmıştır. Buna karşılık Genelkurmay Başkanı Memduh Tağmaç'ın "toplumsal gelişmenin ekonominin boyutlarını aştığını" belirttiği ve Anayasal düzeni bundan sorumlu tuttuğu bilinmektedir.

Parlamentoda ve ülkede desteği zayıflayan Demirel ise, komutanları kendi safında göstermeye özenen manevralara giriş-

miştir. 1971 başlannda Demirel'in bir bakanı tarafından hazırlanan ve "Hükümet'in desteklendiğini" belirten bir bildiri, Milli Güvenlik Kurulu Sekreteri'ne bir tertip sonucu okutulmuş ve bu manevra komutanlann tepkisine yol açmıştır. Bülent Ecevit, 12 Şubat 1975 tarihli Cumhuriyet'te açıkladığı üzere, 12 Mart Muhtırası'nın bu tertip yüzünden verildiği kanısındadır. Ecevit'in görüşü şöyledir:

"Milli Güvenlik Kurulu üyesi sayın kumandanlar, hükümeti destekleme görüntüsüne belki de kendilerine rağmen düşürülmüşlerdir. İyiniyetleri dolayısıyle ve ince politika oyunlannndan anlamadıklan için belki de bu duruma gelmişlerdir.

Öyle sanıyorum ki, Ordu içi ve dışı kamuoyunun düşüncelerine ters düşen bu görüntünün uyandırdığı tepki karşısında sayın kumandanlar ancak böyle bir çıkış yaparak, kendi kamuoylannı tatmin edebileceklerini düşünmüşlerdir."

12 Mart öncesi olaylannın içinde yaşayan ve 12 Mart'tan hemen sonra emekli edilen Tümgeneral Celil Gürkan, alttan gelen baskıyla Muhtıra'nın verildiğini ileri sürmektedir. Celil Gürkan, 'Türk Silahlı Kuvvetleri İçhizmet Kanunundaki 'Cumhuriyeti korumak ve kollamak' hükmüne dayanarak, kendi iddialannca 'durumdan görev çıkaran', ancak gerçekte devrimci güçlerin oluşturduğu dinamiğin etkisi ile 'durumdan görev çıkarma' zorunluluğunda bırakılan en üst kademedeki dört komutanın" 12 Mart Muhtırası'nı imzaladığını yazmaktadır.

Demirel'e yakın Son Havadis gazetesi ise, 26 Kasım 1974 tarihli sayısında 12 Mart öncesi günlerde Muhsin Batur'un yeni bir Muhtıra'yı Kuvvet Komutanlanna imza ettirmeye çalıştığını öğrenen MİT Müsteşan Fuat Doğu'nun bunu Sunay ve Tağmaç'a duyurduğunu, Fuat Doğu ile bazı ilgililerin "önlenmesi imkansız hale gelmiş müdaheleyi solcular lehine kullandırmamak", "işin yönetimini Batur ve Gürler ikilisinin elinden almak" kararına vardıklannı, adını açıklamadığı kişilere dayanarak ileri sürmektedir. Gazeteye göre, bu karann ilk adımı olarak Tağmaç'ın da Muhtıra'yı imzalaması ve "içlerinde görünmesi" uygun bulunmuştur.

Bu iddianın doğruluk derecesi hakkında bir şey söyleyecek değiliz. Fakat, "27 Mayıs öncesi komutanlann durumuna düşmemek için" alttan gelen baskı karşısında bazı komutanlann birşeyler yapmak gereğini duyduklan, kontrolu ele almak amacıyla

Muhtıra vermeye yöneldikleri, fakat Sunay ve Tağmaç'ın sıkıyönetim komutanlanyla birlikte duruma egemen olduklan anlaşılmaktadır.

DIŞTAN GELEN MÜDAHALE

Fakat 12 Mart olayı yalnızca iç nedenlerle açıklanamaz. Dış nedenler de iç nedenler kadar önemlidir. 1969-1971 yıllan Nixon ve ekibinin Türkiye'ye karşı afyon ekimini yasaklatma savaşına giriştikleri bir dönemdir. Nixon ve yakınlannın, kendi siyasal amaçlanna ulaşmak için nasıl bir çete gibi çalıştıklan, CIA ve FBI polis örgütlerini kirli işlerde kullandıklar,ı Watergate skandalı dolayısiyle herkes tarafından öğrenilmiştir. Afyon savaşının içyüzü de, bütün ayrıntılanyla Amerikan basınında açıklanmıştır. Nixon, Amerika'daki asayişsizliğin, sokaklardaki soygun ve cinayetlerin eroin yüzünden çıktığına inanarak, afyon ekimini yasaklatmayı ve ABD'ye asayiş getiren cumhurbaşkanı olmayı amaçlamıştır. İran ve Hindistan'a söz geçirilemeyeceği anlaşılınca, bu ilk başanyı sağlama niyetiyle, "en kolay söz geçirilebilecek" ülke saydıklan Türkiye'ye karşı Nixon yönetimi, ekimi yasaklatmak için en ağır baskılara girişmiştir. Aralık 1974 tarihli Esquire dergisinde yayınlanan Edward Jay Epstein'in incelemesinde en yetkili kişilere dayanarak belirtildiği üzere, Nixon'un Afyon Komitesi, direndiği takdirde Türkiye'yi düşman ilan etmeyi, hatta NATO'dan atmayı konuşmuştur. Aldığı kesin direktif üzerine Ankara'daki Büyükelçi William Handley ABD'ye giren eroinin yüzde 80'inden Türkiye'yi sorumlu tutmuş ve ekiminin yasaklanmasını istemiştir. İsteğin yerine getirilmesi siyasal bakımdan olanaksız sayılmış, kaçakçılığa karşı kontrol tedbirlerinin arttınlacağı, çiftçileri haşhaş yerine başka bitkiler ekmeye alıştırarak sorunun zaman içinde çözüleceği belirtilmiştir. Birinci Erim Hükümeti'nin Dışişleri Bakanı Osman Olcay, Epstein'a Demirel Hükümeti'nin tutumunu şöyle açıklamıştır:

"Türkiye'de biraz sallantıda bir palamenter demokrasi olması, sorunun çözümünü daha da güçleştirmekteydi. Amerika'nın tutumunu en çok sempatiyle karşılayan bakanlar ve askerler dahi farkındaydılar ki, yanm milyon Türk çiftçisini açlığa mahkum edecek bir hükümet, iktidarda bir gün bile tutunamazdı."

Zayıf bir çoğunluğa sahip bulunan Demirel Hükümeti, devrilmemek için afyon baskısına, iyi bildiği oyalama yöntemleriyle direnmiştir. Direnme, zayıflıktan gelmiştir. Nitekim Demirel daha sonra Erim Hükümeti'nin yasaklamasını kabullenmiştir. Nixon ise kesin kararlıdır. Türkiye'ye karşı baskıyı arttırır. Hatta yeni kurulan, modern toplumların sorunlarıyla ilgili bir NATO komitesi aracılığıyla, NATO'yu da afyon baskısında kullanır. Nixon'un Afyon Komitesi'nden Rossides, ABD Kongre üyelerinden, Türkiye'ye yapılan askeri yardımın kesilmesi için baskıda bulunmalarını ister. Büyükelçi Handley, Beyaz Saray'a çağrılır. Nixon'un işi ne kadar ciddi tuttuğunu Handley'e hissettirmek için, bir yardımcısı, "Bir anlaşmaya varılmazsa, Başkan'a Altıncı Filo'nun Boğazlar'a yürümesini ve İstanbul'u bombalamasını önereceğini" söyler. Başka bir yardımcı, Handley'e "Newyork sokaklarında kaç ceset topladığını" sorar. Büyükelçinin ağzı açık kalınca, şöyle devam eder:

"Ben şahsen eroini fazla kaçırarak ölen kurbanları ambülanslarla topladım. Onların ölümünden Türkler sorumlu. Bunu onlara söyle."

Handley Ankara'ya döneceği sırada da bizzat Nixon, eroinden ölenlerle ilgili gazete kupürlerini Büyükelçi'ye verir ve Ankara'ya varır varmaz kupürleri Türkiye Başbakanı'na vermesini ister. Afyon savaşında başarısızlığa uğrayan diplomatların görevlerinden uzaklaştırılacakları Handley'e iyice anlatılır.

Epstein, yazısına şu sözlerle devam etmektedir:

"Hiç değilse diplomatlar hesabına şükürler olsun ki, Ordu seçimle gelen Hükümeti 1971'de devirdi ve Amerikan askeri yardımını ve dostluğunu afyon yüzünden tehlikeye atmaya daha az istekli bir hükümeti işbaşına getirdi."

Afyon sorunu, 12 Mart sayesinde çözülmüş olur...

Afyon sorunu ile 12 Mart arasında doğrudan doğruya bir bağlantı bulunup bulunmadığını bilemeyiz. Fakat Demirel'in yakını, eski Devlet Bakanı Turhan Bilgin, sahibi bulunduğu Güneş gazetesinde, Ekim 1974'teki AP Büyük Kongresi'nden önce böyle bir iddia ortaya atmıştır. CIA'yı suçlayan Bilgin'e göre, Brüksel'de yapılan bir toplantıda darbe kararı alınmış, haber nedense hızla yayılmış ve BBC'ye bile ulaşmıştır. BBC'den haber, Londra'da bulunan Devlet Bakanı Turhan Bilgin'e iletilmiş, Bilgin Londra Büyükelçisi Zeki Kuneralp aracılığıyla durumu Demirel'e duyurmuştur.

Gazete, AP Büyük Kongresi'nden sonra, bu konudaki belge ve dokümanlan kamuoyuna açıklayacağını ilan etmişse de, kongre kazanılınca "Demirel CIA'nın namlusunda" ifşaatı yarıda kesilmiştir. Bu nedenle, Turhan Bilgin'in gazetesi gibi, "12 Mart'ı CIA tertipledi" diyebilecek durumda değiliz. Fakat Nixon yönetiminin yaşamsal önemde saydığı afyon sorununun ancak 12 Mart müdahalesiyle çözülebildiği açıktır.

Zaten sorun, bir afyon sorunundan ibaret değildir. 1970-1971 yıllarında Vietnam Savaşı'ndan sıyrılmaya karar veren Nixon yönetimi, Doğu Akdeniz'de 1967 savaşından sonra yitirilen mevzileri kazanmayı ve ABD'nin mevkiini güçlendirmeyi önemle ele almıştır. Amerika'nın eski Ankara Büyükelçisi Parker Hart'ın New Middle East dergisinde açıkladığına göre, 1971 yılında Güneydoğu Asya'da durumu rahatlayan ABD, Doğu Akdeniz'e gerekli önemi vermeye başlamıştır. Kissinger, 1971 yılında "Sovyetleri Mısır'dan kovmak, Orta Doğu'daki ABD politikasının zorunlu amacıdır" demektedir. Nitekim bu yolda az çok başarılı olunmuş, Mısır-Suudi Arabistan yakınlaşması sağlanmış, Nasır'cı sol kanat tasfiye edilmiş, Sovyet teknisyenleri 1972 yılında Mısır'dan uzaklaştırılmıştır. ABD'nin müttefikleri olan Suudi Arabistan, Suriye ve İran'ın Irak üzerindeki baskılarıyla ve Mısır'ın ılımlı desteğiyle, ABD diplomasisi Doğu Akdeniz'de genel bir taarruza geçmiştir. İlk kurban, Filistin Kurtuluş Örgütü olmuştur. Ürdün Kralı Hüseyin, ABD'nin desteğiyle, Kurtuluş Örgütü'ne ağır bir darbe indirmiştir.

ABD, Sovyetler Birliği'ni kuşatan ve Orta Doğu ile Sovyet Bloku arasında tampon bölge teşkil eden ülkelerde de durumunu güçlendirmeye özen göstermiştir. Parker Hart, Orta Doğu'da asıl önemli olan Amerikan çıkarlarının, Türkiye, İran ve Yunanistan'ın olduğu bölgede bulunduğunu yazmaktadır. Yine Parker Hart'a göre, Nihat Erim'in ABD gezisinden önce ve sonra Türkiye'nin askeri alandaki istekleri karşılanmış, 1970'te Yunanistan'a silah yardımının yeniden başlamasından sonra Pire'de Altıncı Filo için üs sağlanmış ve bu gelişmeler Yakın Doğu bölgesindeki Amerikan varlığını çok güçlendirmiştir.

Gerçekten Türkiye ve Yunanistan'a, 1970'lere doğru ABD'nin ilgisinin arttığı açıktır. Yunanistan'da bu, daha belirgin gözükmektedir. Zira Nixon 1968'de iktidara gelince Atina'daki Cunta'ya karşı tutumunu sertleştirmiştir. Yunanistan'a askeri ağır malzeme

sevkini durdurmuş, Atina'ya yeni bir büyükelçi atamaktan kaçınmış ve yardımcılarını Cunta'yı eleştirme yolunda cesaretlendirmiştir. Temmuz 1969'da Savunma Bakanı Melvin Laird, askeri yardım ambargosunun sürdürüleceğini belirtmiştir. Bu tutum, The Atlantic Monthly Review'in Şubat 1975 sayısındaki araştırmada da belirtildiği üzere, 1969 sonlarına doğru Orta Doğu'da gerginliklerin artar gibi olduğu bir sırada değiştirilmiştir. Nixon, "en beğendiğim diplomat" dediği Tasca'yı Atina'ya atamıştır. Tasca, Cunta'ya karşı sayılan Atina'daki Amerikalı diplomatları uzaklaştırmış ve yardımcılarından, raporlarında Cunta'dan olumlu dille söz etmelerini istemiştir. 1970 Eylül'ünde ağır silah sevkiyatı yeniden başlamıştır. Savunma Bakanı Laird ve Başkan Yardımcısı Agnew Atina'ya giderek Yunanistan'a verilen önemi belitmişlerdir. 1972 başlarında ABD'ye yeni üsler ve kolaylıklar tanıyan yeni anlaşmalar imzalanmıştır.

Türkiye'de de 12 Mart, ABD ile ilişkilerde bir "balayı" dönemi olmuştur.

Amerikalıların afyon konusunun dışında da, ülke sorunlarını çözmekte yetersiz kaldığı için, Demirel'den şikayetçi oldukları anlaşılmaktadır. Nitekim Erim Hükümeti'nde Kültür Bakanlığı yapan Talat Halman, 1969 seçimlerine doğru, Milliyet gazetesi adına Washington'a gittiğinde, ABD Dışişleri Bakanlığı'nın Türkiye masası yetkilisi kaygılarını saklamamıştır. Halman, söylenenleri Milliyet gazetesinde yazmıştır. Halman'a göre Amerikan yetkilisi şöyle konuşmuştur:

"- Türkiye'nin ekonomik durumu umutsuz görünmeye başlıyor. Yakın gelecekte hatın sayılır ölçüde kredi sağlamaya imkan yok. İthalatınız çok yüksek düzeyde, buna karşılık ihracatınız önemli bir artış göstermiyor. Mevcut kaynaklarınızın birçoğunu verimli olarak işletip memleket içinde ekonomik canlılık sağlamak ve ihracat hacmini arttırmak bakımından hükümetiniz çok başarısız kaldı. Devalüasyondan kaçınmaya imkan yok. Türkiye, iktisadi yönden feci durumda. Washington, memleketiniz hakkında umutsuzluk içinde."

Halman, bu değerlendirmeyi kötümser bulmuştur:

"- İflasa benzer bir panorama çiziyorsunuz. Bu ekonomik koşullar altında Türkiye'nin yakın gelecekte siyasal durumu değişebilir mi?

1969 genel seçimlerinde AP'nin hezimete uğraması beklenmez.

- Peki çare?

- AP ile CHP tarafından kurulacak bir koalisyon, belki de Türkiye için en yararlı çözüm yoludur."

Ne var ki, AP-CHP koalisyonu gerçekleşmez. Demirel CHP'yi solculukla ve komünistleri korumakla suçlamakta devam eder. CHP, "şaibeli" iktidara yumuşak davranmaktan kaçınır. Fakat 12 Mart'ta bir tarafsızın başkanlığında AP-CHP koalisyonu Güven Partisi'nin de katılmasıyla -Bülent Ecevit'e rağmen- gerçekleşir. Ecevit, Genel Sekreterlik'ten istifa eder.

12 Mart ile birlikte Amerikan aleyhtan gösteriler son bulur. Altıncı Filo tekrar limanlarımıza gelmeye başlar. Erim Hükümeti'nin, NATO'da önemli görevlerde bulunmuş Dışişleri Bakanı Osman Olcay, International Herald Tribune'e, Türkiye'nin, Amerika ile dostluğu kolaylaştıran ve halkın eğilimlerine uygun düşen yeni hükümet biçimini över. Olcay, şöyle konuşur:

"Sıkıyönetim, aşırı propagandayı susturarak, muhtemelen bizim durumumuzu kuvvetlendirmiştir. Fakat halk da bizim temsil ettiğimiz hükümet biçimine daha çok güvenmektedir. Amerika ile dostane ilişkiler, Türk halkının genellikle Batı yanlısı tutumuna uygun düşmektedir. Türk halkı, kaderinin Batı'nın kaderi olduğuna inanmaktadır."

Nixon, Erim Hükümeti'ne desteğini belirtmek için Başkan Yardımcısı Agnew'u Türkiye'ye yollar. Agnew Ekim 1971'de, Yankı dergisinin açıkladığı üzere, ABD Elçiliğinde 200 Amerikalı görevliyi toplayarak onlardan Erim Hükümeti'ne destek olmalarını şu sözlerle ister:

"Başbakan Erim Hükümeti tarafından getirilmiş olan reform tasarılarını Amerika içtenlikle desteklemektedir. Siz de günlük davranışlarınızda Türklere, siyaset, eğitim ve toprakla ilgili reformları gerçekleştirmelerine yardım edebilirsiniz."

Metin Toker, Amerikalı generallerle konuşur ve onlardan "Türkiye'nin emrindeyiz" biçiminde tebessümle okunacak demeçler alır. Örneğin 11 Ekim 1971 tarihli Hürriyet'te Altıncı Filo Komutanı Amiral Kidd'i Metin Toker şöyle konuşturur:

"Türkiye, bir tecavüze uğraması sounda destek aradığı gün, vurucu filo, buradaki bizim filomuz NATO'ya, NATO ortağı bu-

lunması sıfatıyla Türkiye'ye ait olacaktır. Bugün NATO'da artık bir Güney kanadı yoktur, bir Güney Cephesi vardır. Bu cephe, Türkiye'de muazzam yeni ortak tesislere muhtaçtır. Bunlar NATO'ya çok pahalıya mal olacaktır. Türkiye'ye bunu sağlamaya mecburuz."

Nihat Erim, bu sıkı dostluk havası içinde 1972 başlannda Amerika'ya gider. Nixon, Erim'e büyük yakınlık ve ilgi gösterir. Erim'in askeri yardım isteklerini gerçekleştireceğini vaadeder. Erim, bu ilgiyi "Komutanlann istedikleri herşeyi verdiler" biçiminde açıklar. Kongre, yardımda cömert değildir. Nixon, Kongre'nin isteksizliğini "İsrail'in savunması için Türkiye ve Yunanistan'a askeri yardım zorunlu" diye karşılar.

ABD, bu yakınlaşmayı ve 12 Mart'ı, Türk-Yunan ilişkilerini güçlendirmek ve Kıbns sorununu NATO çıkarlanna uygun biçimde çözmek için büyük fırsat diye değerlendirmeye çalışmıştır.

1968'den sonra ABD'nin çabalanyla Türk-Yunan ilişkilerinde hayli yumuşama sağlanmıştır. Atina Büyükelçisi İlter Türkmen, Yunan Cuntası ile yakın ilişkiler kurmuştur. Yunan subaylan, İzmir-'deki NATO karargahına dönmüşlerdir. Ortak manevralara iki tarafın kuvvetleri katılmaya başlamıştır. Fakat yine de Türk-Yunan ilişkilerinde soğukluk vardır.

12 Mart'tan sonra bu soğukluk ortadan kalkar. Türk-Yunan işadamlan arasında sıkı ilişkiler kurulur. Temmuz 1971'de Eskişehir'de yapılan NATO atış yarışmalanna Yunanlılar da katılır. 1971 sonlanna doğru, Atina'daki Genelkurmay Başkanlan toplantısında Yunan Cuntası, Memduh Tağmaç'a özel ilgi gösterir. İnönü, Türk-Yunan dostluğunu yeniden canlandırma görevini yüklenir. Tağmaç'tan sonra Atina'ya gider. büyük gösterilerle karşılanır. Papadopulos, havaalanında İnönü'yü bekler. Güdümlü basın, "Büyük İnönü'ye Yunanistan sevgi kollannı açtı" diye manşet atar. Papadopulos ve İnönü, Türk-Yunan dostluğunu güçlü biçimde kurmak için Kıbns sorununu iki ülkenin çıkarlanna uygun olarak çözme hususunda anlaşırlar. Papadopulos, İnönü'ye bu konuda söz verir.

Daha önce Atina'ya gelen NATO Genel Sekreteri Luns, bir basın toplantısında, Kıbns konusunda görüş birliği olduğunu açıklar.

"Çok memnunum. Yunanistan ve Türkiye'nin Kıbns konusundaki görüşleri birbirinden farklı değil."

Bu görüş birliğinin ne olduğu belirtilmez. Fakat Sovyet ve Kıbrıs Rum basını, Mayıs 1971 NATO Konseyi toplantısında bir tür taksim planının kararlaştırıldığını iddia ederler. Plana göre, Ada'da cemaatler arası karışıklıklar çıkacak, Türkiye ve Yunanistan Garanti Anlaşması'na dayanarak müdahale edeceklerdir. Makarios engeli kaldırılacaktır. Böylece Kıbrıs, NATO'ya bağlanacaktır.

Atina, ünlü çeteci Grivas'ı gizlice Ada'ya yollar. Türklere karşı vahşetiyle tanınan Grivas'ın Kıbrıs'a yollanmasına, Yunan subaylarının desteğiyle EOKA'yı örgütlendirmesine ve silahlandırmasına Ankara bir tepki göstermez. Türk Dışişleri Bakanlığı sözcüleri, 21 Şubat 1972 tarihli Yankı dergisinde bu tepkisizliği, "Bize ne... Bu, Makarios'un ve Atina'nın problemi" diye açıklarlar. Makarios'un Grivas'a ve Yunan subaylarına karşı kendisini savunmak için Çek silahları almasına ise büyük tepki gösterir. Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fazıl Küçük, Mart 1972'de Türkiye ve Yunanistan'ın Kıbrıs'a askeri müdahalesini ister.

"Oyun ortadadır. Sorumluluklar omuzlanılmalıdır. Ada yeniden kana boyanmadan iki garantör devlet, duruma müdahale etmelidir."

Fakat Makarios, müdahale fırsatı vermez. Çek silahlarını Birleşmiş Milletler'e teslim eder. Grivas'ın faaliyetini engeller. Birleşmiş Milletler ve Sovyetler Birliği'ni devreye sokar. Kıbrıs işi askıda kalır. Nihat Erim Amerika gezisinde "Makarios olmazsa, Atina ile Ankara anlaşabilirler" der. Fakat 12 Mart döneminde, Yunan Cuntası'nın çeşitli tertiplerine rağmen, Makarios engeli aşılamaz.

CIA'NIN ROLÜ

Bütün bu gelişmeleri hatırlatmakla istediğimiz, 12 Mart müdahalesinin ABD tarafından büyük bir hoşnutlukla karşılandığını, haşhaş ve Kıbrıs sorunlarını çözmek, NATO'nun Güneydoğu kanadını güçlendirmek için müdahalenin önemli bir fırsat sayıldığını belirtmektir. CIA'nın müdahalede doğrudan doğruya bir etkisi var mıdır? Bu konuda, Demirel'in Devlet Bakanı Turhan Bilgin'inkine benzer birçok iddia vardır. Fakat CIA faaliyetleri hakkında tam bilgi, genellikle ABD'de açıklandığında elde edildiğinden kesin birşey söylemeye şimdilik olanak yoktur.

Bilinen, CIA'nın Türkiye ve Yunanistan'ın iç işleriyle yakından ilgilendiğidir. Yunansitan'da CIA'nın faaliyetleri ayrıntılarıyla ortaya çıkmıştır. CIA'nın 1950 başlarında Mareşal Papagos'a parti kurdurduğu, Papandreu Hükümetini devirdiği, nisbi temsilden çoğunluk sistemine geçilmesini sağladığı, CIA ajanı Papadopulos'u işbaşına getirdiği ve 1973'te Papadopulos'u düşürüp Gizikis'i iktidar yaptığı, Makarios'a karşı Sampson darbesinde rol oynadığı artık herkesçe bilinmektedir. Türkiye'deki faaliyetleri ise, pek az bilinmektedir. CIA'nın, Soğuk Savaş'ın şiddetli günlerinde Rusya'ya gitmeye ve geniş ekonomik yardım almaya kalkışan Menderes'e karşı bir askeri müdahale düzenlendiğini haber aldığı, fakat haberi Menderes'e iletmekten kaçındığı, 27 Mayıs sonrası günlerde ABD basınında yazılmıştır, fakat konu üzerinde durulmamıştır. Metin Toker, CIA'nın Johnson ile anlaşamayan İnönü'nün yerine bir başbakan bulmak üzere General Porter'i Türkiye'ye gönderdiğini iddia etmiştir. Sonraki gelişmeler bu iddiayı desteklemiştir, fakat bu konuda da başka bir şey öğrenilememiştir Yalnız 1966 yılında Haydar Tınçkanat tarafından açıklanan bir CIA raporu, Türk kamuoyunda büyük yankılar uyandırmıştır. Rapor, AP iktidan adına "biz" diye konuşan ve yüksek mevkilerde bir politikacı olduğu izlenimi veren yerli bir CIA ajanı tarafından hazırlanmıştır. Raporu Türkiye'deki CIA şefi Albay Dickson'a sunan CIA yetkilisi E.M., raporun önemli olduğunu ve kaynağın "kompetan" göründüğünü yazmıştır. M.P. tarafından önerilen "güvenlik tedbirleriyle intibak halinde" hazırlandığı belirtilen raporda, reformcu subay ve memurlann tasfiyesi şu sözlerle istenmektedir:

"Subaylann büyük çoğunluğunun reform psikozunun etkisi altında İnönü'nün körükörüne hayranlan ve Adalet Partisi'ne düşman oluşlan rejim için potansiyel bir tehlike yaratır.

"Bu durumdan kurtulmak için izlenecek politika, emir ve kumandanın tekrar kurulması, devlet mekanizmasının muhalefet yanlısı elemanlardan temizlenmesi ve CHP'nin aleti olan bazı hasım kuruluşlann zararsız hale getirilmesi olduğuna herkes inanmıştır. Buna bağlı olarak, bazı hükümet tedbirlerinin hazırlanması ve uygulanmasıyla birlikte, rejime sadık olmayan devlet memurlan ve subaylardan en tehlikelileri, bir program çerçevesinde tasfiye edilmek üzere saptanmaktadır."

Rapor, CIA'nın ne ölçüde iç işlerimizle ilgilendiğini ve nelere el attığını kamuoyunun gözleri önüne sermiştir. Böyle bir örgütün, 12 Mart öncesi ve sonrası olaylara seyirci kaldığına inanmak güçtür.

CIA, büyük burjuvazinin güçsüz olduğu Yunanistan ve benzeri ülkelerde iç işlere müdahale olanağını bürokrasinin üst kesimlerindeki etkili kişileri ve gizli polis örgütünü kontrol altında tutarak sağlamaktadır. Örneğin Yunan Merkez İstihbarat Servisi (KYP), CIA ile değil, İsrail, Portekiz, İtalya hatta Fransa gizli polis örgütleriyle yakın ilişkiler kurmuş, adeta "uluslararası faşizm"in kollan haline gelmiştir. Merkez CIA'dır.

Teknik yardım ve eğitim sağlama yoluyla CIA, ulusal gizli polis örgütlerine kolayca sızmayı başarmıştır. 1972 sonbahannda bana "kontrgerilla üssü" diye bildirilen Erenköy'deki ünlü köşke götürüldüğümde, odamdaki yatak bir amerikan yatağı idi. Yatağın üstünde markası ve fiyatı yazılıydı: "New Beauty Rest, 69,5 Dolar..." Pencereleri siyah kağıtla kaplanmış ve içinden tüten bir soba borusu geçen eski köşkün harap odasına 69,5 dolar fiyatlı yeni bir Amerikan yatağı pek az yakışıyordu. İhtimal, köşkte benim görmediğim, fakat varlığını feryatlanndan sezinlediğim, Amerikan yardımından sağlanmış birçok"teknik araç" bulunmaktaydı...

12 Mart olaylannda, gizli polise bağlı kışkırtıcı ajanlann oynadıklan önemli roller, sıkıyönetim davalannda açıklanmıştır. Daha ilginç bir açıklamayı, 27 Ekim 1974 tarihli Günaydın gazetesinde Birinci Erim Hükümeti'nin MİT'e bakmakla görevli Başbakan Yardımcısı Sadi Koçaş yapmıştır. Bilindiği gibi, 12 Mart uygulamalannda 18 Mayıs 1971 tarihi, binlerce aydının tutuklanmasıyla bir dönüm noktası teşkil etmektedir. Sadi Koçaş, bu tutuklamalann gizli polisin harekete geçmesiyle hükümetten habersiz yapıldığını ileri sürmektedir! Hükümet, tutuklamalardan sonra olan biteni öğrenmiştir. Sadi Koçaş'ın bu ilginç ifşaatı şöyledir:

"Bir kısım valiler... kitle halinde tutuklamalara girişmiş ve olayla hiç ilgisi bulunmayan yüzlerce vatandaşı tutuklamışlardı... Hükümet, tutuklamalann sür'atli, kitle halinde, yurdun dört köşesinde birden ve aynı metodla yapılmış oluşundan dolayı, bunun planlı bir eylemin sonucu olabileceğini düşünmüş ve sür'atle durumu inceletmişti. Hemen aynı gün Hükümet, endişesinde haklı olduğunu tesbit etmiştir. Ankara'dan yetkisiz bir makamın yetkisiz, basiretsiz, fakat cür'etkar başı, aksine kesin emir de almış olmasına rağmen, keyfi alışkanlıklara dayanan bir tutumla valilere talimat vermiş ve bütün Türkiye'de bir aydın avına girişilmişti. Bu bir oldu bitti idi."

Sadi Koçaş, bir gazeteciye, 12 Mart'ın ünlü Anayasa değişikliklerini kapsayan dosyanın da bu yetkisiz makam aracılığı ile hükümete geldiğini söylemiştir. Sadi Koçaş'ın yakınmalanna karşın, "yetkisiz makam" 12 Mart uygulamalannda aktif rol oynamakta devam etmiştir.

12 Mart'ta CIA'nın etkisi, "yetkisiz makam"ın oynadığı rolun ışığı altında değerlendirilmelidir. "Kontrgerilla"da bana yöneltilen ve yazılı cevap istenen belli başlı sorulardan biri, Amerika'yı neden eleştirdiğimiz idi...

12 MART REFORMLARI

12 Mart'tan sonra kurulan Birinci Erim Hükümeti, görünüşe göre, önemli reformlan gerçekleştirme umudunu taşımıştır. Atilla Karaosmanoğlu ve ekibinin, iyiniyetle hızlı bir kalkınma için zorunlu reformlan hazırlamaya yöneldiklerinden kuşku yoktur. Esasen ilk Erim Hükümeti'nin programı, pazar, finansman ve altyapı yatınmlannın yetersizliği gibi sorunlarla karşılaşan kapitalizmin, daha sağlam temeller üzerinde gelişmesini sağlayacak tedbirleri öngörmekteydi. Programda Çukurova Elektrik, bor madenleri ve petrol ana depolan dışında devletleştirme tedbirleri yoktu. Kalkınma hızını arttırmaya ve bu amaçla kaynak yaratmaya önem verilmekteydi. Ciddi sayılabilecek bir toprak reformuyla sanayiin tanm alanında pazarını genişletmeye ve kaynaklannı arttırmaya çalışmaktaydı. Köklü bir vergi reformuyla, yatınlabilir kaynaklan arttırmaya ve yüzde 8'in üstünde bir kalkınma hızı sağlamaya yönelinmek istenmekteydi. Kamu gelirlerinin çoğaltılması, sanayie yönelmiş büyük sermayenin yarannaydı. Bu sayede bugün çok yakınılan enerji, liman, ulaştırma, depolama vb. gibi temel yatınmlar gerçekleştirilebilecek ve ölçüsüz bir enflasyona gitmeden özel sanayiye fon aktanlabilecekti. Sanayiin yatınm mallan ve aramallan yatınmına kaydınlması, sanayi kesimleri arasındaki alım-satımı çoğaltarak pazan genişletebilecekti. Bütün bunlar özel sanayiin genel çıkarlanna uygundu. Ne var ki, büyük sermaye, uzun süreli çıkarlannı düşünmeden, dış ticarette fiyat kontrollerine gidilmesini ve teşvik tedbirlerinin duraklamasını bahane ederek, Karaosmanoğlu ekibine yaylım ateşi açtı.Toprak ve vergi reformlan konu-

sunda Hükümet'e herhangi bir destek getirmedi ve sanayi burjuvazisinin sınırlı bir ilerici rol oynayacağını umanlan hayal kınklığına uğratarak tutucu güçler koalisyonu içinde yerini aldı. Sanayi burjuvazisi bu miyop tutumuyla, ileriki yıllarda kendi güçlüklerini ve çelişkilerini arttıracağının farkına bile varmadı.

Başlangıçta aydın kamuoyunun birçok kesimlerinde umutlar uyandıran reform hayalciliği böylece son buldu. Uğur Mumcu ve Devrim Gazetesi Grubu, bu hayalciliği ilk gününden itibaren paylaşanlar arasında değildi. Nitekim Erim Hükümeti kurulunca, Devrim gazetesi 30 Mart 1971'de "Reform Hayalciliği" adlı başyazısında şöyle yazmıştır:

"Büyük Paşalar'ın iradesine dayanılarak, sağcı ve solcu teknisyenleri biraraya getiren bir karma hükümet kurulmuştur. Hükümetin karşısında düşman bir parlamento ve siyasi partiler vardır. Egemen sınıflar, iktidarlan ve toplumu etkilemek için, eskisi gibi her türlü olanağa sahiptirler. Dış güçler çok daha faaldir. Bu kudretli tutucular koalisyonu karşısında iktidar, halktan kopuktur. Hatta böyle bir desteği aramaktan uzaktır...

Bu koşullar, muhtırasal iradeyi de geniş ölçüde etkileyeceğinden, reformculuk denemesi çok sınırlı kalmaya mahkumdur."

Sınırlı bir reformculuk denemesi bile, başanya ulaşamamıştır. Karaosmanoğlu ve ekibi, sekiz ay içinde istifa zorunda kalmıştır. 'Atatürkçü reformlar' edebiyatı sürdürülmüşse de, 1971 sonunda reformlara artık inanan kalmamıştır. Nihat Erim, ikinci hükümetini kurarken, Atatürk reformlan edebiyatının filozofça açıklamasını yapmıştır.

"Herkes Atatürkçü. Kimin dediği Atatürk reformudur, kiminki değildir? Bunu nasıl halledeceğiz? Ya oy'la halledilir, yahut da yumruğu kuvvetli biri 'Benim dediğim Atatürkçü reformdur' der. 'Evet efendim' dersin çıkarsın işin içinden."

İkinci Erim Hükümeti, reformlardan vazgeçtiğini uygun dille belirtiyordu. Özel kesime önem verileceği, teşvik tedbirlerinin alınacağı belirtiliyor, boraks ve petrol ana depolannın devletleştirilmesi geçiştiriliyor, yabancı sermayeye getirilen bazı kısıtlamalar kaldınlıyordu. Parlamentonun reform projelerini değiştirmeye, kabul ya da reddetmeye hakkı olduğu özellikle ve altı çizilerek açıklanıyordu. Nihat Erim, Karaosmanoğlu ekibine karşı çıktığından büyük sermayenin güvenini kazanan Merkez Bankası Başkanı

Naim Talu'nun bu nedenle Ticaret Bakanlığı'na getirildiğini söylüyordu:

"Özel sektörün kuşkuşarını yok etmek için mesela Ticaret Bakanlığı'nın başına Merkez Bankası Başkanını getirdik. Bu başlıbaşına bir teminat. Merkez Bankası Başkanı bizim iş hayatımızda tanınmış bir mazisi olan bir kişi."

Büyük sermaye, İkinci Erim Hükümeti'ne derhal güvenoyu vermiştir. "Diyalog kurabildiği" hükümeti desteklediğini açıklamıştır. Gerçekten bundan sonraki 12 Mart hükümetleri, büyük sermayenin güvenine layık bir politika izlemiştir. Teşvik tedbirleri büyük ölçüde arttırılmıştır. Maliye Bakanı Mesut Erez, 1968 başından Mart 1972'ye kadar 10,5 milyar liralık yatırım için teşvik belgesi verildiği halde, 1972 yılı sonuna kadar yalnız dokuz ayda 310 projeye 27 milyar lira yatırım için teşvik sağlandığını açıklamıştır. 1973'te 45 milyar liralık yatırım teşvikten yararlanmıştır. Özel kesimin 10 milyarlık yatırımının 4 milyarını kendi öz kaynaklarından, 3 milyarını teşvik uygulamalarından ve geri kalanı kredilerden sağladığı hesaplanmıştır. Devlet, yatırım indirimi, gümrük vergileri muafiyetleri ve ihracatta vergi iadesi yoluyla milyarlarca lira kaynağı özel kesime aktarmıştır. Yalnızca ihracatta vergi iadesi kanalıyla, ihracat yapan sanayie 1971'de 385 milyon, 1972'de 718 milyon ve 1973'te 1 milyar 53 milyon lira prim verilmiştir. İhracatçı sanayie 1971-1973 döneminde 11 milyar 620 milyon lira ve ayrıca 33 milyon dolar kredi sağlanmıştır.

1972 yılında iç ve dış kredi olanakları genişletir. 1971 sonunda 42 milyar olan banka kredileri, 1972 sonunda yüzde 30 artarak 56 milyar liraya çıkmıştır. İş çevreleri, dış kredilerden de geniş ölçüde yararlanmıştır. Batı piyasalarında spekülatif amaçlarla dolaşan 463 milyon dolar, 1972 sonuna kadar Türkiye'ye akmış, bunun karşılığı olan 6 milyar lira bankalar aracılığıyla kullanılmıştır. 1970-1973 döneminde 34 firma, 100 milyon dolar tutarında dış satıcı kredisi almıştır. Hükümet özel kesime 150 milyon dolar yatırım fonu ayırmıştır. Sanayi ve ticarete ölçüsüz miktarda kredi aktarılırken, tarım kredileri daraltılmıştır. Fiilen kullanılan tarım kredileri 1971 başında 9 milyar lira iken, 1972 Haziran'ında 8 milyar 200 milyona düşmüş, tarım kredi kooperatiflerinin kredi olanakları iyice daraltılmıştır. 1972, bu sayede özel bankaların altın yılı olmuştur. İş Bankası, Akbank, Yapı ve Kredi Bankası gibi

bankalann kârlan yüzde 60 ila 80 oranında artmıştır. Yalnız İş Bankası'nın 1972 faiz geliri milyar liraya yaklaşmıştır.

1973 yılında banka kredileri 85 milyar liraya yükselmiştir. Banka kredileri yetmeyince, Merkez Bankası kaynaklan özel kesime açılmıştır. 1973 yılında Merkez Bankası kredileri 8,3 milyar artınlmış, bunun ancak 500 milyonu kamu kesimine aynlmış, geri kalan 7,8 milyan özel kesime gitmiştir. İktisadi devlet kuruluşlannın finansmanını sağlayan Devlet Yatınm Bankası kredileri ise, 1971'de 250 milyon lira iken 139 milyon liraya düşmüştür. Aynca sanayie kaynak sağlamak amacıyla nihai kredi maliyeti 1973 başında yüzde 8 oranında ucuzlatılmıştır. Doğaldır ki, bu kaynak akımından en büyük pay holdingleşmiş büyük sermayeye gitmiştir.

Aşın kredi genişlemesinin sonucu, gerçek tasarruflan artırma yolunda bir tedbir alınmadığından, şiddetli enflasyon olmuştur. Fiyatlar 1971-1973 döneminde yüzde 70'e yakın artmıştır. Yalnız 1973 yılında, fiyat artışı yüzde 30'a ulaşmıştır. Fiyatlarda en büyük artış, sanayi kesiminde görülmüştür. Tanmda taban fiyatlan 1973 seçimlerine kadar, sistemli biçimde düşük tutulmuştur. Örneğin 1972 yılında tanm fiyatlan yüzde 15, sanayi fiyatlan yüzde 22 oranında artarak, iç ticaret hadleri tanm aleyhine yüzde 6 oranında değişmiştir. Tanm kesiminin sıkıntılan artmıştır.

Enflasyondan bütün ücretliler önemli ölçüde kayıplara uğramıştır. İşçi gerçek ücreti, 1971-1973 döneminde yüzde 10 gerilemiştir. Asgari ücret, 1972 sonbahannda 1969 yılına göre yüzde 11 düşük olarak saptanmıştır. Bu uygulamalar sanayiin karlannı, işçi kesiminin sıkıntısını arttırmıştır. Nitekim Ağustos 1972'de Türk-İş yöneticisi Halil Tunç, şu sözlerle işçi kesiminin hoşnutsuzluğunu dile getirmek gereğini duymuştur:

"Yurdumuzda bir ittifak kurulmuş, devletin de, toplumun da çıkarı, küçük bir azınlığın çıkarı uğruna unutturulmuştur."

Aşın fiyat yükselişleri, artan spekülasyon ve büyük sermayenin genişlemesi, küçük sanayici ve esnafın da güçlüklerini çoğaltmıştır. Küçük sanayici, artan ölçüde kredi yetersizliğinden, hammaddenin karaborsa fiyatlanyla sağlanışından yakınmıştır. Esnaf ve sanatkar kuruluşlan, demir, pamuk ipliği, kereste fiyatlannın aşın yükselişleri nedeniyle, esnafın işyerlerinin kapılannı kapama durumunda kaldığını devamlı açıklamışlardır. Bir esnaf ve küçük sa-

natkariar kuruluşu, yıllık raporunda, büyük sermaye egemenliği altında ezilip yok olduklannı belirtmiştir.

"Ekonomik büyüme, toplumsal kalkınma, esnaf ve sanatkarların sırtında gerçekleşmektedir... Dev kuruluşların irileşmeleri, orta sınıf dediğimiz bizlerin ortadan kalkma durumuna yol açacak bir izlenim taşımaktadır."

Küçük esnaf ve santkarlar gibi, orta sanayici de teşviklerin ve kredilerin büyük sermayeye aktanlmasından yakınmaktadır. Anadolu-İstanbul rekabeti diye belirtilen bu çıkar tartışması, yalnız Anadolu girişimcilerini değil, İstanbul küçük ve orta girişimcilerini de kapsamaktadır.

Kısaca, 12 Mart döneminde büyük sermayeyi destekleyen bir ekonomi politikası izlenmiş, enflasyon körüklenmiş, spekülatörler, toptancı tüccar, büyük sanayiciler, bankacılar bundan yararlanırken, işçisi, çiftçisi, esnafı, küçük ve orta sanayicisiyle toplumun bütün öteki kesimleri bundan zarar görmüştür. Başbakan Talu ise, büyük sanayiin sermaye birikimini kolaylaştırdığı ve kârlannı artırdığı için enflasyonu fütursuzca savunmuştur.

" Ekonomiyi zorladığımız için bir takım fiyat artışları olacaktır. Ayrıca teşvik bakımından da fiyat hareketlerinin biraz artması yine kalkınmaya bir vasıta olmak bakımından doğru bir yol gözükmektedir. Çünkü çabuk amorti edersin."

SERMAYE DİKTASI

Artan hoşnutsuzluk, baskıyla susturulmuştur. Basın sessizdir. Büyük sermaye basın üzerinde kontrol kurmuştur. Nadir Nadi, Ortam dergisinde bu durumdan yakınarak, "bir kısım sermaye çevreleri"ni "çirkin politikacılann değnekçisi olmak"la suçlamak gereğini duymuştur. Radyo ve basın, büyük sermaye çevrelerinin sözcüsü durumuna gelmiştir. Ağustos 1972'de Halil Tunç, bu işbirliğini şöyle belirtmiştir.

"Egemen çevrelerin ekonomik güçlerini artırmak amacı güden bu ittifakta yetkililerin yanı sıra, ilan baskısıyla kontrol altında tutulan basın ve TRT de yer almıştır."

Grevler genellikle yasaklanmış, lokavt uygulamalan ise genişletilmiştir. Lokavt sayısı 1971'de 2 iken, 1972'de 82'ye çıkmıştır.

1973'te lokavt yüzünden yitirilen iş günü sayısı, grevlerle yitirilenin üçte birine ulaşmıştır. Büyük sermayenin altın yılı olan 1972'de İstanbul Sanayi Odası Başkanı Ertuğrul Soysal, "İşçi ücretlerindeki artış, endüstriyi çökertecek niteliktedir" diyebilmiştir.

CHP'nin Ecevit kanadı dışında sol, bütünüyle susturulmuş gibidir. Yalnızca büyük sermaye bol bol konuşmuştur. Ecevit kanadının dışında, Parlamento'nun ve büyük sermayenin alkışları arasında solun tam tasfiyesi planı uygulanmıştır.

Ankara 1 Numaralı Sıkıyönetim Mahkemesi Başkanı Ali Elverdi, egemen düşünceyi 15 Kasım 1974 tarihli Son Havadis gazetesinde şu sözlerle açıklamaktadır:

"Bugün Türkiye'de nihayet 40 milyonda, olsun da 3-5 yüz bin solcu düşünceli olsun. Geri kalan milyonlarca Türk bizimle beraberdir. Bu solcuların drijanlarından yurdumuz kurtulursa bu memleket refaha, huzura kavuşur."

Sol dirijanlardan kurtulma uygulaması, Ecevit'e kadar uzanmıştır. İlginçtir ki, CHP'yi de büyük sermayenin güvendiği Kemal Satır liderliğinde AP'ye benzer bir parti haline getirmeye İnönü de katılmıştır.

5 Mayıs 1972 günü Ecevit ve ekibini tasfiye amacıyla olağanüstü CHP Kurultayı toplanmıştır. Ecevit yanlısıdır diye, kongrelerde yeni seçilen delegelerin Kurultay'a katılması engellenmiştir O sıralarda Kızıldere olayı, Sofya'ya uçak kaçırma, Orgeneral Eken'e suikast girişimi olmuş, Kurultay'ın toplandığı sabah ise Deniz Gezmiş ve arkadaşları idam edilmişlerdir. Hava son derece gergindir. Kurltay salonu polisle kuşatılmıştır. Salona dinleyici alınmamıştır. İçeride ve dışarıda bir terör havası estirilmiştir. Öğleye doğru bir büyük gazete, İnönü'nün hasta döşeğinde bir resmini yayınlamıştır. Resim birkaç yıl önceye aittir. Güdülen amaç bellidir.

Kurultay, hastalık haberleri üzerine bir gün sonraya ertelenmiştir. Ertesi gün, İnönü, doktorlar ve hastabakıcılarla Kurultay'a gelmiştir. Bütün gözler yaşlıdır. İnönü "İç durum nazik. Ya o ya ben" diye konuşmuş, hastalığını unutarak Kurultay'a sürekli müdahalelerde bulunmuştur. Fakat plan başarısızlıkla sonuçlanmış, Ecevit Kurultay'dan galip çıkmıştır.

Umut artık genel seçimlerdedir. Seçimlerde, AP ve MGP'nin başarısı beklenmiştir. Oysa sermayeden yana uygulanan enflasyonist politikanın yarattığı tepki nedeniyle Ecevit'in CHP'si en yük-

sek oyu almış, AP oylan ise parçalanmıştır. Böylece, büyük sermaye ve diktacı çevrelerin şaşkınlık dönemi başlamıştır.

1975'TE DURUM

Büyük sermayenin yaranna politika, büyük sermayenin güçlüklerini çözmeye yetmemiş, aksine çelişkiler daha da artmıştır. Çeşitli teşvik tedbirleriyle desteklenen büyük sanayi, tüketim mallan sanayiinde yığılmıştır. Yalnızca tekstilde 20 büyük iplik fabrikası teşvik belgesi almıştır. Özel kesimin tüketim malı yatınmlannın toplam yatınmlara oranı 1971'de yüzde 20'ye düşmüşken, 1972'de yüzde 40'a, 1973'de yüzde 41'e çıkmıştır. Tüketim sanayiinde bu yığılış, dünya kapitalist sisteminin bunalımının da etkisiyle, sermayenin verimini düşürmüştür. Pazar bulma ve finansman güçlüklerini artırmışlardır. 1974 yılında büyük sanayiin kapasite kullamnm oranı, TÜSİAD anketine göre yüzde 70'tir. Sanayiin yüzde 50'sinin kapasite kulanım oranı, yüzde 70'in altındadır. Özel yatınmlann fiziki gerçekleşme oranı yüzde 54'tür. Sanayi firmalannın yüzde 43'ünün kârlılığı azalmış, yüzde 33'ünün kârlılığı artmamıştır. Finansman ve satış güçlükleri çoğalmıştır. Büyük sanayi, 1970'tekinden daha ağır bir bunalım içine düşmüştür.

1975 bütçesinin finansman sıkışıklığı 20 milyar lirayı bulmaktadır. 12 Mart döneminde ciddi bir vergi reformuna gidilemediğinden, kamu yatınmlan kaynak yetersizliğinden geri kalmakta, enerji ve benzeri altyapı yatınmlan yetersizliği, özel kesimde de ekonomik büyümeyi baltalayacak boyutlara erişmektedir.

Enflasyon hızlanmakta, hızlanan enflasyon tasarruf kaynaklannı kurutmakta, tasarruflann azalması ise enflasyonu körüklemektedir. Enflasyon geniş kitlenin hoşnutsuzluğunu çoğaltmakta, fakat büyük sermaye enflasyonsuz yaşayamamaktadır. Grevler ve lokavtlar çoğalmaktadır. Tütün dışında, tanm kesiminin sıkıntılan büyümekte, bütün yurtta huzursuzluk artmaktadır.

Kısaca, 12 Mart'ı yaratan nesnel koşullar daha ağırlaşmış biçimde bugün de sürmektedir. Hükümet kurulamamaktadır. Faşist partiler cephesi yeni bir 12 Mart özlemi içindedir. Bu karamsar tablonun değişmesi için umut, genellikle, Ecevit CHP'sinin seçim kazanmasına bağlanmıştır.

Bu umut gerçekleşebilecek mi? Göreceğiz. Fakat demokrasiden yana bütün güçlerin bugünkü koşullarda baş görevi, faşizm tehlikesine karşı uyanık olmak, 12 Mart'ı belleklerde canlı tutmaktır.

Uğur Mumcu, bu yapıtında "balyoz" üslubuyla bu görevi yerine getiriyor.

D. A.

SIKIYÖNETİM MAHKEMELERİ

GREV VE MEMUR

Her demokrasi bir çeşit oligarşidir. İnsanların bir arada yaşamaya başlamalarından bu yana, yöneten, yönetilen ayrımı, çeşitli toplumsal temellere göre değişen, ancak bu niteliği dışında ortadan kalkmayan bir olgudur. Yönetilenler, tarih boyunca yönetenlere karşı, kendi hak ve özgürlüklerini koruyabilmek için, çeşitli yollara başvurmuşlardır. Hukuksal ve siyasal değer yargıları, tarih boyunca, bu dönüşümlere bağlı olarak yaratılmışlar ve ortadan kaldırılmışlardır. Burjuva Devrimi yapılmadan önce aristokrasinin hukuku vardı; bu hukuk, yerini burjuva hukukuna bıraktı. Burjuva hukukunun liberal sınırları gelişti ve bugün Batı demokrasilerinde bir güç dengesi olarak sosyal demokrasiyi oluşturdu.

Türkiye'de iki yüz yıldır bir demokrasi kavgası verilmektedir. Ancak iki yüz yıldır, aynı kısır döngünün içersinde dolaşıp durulmaktadır. Demokrasiyi gerektiren temel kurum ve ilkeler benimsenmeden sadece biçimsel kurallar ile sınırlı bir demokrasi anlayışını, çağdaş demokrasi adıyla savunmaktayız. Türkiye'de son yıllarda yaşadığımız siyasal olayları, Türk toplum yapısı ve siyasal gelişiminin dışında yorumlarsak, ancak yüzeyde ve kendi kendimizi avutan bir soyutlama yapmış oluruz. Sosyolojik gelişimleri, birer "zabıta vakası" olarak görüp bastırıcı ve yasaklayıcı tedbirler almak ise, polis devletinin başvuracağı yollardandır.

Türkiye'de grev konusu, gelişim ve koşulları ile ilginç bir sorundur. Bu sorunun gözleminde, Türk demokrasisinin gelişmelerini görmek mümkündür. Grev, Batı demokrasilerinin temel kurumlarından biridir. Marksist demokrasilerde, grev hakkına yer verilmez. Türkiye'de grev, yıllarca komünizm propagandası sayılmış, bir çok düşünür ve işçi, grev hakkını savundukları için cezalandırılmışlardır. Bugün, memur grevi konusu da aynı yanlış gözlem ve suçlamalarla gelişmektedir.

1936 tarihinde İş Kanunu kabul edilirken devrin ünlü devlet adamlarından Recep Peker, grev hakkı konusunda şunları söylüyordu: " İş kanunu bir rejim kanunu olacaktır Bu kanunla Türkiye iş hayatı yeni rejimimizin istediği ahenk ve çalışma yoluna girecektir... Yeni İş Kanunu sınıfçılık şuurunun doğmasına ve yaşamasına imkan verici hata bulutlarını ortadan silip süpürecektir..."(*) Ünlü politikacıyı böyle konuşmaya yönelten etken, İş Kanununun grev hakkını kabul etmemesiydi.

Aradan yıllar geçti. 1961 Anayasası hazırlanırken grev hakkı bu kez anayasal hak olarak savunuldu. Çeyrek yüzyıl sonra bir Kurucu Meclis üyesi grev hakkı konusunda şu sözleri söylüyordu: Şerefli Türk işçisine grev hakkı tanıyarak, tarih önünde, millet önünde çok şerefli bir vazife ifa ettiğimize kani bulunmaktayım. Maddeyi huzurunuza getiren komisyonu bu konuda mazide hiç kimseye nasip olmayan tarihi şerefi iktisap etmiş oldukları için tebrik etmek isterim..."(**)

Hukuk, sosyal oluşumun çok gerisinde kalabilir. Yasalar, yazıldıkları anda eskirler. Toplumsal gelişimler, yasaların dar kalıplarını aşar ve bir gün yeni hukuk düzeninin temellerini atmaya başlar. Bir devirde suç olan bir kavram, bir başka devirde vazgeçilmez bir hak olabilir. Grev hakkı, daha çeyrek yüzyıl önce yasak iken, bugün bir anayasal hak oldu ve grev hakkını savunanlar, kimseye nasip olmayan tarihi şereflerin sahipleri olarak kutlandılar. Hem de kimler tarafından? Bugün sağcı hükümetlerin hiç de sosyal, hiç de liberal olmayan bakanların ağzıyla... Ya, grev hakkını daha önce savunanlar? Onlar sosyal gelişimleri daha önce gördükleri için, hayatlarının en güzel yılları, polis takibinde, adliye koridorlarında ve ranzalarda geçti.

Anayasanın 42'nci maddesine göre: Çalışma, herkesin hakkı ve ödevidir. Devlet, çalışanların insanca yaşaması için, sosyal, iktisadi ve mali tedbirlerle çalışmayı destekler, işsizliği önleyici tedbirler alır..."

(*) TBMM Zabıt Ceridesi, cilt: 12, devre: 3, 5, 6. Ankara, 1936, s: 184.
(**) Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, Kâzım Öztürk, s: 2059, Seyfi Öztürk'ün Konuşması.

Anayasanın bu açık buyruğuna rağmen devlet, memurlar için "sosyal, iktisadi ve mali" hiçbir tedbir almamıştır. Milli gelirden en az pay alan memurlar, devlete güçlerine göre en çok vergi veren yurttaşlar kesimindedir. Ancak devlet, değişen yaşama koşulları, fiyat hareketleri karşısında memurun çilesine ve acısına kulak vermez ise, devletin anayasal görevi bir gün kendisine hatırlatılır. Kendisi görevini yerine getirmeyen bir devlet, memuruna "Görevini yapmıyorsun" demek hakkına sahip midir?

Kaldı ki, Anayasanın hiçbir maddesinde grev hakkını engelleyici bir hüküm yoktur. Anayasanın 117'nci maddesinde memurların nitelikleri, ödev ve yetkileri ile özlük işlerinin kanunla düzenleneceği belirtilmektedir. Memurlara da işçiler gibi grev hakkının tanınması Anayasanın ruhuna uygun düşecektir.

Kamu düzeni bozulur mu?

Memurlara grev hakkının tanınmamasını isteyenler, bu hakkın kamu düzenini, eski tanımla "amme intizamını" sarsacağı kanısındadırlar. Bugün Türkiye'de, üniversitelerimiz, Danıştay ve Yargıtayımıza rağmen, henüz kimin işçi, kimin memur olduğu konusu kesinlik kazanmış değildir. Öyleyse, kimin kamu düzenini sarsacağı, kimin sarsmayacağı da hukuk açısından, pek de ispatlanmış değildir. Aynı devlet örgütünde çalışanların bir kısmı işçi olur, bunlar grev yapabilir, bu durumda kamu düzeni sarsılmaz; ancak aynı devlet kurumunda çalışanlardan memur sayılanların boykot girişimleri bile, kamu düzeni ile ilişkili sayılır.

Bugün, Batı demokrasilerinin çoğunda memurlara grev hakkı tanınmıştır. Artık memur grevleri, Batı demokrasisini oluşturan temel unsurlardan biri olarak nitelenmektedir. İngiltere, Fransa, Belçika'da memur sendikalarının grev hakları vardır[*]. Grev hakkı tanımayan Sendika Kanunları ise, akşamları, memurların yorgunluk kahvesi içtikleri birer kuruluş olmaktan öteye bir anlam ve etkinlik kazanamazlar. Grev hakkı vereme-

---

[*] *Devlet Memurlarının Hürriyetleri, Mukbil Özyörük, 1956, Ank., s: 17-71*

yen bir sendika, ancak aldatmacadır. Türk memurları da 624 sayılı Devlet Personeli Sendikaları Kanunu ile avutulmaktadırlar.

Demokratik hak

Marksist demokrasilerde grev hakkı yoktur. Çünkü, sosyalist devletlerde, devlet, işçi devleti olarak nitelendiği için, işçinin kendi kendisine karşı grev yapması da kabul edilmemektedir. Türkiye'de de aynı görüş, bir başka türlü, ancak aynı gerekçe ile benimsenmektedir. Bürokrasinin devletin temsilcisi olduğu, dolayısıyla devletin kendi kendisine karşı grevinin "amme nizamı"nı sarsacağı kabul edilmektedir. Oysa, bugün, memur grevi, Batı demokrasilerinin gereklerinden biri sayılmaktadır. Batıda grev hakkı, tıpkı bugün Türkiye'mizde yaşandığı gibi zahmetle kazanılmıştır. Türkiye'de, bütün engellemelere rağmen, bu hak elde edilecektir Bu girişimleri, köhnemiş, eskimiş ve çoğu Anayasaya aykırı kanun maddeleri ile önlemek mümkün değildir. Türkiye'de yeni Anayasa ile gelişen sosyal birikimlerin filizleri, hukukun köhne kalıplarını zorlamaya başlamıştır. Öğretmenlerin pasif direnişleri, Anayasaca benimsenen sosyal devletin, gerçekten sosyal mi, yoksa "patron devlet mi" olduğunu ispatlayacak ve sonunda devletin "üvey evlatları" memurlar, haklarını elde edeceklerdir.

(Milliyet, 27 Aralık 1969)

YABANCI DİLDE EŞİTLİK

Eşitlik ve özgürlük, üzerlerinde en çok tartışılan, ancak anlam ve kapsamları kesinlikle saptanamayan soyut iki kavramdır. Hukuk kuralları genelleştikçe, bu kurallar ile amaçlanan hak ve özgürlüklerin öz ve sınırlarını tanımak güçleşir. Toplumsal düzenler, bilimsel öğretiler ve yasalar, bu gibi temel kavramlara

kendi kuramlarına uygun nitelikler vererek, düzenlerinde kimlerin özgür ve eşit olacaklarını belirtirler. Yasalar ve tüm biçimsel kurallar, toplumsal ilişkilerden doğarlar. Hukukun kaynağı sosyal gerçeklerdir. Sosyal gerçekler ise toplum hayatının kendisidir. Biçimsel kurallar genellikle hak ve özgürlüklerin herkesi kapsadığını anlatır, sosyal gerçek tüm özellikleri ile yaşam koşullarını yansıtır. Herkes için "varsayılan" özgürlüklerin gerçekte kimler için "varolduğunu" gösterir. Yasaların arkasındaki toplumsal koşulların gözlemi, biçimsel kuralların temel kaynaklarını ortaya koyar. Böylece toplumun derinliğine ve düzeyden görünümleri belirlenir; öz ve biçim gerçek niteliklerini kazanır. Somut gerçeklerin soyut kurallara uymadığı siyasal düzenlerde, öz silinir; biçimsel kuralları savunulur. Bu yol "kanunculuk", sosyal gerçekte biçimsel kuralların çatışma ve uyumlarını araştırmak ise "hukukçuluk"tur.

Biçimsel görünümü ile, herkesi kapsayan ve tüm yurttaşlara güvenceler sağlayan Anayasa, gerçekte hiçbir etkinlik gücüne sahip değilse, taşıdığı toplumsal ilkeler uygulanmıyorsa, Anayasa'yı yürürlükte saymak ve onun bekçiliğinden söz etmek, ancak bir Anayasa duygusallığı olur. Örneğin, Anayasa aileyi toplumun temeli sayar ve devlete ailenin, ananın ve çocuğun korunması görevini yüklerken, aileler aç, çocuklar bakımsızlıktan ölürlerse, bu Anayasa hükmünün ne gibi bir anlamı olacaktır? Yine Anayasa, insan onuruna yaraşır bir yaşayış düzeyinin sağlanmasını, her yurttaşın tıbbi bakım görmesini, halkın beslenmesini devlete görev olarak verir, ama insanlar açlıktan, doktorsuzluktan, ilaçsızlıktan ölürlerse, Anayasa ege menliğinden örnekler vermek bir siyasal avuntu olmaz mı?

Anayasa kuralları

Anayasanın 12'nci maddesi "eşitlik" kenar başlığında şu hükmü taşımaktadır: **"Herkes, dil, ırk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç ayrımı gözetilmeksizin kanun önünde eşittir. Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz... "**

Yasa önünde eşitlik, yerli-yabancı herkesi kapsayan bir hukuksal ilkedir. Bu ilke, yasama ve yürütme organlarını ve idare

makamları ile kişileri bağlayan bir genel Anayasa kuralıdır. Yasama organı belli klşilere ayrıcalıklar tanıyan yasalar koyamayacağı gibi, yürütme organı ve idare makamları yürürlükte olan yasaları eşit olarak uygulamak ödevindedirler. Bir kişiye, aileye, zümreye ya da sınıfa ayrıcalıklar tanıyan yasalar Anayasaya aykırı olacağı gibi, herhangi bir kişi, aile, zümre ya da sınıfa ayrıcalık sağlayan uygulamalar da, Anayasanın yasa önünde eşitlik ilkesi ile çelişir; dolayısıyla Anayasaya aykırı bir sonuç yaratılır.

Anayasamızda, eğitim konusuna iki madde ayrılmıştır. Eğitim hakkına ilişkin 21'inci maddede herkesin "... **bilim ve sanatı serbestçe öğrenme ve öğretme, açıklama, yayma ve bu alanlarda her türlü araştırma hakkına sahip...**" olduğu belirtilerek, eğitim temel haklar kapsamı içine alınmaktadır. Bu maddede herkes için bir hak olarak nitelenen eğitim, Anayasanın 50'nci maddesine göre de devletin yerine getirmesi gereken temel bir görev olarak kabul edilmektedir. Gerçekten söz konusu 50'nci madde "... **Halkın öğrenim ve eğitim ihtiyaçlarını sağlama devletin başta gelen ödevlerindendir...**" derken, devletin, yönelmesi gereken temel hizmet alanını göstermektedir.

Eğitim, toplumun geleneklerine ve çağdaş koşullara göre saptanır. Türkiye'de devletin eğitim görevinin son derece önemi vardır. Az gelişmişliğin olumsuz izlerine en çok eğitim alanında rastlanır. Eğitim eşitsizliği, toplumsal, bölgesel ve sınıfsal özellikleri ile toplumun her kesimini etkileyen temel adaletsizlik kaynağıdır. Devletin bürokratik çarkını çevirecek, siyasal hayatta yer alacak kişiler bu dengesizliğin ortamında yetişirler Binlerce pırıl pırıl zeka, olumsuzluktan ve geçim darlığından dolayı, eğitim olanakları bulamaz ve sesleri Anadolu'nun karanlığında duyulmaz olur. Eğitilme olanakları bulanlar, bölgesel koşullarına göre gerekli bilgiler ile yetişemezler. Yeterli sayıda öğretmen ve eğitim aracı yoktur. Örneğin, doğu illerinde ana dilimizi bile öğretemeden mezunlar verilir. Doğaldır ki bu engel koşullar içerisinde yabancı dil öğretme olanağı yoktur. Devlet liselerinde öğretilen yabancı dille herhangi bir yabancı yayını izlemek olanaksızdır. Buna karşı yabancı dil, kolejlerde ve yabancı liselerinde gereği gibi öğretilir. Bu liselerden mezun olanlar kolaylıkla yabancı yayınları izleyebilirler.

Anayasanın yasa önünde eşitlik ilkesini ve hiç kimseye ayrıcalık tanınmayacağını belirten 12'nci maddesi ile eğitim hakkı-

na ilişkin 21'nci maddesi ve devletin eğitim görevini hüküm altına alan 50'nci maddesi bir arada düşünülürse, toplumumuzdaki eğitim adaletsizliğini kanıtlayacak bir sağlam ölçü elde etmiş oluruz. Bu ölçü ile, sadece bir örnek olan Üniversite Asistanlık ve Dışişleri Bakanlığı Meslek Memurluğu sınavlarının Anayasaya açıkça aykırı olduğu sonucuna varırız. Şöyle ki:

Somut gerçek

Devlet İstatistik Enstitüsü araştırmalarına göre, 1964-1965 ders yılında toplam lise mezunlarının yüzde 86,7'si (19,925 kişi) devlet liselerinden, yüzde 1,4'ü (323 kişi) resmi kolejlerden, yüzde 0,7'si (156 kişi) akşam liselerinden, yüzde 8,3'ü (1928 kişi) özel Türk Liselerinden, yüzde 1,1'i (251 kişi) azınlık liselerinden ve yüzde 2,8'i (643 kişi) yabancı liselerden mezun olmuşlardır. Yine 1964-65 rakamlarına göre toplam 223 liseden 8'i kolej, 139'u devlet lisesidir. Geri kalan 7 lise akşam lisesi, 69'u ise özel lisedir. Yeterli yabancı dil eğitimi yapan resmi kolejler ve yabancı liseler 1964-65 ders yılında bitirenlerin toplamı 966'dır.

1964-65 ders yılında mezun olanları konumuza örnek olarak alırsak şu sonuca ulaşırız. Yeterli yabancı dil eğitimi yapmayan devlet liselerinden 19.925 kişiye karşı, bir yabancı dil yazan ve konuşan 966 kişi mezun olmuştur. Bir yabancı dili çok iyi bilen bu 966 kişi, yüksek öğrenimlerini tamamladıklarında, lise mezunlarına oranla ayrıcalıklı bir hukuksal uygulamadan yararlanmaktadırlar. Üniversiteler Kanununun 39'uncu maddesi uyarınca yapılan dil sınavını, orta öğretimde bir yabancı dili yeterince öğrenmiş olan kolej ve yabancı lise mezunları kazanmakta, dil güçlüğü nedeni ile lise mezunu olan adaylar sınavlara girememektedirler. Sınavlarda ise, ancak yabancı dil eğitimi görmüş kolejlerden gelen öğrencilerin başarabilecekleri düzeyde sorular sınav konusu olmaktadır. Görünüşte, belli bir diploma derecesi koşulu ile tüm fakülte mezunlarına tanınmış olan asistanlık sınavları gerçekte, dil eğitimi görmüş varlıklı aile çocuklarına açıktır.

Dışişleri Bakanlığı Meslek memurluğu sınavlarında bu eşitsizlik tüm koşulları ile hüküm sürmektedir. Bu sınavlarda, dip-

lomatik yazışma düzeyinde, Türkçe'den bir yabancı dile ve o yabancı dilden de Türkçe'ye çeviriler sınav sorusu olarak sorulmaktadır. Doğaldır ki, bu sınavları da orta öğretiminde bir yabancı dili öğrenmiş, ya da eğitimini yurt dışında yapmış olanlar kazanmaktadır. Bu sınavları devlet liselerinden gelmiş olanların kazanması objektif olarak olanaksızdır. Ankara Maarif Koleji, Galatasaray Lisesi, Sen Josef Lisesi, Tarsus Koleji gibi ancak ayrıcalıklı ailelerin çocuklarının okuyabileceği okulları bitirenler bu mesleğe ayrılabilmektedirler. Hakkari Lisesinden, Kars Lisesinden, Urfa Lisesinden, Sivas Lisesinden gelen Hukuk ve Siyasal Bilgiler Fakültesi mezunlarına bu mesleğin kapıları kapalıdır. Hariciyecilik mesleği birkaç lisenin ve ailenin tekelindedir.

Bu uygulama Anayasanın 12'nci maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen **"Hiçbir kimseye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz..."** hükmüne açıkça aykırıdır. Çünkü, devletin kendi olanakları ile öğretmediği, ancak paralı okullarda okuyanların kazanabileceği sınavlarda, bu paralı orta öğretimi yapmış kişilere imtiyaz tanınmaktadır. Devlet kamu hizmetini genellik ilkesi uyarınca yerine getirir. Devletin olanakları bir yabancı dil öğretmeye yetmiyorsa ancak bir kısım yurttaşların gidebileceği okullarda öğrenilecek dili sınav konusu yapamaz. Yaptığı anda, kişilere, ailelere, zümrelere ve sınıflara ayrıcalık tanımış olur. Örneğimizde 1964-65 yılında resmi kolej ve yabancı liseleri bitiren 966 kişi, toplam lise mezunlarının 4,2'si olmalarına rağmen mezunların yüzde 87,7'si olan 19,925 kişi karşısında ayrıcalıklı durumdadırlar. Bir yıldaki lise mezunlarının her yirmi kişisinden ancak bir kişisi yeterli derecede dil bilmekte, sözü geçen sınavları da bu ayrıcalıklı kişiler kazanmaktadır.

Düzensizliğin temeli

Üniversite öğretim üyeliği ve Dışişleri Bakanlığı Meslek Memurluğu için yabancı dilleri yeterince bilmek bir zorunluluktur. Ancak bu zorunluluğun yükünü bir kısım yurttaşların omuzlarına yüklememek gerekir. Bu adaletsiz durumun ilk bakışta oldukça basit bir çözüm yolu vardır. Gerek Üniversite Asistanlık, gerekse Dışişleri Meslek Memuru sınavlarında, dil sı-

navı yapılmaz, bilim sınavını kazanan adaylar, bir ya da iki yıl süre ile yurt içinde ve dışında yabancı dil eğitiminden geçirilirse, bu adaletsizliğin önüne geçilir. İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planında üniversite asistanları için fırsat eşitliğini sağlama amacı ile yabancı dil bilme zorunluluğunun kaldırılacağı belirtilmişse de (*) bugüne dek yasayı değiştirmek konusunda tutarlı ve kararlı bir girişime rastlanmamıştır.

Yukarıda anlatılan konu, biçimsel kurallar ile toplumsal gerçek arasındaki çelişmenin sadece bir örneğidir. Geri bir toplum ile ileri bir Anayasanın temel konularda çatışıp çelişmeleri bir sosyolojik zorunluluktur. Ancak, bu gibi sorunların sadece birer Anayasa ve hukuk sorunu olmadıklarının, maddelerin dar kalıplarını aşan toplumsal temellere dayandıklarının bilinmesi gerekir. Bu bilinmedikçe, sadece gözümüze çarpan adaletsizlikleri çözmeye yönelen kısır bir devrimciliğe ve dar **"kanunculuk"** mantığına saplanırız. Oysa toplumun her kesiminde, adaletsizliği gün ışığına çıkmış bugünkü **"bozuk düzeni"**, perakende çözüm yolları ile değiştirmek ancak bir iyimserlik olur. Düzensizlik toplumun temelindedir.

(Milliyet, 27 Ağustos 1969)

ANAYASA VE DANIŞTAY KARARLARI

Anayasa, süslü sözlerden oluşan bir siyasal belge değildir. Hukuk kurallarını, toplumun içinde bulunduğu koşullardan sıyırıp, maddeler, fıkralar, bentler yığını olarak soyutlarsak, toplumu sadece durgunluğa ve tutuculuğa sürüklemiş oluruz. Anayasaya, konuluş amaçlarına uygun bir uygulama gücü vermek, biçimsel kurallar ile toplum yaşantısının çatışma, çelişme ve uyumlarını izlemekle mümkündür. Anayasanın konulduğu anda eskiyen kurallarına canlılık vermek, bir özdeyişle onu "raftan köye indirmek" öncelikle Anayasa kuruluşlarına, kamu oyuna ve Anayasanın tüm uyanık bekçilerine düşen bir tarihsel görevdir.

(*) *İcra Planı, 1966 Yılı Programı, s:101, madde 439.*

Bugün Anayasa, konuluş koşullarına aykırı bir tutum içerisinde, kendi özü ile çelişmeli bir uygulama içerisindedir. Anayasa kendi koşullarına özgü biçimde "yabancılaşmış" Anayasaya aykırı davranışlar giderek Anayasanın yerini alan bir alışkanlık niteliğine bürünmüştür. Anayasayı yaşatmak, öncelikle siyasal partilerin temel göreviyken, bu görev bugün Danıştay'ın omuzlarına yüklenmiştir. İdarenin 1961 Anayasası ile çelişen eylem ve işlemlerini bir bir denetleyen bu yüksek mahkeme, bugün birçok çevrelerin tek hedefi olmuştur. Bu çatışmaların temel nedeni, Anayasa düzeni ile çelişen ve bu Anayasayı, egemen çevrelerin sınırsız iktidarına karşı çekilmiş bir duvar olarak gören çevrelerin yasa dışı davranışlarıdır. 1961 Anayasası yeni bir devir açmıştır. Ve de bu Anayasa yeni ilkeler ve kurumlar getirmiştir. Temel sorun bu Anayasa devrimini tüm koşul ve sonuçları ile benimsemek ya da benimsememektir. Tartışma bu noktadan başlamıştır.

Hukuk devleti

Anayasanın, Cumhuriyetin niteliklerini sıralayan ikinci maddesinde, Türkiye Cumhuriyetinin başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan milli, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti..." olduğu belirtilmiştir. Hukuk devleti kavramı ise, kapsam ve ayrıntılarında çeşitli görüşler olmakla birlikte, birtakım öğelerin (unsurların) varlığı ya da yokluğu ile tanımlanabilmektedir. Bütün dünya hukukçularının benimsediği bu öğeler, kanuni idare esası ve yargı denetimidir. Yargı denetiminin genişlemesi ise ancak hukuk devletinin gelişiminin belirtisi sayılmaktadır. Aksine, yargı denetiminin daraldığı, idareye mutlak takdir yetkisinin tanındığı yönetimlerse, hukuk devleti kavramıyla bağdaştırılmamaktadır. Anayasa koyucu, bu temel ilkeye dayanarak, idarenin "her türlü eylem ve işlemleri, hiçbir halde yargı denetiminin dışında bırakılamaz" diyen ünlü 114'üncü maddeyi getirmiş ve gerekçesinde " Birçok kanunlarımızda o kanunlara ilişkin idari kararlara karşı kazai müracaat yollarının kapatılmış bulunduğu bilinen bir vakıadır. Bu gibi hükümlerin hu-

kuk devleti anlayışına aykırılığı aşikar olmakla birlikte, mahkemeler bazı tereddütlerden sonra açılan davanın reddi yolunu tutmuşlardır. Bundan böyle geçmiş tatbikata hiçbir veçhile yer ve imkan vermemek maksadıyla yeni Anayasada bu maddenin sevki zaruri görülmüştür..."[*] denilerek İdare hukukuna ilişkin bu ileri adımın açıklanması yapılmıştır. Bu madde karşısında, yurttaş, idarenin her türlü eylem ve işlemini yargı merciine götürebilmektedir. Danıştay tartışmalarının ikinci kilit noktası bir hukuk devletinde yargı denetimini zorunlu sayıp saymamaktadır. Bu Anayasa hukuk devleti ilkesini taşıyorsa, bunun zorunlu sonucu yargı denetiminin kabulüdür. Bu noktada başka görüş hukuksal değildir. Ancak Anayasal miyopluktur.

Anayasamızın egemenliğe ilişkin 4'üncü maddesinde "Egemenliğin... yetkili organlar eliyle..." kullanılacağı belirtilirken, bu organlar 5 ve 7'nci maddelerde, yasama ve yargı olarak sınırlanmaktadır. Yürütme organı, egemenliğin kullanılmasında yetkili değildir. Anayasanın 6'ıncı maddesinde yürütme Kanunlar çerçevesinde" yapılması gereken bir " görev" dir. Yasama organı yasa yaparken, nasıl Türk ulusu adına kurallar koyuyorsa ve nasıl ulusun kaderi ile ilgili kararlar alabiliyorsa, yargı da yetkili organ olarak "Türk ulusu" adına karar vermektedir. Anayasamızın bu yapısal özellikleri ortadayken, Türk ulusu adına karar veren Danıştay'ı yetkisiz saymak, ciddi bir hukuksal eleştiri değil, ancak bir "Teşkilat-ı Esasiye Mürteciliği"dir. Düzenli idare ancak yasalara saygı ile tutarlığa kavuşur. Danıştay'ın neden bu kadar sık yürütmeyi durdurma kararı verdiğini araştıranlar, bunu demokrasiye olan saygılarından dolayı yapıyorlarsa, yurttaşların da Danıştay'a neden bu derece sık başvurduklarını incelemek zorundadırlar. İdarenin istikrarını (tutarlılığını) sağlamak öncelikle idareye düşen bir görevdir. Her nedenin bir sonucu vardır. Kamu otoritesinin bu derece amacına aykırı olarak kullanıldığı bir ülkede, bu yasa dışı eylemlere başvuranlar mı, yoksa bunu tespit edip, iptal edenler mi so-rumlu olurlar? Buna cevap vermek gerekir.

Bu koşullar karşısında Anayasaya saygılı bir hukukçu, İdareye bu Anayasa'ya uymanın gereğini anlatır. Bunun dışında,

---

[*] *Öztürk, Kazım, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, 1966, s: 3158-3162.*

Anayasa ilkeleri ve hukuk kavramları ortadayken, Danıştay'ı etkisiz saymak, mahkeme kararlarını dinlememeyi bir alışkanlık haline getirmiş olanların "Yüce Divanlık" suçlarına yol göstermek anlamına gelmekten öteye bir anlam taşımamaktadır. Ciddi bir hukukçunun gerçekten sorumluluk duyacağı konu işte budur. Yoksa, Anayasal görevini yapan Danıştay'ı soyut nedenlerle eleştirmek değil...

Bir eski anlayış

Yargı denetimini çaresiz kabul eder gözüken bazı çevreler, Danıştay'ın her işe karıştığı ve çok sık yürütmeyi durdurma kararları verdiğinden yakınmaktadırlar. Bu eleştiriler de hukuksal temelden yoksundur. Hükümet tasarrufları denilen ve yargı denetimi dışında bırakılan tasarruf çeşitlerinin Türk hukukunda kabulünü isteyen bu çevrelerin, ya hükümet tasarrufunun anlamını bilmedikleri ya da bu kavrama idare hukuku dışında bir anlam verdikleri sonucu ortaya çıkmaktadır. Çünkü hükümet tasarrufları kavramına göre, hükümetin bir kısım tasarrufları, nitelik ve yapılarından doğan özellikleri dolayısı ile önceden konulmuş kurallara bağlı olmazlar. Bu çeşit tasarruflar, idarenin hukuka bağlılığının istisnalarıdır(*) Bu işlemler için yargı yoluna başvurulmaz. Bunlar yargının denetleyemediği ayrıcalıklı tasarruf çeşitleridir ve demokratik hukuk devletlerinde artık silinmiştir. 1961 Anayasası 114'üncü maddesinde, hükümet tasarruflarının Türk hukukunda bulunmayacağını "İdarenin hiçbir eylem ve işlemi, hiçbir halde yargı mercilerinin denetimi dışında tutulamaz" derken açıklamış oluyor. Olağanüstü siyasal ortamlarda; sıkıyönetim sürelerinde bile kısılmayan bu yetki, 114'üncü madde yürürlükteyken, bu maddenin hükümet tasarruflarını kaldırmadığı gerekçesi ile elden alınacaktır. Danıştay'a bu açıdan yöneltilen eleştirilerin de hukuksal olmadığı açıktır Siyasal iktidar, yargı denetiminden kurtulmanın yolunu aramaktadır.

(*) *Giritli, İsmet, Hükümet Tasarrufları, 1958, s:10,*

Kamu yararı ve idare

İdare her türlü eylem ve işleminde kamu yararı amacını temel almak zorundadır. Bu kural sadece idare için değil, aynı zamanda yasama organı için de geçerlidir. Anayasa Mahkemesi bir kararında Kamu yararı düşüncesi olmaksızın... herhangi bir yasanın kabul edilemiyeceğini..."(*) açıkça belirtmiştir. Danıştay, dava konusu idari işlemleri (maksat) unsuru yönünden karara bağlarken, işlemin kamu yararı amacı taşıyıp taşımadığını incelemektedir. Eğer işlemde kamu yararına aykırı bir amaç görürse işlemi iptal etmektedir. Bu çevreler Danıştay'ın bu yetkisine karşı, İdarenin mutlak taktir yetkisini savunmaktadırlar. Hükümet tasarrufları ve İdarenin mutlak takdir yetkisi, hukuk devletlerinin değil, polis devletlerinin özlediği silahlardır. Kamu otoritesi, idarecilere kamu esenliği, kamu yararı için verilmiştir ve de bu amaçla sınırlıdır. Bu amaca uyulup uyulmadığının denetim yeri yargı organlarıdır. Elindeki yetkiyi kamu yararı amacı ile kullanan bir idare, yargı organlarından kuşku duymaz. Duymamalıdır. Hukuka bağlı devletlerde, yargı organları, idarenin her türlü eylem ve işlemini, Anayasa hukuk kuralları ve de kamu yararı süzgeçlerinden geçirir. Bundan korkmak neden?

Gün ışıyor

Bir güldürü dergisi Türk vatandaşını şöyle tanımlamaktadır: Türk vatandaşı, İsviçre hukukuna göre evlenen, Alman usulü kanununa göre yargılanan, İtalyan ceza kanununa göre cezalandırılan ve İslam hukukuna göre gömülen kişidir..." Yabancı hukuk sistemleri, Türk toplumunun yasaları oldukları andan başlayarak ulusallaşırlar. Yasaların getirdiği temel çerçeveyi, ulusal koşullar ile doldurmak gerekir. Medeni Kanunun birinci maddesi bu endişe ile, kanundan sonra örf ve adeti kaynak olarak kabul etmiştir. İdare hukukunun ise, tüm hukuk dalları içinde en çok ulusal özellik taşıması gerekiidir. Türk İdare Hu-

(*) *Azgur, Fuad, Anayasa Nizamı, 1969, s. 62.*

kukunu Danıştay, Türk hukukçuları, idare hep birlikte geliştireceklerdir. Doğaldır ki Danıştay kararları, bilimsel açıdan eleştiriye açıktır. İdare hukuku böylece gelişecektir. Bilimsel açıdan bu eleştiriler yapılacak yerde, Danıştay'a ve Anayasanın temellerine saldırılmakta, görüşlerini Türk Anayasasına dayayamıyanlar, sık sık idarelerinin işleyiş koşulları ayrı olan ülkelerden örnekler getirmektedirler.

Artık gün ışımağa başlamıştır. Anayasayı uygulamamak için bin bir dereden su getirenlerin kovaları delinmiştir. Bu Anayasa yürürlükteyken yargı denetimine katlanmak zorundadırlar.

(Milliyet, 15 Temmuz 1969)

DERNEKLER VE SİYASET

27 Mayıs ihtilalinden bu yana bir oluşum içerisindeyiz. "Eski köye yeni adet" istemeyen bir toplumda, çağdaş ilkeleri kapsayan bir anayasa ile, çoğu bu anayasanın gerisinde kalmış yasalar sık sık çelişip çatışmakta, böylece çağdaş anayasaya rağmen, eski hukuk anlayışı siyasal yaşantıya egemen olmaktadır. İdare, eski hukuk kurallarının tutuculuğundan kurtulamamış; siyasal iktidar özellikle yargı organlarına karşı şüphe ve düşmanlıkla, anayasaya aykırı "fiili" bir düzenin doğmasına yol açmıştır. Demokrasi, anayasa, hukuk devleti sözcüklerinin arkasında, anayasa ve hukuk dışı bir düzensizliğin temeli atılmıştır. Anayasa, ona yabancı ellerde, eylemsel geçerlilik kazanamamış, sosyal haklar ve ödevler bölümündeki ilke ve güvenceler bir yana, anayasanın düşünce özgürlüğü, tutuklama ve basın özgürlüğüne ilişkin açık hükümleri, çiğnenmiştir ve çiğnenmektedir.

Anayasaya aykırı tutum ve davranışta, artık hukuk tarihimizin müzelerine kalkması gereken yasa ve yönetmelikler dayanak noktaları olarak kabul edilmiştir. Özel hukukta, bir yasa hükmünün açık yaptırımından kurtulmak amacı ile başka yasa hükmüne dayanılarak, yasaların yasakladığı bir sonuç elde etmeğe "kanuna karşı hile" denmektedir.

Anayasaya karşı hile...

Türk anayasa uygulamasında bu kural Anayasanın açık hükümlerinden kurtulmak amacı ile, başka yasa hükümlerinden yararlanarak, Anayasanın yasakladığı bir sonuç elde etme biçiminde tanımlayabileceğimiz "Anayasaya karşı hile" niteliğine bürünmektedir. Anayasanın 132'nci maddesi uyarınca Danıştay kararlarına uymak zorunludur, ancak Danıştay Kanunu'nun 95'inci maddesine dayanılarak Anayasanın açık buyruğu çiğnenmektedir. Anayasanın 22'nci maddesine göre, kitap toplatmak anayasaya aykırıdır, ancak Ceza Mahkemeleri Usulü Kanunu'nun 96'ncı maddesi ile kitaplar toplanmaktadır. Anayasanın 20'nci maddesindeki düşünce özgürlüğü güvencesine rağmen, aydın ve düşünürler polisçe izlenmekte, tutuklanarak cezaevine yollanmaktadır. Ve bütün bunlar "demokrasi ve hukuk devleti" adına yapılmaktadır.

Anayasanın önsözünde, demokratik hukuk devletinin bütün toplumsal ve hukuksal temelleri ile kurulması için, Anayasanın "hürriyete, fazilete ve adalete aşık evlatlarının uyanık bekçiliğine" emanet edildiği belirtilmektedir. Gerçekten, demokratik hayatın vazgeçilmez unsurları siyasi partiler Anayasa hükümlerini değiştirmek için elbirliği yaparlarken, geçmiş dokuz yılda Anayasayı ve ulusal çıkarları savunanların başında gençlik örgütleri gelmiştir. Gençlerin istikbal endişesi, polis kurşunu ve hapis korkularına rağmen giriştikleri çabalar, yasa dışı yollarla önlenmek istenmektedir. Bu yazımızda dernekler ve siyaset konusunun yasal özelliklerine değinerek bu konudaki Anayasaya ve hukuk dışı eğilimleri ortaya koymağa çalışacağız.

Bir kanun ki...

28 Haziran 1938 sayılı Cemiyetler Kanununun 13'üncü maddesi şu hükmü taşımaktadır: " Talebe Cemiyetleri her ne şekilde olursa olsun siyasetle iştigal edemezler." Yine aynı yasanın 3'üncü maddesi, üyelik koşullarını saptarken, "Cemiyetlere aza olacakların medeni haklara sahip ve on sekiz yaşını bitirmiş olmaları lazımdır. Ancak siyasi cemiyetlere aza olabilmek için mebus seçme hakkını haiz olmaları şarttır" demekte

ve böylece Cemiyetler Kanununa göre siyasal cemiyetler kavramı da ortaya çıkmaktadır. Bu iki maddenin birlikte yorumlanmasından Cemiyetler kanununun "siyasetle iştigali" yalnız öğrenci dernekleri için yasakladığı, bu derneklerin dışında siyasal amaçlı derneklerin kurulabileceği sonucu çıkmaktadır.(*) Cemiyetler Kanunu'nun yine 15'inci maddesinde "Siyasi partilerden başka cemiyetler birden fazla mevzu ile uğraşmazlar... denilerek, siyasal partiler dışında siyasal amaçlı derneklerin de varolabileceği dolaylı biçimde belirtilmektedir. Bu koşullarda, yasanın uygulanabilmesi için "siyasal olan ve olmayan" kavramlarının yasada tanımlanması ve yasanın bu tanımlara dayanılarak uygulanması gerekir. Örneğin, Hukuk Fakültesi Öğrenci Derneği, Avukatlık Kanunu dolayısı ile bir siyasal parti ile çatışsa, Ya da Orman Fakültesi Öğrenci Derneği, Orman suçlarının affi ile ilgili Anayasa değişikliği konusunda partileri suçlasa ve bu değişikliğe engel olabilmek için de bir eyleme girişse, siyasetle iştigal mi etmiş olacaktır? Siyasi partilerin gençlik konusundaki tutumlarını eleştiren ve bunun için mücadele eden bir gençlik örgütünün bu çalışmalarını siyasetle iştigal mi, yoksa olağan bir çalışma olarak mı niteleyeceğiz? Bu soruların cevabını Cemiyetler Kanununda bulmak mümkün değildir.

Cemiyetler Kanununda rastlayamadığımız bir tanıma, 13 Temmuz 1965 tarihli Siyasi Partiler Kanununda yer verilmiştir. Siyasi Partiler Kanununun 2'nci maddesine göre " Dernekler, belli bir siyasi partiyi desteklemek veya desteklememek veya siyasi partiler arasında işbirliği sağlamak veyahut T.B.M. Meclisi üyeliği veya mahalli idareler veya muhtarlık veya ihtiyar heyeti seçimlerinde belli adayları desteklemek yahut bunlar arasında işbirliği sağlamak amacı ile kurulamazlar..."

Nasıl "siyaset"?

Görülüyor ki, Siyasi Partiler Kanunu'nda "siyasetle iştigal" partilerin seçim çalışmalarını kapsayan bir anlam ve genişlik taşımaktadır. Bir partinin seçim çalışmalarına yardım etmek ya

---

(*) *Soysal, Mümtaz, Derneklerin Siyasetle İştigali, Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, cilt: XXIII, no: 3, s. 230.*

da seçilme koşullarını güçleştirmek gibi, seçim derneklerinin[*] kurulması yasaklanmaktadır. "Siyasetle iştigal"in tanım ve ölçüsünün, bu maddenin tanımı ile sınırlı ve ilintili olması gerekir. Bunun dışında, siyasetin nerede bitip, siyaset olmayanın nerede başlayacağı saptanamaz.

Siyasi Partiler Kanunu'nun bu tanımına göre, gizli ve açık amacı seçme ve seçilme işlemlerine özel siyasal amaçla ve parti yarar ve zararına katılan seçim derneklerinin kurulmaları "siyasetle iştigal" kavramına girmektedir. Gerçekten, Yargıtay Dördüncü Ceza Dairesi, Ankara Toplu Basın Mahkemesinin bir mahkumiyet kararını bozarken kararının gerekçesinde şu görüşü benimsemektedir: "Bir olaya münhasır kalan bildirideki düşüncenin, derneğin siyasetle iştigal kasdına müsnet bir eylem ve hareket niteliğinde bulunmadığı..."[**]

Yasaklanan eylem, "sürekli biçimde siyasal partilerin seçim çalışmalarına katılmak"tır. Siyaset ile iştigal kavramını genişletmek ve yurt sorunlarındaki her türlü düşünce ve kanaati de kapsayacak bir sınıra sürüklemek ise, Anayasamızın düşünce özgürlüğü maddesini ortadan kaldırmak demektir. Gerçekten memurların görevi gereği konuşamadıkları bir ülkede, bir de gençlik örgütleri susturulursa, demokrasi kimin demokrasisi ve düşünce özgürlüğü kimlerin özgürlüğü olacaktır?...

Kaldı ki...

Anayasamızın 20'nci maddesi ile herkese düşünce ve kanaat özgürlüğü sağlanmış ve yurttaşlar bu düşünce ve kanılarını "söz, yazı, resim ile veya başka yollarla tek başına veya toplu olarak açıklayabilir ve yayabilir..." hükmü bir temel ilke olarak Anayasada yer almıştır. Maddede kullanılan başka yollarla... toplu olarak..." ifadesinin en belirgin örneği derneklerdir. Dernek kurma hakkı ise, Anayasanın "Kişinin hakları" başlıklı ikinci bölümünde 29'uncu maddede yer almaktadır. Ancak, bu iki Anayasa hükmünün Türkiye'de bugün herhangi bir yönetmelik ve Bakanlık işlemi kadar geçerliliği yoktur.

---

[*] *Perinçek, Doğu, Türkiye'de Siyasi Partilerin İç Düzeni ve Yasaklama Rejimi, Ank., 1968, s. 50-51.*

[**] *Resmi Kararlar Dergisi, yıl: 3, sayı: 5,6, s.: 110-11. 20.12.1967 gün, E 5429, Karar 6867.*

Yine Anayasanın 8'inci maddesine göre, "Anayasa hükümleri, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını ve kişileri bağlayan temel hukuk kurallarıdır..." Dernekler hakkında dava açan Cumhuriyet Savcılarının kendilerini önce Anayasa hükümleri ile bağlı hissetmeleri gerekir. Cumhuriyet Savcıları görevlerini Anayasanın temel ilkelerine ve eşitlik kurallarına uyarak yerine getirmek zorundadırlar. Cemiyetler Kanununun 10'uncu maddesine göre "Merkezi yurt dışında olan bir cemiyetin Türkiye'de şubesi açılamaz. Arsıulusal maksatlarla cemiyet kurulamaz..." Türkiye'de bazı özel dernekler, arsıulusal derneklerden değil midir? Öyle ise neden Cumhuriyet Savcıları bu dernekler hakkında dava açmazlar? Siyasi Partiler Kanununun 107'nci maddesine göre, partilerin askerliğe, savunma veya sivil savunma hizmetlerine girişmeleri yasaklanmışken, siyasi partiler büyük kentlerde komando kamplarında binlerce "milis" yetiştirirken nerededir savcılar? Kutsal tapınaklar parti karargahı olarak kullanılır, devlet radyolarından "Muhammed düzeni" özlemleri dile getirilirken, nerededir laik devletimizin "Cumhuriyet" savcıları?..

Esas: "Anayasa"

Eski yasalar, üzerinden gelip geçilmeyen eski yollara benzerler. Eğer yeni, çağdaş bir Anayasa yürürlükte ise, tüm yasaları bu yeni Anayasaya göre yorumlamak ve uygulamak gerekir. Çünkü topluma yön verecek en büyük yasa, hukuksal ve toplumsal yönü çizmiş, eski küçük ve dar yollar yerine büyük ve ışıklı caddeler açılmıştır. Türkiye'de "Polis Vazife ve Salahiyetleri Kanunu", "Sansür Nizamnamesi" "Türk Ceza Yasası'nın 141 ve 142'nci maddeleri" gibi, Cemiyetler Kanunu'ndaki görüşler de artık yeni Anayasa ile bağdaşamamaktadır. Bugünkü demokratik aşamamız, ikiyüz yıllık savaşların bir sonucudur. Partiler kurulmuş, devirler değişmiş, ihtilaller yapılmış; devlet adamları asılmıştır. Bu aşamanın değerine inanmak ve Demokratik Anayasamızı her türlü gizli ve açık saldırıdan korumak gerekir.

(Milliyet, 14 Ekim 1969)

ANAYASA VE FİKİR SUÇLARI

"Hukuk Devleti" hukukun temel kuralları içerisinde, yurttaşın insanca yaşamını temel amaç bilen, insanı devletin en kutsal varlığı olarak benimseyen hukuk özleminin adıdır. Hukuk ve biçimsel kurallar bu amacı sağladıkları ölçüde, demokrasinin ve hukuk devletlerinin kuralları olurlar. İnsanı devlet yönetiminin bir basit aracı yapmış düzen, kendisine ne ad verirse versin, ancak bir geri düzeni yansıtır. Seçimler, partiler, parlamentolar demokrasiyi oluşturarak, insanı çağının koşullarına uygun bir yaşam düzenine kavuşturmaya yararlı olurlarsa, görevlerini yapmış olurlar. Yoksa toplumu geriliğe, karanlığa, yoksulluğa sürüklerlerse, demokrasinin özü ve amacı çiğnenmiş, sadece biçimsel kurallar bir korkunç iskelet gibi toplumu kıskıvrak yakalamış olur.

Demokrasiyi bu kötü sondan kurtarabilmek için toplum ile ilgili tüm sorunların halk önünde tartışılması gerekir. Fikrin gümrüğü olmaz. Demokrasinin bulunduğu her yerde fikir vardır. Özgürlük, aydınlığın dostudur. Toplumunun geriliğini, karanlığını, yoksulluğunu düşünen aydın suç işlemiş olmaz. Bu çabalar, ancak toplum adına, demokrasi adına işlenen suçları ortaya koyar, bu suçları önler. Geri kalmış toplumlarda bu görev bir kat daha gereklidir. Aydın, azgelişmişlik koşullarından kendini kurtarabilmiş, toplumunun, ulusunun gerilik nedenlerini araştırabilmiştir. Kıt olan eğitim olanaklarında yararlanarak kişisel eğitimini tamamlamış, yabancı diller öğrenmiş bir aydın, diplomasını "arz ve talep" kurallarına göre satışa çıkarmıyor, toplumunun sorunlarına eğiliyorsa, ona ancak saygı duyulur. Peşine polis takılmaz, cezaevine yollanmaz, bileğine kelepçe geçirilmez!..

Bugün Türkiye'mizde "Batı Demokrasileri" "Hukuk Devleti", "Demokrasi" kavramlarına her gün siyasal söylevlerde, basın ve radyoda rastlanmasına rağmen, toplumsal görevlerini yapan aydınlar, yasaların zorlanması ile tutuklanarak cezaevlerine yollanmaktadırlar. Bu gibi işlemler, hukukun genel kurallarına, Anayasaya ve Ceza Hukuku ve Usulü ilkelerine aykırıdır. Şöyle ki:

Kitap toplatmak

Anayasamızın 24'üncü maddesi, kitap ve broşür yayımının izne bağlı tutulamayacağını ve sansür edilemeyeceğini hüküm altına alırken, aynı maddenin ikinci fıkrası ile de kitap toplatmanın koşullarını belirten bir başka Anayasa maddesine yollama yapmaktadır: Türkiye'de yayınlanan kitap ve broşürler, 22'nci maddenin 5'inci fıkrası hükmü dışında toplatılamaz..."

Kitap ve broşür toplatmanın koşullarını belirten Anayasanın 22'nci maddesinin 5'inci fıkrasında ise, "...Türkiye'de yayımlanan gazete ve dergilerin toplatılması, bu tedbirlerin uygulanacağını kanunun açıkça gösterdiği suçların işlenmesi halinde ve ancak hakim kararı ile olabilir..." denilmektedir. Bu iki Anayasa maddesinden çıkan sonuca göre, bir kitabın toplanabilmesi için, a) Bir suç işlenecek, b) Bu suça uygulanan ceza yasası maddesinde Bu suçun işlenmesi halinde suç konusu kitaplar toplanabilir..." denilecek, c) Bu iki koşulun varlığından sonra, toplatma kararı yargıç tarafından verilecek. Türk Ceza Yasası'nın ünlü 142'nci maddesinde bile kitap toplanması ile ilgili bir hüküm yoktur. Ceza hukukunda kanunsuz suç olmayacağı gibi, Ceza Usulü Hukukunda da kanunsuz tedbir olmaz. Anayasa, kitap toplatılması ile ilgili hükmünü açıklamıştır. Anayasanın 8'inci maddesine göre, bu Anayasa hükümleri yasama, yürütme ve yargı organlarını bağlar ve hiçbir yasa Anayasaya aykırı olamaz.

Anayasanın bu maddeleri yürürlükteyken, Cumhuriyet Savcıları, Ceza Muhakemeleri Usulü Yasası'nın Zabıt ve Aramaya ilişkin 86'ncı maddesi aracılığı ile yargıçlardan kitapları toplatma isteminde bulunmaktadırlar. Anayasa hükümleri uygulanmamak için başvurulan bu maddede, " Tahkikat için sübut vasıtalarından olmak üzere faydalı görülen yahut müsadereye tabi olan eşya muhafaza veya başka bir surette emniyet altına alınır..." denmektedir. Yani bir cinayette kullanılan silah, bir hırsızlık suçunda kullanılan maymuncuk, bu madde gereğince emniyet altına alınır. Bunlar soruşturma için emniyet altına alınması zorunlu ve yararlı görülen ispat araçlarıdır. Suçun ne şekilde işlendiğini ispatlamak için bu tedbirlerin alınması zorunludur.

Adi suçlar için gerekli olan bu tedbir, fikir suçları için konu olamaz. Çünkü suç, kitabın yayınlanması ile işlenmiştir. Bir tek kitabın incelenmesi ile suçun unsurları ortaya çıkarılabilecektir. Bir cinayet olayında nasıl sadece bir tek silah emniyet altına alınır, yurt içindeki bütün silahlar toplatılamaz ise, suçun ispatı için bir tek kitabın incelenmesi yeter sayılmalıdır. Aksi halde bu bir tedbir değil, bir ceza olmaktadır. Kitap konusunda karar verilmeden, henüz sanığın sorgusu bile yapılmadan suç sabit olmuş gibi bütün kitaplar toplanmaktadır. Böylece suç kesinleşmeden, sanık suçluluk sonuçlarından birine katlanmaktadır. Savcıların giriştikleri bu yol, açıkça Anayasaya aykırıdır. Anayasaya aykırı biçimde Ceza Usulü zorlanmakta, bu durumda da Ceza Usulü ilkelerine de aykırı bir kanunsuzluk ortaya çıkmaktadır.

Savcılar ve bilirkişiler

Ceza Usulü Yasası'nın 66'ıncı maddesinde, bilirkişilerin seçimi ve sayılarının saptanması yargıçlara verilmiş bir görev ve yetkidir. Bilirkişiler yargıçların yardımcıları sayılmakta ve yine yasanın 672nci maddesine göre, Hakimin reddini mucip olan sebeplerden dolayı..." bilirkişiler ret olunabilmektedir. Ceza Usulünde ret kurumu, sanıklara tanınmış bir güvencedir Kural olarak bilirkişilerin seçimi yargıçlara tanınmışsa da, Ceza Usulünün 66'ncı maddesinin ikinci fıkrasına göre savcılar ancak "tehirinde mazarrat bulunan hallerde..." yargıçlarca kullanılacak bu yetkiye sahip olabilirler. Maddede kullanılan bu ifade ile, gecikmesinde sakınca bulunan hallerde savcılara da tanınan bu yetki, ancak soruşturmanın ivediliği ve esenliği ile ilgili olarak tanınmıştır. Bu yetkinin, soruşturmanın ivediliği ve esenliği dışında kullanılması, Ceza Usulü ilkelerine aykırı olmaktadır.

Fikir suçlarında savcılar bir bilirkişiye başvurmakta, kitap toplatma ve tutuklama istemlerini de bu bilirkişi raporlarına dayandırmaktadırlar. Fikir suçları "tehirinde mazarrat bulunan hal..." kapsamına sokulacak suç çeşitlerinden değildir. Savcılar, kitapların yayınlanmış olmasını büyük tehlike olarak görmekte ve kendilerine sınırlı yerlerde kullanılmak üzere tanınmış yetki-

yi, her zaman kullanılacak olağan bir kuralmışçasına uygulamaktadırlar. Savcıların usulsüz olarak seçtikleri bilirkişiler de, aynı konularda sürekli olarak olumsuz rapor vermekle ün yapmış kişiler arasından seçilmektedir. Savcıların yargıçlar gibi bağımsız olmadıkları bir yargı düzeninde, partili Adalet Bakanlarına bağlı savcıların iktidar partisinin etkisinden kurtulabilecekleri düşünülemez. Fikir suçlarını kovuşturan savcıların bu bağımlılıkları bile, sanıkları olağan güvencelerden yoksun bırakmakta, bağımlı savcı-taraflı bilirkişi, giderek yargı bağımsızlığını çiğnemektedirler.

Ve tutuklama

Anayasamızın "Kişi Güvenliği" kenar başlığı altındaki 30'uncu maddesi ile tutuklama neden ve koşulları belirtilmiştir. Maddeye göre, " Suçluluğu hakkında kuvvetli belirti bulunan kişiler, ancak kaçmayı ve delillerin yok edilme-sini veya değiştirilmesini önlemek maksadıyla veya bunlar gibi tutuklamayı zorunlu kılan ve kanunla gösterilen diğer hallerde hakim kararı ile tutuklanabilir..."

Tutuklama Ceza Usulü ilkelerine göre bir ceza değil, bir tedbirdir. Ancak soruşturmanın gelişimi, delillerin yok edilmeksizin toplanması ve kaçma şüphesi gibi, soruşturmanın gelişim ve esenliği ile ilgili geçici nitelik taşır. Ceza Usulü Yasası'nın tutuklamaya ilişkin 104'üncü maddesinde, " Suç işlendiğine dair aleyhinde kuvvetli emareler elde edilen maznun aşağıdaki hallerde tevkif olunabilir..." denilerek, tutuklamanın zorunlu olmadığı belirtilmektir. Maddede tutuklama nedenleri olarak sıralanan koşullar şunlardır:

1. Kaçma şüphesi uyandıracak olayların varlığı,

2. Suçun izlerini yok etmeye veya ortaklarını uydurma beyana ya da tanıkları yalan tanıklığa ve tanıklıktan kaçınmaya yönelteceğini gösterir durumda bulunmak,

3. Suç, Devlet veya Hükümetin nüfuzunu kıran ve memleketin asayişini bozan fiillerden bulunur veya genel ahlak aleyhine olursa...

Fikir suçlarında, delillerin yok edilmesi, suç ortaklarını uydurma beyana ve tanıkları yalan tanıklığa yöneltecek bir özellik

yoktur. Suç, bir kitap ya da yazı ile işlenmiştir. Suç konusu kitap ya da yazı mahkeme dosyası içerisindedir. Fikir suçları sanıkları genellikle aydın ve tanınmış kişiler olup, birçoğu kişilikleri ile yurt içinde ve dışında ün sahibidirler. İkametgahları ve kişilikleri gerek kamuoyunda, gerek mahkemece bellidir. Kaldı ki, tutuklanma anından önce maddede belirtilen "kaçma şüphesi uyandıracak olaylar" savcılıkta araştırılmış bile değildir; kaçma şüphesi "var" sayılmaktadır.

Anayasanın ve Ceza usulünün bu maddelerinde saptanmış koşullara ve maddelerin "özlerinde ve sözlerindeki" bu sınırlamalara rağmen savcılar, Usul hükümlerini zorlayarak bilirkişi seçmekte, Anayasaya aykırı olarak hiçbir haklı hukuksal nedene dayanmadan kitapları toplatabilmekte ve bu "kanunsuzluklar zinciri" sonunda da yine Anayasaya ve Ceza Usulü Hukukuna aykırı olarak tutuklama istemlerinde bulunmaktadırlar. Yasalar yasasızlığın aracı olmaktadır.

Fikir suçları sanıkları için uygulanan bu yasa ve Usul dışı tutuklamalarla, kişinin Anayasanın 14'üncü maddesi ile güven altına alınan dokunulmazlığı ve özgürlüğü, dolaylı yollarla çiğnenmekte ve Anayasamızın 20'nci maddesi ile tanınan "düşünceyi açıklama özgürlüğü" hiçbir eylemsel geçerlilik kazanamamaktadır.

Her oyun kendi kurallarına göre oynanır. Eğer demokrasimizin amacı, Batı demokrasilerinin ulaştığı bir düzeye ulaşmak ise, öncelikle Batı demokrasilerinin hangi koşullarla yürüdüğünü araştırmamız gerekir. Eğer Batı demokrasilerinde fikir yasakları varsa, biz de bütün bu uygulamaları demokrasimizin vazgeçilmez gereklerinden sayalım. Batı demokrasisi ilkelerinden esinlenmiş Anayasamıza göre fikir suçu yoktur. Ancak, bazı siyasal partilerimize ve savcılarımıza göre en büyük suç, toplumsal sorunlar ile ilgili araştırma ve yayın yapmaktır. Herhangi bir ülkede, herhangi bir iktidara bağlı savcılar bazı düşüncelerden hoşlanmayabilirler. Ama bir ülke demokrasi ile yönetilme iddiasında ise, yetkiler Anayasaca saptanmıştır. Yasaklar ve cezalar demokrasinin özüne aykırı olamaz.

Demokrasi ve hukuk devleti, aydınların cezaevlerine yollanması ile güçlenmez. Aksine çürür ve bir gün yok olur.

(Milliyet, 5 Ağustos 1969)

BASINDA CEZA SORUMLULUĞU

Basın özgürlüğü demokrasinin temellerinden biridir. Kamuoyunu oluşturan ve ifade eden basın, tarihin her devrinde tartışma konusu olmuştur. Basın özgürlüğünün kısıtlandığı dönemlerde, demokratik gelişim durmuş; totaliter eğilimler güçlenmiştir. Basın özgürlüğünün gelişimi ile demokratik ilkelerin yerleşmesi arasında zorunlu bir bağ vardır. 1961 Anayasası basın özgürlüğü konusuna en geniş şekilde yer vermiş; ayrıntılı hükümlerle basın özgürlüğünü anayasal güvencelere bağlamıştır. Anayasamızdaki bu demokratik ilkelere rağmen, basın gerçek anlamda özgürlüğe kavuşamamış; Anayasaya aykırı birçok yasa maddesi Anayasanın getirdiği ilkelere karşı kullanılmıştır. Böylece basın özgürlüğü konusunda **"Anayasaya karşı hile"** tüm olumsuz görünüşü ile hukuk uygulamalarına egemen olmuştur. Örneğin kitap toplatma konusunda Anayasa ayrıntılı hükümler getirmiş fakat bu açık Anayasa buyruğuna rağmen, Ceza Mahkemeleri Usulü Kanununun bir maddesi ile Anayasal güvenceler ortadan kaldırılmıştır. Anayasa dışı bu uygulamalar sürüp gitmektedir. Yazı İşleri Müdürlerinin ceza sorumluluğu da, Anayasaya aykırı uygulamanın açık örneklerinden biridir.

Sorumluluk çeşitleri

Ceza Hukukunda iki ayrı sorumluluk vardır. Bunlardan birincisi "kusurluluk" başlığı altında incelenen, bir sanığın kendi eyleminden ve ancak kusuru ölçüsünde cezalandırıldığı sübjektif sorumluluktur. Bu sorumlulukta, sanığın bir suçu bilerek ve isteyerek işleme iradesi araştırılır. Eğer suç sonucu ortaya çıkan olay ile sanığın iradesi arasında bir ilgi kuruluyorsa ve sanık suçu bilinçli olarak işlemişse, sanığın kusurlu iradesi cezalandırılır[*]. Suç eylemi ile suç eylemcisinin ilgisi sübjektif nitelikte bir manevi bağdır. Bu genel kurala göre, sorumluluk kişiseldir

---

[*] *Erem, Prof. Dr. Faruk, Türk Ceza Hukuku, 8. bası, s.:44 v.d.; Alacakaptan, Prof. Dr. Uğur, Suçun Unsurları, 1967, s.:140 v.d.; Dönmezer-Erman, Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku, 1969, s.:217 v.d.*

ve sanık ancak kendi eyleminden, kusurundan dolayı cezalandırılacaktır Objektif sorumluluk, Ceza Hukukundaki bu temel kuralın istisnasıdır. Bu sorumluluk, **"failin hareketi ile sebebiyet verdiği neticeden, kast ve taksir cinsinden bir kusuru olmasa bile sorumlu tutulması"**dır(*) Bu sorumlulukta, sanığın kusurlu iradesi değil, suçun sonuçları esas alınmaktadır. Objektif sorumluluk Türk Ceza Kanununun 45'inci maddesi ile benimsenmiş ve ilgili maddede şu tanım yer almıştır **"Failin bir şeyi yapmasının ve/a yapmamasının neticesi olan bir fiilden dolayı kanunun o fiile ceza tertip ettiği ahval müstesnadır."** Kusursuz suç olmaz kuralının bir istisnası olan bu madde Ceza Hukukumuzda **"kastı aşan suçlar"** ve **"neticesi sebebi ile ağırlaşmış suçlar"** için kabul edilmiştir. Objektif sorumluluk, cezaların şahsiliği ilkesine aykırı olduğu için eleştirilmekte ve çağdaş hukukçularca yasalardan bir an önce çıkarılması önerilmektedir.

Ve sorumlu müdürler

5680 sayılı Basın Yasası'nın 16' ncı maddesinin birinci fıkrasında: **"Basın yolu ile işlenen suçlardan dolayı ceza sorumluluğu: 1- Mevkutelerde işlenen suçlarda suçu vücuda getiren yazıyı yazan ve resmi yapan kimse ile beraber bu mevkutenin ilgili sorumlu müdürüne terettüp eder"** denilmekte; üçüncü fıkrada ise: **Sorumlu müdür, suç teşkil eden haber, vesika veya yazıyı mahiyetini bilmeden yayınlanmış ise, bunların sorumluluğu yalnız haber, beyan ve vesikayı verene veya yazıyı yazana aittir. Sorumlu müdür, mevkutenin sahibi tarafından rızasına aykırı olarak yayınlanan yazı ve resimlerden sorumlu değildir. Bu takdirde ceza sorumluluğu yazı ve resimleri yayınlatana aittir"** hükmü yer almaktadır Yukarıdaki maddede, sorumlu müdürler, yazı sahipleri ile birlikte sorumlu tutulduklarından, kanunun objektif sorumluluğu esas aldığı anlaşılmaktadır Maddede sorumlu müdürlerin iki kurtuluş yolu öngörülmektedir: Ya sorumlu müdür, yazının "mahiyetini" an-

(*) *Alacakaptan, Y.A.G.E., s. 153.*

lamadığını, ya da yazının gazete sahibi tarafından zorla yayınlatıldığını ispat edecektir. Aksi halde, suç konusu yazıyı yazan yazar ile birlikte cezalandırılacaktır.

Basın Yasası'nın bu maddesi Anayasaya açıkça aykırıdır Anayasanın **"Cezaların Kanuni ve Şahsi olması, zorlama yasağı"** başlıklı 33' üncü maddesinde **"Ceza Sorumluluğunun Şahsi"** olacağı belirtilmiş ve bu ilke 33'üncü maddenin gerekçesinde aynen şu kelimelerle açıklanmıştır: **"İnsanları, başkalarının fiillerinden dolayı cezalandırmaya cüret edebilen totaliter rejimlerin insanlığa getirdiği acı tecrübelerden dolayıdır ki, kimsenin yalnız kendi fiil ve ihmalinden sorumlu olabileceği esasının Anayasalarda yer alması lüzumu bilhassa hissedilmektedir. Esasen bu kaidenin Anayasaya konulması sayesinde basın davalarında yazı ve karikatürün müellifinden ve haberin vericisinden gayrı kimselerin** (gazete sahip ve yazı işleri müdürlerinin) **rasgele cezalandırılmasını derpiş eden kanun hükümleri bertaraf edilmiş olacaktır."**

Anayasa'nın açıkça **"bertaraf edilmesini"** istediği hüküm basın Yasası'nın 16'ncı maddesidir. Anayasa koyucu bunu 33'üncü maddenin gerekçesinde açıkça belirtme gereğini duymuş, gazete sahip ve yazı işleri müdürlerinin Rasgele cezalandırılmasını öngören yasaların Anayasa'ya aykırı olacaklarını belirtmiştir Anayasa'nın bu açıklığı karşısında basında ceza sorumluluğu için **"objektif sorumluluğu"** savunmaya hukuksal olanak yoktur(*) Ceza hukukçuları arasında adi suçlar için (bi-

---

(*) *Prof. Dr. Sahir Erman'ın, Dr. Çetin Özek'le birlikte yazdıkları* ***"İzahlı Basın Kanunu"****nun ikinci basısının 62. sayfasında "Fikrimizce basın* ***suçlarında objektif mesuliyet esasını muhafaza etmek, bir zaruretin ifadesidir"*** *denilirken, yine Prof. Sahir Erman'ın Prof. Dr. Dönemser ile birlikte yazdıkları* ***"Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku"*** *kitabının dördüncü basısının 338. sayfasında* ***"Şu halde mesul müdürün ancak kendisine, hiç olmaz ise taksir derecesinde bir kusur isnad edilebildiği hallerde ve bu kusuru dolayısı ile cezalandırılması mümkün olup, aksine bir yoeum Anayasaya aykırıdır"*** *şeklindeki düşünce yer almaktadır. Her ikisi de Sayın Prof. Erman'ın imzasını taşıyan kitaplar, 1961 Anayasası yürürlüğe girdikten sonra yayınlandığına göre, Sayın Profesör'ün basın suçlarında objektif sorumluluğu bir zaruret olarak görmemesi gerekirdi.*

le) savunulmayan objektif sorumluluğun basın yolu ile işlenen suçlarda hiçbir şekilde savunulmaması gerekir.

Gizli sansür ve bir çelişme

Anayasanın 22'nci maddesinde basının özgür olduğu ve sansür edilemeyeceği hüküm altına alınmıştır. Buradaki sansürü geniş anlamda yorumlamak, gerek siyasal iktidarın basın üzerindeki sansürünün, gerekse yasalardan doğan gizli sansürün yasaklandığını kabul etmek gerekir(*) Sorumlu müdürler, ceza tehdidi altında olduklarından, bir yazarın yazısını incelemek, gerektiğinde bu yazıyı basmamak gibi yollara başvurmaktadırlar. Bu da, yazının sahibi için bir sansür olmaktadır. Böylece, Anayasamızdaki, sınırsız düşünce özgürlüğünü benimseyen maddeye rağmen, bir yazarın düşüncesi, bir başkası tarafından denetlenmektedir. Bu bir **"iç sansür"** dür. Basın Yasası'nın 16'ncı maddesi yürürlükte kaldıkça bu iç sansür devam edecek ve böylece sansür, dışarıdan görülmeden ve Anayasa'ya aykırı bir yasa maddesine dayanarak sürdürülecektir.

Basın Yasası'nın 16'ncı maddesi Anayasa'ya aykırı olduğu kadar objektif mantık kurallarına da aykırı bir uygulamanın aracı olmaktadır. Maddenin 3'üncü fıkrasına göre sorumlu yazı işleri müdürlerinin suç konusu yazının **"mahiyetini"** bilmeden yayınlamaları hallerinde sorumluluktan kurtulacakları belirtilmektedir. Basın Yasası'nın 5'inci maddesine göre sorumlu müdürlerin lise öğrenimi görmüş olmaları gerekmektedir. Örneğin bir propaganda suçunda, yazının hiç eğitim görmemiş işçi ve köylü için propaganda gücü taşıdığı, ancak lise mezunu yazı işleri müdürünce anlaşılmadığını kabul etmek, giderilmesi imkansız bir çelişmedir. Komünizm, faşizm gibi, üniversite profesörlerince bile, henüz kesin sınırları ile ortaya konmamış kavramların, hem işçi ve köylülerce anlaşılacağını kabul ederek ceza vermek, hem de lise mezunu yazı işleri müdürünün bu yazının mahiyetini anlamadığını ileri sürmek, sanırız sadece bizim hukukçularımıza özgü bir çelişmedir.

(*) *Erem, Prof. Dr. Faruk, Türk Ceza Hukuku, s.:444; Köseoğlu, Av. Haluk, Ankara Barosu Dergisi, yıl: 1966, sayı: 6.*

Sonuç

Gazete sorumlu müdürlerinin ancak, yazarı belli olmayan yazılardan dolayı yargılanmaları ve cezalandırılmaları mümkündür Bunun dışında sorumluluk ise, hiçbir tartışma ve kuşkuya yer bırakmayacak şekilde Anayasa'ya aykırıdır. Gazete sorumlu müdürlerine ve avukatlarına düşen görev, kendileri ile ilgili davalarda Anayasa'ya aykırılık iddiasında bulunarak kanunun Anayasa Mahkemesi'nde görüşülmesini sağlamaktır.

(Cumhuriyet, 16 Mart 1970)

ASKERİ MAHKEMELERİN GÖREVLERİ

Anayasa'nın 138'inci maddesi, askeri mahkemelerin, "... **asker kişilerin askeri olan suçları ile. bunların asker kişiler aleyhine veya askeri mahallerde yahut askerlik hizmet ve görevleri ile ilgili olarak işledikleri suçlara ait davalara bakmakla...**" görevli olduğunu belirtmekte; maddenin ikinci fıkrasında sivil kişilerin "... **ancak özel kanunla belirtilen askeri suçlarından dolayı...**" askeri mahkemelerde yargılanabilecekleri hüküm altına alınmaktadır. Maddenin gerekçelerinde ise şu açıklama yer almaktadır: "... **Askeri mahkemelerin, savaş ve sıkıyönetim halleri ile barıştaki görevleri birbirinden ayrılmıştır. Birinci hallerde bu mahkemelerin, suçlar ve suçlu kişiler bakımından görevlerinin tayini kanuna bırakılmıştır. Barış zamanında ise görev, asker kişiler ve asker olmayan kişiler bakımından ele alınmıştır. Askeri mahkemeler, asker kişilerin, madde metninde ifade edildiği üzere, dört grupta toplanan suçlarına bakacaklardır. Asker olmayan kişiler ise, ancak kanunda belirtilen (askeri) suçları işlediği taktirde bu mahkemelerde yargılanacaktır...**"

Askeri mahkemelerin sivil kişileri yargılamaları, bütün demokratik ülkelerde endişe kaynağı olmuştur. Genel mahkemelerin görevi içine giren suçların askeri mahkemelerde yargılama konusu olabilmesi, sivil otoritenin **askeri** otorite ile yer değiştirmesinin bir belirtisi olarak yorumlanmaktadır. Asker ki-

şileri yargılamak amacıyla bünyesinde askeri mahkemelerin kurulduğu askeri yargının, bu sınırları aşarak sivilleri de yargılaması, ancak savaş gibi olağanüstü koşullarda mümkün olabilmektedir. Gerçekten, klasik demokrasinin beşiği sayılan İngiltere'de, askeri mahkemelerin ancak savaş dönemlerinde sivilleri yargılayabilecekleri kabul olunmuştur. Ancak bunun için de sivillerin bir **askeri** suç işlemeleri gerekirdi(*)

Son zamanlarda, bazı gençlik liderlerinin tutuklanması ve gazetecilerin askeri savcılıkça kovuşturulmaları nedeni ile askeri mahkemelerin görevlerinin açıkça belirtilmesi ve mahkemelerin görev alanlarının çizilmesi, bir Anayasal zorunluluk olmuştur. Acaba, yürürlükteki Anayasa ve yasalar karşısında askeri mahkemelerin sivilleri yargılama yetkileri var mıdır? Anayasa'nın 4'üncü maddesine göre, **"... hiç kimse veya hiçbir organ, kaynağını Anayasa'dan almayan bir devlet yetkisi..."** kullanamayacağına göre, konunun öncelikle tartışılması gerekmektedir.

Tabii hakim

Demokratik düzenlerde en önemli güvence, bağımsız mahkemelerin varlığıdır. Bu mahkemelerin yetki ve görev alanlarının Anayasa ve yasalarca çizilmesi, yurttaşların, bir suç işledikleri zaman hangi mahkemede yargılanacaklarını bilmeleri gerekir. Anayasa'mız bu demokratik güvenceyi, 32'nci maddesi ile hüküm altına almıştır. İlgili maddeye göre, **"... Hiç kimse, tabii hakiminden başka bir merci önüne çıkarılamaz..."** Tabii hakim, suç konusu eylemden önce benzer suçları yargılayan yargıçtır. Maddenin gerekçesinde bu ihtiyaç, şu sözlerle ifade olunmaktadır: **"... Herkesin, kanunun genel olarak koyduğu görev ve yetki esasları ile belli olan hakim tarafından muhakeme edilmesi, şahıs güvenliğinin baş şartıdır. Kişilerin kanuni (yani tabii) hakiminden başka mercilerce muhakeme edilmesi, bu alanda özel muameleye tabi tutulması, hukuk devletinin asla kabul edemeyeceği bir tutum teşkil eder..."**

(*) *Düver Bülend, Prof. Dr., Fevkalâde Hal Rejimleri, 1961, Ank. s. 30; Craknel, Law Students Companion No.3, Londra 1963, s.26.*

Sivillerin tabii hakimi, suç yerindeki yetkili ceza mahkemelerinde yargılama görevi yapan yargıçtır. Siyasal düzeni eleştiren, iktidar, parlamento ya da cumhurbaşkanı aleyhinde bir yayın yapan, ya da Türk Ceza Kanunu'nun herhangi bir maddesine giren bir suç işleyen sivil kişilerin **"tabii hakimleri"**, bu suçların işlendiği yerlerin ceza yargıçlarıdır. Bu konularda tutuklama kararı verecek olan mahkemeler de ancak sivil mahkeme-lerdir. Sivillerin "askeri" olmayan bir suçunun, mantık ve hukuk kuralları zorlanarak "askeri suç" sayılması ve buna dayanılarak tutuklama kararları verilmesi, özel hukuktaki "kanuna karşı hi-le" kavramını, kamu hukukunda "Anayasa'ya karşı hile" olarak uygulamak demektir. Sivillerin "askeri" olmayan ve genel mahkemelerin yetki ve görevlerine giren suçlarından dolayı askeri mahkemelerin yargı yetkisinin kullanılması, kesinlikle Anayasa'nın kabul ettiği "tabii hakim" kavramına aykırı bir tutumdur Askeri yargının görev alanını genişleten ilk adım, böylece Anayasa ile çelişmektedir.

Askeri Ceza Kanunu'nda yer alan bazı suçlar basın yoluyla işlenmektedir. Bu durumlarda izlenecek hukuksal yollar neler olabilir? Askeri Ceza Kanunu'ndaki, isyana tahrik (m: 94), milli mukavemeti kırmak (m: 58), halkı askerlikten soğutma (m: 96) gibi suçlar işlendiğinde, görevli mahkeme, genel mahkemeler midir, yoksa, bu suçlar Askeri Ceza Kanunu'nda yer aldığına ve Anayasa'nın 138'inci maddesinde de sivillerin özel kanunda belirtilen suçlarından dolayı askeri mahkemelerde yargılanacakları açıklandığına göre, askeri mahkemelerin görevlerini kabul etmek mi gerekir? Örneğin Askeri Ceza Kanunu'nun 58'inci maddesi aynen şu hükmü getirmektedir: **"... Her kim, Türk Ceza Kanunu'nun 153 ve 161'inci maddelerinde yazılı suçlardan birisini ve 155'inci maddede yazılı, halkı askerlikten soğutma yollu neşriyatta ve telkinatta bulunmak ve nutuk irad etmek fiillerini işleyecek olursa, milli mukavemeti kırmak cürmünden dolayı, mezkur maddede gösterilen cezalarla cezalandırılır..."**

Bir yoruma göre, Anayasa'nın, özel kanunda belirtilen askeri suçlardan amaçladığı, Askeri Ceza Kanunu'nda yer alan ya da Askeri Ceza Kanunu'nun atıfta bulunduğu bütün suç sanıklarının askeri mahkemelerde yargılanmalarıdır. İkinci bir yoruma göre, Anayasa'da belirtilen, sadece, Askeri Ceza Kanu-

nu'ndaki suçlardan ötürü askeri mahkemelerin görevli olabilecekleri, Askeri Ceza Kanunu'nun atıfta bulunduğu ve Türk Ceza Kanunu'nda yazılı suçların sanıklarının genel mahkemelerde yargılanacaklarıdır. Birinci görüş kabul edilirse, 58'inci maddenin atıfta bulunduğu Türk Ceza Kanunu'nun 153, 161 ve 155'inci maddelerine giren suçların sanıklarının askeri mahkemelerde yargılanacakları; ikinci görüş kabul edilirse, Türk Ceza Kanunu'na giren bir suçun sanığının, Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu'na göre genel mahkemelerde yargılanacağı sonucuna ulaşılır.

Ancak, bu tartışma, 5680 sayılı Basın Kanunu'nun 36'ncı maddesi değiştirildikten sonra önemini yitirmiştir. 13.2.1953 tarih ve 6051 sayılı kanunla değişik 36'ncı maddeye göre. "... Bu kanunda **yazılı olan veya basın yoluyla işlenmiş bulunan bütün suçlardan ötürü sivil şahıslar hakkında ağır cezayı gerektiren davalar ağır ceza mahkemesinde ve diğerleri, asliye ceza mahkemelerinde görülür...**"

Basın Kanunu'nun 36'ncı maddesi, basın yoluyla işlenmiş bütün suçların sanıklarının (yani Türk Caza Kanunu, Askeri Ceza Kanunu ve ceza hükümleri taşıyan öteki kanunlarda yer alan suçların sanıklarının) genel mahkemelerde yargılanacaklarını belirterek, askeri mahkemelerin, savaş zamanında bile, basın yoluyla işlenen suçlarda yargılama yapamayacaklarını hüküm altına almaktadır[*]

Yargısal kararlar

Askeri Yargıtay kararlarında, askeri yargının askerlere özgü yargı olduğu görüşü hakimdir. Gerçekten askeri yargının ilk amacı, askerlerin görevlerinin gerektirdiği özellikler dolayısıyla, genel ceza kanunundan ayrı bir özel yasaya bağlı tutulmalarıdır. Askeri Ceza Kanunu, öncelikle askerlerin kanunudur. Askeri mahkemelerin sivilleri yargılaması ve sivillere Askeri Ceza Kanunu'nun uygulanması, ancak çok sınırlı bir "istisna" olabilir. Askeri Yargıtay'ın verdiği bir kararda, bu ilke şöyle özetlen-

---

[*] *Erman Sahir, Prof. Dr., Askeri Ceza Hukuku, İst. 1967, s.77; Erman-Özek, İzahlı Basın Kanunu 1964, İst. s.155.*

mektedir: "... **Sivil şahısların müstakilen işledikleri, askeri eşyayı satmak suçundan dolayı muhakeme mercileri askeri mahkemeler olmayıp, umumi mahkemelerdir...**" (Askeri Yargıtay 2. D., 17.2.1960, 59-4087/825)(**)

Anayasa Mahkemesi, 10.3.1965 tarihli bir kararında (Resmi Gazete, 25.6.1965); sivil şahısların askeri mahkemelerde ancak askeri suçlarından dolayı yargılanabilecekleri, bu nedenle, bu suçlardan dolayı bir sivil, askeri mahkemede yargılansa bile, Askeri Ceza Kanunu'nun değil Türk Ceza Kanunu'nun uygulanması gerektiği gerekçesiyle, Askeri Mahkemelerin Kuruluşu ve Yargılama Usulü Kanunu'nun II/B maddesini iptal etmiştir. Görülüyor ki, Anayasa Mahkemesi ve Askeri Yargıtay'ın tutumu kesindir ve askeri yargının "askerlere özgü yargı alanı" olduğu kabul edilmektedir.

Sonuç

1961 Anayasa'sı yürürlüğe girdiği günden bu yana, Anayasa'nın getirdiği hukuk devleti anlayışına ters düşüldüğü görülmekte ve Anayasa'ya rağmen "fiili" bir rejim yaratma çabalarına tanık olunmaktadır. Bu Anayasa düzeni ya yürürlüktedir ya da değildir. Anayasa'ya bağlı yurttaşlar olarak, halk oyu ile yürürlüğe girmiş devrim Anayasası'nın uygulanmasını istemek en doğal hakkımızdır.

(Cumhuriyet, 3 Mayıs 1970)

SIKIYÖNETİM MAHKEMELERİ

Sıkıyönetim, Anayasaya öngörülmüş bir yönetim biçimidir. Bu yönetim olağanüstü ve "geçici"dir. Sıkıyönetimin ilanını gerektiren nedenlerle, bu olağanüstü yönetimin yetkileri arasında yakın ilgi vardır. Her Sıkıyönetim, kuruluş nedenlerine uygun ve bu nedenlerle tutarlı yetkiler kullanır. Örneğin, bir savaş nedeni ile kurulan Sıkıyönetim ile savaş dışı nedenlerle ku-

(**) *Erman, Y.A.G.E., s.76.*

rulan Sıkıyönetim arasında bir ayırım yapmak mümkündür Bu yetkiler, Sıkıyönetim Komutanının geniş "takdir yetkisi" içinde, olayların özelliklerine göre kullanılır. Sıkıyönetim eylem ve işlemleri, yargı mercilerinin denetimi altındadır. Bu bakımdan, Sıkıyönetimin sivil yönetimden ayrı bir niteliği yoktur; olağanüstü yönetimin eylem ve işlemleri "olağan" yargı organlarınca denetilmektedir. Bu bir Anayasal güvencedir.

Sıkıyönetimin bir de yargılama yetkisi vardır. Sıkıyönetim **"olağanüstü ve geçici"** bir yönetim olunca Sıkıyönetim Mahkemelerinin de "olağanüstü" ve "geçici" olmaları gerekir. Sıkıyönetim Mahkemelerinin yargılayabilecekleri suçları ikiye ayırmak mümkümdür. Birinci çeşit suçlar, Sıkıyönetimin kurulmasına sebep olan olaylardır. İkinci çeşit suçlar ise, Sıkıyönetim yasaklarına aykırı davranışlardır. Örfi İdare Kanunu 22 Mayıs 1940 tarihinde kabul edilmiştir. Bu yasada yer alan birçok hüküm, 1961 AnaYasası'nın **"özü ve sözü"** ile bağdaşmamaktadır. Savaş koşulları içinde çıkarılan bir yasanın, demokratik bir Anayasa ile bağdaşmaması da olağan sayılır. 1961 Anayasası'ndan sonra, bu Anayasaya uygun bir "Sıkıyönetim Yasası" kabul edilmediğinden, bu çeşit Anayasaya aykırı yasaları ancak Anayasaya aykırılık iddiaları ile çözmek mümkün olmaktadır

Olağanüstü mahkeme ve tabii hakim

Anayasanın 32'nci maddesinde: **"... Hiç kimse, tabii hakiminden başka bir merci önüne çıkarılmaz. Bir kimseyi tabii hakiminden başka bir merci önüne çıkarma sonucunu doğuran yargı yetkisine sahip olağanüstü merciler kurulamaz.."** denilmektedir. Tabii hakim, suç sayılan olaydan önce kurulmuş ve yargılama görevi yapan mahkemelerin hakimleri anlamında kullanılmaktadır. Önemli olan nokta, bir mahkemenin, suçtan sonra ve özellikle belli suçlar için [*] kurulmamış olmasıdır Tabii hakim, yürütme organının, yargı organı üzerindeki baskı ve etki yapma endişesiyle kabul edilen bir yargılama ilkesidir 3832 Sayılı Örfi İdari Kanununun 4 ve bunu izleyen maddele-

---

[*] *Kuntar Nurullah, Ceza Mahkemesi Hukuku 3. Bası, İstanbul, 1967, s.208.*

rinde Sıkıyönetim Mahkemelerinin görev ve yetkileri belirtilmektedir. Yasanın 8'nci maddesinde: **"Örfi İdare ilanını icap ettiren ahvale taalluk eden fiiller, Örfi İdare ilanından evvel işlenmiş olanlarla.."** ifadesi yer almaktadır. Buna göre, Sıkıyönetim Mahkemeleri, Sıkıyönetimin ilanından önceki suçları da yargılayabilmektedir. Oysa, Sıkıyönetimin ilanından önce yurttaşların "tabii hakim"leri Usul Yasaları ile tespit edilmiştir. Sıkıyönetim Mahkemeleri, Usul Yasaları ile tespit edilmiş "tabii hakimler" dışında bir yargılama kuruluşudur. Çünkü, mahkeme suçtan sonra kurulmaktadır. Sıkıyönetim Mahkemelerinin 3822 Sayılı Yasa ile öngörülmüş bulunması, "olağanüstü" mahkeme olmadıkları anlamına gelmez. Olağanüstü Mahkeme kurulmaması iki unsuru kapsar. Birincisi mahkemelerin görev ve yetkilerinin genel kurallarla tespit edilmesi, ikincisi mahkemelerin suçtan sonra kurulmaması. Sıkıyönetim Mahkemeleri, gerçi, yasaca öngörülmüşlerdir. Ancak, **"Sıkıyönetim Mahkemesi"** adıyla sürekli bir mahkeme yoktur Bu mahkemeler "olağanüstü" ve "geçici"dir. Mahkeme olağanüstü ve geçici olunca, bu mahkemede yargı yetkisi kullanacak yargıçlar da belli olmamakta, Sıkıyönetimi gerektiren olaydan sonra seçilmektedirler. Seçilen bu yargıçlar Milli Savunma Bakanlığında "idari görev" yapmış olabilirler. Gerçekten İstanbul Sıkıyönetim Mahkemesine atanan askeri yargıçların atma kararnamelerinde "... **Bu kararda isimleri yazılı on iki askeri hakimin asli görevleriyle irtibatları baki kalmak üzere..**" ifadesi yer almaktadır(*) Bu yargıçların seçimleri **"idari ve siyasi"** bir kurulca yapıldığına göre "asli" görevleri ile idari hiyerarşiye bağlı askeri yargıçların bağımsız oldukları söylenemez. Bugünkü sıkıyönetim mahkemesi bağımsız olarak yargılama yapabilir Önemli olan, bir hukuk kuralını ortaya koymaktır. Bu da, 3832 Sayılı Yasanın, idari makamlara **"tabii hakim"** kavramını zedeleyecek bir olanak vermesidir. İdari makamlara verilen bu yetki ile **"belli bir suç"** ile ilgisi olan ve sadece bu suçlar için yargılama yapacak **"olağanüstü"** mahkemeler kurulmaktadır(**) Anayasa Mahkemesi, tabii hakim kuralını **"... genel olarak herkes için kurulmuş, görev ve yetkileri kanunla belli edilmiş olan mahkemeler.."**

(*) *Resmi Gazete, 24 Haziran 1970, Sayı:13528, s.8-9.*

(**) *Karşı görüş için: Erman Sahir, Askeri Ceza Hukuku, İstanbul, 1967, s.279.*

olarak nitelemektedir[*] İtalyan Anayasa Mahkemesinin 1963 yılında vermiş olduğu bir kararda da kural şu şekilde ifade olunmaktadır: "... **Hiç kimsenin kanun tarafından önceden kurulan tabii mahkemelerinden başka mercilerde yargılanamayacakları kuralı, yargıçların yetkilerinin genel bir şekilde tayin edilmesini ifade eder. Olağanüstü olaylarda bu genel kuruldan ayrılmak gerektiğinde, bütün güvenceler saklı kalmalıdır. Yargı organlarının kuruluş biçimi, tek bir dava göz önüne alınarak tespit edilemez. Yargıçların yetkileri, mahkeme teşkilatı ve konuları her yıl yeniden düzenlenir...**"[**] Demek oluyor ki, sıkıyönetim mahkemelerinin bugünkü kuruluş şekli Anayasanın "olağanüstü mahkeme" kurulamaz yolundaki 32'nci maddesine ve Askeri Yargıçların Bağımsızlıklarına ilişkin 138'nci maddenin son fırkasına aykırıdır

Yetkili mahkeme

Sıkıyönetim, "olağanüstü" bir yönetim biçimi olduğuna göre, Sıkıyönetimi gerektiren olayların askeri mahkemelerde yargılanması gerektiği ileri sürülebilir. Bu ihtiyaca dayanılarak **"Sıkıyönetim Mahkemesi"** adıyla bir mahkemenin görev yapması da şart olabilir. Fakat bu şartın, Anayasanın temel ilkelerinden olan **"tabii hakim"** ve **"yargı bağımsızlığı"** ilkelerine aykırı olmaması gerekir. Örneğin, Sıkıyönetim ilan edilen yerde bulunan askeri mahkemeler, Sıkıyönetim Mahkemesi sıfatı ile yargılama yapabilirler. Bu durumda da, yine askeri suç ve askeri olmayan suç kavramları güçlük kaynağı olacaktır Konuya hangi açıdan bakılırsa bakılsın, **"tabii hakim"** kavramının zedelenmediğini söylemek kolay olmamaktadır[***] Özel mahkeme kurmak, genel mahkemelerin yetkilerini kısmak demektir. Bu kı-

---

[*] *Anayasa Mahkemesinin Esas: 1963/4 Karar: 1963/71 sayılı ve 28 Mart 1963 tarihli kararı. Resmi Gazete, 18 Ekim 1963.*

[**] *İstituzioni Di Diritto Processuale Penale, Leone. G. Vol I, s. 115.*

[***] *Sayın Hocam Prof. Dr. Faruk Erem "Tabii Hakim ve Askeri Mahkemeler" konusunu, Ceza Usulü Hukuku adlı değerli eserinde "Tabii Hakim Kavramının Tereddütlü Uygulamaları" başlığı altında incelemektedir Erem Faruk, Ceza Usulü Hukuku, Ankara 1968, s. 84-85*

sıntının demokratik ilkeler ve Anayasaca sağlam temellere dayanması gerekir. Bu nedenle bir özel mahkeme niteliğinde olan askeri yargı için Anayasada özel hükümler vardır. Özel mahkemelerin de, özel sayılan sıkıyönetim mahkemelerinin kuruluş ve işleyişlerinin de Anayasaya uygun olması gerekir.

Sonuç

İstanbul ve Kocaeli illerinde kurulan Sıkıyönetimin özel nedenleri vardır. Bu nedenler, siyasal partilerin, yurt yönetimindeki siyasal tutum ve anlayışlarından doğmuştur. Sosyal ve siyasal tepkiler büyüyünce sivil otorite bütün sorumluluğu askeri otoriteye bırakarak sorumluluk alanını terk etmiştir Yargılamanın hukuksal niteliği yanında, olayların siyasal temel-leri hiçbir zaman gözden uzak tutulmamalıdır. İster istemez, siyasal nitelik taşıyan bu olayların yargılanması da "siyasal" niteliğe bürünebilecektir. Tehlikeli olan da budur. Siyasal iktidar, askeri mahkemelerin siyasal nitelikteki olayların yargılamasını üzerine almasını ister gözükmektedir. Şimdi önemli olan,siyasal iktidarın, Ordu ile Devrimci güçler ara-sındaki tarihsel yakınlığın yıkılmasına yönelen siyasal amacının yakından izlenilmesidir Konunun hukuk dışı nedenleri, hukuk-sal nedenlerinden çok daha önemlidir.

(Cumhuriyet, 7 Temmuz 1970)

POLİS VE ORDU BİRLİKLERİNİN KULLANILMASI

Ordu dış güvenliğin, polis ise iç güvenliğin sağlanması ile yükümlüdür. Yurdun iç kamu düzenini barışçı yollarla korumak, kolluk kuvvetlerinin görevidir. Demokratik düzenlerde hak ve yetkilerin sınırları Anayasa ve yasalarla çizilmiştir. Devlet yetkileri bu sınırlar içerisinde kullanılır. Özellikle Adalet Partisi iktidara geldikten bugüne kadar, devlet kuvvetlerinin anayasa düzenine karşı kullanılmasına tanık olmaktayız. Bu bilinçli ve sistemli tutum Anayasa düzenini temelden sarsmakta-

dır. Danıştay kararlarının çiğnenmesinden, kanunsuz tutuklamalara, meclis soruşturmalarından, kitap ve dergi toplatmalara kadar bütün kanunsuzluklar, hukuk adına, demokrasi adına ve kanun adına yapılmaktadır. Ünlü Türk ozanı Tevfik Fikret'in dediği gibi: **"Kanun diye, kanun diye kanun tepelenmektedir!"**

Son günlerde bu Anayasa dışı davranışlara yenilerinin de eklenmek istendiği görülmektedir. Askeri mahkemeler, Anayasa ve Basın Kanunu'na rağmen, basın suçlarında kendilerini yetkili görmektedirler. Şimdi basın yolu ile işlenen suçlarda, genel mahkemeler gibi, askeri mahkemeler de yargılama yapmaktadırlar. Bunun yanında, idare amirleri, emniyet kuvvetlerinin görev alanlarına giren konularda, ordu birliklerini kullanmak istemektedirler. Bizce bu konunun, hukuksal özelliklerinden çok, siyasal nedenleri önemlidir. Görülüyor ki, kendisini Anayasa düzenine saygıya çağıran çevreleri susturmak isteyen Adalet Partisi iktidarı, bu tutumuna orduyu da ortak etmek istemektedir. Hem de Anayasa'ya ve yasalara aykırı olarak.

İdari zabıta

3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanununun birinci maddesine göre, İçişleri Bakanı; **"Memleketin umumi emniyet ve asayişinden"** sorumludur. İçişleri Bakanı bu görevini, Emniyet Genel Müdürlüğü ile Jandarma Genel komutanlığı ve gerektiğinde öteki zabıta örgütleri aracılığı ile yürütür İçişleri Bakanı'nın ordu kuvvetlerini yardıma çağırması, ancak Bakanlar Kurulu'nun bu yolda karar vermesi ile mümkün olmaktadır. İçişleri bakanı, polis ve jandarmadan oluşan genel idare zabıtasının yetkili ve sorumlu amiridir.

Emniyet teşkilatı Kanunu'nun dördüncü maddesinde polisin **"silahlı icra ve inzibat kuvveti"** olduğu belirtilmekte, aynı kanunun ikinci maddesinde, genel zabıtanın polis ve jandarmadan oluştuğu açıklanmaktadır. Polisin görev ve yetkileri 2559 sayılı Polis Vazife ve Salahiyetleri Kanunu ile düzenlenmiştir. Bu kanunun birinci maddesine göre polis **"asayişi, amme, şahıs tasarruf emniyetini ve mesken masuniyetini korur. Hal-**

kın ırz, can ve malını muhafaza ve ammenin istirahatini temin" eder.

1965 yılında, özellikle gençlik olaylarından tedirgin olan siyasal iktidar, polis örgütü kurmak istemiş ve bu yolda yasama çalışmalarına girişmiştir. Bunun sonucu olarak 654 sayılı Toplum Zabıtası Kanunu kabul edilmiştir. Kanunu birinci maddesine göre, Toplum Polisi; **"Cumhuriyet ve hürriyet düzenini demokratik usullerle korumak, kanun dışı sokak ve meydan hareketlerini önlemek, toplumun ve kişinin maddi ve manevi varlıklarının kanunlara aykırı grev ve lokavtlar yüzünden kısmen ya da tamamen tahribe uğramasının önüne geçmek, toplumun kendisi ve kaderi üzerinde büyük ölçüde olumsuz etkisi olabilecek her çeşit kanunsuz toplumsal olayların meydana gelmemesini sağlamak ve geldiğinde zor kullanarak etkisiz hale getirmek"** gibi geniş yetkilerle donatılmıştır Bu özel görevli polis örgütüne, 654 sayılı Yasa ile 2498, 911 sayılı Yasa ile 2190, 1144 sayılı Yasa ile 5575 kadro eklenerek, bugün toplam olarak 10263 kadro verilmiştir(*) Kanunun, üçüncü maddesinde, toplum zabıtasının, bu konuda belirtilen amaçlar dışında, geçici de olsa, bir başka kuruluş ve örgüt emrinde kullanılamayacağı kesinlikle açıklanmaktadır. Jandarma ve polis ilişkileri, 1937 tarihli Jandarma Teşkilat ve Vazife Nizamnamesi ile düzenlenmiştir.

İdare amirleri...

Emniyet Teşkilatı Kanununun birinci maddesinde, İçişleri Bakanı'nın, gerekli görülen koşullarda, askeri kuvvetleri yardıma çağırma yetkisi yer almaktadır. Ancak bu yetkiyi İçişleri Bakanı tek başına kullanamamakta; bu konuda Bakanlar Kurulu kararı gerekmektedir. Bakanlar Kurulu kararı ile ordu kuvvetlerine başvurmak, ancak ulusal güvenlik, eylemli bir kalkışma ve iç savaş gibi olağanüstü koşullarda mümkün olabilmektedir. Bu gibi durumlarda Bakanlar Kurulu, sıkıyönetim ilanı yoluna git-

(*) *Dr. Sait Güran, Genel İdari Zabıta Faaliyetlerinde Askeri kuvvetlere Başvurulması, Amme İdaresi Dergisi, cilt 3, sayı 1, s. 81.*

mektedir. Sıkıyönetim ilan etmeksizin ordu birliklerinin Bakanlar Kurulu kararı ile kullanılmasına şimdiye dek rastlanmamıştır.

İl İdaresi Kanunu vali ve kaymakamlara da, askeri birliklerden yararlanma yetkisi vermektedir. Kanunun 11/D bendine göre **"Vali, il içindeki kolluk kuvvetleri ile bastırılamayacak olağanüstü ve ani hadiselerin cereyanı karşısında kalırsa en yakın askeri kara, deniz, hava kuvvetleri komutanlarına mümkün olan en seri vasıtalarla müracaat ederek yardım ister ve bunu yazı ile teyit eder. Bu talep derhal yerine getirilir..."** Maddenin açık ifadesinden anlaşılacağı gibi askeri birlikler ancak "olağanüstü" ve özellikle "ani" olaylar karşısında çağırılabilecektir. Kanun sadece bunu yeter görmemekte, bu olağanüstü ve ani olayların, polis ve jandarma kuvvetleri ile bastırılamayacak nitelikte olmasını şart koşmaktadır. Demek oluyor ki, Emniyet Kuvvetleri ile bastırılması mümkün olan olağanüstü ve ani olaylarda ordu birliklerinin yardıma çağırılması kanuna aykırıdır. Yüksek Adalet Divanı'nın Kayseri olayları ile ilgili kararında, bu nokta en açık şekilde belirtilmiştir[*] Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na uyularak düzenlenmiş bir açık hava toplantısında askeri kuvvetlerin olaylardan önce, İl İdaresi Kanunu'na göre çağırılarak görevlendirilmeleri, kanunun mülki amirlere verdiği yetkinin, kanunun amacı dışında kullanılması demektir.

Sonuç

Türkiye'de bütün kurumlar bir çöküntü içindedir. Siyasal iktidarla, devlet bürokrasisinin ilerici kesimi arasında bir çatışma başlamıştır. Hükümet ve devlet, zaman zaman karşı karşıya gelmektedir. Bu hukuk dışı yönetime karşı, hoşnutsuzluklar baş göstermektedir. Büyük şehirlerde gençlik gösterileri büyümekte, büyüklü küçüklü olaylarla halk siyasal otorite ile çatışmaktadır. Bu tepkilere karşı, aydınların askeri mahkemelerce yargılanması, gençlik ve halk karşısına askeri birliklerin çıkarıl-

---

[*] *Yüksek Adalet Divanı Gerekçeli kararları. Bölüm sıra no:14, Esas: 960/31, 1961, s. 24.*

ması, ordu-aydın ve halk ilişkilerini zedelemektedir. Çökmekte olan bir siyasal yönetimde, ordu birliklerinin kanuna aykırı olarak halkın karşısına çıkarılması, demokratik olduğu söylenen bir yönetimde, sıkıyönetimin belirtileri sayılmalıdır. Oysa, Türk aydınları ve halkı, 27 Mayıs Anayasası'nı getiren Kemalist ordu ile bugünkü yönetim arasında bir benzerlik görmemekte ve askeri kuvvetleri polisin görevleri için kullanan siyasal iktidarın bu tutumunun yakından izlenmesi gerektiğine inanmaktadır.

(Cumhuriyet, 10 Haziran 1970)

DEVRİM TARİHİ OKUTULUYOR MU?

Her devlet bir tarihsel gelişimin ürünüdür. Toplumların özelliklerini soyut genellemelerle tanımlamak mümkün değildir. İnsan toplulukları, tıpkı bir tek insan gibi belli gelişim koşullarına göre şekillenir. Bir toplum, doğar, gelişir ve çöker. Her devre bir sonraki dönemin nedenlerini içinde taşır. Bu dönemler ve bu dönemleri etkileyen nedenler bilinmeden toplumların geçmişleri ve gelecekleri arasında bağ kurulamaz. Bu bağ, tarihi, yaşayan bir bilim yapar. Tarihsel dönemleri, sosyal nedenleri ile incelemeyen bir tarih anlayışı, sadece bu "kronolojik dedikodu"dur.

Türkiye Cumhuriyeti, henüz elli yaşına bile basmadı. Yarım yüzyıl kadar önce, bir Ulusal Kurtuluş Savaşı verdik. Tam üç yıl, kan ve ateş ile boğuşarak bağımsızlığımıza kavuştuk. Bu bağımsızlık savaşı sonunda yepyeni bir devlet kurduk. Bu devlet gelişti, durakladı ve niteliğini değiştirdi. Şimdi, bir ihtilal sonucu getirilen Anayasa ile "sosyal hukuk devleti" olduğumuzu kabul ettik. Anayasanın önsözünde bu sosyal hukuk devletinin **"Milli Mücadele Ruhu", "Millet Egemenliği"** ve **"Atatürk Devrimlerine"** bağlı olduğu belirtildi. Ama, nedir "milli mücadele ruhu" nedir, "Atatürk Devrimleri" nedir, "millet egemenliği"; bunların hiçbirini öğretemedik. Bir sosyalist devletin sosyalist eğitimi olur. Bir kapitalist devlet, kapitalist eğitime sahiptir. Türkiye Cumhuriyeti, Atatürk Devrimlerine dayanmaktadır. Fakat Atatürk Devrimleri ne orta öğretimde, ne de yüksek öğretimde

gereği gibi okutulmamaktadır! Biz bu yazımızda sorunu sadece üniversiteler için ele alacağız:

Devrim tarihi dersi

Üniversite mezuniyet sınavları arasında "Devrim Tarihi" de bir ders olarak yer almaktadır. Fakat bu ders, hiçbir fakültede temel ders değildir. Bu dersin sınavları son derece kolaydır ve hemen hemen sınava giren her öğrenci geçer not almaktadır. Çünkü, bu ders ciddi şekilde ele alınmamıştır. Genellikle bu ders için Lise son sınıfta okutulan Devrim Tarihi kitapları esas alınmaktadır. Üniversiteler için yazılmış geniş ve doyurucu bir Devrim Tarihi kitabı yoktur. Ders ve sınav sadece yerine getirilmesi gereken birer "formalite"dir.

22 Nisan 1942 tarihli ve 4204 sayılı **"Ankara Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesine Bağlı Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Kurulması Hakkındaki Kanun"**un birinci maddesinin (c) fıkrasına göre bu Enstitü, **"... Türk inkılap ve rejimini memleket içinde ve dışında tanıtmak için dersler ve konferanslar vermek ve her türlü yayında bulunmak..."** görevi ile yükümlüdür Aynı yasanın 2'inci maddesine göre **"... Fakültelerde ve yüksek okullardaki İnkılap Tarihi ve Türkiye Cumhuriyeti Rejimi Dersleri Maarif Vekaleti'nce hazırlanacak programlara ve tayin edilecek esaslara göre bunların kendi kadrolarındaki vazifeli profesör, doçent ve öğretmenler tarafından okutulur.."** Yani, Fakülte ve Yüksek Okullarda, "Devrim Tarihi Kürsüsü" adıyla bağımsız bir kürsü yoktur. Böyle bir kürsü olmayınca da bu dersin ciddi olarak okutulması da mümkün olmamaktadır. Üniversiteler özerk olduğuna göre, Devrim Tarihinin hangi koşullarda ve kimler tarafından okutulacağı da Milli Eğitim Bakanlığınca değil, üniversitelerin yetkili organlarınca kararlaştırılması gerekmektedir

Üniversite dışı bilim

4936 sayılı Üniversiteler Kanunun 3'üncü maddesinde, üniversitelerin öğrencilerini **"... bilim anlayışı kuvvetli, sağlam**

düşünceli aydınlar ve yüksek öğrenime dayanan mesleklerde türlü bilim ve uzmanlık kolları için iyi hazırlanmış bilgi ve deney sahibi elemanlar, Türk Devriminin ülkülerine bağlı milli karakter sahibi vatandaş olarak.." yetiştireceği belirtilmektedir. Bu görevin yerine getirilebilmesi için öncelikle Türk Devriminin bilimsel araştırmalarla aydınlanması, bundan sonra bu ilkelerin benimsetilmesi gerekir. Oysa, Ulusal Kurtuluş Savaşımız ve Türk Devrimi konularında üniversitelerde yeter sa-yıda bilimsel araştırmalar yapılmış değildir. Kütüphanelerimiz-de, Amerikan ve Fransız Devrimi konularında yüzlerce yerli ve yabancı incelemeler yer almaktadır. Bu derslerin sınavlarında Batı ülkelerinin siyasal tarihlerinden bir küçük ayrıntıyı hatırlayamayanlar sınıfta kalmaktadırlar. Bazı fakültelerin öğretim üyeleri Batı uluslarının tarihlerinden, gün, saat ve dakika olarak cevaplandırılması gereken sorular sormaktadırlar. Bütün bunlar, Türk Devrim tarihinden sınava giren her öğrencinin geçtiği üniversitelerde süre gelmektedir!

Türk Devrim Tarihi ve Ulusal Kurtuluş Savaşı konuları, üniversite öğretim üyelerince değil, üniversite dışı düşünürlerce incelenmektedir. Ulusal Kurtuluş Savaşı, bütün belgeleri ile üniversite dışı araştırmacılarca ortaya konabilmiştir. İki yüz yıllık Batılılaşma sorunu, yine üniversite öğretim üyesi olmayan yazarlarca incelenmiş ve bu konuda çeşitli görüşler ileri sürülmüştür. Böylece üniversite dışında, araştırıcı, eleştirici bir tarih bilimi gelişirken, üniversitelerimizde, Devrim Tarihinden "Şapka Devrimi", "Harf Devrimi", "Saltanatın ve Halifeliğin Kaldırılması", "Sevr ve Mondros Mütarekeleri" tarihleri sorulmakta ve bu büyük görev, bu koşullarla geçiştirilmektedir. Türk Devrimini, çağın öteki devrimleri ile karşılaştıran ve bunlardan sonuçlar çıkaran bir Devrim Tarihi anlayışı henüz üniversiteye adımını atmamıştır!

Milli mücadele ruhu

Ulusal Kurtuluş Savaşı, antiemperyalist ve anti-kapitalist bir başkaldırmadır. Bu savaşın, günümüzde bütün ezilen uluslarca paylaşılan bir evrensel niteliği vardır. Emperyalizmin boyundu-

ruğu altında ulusal kurtuluş savaşı veren bütün sömürülen "proleter" uluslar, Kemalizmin bağımsızlık bilincini benimsemektedirler. Çağımız, bir bağımsızlık çağı ise, bunun başlangıç noktası Anadolu'daki "Kuvayi Milliye" savaşlarıdır. Düzenli ordulardan halk savaşlarına kadar, bütün ulusçu eylemlerin Türk Milli Mücadele ruhu ile evrensel ve tarihsel yakınlıkları vardır. Bugün Milli Mücadele ruhunun bilincini kavramış bir Türk aydınının, dünyanın ört bucağındaki bağımsızlık kavgalarını ve halk savaşlarını benimsemesi gerekir.

Bugün Türkiye Cumhuriyeti, Milli Mücadele ruhunun anlamına ters düşen bir yönetimin ve yöneticilerin elindedir Bu bağımsızlık bilincinin dış politikada savunulması ve Türkiye'nin, bağımsızlık savaşı veren ulusların yanında yer alması, bugünkü siyasal koşullar karşısında mümkün değildir. Ancak, kendisine özerklik sağlanmış üniversitenin, Milli Mücadele ruhunu dayanak yapan bir tarih anlayışı ile, genç kuşaklara Ulusal Kurtuluş Savaşımızı ve Kemalizmi, bütün ulusal ve evrensel temelleri ile benimsetmesi gerekmektedir. Ancak böylece, üniversiteler Yasası'nda belirtilen **"... Türk Devriminin ülkülerine bağlı milli karakter sahibi vatandaşlar..."** yetiştirilebilir Bu yapılmadıkça, genç kuşakların suçlanması mümkün değildir. Türk gençliğine, düzenli ve tutarlı bir eğitim programı ile ne Türk devrimi, ne milli mücadele ruhu anlatılmış ve benimsetilmiş değildir. Öyleyse, ne ekildi ki ne biçilmek isteniyor?..

Millet egemenliği

Ulusal Kurtuluş Savaşı'ndan sonra kurulan Kemalist Devlet teokratik yönetim ve oligarşik siyasal yapıya karşı "millet egemenliği" kavramını yerleştirmek istemiştir. Bu kavram "imtiyazsız sınıfsız" bir sosyal yapı kurmaya yönelen bir amaca dayanmaktaydı. Bu da "halkçılık" şeklinde ifade olunan egemenlik anlamındaydı. Sosyal ve siyasal nedenlerle bu amaç gerçekleşmemiş ve Onuncu Yıl Marşı'nın bir duygusal satırı olarak kalmıştır. Kemalizm'in önerdiği "millet egemenliği"nin, bugün egemen sınıf politikacılarının dillerinden düşürmedikleri "milli irade" ile bir ilgisi yoktur. Bu amacı geliştirmek ve Türk halkı-

nın insanca yaşama düzeyine kavuşturulmasını sağlamaya yönelen bir halkçı eylem olduğunu anlatmak gerekir. Padişahların arkasına yabancı çıkarları gizleyen Batı emperyalizmi ve seçim sandığından emperyalizmi çıkaran yirminci yüzyıl kapitalizminin gerçek nitelikleri ancak Kemalizmin sosyal amaçlarının öğretilmesi ve eğitilmesi ile anlatılabilir. Millet ve halk egemenliği kavramları gereği gibi okutulmadan, çağımızdaki demokratik gelişimleri, sosyal demokrasileri ve sosyalist devrimleri anlamak mümkün değildir.

Atatürk devrimleri

Atatürk devrimleri, adına Kemalizm dediğimiz bir devlet şeklinin dayandığı temellerdir. Bu devlet şeklinin, öteki otoriter rejimlerle karşılaştırılması, dayandığı toplumsal ve sınıfsal temellerin öğretilmesi gerekir. Genç kuşaklara, Atatürk devrimlerini anlatabilmek için Atatürk'ün izlediği ve kurduğu siyasal yapının nitelikleri ve bu yapının hangi ihtiyaçlara cevap verdiğinin araştırılması üniversitelerimize düşen en büyük görevlerdendir. Atatürkçülüğün, sadece soyut laiklik anlayışına dayanmadığı da ancak bu bilimsel yollarla ispatı yapılabilir. Türkiye Cumhuriyetinin geçirdiği sosyal ve siyasal devrelerin sosyal nedenleri araştırılmadan ileri sürülen her söz ve yazılan her satır, sadece birer aldatmacadır. Atatürk Devrimlerini, kendi doğal ve siyasal koşulları ile değerlendirecek bir Devrim Tarihine ihtiyacımız vardır.

Sonuç

Türkiye Cumhuriyeti Ulusal Kurtuluş Savaşı sonunda kurulmuştur. Ancak bu savaş ve bu savaşın nitelikleri üniversitelerimiz tarafından yeterli şekilde araştırılmış değildir. Devrim Tarihi derslerini, üniversitelerin en kolay dersi olmaktan çıkarıp, özellikle sosyal bilim okutan fakültelerde birer Devrim Tarihi Kürsüsü kurulması ve ulusal tarihimizin gereği gibi incelenmesi, hepimize düşen bir büyük görevdir. Kurtuluş Savaşı'nda

Türk halkının kanlarıyla yoğrulmuş bu topraklar, şimdi aydınlarının alın terini bekliyor. Biz ise bu görevden kaçıyoruz.

(Cumhuriyet, 3 Ekim 1970)

HALKÇILIK İLKESİ

Her siyasal dönem kendisini doğuran nedenler ve koşullar ile değerlendirilir. Yakın tarihimizin adına "Kemalizm" dediğimiz dönemi de ancak kendisini etkileyen yurt ve dünya koşulları göz önünde tutularak nitelenebilir. Türkiye Cumhuriyeti, Kurtuluş Savaşı'ndan sonra kurulmuş; ilke ve amaçlara bu savaş saptanmıştır. Bu savaşın ilk ve belirgin özelliği "antikapitalist" ve "antiemperyalist" oluşuydu. Atatürk birçok söylevlerinde, amacının tam bağımsız Türkiye'yi kurmak olduğunu ve bu amaçla Ankara'da bir meclis toplandığını söylemiştir. Kurtuluş Savaşı'nın amacı, siyasal, ekonomik ve askeri sömürü altındaki yurt topraklarını kurtarmak ve bu topraklar üzerinde yeni ve çağdaş bir devlet kurmaktı. Çöken ve yıkılan Osmanlı İmparatorluğu'ndan sonra kurulacak yeni devlet, aynı topraklar üzerinde ve aynı halk unsuruna dayanacağına göre halkçılığın doğduğu koşullara kısaca değinmek gerekecektir.

Meclisin yapısı

İlk Büyük Millet Meclisi açıldığında, Meclis'te yer alan meslek gruplarının dağılımı şöyleydi: (40)tüccar, (32)çiftçi, (11)gazeteci, (44)memur, (14)müftü, (13)müderris, (10)şeyh, (5)aşiret reisi ve (1)işçi milletvekili. Doğaldır ki bu meslek dağılımı, aynı zamanda Kurtuluş Savaşı'nı yürüten meclislerin sosyal kökenlerini de göstermektedir. Kurtuluş Savaşı, milliyetçi subaylar, eşraf ve memur üçlüsüne dayalı bir siyasal kadro ile yürütülmüştür. Bu sosyal yapıdaki meclislerin yurtseverlikleri, Kurtuluş Savaşı'nın kan ve ateş sınavından geçmiş, eşrafın büyük çoğunluğu Ulusal Kurtuluş Savaşı'na katılmıştır. Savaş yıllarında, milliyetçi subayların, eşrafın ve memurların ortak amaç-

ları yurt topraklarını kurtarmak olunca, bütün bu sınıf ve tabakaları birleştirmek ve bir tek ulusal amaca yöneltmek gerekiyordu. Atatürk'ün, Kurtuluş Savaşı'ndaki ilk başarısı, bütün yurtsever güçleri bir meclis çatısı altında toplamaktı. Ancak, savaş başarı ile sonuçlanıp, sosyal devrimlere doğru yönelince, Kurtuluş Savaşı'nı yürüten eşraf, bu kez devrimlere karşı çıktı. Eşrafın, kendi egemenliğini sürdürmek istemesi de doğaldı.

İşçiler ve köylüler

İşçi sınıfı, Batı'da sanayi devrimi ile ortaya çıkmış ve bir sınıf olarak güçlenmiştir. İşçi sınıfı, kendi sınıfsal çıkarı için örgütlenmiş ve bu amaçla kanlı siyasal kavgalara girişmiştir. Batı düşünce tarihi de bu sosyal mücadeleleri izlemiştir. Sanayi devriminin dışında kalmış, üstelik Batı ticari kapitalizminin pazarı olan Osmanlı toplumunda sanayi işçisinin oluşamayacağı da doğaldı. "Proletarya"nın oluşmadığı, güçlenmediği ve örgütlenmediği bir toplumda emekçi sınıfların gelişimi, Batıdan ayrı bir çizgi izleyecekti. Osmanlı toplumunda işçi sınıfı, köyden büyük şehirlere çalışmak için gelen köylüler ve yabancı sermayenin kurduğu fabrikalarda çalışan işçilerden oluşan dağınık ve güçsüz gruplardı. Köylüler, dirlik sahibi denilen, asker-memur karışımı yetkilerle donatılmış Feodal beylerin tarlalarında çalışan "reaya"lardı. "Mültezim"lerin halkı ezen ve sömüren vergi düzenleri altında yaşayan toprak emekçileri de dağınık ve örgütsüzdürler. Merkezi otorite ve teokratik yönetimin yarattığı dinsel dokunulmazlık, devlete yüce bir kişilik vermiş; halk kendi üretim gücüne yabancılaşan kaderci bir eğitimle yetiştirilmişti. İstanbul'un yaşadığı Lale devirleri, Tanzimatlar, Meşrutiyetler Anadolu halkını ve Türk köylüsünü etkilememiş yüzeysel devrelerdi. Kurtuluş Savaşı başladığında, vergi adaletsizliklerinden, Balkan ve Dünya savaşlarından bezmiş ve yılmış bir köylü sınıfı, kendi kader çizgisi dışındaki olayları çaresiz beklemekteydi. Tanzimatların, Meşrutiyetlerin içi boş kavramları, İttihatçı-İhtilafçı çekişmeleri ve kanlı olayların, köy yaşantısına hiçbir etkisi yoktu. Kurtuluş Savaşı sonrasında işçi ve köylüler, güçsüz, örgütsüz ve dağınıktılar. Yüzyıllarca sömürülmüş, kendisinden

barışta vergi vermesi, savaşta ise şehit olması istenmiş sınıfların, kendi yarınları için savaşa girmeleri de beklenemezdi. Kurtuluş Savaşı tamamlandığında, böylesine yılgın ve perişan bir halk, milyonlarca borç, genç Türkiye'yi bekliyordu. "Hasta Adam" böyle bir miras bırakmıştı.

Düşünce ortamı

Kurtuluş Savaşı'nı yürüten milliyetçi subayların etkilendikleri düşünce ortamı, İkinci Meşrutiyetle ortaya çıkmıştı. "Garpçılık", "İslamcılık", "Türkçülük", "Meslekçilik" ve "Sosyalizm" akımları İstanbul'un aydın çevrelerinde tartışılmaktaydı. Bu akımlar, düşünce akımlarından çok edebiyat akımlarına benzemekteydi. Toplum yapısının gözlemine dayalı ulusal çözüm yolları aranmış ve tartışılmış değildi. Osmanlı aydınlarının kafaları, Batı kültür egemenliğini yansıtan köksüz ve yabancı kültürle doluydu. Edebiyatta, şiirdeki batı taklitçiliği, düşünce akımlarını da etkiliyordu. Milliyetçi subaylar, Osmanlılığa karşı gerçekçi çözüm yolları ile yetişecek yerde, coşkun şiirler, anlamsız kavramlarla yaşatılmak istenen bir kültür dünyası ile kuşatılmışlardı. Sınıfların güçlenip örgütlenmediği toplumlarda, sosyalizm akımlarının, dar çevrelere özgü bir salon kültürü olduğu da bir gerçektir. Meşrutiyetin getirdiği, siyasal suikastlar ve çekişmelerle dolu düşünce ortamı böylesine yüzeysel ve kısırdı. Halkın öz sorunlarıyla ilgili hiçbir tartışma ve teori, milliyetçi subayların yararlanmalarına açık değildi. Kurtuluş Savaşı'nın önderleri, yasaklarla ve yanlışlarla kuşatılmış bir düşünce ortamında yetişmişlerdi.

Köylü efendimizdir.

Atatürk, bir Sovyet diplomatı ile yaptığı görüşmede işçi ve köylü sınıfları konusunda şunları söylemektedir: **"Türkiye'de işçi sınıfı yok, çünkü gelişmiş bir sanayi yok. Bizim burjuvazimizi ise, henüz burjuva sınıfı haline getirmek gerekiyor. Ticaretimiz çok cılız. Çünkü sermayemiz** yok, yabancılar bizi **eziyor... Sizin Rusya'da mücadeleci bir** işçi sınıfı var. Ona da-

yanmak mümkündür ve ona dayanmalıdır. Bizde işçi sınıfı yoktur ve köylüye göre ağırlığı azdır. Sizde endüstri gelişmiştir, bizde yok gibidir..."

Atatürk'ün bu sözleri onun gerçekçiliğini yansıtmaktadır. Örgütlenmiş ve bilinçli bir işçi sınıfı siyasal mücadeleye girmedikçe, sosyalist bir düzen kurmaya imkan yoktur. Atatürk bu gerçeği görerek köylüye ağırlık verilmesini ileri sürmektedir. Köylüye ağırlık vermek ise, yine, köyden gelen bilinçli toprak dağılımı istemleri ile gerçekleşebilir. Köylüden bu yolda bir istek ve mücadele arzusu da gelmiyordu. Üstelik Kurtuluş Savaşı böyle bir toprak dağılımına karşı olan eşraf ile kazanılmıştı.

Atatürk'ün halkçılık anlayışını kanıtlayan ilk girişimi, 1925'de "Aşar" Vergisinin kaldırılmasıydı. Henüz 1921 yıllarında Ereğli'de çalışan işçilerin sosyal güvenliklerini sağlayan bir yasa kabul edilmiştir. 1936 yılında ise, İş Kanunu yürürlüğe kondu. Mültezimlerin, tütün reisliğinin kaldırılması, ormanların devletleştirilmesi, köylerin birleştirilmesi yolunda çalışmalar yapılması, zirai kombinaların kurulması, toprak reformu ve Köy Enstitüleri birbirlerini tamamlayan halkçılık hareketlerinin halkalarıdır. Bu arada Ziraat Bankasının güçlendirilerek, üreticiye kredi sağlama hizmetlerinin devletçi bir düzene bağlanması da bu halkçılık anlayışının uygulamasıdır. Bu devrimci hareketlerin hiçbiri, tabandan gelen isteklerle yapılmış ve başarılmış değildir! Atatürk, her türlü olumsuz koşula ve özellikle Kurtuluş Savaşı'nı birlikte yürüttüğü tutucu memur ve eşrafa rağmen köylünün hayat koşullarını değiştirmek için çabalıyordu. Bütün bu hizmetlerin yerine getirilmesinde devletin sınırlı olanaklarını da göz önünde bulundurmak gerekir. Devletin gelirlerinin büyük kısmı "Düyun-u Umumiye" borçlarına ayrılıyor, köylüye yol, ışık, okul, hastane götürecek olan mali olanaklar Osmanlı borçlarını ödemeye harcanıyordu. Hiçbir devrim, birkaç yılda halk kitlelerinin yaşayış koşullarını değiştiremez. Atatürk'ün halkçılık anlayışı "Köylünün efendiliği"ni amaçlayan bir devrimin ana hedeflerini göstermektedir...

Atatürk'ten bize

Atatürk'ün halkçılık anlayışını, Türkiye'nin içinde bulunduğu sosyal ve siyasal koşullar ile karşılaştırmak gerekir. Bugün ilk

bakışta görülen, gerçek işçi ve köylü sınıflarının bilinçlenip, kendi sınıfsal çıkarları için savaşa girmiş olmalarıdır. Kemalizm-'in amaçları, bu gerçeğe göre yeniden değerlendirilmelidir. Artık devrimci uyanış, gerçekçi bir devrim yolu izlemesine elverişli koşulları beraberinde getirmiştir. İşçi-köylü ve asker-sivil aydın kenetlenmesine dayalı bir devrimci birleşim Kemalizmin sosyal amaçlarını gerçekleştirir. Bu yapılmadıkça, yirminci yüzyılda daha nice yıllar kaybederiz. 1920 yılında Atatürk'ün devrimci Bakanlarından Mahmut Esat Bozkurt, şunları söylüyordu: "Efendiler, memleket demek, o memleketin iktisadiyatı demektir. Hiçbir zaman o memleketin yalan yanlış politikacısı demek değildir. Fakat o memleketi, sapanıyla, elindeki o mübarek çekiciyle çalışan demircisi, çiftçisi temsil eder. Zavallı halk, Kanun-u Esasilere rağmen esirdir, yine inlemektedir, yine aç sefildir..."

Elli yıl önce söylenmiş bu sözlere, bugün de katılmanın acısı devrimci aydınların; utancı ve sorumluluğu ise, Atatürk'ten sonra Türkiye'yi yönetenlerindir...

(Cumhuriyet, 15 Kasım 1970)

MİLLİ İSTİHBARAT ÖRGÜTÜ VE ANAYASA

Her siyasal düzen kendi yapısı içinde polis örgütlerine yer verir. Siyasal düzenler ile polis yetkileri arasındaki ilişkiler, dev-letin demokratik yapısını belirler. Bu ilgiler, "Hukuk Devleti" ile "Polis Devleti"ni ayıracak temel ölçülerdir. Bir hukuk devletin-de sınırsız yetkilerle donatılmış polis örgütlerine yer verilemez. Devletin her yetkisi gibi, polis görev ve yetkileri de demokra-tik denetime açık olmalıdır. Gizlilik, ancak polis devletlerine özgü yönetim koşuludur. Demokratik düzen "açık rejim" de-mektir. Bu açıklığın tüm ilişkilerde egemen olması gerekir. Anayasa kuruluşları demokratik güvencelerle işlerken, kamuo-yunun gelişimini polis örgütleri ile engellemek, basını, devlet kurumlarını, örgütleri ve kişileri, polis aracılığı ile izlemek, tam anlamı ile bir "faşist" düzen kurmak demektir. Son günlerde ortaya çıkartılan, Milli İstihbarat Teşkilatı belgesi do-

layısıyla, ko-nunun yakından incelenmesi gerekmektedir. Önce bu örgütün yapısı üzerinde duralım.

Yapısı

Milli İstihbarat Örgütü, 6 Temmuz 1965 tarih ve 644 sayılı "Milli İstihbarat Teşkilatı Kanunu" ile kurulmuştur Yasanın birinci maddesinde, örgütün başbakanlığa bağlı olduğu belirtilmekte, ikinci maddede de bu örgütün organları sıralanmaktadır. Maddeye göre örgüt altı daireden oluşmaktadır. Bu daireler, "Milli Emniyet Hizmetleri Başkanlığı" "İstihbarat Başkanlığı", "Psikolojik Savunma Başkanlığı" "İdari İşler başkanlığı", "Teftiş Kurulu Başkanlığı" ve "Hukuk Müşavirliği" olarak sıralanmaktadır Yasanın üçüncü maddesinde ise, Milli İstihbarat Örgütünün görevleri şu şekilde tanımlanmaktadır: **"Devletin milli güvenlik politikası ile ilgili planların hazırlanmasında esas ola-cak askeri, siyasi, iktisadi, ticari, mali, sınai, ilmi, teknik, bi-yografik ve psikolojik ve** milli güvenlikle ilgili istihbaratı dev-let çapında istihsal etmek; bu istihbaratı Başbakana, Milli Güvenlik Kuruluna ve gerekli resmi makamlara ulaştırmak; yaymak, istihbaratla uğraşan büyük daire ve kurumlar ara-sında koordinasyonu sağlamak; psikolojik savunma icaplarını yapmak ve bu istihbarata karşı koymaktır."

Örgütün görevlerini hüküm altına alan bu madde şu önemli cümle ile son bulmaktadır: **"MİT'e bu görevler dışında hizmet yükletilmez ve bu teşkilat, Devletin güvenliği ve milli politikası ile ilgili istihbarat hizmetlerinden başka hizmet istikametlerine yöneltilemez."** Demek ki Milli İstihbarat Örgütünün bütün yetkileri "Devletin Güvenliği" ve "Milli Politikası" ile ilgili "istihbarat" amacı ile sınırlıdır. Bu örgüte, bu haber alma amacı dışında görev verilmesi, daha açık tanımla, Milli İstihbarat Örgütünün "iç politika"da kullanılması, İdare Hukuku kavramı ile bir "yetki gaspı"dır Devletin güvenliği yerine, bir siyasal partinin çıkarlarını savunmak, açıkça görevin kötüye kullanılması demektir.

MİT, Başbakanlığa bağlı bir müsteşar tarafından yönetilmektedir Bu müsteşar, Milli Güvenlik Kurulu ve Başbakanın

"inhası" ve Cumhurbaşkanının "onayı" ile atanır. Müsteşarlığa bir "askeri şahıs" atanırsa, bu asker kişi, Milli Savunma Bakanlığı ve Genelkurmay Başkanlığının denetimine bağlı tutulamaz. "Milli Emniyet Hizmetleri", "İstihbarat" ve "Psikolojik Savunma" Başkanları, Müsteşarın önerisi üzerine Milli Güvenlik Kurulunda görüşüldükten sonra, Başbakanın "inhası" ve Cumhurbaşkanının "onayı" ile atanırlar. Yasanın 16'ncı maddesine göre MİT'in "kapalı" giderleri, "örtülü ödenek tertibinden" karşılanır. MİT Müsteşarı, bu ödeneğin harcanmasından sadece Başbakana karşı sorumludur. MİT personeli, MİT'in kadrosuna bağlı memur ve hizmetlilerden, Türk Silahlı Kuvvetleri kadrolarında görevli subay, astsubay, sivil memur, erbaş ve erlerden ve Örgüt emrinde özel görevler için geçici olarak çalıştırılan kişilerden oluşur. Ayrıca yasanın 11'inci maddesine göre, genel ve katma bütçeli dairelerle, iktisadi devlet teşekkülleri ve bankalarda, yasanın tanımına göre "kendilerine ihtiyaç duyulanlar" disiplin, izin ve sicil bakımlarından MİT'e bağlı kalmak koşuluyla ilgili kurumlarda görevlendirilirler. 644 sayılı Milli İstihbarat Teşkilatı Kanunu'nda, yabancı uzmanların bu örgütte görevlendirilmesi ile ilgili herhangi bir hüküm bulunmamaktadır. Devletin güvenliği ile ilgili bir "Milli" örgütte, yabancı uzman çalıştırılmasının da mümkün olmaması gerekmektedir.

Anayasanın ikinci maddesine göre, Türkiye Cumhuriyeti demokratik hukuk devletidir. Hukuk devleti, her türlü devlet yetkilerinin denetlenebildiği bir düzen demektir. Anayasamız ayrıntılı biçimde, temel hak ve özgürlüklere yer vermiş, düşünce özgürlüğü, özel hayatın gizliliği, konut dokunulmazlığı, haberleşme özgürlüğü, kişi dokunulmazlığı ve güvenliği, hak arama özgürlüğü Anayasal güvencelerle korunmuştur. Anayasamız temel hak ve özgürlüklerin, ancak "kanunla" sınırlanabileceğini; "kamu yararı", "genel ahlak", "sosyal adalet" ve "milli güvenlik" gibi nedenlerle bile olsa, bu özgürlüklerin "özüne" dokunulamayacağını belirtmektedir. Bu özgürlükleri kullanan hiçbir yurttaşın, gizli polis örgütlerince izlenmesi mümkün olmamak gerekir. Birtakım yurttaşların Milli İstihbarat Teşkilatınca dosyasının tutulması, yani günlük tanımla "fişlenmesi", geleneksel bir polis yöntemidir. Türk Anayasa sistemine göre, suç işleyenler hakkında hüküm verecek ma-

kamlar "idari" örgütler değil; ancak ve sadece "yargı" organlarıdır. Yargı organlarına bu nedenle bağımsızlık ve teminat tanınmıştır. Bu eylemden dolayı kovuşturulan yurttaş, bütün hukuksal olanaklarını kullanarak kendisini savunabilmektedir. Buna karşı, hakkında Milli İstihbarat Teşkilatınca dosya tutulan bir kişi, her türlü savunma hakkından yoksundur. Bu raporlar ilgili yurttaşların çalıştıkları kurumlara yollanmakta, tayin ve terfi işlemlerinde, askerlik görevinde ve yurt dışına çıkışta bu dosyalar, işlemlere dayanak olmaktadır.

Konunun bir de demokratik gelişim açısından yorumlanması gerekir. Türkiye on yıldır bir özgürlük ortamında, yaşamaktadır Bu on yılda, yasaklar ve değer yargıları yıkılmıştır Bu süre içinde birçok yasak sürdürülmeye çalışılmış; Ceza Kanunu, Polis Vazife ve Salâhiyetleri Kanunu, Cemiyetler Kanunu, Pasaport Kanunu, Sansür Nizamnamesi gibi, antidemokratik tek parti kuralları uygulanmak istenmiştir Bu yasaların uygulanışı kendi içinde çelişmeler yaratmış ve Anayasal ilkelerle, tek parti devrinin kuralları arasında sosyolojik çatışmalar baş göstermiştir. Sosyal gerçeğin dinamizmi hukuk kurallarını aşmış, toplum demokratik gelişme süreci içine girmiştir. Bu on yılda, öyle ceza davaları olmuştur ki, söylenen bir sözün, yazılan bir satırın, suç unsuru taşıyıp taşımadığı, hepsi yüksek öğretim yapmış savcılar, yargıçlar ve üniversite profesörlerince bile tartışma konusu olmuştur. Böylesine bir ortamda, bir yurttaş hakkında dosya tutulurken, acaba hangi sosyal bilim uzmanlarından, hangi büyük ceza hukukçusundan yararlanılmaktadır? Bir yurttaşın, komünist, faşist, sosyalist, sosyal demokrat olduğuna kim, nasıl karar verebilmektedir?.. Tutulan her dosya, bir yurttaşı, devlet organları önünde en büyük suçların sanığı olarak damgalamaktadır. Bir kimsenin mahkum oluncaya kadar masum sayılacağını belirten "masumluk karinesi", bunca demokratik gelişimlere rağmen, Türkiye'de henüz yürürlükte bile değildir

MİT tarafından haberleşme özgürlüğünün ortadan kaldırılması Posta Telgraf Telefon Genel Müdürlüğü eliyle gerçekleştirilmektedir. PTT yetkililerinin bu eylemleri açıkça Türk Ceza Kanununda tanımlanan memuriyet görevini kötüye kullanma suçudur. Ayrıca bu eylem, İdare hukuku ilkelerine göre

"hizmet kusuru" olarak tanımlanan bir idari kusurdur. Mektuplarının okunduğunu ispat eden yurttaşların, PTT aleyhine "tam yargı" davası açmaları mümkündür.

Sonuç

644 sayılı Milli İstihbarat Teşkilatı Kanunu'nun üçüncü maddesine göre, bu örgütün "devletin güvenliği ve milli politikası" dışında hiçbir amaçla kullanılmaması gerekir. Devletin kamu görevini yürütmekle görevli organları, bir siyasal partinin çıkarlarının korunması için kullanılırsa, bu organları "devlet organları" olarak nitelemeye imkan yoktur. Türkiye; cinayetlerin işlendiği, suikastlerin düzenlendiği bir siyasal devrededir. Türkiye'nin bütün sorunları gibi, Milli istihbarat sorunu da bir devrimci yönetimle çözümlenecek; kimlerin Türk halkının çıkarlarını savundukları o zaman anlaşılacaktır. Biz, polis dosyalarına değil, tarihin yargısına inanıyoruz.

(Cumhuriyet, 3 Ocak 1971)

HABERLEŞME ÖZGÜRLÜĞÜ VE SORUMLULUK

Haberleşme özgürlüğü, demokratik hukuk devletinin temel kaynaklarından biridir. Bu özgürlük iki anlamda kullanılmaktadır. Birinci anlamda haberleşme özgürlüğü gazete, kitap, dergi, radyo, televizyon ve sinema gibi, kitle haberleşme araçları aracılığı ile yapılan kamusal haberleşmeleri kapsamaktadır İkinci anlamda haberleşme özgürlüğü mektup, telefon ve telgrafla yapılan kişisel haberleşmelerin gizliliği demektir Bu her iki anlamda haberleşme özgürlüğü de, Anayasaca güven altına alınmıştır. Anayasanın 15'inci maddesinde, adli kovuşturmanın istisnaları dışında "özel hayatın gizliliğine" dokunulamayacağı belirtilmekte, "Haberleşme Hürriyeti" başlıklı 17'nci maddede ise **"Herkes haberleşme hürriyetine sahiptir. Haberleşmenin gizliliği esastır. Kanunun gösterdiği hallerde, hâkim tarafından kanuna uygun olarak verilmiş bir karar olmadıkça bu gizliliğe dokunulamaz"** şeklindeki ifade yer almaktadır.

Anayasa'da "Basın ve Yayınla ilgili hükümler" başlığı altında şu temel ilke yer almaktadır: "**Basın hürdür, sansür edilemez. Devlet, basın ve haber alma hürriyetini sağlayacak tedbirleri alır. Basın ve haber alma hürriyeti ancak, milli güvenliği ve genel ahlâkı korumak, kişilerin haysiyet, şeref ve haklarına tecavüzü, suç işlemeye kışkırtmayı önlemek ve yargı görevinin amacına uygun olarak yerine getirilmesini sağlamak için kanunla sınırlanabilir...**" Aynı maddede, Türkiye'de yayımlanan gazete ve dergilerin toplatılması, yasalarda bu konuda açık hükümlerin bulunması koşuluna bağlanmaktadır.

Uygulama Nasıl

Bu özgürlüklerin anayasada yer alması gereklidir, ancak yeterli değildir. Önemli olan, soyut anayasa kuralları ile somut uygulama arasında bir çelişmenin bulunmamasıdır. Türkiye'de demokratik Anayasa yanında, Türk Ceza Yasası, Polis Vazife ve Salâhiyetleri Kanunu ve Sansür Nizamnamesi gibi anti-demokratik kurallar da yürürlüktedir. Bir yandan, Anayasa herkese düşünce özgürlüğü sağlamıştır diyeceğiz, öte yandan Ceza Yasası'nda düşünceyi açıklama suçlarına yer vereceğiz. Bir yandan Anayasa'da basılı eserlerin toplatılma koşulunu saptayacağız, öte yandan Cumhuriyet Savcıları tıpkı, bıçak ve tabanca toplatır gibi, kitap toplayıp Ceza Muhakemeleri Usulü Yasası'nı Anayasaya karşı kullanacaklar. Anayasamızda sansür yasaklanmasına rağmen, 1939 tarihli Sansür Nizamnamesi bugün de yürürlüktedir ve haberleşme özgürlüğünün karşısına bir utanç duvarı gibi dikilmektedir. Bütün bunlar Anayasa ile bağdaşmamanın sonuçlarıdır. Anayasa, basın ve haber alma olanaklarını sağlamayı devlete bir görev olarak yüklemektedir. Ancak aynı devlet, bu görevi yerine getirmez ve elindeki yet-kilerle bu özgürlükleri kısıtlarsa ne yapılacaktır? Devlete yük-letilen bu ödev bir kamu görevidir. Demek oluyor ki soyut Anayasa kuralları tek başlarına çözüm getiremiyorlar. Önemli olan devlet adı verdiğimiz siyasal örgütün, gerçekten anaya-saca nitelenen demokratik devlet olmasıdır. Bu nedenle, basın ve haber alma özgürlükleri, çok partili düzenin demokratik gelişimine bağlı sorunlardır. Siyasal iktidarın, dolayısıyla devletin

sosyal yapısı göz önüne alınırsa, bu gelişime umut bağlamamak gerekir.

Anayasanın 17'nci maddesinde yer alan "haberleşmenin gizliliği", Türk Ceza Yasası'nda da yaptırıma (müeyyideye) bağlanmıştır. Türk Ceza Yasası'nın 200'üncü maddesine göre **"Posta telgraf memurlarından bir kimse memuriyet sıfatını suiistimal suretiyle bir mektup,** bir **zarf, bir telgraf veya sair açık muhabere varakasını zapt eder veya kapalı evrakı açar veya telefon, telgraf mükâlemat ve muhaberatın mahremiyetini ihlâl ederse..."** cezalandırılmaktadır. Bu ceza, üç aydan üç yıla kadardır. Ayrıca bu suçtan bir zarar meydana gelirse, ceza altı aydan dört yıla kadar artmaktadır. Bu suçun işlendiği sabit olursa, memura üç yıla kadar, "memuriyetten mahrumiyet" cezasının da verilmesi gerekmektedir[*] Ama ne var ki, böyle bir suçun işlenmesi halinde, Osmanlı Devleti'nden miras kalan Memurin Muhakematı Hakkındaki Kanun gereğince kovuşturma yapılması, cezanın kovuşturulması olanaklarını ortadan kaldırmaktadır. Çünkü bu yasaya göre, PTT yetkilerinin kovuşturma yapmaları gerekmektedir. Oysa, haklarında kovuşturma yapılması gerekenler yine PTT yetkilileridir. Bu bir kısır döngüdür. Kaldı ki, Memurin Muhakemat Kanunu yürürlükte olmasa bile, Cumhuriyet Savcılarının bu konularda dava açacaklarını sanmıyoruz... Danıştay kararlarını uygulamayan devlet memurları hakkında Cumhuriyet savcılarının dava açmamaları bizi doğrulamaktadır. Savcıların güvenceye kavuşturulmadığı bir hukuk düzeninde, bütün bu görev savsaklamalarını doğal karşılamak gerekir. Çünkü, siyasal iktidarı ve onun emrindeki bürokrasiyi, devleti oluşturan egemen gücün dışında düşünmemek gerekir.

Tazminat Davası

Bir hizmetin yerine getirilmemesi ya da geç ve kötü yerine getirilmesine "hizmet kusuru" denilmektedir. Siyasal iktidar ve idare, Anayasa ve yasalara göre kamu görevini yerine getirmek zorundadır. Kamu hizmetlerinin siyasal amaçlarla yerine getirilmemesi İdare Hukukunda "yetki saptırması" olarak nite-

---

[*] *Erem Faruk, Türk Ceza Hukuku Hususi Hükümler, s. 292.*

lenir. Anayasa'nın 17'nci, Posta Yasası'nın 16'ncı ve 60'ıncı maddelerine göre, yurttaşların PTT eliyle gördürülen kamu hizmetinden eşitçe yararlanmaları gerekir. Bu hizmetin amacı, yurttaşların haberleşme özgürlüklerinin Anayasaca öngörüldüğü biçimde yerine getirilmesidir. Eğer bu hizmet yerine getirilmez ve mektuplar açılır ya da telefonlar dinlenirse, bunun adı "hizmet kusuru"dur. 657 Sayılı Devlet Memurları Kanununun 13'üncü maddesine göre, mektuplarının açıldığını ispat eden yurttaşlar, PTT aleyhine tazminat davası niteliğinde "Tam Yargı Davası" açacaklardır. Bu durumda, tazminat konusu paranın, bu kamu görevini Anayasa ve Yasalarda yazıldığı biçimde yerine getirmeyen PTT Genel Müdüründen alınması; yani yasanın tanımı ile Genel Müdüre "rücû" edilmesi gerekmektedir. Çünkü, bir hizmet kusuru aynı zamanda suç konusu ise, bu eylem "şahsi kusur" sayılır. Danıştay'ın bu yolda verilmiş kararları vardır(*) Sanırım şimdilik açık olan hukuksal yol budur. 644 Sayılı Milli İstihbarat Teşkilatı Kanununda, mektupların açılacağına ve telefonların dinleneceğine ilişkin hiçbir madde bulunmamaktadır. Bulunmuş olsa bile bu madde Anayasaya aykırı olurdu. Demek oluyor ki, PTT yetkililerinin dayanacakları hiçbir yasa maddesi yoktur.

Sonuç

İncelememizi, son günlerde ortaya çıkartılan bir olaya bağlayabiliriz. Türkiye İşçi Partisi'ne yollanan bir mektubun açıldığı, basit bir rastlantı dolayısı ile ispat edilmiştir. Bu olayda, aynı zamanda bir haftalık gazeteye gönderilen mektupların da açılıp okunduğu ortaya çıkmıştır. Bu durumda, mektupların okunduğu ve telefonların dinlendiği konusundaki şüpheler artmıştır. Biz bugünkü yönetimden bu olayın sanıklarının cezalandırılmasını isteyenlerden değiliz. Bugünkü düzen bütün suçların ana kaynağıdır. Bu hukuk dışı davranışlara âlet olanların bir gün hesap vereceklerini düşünmek gerekir. Bugünkü statüler ve güvenceler geçicidir. Devrimci bir yönetim kurulduğunda bü-

(*) Danıştay Sekizinci Dairesinin Esası: 1962/2867 - K. 1963/1192 sayılı kararı

tün bunların hesabı sorulacaktır. Bundan kimsenin şüphesi olmasın...

(Cumhuriyet, 4 Şubat 1971)

POLİS VE ŞİDDET

"Anayasa dışı tutum ve davranışlarıyla meşruiyetini kaybetmiş iktidara karşı 'direnme hakkı' kullanılarak" 27 Mayıs 1960 devrimini yapan Türk milleti, bu Anayasayı **"hürriyete, fazilete ve adalete aşık evlâtlarının bekçiliğine"** emanet etmiştir. Bu Anayasal görev, 27 Mayıs AnaYasası'nın önsözünde yer almıştır. Bu anayasa 27 Mayıs Devriminin izlerini taşımaktadır Eğer 27 Mayıs devrimi bir "zalim iktidara" karşı yapılmışsa, bu zulmün içinde, emniyet kuvvetlerinin gençlere yaptığı zulmün büyük payı vardır. Bu nedenledir ki, ihtilâlden sonra polisin resmi elbiseleri bile değiştirilmiştir. Tarihin bir "tekerrürden ibaret" olduğu, Türk siyasal hayatında çok kez ispatlanmıştır. Bugün Türkiye'de, 27 Mayıs Devrimine sebep olan olaylardan çok daha şiddetlilerini yaşamaktayız. Devletin polisi ile devletin üniversitesi, iki düşman ordusu gibi karşı karşıya getirilmekte, açıkça, 27 Mayıs Devriminin öcü alınmaktadır. **Aydına, okumuşa ve üniversiteliye karşı duyulan kör hırs, 31 Mart gerici ayaklanmasında bile bu denli yaygın olmamıştır.** Siyasal iktidar, gençlik olaylarını şiddet yolu ile bastırmak eğilimindedir Ancak bu amaç, devletin polisine duyulacak güveni yıkmakta, devlet polisini iktidar "milisi" olarak damgalamaktadır. Oysa devlet kalıcı, iktidarlar ise geçicidir. **Önemli olan devlet kuvvetlerine olan demokratik saygıyı yıkmamaktır.** Siyasal iktidar şimdi böylesine bir yıkıntının sorumlusudur. Biz bu yazımızda, Ceza Yasası açısından, polisin kullandığı şiddete ve buna karşı yurttaşların sahip oldukları "direnme hakkı"na değineceğiz.

Görev mi, suç mu?

Anayasanın 14'üncü maddesinde aynen şu ifade yer almaktadır: **"Herkes yaşama, maddi ve manevi varlığını geliştirme haklarına ve kişi hürriyetine sahiptir. Kişi dokunulmazlığı**

ve hürriyeti, kanunun açıkça gösterdiği hallerde, usulüne göre verilmiş hâkim kararı olmadıkça kayıtlanamaz. Kimseye eziyet ve işkence yapılamaz. İnsan haysiyeti ile bağdaşmayan ceza konulamaz..."

Anayasada yer alan bu temel ilkenin yaptırımı, Türk Ceza Yasası'nın 243'üncü maddesinde öngörülmüştür Emniyet görevlileri, sanıkları itirafa zorlamak için "**işkence eder, yahut zalimâne veya gayri insani veya haysiyet kırıcı muamelelere başvurursa**" beş yıla kadar ağır hapis cezasına çarptırılacağı gibi, memuriyetten geçici ya da sürekli olarak atılması gerekmektedir. Yine, Türk Ceza Yasası'nın 245'inci maddesine göre cebir kullanma yetkisine sahip olan emniyet görevlileri "... **kanun ve nizamın tâyin ettiği ahvalden başka surette, bir kimse hakkında suimuameleye veya cismen eza verecek hale cüret eder yahut ol kimseyi darp ve cerh eylerse...**" üç aydan üç yıla kadar hapsedilir ve geçici olarak memuriyetten atılırlar Yasanın 251'inci maddesinde ise, görevi sırasında bir suç işleyen memurun, cezasının üçte birden yarıya kadar artırılacağı belirtilmektedir. Türk Ceza Yasası'nın 258'inci maddesinde ise, "memura mukavemet" suçu yer almıştır Ancak, kendisine direnilen devlet memurunun da hukuk dışı davranışlarını göz önünde tutan yasa koruyucu, "... **Eğer memur haiz olduğu salâhiyet hududunu tecavüz ederek veya keyfî hareketlerle bu muameleye sebep vermişse, fail hakkında geçen maddelerdeki ceza dörtte bire kadar indirilebileceği gibi, icabına göre ceza büsbütün de kaldırılabilir...**" denilmektedir. 171Sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Hürriyeti Hakkındaki Kanunun 22'nci maddesinde de, yetki sınırlarını aşarak toplantı ve gösteri yürüyüşlerini dağıtan Emniyet Kuvvetlerine karşı yapılacak direnmelerle ortaya çıkan suçların, dörtte bir kadar indirilebileceği gibi, büsbütün de kaldırılabileceği hüküm altına alınmaktadır

2559 Sayılı Polis Vazife ve Salâhiyetleri Kanununun birinci maddesine göre polis " **asayişi, amme, şahıs ve tasarruf emniyetini ve mesken masuniyetini korur. Halkın ırz, can ve malını muhafaza ve âmmenin istirahatini temin eder. Yardım isteyenlere, yardıma muhtaç olanlara, çocuk, alil ve acizlere muavenet eder. Kanun ve nizamnamelerin kendilerine ver-**

diği vazifeleri yapar..." Polisin görevi, Anayasaca güvence altına alınan temel hak ve özgürlükleri korumaktır. Bu görev yerine, şiddet ve kaba kuvvet kullanılması, yurttaşların dövülmesi, işkence yapılması, görev anlayışı ile hiçbir şekilde bağdaşamaz. Anayasa ve yasa dışı yollarla şiddet kullanan Emniyet yetkililerine karşı yurttaşların **"direnme hakları"** vardır. Bunun adı **"savunucu direnme"**dir. Yurttaş, malını, canını ve ırzını, bu saldırı Emniyet Kuvvetlerinden de gelse korumak zorundadır. Bu direnme hakkı, Türk Ceza Yasası'nın 258'inci ve 171'Sayılı Yasanın 22'inci maddesinde açıkça öngörülmektedir. emniyet kuvvetlerine düşen görev, yurttaşları böyle bir direnmeye zorlamamaktır. Bir kez şiddet kullanılırsa bu şiddetin nerede biteceği belli olmaz. Bu yol çıkmaz bir yoldur. Şiddetin geçer akçe olduğu bir toplumda son sözü en güçlü şiddet araçlarına sahip olanlar söyler. Bu evrensel bir kuraldır.

Arama kararları

Ceza Mahkemeleri Usulü Yasası'nın 97'nci maddesine göre, aramaya karar verme yetkisi, kural olarak yargıçlara tanınmıştır. Ancak, **"tehirinde mazarrat umulan hallerde"**, yani gecikmesinde zarar umulan durumlarda, Cumhuriyet Savcıları ve savcı yardımcısı sıfatı ile Emniyet yetkililerinin de arama yapma yetkileri kabul edilmiştir. Ancak savcılara ve emniyet görevlilerine tanınan bu yetkinin çok dar bir alana özgü olması gerekir. Yoksa, kural olarak yargıçlara tanınan bu yetkinin sürekli olarak emniyet yetkililerince kullanılması açıkça usul saptırmasıdır. Kaldı ki, yargıç ve Cumhuriyet Savcılarının hazır bulundukları aramalarda, **"o mahal ihtiyar heyetinden ve komşulardan iki kişi"**nin bulundurulması açık yasa hükmüdür. Demek oluyor ki, bu koşula uymaksızın yapılan aramalar yasa dışı olmaktadır. Üniversite içindeki aramalarda özel bir titizlik göstermek gerekir. Çünkü, üniversitelere özerklik tanındığı için, bu kurumlar ancak kendi karar organlarınca yönetilirler Fakültelerin iç düzenleri ile ilgili her türlü konu, kesinlikle Fakülte organlarınca çözümlenir. Fakülte içinde suç işlendiği ihbarını alan yetkililerin, öncelikle Fakülte Dekanlarıyla görüşmeleri gerekir. "Tehirinde mazarrat umulan hal" kavramını, Anayasanın

temel ilkelerine karşı kullanmak ve idari özerkliği görmezlikten gelmek, açıkça bir usul hilesidir. Kaldı ki, aramada, aranan yerlerin sahibi ya da zilyetinin bulunması gerekir. Eğer, aranılan yerin sahibi ya da zilyeti bulunmaz ise, bu kişinin temsilcisi ya da bir yakınının ya da komşusunun bu aramada hazır bulunması açık yasa hükmüdür. Bir Fakülte ya da bu Fakülteye bağlı bir yurdun aranması için, hiç olmazsa, Dekana haber vermek gerekir. Dekan bulunmaz ise, bu durumda yönetim kurulu üyelerinden birini bulmak, başvurulacak yasal yoldur. Bu yolların hiçbirini denemeksizin yapılan aramalar yasa dışıdır ve siyasal amaçlıdır. Bu nedenle, bu yasa dışı yollara başvuranların cezalandırılmaları gerekmektedir. Ayrıca bu aramadan zarar görülmüşse, Danıştay'da, İçişleri Bakanlığı aleyhine tam yargı davalarının açılması, hukukça öngörülmüş tazminat yollarındandır.

Polisin tanıklığı

Türkiye'de adli zabıta ile idari zabıtanın ayrılmaması, yargı kurallarını da etkileyecek bir düzensizliğin kaynağı olmaktadır. İzinsiz gösteri ve arama olaylarında görüldüğü gibi, polis ile eylemciler arasında çatışmalar olmakta, böylece polis, yukarıda açıkladığımız Ceza Yasası maddelerine göre, çatışmanın bir tarafı olmaktadır. Bu polislerin, kamu tanığı olarak dinlenmelerinin mümkün olmaması gerekir. Çünkü polis, bir olayda şiddet kullanan kimsedir. Bu şiddetin, yasalarca öngörülmeyen biçimde kullanılması, yurttaşlara direnme hakkı verebilecek kadar, önem taşımaktadır. Olayda taraf olanların, tanıklıklarının bir hukuksal değere sahip olmaması, yargı güveni bakımından bir zorunluluk olarak kabul edilmelidir. Hele Ceza Muhakemeleri Yasası'nda, kendilerine Cumhuriyet Savcı Yardımcısı sıfatı verilen "zabıta memurları"nın tanık olmaları, delillerin serbestçe tartışılmasını engelleyici sakıncalar taşımaktadır.

Sonuç

Yassıada'da Yüksek Adalet Divanı'nda üniversite olayları görüşülürken, Divan Başkanı, sanık Başbakan Adnan Mende-

res'e **"üniversitenin temelinin altına gireceğim"** şeklinde söylemiş olduğu bir sözü hatırlatmış ve **"Üniversitenin temelinin altına girersen, Üniversite işte böyle başına yıkılır"** karşılığını vermişti. Üniversite duvarları siyasal iktidarlar için hiç de tekin yerler değildir. Bu hukuk dışı yollarla görev yaptıklarını sanan emniyet amirlerine de, Yassıada tutanaklarını gözden geçirmelerini salık veririz. Bu tutanaklarda eski meslektaşlarının ifadelerine rastlayacaklardır Unutmasınlar ki, **Anayasa dışı her davranışın hesabı sorulacağı gibi, görevlerini kötüye kullanan devlet memurları da, bir gün hesap vereceklerdir.** Bugünlerin hiç de uzak olmadığını yaşayacağımız olaylar ispat edecektir!

(Cumhuriyet, 20 Şubat 1971)

HÜKÜMETİN MANEVİ ŞAHSİYETİ

Türk Ceza Yasası'nın 159'uncu maddesinde "hükümetin manevi şahsiyeti"ni "tahkir" ve "tezyif" edenlerin bir yıldan altı yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılacakları hüküm altına alın-maktadır. Çok partili demokrat düzenlerde eleştiri, hakaret ve hükümeti küçük düşürme gibi eylemlerin sınırlarını çizmek güçtür. Çünkü siyasal iktidar, çok partili düzeni oluşturan partilerden bir tanesine dayanmaktadır Bu parti de, her türlü eleştiriye açıktır. Ancak, tek partili otoriter rejimlerde, parti-devlet ve hükümet kavramları aynı anlamda kullanılır. Bu düzenlerde tek parti, devletin kişiliğini de temsil eder. Tek partili düzenlerdeki, yönetici-yönetilen ilişkileri ile, çok partili demokratik düzenlerdeki ilişkiler birbirlerinden farklıdır. Konuyu, Anayasa ve Ceza Hukuku açılarından ayrı ayrı incelemek gerekir:

Anayasa ve hükümet

Anayasanın 4'üncü maddesinde egemenliğir kayıtsız şartsız Türk milletinde olduğu, ancak milletin bu egemenliği "Anaya-sanın koyduğu esaslara göre, yetkili organlar" eliyle

kullanacağı belirtilmektedir. Anayasanın 5'inci maddesinde Yasama "yetki-si"nin Türkiye Büyük Millet Meclisi'nce, 7'nci maddesinde ise, Yargı "yetkisi"nin bağımsız mahkemelerce kullanılacağı açıklan-maktadır. Anayasanın 6'ncı maddesine göre "yürütme" bir "yetki" değil ancak bir "görev"dir. Bu görev, Cumhurbaşkanı ve Bakanlar Kurulunca "kanunlar çerçevesinde" yerine getirilir. Yasama ve yargı organlarının egemenlik yetkilerini kullanma-ları, bu organların Türk ulusu adına yasa koymaları, belli karar-ları verebilmeleri ve uyuşmazlıkları çözmeleri demektir. Yü-rütme organı Türk ulusu adına egemenlik yetkisini kullanan organlardan değildir. Sadece yasalar çerçevesinde görev yapan bir organdır. Bu yasaları Yasama organı koyar; bu çerçeve içinde görev yapan idarenin eylem ve işlemleri de yargı organ-larınca çözümlenir. Anayasanın 6'ncı maddesine göre Bakanlar Kurulu, yürütme organının kendisi değil, sadece bir parçasıdır. Anayasanın ikinci bölümünde Cumhurbaşkanı ve Bakanlar Ku-rulundan oluşan Yürütmenin görev ve yetkileri yer almaktadır. Bu bölümdeki 97'nci maddede Cumhurbaşkanının gerekli gör-dükçe Bakanlar Kuruluna başkanlık edeceği, 98'inci madde-sinde ise, Cumhurbaşkanının bütün kararlarının Başbakan ve il-gili bakanlarca imzalanacağı belirtilmektedir. "Hükümet" terimi, sadece Anayasanın 105'inci maddesinde yet almaktadır. Bu maddede, Başbakanın Bakanlıklar arasındaki işbirliğini sağlayacağı ve "hükümet"in genel siyasetini gözeteceği belirtilmektedir. Madde, "Başbakan, Bakanlar Kurulunun başkanı olarak" şeklinde başlamaktadır. Demek ki, burada "Bakanlar Kurulu" ile "Hükümet" ayrı anlamdadır ve hükümet "yürütme" anlamına gelmektedir. Anayasanın genel sistemi göz önüne alınırsa, Hükümetin yürütme demek olduğu ve Yürütme Organının da Cumhurbaşkanı ve Bakanlar Kurulundan oluştuğu sonucuna varabiliriz. Türk Anayasa sistemine göre, Bakanlar Kurulu, Yürütme organının bir unsurudur. Yürütmeyi Cumhurbaşkanı temsil eder.(*)

(*) *Onar, sıddık Sami, İdare Hukukunun Umumi Esaslan, 3. Bası, s. 729; Arsel İlhan, Anayasa Hukukunun Umumi Esaslan, 1965, s. 363. Balta, Tahsin Bekir, İdare Hukukuna Giriş, 1969-70,, s. 7.*

Ceza yasası ve hükümet

Türk Ceza Yasası'nın 159'uncu madesinde **"Türklüğü, Cumhuriyeti, Büyük Millet Meclisi'ni, hükümeti manevi şahsiyetini, Bakanlıkları, Devletin askeri veya emniyeti muhafaza kuvvetlerini veya adliyenin manevi şahsiyetini tahkir, tezyif edenler..."**in bir yıldan altı yıla kadar hapisle cezalandırılacakları belirtilmektedir. Bu madde dört kez değişikliğe uğramışsa da, "hükümetin manevi şahsiyeti" kavramı, her değişiklikte de muhafaza edilmiştir. "Hükümetin manevi şahsiyeti", 1 Temmuz 1931 tarihli İtalyan Ceza Kanunu'nda yer almıştır. Madde şu biçimdeydi: **Krallık makamını, kralın hükümetini, faşizmin yüksek meclisini, parlamentoyu veyahut iki meclisten yalnız birini tahkir eden kimse cezalandırırlır"**(*). Faşizm, devlet-parti-hükümet ayırımına yer vermeyen bir düzen çeşididir. Bu düzende, devletin kişiliği ile hükümetin kişiliği arasında bir fark yoktur. Bu çeşit düzenlerde, hükümetin manevı kişiliği kavramını, devletin manevi kişiliği şeklinde anlamak gerekir. Çünkü faşizmin dayandığı ideoloji, bu siyasal temele bağlıdır. Faşizmin benimsediği bu kavramın demokratik hukuk devletinde yeri yoktur. Çünkü, devletin temel organları, biçimsel olarak, yasama, yürütme ve yargı olarak üçe ayrılır. Yürütme, ulus adına egemenlik kullanan "yetkili organ" değildir Yetkili organlar, yasama ve yargıdır. Devleti oluşturan organların tek başlarına manevi kişilikleri olamaz(**) Bu kişilik sadece, ülke içinde en büyük tüzel kişi olan Devlete özgüdür.

Kaldı ki, Anayasada yer alan "yürütme" ile, Ceza Yasası'nda yer alan "hükümet" kavramları arasında özdeşlik yoktur. Anayasada yürütme, Cumhurbaşkanı ve Başbakandan oluşan bir bütün olmasına rağmen, Türk Ceza Yasası'nın koruduğu kişilik, sadece, Bakanlar Kurulunundur. Yürütmenin bir parçası olan Bakanlar Kuruluna hükümet adı vermek, hiçbir

---

(*) *Çağlayan Muhtar, Türk Ceza Kanunu, 1970, s. 256.*

(**) *Kubalı, Hüseyin Nail, B. M. Meclisinin Manevi Şahsiyeti, 9-12 Şubat 1964, Cumhuriyet.*

Anayasal temele dayanmamaktadır[*] Bugünkü uygulamaya göre, Türk Ceza Yasası, Yürütmenin bir parçasını almakta ve bu parçaya ma-nevi kişilik vermektedir. Cumhurbaşkanı, yürütmenin başıdır ve bu niteliği dolayısıyla, kendisine yapılmış hakaretler, Türk Ceza Yasası'nın 158'inci maddesiyle cezalandırılmaktadır. Bakanlar Kurulu üyelerine yapılacak hakaretler için de, Ceza Ya-sası'nda özel hükümler bulunmaktadır. Yasanın 480 ve 482'nci maddelerinde, hakaret ve sövme suçları yer almaktadır. Basın yolu ile işlenen suçlarda, bu maddelerin son fikraları uygulanmaktadır. Bu suçlar, sıfat ve hizmetlerinden dolayı resmi nite-likteki kişilere karşı işlenirse ceza, yasanın 273'üncü maddesiyle arttırılmaktadır. Ceza Yasası'nda bu yollar varken, Anayasa Hukuku kavramlarına göre varlığından söz edilmeyecek kavramları, suç konusu yapmak ancak, yasamızın ve düzenimi-zin henüz faşizm anılarından kurtulamadığını anlatmaktadır. Bugünkü uygulama ortaya bir çelişme çıkarmaktadır: Anayasa başka bir hükümet tanımı benimsemekte, Ceza Yasası ise bir başka hükümet kavramını esas almaktadır. Siyasal kurum ve organların tanımlarında temel kaynak, Anayasadır. Bu durumda, bağımsız mahkemeler bir hukuk kuralını yorumlarken, iki seçenekle karşı karşıya kalmaktadırlar. Anayasanın 8'inci maddesine göre, Anayasa hükümleri; yasama, yürütme, ve yargı organlarıyla, idare ve kişileri bağlayan temel hükümlerdir Savcı ve yargıçların, bütün hukuk kurallarını, Anayasanın temel ilkelerine göre yorumlamaları gerekir. Bu, savcı ve yargıçlara verilen Anayasal görevdir[**] Eğer yürürlükteki yasaların Anayasaya aykırı olduğu kanısına varılıyorsa, konunun Anayasa Mahkemesi'ne gönderilmesi izlenecek tek yoldur.

---

[*] *159'uncu maddenin uygulamasında şu karar ilgi çekicidir: Devletin askeri ve emniyet ve muhafaza kuvvetleri deyimleri, TCK'nun 159 uncu maddesinde, devletin bütün silahlı kuvvetleri anlamına alınmıştır. Burada bu kuvvetlerden herbirininin bütününe, tamamına yapılacak saldırılar, ancak 159'uncu maddenin kapsamına girer. Bu itibarla, bu kuvvetlerden bir kısmını veya belli mensuplarını tahkir ve tezyif 159'uncu maddede yazılı cürümü meydana getirmez. (Yargıtay 1. Ceza Dairesi, 16.5.1968, 1234/1470). Bakanlar Kurulu ise Yürütmenin tümü değildir.*

[**] *Seçkin Recai, Hukuk Kurallarının Anayasaya Uygun Yorumu, Yargıtay Yüzüncü Yıldönümü Armağanı, s. 151.*

Sonuç

Hükümetin manevi şahsiyeti, Anayasal anlamdan yoksundur. Demokratik ülkelerde hükümetlerin manevi şahsiyetinden söz edilemez[*] Bu kavram, ancak devletin yüceleştirildiği faşist devletlere özgüdür Anayasamız, çağdaş demokrasi ilkelerini benimsemiştir. Bu Anayasa ile, tek parti devrinin yasalarını bir arada yaşatmak mümkün değildir Biz, antidemokratik nitelikteki bu yasa maddelerinin, partilerimiz aracılığı ile kaldırılacağı kanısında değiliz. Yargıç ve savcılarımızdan beklediğimiz büyük görevler vardır. Türk Ceza Yasası'nın 159'uncu maddesinde yer alan "hükümetin manevi şahsiyeti" kavramı Anayasaya aykırıdır. Konunun Anayasa Mahkemesine gönderilmesi için, savcı ve yargıçları göreve çağırıyoruz.

(Cumhuriyet, 5 Mart 1971)

ANAYASAYI İHLAL SUÇU

Türk Ceza Yasası'nın 146'ncı maddesine göre "... **Türkiye Cumhuriyeti Teşkilâtı Esasiye Kanununun tamamını veya bir kısmını tağyir ve tebdil veya ilgaya ve bu kanun ile teşekkül etmiş olan Büyük Millet Meclisini iskata veya vazifesini yapmaktan men'e cebren teşebbüs edenler, idam cezasına mahkûm olur...**" Bu madde iki suçu kapsamaktadır Suçların birincisi, Anayasa düzenini ihlâl, ikincisi ise, yasama organının çalışmalarını engellemek ya da bu organı ortadan kaldırmaktır. 1961 Anayasası'nın 147'nci maddesinde ise, Anayasa Mahkemesinin görev ve yetkileri şu şekilde tanımlanmaktadır: "**...Anayasa Mahkemesi, kanunların ve Türkiye Büyük Millet Meclisi içtüzüklerinin Anayasaya uygunluğunu denetler...**" Demek oluyor ki, Anayasayı ihlâl ile, yasaların Anayasaya uygun olup olmadığı, hüküm ve sonuçları birbirinden ayrı iki konudur. Anayasa Mahkemesinin varlığı, Anayasayı ihlâl suçunun işlenmesine engel olmamaktadır. Eğer, böyle bir durum olsay-

---

[*] *Akgüç Atıf, İleri Hukuk Dergisi, no. 73, s. 1230, Yıl: 1951.*

dı, Türk Ceza Yasası'nın 146'ıncı maddesinin kaldırılması gerekirdi.(*) Anayasa Mahkemesi, sadece yasaların Anayasaya uygun olup olmadığını inceler Oysa, Anayasayı ihlâl, Anayasa düzenine karşı bilinçli bir siyasal tutumla, ortaya çıkan bir suç çeşididir. Bir siyasal iktidar, Anayasa Mahkemesine rağmen, Anayasayı ihlâl suçu işleyebilir Bu yazımızda, Anayasayı ihlâl suçunun hukuksal özelliklerini inceleyecek ve bugünkü iktidarın Anayasa dışı hukuk ve davranışlarını saptamaya çalışacağız.

Yüksek Adalet Divanı kararı

27 Mayıs 1960 Devrimi ile yıkılan Demokrat Parti iktidarı, Yassıada'da kurulan Yüksek adalet Divanınca yargılanmıştır 1 sayılı geçici yasanın 6'ncı maddesine göre kurulan Yüksek Adalet Divanı, esas 1960/1 sayılı dosyada "Anayasayı ihlâl suçu"nun gerekçelerini belirtmiştir Kararda, şu ifadeler yer almaktadır: **Gerçekten Türk AnaYasası'nı tebdil, tağyir ve ilga etmek, hadisemizdeki hal bakımından, ister yukarıdan, ister aşağıdan gelsin, bazı fiil ve tasarruflarla, mevcut Anayasanın fiilen tatbik edilmez hale getirilmesi,** onun ana prensiplerinin **kısmen veya tamamen fiili surette** ortadan kaldırılması, **kısaca, hukuki rejimin yanında, ona ana çizgileri ve karakteri bakımından zıt bir fiili rejimin yaratılmasıdır. Demek oluyor ki, sistemli ve kasıtlı olarak, Anayasadaki prensiplerin fiilen ortadan kaldırılması, yani fiilen Anayasa dışı bir rejimin yaratılması bahis konusu ise, bu takdirde 146'ncı maddedeki suç işlenmiş demektir..."**(**)

Kararda; 1- Vatandaş hak ve hürriyetlerinin ortadan kaldırılması, 2- Yargı organlarının siyasal güçle engellenmesi, 3- Eşit seçim ilkesinin zedelenmesi, 4- Siyasal denetimin kısıtlanması, 5- Tarafsız idare ilkesine uyulmaması, 6- Yasama yetkisinin, yürütme organının eline geçmesi, Anayasayı (tağyir, tebdil ve ilga) suçunun gerekçeleri olarak yer almaktadır. Yine kararın

---

(*) *Özek Çetin, Siyasal İktidar Düzeni ve Fonksiyonları Aleyhine Cürümler, İstanbul, 1967; s. 130.*

(**) *Yüksek Adalet Divanı Kararlan, Yassıada, 1960-1961; s. 19-24.*

140 ve 141'inci sayfalarında ise, yargı organı ile yürütme organı arasındaki ilişkileri değiştirmek, Anayasayı ihlâl suçu olarak nitelenmektedir Karardaki ifadeyi aynen aktarıyoruz: "... **Devlet reisinin veya teşrii meclislerin salâhiyetlerini kaldırmağa, yahut icra kuvvetinin halihazır işleyiş tarzını değiştirmeye, veyahut icra kuvveti ile kaza kuvveti arasındaki münasebetleri tebdile matuf hareketlerdir ki, devletin anaYasası'nı tağyir ve tebdil şeklinde mütalâa edilebilir...**" Ceza Yasası'nın 146'ncı maddesinde, Anayasanın "cebir" yolu ile değiştirilmesi şart koşulmaktadır Anayasayı değiştirmek eylemi siyasal iktidardan geldiğine göre, ayrıca başka cebir yolu aramaya gerek yoktur. Çünkü kararda da açıkça belirtildiği gibi, "... **Hareket, hükümetten geldiğine göre maddi cebre lüzum yoktur. Esasen, devletin sahip olduğu bütün cebir vasıtaları hükümetin elindedir...**" Devlet kuvvetleri, anayasayı uygulamak için değil, Anayasayı uygulamamak için ise "cebir" unsuru gerçekleşmiş demektir. Çünkü, "**Anayasayı ihlâle, onu tatbik etmemekten daha iyi bir misal bulmak güçtür.**"(*) Ceza Yasası'nın koruduğu konu, Anayasanın sadece biçimsel kuralları değil, onun siyasal ve ideolojik karakteridir(**) Anayasanın siyasal ve ideolojik karakterini ise, Anayasanın bu karakterinin değiştirilmesi, anayasayı ihlâl suçudur. Bu değişikliğin devlet kuvvetlerini kullanarak yapılmış olması, suç kastının saptanması için ayrıca bir hukuksal değere sahiptir Bu cebrin anayasanın iradesi dışında ve hukuka aykırı olması gereklidir(***)

Danıştay kararları

Anayasanın 132'nci maddesine göre " **Yasama ve yürütme organları ile idare, mahkeme kararlarına uymak zorundadır; bu organlar ve idare, mahkeme kararlarını hiçbir surette değiştiremez ve bunların yerine getirilmesini geciktiremez...**" Siyasal iktidar, Anayasanın bu açık buyruğuna ve Ceza

---

(*) *Erem Faruk, Türk Ceza Hukuku, Hususi Hükümler, Ankara, 1968; cilt I, s. 68*

(**) *Özek, a.g.e.; s. 113.*

(***) *Mamak I No'lu Sıkıyönetim Mahkemesi Karan, s.42.*

Yasası'ndaki 228, 230, 240'ıncı maddelerin varlığına rağmen Danıştay kararlarını uygulamamıştır. Ceza Muhakemeleri Usulü Yasası'nın 154'üncü maddesine göre, Cumhuriyet savcıları, bu kararları yerine getirmeyen devlet memurları hakkında doğrudan doğruya dâva açmaları gerekirken, bu açık hukuksal yola da başvurulmuş değildir. Anayasanın 114'üncü maddesinde "idarenin hiçbir eylem ve işleminin hiçbir halde yargı mercilerinin denetiminin dışında" bırakılamayacağı belirtilmektedir. Danıştay kararlarının uygulanmaması, idarenin yargı yolu ile denetimini kabul eden Anayasal ilkenin ortadan kaldırılması demektir. Burada devlet kuvvetleri, Anayasanın 114'üncü ve 132'nci maddelerinin uygulanması için değil, uygulanmaması için kullanılmaktadır. Yargı denetiminin etkilerini ve güvencelerini ortadan kaldıran bu eylemin, hukuka ve anayasaya aykırı yollarla sürdürülmesi, "cebir" unsurunun oluşmasında yeterli bir nedendir. Çünkü, devlet kuvvetleri, Anayasanın açık iradesine aykırı bir "fiili rejimin" kurulması için kullanılmaktadır. Anayasanın, egemenlik hakkı ile ilgili 4'üncü maddesinde, **"hiç kimse ve organ, kaynağını anayasadan almayan bir devlet yetkisi kullanamaz"** denilmektedir. Devlet kuvvetlerinin Anayasa hükümlerinin uygulanmaması için kullanılması, açıkça, kaynağını anayasadan almayan yetkilerin kullanılması demektir. Bu ise tek başına bir "gayri meşruluk" nedeni sayılır. Yüksek Adalet Divanı Kararında belirtildiği gibi, bu şekilde **"mevcut Anayasanın fiilen tatbik edilmez hale getirilmesi, onun ana prensiplerinin kısmen veya tamamen ortadan kaldırılması"** söz konusu olmaktadır. Yargı denetiminin bu yoldan ortadan kaldırılması, anayasanın **"bir kısmının tağyir ve tebdil veya ilga"**sı anlamına gelmektedir. Bu, anayasayı ihlâlin somut örneklerinden biridir.

Anayasa Mahkemesi kararları

Anayasanın 152' nci maddesine göre, Anayasa Mahkemesi kararları kesindir. Ve bu kararlar devletin "yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını, gerçek ve tüzel kişileri bağlar." Yasama organı, Anayasa Mahkemesinin iptal gerekçelerine uymak zorundadır. Anayasa Mahkemesi, savcılar ile ilgili 1234 sayılı Yasayı iptal etmiş, ancak yasama organı, aynı nite-

likteki bir maddeyi kabul ederek yürürlüğe sokmuştur. Cumhurbaşkanı Cevdet Sunay, 22 Şubat 1970 tarihli veto gerekçesinde bu tutumun anayasayı ihlâl anlamına geldiğini belirtmiştir. Sunay görüşünü şu şekilde özetlemektedir: **"... Anayasayı saymak ve savunmak görevimin icabını yerine getirmek üzere, (Anayasaya aykırı) olmaktan başka (Anayasanın ihlâli) gibi ağır bir durum tevlid edebileceği** anlaşılan **1234 sayılı Kanunun bir daha görüşülerek Anayasaya göre tedvin edilmesi lüzumunu önemle arz ederim."**(*) Bu gerekçeye rağmen yasama organı, yürütme organının çoğunluğuna dayanarak, Anayasanın ihlâli anlamına gelen bu yasayı yeniden yürürlüğe sokmuştur

Milletvekili ve senatörlerin maaş ve ödeneklerine ilişkin yasa maddesinin Anayasa Mahkemesince iptali üzerine, Siyasal Partiler, Anayasanın 82'nci maddesini değiştirmek için teşebbüslere geçmişlerdir. Bu durumda da Anayasa Mahkemesinin iptal kararlarında dayandığı temel ilkeler değiştirilmektedir. Maaş ve ödenekler ve siyasal partilere Hazineden yardımı önleyen Anayasa kurallarının değiştirilmesi ve Anayasa Mahkemesinin karar organlarını değiştirmek, Yüksek Adalet Divanı kararında belirtilen şekilde **"icra kuvveti ile kaza kuvveti arasındaki münasebetleri tebdile matuf"** eylemlerdir. Anayasa değişikliklerinin Anayasada belirtilmiş olması, yasama organlarına, anayasal dengenin değiştirilmesi olanağını vermez. Bu davranışlar, yasama yetkisinin, Anayasanın sistemi ve ruhuna karşı kullanılması demektir. Bu yollarla Anayasanın temel güvencelerinden biri olan anayasal denetim ortadan kaldırılmakta, Adalet Divanı kararında belirtildiği gibi, Anayasaya **"ana çizgileri ve karakteri bakımından zıt bir fiili rejim"** yaratılmış olmaktadır

Sonuç

Çok partili düzen, yargısal ve siyasal denetim ile yürütülebilir. Parlamento içi denetim yolları, iktidar partisinin parti çoğunluğu ile önlenmektedir. Meclis araştırması, soru ve gen-

(*) *Keyman Selahattin, Ceza Mahkemesinde Savcılık, Ankara, 1970; s. 317.*

soru gibi yollar gereği gibi işletilmemektedir. Yargısal denetim ise, yürütme ve yasama organlarının tutum ve davranışlarıyla ortadan kaldırılmaktadır. Eğer, Yüksek Adalet Divanınca verilmiş olan kararlar meşru ise, bugünkü siyasal iktidarın ve yasama organının tutum ve davranışları da, açıkça Türk Ceza Yasası'nın 146'ncı maddesine girmektedir. Siyasal iktidarı bu maddeler uyarınca kovuşturmak daha çok siyasal bir sorundur. Anayasa ve Ceza Yasası açıktır. Bugünkü düzenin sorumluları, Anayasayı ihlâl suçundan dolayı yargılanmalıdırlar. Ancak bizce önemli olan, Türkiye Cumhuriyetinin bağımsızlığına ve Türk halkının insanca yaşama savaşına karşı işlenmiş suçlardır. Anayasayı ihlâl suçu, bu suçların yanında hafif kalmaktadır!

(Cumhuriyet, 12 Mart 1971)

BÜYÜKLERE MASALLAR

ANAYASAYI ÇİĞNEME SANATI

Son bütçe görüşmelerinde ilginç bir gerçek açıklandı. Başbakan Demirel'in görevi kötüye kullanıp kullanmadığını araştıran "Hazırlık Komisyonu"ndan önemli bir belge gizlenmiştir. Belgenin fotokopileri gazetelerde yayınlandı. Demek ki, "Hazırlık Komisyonu" yeterli belgelerle araştırma yapmamıştır. Bu belgeyi kim saklamıştır ve neden saklamak ihtiyacını duymuştur?.. Olay, bu noktada ilginç yorumlara ve gözlemlere açılmaktadır.

Adalet Partisi mecliste çoğunluğa sahiptir. Bu nedenle, meclisin denetim araçları işlememektedir. Meclis araştırması, genel görüşme ve gensoru önerileri, iktidar partisi çoğunluğunca red olunmaktadır. Siyasal iktidarın denetimi, parti çoğunluğu oylarıyla engellenmektedir. Bu koşullarda, Demirel'i meclis içinde denetleyerek sonuç almak mümkün olmamaktadır. Demirel bunu çok iyi bilmekte ve "Bulursunuz 226'yı, değiştirirsiniz beni" demektedir. Bu, açık bir meydan okumadır.

Anayasa Mahkemesi, yasama organının işlemlerini denetlemek için kurulmuştur. Fakat siyasal iktidar, Anayasa Mahkemesinin kararlarına karşı direnmektedir. Savcılarla ilgili bir yasa Anayasa Mahkemesince iptal edilmiştir, ama aynı yasa bir kez daha Meclisten çıkarılmıştır. Bunu iptal ettirmek için yeniden Anayasa Mahkemesine başvurulmuştur, ama siyasal iktidar, aradaki süreden faydalanarak dilediği atamaları yapabilmektedir. Oysa Cumhurbaşkanı Sunay, bu yasa için yazdığı veto gerekçesinde bu tutumun Anayasaya aykırılıktan çıkıp, Anayasayı ihlal olacağını belirtmiştir.

Anayasa; parlamenterlerin, yeni personel Yasası'ndan sonra zamlı maaş almalarını engellemektedir. Buna rağmen parlamenterler, ilgili yasa maddesi iptal edilinceye kadar zamlı maaş almışlardır. Çünkü Anayasa Mahkemesi kararları geriye yürü-

memektedir. Parlamenterler böylece, yasama yetkisini kötüye kullanarak haksız kazanç sağlamışlardır. Anayasa Mahkemesi iptal kararı ile bu Anayasa dışı kazancı önleyince, siyasal partiler Anayasa değişikliği için imza toplamaya başlamışlardır. Bir yasa Anayasa Mahkemesince iptal edilecek, yasama meclisi ise toplanacak, iptale esas olan Anayasa maddesini değiştirecek. Bu, Anayasaya karşı siyasal partilerce yürütülen sistemli ve kasıtlı bir Anayasa suçudur. Belki yarın Anayasa Mahkemesini kaldırmak için de imza toplanacaktır. Anayasayı çiğnemek, siyasal partilerimizin bir "ince zenaatı" olmuştur.

Siyasal iktidar, "sandıktan çıktığı" günden beri yüksek mahkemelerin kararlarını dinlememenin bilinçli tutumu içindedir. Danıştay kararları uygulanmamış, bu yüzden hazineden binlerce lira ödenmiştir. Oysa Anayasa, yargı kararlarının geciktirilmeksizin uygulanması gerektiğini söylemektedir. Bu hükmün cici demokrasimizde hiçbir etkinliği yoktur. "Kanun devleti"ne dayanan Demirel yönetimi; Anayasa kurallarını hukuk devletinin gereklerinden saymamaktadır Hukuk devletiyiz; fakat yargı kararlarını uygulamayız! Kanun devletiyiz; siyasal cinayetlerin katillerini yakalamayız! Eğer bir ülkede yargı kararları uygulanmıyorsa, yargı denetiminin varlığından söz edilemez. Anayasa hangi hükümleri taşırsa taşısın, egemenler Anayasayı uygulamıyor. Şimdi Anayasa, siyasal partilerin çöp tenekelerine atılmış buruşuk kâğıtlar gibidir.

Anayasa Mahkemesinin kararlarına karşı çıkan, Danıştay kararlarını dinlemeyen bir iktidardan Anayasanın sosyal haklar ve ödevler bölümünün uygulanmasını istemek mümkün müdür? Bu iktidar Anayasayı uygulamak için değil, uygulamamak için sandıktan çıkmıştır. Toprak ağalarının bulunduğu bir partiyle toprak reformu yapılabilir mi? Uluslararası sermayeye dayalı bir partiyle yer altı ve yer üstü kaynaklarımız devletleştirilebilir mi? 27 Mayıs düşmanı bir partiyle devrim ilkeleri yürütülebilir mi? **Bugünkü düzen, antikemalist karşı devrimin kini ve bilinciyle örgütlenmiştir.**

Anayasanın hiçbir hükmü yerine getirilmez. Danıştay kararları dinlenmez. Mebus maaşları için Anayasa değişir, meclis bahçesine cami yapılır. Komisyonlardan suiistimal belgeleri kaçırılır Meclis içi denetimve yargı denetimi yolları kapatılır. Mil-

yonluk krediler, cülus bahşişleri gibi dağıtılır. Gençler, işçiler kurşunlanır, köylüler dipçiklenir...

Yaşasın çok partili düzenimiz! Yaşasın bizi bugünlere kavuşturan büyüklerimiz! Ve yaşasın kapalı kapılar ardındaki devrimcilerimiz!...

(Devrim, 9 Mart 1971, sayı 72)

SAVCILAR, BİR DAKİKA!..

Sayın Cumhuriyet Savcıları,

Bir çoğunuzla, sanık olarak, avukat olarak karşılaştık. Bazılarınızı fakülteden tanırım. Bir kısmınızla da dost topluluklarında karşılaşmış, konuşmuşuzdur. Duruşmalardaki tutumlarınız, görevinizi yerine getirirken takındığınız tavırlar ve iddianamelerinizde karşısında zaman zaman üzüntüye kapılır; çoğu kez de sizler adına acı duyarım. Önce birlikte şunu düşünelim. Neden sizlere "Cumhuriyet Savcıları" denmiş de, başka görevlilere, örneğin "Cumhuriyet Yargıcı", "Cumhuriyet Polisi" denmemiş. Demek ki, Cumhuriyet ilkelerini korumak öncelikle sizlerin yasal görevi. Cumhuriyetin niteliklerini Anayasa sıralamış. Türkiye Cumhuriyeti "milli, demokratik, laik ve sosyal hukuk devleti"dir. Siz, bu niteliklerin bekçisisiniz.

Gelin şöyle açık açık konuşalım. **Laiklik ilkesine karşı siyasal eylem içinde olan bunca kişi, yayın organı ve parti var. Bunlardan hangileri hakkında ciddi soruşturma yaptınız? Hele siz Ankara savcıları!.. Hiç Hacıbayram Camisi civarından geçmediniz mi? Orada, 31 Mart çağrısı içinde risaleler hiç gözünüze çarpmıyor mu?** Vatandaşları devrimci kanı içmeye çağıran gazetelere, bildirilere hiç rastlamadınız mı? İki tane siyasi parti, açıkça hilafet düzeni getirmek istiyorlar Bunları hiç duymuyor, görmüyor musunuz? Sizlere görevinizle ilgili bir eleştiri yöneldi mi, hemen "Biz görevimizi yapıyoruz. Sadece kanunları uyguluyoruz" diyorsunuz. Acaba öyle mi?

Kanunları uygulayıp görevinizi yerine getiriyor musunuz? İster misiniz bir kaç örnek verelim:

Ceza Mahkemeleri Usulü Kanununun 154'üncü maddesi gereğince. Danıştay kararlarını yerine getirmeyen devlet me-

murları hakkında "doğrudan doğruya" dava açmanız gerekir. Bu size yasa tarafından verilmiş görev. Şimdiye kadar bunca Danıştay kararı yerine getirilmedi. Bir teki için olsun dava açmadınız. Açamadınız. Çünkü siyasi iktidar böyle istiyordu. Demek oluyor ki siz kanunları uygulamıyorsunuz!

Bir kısım kanunları da yanlış uyguluyorsunuz. Örneğin, Anayasa'nın 22'nci maddesi yürürlükteyken kitap ve dergi toplamak mümkün değildir. Sizler, bırakıyorsunuz Anayasa'yı, Ceza Usulünün 86'ncı maddesini kullanarak, iktidarın hoşlanmadığı bütün yayınları toplatıyorsunuz. Söz açmışken bir örnek daha verelim: Bilirsiniz Ceza Usulünün 66. maddesi gereğince "tehirinde mazarrat umulan hallerde" sizler bilirkişi seçebiliyorsunuz. Ankara'da yayınlanan bir kitap için dava açıyor, Ankara Ceza Hukuku Profesörleri varken İstanbul'dan bilirkişi seçiyorsunuz. Neden? Çünkü İstanbul bilirkişileri istediğiniz raporları yazıyorlar. Siz bütün fikir suçlarını "tehirinde mazarrat umulan hallere" sokuyorsunuz. Durum, son derece acele karar almayı gerektiriyorsa, neden en yakın bilirkişiye başvurmuyorsunuz? Bu bilirkişi raporlarına dayanarak kolayca tutuklamak istiyorsunuz. Gerekçeniz de bir parça garip oluyor. Diyorsunuz ki "Suç delillerinin kaybolma tehlikesi olduğundan sanığın tevkifini talep ederim" Yazılı eser elinizdeyse, bu delillerin kaybolması düşünülür mü? Demek, bu konularda da kanuna uymuyorsunuz!..

İstanbul'da Taylan Özgür adında bir öğrenci polisin gözü önünde öldürüldü. Katil ya polistir ya da görevli polisler görevlerini ihmal ederek katili yakalamamışlardır. Her iki durumda da sizin harekete geçip dava açmanız gerekmez mi?!.. Açmadınız. Açamadınız. Çünkü iktidar böyle istiyordu.

Bir çoğunuz da Türk-Amerikan Hukukçular Derneğinde üyesiniz. Bilmem şimdiye kadar mukayeseli hukuk açısından kaç tane hukuki araştırma yaptınız? Yalnız, bizim bilebildiğimiz, bazılarınızın Amerika'ya gidip tetkik gezileri yaptığınızdır. Artık Amerika bir iç politika konusudur. Özellikle sizlerin bu tür derneklere girmemeniz gerekirdi. Girdiniz. Ama içinizde hiç kuşku duymadan bir Amerikan aleyhtarı gösterinin davasında iddia makamını işgal ediyorsunuz. Sanıklar hiç size güvenebilir mi!..

Bu sömürü düzenine karşı çıktıkları için görevlerinden atılan, sürüm sürüm süründürülen arkadaşlarınız var. Hatta, öldürülen, kurşunlanan Cumhuriyet Savcıları var. Şimdi, soruyoruz: onlar mı Cumhuriyet savcısı, yoksa sizler mi? Hiç düşündünüz mü?..

(Devrim, 19 Mayıs 1970, Sayı 31)

YÖNETİCİLERİMİZ...

Demokrat Parti yöneticilerine siyasal haklarını geri vermek için yapılan Anayasa değişikliği Anayasa Mahkemesince "usulden" bozularak geri döndü. Bu demektir ki, siyasal yöneticiler, henüz kanun yapma nedir, bunu bile öğrenememişlerdir!. Oysa af sorunu, siyasilerimizin en çok üzerinde durdukları konuların başında gelmekteydi. Her iki büyük partide bu konuda çatışmalar çıkmış ve memleket bir askeri müdahalenin eşiğine kadar sürüklenmişti. İşte, demokrasimizin vazgeçilmez unsuru sayılan siyasal partilerimizin mümtaz temsilcileri, böylesine benimsedikleri bir konuyu bile usulüne uygun olarak yürütememişlerdi!..

Bu olay basit bir rastlantı değildir Açıkça görülmektedir ki. **Türkiye bugün, tarihin en yeteneksiz ve beceriksiz siyasal yöneticilerinin elindedir. Bu siyasal kadro, kendiliğinden ortaya çıkmamakta, adını "demokrasi" dediğimiz bu çok partili cici rejim, en yeteneksizi, en beceriksizi, yalancıyı, sömürücüyü ve demagogu iş başına getirmektedir. En yeteneksiz yöneticilerin seçilmesinin sorumluluğu da halka ait değildir. Ön seçim rezaletlerinin apaçık gösterdiği üzere, seçim egemen çevrelerin kendi kendilerini seçmeleri yoluyla yapılmaktadır. Emperyalizmin, sömürü alanı içinde olan hiçbir az gelişmiş ülkede devrimci ve halkçı yöneticiler sandık yoluyla iktidara gelmiş değillerdir. Sandıktan, sandığın sahibi, egemen çevreler çıkmaktadır.**

Düzenin bekçilerinden düzen değişikliği istemek ve beklemek sosyal kanunlara aykırıdır. Bugünkü siyasal partilerin ortak amacı, sandık oligarşisini sonuna kadar savunmaktır.

Siyasal kadroları biçimlendiren ve onlara yön veren bu **amaçtır. Düzenin temeli, toprak ağalığına ve yabancı sermayeye dayanmakta ve yöneticilerimiz parlak halk edebiyatına rağmen, gerçekte bu çıkar çevrelerinin etkileriyle seçilmektedirler. Düzenin temelleri ile, siyasal yöneticiler arasında çok yakın ve doğal bir ilişki vardır.**

Bugün, Türkiye'de, gençlik eylemleri ile başlayan sosyal uyanışlar, siyasal değer yargılarını kökünden değiştirmektedir. İşçiler ve köylüler kendilerine insanca yaşama hakkı vermeyen bu düzenle çatışmaya başlamışlardır. Devlet bürokrasisinin bir kesimi Adalet Partisi yönetimine karşı isyan içindedir. Devletin memurları, iktidarı, Anayasa'ya saygıya çağırmaktadır. Üniversitenin Anayasa'dan yana güçleri, siyasal yöneticiler ile uzlaşmaz bir çatışmaya sürüklenmiştir. Yargıçlar, cübbeleri ile Başkent'te yürüyüş yapacak kadar, bu Anayasa dışı yönetime karşıdırlar Siyasal iktidarın bütün eylem ve işlemleri ya usulden ya esastan bozulmaktadır. Savcılar Adalet Bakanları hakkında dava açmakta, Devlet Planlama Örgütünün uzmanları, **yeşil şallı kredi yağmasına** karşı çıkan bildiriler yayınlamaktadır. Bütün bunlar, siyasal kadroların, bu bozuk düzeni yönetemediklerinin ve yönetemeyeceklerinin kesin kanıtlarıdır. Bu düzen, daha doğru bir tanımla, bu oligarşik yağma düzeni artık son günlerini yaşamaktadır.

Türkiye'de devrimci iktidar, halkın iktidarı demektir. Yani, toprak ağası, işbirlikçi sermayeci, sömürücü patron yerine, topraksız köylü, emeği ile geçinen işçi, dar gelirli memurların kendi iktidarlarını kurmaları demektir. Aydınlık beyinli devrimci, namuslu uzman, ancak bu yönetimde, halka hizmet olanağı bulacaktır. Bugün kenara itilmiş, kovulmuş, elinden tüm yetkileri alınmış olan milliyetçi ve halkçı devlet memurları, ancak bir halk yönetiminde, görev yapabileceklerdir. Türkiye'de, çağın koşullarını anlayan hukukçu, iktisatçı, doktor ve mühendis vardır. Bütün bunlar, şimdi, devlet yönetiminin dışında tutulmaktadır Bunların hepsi, devrimci bir halk iktidarının özlemini çekmektedirler. Bütün bu uzmanlar, aydınlar bilmektedirler ki, beyinlerinin gerçek değeri bir devrimci yönetimde anlaşılacaktır. Sağlam yürekle ancak halkın hizmetinde çalışabileceğini, en çok bu düzenin kimler için kurulmuş olduğunu anlayanlar bilebilirler.

Türk halkının gerçek temsilcileri, işçinin, köylünün ve aydının oluşturduğu bir devrimci parti ile iktidarını sağlam temellere oturtabilirler. Egemen sınıflar yerine halkın gür sesi, ancak o zaman duyulabilir...

(Devrim, 4 Ağustos 1970, sayı 42)

SOSYETEDEN NE HABER?

Bilmem, sosyete haberlerini okur musunuz? Bence Boğaziçi yalılarından, Büyükada'da düzenlenen partilerden Uludağ kayak evlerinden öğrenebileceğiniz gerçekleri hiçbir toplumcu kitaptan öğrenemezsiniz. Toplumun dayandığı temeller, en açık biçimde sosyete yaşantısı ile ortaya çıkar. Bakarsınız: Siyasiler birbirlerini hırsızlıklarla suçlamışlardır. Fakat, Büyükada'da Anadolu Kulübü'nde karşılıklı briç oynamaktadırlar. Dikkat ederseniz; Devletin ikibin lira maaşlı memurları, milyonerlerin masasında kadeh kaldırmaktadırlar. Duyarsanız, devletin yüce hizmetlerine çıkmış olanlar Musevi tüccarlarla kumar partilerine katılırlar. Gündüz resmi masalarda devlet adına söz söyleyenler, geceleri çuha masalarda, gayri müslim tüccarlara iskambil kâğıdı dizerler...

Okursunuz: Cevizzadelerin partisinde yüzbin liralık masraf yapılmıştır Misafirler gecenin geç vaktine kadar eğlenmişler, orkestranın tatlı nağmelerinde en son dansları yapmışlardır. Ev sahibesi ve zarif kızının o gece için diktirdikleri mavi tuvaletler yirmibeşer bin liraya mal olmuştur. Kış aylarını İsviçre'de geçiren ithalatçının kızı, partiye Fransız flörtü ile gelmiştir. Çiftler, yanak yanağa dans ederek bir Paris gecesi yaşamışlardır. Bu arada bir köşede, siyasetçiler ve diplomatlardan kurulu bir topluluk yurt sorunları üzerinde tartışmaktadırlar. Partiye, Vali ve Savcı da gelmişler, ev sahibesi kapıda misafirlerini karşılayarak, zarif bir ev sahibesi örneği vermiştir.

Bir de hepsinden güzeli, ilkokulu İsviçre'de, ortaokulu Almanya'da, lise ve üniversiteyi İngiltere'de okuyup, şu anda Fransa'da doktora yapan bir senatörün oğlu da havuz başında sosyalizm tartışması yapmakta, ay ışığı altında pastasını yerken,

Asya Tipi Üretim Tarzı üzerinde keskin görüşler ileri sürmektedir...

Bütün bunları hergün sosyete sütunlarında izlemek mümkündür. Egemen sınıfların, fraklı-smokinli, tuvaletli-şallı, viskili-votkalı zarif temsilcileri, Boğaz'ın serin rüzgârlarına karşı viskilerini yudumlayarak yorgunluklarını gidermeğe çalışırlar. Çünkü, bu toplumda en çok emek veren ve dinlenme hakkına sahip olanlar(!) bunlardır. Yani, ithalatçılar, ihracatçılar ve komisyoncular! Kumar köy kahvelerinde yasak, sosyete kulüplerinde serbesttir. Esrar, İstanbul batakhanelerinde zehir, sosyete partilerinde keyiftir. Toplumun yasak bulduğu hangi yaşantı biçimi varsa hepsi sosyetenin vazgeçilmez alışkanlıklarıdır.

Türk ekonomisini elinde tutan bir avuç mutlu azınlık böylesine bir masal hayatı yaşamaktadır. Devletin gerçek sahipleri, işte bu sosyete sütunlarında boy gösterenlerdir. Devletin temsilcilerini parti binalarında aramayın. Bunlar, ithalatçılar, ihracatçılar, montajcılar, gümrük komisyoncuları, yabancı sermaye bayileri, sömürücü avukatlar, ilaç soyguncuları, afyon kaçakçılarıdır. Devletin bütün olanakları bu asalak sınıf için harcanmakta ve Türkiye'nin en güzel yerlerinde bunlar saltanat sürmektedirler. Siyasal iktidarlar değişmekte ancak bu yaşantı daha da güçlenmektedir.

Sosyete sütunlarındaki isimlere dikkat edin. Bu masal yaşantısına hangi devlet memurları katılmaktadır? Bu memurların devlet içindeki etkileri neler olabilir? Milyoner tüccarlar ile devlet memurları arasındaki ilgileri kimler kurmaktadır? Milyoner tüccarların, ithalatçıların, ihracatçıların bu arkadaşlıklardan ne gibi çıkarları olabilir?... Bu tür yaşantıya katılan devlet memurları, kaç yıldır bu görevlerindedirler? Neden hiçbir siyasal iktidar bu memurları yerinden oynatmak istememektedir?.. Bu memurların aldıkları maaş, sosyete yaşantısını sürdürebilir mi?..

Gerçek şu. Bu devlet, egemen sınıflar devletidir. Bu devlette, işçinin, köylünün, dar gelirli memurun hayat ve söz hakkı yoktur. Ekonomi, yabancı sermayenin sözcülüğünü ve komisyonculuğunu yapan bir mutlu azınlığın elindedir. Devlete hükmeden bu azınlıktır. Siyasal partiler, bu azınlığın emrindedir. Partilerin, perde arkası, genel başkanları, genel sekreterleri ve sözcüleri bu sermayecilerdir. Devletin ekonomik yaşantısı,

sosyete sütunlarında boy gösteren bu zevat tarafından düzenlenmektedir.

Sosyete sütunlarının kahramanları, bu yaşantıyı sadece paşa dedelerinden kalan miras ile yürütmemektedirler. Devletin bütün bu olanakları, kredi oyunları, dış ticaret vurgunları, yabancı sermaye uşaklığı ile, halkın alın terinden sosyete salonlarına aktarılmaktadır. Türk devrimcileri bütün bu olayları yakından izlemek zorundadırlar. Sosyete partilerinin tül perdeleri arkasında olup bitenler, bu soygun düzeninin birer perdelik oyunlarıdır. Fakat bu oyunlar, yıllarca sahnededir. Dekorlar, aktörler değişmekte, ancak sosyete imparatorluğu devam etmektedir. Bakalım, hangi gecenin sabahına kadar...

(Devrim, 8 Eylül 1970, sayı 47)

EMNİYET MÜDÜRÜ MERHABA...

Ankara Emniyet Müdürü İbrahim Ural, tayin kararnamesini iptal ettirmek için Danıştay'a başvurmuş, Danıştay da istemi haklı bularak yürütmeyi durdurma kararı vermiştir. Bu karar üzerine, başka illere tayin edilen diğer Emniyetçiler de Danıştay'a başvurmuşlardır. Ural, Ankara'da, bazı milletvekili ve bakanların devam ettiği kumarhaneleri kapatmış ve Ankara'nın ünlü randevucuları ile mücadele etmişti. Ankara Emniyet Müdürünün bu tutumu, siyasal iktidara yakın çevreleri tedirgin etmiş, sonunda Ural, görevinden alınmıştır. İçişleri Bakanı, Ural ile ilgili Danıştay kararını duyar duymaz, bu karara uymayacaklarını açıkça söylemiştir. Gazetelerin yazdığına göre, Ural, bakanlığa bir ihtarname çekmiş ve bu arada savcılığa başvurmuştur

Şimdi, bu konunun üzerinde durmak gerekir. Emniyet Müdürünün tutumu gerçekten, kumarhaneleri ve randevu evlerini sindirmeye yetmiştir. Kanunlara saygılı bir Emniyet müdürünün izlemesi gereken yol da budur. Sayın Ural'ı bu tutumundan dolayı kutlarız. Ancak, Sayın Ural'ın düşünmesi gereken birçok soruna da burada değinmek isteriz:

Ankara Emniyet Müdürü, aynı zamanda öğrenci eylemlerine karşı takındığı sert tavırlarla da iktidarın gözüne girmişti. On

yıldır, Ankara ve İstanbul'da gençlik eylemlerini bastırmakla görevli olan Ural, görevini tam anlamı ile yerine getirmiş midir? Bu on yılın muhasebesini yapacak değiliz. Sadece şu bir iki yılda, aşırı sağcı komandolara karşı Emniyet Müdürü olarak ne yaptığını sorarsak acaba sayın Müdür ne gibi bir cevap verecektir? Solcu öğrencilere gösterdiği şiddetin acaba kaçta birini komandolara göstermiştir? Özerk üniversitelere girmede sakınca görmeyen Ankara Emniyet Müdürü, acaba, komandoların işgalindeki öğrenci yurtlarını neden boşaltmamıştır? Bakınız, sayın Emniyet Müdürünün gücü, iktidar bakanlarının devam ettiği kumarhaneleri basmaya yetmekte fakat, silahlı, dinamitli komandolarla uğraşamamakta belki de uğraşmamaktadır. Devrimci öğrencilere, Emniyette işkence yapıldığı, dayak atıldığı söylenmekte, bu iddialara karşı, "ispat edin" denilmektedir. Bütün delillerin polis elinde olduğu bir olayın ispatı nasıl yapılır? Sayın Emniyet Müdürü, hiç olmaz ise, kendi vicdanına karşı, "Hiçbir devrimci öğrenciye, görevimin başında bulunduğum sürece işkence yapılmamıştır" diyebilmekte midir?!..

Sayın Ural, devrimci öğrencilerin hangi düzeni değiştirmek için savaştıklarının acaba farkında mıdır? Kumarhaneler ve randevu evleri bugünkü düzenin sonuçlarıdır. Nüfuz suiistimallerinin, kredi yolsuzluklarının, vergi kaçakçılığının, beyaz kadın ticaretinin, afyon kaçakçılığının olağan işlerden sayıldığı bir düzende, kumarhanelere milletvekilleri de gider, bakanlar da. Randevuevleri açılır, sefahatın her çeşidi yaşanır. Bunlar, tek başlarına alınıp savaşılacak konular değildir. Bir düzen ya kökünden değişir, ya da değişmez. Sayın Ural'ın savaşmak için seçtiği konular, sadece bu soygun düzeninin iki önemsiz sonucudur. Devrimciler, işte bu düzeni temelden değiştirmek istiyorlar.

Emniyet Müdürü, bulunduğu görevler gereği kimlerin bu tür yolsuzluklar içinde olduklarını bilir. Kimlerin döviz kaçakçılığı yaptığını, afyon kaçakçı ağının içinde kimlerin bulunduğunu, hangi kudretli ellerin bunları himaye ettiklerini, altın kaçakçılığına kalkanları, döviz kaçakçılığının kimlerce yönetildiğini bilir. Bu yolsuzlukların arkasında kimler varsa, işte devrimciler bunlarla savaşmaktadırlar.

Sayın Emniyet Müdürünün dosyaları arasında devrimciler için tutulmuş raporlar bulunmaktadır. Devrimci eylemlere

kimlerin girdiği, bu devrimcilerin kimlikleri Sayın Ural'ca bilinmektedir. Acaba, hangisinin yüreğinde halk sevgisi ve devrim inancından başka dayanağı vardır?. Bu soygun düzeni ile, ölümü göze alarak savaşanlara, bu savaşın dışında kalanlar, ancak saygı duyar. Katiller ise kurşun sıkar.

Emniyet Müdürüne sormak isteriz: Kim haklı?.

Yirmi yaşının baharında göğsünü gerici kurşunlarına açan yiğit devrimciler mi; bu yurdun dışına çıkmayan, yedeksubay olamayan, kamu görevlerine alınmayan devrimciler mi, yoksa, onlar için fiş tutanlar mı. Kim haklı?.. Emniyette cereyana bağlanan, dövülen, bıyıkları yolunan gençler mi, yoksa emir kulu polisler mi?.. Kim haklı? Kumarhane sahipleri, randevuevi patronları ve bunların müşterileri mi, yoksa bunlara karşı mesleğinin gereğini yerine getirmiş bir Emniyet Müdürü mü?!..

Sayın Ural! Bu düzen devrimcilere kurşun sıkıyor. Siz ise, bu düzenin sadece küçük bir bölümü ile savaştığınız için görevinizden alındınız. Bundan sonra, iğneyi kendinize, çuvaldızı başkalarına batırınız...

(Devrim, 15 Eylül 1970, sayı 48)

ÖZGÜRLÜK BAYRAMI

Bayramlarda küskünlükler unutulur. Dinsel bayramlarda küskünler barışır, küçükler büyüklerin ellerini öperler. Ulusal bayramlarda da, siyasal ayırımlar unutulur, bütün yurttaşlar ulusal amaçlarda birleşirler. Hepimiz bilmekteyiz ki, 27 Mayıs, Anayasa ve özgürlük bayramıdır. Bu bayramda da, geçmiş anılar; 27 Mayıs İhtilali anlatılır. Şiirler okunur, bandolar çalar, gece fener alayları düzenlenir. Devlet yetkilileri kendi aralarında bayramlarını kutlayan telgraflar çekerler. Bu bayramı öylesine içten kutlarız ki, 27 Mayıs İhtilalinde ordunun tutukladığı siyasetçiler bile, Genel Kurmay Başkanlarına telgraflar çekmekten kendilerini alamazlar. Bunları gördükçe diyorum ki, önümüzdeki 27 Mayıs Bayramı daha coşkun törenlerle kutlansa, 19 Mayıs Stadına hep birlikte toplansak, stadın ortasına devlet büyükleri otursa, arkalarında da genel müdürler, savcılar, em-

niyet müdürleri, özel teşebbüs erbabı yer alsalar. Stadın bir bölümünde devrimciler otursa, "tarafsız aydınlar" da kale arkalarına geçseler. Hepimiz 27 Mayısçı, demokrasi ve açık rejim taraftarı değil miyiz?!.. Öyleyse açık açık konuşsak. Bu toplantıyı, yerli ve yabancı basın izlese, radyolar, televizyonlar canlı yayın yapsalar. Önce Başbakan Demirel'e sorsak:

Sayın Başbakan, Bağımsızlık ne demek, Atatürkçülük ne demek ve acaba sizce 27 Mayıs İhtilalinin sebepleri nelerdir?..

Gazeteciler harıl harıl not tutsalar, flaşlar yanıp yanıp sönse, televizyon bir Demirel'i bir de soru soranı gösterse. Demirel anlatsa: Türkiye'nin bağımsız olduğunu, kimsenin bunun aksini ispatlamaya gücü yetmeyeceğini söylese. Bir emekli kurmay albay kalksa, Türkiye'deki Amerikan üslerini anlatsa. Bir tabii senatör ikili anlaşmaları açıklasa. Bir petrol mühendisi, petrol ve maden sömürüsünden söz etse. Bir iktisatçı, yabancı sermaye sorununu ele alsa. Arka arkaya sorular sorulsa. "Neden", dense. "Nasıl", dense. Gazeteciler harıl harıl not tutsa, flaşlar yanıp yanıp sönse. Televizyon, bir soru soranı bir de Demirel'i gösterse...

Bu tür sorular bittikten sonra bir devrimci genç kalksa, başbakana, içişleri bakanına, savcılara ve emniyet müdürlerine sorsa:

Taylan Özgür'ün, Vedat Demircioğlu'nun, Mehmet Ali Aytaç'ın katilleri neden bulunmadı? Bu katiller kimlerdir ve bunları gizleyenler hangi siyasi makamlarda oturmaktadırlar?..

Savcılar, emniyet müdürleri bir bir kalkıp soruları cevaplandırsalar; emniyet müdürleri siyasetçileri suçlasalar. "Biz emir kuluyduk. Onlar emrettiler, biz de bu emirleri yerine getirmiştik" deseler. Polis şefleri gençlerin aralarına soktukları ajanların adlarını açıklasalar. Gazeteciler harıl harıl not tutsalar, flaşlar yanıp yanıp sönse, televizyon bir soru soranı bir de cevap vereni gösterse...

Yabancı sermaye sorunu enine boyuna tartışılsa. Krediler bir bir açıklansa, haksız kredi alan kardeşler, oğullar ve damatlar eleştirilse. Bu kredileri veren banka müdürleri dinlense. Suiistimallere karışan genel müdürler konuşsa. Gizli anlaşmalar, pazarlıklar söz konusu edilse. Kim ne biliyorsa, açıklasa, konuşsa, suçlasa. Siyasal iktidara yakın büyük bürokratlar,

banka idare meclisi üyeleri sorulan soruları cevaplandırsalar. Gazeteciler harıl harıl not tutsa, flaşlar yanıp yanıp sönse, televizyonlar bir soru soranı bir de cevap vereni gösterse.

Bayram bayram olmalı. Şiirler okunmalı, bandolar çalınmalı, söylevler verilmeli, gece fener alayları düzenlenmeli. Gönül ister ki, bir dahaki 27 Mayıs böyle olmalı...

(Devrim, 17 Kasım 1970, sayı 57)

"CERCLE D'ORIENT"DAN ANADOLU KULÜBÜNE...

Cercle d'Orient, Osmanlı İmparatorluğunun son günlerinde siyasetçilerin toplandığı bir kulübün adıdır. Sırmalı Osmanlı Paşaları, devrin önde gelen siyasetçileri, yazarlar bu kulüpte bir araya gelerek siyasi ve edebî sohbetlere katılırlardı. Vahdetin devrinin satılık paşaları, Meşrutiyetin yozlaşmış siyasetçileri, İttihatçılar, İtilafçılar, burada kahvelerini yudumlarlarken, İmparatorluğun sadece kendilerince temsil edildiğini sanırlardı. Batı emperyalizmi, dış borçlar, Düyun-u Umumiye umurlarında bile değildi. Hergün, İttihatçı-İtilafçı çekişmeleri, kişisel tartışmalar, en ateşli şekillerde sürüp giderdi. Bu tartışmalardan sonra da, "yârin dudağından getirilen" "bir katre karanfil"den ya da gönüllerini saran "bir âfet-i çâr pâreli"den söz eden şiirler okunur; şarkılar söylenirdi. Salonun bir köşesinde ya da zevkle döşenmiş bir masanın başında yabancı elçilerle devrin siyasetçileri başbaşa konuşurlardı. Anadolu ihtilali bu salonda eleştirilir, Düyun-u Umumiye kâtipleri, Mandacılar Mustafa Kemalcilere burada karşı çıkarlardı.

Bugün de siyasetçilerimiz ve devlet büyüklerimiz bir kulüpte toplanır, yemek yer, içki içer ve kumar oynarlar. Taşradan gelip, başkent siyasi kulislerine karışanlar, Ankara'ya geldikten bir süre sonra bu kulüpte "arzı endam" eyleyip, memleketin ünlü kişileri arasına katılırlar. Lacivert elbiseli iktidar siyasetçileri yüksek sesle geçerler. Genel müdürler, müsteşarlar, iş adamları, besleme basının yılışık kalemleri, soygun düzeninin baykuş avukatları bu tür kulüplerin baş müşterileridir. Bura-

larda "millî koalisyonlar" hiç yıkılmamacasına kurulmuştur. İktidar -muhalefet, ortanın sağı- ortanın solu, bu kulüpte kardeş gibi yaşarlar. Masalardan masalara siyasî nükteler dolaşır. Kişisel çekişmelerin, sen-ben kavgasının gerçek kulisleri burasıdır Fakat bütün bunlar, kendi aralarındaki iç dayanışmayı önlemez.

Kapı açılır Feyzioğlu gelir; yanında bir kaç politika demirbaşı, gülümseyerek içeri girerler. Masalardan selamlar dağıtılır Bakanlar yanlarında beş altı milletvekili ile oturur, kabine içi çekişmeleri konuşurlar. Saat dokuza doğru zaman zaman İsmet Paşa gelir briç oynar. Paşa arada siyasi hasımlarına takılır. Paşa'nın söylediği sözler o günün konusu olur. Yemek masasından şöyle bir salona bakan siyasetçi, Türk halkının temsilcilerini kendileriymiş sanır. Öyle ya, işte muhalefet, işte ünlü adamlar. Kim var bunlardan başka Türkiye'yi yönetecek?!.. Onlar değil mi memleketin sahipleri?!..

Bu kulübün adı da Anadolu Kulübüdür. "Cercle d'Orient" İstanbul'dan Ankara'ya taşınmıştır. Devir değişmiştir Devlet değişmiştir. Amma, devletin temsilcileri, çok partili hayatın nimetleri ile Cercle d'Orient'dan kalkıp, Anadolu Kulübü'ne gelmişlerdir. Devletin siyasal yapısını, siyasal partilerin kökenlerini, Anayasa düzeninin geleceğini anlamak için büyük teorilere gerek yoktur. Bir akşam üzeri Anadolu Kulübü'ne uğrayın. Orada bu devlete sahip çıkanları masalarının başında göreceksiniz. Çok partili faşizmin değişmez siyasetçileri bu kulüpte, mumyalar müzesinin heykelleri gibi dizilmişlerdir. Bunlar kendilerinin dışındaki hiçbir siyasal güce inanmazlar. Yurt sorunları bunlarla başlar ve bunlarla biter. Bu kulüp, kapısında nöbetçiler bekleyen saraylar gibi, halkın ızdıraplarına kulak tıkayan bir orta çağ şatosudur. Memleket buradan yönetilir.

Yakup Kadri, ünlü "Sodom ve Gomore" romanında Mütareke İstanbul'unu anlatırken "Batı emperyalizmi lağımını İstanbul'a akıtmıştı" diyordu. Bir siyasal çöküntü Osmanlı İmparatorluğunu silip süpürmüştü. Türkiye, tıpkı Osmanlı İmparatorluğunun son zamanlarındaki gibi, bir çöküntünün toz bulutu içindedir. Tek kurtuluş yolu, mümkün olan devrimci adımın biran önce atılmasına bağlıdır. Kurtuluş Savaşı "Cercle d'Orient"a adım atmamış boz kalpaklı "Kuvayi Milliyeci"lerce kazanıldı.

Devrimciler! Yarın tarih bu günleri yazacak. Atılacak ilk devrimci adım için eylem birliğinde toplanalım. Aramızdaki çatışmaları unutalım. Halk yol istiyor, okul istiyor, hastahane istiyor. Sömürücülere, Anadolu Kulüpçülerine, Yahya Hancılara karşı bir eylemde örgütlenelim.

(Devrim, 8 aralık 1970, sayı 60)

YAHYA HAN'IN ŞERBETÇİSİ

Feyzioğlu Bahçelievler'deki iki katlı evinin üst katında kendisine gönderilen "gizli" raporları inceliyordu. İçlerinde tam kendisinin istediği gibi kullanacakları vardı. Gözlüğünün camlarını silerken keyifli keyifli gülümsedi. İşler istediği gibi gelişiyordu. Önümüzdeki günler çok önemliydi. Eline geçen her fırsatı değerlendirmeliydi. Gözlüğünü takarak önündeki dosyaya eğildi. Bu arada telefon uzun uzun çalmaya başladı. Feyzioğlu, aşağı kattaki telefona doğru koştu. Telefon, salonun ortasındaydı ve telefonun bulunduğu yere süslü bir ayna yerleştirilmişti. Feyzioğlu bir yandan telefonla görüşüyor öte yandan da aynada kendisini seyrediyordu. Yüzü birden bire ciddileşti. "Estağfurullah, nasıl tensip buyururlarsa", "rica ederim, emredersiniz", "Evet, Evet" gibi kesik cevaplar veriyordu. Yüzündeki ciddiyet dağıldı, bir süre sonra yeniden gülümseyerek konuşuyordu: "Tabii ki bir takım zorluklar var." Telefondaki ses, beyanlarına ve konuşmalarına dikkat etmesini istiyor, Feyzioğlu da bu uyarıyı olumlu karşılar gözüküyordu: "Efendim, her yerde adamları var. Bazı konuları biliyorlar." Bir kaç dakika karşıdaki sesi dinledi sonra, "Dikkat ederim. Evet, şimdilik istediğiniz gibi davranırız." Feyzioğlu, "En kısa zamanda görüşelim" diyerek telefonu kapattı. Bir süre kendi kendine düşündü. Sonra başını kaldırarak aynaya baktı. Evet neyi eksikti. Hafifçe gülümseyerek "Başbakan Turhan Feyzioğlu" diye mırıldandı.

Televizyonun tam karşısındaki geniş koltuğa oturarak arkasına yaslandı. Haklı değil miydi? Kim başbakanlığa kendisinden daha layıktı?!.. Gelmiş geçmiş bütün politikacıları düşündü. Menderes, İnönü, Demirel... Hangisinden ne eksiği vardı. Son-

ra, Ecevit'i, Erim'i, Satır'ı düşündü. Kendisi varken, partiyi Ecevit'e teslim etmişlerdi. Nankör parti! Bundan sonra kim başbakan olurdu?.. Bozbeyli mi? Yok kendisi Bozbeyli'den daha üstündü. Çağlayangil mi?.. Olamaz. Kendisi profesördü. İç politikada tecrübesi vardı. Bölükbaşı'ya, Türkeş'e önem vermiyordu. Bunca yıl çalış çabala profesör ol, ondan sonra da Güven Partisi gibi bir partinin Genel Başkanlığı ile yetin. Olacak iş miydi? Daha büyük makamlara layıktı. Siyasî hayatında büyük hatalar da yapmamış değildi. Eğer, politikaya 27 Mayıstan sonra atılsaydı, şimdi Adalet Partisi Genel Başkanı ve Başbakandı. Bir zamanlar ilericilik yapmıştı. Hele ihtilalden sonra gelişen düşünce akımlarına sahip çıkarak, gençliğin ve ordunun gözüne girecekti. Bu arada sosyalistlerle konuşur, Halk Partisine Sosyalist Kültür Derneği kuran eski plancıları alabilmek için ikna edici konuşmalar yapardı. MDO adlı gizli örgütle de iş birliği yapmayı ihmal etmezdi. Mecliste hiç ilgisi yokken "tüyü bitmemiş yetimlerden" söz eden göz yaşartıcı konuşmalarla ortalığı karıştırırdı. Kendi kendine, Yahu demek böyle devam etseydi, şimdi sosyalistleri savunacaktım" diye mırıldandı. Şimdiki görevi çok iyiydi. Kendisini, bazı yetkililer tam zamanında uyarmışlardı. O, "kışkırtıcı muhalefet" ve "basiretsiz hükümet" konularını işleye işleye, birtakım devlet yetkililerinin gözüne girmeli ve kişiliğini kabul ettirmeliydi. Türkiye bir siyasal buhrana sürükleniyordu. Kendisine de görev verilebilirdi. Bazı devlet yetkilileri "Yahya Han Formülü" denilen bir faşist yönetimi kurma çabasındaydılar. Feyzioğlu bunlarla temas etti. İşte, başbakanlığa giden yol ışıldamağa başlamıştı. Bundan sonra sesini titrete titrete, "Emperyalizmin kızılına da, petrol renginde olanına da karşıyız", "Ne komünizmin ne de faşizmin esiriyiz" "Politbüroların değil, demokrasinin emrindeyiz" ya da "Ne aç hürlerin, ne de tok esirlerin... diye başlayan konuşmalarla kamu oyunun dikkatini çekecek, yabancı sermaye, iş adamlarına, toprak ağalarına güven verecekti. Demirel görevini yapamıyordu. Solcular azıtmışlardı. Feyzioğlu bu memleketi sokakta bulmamıştı. Elbette devlete sahip çıkacaktı. Arada, "Kapitalist değil, hür teşebbüsçüyüz" diyecek kadar cehalet çukurlarına düşüyordu amma, bereket versin, çevresi bir kere onu kültürlü olarak tanımıştı. Kendisi de bilirdi; kültürlü tanın-

ması, çevresinin kültürsüzlüğünden doğmaktaydı. Bir devrimciyle şimdiye kadar bilimsel bir tartışmaya girdiğini duyan ve bilen yoktu. Böyle bir karşılaşma oldu mu "Komünizm, Mao, Stalin, politbüro, kışkırtıcılık" gibi kelimeleri bir aktör ustalığı ile sıralardı. Amma, ne olursa olsun, başbakan olmalıydı. Haketmişti. Başbakan olmalıydı, başbakan olmalıydı, başbakan olmalıydı!..

Feyzioğlu!.. Sen siyasi hayata, bir üniversite kürsüsünden "Nabza göre şerbet veren münevverlerden olmayınız" diyerek başladın. Ne kadar yalanlarsan yalanla, bugün, faşist bir düzen kurmak için Yahya Han şerbetçiliği yapıyorsun. Sen bir halk düşmanısın! Sen, işçilerin, köylülerin, gençlerin düşmanısın! Güvendiğin dağlara kar yağacak ve birgün bütün yaptıklarının hesabını vereceksin.

(Devrim, 22 Aralık 1970)

BÜYÜKLERE MASALLAR

Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde, ben ninemin beşiğini tıngır mıngır sallar iken, adına Osmanlı imparatorluğu denilen bir devletin başında yabancılarla işbirliği yapmış bir sultan ve bir de onun sadrazamı Damat Ferit Paşa varmış. Bunların etrafında da, bir sürü sırmalı paşa bulunurmuş. Padişah her ağzını açtığında "Evet efendim; hakk-ı âliniz var efendim" derlermiş. Bu paşaların hiçbiri savaşa girmemiş, ama sırma üstüne sırma, rütbe üstüne rütbe almışlar. Bu paşaların evleri varmış, yalıları, konakları varmış.

Gün olmuş, gök gürlemiş, gök çatlamış Kemal Paşa derler bir yiğit kişi çıkmış demiş ki: "Ey satılmışlar, alçaklar, namussuzlar, sizler kimlerin paşalarısınız?" Sonra atlamış bir eski vapura, geçmiş Anadolu'ya. Anadolu'da insanlar açmış, çıplakmış, yoksulmuş. Kemal Paşa satılık sultanı, sadrazamı, paşaları düşünmüş, bir de Anadolu'daki insanları... Sonra çıkarmış üstünden Sultanın sırmalarını, geçirmiş kafasına bir boz kalpak. Demiş ki, "Yiğit olan halkının yanına!.." Ankara'da toplanmış bir taş binada yiğitler. İstanbul'dan gelen subaylar, "Sensin kumandan"

demişler Kemal Paşa'ya; önünde saf saf olmuşlar. "İstiklali tam!.." demiş Kemal Paşa, sonra gözleri çakmak çakmak "Ya istiklal, ya ölüm!.." demiş; yürümüş düşman üstüne.

O sırada İstanbul'da beyler konuşurlarmış: "Bu gök gözlü Paşa bolşeviktir, padişahımız efendimize karşıdır." Hemen ordular düzenlemiş Sultan, başına da Anzavur adlı bir eşkıyayı geçirmiş. Anzavur gide dursun Kemal Paşa'nın üzerine, İstanbul'da "İngiliz Muhipler Cemiyeti" kurmuş Padişah. Yanında da sadrazam ve satılık paşaları... Demiş ki, "İşte medeniyet, işte dostluk... Balolar verilmiş İngiliz subaylarına. İngilizce, Fransızca konuşan cici bayanlar vals yapmışlar işgalcilerin balolarında. O sıra Kemal Paşa; harbe gidermiş düşman üstüne. Uyku nedir bilmezmiş. Korku nedir bilmezmiş. "Biz zavallı bir halkız, emeği sömürülen bir halkız" diye ha babam çekermiş kılıcı. Yanında paşalar varmış Kemal Paşanın, yiğit, namuslu, korkusuz...

İstanbul'daki paşalar düşünmüşler demişler ki, bu Sarı Paşa burada kalsaydı; padişaha damat olsaydı, bir de Harbiye Nezaretine Nazır olur, hizmet ederdi padişah efendilerine. Çok dostları gelmiş Kemal Paşa'nın yanına. "Yapma, etme" demişler. Kemal Paşa dinler mi!... Nuh demiş, peygamber dememiş. Çünkü Kemal Paşa inanmış bir kez. "Ben" demiş. "Sultanın satılık Paşası değilim. Ben halkımın subayıyım." Sonra lanet etmiş İstanbul'dakilere.

O sıra bir de "Kürt Nemrut Mustafa Divanı" kurmuş sultan. Nemrut Mustafa, bir insafsız, bir gaddar cellatmış. Danışırmış Padişahın paşalarına, dayarmış cezaları Kuvayi Milliyecilerin üzerine. Amma korkmamış ki Kuvayi Milliyeciler!.. Büsbütün birleşmişler, büsbütün keskinleşmişler. "Biz" demişler, "Halkın Ordusuyuz, Kemal Paşa bizim başımız." İstanbul'dan kaçan, koşmuş Ankara'ya asker elbiseleriyle; saf saf olmuşlar Kemal Paşa'nın yanında. Sonra hep birlikte konuşmuşlar, sonra hep birlikte planlar yapmışlar; sonra yiğit Anadolu halkıyla koşturmuşlar atlarını. Korkmamışlar. "Bize mi kaldı" dememişler. Sonunda bizi asarlar diye düşünmemişler. "Erkek, olan dönmez er meydanından" demişler. Bir güçlü bir güçlü olmuşlar ki, ne Padişah fermanları, ne Anzavur orduları ne de Yunanın, İngilizin, Fransızın ordusu bana mısın dememiş. Sultanın sırmalı Paşaları İstanbul'da bekler dururlarmış. Bazıları da

rütbe alırmış ihanetleri için. Padişahın sırmaları yetmemiş bir de yabancıların şirketlerine ortak olmuş bu satılık paşalar. İngilizler tünel mi açacaklar, aracı olmuşlar. İngilizler madenleri mi istiyorlar, hemen gidip Padişahtan izin çıkarmışlar. İhanetleri ve korkuları büyümüş de hanlarına konaklarına sığmamış.

Kemal Paşa gidiyormuş düşman üstüne. Gece yok gündüz yok. Elindeki silâhı da yetmezmiş Kemal Paşanın. Bırakır mı Anadolu halkı insanı tek başına!.. Geçmişler çekicin başına. Kamalar yapılmış, kılıçlar yapılmış. Kemal Paşa hep kendi halkının silahlarına güvenmiş. Bir gün dememiş ki yabancıların silahlarını alıp; bu silahlara hükmeden paşalar olalım. Halkına güvenmiş, işçisine köylüsüne güvenmiş.

Kemal Paşa girmiş bir eylül günü İzmir'e. Yerle bir olmuşlar İstanbul Paşaları. Sonra tarih yazmış; Vahdettin haindir... Damat Ferit satılıktır... Paşalar uşaktır... Ve halk unutur mu Kemal Paşasını, söylemiş tabii türküsünü:

Askerinle bin yaşa Mustafa Kemal Paşa / Salla bayrağı düşman üstüne, soldan sağa salla bayrağı düşman üstüne...

(Devrim, 5 Ocak 1971, sayı 64)

CUMHURİYETİ SAVUNMAK...

Demirel, son zamanlarda sık sık "Cumhuriyeti korumak"tan söz etmektedir. Yakında bütün suçlarından dolayı yargılanacak olan İçişleri Bakanı Menteşeoğlu ise, son eylemlerin Cumhuriyeti yıkmaya yöneldiğini tekrarlamaktadır. İktidarın, irili ufaklı bütün sözcüleri, ağız birliği ile Cumhuriyeti koruduklarından söz etmektedirler. Anlaşılan, siyaset sahnesine yeni bir kavram çıkarılmaktadır.

Mantık son derece basit. Adelet Partisi iktidardadır Fakat bu iktidarı yıkmak için bir takım eylemler sürdürülmektedir Öyleyse bu eylemlerin amacı Cumhuriyeti yıkmaktır. Bütün demokrasiciler, bütün milliyetçiler Cumhuriyeti korumalıdırlar İşbirlikçi iktidar böyle buyuruyor!

Anayasa bu iktidarın anayasası mıdır?.. Cumhuriyet bu iktidarın Cumhuriyeti midir?.. Bu devlet, Kemalist Cumhuriyet il-

keleri ile mi yönetilmektedir?.. Kimdir bu Cumhuriyeti koruyanlar ve kime karşı korumaktadırlar?..

Türk ekonomisi uluslararası sermayenin ahtapot kolları arasındadır. Yabancı sermaye imparatorluğu Türk ekonomisini yönetmektedir. Petrolümüz, madenimiz üzerine yabancı sermaye diktatoryası kurulmuştur. İkili antlaşmalar, anayasaya aykırı biçimde uygulanmakta ve antlaşmalarla ulusal egemenliğimiz kısıtlanmaktadır. Bu koşularda "milli devlet"ten ve bu milliliğe dayalı Cumhuriyetten söz edilmektedir. Bizim inandığımız Cumhuriyet, yabancı sermayeye karşıdır. Demirel'in Cumhuriyeti ise yabancı sermayeden yanadır. Anayasanın Cumhuriyeti tam bağımsızlığa dayalıdır; Demirel'in, Cumhuriyettir diye savunduğu düzen, yabancı sermaye Cumhuriyetidir. Bu Cumhuriyetin ne anayasada ne de bu anayasanın dayandığı ulusal devlet anlayışında yeri yoktur. Ulusal devletin Kemalist Cumhuriyetine karşı, uluslararası sermayenin çıkarları savunulmaktadır.

Anayasa demokratik cumhuriyet ilkesini benimsemiştir. İşçilere, köylülere ve devrimci aydınlara kurşunla, polis copuyla ve kelepçeyle karşı koyan bir iktidar, demokratik cumhuri-yetin iktidarı değildir. Demirel yönetimi "ben, yabancı sermayenin ve toprak ağalarının iktidarıyım" demekte, savunduğu sınıfların çıkar düzenini "Cumhuriyeti savunmak" şeklinde nitelemektedir. Bu Cumhuriyet, topraksız köylülerin mi, yoksa toprak ağalarının mı Cumhuriyetidir?. Bu Cumhuriyet yer altında çalışan işçilerin mi, yoksa usulsüz kredilerle milyonlar vuran patronların mı Cumhuriyetidir? Anayasa "devlet, çalışanların insanca yaşayacağı düzeni kurar" diyor. Işıksız köylerin, hastanesiz ilçelerin bulunduğu bir ülkede, Demirel kimin çıkarlarının adına Cumhuriyettir demektedir? Cumhuriyet, insanları aç bırakmanın, devrimcileri kurşunlamanın özgürlüğünü mü vermektedir iktidarlara?!..

Anayasa, laik Cumhuriyetten söz etmektedir. İmam hatip okullarının, izinsiz kuran kurslarının, din sömürücüsü siyasetçilerin bulunduğu bir ülkede, bu iktidar laik Cumhuriyeti savunuyor demek mümkün müdür?!. Bu iktidarın bir ayağı din sömürüsüne dayanmaktadır. Ekonomik sömürü, dinsel duyguların okşanması ile sürdürülmektedir. Demirel'in Cumhuriyettir

diye savunduğu düzen, din sömürücülerinin özgürlükleridir Seçmenlere dindar görünmek için Meclis bahçesine Cami yapıldığı günleri yaşamaktayız. Demirel'in Cumhuriyeti ile, Anayasanın laik Cumhuriyeti ayrı kavramlardır ve biri ötekinin tersidir. Bu laik Cumhuriyet, Demirel yönetimince savunulmaz; ancak Demirel düzenine karşı savunulur. Mason Localarından kuran kurslarına kadar her türlü karanlıkta dolaşanların laik Cumhuriyeti korumaya hakları yoktur.

Anayasa sosyal devlet anlayışına dayanmaktadır Sosyal devlette, sınıflararası denge temel amaçtır. Bir yanda yoksulların düzeni, öte yanda Mığırdıç Şellefyanların, Hacı Ali Demirellerin kredi dünyaları! Demirel'in savunduğu Cumhuriyet, Mığırdıç Şellefyanların, Hacı Ali Demirellerin Cumhuriyetidir. Bu Cumhuriyet, sömürücülere karşı "demokratik", sömürülene karşı "diktatörlük"tür.

Türkiye Cumhuriyeti, ulusçu, halkçı ve Kemalist olmak zorundadır. Ve olacaktır. Bugünkü düzen, uluslararası sermaye ve toprak ağalığına dayalıdır. Demirel'in savunduğu düzen, Anayasanın, demokratik, sosyal hukuk devletinin "milli" Cumhuriyeti değildir. Biz Kemalist devletin Cumhuriyetini savunuyoruz. Cumhuriyet öncesi Damat Ferit yönetimi neyse, bugünkü Demirel yönetimi de odur. Devrimcilerin ilk ulusal görevleri bu Kemalist Cumhuriyeti korumaktır.

Mustafa Kemal Cumhuriyetçileri görev başına!

(Devrim, 2 Mart 1971,sayı 71)

NİHAD ERİM, ALLAH KERİM...

Geçen hafta radyo haberleri, sabah akşam Kocaeli "bağımsız" milletvekili Nihat Erim'in yeni bakanlarından söz etmekteydi. Erim, birgün içinde "bağımsız" oluvermiş ve büyük paşalarca hükümeti kurmakla görevlendirilmişti. 12 Mart muhtırası parlamento ve iktidarı, Cumhuriyeti tehlikeye düşürmekle suçlamış, ancak bu suçun sanığı olan parlamentoya "kuvvetli ve inandırıcı" bir hükümet kurma görevi verilmişti.

Bu, açıkça dağın fare doğurmasıydı ve kanser hastalığı aspirinle tedavi edilmek istenmekteydi!

Büyük paşalar böyle bir çözüm yolu önermişlerdir. Hep birlikte bu çözüm yolunun hangi çıkmazlarla karşılaşacağını izleyeceğiz. Sanırız ki, önce hükümet üyeleri arasında bir çatışma başlayacak ve bu çatışma çalışmaları aksatacaktır. Hükümet içinde böyle bir çatışma çıkmasa bile, hükümet ile parlamento kısa süre içinde karşı karşıya gelecektir. Çünkü bu partilerle hiçbir köklü reform yapma olanağı yoktur. Bu çatışma bir süre sonra uzlaşmaz koşullara sürüklenecek ve eninde sonunda 12 Mart Muhtırası'nın 3'üncü maddesi gereğince ordu, yönetimi doğrudan doğruya üzerine alacaktır. Bu durumda da, son emeklilik işleminin nedenlerini açıklamak güçleşecektir. Geçen süre içinde, tıpkı Amiral Sezai Orkunt'un açıklamasında olduğu gibi, büyük paşalar çeşitli olay, haber ve yorumlarla yıpratılacaktır.

Siyasal partiler ise gelecek seçimlerde sandalye sayılarını arttırabilmek için orduyu ve büyük paşaları yıpratma yollarına başvuracaklardır. 27 Mayıs ihtilali Demokrat Parti milletvekillerinin tümünü yargılamış ve yıkılmaz sanılan bir başbakan ve iki bakanı ipe çekmişti. Bu, siyasetçiler için ders olmadı. Adalet Partisi, 1961 seçimlerini "gözlerimin içine bakın ne demek istediğimi anlarsınız" diyen siyasetçilerle kazandı. Bundan sonra ne yuvarlak masalar, ne ihtilal protokolleri Adalet Partisi'nin sandıktan çıkmasına engel olamadı. Menderes'in kefeni, Adalet Partisi'ne bayrak olmuştu!

Şimdi, Yassıada kararlarının önleyemediğini, 12 Mart Muhtırası ile elde etmeye çalışmaktayız. Partiler, bu kez de seçim kazanmak için orduyu ve büyük paşaları yıpratacaklardır. Hele, 12 Mart Muhtırası'ndan sonra emekli olan subaylara her türlü saldırı yapılacak, bu subayların komünist oldukları yayılacaktır. Şimdiden bu çabalar açıkça basının satılık sütunlarında isteri nöbetleri geçirmektedirler.

Acaba bu partiler, şimdiye kadar neden Anayasadaki reformları Atatürkçü bir anlayışla ele almamışlardır? Bu sadece bir unutkanlık sonucu mudur? Yoksa, bunun sosyal nedenleri var mıdır? Şimdi, sanırız ki, büyük paşalardan Nihat Erim'e, Nihat Erim'den Bakanlar Kuruluna giren partisiz bakanlara ka-

dar herkes bu soruların cevaplarını bulmak zorundadır. Yoksa "Nihat Erim, Allah Kerim" tutumu ancak bir "idareyi maslahatçılık" türü olarak kalabilir. Çünkü bu siyasal partilerle devrim yapmak, deveye hendek atlatmaktan da güç bir iştir. Türk siyasal hayatının "tabiatı eşya"sı, bu partilerle devrim yapılamayacağını iki kerre iki dört edercesine ispatlamıştır. Devrim, ancak bu partilere karşı yapılır.

Bir eli devlet kesesinde kredi yağmalarında dolaşan, öteki eli devrimcilerin kanına bulanmış Demirel yönetimi, eğer Erim'e yardım etmezse "kuvvetli ve inandırıcı" hükümet kurulamayacak ve reformlar "Atatürkçü bir anlayışla" ele alınmayacak!

Büyük paşalardan ve Nihat Erim'den özür dileyerek söyleyelim ki, eğer bu yönetim gücünü Demirel'in insafından ve vatanperverliğinden alacaksa, bizim bu yönetime "devrimci" demeye dilimiz varmaz. Uluslararası kapitalizmin ellerine teslim edilen madenlerimizin ve petrolümüzün hesabı sorulmadan, kredi yağmalarının hırsızları kelepçelenmeden, devrimcilerin katilleri bulunmadan hangi Atatürkçülüğün inandırıcı yönetimi kurulmaktadır?

Biz bu düzenin suçlularından yarınki düzenin kurulmasını bekleyenlerden değiliz. Yolumuz ulusal kurtuluş yoludur. Bu yol, Mustafa Kemal'in devrimci aydınlığı ile ışıl ışıldır. Partilere ve siyasetçilere inanmıyoruz. Açıkçası, biz bu yönetime "güvenoyu" vermiyoruz!

(Devrim, 30 Mart 1971, sayı 75)

ZORAKİ NİKAH

Kocaeli **"Bağımsız"** milletvekili Nihat Erim tarafından kurulan **"reform"** hükümeti geçen hafta güven oyu aldı. Adalet Partisi, Halk Partisi ve Güven Partisi, hükümetin baş destekçisi oldular. Şimdi açıkça bir **"milli koalisyon hükümeti"** ile karşı karşıyayız. Sanırız bu güvenoylaması da Türk demokrasi tarihinin ibret belgelerinden biri olacaktır.

12 Mart Muhtırası, Cumhuriyetin geleceğini tehlikeye düşüren **"parlamento ve iktidara"** karşı yapılmış bir **"askeri müdahale"**dir. Bu müdahaleyi, Anayasanın herhangi bir maddesine ya da İç Hizmet Kanununun 35'inci maddesine dayamak mümkün değildir. İhtilal bir **"fiili"** iktidar yaratır; bu fiili iktidar bir süre sonra kendi haklılık nedenlerini birlikte getirir. Eski düzenin hukuk kuralları ile yeni düzenin meşruiyet temelleri atılmaz.

12 Mart askeri müdahalesinin yıktığı Demirel iktidarı, Anayasaya ve hukuk dışı tutum ve davranışlarıyla meşruiyetini yitirmiş; parlamento ile birlikte Cumhuriyetin geleceğini ağır bir tehlikeye düşürmüştü. **"Sabık ve sakıt"** iktidar Anayasayı ihlal suçları yanında, ülkenin bağımsızlığını uluslararası kapitalizmin ahtapot kollarına teslim etmiş; bu soygun düzenine karşı çıkan devrimcileri birer birer öldürmüştü. Büyük yolsuzluklar hergün gazete sütunlarında sergilenmiş, buna karşı işbirlikçi düzenin Amerikancı Başbakanı **"bulun 226 oyu düşürün"** demişti. **"Sakıt"** iktidar bununla da yetinmedi; gençlik ile orduyu karşı karşıya getirebilmek için her türlü oyuna başvurdu. Devrimci öğrencilerin, hak arayan işçilerin karşısına, yasalara aykırı olarak Ordu birliklerini çıkarttı. Milli Güvenlik Kurulunu kendi yanında gösterebilmek için türlü-çeşitli siyasi oyunlar çevirdi. İsteği, 27 Mayıs Devrimini yapan ordu ve gençliği karşı karşıya getirmekti.

Şimdi ordu içindeki Atatürkçü tepki, 12 Mart Muhtırası ile geçici çözüm yoluna bağlanmış bulunuyor. Ordunun göz bebeği subaylar, bu geçici çözüm yolu için emekliye sevk edilmiştir ve bu kararları Cumhuriyeti tehlikeye düşüren Başbakan ve Bakanlar imzalamışlardır. Bu Atatürkçü subaylara en büyük hakaret emekliye sevk kararlarında **"şaibeli"** iktidarın imzalarının bulunmasıdır.

12 Mart'tan bu yana olayları düşününüz. Önce herkeste bir şaşkınlık başgösterdi. Demokrasi tehlikeye düşerse, işçi sınıfını sokağa dökeriz diyen sarı sendikacılar örgütü, Muhtıra'nın ilk destekçisi oldu. Sonra basının yozlaşmış kalemleri emekli edilen subayların komünist olduklarını yazdılar. Demirel, demokrasi kahramanı olarak söylevler verdi. Türk milletinin **"makus talihi"** İsmet Paşa, yine siyasal oyunların baş ak-

törlüğünü üzerine aldı. Yahya Han tezgâhtarı Feyzioğlu, Demirel ve İsmet Paşa ile şerbetçilik görevine devam etti. Erim'in Başbakan olacağı güne kadar bekleyen Ecevit, ancak bu seçimden sonra çıkış yapabildi. Ecevit'le birlikte partideki görevlerinden istifa eden Şeref Bakşık, Genel Sekreter seçilince eski davranışıyla tam bir çelişme içinde güven oyu verilmesi yolunda oy kullandı.

İşte Türkiye siyasetçilerinin hangi kumaştan dokunduklarını gösteren küçük Erim hükümetine perde! Ve bu gelişme ile hükümet 1960 Devriminden sonra en fazla güven oyu alan hükümet ününü kazanmıştır. Hem de on dört bakanının parlamento dışından seçildiği bir kadro ile! Bakanlar Kurulu tüm olarak parlamentodan seçilmemiştir. Yani Başbakanın parlamentoya güveni yoktur. Partiler bunu bilmekte ve fakat vatanın yüksek menfaatleri için güven oylarını esirgememektedirler. Bu bir **"zoraki nikah"**tır. İsmet Paşa'nın, Demirel'in çeşitli konuşmalarında belirttikleri gibi, "askeri müdahaleden kurtulmak için" bu yola başvurmuşlardır. Demek ki, Muhtıra'nın üçüncü maddesi Türkiye'yi "felakete" sürükleyecektir. Korku budur, itham budur...

Biz, Devrim gazetesi etrafında toplananlar, dün neyi savunuyorsak bugün de aynı yolun savunuculuğunu yapıyoruz. Egemen sınıfların partileri ile devrim yapılamayacağını yine yazıyoruz. Siyasi oportünizmin bataklığında kulaç atanlarla selamımız sabahımız yok. Kavgaya hergün yeni inançla devam ediyoruz.

İşçiler, köylüler, öğrenciler, öğretmenler! Türkiye Cumhuriyetinin bağımsızlığına ve **Türk halkının** insan gibi yaşama onuruna inanan bütün devrimcileri!.. Cumhuriyeti tehlikeye düşürmekten **"sabıkalı"** siyasetçilerle daha güçlü daha örgütlü biçimde savaşalım.

Bundan sonraki adımımız güçlü örgütler kurmaktır. Devrimcilerin gür sesi, toplumun her kesiminden duyulmalıdır. Devrimin yasası açık ve kesindir. Aramızdaki bütün çatışmalar birer dost tartışmasıdır. Dışa dönük bir devrimci savaş için birleşelim ve demokrasinin "zoraki nikahçıları"na karşı güçlü örgütler kuralım.

Evet. Nasıl ve ne şekilde?.. Düşünelim ve tartışalım...

(Devrim, 13 Nisan 1971, sayı 77)

ORDUNUN ŞEREFİ

Her siyasal aşama bir toplumsal birikimin ürünüdür. Kurtuluş Savaşı Osmanlı İmparatorluğunun çürümüş enkazı içinden çıkan ulusal kurtuluş devrimcilerince kazanıldı. Savaşlarda yenik düşmüştük. Fransız, İngiliz ve Alman emperyalizmi, Bab-ı Ali politikacıları ile birlikte memleketi yönetiyordu. Siyasal partiler çürümüştü.

Kurtuluş Savaşı bir "kutsal isyan"ın ulusal bilincidir.

27 Mayıs 1960 Devrimi de, 1946 anti-Kemalist sandık darbesine ulusal tepkidir. Demokrat Parti, toprak ağalarının ve uluslararası kapitalizmin örgütüydü. Türk halkı bu devrede, sadece geriliğe, karanlığa ve uyduluğa mahkûm oldu. Amerikan emperyalizmi, Kur'an kursları, İmam Hatip Okulları, Nur tarikatları, namussuz ve satılık politikacılarla Türkiye'yi yönetmişti.

27 Mayıs 1960 sabahı Mustafa Kemal'in gür sesi, Kışlalardan kopup, devlet yönetiminin her kesimine dolmuştur. İhtilal, Mustafa Kemal'in ihtilaliydi. 27 Mayıs ihtilalcileri, soygun düzeninin partilerine çağdaş bir Anayasa ve "duvarları küfürden kirlenmemiş" bir parlamento verdiler. Fakat, namussuz politikacılar ellerine geçen her fırsatta; orduya küfrettiler. Anayasayı değiştirmek için her yola başvurdular.

12 Mart Muhtırası, "parlamento ve iktidarı" Cumhuriyeti tehlikeye düşürmekle suçlamıştır. Cumhuriyeti tehlikeye düşürenler, bugün siyasal partilerin içinde eski suçlarına devam etmektedirler. Ancak, Cumhuriyeti tehlikeye düşürmekle suçlanan sanıklar bugün sanıklıktan çıkıp, savcılık görevine özenmektedirler!

12 Mart Muhtırası'ndan sonra orduda general ve albaylar emekli edilmişlerdir. Bu subaylar henüz 12 Mart gününe kadar, üniformalarının içinde Cumhuriyeti koruma görevlerini yürütüyorlardı. Bu şerefli subaylar emekli edilmişler ve acıdır ki, basında gericilerin azgın dişlerine teslim edilmişlerdir. Bu subayların Rusya'dan emir alan satılık komünistler olduğu yazılmıştır. 31 Mart'ın salyalı ağızları, 12 Mart'tan sonra kimsesiz sandıkları bu subaylara saldırmaya başlamışlardır.

Bu saldırılar ordunun şerefini zedelemekte midir? Şimdi emekli edilen general ve albayların şerefleri satılık rotatiflerin

kiralık kalemlerine ve Şeyh Sait İsyanı'nda asılan mürtecilerin oğullarına birer malzeme olmuştur! Sayın Tağmaç, Sayın Gürler, Sayın Eyicioğlu, Sayın Batur, bu eski silah arkadaşlarının şereflerini, tıpkı üstlerinde üniforma varmış gibi korumak zorundadırlar.

Çünkü bu subayların şerefleri ordunun şerefi demektir ve hiçbirinin namusu, Cumhuriyeti tehlikeye düşüren siyasetçilerin namusları kadar ucuz değildir!

Ordunun şerefi, herkese karşı aynı inanç ve titizlikle korunmalıdır. Büyük paşalar; sadece bir Muhtıra ile iktidarı devirmişlerdir. Kendileri şimdi ordu içinde ve dışında siyasal gücü ellerinde tutmaktadırlar. Bugünlerde kendilerine karşı yöneltilen eleştirileri haksız ve yersiz, olarak değerlendirebilirler. Ancak, yarın kendileri de emekli olacaklardır. İşte o zaman, bugün kendilerini övenlerin nasıl suçlar ve suçlular bulacaklarını gözleriyle göreceklerdir. Emekli oldukları zaman, bugün emekli edilen subaylara saldıranların; kendilerine de hücum edeceklerini acıyla izleyeceklerdir. Milli Birlik Komitesinin önünde selam duranların bir süre sonra onlara küfrettiklerini sayın Paşalar bizden iyi bilirler. Geçmiş olaylar gelecek için birer ders olmalıdır.

Sayın Cumhurbaşkanına, Genelkurmay Başkanına, Kuvvet Kumandanlarına ve Sayın Erim'e soruyoruz: Emekli edilen general ve albaylar Rusya'dan emir alan komünistler midir, yoksa her biri ülkesinin bağımsızlığı ve halkının kurtuluşu için savaşan yiğit Atatürkçü subaylar mıdır?!..

Açıklama istiyoruz.

Büyük paşaların, politikacılara mı, yoksa eski silah arkadaşlarına mı değer verdiklerini bilmek hakkımızdır.

(Devrim, 6 Nisan 1971, sayı 76)

TOHUM VE TOPRAK

Atilla Karaosmanoğlu son konuşmasıyla kapitalizmin iflasını radyodan ilan etmiştir. Bu görüşler yıllarca devrimcilerin ileri sürdükleri gözlemleri doğrulamaktadır. Ancak, bu görüşleri sa-

vunanlar yıllarca devletin ağır silindiri altında ezilmişlerdir. Şimdi bu görüşler doğrulanmakta ve soygun düzeninin faturaları devlet adına kamu oyunun önüne sürülmektedir.

Bu düzen, siyasal kurumları ve ekonomisi ile bir bütündür Bu bütün ya tümden değiştirilir, ya da küçük değişikliklerle düzenin temelleri korunur. Devrim, bugünkü düzenin değiştirilerek, üretimde ve yönetimde halkın söz sahibi olduğu bir ileri düzenin kurulması demektir. Bugünkü siyasal partiler, uluslararası kapitalizmin ve feodal mülkiyetin bekçileridir. Bu partiler, Türkiye'yi yöneten mali oligarşinin birer şubesidirler. Demirel yönetimi, bu mali oligarşinin en kaba ve en çirkin görünümüydü. Karaosmanoğlu, bu görünümün sadece bir kesimine ışık tutmuştur. Devrimcilerin yıllarca, Milli Emniyet fişlerine, polis kurşununa ve hapis cezalarına rağmen aydınlatmak istedikleri ilişkilere şimdi devletin projektörleri çevrilmiştir. Bundan sonra hep birlikte gelişmeleri izleyeceğiz.

Önce, soygun düzenin bütün temsilcileri bu görüşlere karşı çıkacaklar ve devlet arşivlerinde belgelenen ihanetlerini tıpkı eskisi gibi "komünistlik" suçlamaları ile örtbas etmeye çalışacaklardır. İç ve dış çıkar çevreleri, bekçiliklerini yaptıkları partilere ve basındaki savunucularına gereken emirleri vereceklerdir. Dış ticaretin devletleştirilmesi, petrollerin ve tüm madenlerin millileştirilmesi ve ikili antlaşmaların kaldırılması gibi milliyetçi tepkiler, kamuoyunda güç kazanınca, uluslararası gizli örgütler, "Yabancı Sermaye İmparatorluğu"ile birlikte, Asya'da ve Afrika'da oynadıkları bütün oyunları Türkiye'de de oynamaya çalışacaklardır. Çünkü emperyalizmin en büyük korkusu, baruttan sonra en tehlikeli buluş saydıkları milliyetçi uyanışlardır. Milli petrolümüze, madenlerimize, yurdumuzdaki Amerikan üslerine ve ulusal onurumuza sahip çıktıkça, emperyalizm, doları ile, askeri ile, ajanıyla safını alacaktır. Çünkü **"ulusal kurtuluş devrimi"** dediğimiz **Kemalist devrim, emperyalizmin bütün ilişkilerini kökünden kaldıracak ulusal bir tepkidir**. Emperyalizmin korkusu, sadece ve sadece budur.

Uluslararası sermaye bütün geri bıraktırılmış ülkelerde aynı ustalıkla sömürü ağlarını kurmaktadır. **"cici demokrasi"** bu sömürünün temel dayanağıdır. Bu temel dayanak, kapitalizmin vitrinidir. Demokratik denilen düzen, yabancı sermayeye ve

yerli çıkar çevrelerine **"demokratik"**, işçiye köylüye, memura ve devrimci aydına **"antidemokratik"**tir. Çıkar çevrelerinin demokratik düzen diye savundukları mali oligarşi, bir soygunun en güçlü biçimde örgütlenmiş yapısıdır. Devrimcilerin, sadece kişisel görüşlerle bir Demirel, bir İnönü, bir Feyzioğlu ile başlayıp bitecek sorunları yoktur. Demirel, bu düzenin sebebi değil, ancak olgusudur. Kapitalizmin gücü kırılmadıkça, bu Demirel gider başka Demirel gelir. Mıgırdıç Şellefyan gider yenisi gelir. Yaşar Tunagür bugün işinden atılır, yarın yerini bir başkası doldurur. Önemli olan, bu mali ve dinsel oligarşinin temellerini yıkmaktır.

Temel sorunu açıkça koymamız gerekir: Acaba bu gidiş, mali oligarşiyi yıkabilecek midir? Yoksa doğru gözlemlerin yanlış tedavisi ile daha büyük çıkmazlara mı girilmektedir? Karaosmanoğlu'nun doğru ve haklı gözlemleri, bu siyasal partilerle, köklü bir çözüm yoluna bağlanacak mıdır? Ve bu görüşler, Bakanlar Kurulu içinde tam bir anlaşma içinde somut çözümlere gidebilecek midir? Yarın, bu gözlemlere dayalı yasalar meclislerden kolaylıkla geçebilecek midir?. Bütün bunlar, cevap bekleyen sorulardır ve bu soruların cevapları bulunmadan **"kuvvetli ve inandırıcı"** yönetim kurmak da mümkün değildir.

Karaosmanoğlu **"çıkarcı zümreler rahatsız olacak"** demektedir. Bu rahatsızlığın bedeli ne olacaktır? Bizce kurulu düzenin böylesine sürüp gitmesinde çıkarı bulunan iş ve sermaye çevreleri rahatsız olmamak için her yola başvuracaklardır. Partiler, bu çözüm yollarını önlemek için cici demokrasinin kendilerine verdiği her türlü olanağı kullanacaklardır. Buna karşı **"reform hükümeti"** kime dayanacaktır? Partilere değil, işçilere değil, köylülere değil, devrimci öğrencilere değil?. Peki kime?.. Sanırız bu cevabı bu geçici çözüm yoluna umut bağlayanlar vermelidirler.

"Biz **"reformcu"** değil **"devrimciyiz!"** Siyasal, partilerin egemenliğine dayanan bu düzenin toprağında devrimci düşüncelerin yeşermesini beklemiyoruz. Bu tohum bu toprakta yeşermez. Tek gerçekçi çözüm yolu, düzeni kökünden değiştirecek ulusal kurtuluş devrimidir. Şimdilik hep birlikte bugünkü cici çözüm yolunun çıkmazlarını görüyoruz. Çok yakında görünen köyün kılavuz istemeyeceği anlaşılacaktır.

(Devrim, 20 Nisan 1971, sayı 78)

BELGEDEN BİLGİYE

TAHRİKÇİ AJAN

"**Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu**"nun ikinci maddesinde polisin görev ve yetkileri şu şekilde sınırlanmaktadır:

Madde 2 **Polisin genel emniyetle ilgili görevleri iki kısımdır: A - Kanunlara, tüzüklere, yönetmeliklere, hükümet emirlerine ve kanun düzenine uygun olmayan hareketlerin işlenmesinden önce bu kanun hükümleri dairesinde önünü almak, B - İşlenmiş bir suç hakkında Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu ile diğer kanunlardaki görevleri yapmak.**

644 sayılı "**Milli İstihbarat Teşkilatı Kuruluşu Kanunu**"nun üçüncü maddesine güre, bu örgütün temel görevi "**devletin güvenliği ve milli politikasıyla ilgili istihbarat**" elde etmektir. Bu örgüte, Yasası'nda belirtilen "**İstihbarat**" görevinden başka "**hizmet yükletilemez ve bu teşkilat devletin güvenliği ve milli politikasıyla ilgili istihbarat hizmetlerinden başka hizmet istikametlerine sevkedilemez.**" Bu tanım bizim görüşümüz ya da eleştirimiz değil, Milli İstihbarat örgütünü bağlayan temel hukuk kuralıdır.

Hukuk devleti, polis devletinin anti tezidir. Toplumun bütün demokratik gelişimlerinde olduğu gibi, delil elde etme sisteminde de, hukuk devletinin bazı evrensel kuralları vardır. Bu kurallardan en önemlisi, devletin yasalarca belirtilen sınırlar içersinde görev yapmasıdır. Bu sınırların aşılması, idare hukukunda "**yetkisizlik**" şeklinde tanımlanan hukuksal sakatlığa yol açar Bundan daha önemlisi, hukuk devletinin bu gibi tutum ve davranışlarla bir uzlaşmaz çelişmeyi ortaya koyması böylece yöneticilerin demokratik geleneklere bağlı olup olmadıklarının ispatlanmasıdır.

Bazı suçların ortaya çıkarılması için "**tahrikçi ajan-ajan provokatör**" kullanılması, yürürlükteki yasalarımıza olduğu kadar, demokratik hukuk devleti kavramına da aykırıdır. Devletin görevi, suç yaratmak değil, tersine işlenmek üzere olan suçları

önlemektir. Gerek Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu gerekse Milli İstihbarat Teşkilatı Kuruluş Kanununda, ceza hukukunun bu temel kuralı tekrarlanmaktadır.

Tahrikçi ajan, kendisine çıkar sağlamak amacı ile, bazı kişileri suç işlemeye tahrik eden kimse demektir. Öncelikle şu kuralı saptayalım: Devletin, suça tahrik diye bir görevi olmadığından, bu görevi devlet hizmeti olarak yürütmeye, yasalar elverişli değildir. Bundan çıkan sonuç, hiçbir devlet görevlisinin bu sıfatla, devletten maaş, ücret ve ikramiye gibi bir maddi karşılık alamamasıdır. Ancak bu, konunun önemli olmayan yanıdır.

Konunun önemli yanı ise bazı kişileri belli suçlara tahrik eden ajanın ceza sorumluluğudur. Acaba, ajanın tahrik ettiği suç işlenirse, tahrikçi ajanın cezalandırılması mümkün müdür? Bu konu, İtalyan ve Fransız hukuklarında tartışılmış ve şu sonuca varılmıştır: Eğer tahrikçi ajan suçun işlenmesine engel olmuşsa cezalandırılmaz. Ancak, tahrikçi ajanın eylemleriyle birlikte, yasalarca suç sayılan bir hukuk dışı durum yaratılmışsa, tahrikçi ajan, ceza hukukundaki "iştirak" hükümlerine göre cezalandırılır.

Bu konu, henüz Türk hukukunda yeteri kadar işlenmemiştir. Ancak Ancak olaylar göstermektedir ki, hukukçularımız aynı konu üzerinde de tartışacaklardır. Hukuk devleti toplumun her kesimini içine alan bir kavramdır. Bu kavramın, eylemli bir etkinlik kazanabilmesi, bütün sorunların açıkça tartışılmasına bağlıdır. Başta Hukuk Fakülteleri ve Türkiye Barolar Birliği olmak üzere bütün hukukçuları bu konu üzerinde tartışmaya çağırıyoruz.

(Ortam, 6-13 Eylül 1971)

BİR HİKAYEMİZ VAR

Esmer, pırıl pırıl bakışlı genç bir çocuktu. Ankara Hukuk Fakültesinde öğrenci iken sık sık görürdüm. Yeşil parkası, asker postalı vardı. Bütün boykot ve işgallerde en ön saflarda yer alırdı hep. Bir gün adliyede gördüm kendisini:

Hocam ağır cezada yargılanıyorum, dedi. Nedenini sordum:

Çetin Altan'ın bir yazısını bildiri olarak dağıtmıştık Fikir Kulüplerinden arkadaşlarla. Komünizm propagandası gerekçesi ile dava açılmış. Galiba, mahkum olacağız.

Bu öğrencimizin adı **Uğur Sani**'dir. Şimdi fakülteyi bitirmiş, avukatlık yapmaktadır Ankara'da. Fakat, hakkında açılan davada arkadaşları mahkum olmuş, kendisi beraat etmiştir. Çünkü Uğur Sani, devlet tarafından, öğrencilerin arasına sokulmuş bir "tahrikçi ajan"dır. Ankara Birinci Ağır Ceza Mahkemesinin 1969/134 Esas 1973/220 karar sayılı hükmü ile tahrikçi ajanlığı kanıtlanmıştır Uğur Sani'nin. Kararın bu bölümünü aktaralım:

Sanık Uğur Sani'nin suç konusu bildiriyi dağıtanlara, suç faillerini kesin delillerle ortaya çıkarmak amacı ile emniyetçe verilen görevi icabı katıldığı yolundaki savunması, Emniyet Genel Müdürlüğünün 18.3.1972 tarih ve 387 sayılı 13.11.1972 gün ve 516 ve 28.3.1973 tarih ve 169 sayılı yazıları ile doğrulandığından sanığın müsnet suçtan beraatına... oybirliği ile..."

Dosyadaki emniyet yazılarında da, Uğur Sani'nin Hukuk Fakültesinde öğrenci bulunduğu dönemde "Cereyan eden zararlı ve anarşik faaliyetler hakkında 'teşkilat' yetkilileri ile temas kurarak faydalı hizmetlerde bulunduğu ve başarılı olduğu" belirtilmektedir.

Bu örnekleri çoğaltmak çok kolay. Sıkıyönetim mahkemelerinde birçok tahrikçi ajanın kimliği ortaya çıkarılmıştır. Bu "vesikalı" ajanları tanıtalım birer birer:

Mahir Kaynak, İstanbul İktisat Fakültesi asistanlarındandı. Bu ünlü tahrikçi ajan Harp Okulunu bitirdikten sonra bazı arkadaşlarıyla birlikte yargılanmış ve "akli dengesi" yerinde olmadığı gerekçesiyle mahkumiyetten kurtulmuştu. İktisat Fakültesini bitirdikten sonra, aynı fakülteye asistan olan Kaynak, bir yandan Devrimci İşçi Sendikalarında müşavirlik yaparken öte yandan da devrimci öğrencilerle eylemsel ilişkiler kurmuştu. Mahir Kaynak, 16 Haziran işçi olayları ve 12 Mart öncesi eylemlerinden sonra birçok kişinin şaşkın bakışları arasında, Madanoğlu davasıyla ortaya çıkarılmış ve bir MİT görevlisi olduğu kanıtlanmıştı.

Sefer Sayılır, 21 Mayıs ihtilal teşebbüsünde tutuklanmış, ancak bir süre sonra salıverilmişti. Sayılır'ı, Kara kuvvetleri As-

keri Mahkemesi'nde açılan Ekrem Acuner davasında "tahrikçi ajan" olarak gördük sonraları.

Kubilay Kılıç ise, İstanbul Sıkıyönetim Mahkemesi'nde Solmazer davası dolayısıyla, "tahrikçi ajan" kimliğiyle ifade verdi.

Muzaffer Köklü, bugün "Anayasayı tağyir, tebdil ve ilga" etmekten en ağır cezalara çarptırılanların yakın arkadaşıdır. Bu ajan, yurtdışına kaçtıktan sonra anılarını "Yeni Gazete"de yayımlamıştır. Kimlikleri ortaya çıkmış ve kamuoyunca tanınmış bu dört "tahrikçi ajan" dışında yenilerini de tanıtalım:

Ahmet Yılmaz, Ankara Hukuk Fakültesi öğrencisidir Balıkesir Ağır Ceza Mahkemesinde yargılanmış ve "teşkilat" tarafından görevlendirildiğini açıklamış ve bu savunma MİT yazışmalarıyla doğrulanmıştır.

Mahmut Erdoğan, Orta Doğu Teknik Üniversitesi Talebe Birliği üyesi olarak ODTÜ'de, bütün toplantılara ve eylemlere katılmıştır.

Eyüp Temeltaş ise, yine aynı üniversitede Mimarlık Fakültesi öğrencisidir. Bu iki öğrenci de, 5 Mart 1971 tarihindeki kanlı çatışmada görev almışlardır. Bu iki ajan 12 Mart'tan sonra tutuklanmış ancak, haklarında "teşkilatça" belgeler yollandığından tahliye edilmişlerdir.

Can Özbay, Ülkü Ocaklı komandoların başında, "milliyetçi ve toplumcu" eylemleri yönetmektedir Bu öğrencinin de MİT tarafından görevlendirildiği, Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Nolu Askeri Mahkemesi'nin 1972/89 Esas sayılı dosyasındaki yazışmalarla kanıtlanmıştır.

Mevlüt Bayraktar, Yapı İş Sendikası Genel Sekreteridir. Bu "işçi liderimizin" de bir zamanlar MİT'te çalıştığı, Dev-Genç davasında kanıtlanmış ve tutanaklara geçmiştir.

Sezai Akalın, Hakkari'de bir bildiri dağıtmaktan dolayı komünizm propagandası yaptığı gerekçesiyle kovuşturulmuş ancak, kendisinin Hakkari İlköğretim Müfettişi Nusret Karanlıktagezer tarafından ajan olarak görevlendirildiğini açıklamıştır. Hakkari Ağır Ceza Mahkemesi bu açıklamayı gözününde tutarak 922/50 sayılı kararıyla ajan-sanığın beraatına karar vermiştir.

Erdal Gökyüzü, 1968 yılında Celal Kargılı ile birlikte Meclis bahçesinde oturma grevine katıldığı için kovuşturulmuş, ancak

kısa bir süre sonra, "teşkilat" tarafından görevlendirildiğini açıklayarak Kargılı'nın tutuklanmasını sağlamıştır.

Yukarda sıralanan tahrikçi ajanlar hakkındaki belgeler elimizdedir. Bunlar, sadece resmi yazışmalarla kanıtlanmış olanlardır. Bundan sonra 12 Mart öncesi olayların üzerinden perdeler kalktıkça ve "balyoz" izleri silindikçe çok daha ilginç adlar da sunulacaktır sanırız.

Şimdilik soruyoruz: AP iktidarı 12 Mart öncesi eylemlerinden sorumlu mudur değil midir? Yine soruyoruz, devletin suç ve suçlu yaratma yetkisi olabilir mi? Görülüyor ki "sabıkalı" muhalefetimizin suçüstü tutanakları kamuoyunda sergilenmektedir.

Demirel, Millet Meclisi'nde hükümet programı görüşülürken, Sayın Ecevit'e, "Bir tek tahrikçi ajan adı verin bakayım" diyordu. Ecevit ise, geçmiş olayları canlandırmak istemediği için bu belgeleri açıklamıyordu. Biz şimdilik bu 12 tahrikçi ajanın adını veriyoruz. 12 Mart 1971 gününden beri Demirel'i koruyanların, "bilgilerine" sunulur.

(Yeniortam, 15 Mart 1974)

SAHİBİNİN SESİNDEN

Sanık Uğur Sani, 13 Şubat 1973 günü Ankara 1'inci Ağır Ceza Mahkemesi salonunda savunmasını yapıyordu. Savunma on satırdı. Kısaydı fakat şaşırtıcıydı. Sanık, iddianamede oniki sanığın sonuncusu olarak yer almaktaydı ve iddianameye göre künyesi şu şekildeydi: "Uğur Sani, Halil ve Sanem'den 1945'te doğma, Van ili Bahçı mahallesi nüfusunda kayıtlı, Ankara'da Kavacık Subayevleri, Dinç Sokak, No. 16/2'de oturur."

Uğur Sani, sonradan Hukuk Fakültesini bitirmiş ve avukat olmuştu Ankara Barosunda.

Sanık hiç heyecana kapılmadan on satırlık savunmasını okudu. İlginç ve şaşırtıcı savunma aynen şöyleydi:

Ankara 1'inci Ağır Ceza Mahkemesi Başkanlığına,
Dosya No: 969/134

KONU: Yazılı müdafaamın arzından ibarettir.

Olay tarihi olan 1967 yılında Emniyet Genel Müdürlüğünce üniversite içi ve dışında cereyan eden zararlı ve anarşik faaliyetlerin tespiti ve vuku bulacak hadiseleri önceden gerekli yerlere bildirmek üzere görevli bulunmaktaydım.

Emniyet Genel Müdürlüğü'nce tarafıma tanzim edilen dosyada mevcut 18 Mart 1972 tarih ve 387 no'lu yazı ile Emniyet Genel Müdürlüğü'nün Muhterem Mahkemenize gönderdiği 13 Nisan 1972 tarih ve 316 sayılı yazısından anlaşılacağı üzere, suç konusu olayda bulunuşum tamamen görevim icabıdır. Bu nedenle, sübuta ermeyen işbu müsnet suçtan dolayı hakkımda beraat kararı verilmesini arz ve istirham ederim.

Saygılarımla, 12.3.1973

Sanık, Uğur Sani

Sanık ve onbir arkadışının suçu, komünizm propagandası yapmak, halkı suç işlemeye teşvik ve Cemiyetler Kanununa muhalefet etmektir. Sanık, Çetin Altan'ın "Bornova Savcısı Lütfen Beni Dinleyiniz" başlıklı yazısını onbir arkadaşıyla bildiri şeklinde dağıtmış, bu nedenle hakkında kamu davası açılmıştır. Çetin Altan o tarihlerde milletvekilidir ve dokunulmazlığı bu yazı dolayısıyla kaldırılmak istenmiştir. Fikir Kulüpleri Federasyonu da, kendisine bağlı kulüp başkanlarının imzalarıyla kovuşturma konusu yazıyı bildiri şeklinde dağıtmıştır. Bu bildiriyi imzalayanlar ve dağıtanlar arasında yer almıştır Uğur Sani. Yani Emniyet Genel Müdürlüğünden verilen görevi yerine getirmek için suç işlemiştir açıkçası.

Emniyet Genel Müdürlüğü de, 28 Mart 1973 günü ve "İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü-967-Gizli" sayılı yazısı ile Ankara Cumhuriyet Savcılığına bilgi vermiştir Uğur Sani hakkında. Yazıda, hukuksal adıyla bu tahriçi ajanın, Hadisenin bütün ayrıntıları ile meydana çıkarılması ve diğer sanıkların kendi durumu hakkında bilgi edinmelerini gizlemek maksat ve gayesi ile görevli olduğunu saklamak mecburiyetini lüzumlu gördüğü " açıkça belirtilmektedir. Yazının altında "Orhan Erbuğ, Emniyet Genel Müdürü" imzası bulunmaktadır. Ankara Birinci Ağır Ceza Mahkemesi, 1969/134 Esas, 1973/220 Karar sayısıyla, bu bildiriyi dağıtanlardan on kişiyi

"altışar yıl, üçer ay hapse" mahkum etmiş, ikişer yıl birer ay da, "emniyeti umumiye nezareti altında bulundurulmalarına, kamu hizmetlerinden yasaklanmalarına" karar vermiştir. Mahkeme tahrikçi ajan Uğur Sani'yi, Suç konusu bildiriyi dağıtanlar arasında suç faillerini kesin delillerle ortaya çıkarmak amacıyla..." sanıklar arasına katıldığını kabul ederek beraat ettirmiştir.

Bu belgeler, Demirel yönetiminin "suçüstü tutanakları" olarak durmaktadır mahkeme dosyaları arasında. Bütün bunlar, Demirel ve AP hükümeti İçişleri Bakanlarının, hangi devlet biçiminin yöneticileri olduklarını da kanıtlamaktadır. 12 Mart öncesi eylemler, sistemli ve kasıtlı olarak yasa dışına itilmiştir. Demirel yönetimince, belgelerin ortaya koyduğu gerçek budur açıkçası.

Demirel, Millet Meclisi'nde hükümet programı görüşülürken Sayın Ecevit'e kasıla kasıla:

- Bir tek tahrikçi ajan adı veremezsiniz, diyordu.

Biz ise oniki tane "tahrikçi ajan"ın kimliklerini belgelerle ortaya koyarak, yalanları ve gerçekleri "sabıkalı muhalefetin" yüzüne çarptık. AP'den hiç ses yok görüyorsunuz.

Gelecek yazımızda yeni belgelerle, yine Demirel yönetiminin suçlarını ortaya koymaya çalışacağız. Gençlik üzerinde oynanmaya çalışılan yeni oyunların sahnelere konduğu ve af görüşmelerinin sürdürüldüğü bugünlerde, Demirel yönetiminin suç belgelerini ortaya koymayı bir görev bilmekteyiz.

(Yeniortam, 29 Mart 1974)

TEHLİKELİ İLİŞKİLER

Adı: Eyüp, soyadı: Temeltaş. Şimdi Bayındırlık Bakanlığının Ankara'da Tunalı Hilmi caddesindeki 5'inci Bölge Müdürlüğünde Yüksek Mimar olarak çalışıyor. Üniversiteyi 1971 yılında bitirmiş. Öğrencilik yıllarında Sosyalist Fikir Kulübüne üye olmuş. Devrimci öğrencilerin en önünde yer almış. Spora çok düşkün. Yakın arkadaşlarıyla gece-gündüz jimnastik yapıyormuş o günlerde. Bilmem neden?

5 Mart 1971 gününde kolluk kuvvetleri ile öğrenciler arasındaki çatışmada etkin görev almış. Geliniz şimdi Ankara Sıkıyönetim Mahkemesinde karara bağlanan Dev-Genç, dosyasının 7. klasör, 2. dosyada bulunun belgeyi birlikte okuyalım:

2. Ordu ve Sıkıyönetim Komutanlığı ilgili Askeri Savcılığına

İlgi yazınıza konu ODTÜ öğrencisi EYÜP TEMELTAŞ, teşkilatı-mızca kendisinden uzun süre istifade edilmiş bir kimsedir. Adı geçe-nin durumunun açığa vurulması gerek kendisi, gerekse teşkilatımız yönünden birtakım sakıncalar tevlit edecektir. Bu bakımdan Eyüp Te-meltaş'ın durumunu deşifre etmeden takibat dışı bırakılması yerinde bir tedbir olacaktır. Bilgilerinize arzederim. 1 Eylül 1971

Nurettin Ersin
Korgeneral
MİT Teşkilat Müsteşarı

Ajan Eyüp Temeltaş 25 Ağustos 1971 tarihinde tutuklanmış ve 3 Eylül 1971 tarihinde de salıverilmiştir. Kendisi hakkında Ankara Sıkıyönetim Savcılığının 1971/40-45 evrak, 1971/211 Esas, 1971/153 sayılı "kovuşturmaya yer olmadığı" kararı verilmiş ve böylece MİT'çe istendiği gibi "deşifre edilmeden takibat dışı" bırakılmıştır.

Bir örnek belge daha okuyalım isterseniz: Mahmut Erdoğan, Orta Doğu Teknik Üniversitesi Talebe Birliği üyesiymiş. Birlik Başkanı Erhan Erdoğmuş'un da yakın arkadaşı olmuş. Mahmut Erdoğan 18.6.1971 tarihinde "anarşik eylemlere" katıldığı için tutuklanmış ve sekiz gün sonra 26.11.1971 tarihinde de salıverilmiş. Mahmut Erdoğan 1971/40-405 evrak, 1971/211 esas, 1971/153 karar sayısıyla Ankara Sıkıyönetim Askeri Savcılığı'ndan "kovuşturmaya yer olmadığı" kararı almış.

Şimdi yine Dev-Genç dosyasında 5. klasör; 3. dosya, 402 sıra no.da yer alan belgeye kısaca göz atalım. Aşağıdaki yazı Emniyet Genel Müdürlüğü Önemli İşler Dairesi'nce Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Savcılığı'na yollanmış. Evet. Belgeyi okuyalım:

18.6.1971

5.3.1971 tarihinde ODTÜ'de cereyan eden olaylarla ilgili olarak hakkında gıyabi tevkif karan verilmiş, olan Sami oğlu Terme 1951 doğumlu ODTÜ Fizik Bölümü öğrencisi MAHMUT ERDOĞAN, daha önce mimlenmiş olup 29.5.1970 tarihinde angajesi yapılmış ve kendisinden müteaddit raporlar alınmıştır. 10.6.1970 tarihinde kendisiyle görüşülmüş ve mezkur tarihten sonra başkaca görüşme yapılmamıştır.

Sedat Kirtetepe
Em. Gen. Md.

Bu yazıdan sonra da Askeri Savcı, Dev-Genç Dosyası 5. klasör 3. dosya 398 sırada yer alan 21.6.1971 tarihli yazıda da Mahmut Erdoğan'ın polis olduğunu belge üzerine yazmış. Emniyet yazısından anlaşıldığına göre, Mahmut Erdoğan, önce "mimlenmiş" sonra da korkutularak kendisinden istenilen raporlar alınmıştır. Bu da belirtiliyor raporda açıkça. Mimlenmiş, angaje edilmiş.

Yetkilileri bu noktada uyarmamız gerekiyor. MİT, 644 sayılı Milli İstihbarat Teşkilatı Kanunu hükümleri uyarınca görev yapmaktadır. Bu yasanın 3'üncü maddesinde örgütün görevleri sıralanmaktadır. Bu görevlerin arasında "suç işlemek", "suç işlemeye teşvik etmek" gibi görevler bulunmamaktadır "Tahrikçi ajanlık" Demokratik hukuk devleti kavramıyla çatıştığı gibi MİT'in yasasına da ters düşmektedir açıkçası. Yasaya aykırı bu tutum 12 Mart öncesinde uygulanmış. Bugünkü "sabıkalı muhalefet" o günlerin iktidarıdır. Amaç açık: Devrimci ve toplumcu akımları yasa dışına itmek. Bu belgelerden sonra soralım: AP iktidarının 12 Mart 1971 tarihinden önceki eylemlerde parmağı var mıdır yok mudur? Bunlar önlenebilir miydi önlenemez miydi?

Belgelerden anlaşıldığı gibi, MİT yanında, Emniyet Genel Müdürlüğü de "tahrikçi ajan" kullanmakta. Emniyet Örgütü 2269 sayılı "Polis Vazife ve Salahiyetleri Kanunu"na göre görev yapar. Bu yasanın 2'nci maddesinde de polisin "suçu önlemek" ve "işlenmiş bir suç hakkında Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu ve diğer kanunlardaki" görevi yapması öngörülmüş. Yoksa adam "mimleyip" aynı adamlardan raporlar alarak "angajesi"ni yapmak yasal görevi değildir polisin. Soralım yine,

12 Mart 1971 tarihinden önce kolluk kuvvetleri yasal görevlerini yapmışlar mıdır? Demirel'in İçişleri Bakanı Haldun Menteşe ne düşünür acaba bu belgelere karşı?.

Dileğimiz şu. "Bunalım" döneminden sonra bir "barış" dönemine giriyoruz. Bu barışı kundaklamak isteyenler yine siyaset sahnelerine çıkmaya başladılar. Özgürlükçü iktidarın MİT Müsteşarı ve Emniyet Genel Müdürü, bu konular üzerine eğilmeli ve "hukuk devleti"nin "polis devleti" yöntemleri ile çalışmayacağını kanıtlamalı birlikte. Geçmişi yaşamayalım; peki. Fakat geçmişten de ders almayı unutmayalım. MİT "sabıkalı muhalefet"in geçmiş suçlarından arındırılmalı ve yasal görevi sınırlarına çekilmelidir.

(Yeniortam, 22 Mart 1974)

BİR BELGE DAHA

ERDAL GÖKYÜZÜ: Fettah oğlu, Rabia'dan doğma, 1941 doğumlu, aslen Manisa Ayvazpaşa mahallesi nüfusuna kayıtlı olup Ankara Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi 3'üncü sınıfta talebe iken, halen Meşrutiyet Caddesi 49/41'de ikamet eder, bekar, talebe, okur-yazar, sabıkasız.

Erdal Gökyüzü de "tahrikçi ajan"larımızdandır. Kendisini ben de tanırım. Sonradan polis olduğu anlaşıldı Erdal'ın. Hukuk Fakültesinde öğrenciydi. Yeşil parkasını hiç çıkarmazdı üzerinden. Çok kibar, çok saygılı ve ölçülüydü. Diyebilirim ki, tanıdığım en nazik polistir Erdal!..

Erdal Gökyüzü'nü arkadaşları da severdi. Herkes onu inanmış bir devrimci, gözünü budaktan sakınmaz bir eylemci olarak tanırdı. Fakültede bir çevresi vardı. Birçok konuyu arkadaşlarıyla tartışırdı hararetle. Uzaktan görürdüm kantinde. Sınavlarda da izlerdim hep. Bilemediği sorular olunca, biraz mahçup gülerek bırakırdı kağıdı ve çıkar giderdi.

Erdal, devrimciliğini, polisliğinin anlaşıldığı güne kadar sürdürdü. Hep kibar, hep nazik, hep ölçülüydü. Kimliği ortaya çıktıktan sonra bir gün fakültede karşılaştık kendisiyle. Ankara Yıldırım Bölgesinde gözaltındayken bazı öğrencileri getirmiş ve

bana da uzaktan selam vermişti yine her zamanki saygısıyla. Ben ise karşılık vermemiştim selamına. Sonradan karşılaştığımızda:

- Size selam vermiştim o zaman. Neden almadınız. İnanın ki üzüldüm, dedi. Ben de:

Yaptığınız görev için de ben üzüldüm. Erdal ciddi söyle, AP'li misin sen? İsteyerek mi yaptın bunları? AP'ye hizmet için mi?

Hayır. Sadece zararlı gördüğüm eylemleri ortaya çıkarmak için çalıştım. Görev bildim bunu.

Şimdi önümde bir karar duruyor. Ankara Birinci Asliye Ceza Mahkemesinin 1970/206 Esas, 1971/390 sayılı kararın 5. sayfasında Erdal Gökyüzü'nün olaylara görevli olarak katıldığını yazıyor Olay ise şöyle:

Erdal Gökyüzü, diğer tahrikçi ajan Muzaffer Köklü ve bazı öğrencilerin bulunduğu bir topluluk, 1969 yılının Temmuz ayının yirmi yedinci günü, Türkiye Büyük Millet Meclisi'ni protesto etmek için bir oturma grevi yaparlar. Polis bu gösteriye katılanların bir kısmını yakalayarak gözaltına alır. Bu göstericiler hakkında Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu gereğince dava açılır. Bu arada Erdal Gökyüzü için de kovuşturma açılmıştır. Yapılan duruşmalar sonunda Erdal Gökyüzü, altı ay hapis cezasına çarptırılır. Erdal bu ana kadar görevli olduğunu açıklamıyor ve herkes gibi mahkum da oluyor, sessiz sedasız. Sabırlıymış değil mi?

Yargıtay Başsavcısı bu hükmün onaylanmasını istiyor. Dosya Yargıtay 7'nci Ceza Dairesi'ne gidiyor. İlgili daire, 9.3.1970 gün ve 2257/2352 sayılı ilamı ile Erdal Gökyüzü ve arkadaşları hakkındaki mahkumiyet kararını bozuyor. Bunda sonra Erdal, mahkemeye, bu olaya polis olduğu için karıştığını beyan eder. Ancak yargıç bunu bir beraat nedeni olarak kabul etmez! Der ki, "Madem polistin, o zaman bildirseydin. Seni ben mahkum ettim. Kararı değiştiremem." Kararda aynen şu cümleler kullanılıyor Erdal Gökyüzü için:

Maznunlardan Erdal Gökyüzü, olay tarihinde polis memuru olup, vazifelidir. Ancak evvelki hüküm duruşması esnasında bu durumu ileri sürmemiştir. Evvelki hükümde ısrar edildiğine göre durumun Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu-

nun 327/5 maddesi gereğince yeni delil mahiyetinde olduğundan hüküm tasdik edilirse, maznun Erdal Gökyüzü'nün muhakemenin iadesi talebinde bulunmakta muhtariyetine... denilmektedir.

İşte size "sokakların yürümekle aşınmadığı" bir dönemden belgelere dayanan bir ilginç öykü daha. Görevli polis memuru, gösteri yürüyüşüne katılıyor. Hakkında kovuşturma açılıyor ve mahkum da oluyor Ankara'da Dil ve Tarih-Coğrafya fakültesinde de okumuş. Hukuk Fakültesinde de. Bütün devrimci öğrencileri, Fikir Kulüplerini, Dev-Genç'i, öğrenci derneklerini, bunların ileri gelenlerini, hepsini hepsini biliyor. Onların aralarında, yanlarında, içlerinde, bazen de önlerinde.

Bugünlerde, yurtun her köşesinde yeni olaylar ortaya çıkıyor. Belki Erdal Gökyüzü, bu işlerden artık "emekli" oldu. Herkes tanıyor onu şimdi. Belki Ankara Emniyetinde yine ölçülü ve saygılı tavrı ile sadece resmi görevine resmi giysisi ile devam ediyor. Fakat "Erdallar" yine görev başında mı?

Öğrencilerin içinde, yanında, bazen de önlerinde mi acaba?

(Yeniortam, 31 Mart 1974)

BİR SORUMUZ VAR...

Bir yurttaşımız sosyalist bir ülkede "Komünist Partisi Gençlik Örgütü"nce düzenlenen toplantılarda söz alıp konuşsa ne olur? Ne olacağı açıkı Hakkında kovuşturma açılır. Aynı yurttaşımız bu ülkelerde iç politika ile ilgili bazı açıklamalarda bulunsa, ne yapılır?.. Ne yapılacağı da bellidir. Hakkında dava açılıp tutuklanması istenir. Gazetelerde eleştiriler, suçlamalar birbiri üstüne yığılır birden bire; Marksist'lik, Leninist'lik, kökü dışardalık sözleri, milli bütünlük, hain, vatansız, komünist gibi tekerlemelerde yuvarlanır durur "Bab-ı Ali" yokuşunda.

Bir yurttaşımız 15-20 Haziran 1960 tarihleri arasında Romanya'da düzenlenen seminerde, dünyanın dört bir tarafından gelen komünist gençlerin karşısında şöyle konuşuyordu:

"Yoldaşlar,

Böyle bir seminerde delegelerin dikkatlerini, askeri bir ittifak sonucu çok ciddi tehlikelere maruz kalan bir ülke üzerine çekmek isterim. Hepinizin bildiği gibi, Türkiye NATO adlı saldırgan bir ittifakın boyunduruğu altındadır. Ve bilindiği üzere NATO, ABD'nin iktisadi ve askeri sömürüsü üzerine inşa edilmiştir. Türkiye'nin komşu devletlerle ayncalık ifade edilebilecek bir sorunu yoktur. Herşeye rağmen, Amerika'nın yönetimi altında bütçemizin üçte birini askeri masraflar için ayırma zorunluğunda kaldık. Hükümetimizin onayı ile 32 bin kilometrekare alanı Amerikalılara verdik. Bu Amerikan üslerine Türk Genel Kurmay Başkanı bile giremez."

Bu yurttaşımız aynı konuşmada Ruslar'ın Çekoslovakya'yı işgalini de haklı buluyor. Çeşitli sorunlara değindikten sonra, komünist gençlik örgütleriyle ilişkiler kurulmasını ve bir "plan içinde" hareket edilmesini öneriyor!..

Kimdir bu yurttaşımız? Marksist Leninist midir? "Son bağımsız Türk Devleti'ne dinamit koyanlardan" mıdır? "Milletin bütünlüğüne kastedenlerden" midir? Kimdir, necidir, ne iş yapar? Bu konuşmasından dolayı hakkında kovuşturma açılmış mı? Erenköy'deki işkenceevine götürülmüş mü, falakaya yatırılmış mı, kaburga kemiği kırılmış mı, parmak uçlarında sigara söndürülmüş mü?

Hayır.

Çünkü bu yurttaşımızın adı **Mahir Kaynak**'tır ve kendisi MİT görevlilerindendir. Adı Mahir, soyadı da Kaynak olduğu için yasa dışı bir dokunulmazlık sahibidir üstelik.

Bu konuşmayı Mahir Kaynak yerine bir başkası yapsaydı savcılar bulurlardı bir madde hemen. Türk Ceza Yasası'nın 140'ıncı maddesi ise şöyle aynen: Devletin hariçteki itibar veya nüfuzunu kıracak şekilde devletin dahili vaziyeti hakkında yabancı bir memlekette asılsız, mübalağalı veya maksadı mahsusa müstenid havadis veya haber neşreden veya milli menfaatlere zarar verecek her hangi bir faaliyette bulunan vatandaş beş seneden aşağı olmamak üzere hapse konur."

Mahir Kaynak, dörtbaşı mamur bir "kışkırtıcı ajan"dır. Yurt içinde devrimci gençlere "gerilla dersleri" vermek istemiş, 12 Mart öncesi her eylemde görev almış, kışkırtıcılık yapmış, bundan sonra da raporlar düzenlemiştir. Konunun bu bölümünü bütün kamuoyu bilmektedir.

Ajan Kaynak, bir süre Amerika'da da bulunmuş ve burada "görgü ve bilgisi"ni arttırmıştır. Washington'da "Uluslararası Polis Akademisi" azgelişmiş ülkelerden yollanan görevlileri eğitmekte ve CIA bunlar üzerinde tam bir denetim kurmaktadır.

Yukarıdaki belgeden de anlaşılıyor ki ajanın çalışmaları "yurtiçi" ve "yurtdışı" olmak üzere ikiye ayrılıyor. Yasalara aykırı olarak, ajanın yurt içindeki "eylemleri" için niçin kovuşturma açılmıyor, Mahir Kaynak'ın bu eylemlere görevi gereği katıldığı ileri sürülüyor?

Ancak aynı ajanın yurt dışında komünist gençlik örgütlerini de kışkırtması, acaba yine görevinin gereği midir? Romanya Komünist Gençlik Örgütü ile örneğin Bulgaristan Gençlik Örgütü arasında bir "plan" içinde "ortak" eylemleri de MİT'de görevli olduğu için mi yapıyor? Bunun için mi hakkında Türk Ceza Yasası'nın 140'ıncı maddesine rağmen kovuşturma açılmıyor? Kışkırtıcı ajanlar yurtiçinde ve dışında suç işlemezler diye bilemediğimiz bir hukuk kuralı mı vardır yoksa?

Sorular uzayıp gider böylece. Bizim parmak basmak istediğimiz gerçek, bu sorulara bağlı biraz. Şimdi Milli İstihbarat Teşkilatı yeni müsteşarına soruyoruz: Mahir Kaynak. Washington'da Uluslararası Polis Akademisi'nde eğitilmiş bir CIA ajanı mıdır?

(Yeniortam, 25 nisan 1974)

KİTAP YAKAN SAVCI...

Bu pazar sizlere kitap yakan bir askeri savcının öyküsünü anlatacağım.

Savcının adı: Apdülbaki Tuğ...

Ünlü savcının gerçek adı da budur. Apdülbaki Tuğ, geçen yıllarda, Melen Hükümeti'nin tutumunu eleştirme amacıyla bildiri yayınlayan "TÖB-DER" yöneticilerini bir gece sabaha karşı evlerinden toplatır. Evlerde yapılan aramada o günlerin ünlü tanımı ile "bol sayıda yasaklanmış sol yayın" bulunur. Kitaplar da gözaltına alınır... Yapılan yargılama sonunda sanıklar

beraat eder, ancak mahkeme kitapların "zoralımına" karar verir.

Askeri Savcı Apdülbaki Tuğ, bu beraat kararının bozulması için Askeri Yargıtay'a başvurur. "TÖB-DER" yöneticilerinin Avukatı Halit Çelenk ise, mahkemenin kitapların "zoralımına" karar veremeyeceği gerekçesi ile kararı "temyiz" eder. Dosya Askeri Yargıtay İkinci Dairesi'ne gelir.

Askeri Yargıtay, sıkıyönetim mahkemesince verilen "beraat" kararını onaylar. Böylece sanıkların suçsuzluğu kanıtlanır. Askeri Yargıtay İkinci Dairesi ayrıca:

Sıkıyönetim mahkemesi, kitapların zoralımına karar veremez... diyerek kitapların da geri verilmesini ister.

Dosya yeniden sıkıyönetim mahkemesine gelir. Mahkeme, Askeri Yargıtay kararına uyar. Fakat Askeri Savcı Apdülbaki Tuğ bu karara çok kızar. Ne yapsın? Hemen bir yolunu bulur kitapların zoralımı için, bir başka sıkıyönetim mahkemesine başvurur. Bu mahkeme yeniden kitapların zoralımına karar verir.

Oysa bu yol tam bir "yasa yolu saptırması"dır. Çünkü artık bu konuda sadece Askeri Yargıtay'a başvurma olasılığı vardır. Fakat Apdülbaki Tuğ, Askeri Yargıtay'ın toplanan kitaplar için verdiği kararı bildiğinden Askeri Yargıtay yerine bir başka sıkıyönetim mahkemesine başvurmayı uygun bulur. Bu yola "itiraz" yolu denir. "İtiraz" üzerine verilen karar da "kesin" niteliktedir.

Aptülbaki Tuğ, Askeri Yargıtay kararına rağmen kitapları geri vermemeyi bu yolla sağlamak ister. İster ama bu konuda başkaca hukuk yolları da vardır. Avukat Halit Çelenk de bu yola başvurur.

Bu gibi durumlarda "yazılı emirle bozma" diye adlandırılan bir hukuksal yol daha vardır. Avukat Çelenk kararın bozulması için ayrıntılı bir dilekçe ile Milli Savunma Bakanlığı'na başvurur

Milli Savunma Bakanlığı Avukat Halit Çelenk'in gerekçelerini haklı bularak, kitapların zoralımına karar veren sıkıyönetim mahkemesinin kararının bozulması için Askeri Yargıtay Başsavcılığı'na yazılı emir yollar.

Dosya yeniden Askeri Yargıtay İkinci Dairesi'ne gelir. İlgili Daire yeniden dosyayı inceler ve kitapların zoralımına karar

veren sıkıyönetim mahkemesinin kararını bozarak kitaplar hakkındaki yasak kararını kaldırır.

Bu kez de karara Askeri Yargıtay Başsavcılığı itiraz eder. Konu bu kez Askeri Yargıtay Daireler Kurulu'na gelir. Genel Kurul da sıkıyönetim mahkemesinin kitapların zoralımına karar veremeyece ni saptar.

Bu hukuksal bilr ıece de ancak bu biçimde sonuçlanmıştır. Sonuçlanmıştır amma toplanan kitaplar ne olmuştur?

Yakılmıştır!..

Kim yakmıştır? Askeri Savcı Apdülbaki Tuğ!.. Apdülbaki Tuğ kitapları yakmış ve bunu bir tutanakla saptamıştır. Oysa Ceza Usulü Yasalarında "kitap yakılır" yollu bir tek hüküm yoktur. Buna rağmen ve ayrıca bu konuda Askeri Yargıtay kararını beklemeye bile gerek duymadan yakılmıştır kitaplar. Apdülbaki Bey bir sigara yakarcasına yakmıştır bütün kitapları. Hiçbir yasa ile bağlı değildir Apdülbaki Tuğ... Askeri Yargıtay kararını da dinlemez bu askeri savcı... Kendi yasaları ve kendi kuralları vardır. Bunlara bağlıdır ve ancak bunları uygular.

"Yakılan kitaplar" öyküsünü başta Apdülbaki Tuğ'un Ankara Hukuk Fakültesi'ndeki "hocaları" olmak üzere, "amirlerine" "meslektaşlarına" ve bütün hukukçulara armağan ediyorum...

(Yeniortam, 1 Aralık 1974)

MİLLİ SAVUNMA BAKANINA...

Ankara Sıkıyönetim Mahkemeleri'ne atanan üyelerin bir bölümü duruşmalar devam ederken görevlerinden alınıp, başka görevlere atanmış, İstanbul'da da, sanıklar hakkında beraat kararı veren bir mahkeme toptan kaldırılmıştı. Sıkıyönetim dönemleri boyunca mahkemelere atandıktan sonra görev yerleri değiştirilenlerin adlarını ve bu yargıçların hangi kararlardan sonra görevlerinden alındıklarını saptamak bazı olaylara da ışık tutacaktır.

Birkaç örnek vermekle yetinelim...

İstanbul 1 Nolu Sıkıyönetim mahkemesinde, idam istemiyle yargılanan İrfan Solmazer ve seksen deniz teğmeni hak-

kında beraat kararı verip, ihbarcılar hakkında kamu davası açılmasını isteyen Hakim Albay Remzi Şirin ve Hakim Yarbay Refik Karadağ hemen görevlerinden alınmış ve görev yaptıkları mahkeme de Milli Savunma Bakanlığı'nın emriyle kaldırılmıştır.

Evet, bir mahkeme toptan iptal edilmiştir...

Ankara'ya gelelim.

Ankara 2 Nolu Sıkıyönetim Mahkemesi'nde, askeri Savcı Aptülbaki Tuğ'un isteği gereğince Türk Ceza Yasası'nın 141'inci maddesi uyarınca tutuklanan Türkiye Öğretmeler Sendikası Genel başkanı Fakir baykurt ve arkadaşlarının tahliyelerine karar veren Hakim Albay Doğan Tolon ve Hakim Albay İsmet Onur da bu karardan sonra görevlerinden alınmış ve mahkumiyet kararı bu üyelerin yerine atanan yargıçlarca verilmiştir. Bu karar da Hakim Yarbay Zeki Eğin'in muhalefetiyle Tank Albay Celal Altın ve Hakim Yüzbaşı Celalettin Perek'in oylarıyla alınabilmiştir.

Türkiye İşçi Partisi yöneticilerinin tutuklanma kararlarına karşı çıkan Hakim Yarbay Besim Doğuşlu bu görevde üç ay tutulduktan sonra başka bir göreve atanmıştır. Behice Boran, Sadun Aren ile birlikte öteki TİP yöneticilerinin tahliyesine karar veren Sıkıyönetim 3 Nolu Mahkemesi duruşma yargıcı Hakim Albay Süha Umurhan da bu karardan sonra bir başka göreve atanmıştır. Bazı sanıkların tahliyelerine karar veren Hakim Yarbay Erdoğdu Demiray ile Hakim Binbaşı Ergun Argun da kısa sürede başka görevlere atanmıştır.

Yazar Emil Galip Sandalcı'nın tahliyesine karar veren Hakim Yarbay Necati Akagündüz de bir süre sonra görevinden alınmıştır. Diyarbakır Sıkıyönetim Mahkemesi Savcısı Hakim Albay Hayrettin Uğrasız da bir tutuklama istemine karşı çıktıktan sonra bir başka göreve atnmıştır.

Ankara 1 Nolu Sıkıyönetim Mahkemesi Başkanı Topçu Albay Azmi Işıklar, Profesör Uğur Alacakaptan ile birlikte yargılandığımız davada benim hakkımda tahliye kararı verdikten sonra tam karar verileceği·gün değiştirilerek bir başka göreve yollanmıştır. Aynı kararda mahkumiyet hükmüne katılmayan Hava Hakim Binbaşı Oltulu da bu karardan bir süre sonra sıkıyönetim mahkemelerindeki görevinden alınmıştır Böylece karar, duruşmalara katılmayan üyelerin oylarıyla mahkumiyet biçiminde ortaya çıkmıştır.

Bütün bunlar, basit rastlantılar mıdır? Bu yargıçlar neden değiştirilmişlerdir?. Görevlerinden alınan yargıçların, sanıklar lehine karar verdikten sonra yer değiştirmelerini açıklayacak hukuk kuralı var mıdır?

12 Mart döneminin yöneticileri bu soruların karşılığını tarih önünde vermek zorundadırlar. CHP milletvekillerinin bu soruları parlamentoya getirerek konunun enine boyuna incelenmesini sağlamaları, adalet tarihimize karşı kaçınılmaz bir görev olmaktadır.

Sorulacak başka sorular daha vardır.

12 Mart 1971 tarihinden sonra yürürlüğe konan sıkıyönetim kaldırılmış, birçok dava da sonuçlanmıştır. Çıkartılan af Yasası'ndan sonra da sıkıyönetim mahkemelerinin işleri, eskisiyle karşılaştırılmayacak ölçüde azalmıştır. Ancak buna rağmen üç sıkıyönetim mahkemesi de görev başında tutulmakta ve bu görevlilere "sıkıyönetim tazminatı" ödenmektedir. Şu anda Ankara Sıkıyönetim Mahkemeleri'nde kaç görevli çalışmaktadır, bunların ellerindeki dava sayısı nedir? Bunların da araştırılması gerekmektedir

Geriye bir konu kalmaktadır. Askeri Savcı Apdülbaki Tuğ, yasa ve yönetmelikler gereği olarak, doğu illerimizde görev yapması gerekirken, hangi gerekçelerle "doğu hizmeti" yapmamaktadır?.. Acaba Apdülbaki Tuğ, hem doğu hizmetinden kaçmakta, hem de sıkıyönetim tazminatı almakta mıdır?

Bu soruları Türk Kamuoyu önünde Milli Savunma Bakanı İlhami Sancar'a soruyor ve konunun aydınlanması için CHP milletvekili ve senatörlerini göreve çağırıyorum...

(Yeniortam, 18 Ocak 1975)

HAKKINIZ VAR MI?

21 Ekim 1961 günü, İstanbul'da Harp Akademileri'nde toplanan 10 general ve 28 albay, hep birlikte şu "protokol"e imzalarını atıyorlardı:

1 Türk Silahlı Kuvvetleri mensupları (aşağıda açık imzaları bulunan) 21 Ekim 1961 günü saat 14:30'da toplanmışlar ve

gündemlerinde mevcut olan konuları müştereken müzakere etmişler ve ittifakla aşağıdaki karara varmışlardır:

a Türk Silahlı Kuvvetleri, 15 Ekim 1961 günü yapılmış olan seçimden sonra gelecek yeni Türkiye Büyük Millet Meclisi toplanmadan evvel fiilen duruma müdahale edecektir.

b - İhtilali milletin hakiki ve ehliyetli müesseselerine tevdi edecektir.

c - Bütün siyasi partiler faaliyetten menedilecek, seçim neticeleri ile Milli Birlik Komitesi feshedilecektir.

d - Bu kararın tatbiki 25 Ekim 1961'den sonraki bir güne tehir edilmeyecektir.

e - İşbu zabıt varakası üç nüsha tanzim edilmiş ve bütün üyeler tarafından imza edilmiştir.

21 Ekim 1961 saat 18.00

Bu bir ihtilal kararıdır...

Bu kararın altında ilginç imzalar bulunmaktadır. Bu adlardan birkaç tanesini açıklayalım: O zamanki rütbeleri ile, Tuğgeneral Faruk Gürler, Tuğamiral Celal Eyicioğlu, Kurmay Albay Suat Aktulga, Kurmay Albay Namık Kemal Ersun, Kurmay Albay Fikret Köknar...

Şimdilik burada duralım. Kim bunlar? Açıklayalım. Gürler ve Eyicioğlu, 12 Mart Muhtırası'nı imzalayarak, ülkemizde sıkıyönetim ilanına önayak olan Kara ve Deniz Kuvvetleri komutanlarıdır. Suat Aktulga, Diyarbakır ve Siirt Sıkıyönetim Komutanlığı'nı üzerine almış bir orgeneraldir. Fikret Köknar, Faik Türün Paşa'nın emrinde, İstanbul'da önemli görevler yürüten bir korgeneraldir. Namık Kemal Ersun, Ankara Sıkıyönetim Komutanı olarak görev yapmış olan orgenerallerimizdendir.

12 Mart 1971 tarihinden sonra, binlerce aydın, öğrenci, öğretmen, işçi ve köylü gözaltına alınmıştır. Bunlardan bir kısmı "gizli örgüt" kurma suçuyla yargılanmıştır. Yukarıdaki belgeden de anlaşıldığı gibi, bu emirleri verenler de bir zamanlar "gizli örgüt" kurarak "kurulu düzene karşı" bir ihtilal hazırlığında yer almışlardır. Suç değil midir bunlar?

İmzaladıkları protokolde:

Türkiye Büyük Millet Meclisi toplanmadan önce fiilen duruma müdahale edilecektir... denilmektedir. Yani; "Büyük Millet Meclisi'ni iskata ve çalışmadan mene" karar vermişler sayın komutanlar.

Suç değil midir bu? Ülkenin bütün namuslu hukukçularına soruyorum. Suç değil midir ihtilal protokolü imzalamak?

- Askeri müdahale sonunda, ihtilali, milletin hakiki ve ehliyetli temsilcilerine tevdi edeceğiz... demişler. Ne demektir bu? Milletin temsilcileri genel oyla seçildiğine ve seçimler de Türk Silahlı Kuvvetleri'nin gözetimi altında gerçekleştirildiğine göre, ne istiyor bu "cuntacı" subaylar?

Suç değil mi, bu toplantıya katılmak? Disiplinle bağdaşır mı hiç?

- Bütün siyasi partiler faaliyetten menedilecek, seçim neticeleri ile Milli Birlik Komitesi feshedilecektir... kararına varılmış. Kimler vermiş bu kararı? 12 Mart sonrası sorumlularından Faruk Gürler, Celal Eyicioğlu, Suat Aktulga, Fikret Köknar ve Namık Kemal Ersun.

Suç değil midir bu kararı almak? Ve, ordunun bütünlüğüne aykırı değil midir acaba?

27 Mayıs'tan sonra, kurdukları "gizli örgütlerle" "Anayasayı tağyir, tebdil ve ilga" etmek için çalışmalar yapan, sıkıyönetim bildirilerindeki tanımla, "illegal çalışan" bu komutanlar, 12 Mart döneminde nasıl birdenbire, demokratik düzen yanlısı oluverdiler? Önce kendi vicdanlarında, sonra kamuoyuna yanıtlasınlar.

12 Mart 1971 tarihinden sonra gözaltına alınan, tutuklanan, işkenceevlerine gönderilen yüzlerce, binlerce kişi adına soruyoruz... Bugün sokaklarda "işportacılık yapan" 12 Mart'ın emekli ettiği genç subaylar adına... Elleri, ayakları zincire bağlanıp, Erenköy işkenceevinde işkencecilere götürülen şerefli tümgeneraller adına... 27 Mayıs Devrimi'nin şerefli komutanı Cemal Madanoğlu adına, işkenceevlerinde en aşağılık işkencelerle inletilen kurmay albaylar, yarbaylar, binbaşılar adına... Ünü yurt dışına taşmış profesörler, yazarlar, namuslu doçentler ve genç asistanlar adına...

Cezaevlerinde dövülen, sövülen işçiler ve köylüler adına... Sadist işkencelerin acımasız ellerine terkedilen genç kızlarımız, genç öğretmenlerimiz adına soruyoruz:

Sizler birer gizli örgüt üyesiyken, ne hakla bunca insanı işkence evlerine, ceza evlerine gönderdiniz? Evet, ne hakla?!..

Tarih önünde, kamuoyu önünde, dilerseniz bağımsız mahkemeler önünde konuşun...

Bütün bunları soruyoruz ve elimiz kalem tuttukça da sormaya devam edeceğiz...

(Yeniortam, 24 Haziran 1974)

BİR OLAY, BİR BELGE...

Uğur Semerci, 12 Mart 1971 tarihli "Muhtıra'nın" yayınlandığında pilot üsteğmen olarak görev yapmaktaydı. Semerci bugün emekli üsteğmendir ve yaşamının son üç yılı açlık ve yoksulluk içinde geçmiştir.

Neden mi?

Öykümüzün kahramanı, Ankara'da Kara Kuvvetleri Havacılık Okulu'nda kurs görürken beş arkadaşı tarafından ihbar edilerek tutuklanır. Genç üsteğmen, arkadaşlarıyla yaptığı konuşmada "Gerçek suçlunun Demirel olduğunu" söylemiştir.

Önce gözaltına alınır Semerci, sonra da tutuklanır. Hakkında, "komünizmi övme" ve "suç olan fiili övme" suçlarından dolayı kovuşturma açılır. Önce kendisini ihbar eden "Sayın muhbir vatandaşları" tanıyalım:

Pilot Yüzbaşı Adil Bozkurt... Pilot Üsteğmen Sefer Bilgin... Pilot Üsteğmen Beşer Çulha... Pilot Üsteğmen İlhan Efe... Pilot Üsteğmen Taci Gökalp.

Üsteğmen Uğur Semerci, yapılan duruşmalar sonunda, Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 3 No'lu Askeri Mahkemesi tarafından, Türk Ceza Yasası'nın 142/4'üncü maddesi gereğince komünizmi övme suçundan on yedi ay on beş gün hapse mahkum olur. Sanık bu karar için Askeri Yargıtay'a başvurur.

Askeri Yargıtay 3'üncü Dairesi, mahkumiyet hükmünü "esastan" bozar. Sonunda karar, Askeri Yargıtay Daireler Kuruluna gelir. Daireler Kurulu, 22.9.1972 tarihinde mahkumiyet hükmünün yasal dayanaktan yoksun olduğuna karar verir. Artık, Üsteğmen Uğur Semerci, beraat etmiştir.

İş bununla bitmemiş, Milli Savunma Bakanlığı, Uğur Semirci'yi emekliye sevketmiştir. Beraat etmesine rağmen hiçbir yerde iş bulamamıştır üsteğmen. İşsiz ve aç kalmıştır, son üç yıl.

Türk ulusu adına karar veren mahkemelerden beraat kararı alan bir yurttaşımızın eski görevine dönmesi yasa gereği değil midir? Öyledir amma, Türkiye'de yürürlükte olan "12 Mart hukuku" bunlara izin vermemektedir. Olay bu.

Gelelim belgeye. Semerci'nin dava dosyasında çok ilginç bir yazılı emir de çıkmıştır...

Evet, tarihi ve sayısı ile birlikte okuyalım bu emri. O tarihlerde Kara Kuvvetleri Komutanı olan Faruk Gürler paşamız bakın ne demiş:

1 Ütğm. Uğur Semerci (1965-12)'nin Ankara Sıkıyönetim Mahkemesi'nce "Komünizm propagandası yapmak ve kanunun cürüm saydığı bir fiili açıkça övme suçundan tutuklanmasını yapanları mevcut ihbarlarla sağlayan aşağıdaki kimlikleri yazılı olanlara vatansever hareketlerinden dolayı takdir ve teşekkürlerimi bildiririm.

2 Milletimizin muassır medeniyet seviyesine ulaşmasını amaç edinmiş, cumhuriyete, demokrasiye bağlı komutanlarına inanmış Silahlı Kuvvetlerimiz içerisinde, az da olsa menfur düşünceliler çıkabilir. Bunların derhal ve en yakın komutana bildirilmesinin bir vatanseverlik borcu olduğunu, bu vesile ile Kara Kuvvetleri mensuplarına bir defa daha hatırlatmayı faydalı görmekteyim.

Bu emir K.K.K.lığının 2 Kasım 1971 gün ve per: (3059-13-71) disipmor 1 ks (31-34)-256, tarih ve sayılıdır ve yukarıdaki satırların toplu olarak er ve subaylara okunması da istenmiştir. Emir, toplu olarak okunmuştur günlerce...

Bir sanık hakkında yargılama başlayınca, hiçbir makam ve organ emir veremez, genelge gönderemez; görülmekte olan bir mahkeme hakkında da hiçbir yorum yapılamazmış. Geçelim bunları...

27 Mayıs'tan sonra kurulmuş bütün "cunta"lara girip çıkmış olan Gürler Paşa, kendisini "demokrasiye bağlı komutan" sayıyormuş. Buna da önem vermeyelim haydi...

Ne diyelim öyleyse?

Üsteğmen Uğur Semerci, iki çocuğu ile, yıllarca acı ve yoksulluk içinde kıvranmıştır. Hepimiz susalım.

- Paşa hazretleri sıhhat ve afiyette ya; bu bizlere yeter mi diyelim sadece?..

(Yeniortam, 3 Temmuz 1974)

BAYAR ÖRNEĞİ...

Eski Cumhurbaşkanlarından Celal Bayar, siyasal haklarına kavuşturulduktan sonra Senato'ya girmeyi reddetti. Bayar açıklamasında:

"- Tabii senatörlük ve benzeri sıfatların gerçek demokrasi esaslarıyla telifini güç buluyorum.." demektedir.

Bayar kendi tutumunda haklıdır. Bu eleştirisiyle 27 Mayıs 1960 tarihinden bu yana izlediği tutarlı davranışlarına bir yenisini daha eklemiştir. Çünkü Bayar 1961 Anayasası için de:

"- 27 Mayıs Anayasası beynelmilel komünizmin Anayasasıdır..." demektedir.

Bayar'ın "tabii senatör ve benzeri sıfatları" tanımı üzerinde durmak gerekir. "Tabii senatörler", Bayar yönetimini ihtilalle deviren ve DP yöneticilerini yargılatan eski ihtilalcilerden oluşmaktadır. Bu kurula eski Cumhurbaşkanı da katılmaktadır. Şu anda "tabii senatör" sıfatını kullanan eski Cumhurbaşkanı Cevdet Sunay da, istemeyerek de olsa, 27 Mayıs ihtilalinde görev almıştır. Bayar'ın kendisini deviren, yargılatan, ellerine kelepçe vurdurup, ölüm hücrelerine yollayan, sonradan ölüm cezasını affeden 27 Mayıs devrimcileriyle aynı kurulun çatısı altında "yasama görevi" yapması beklenemez. Bu duyguyu olağan karşılıyoruz.

Bayar'ın "tabii senatör"lerden ayrı olarak kullandığı "benzeri sıfatlar", Cumhurbaşkanlığı kontenjan senatörlüğünü kapsamaktadır. Bayar, yurttaşın oyu olmaksızın, atama yöntemi ile belirlenen parlamento üyeliğine karşı çıkmaktadır. Sayın Cumhurbaşkanımız Fahri Korutürk de bulunduğu yüce makama kontenjan senatörlüğü yolu ile gelmiştir. 12 Mart 1971 tarihli Muhtıra'nın imzacılarından eski Genelkurmay Başkanı Faruk Gürler, eski başbakanlardan Nihat Erim, Naim Talu, eski bakanlardan Mehmet İzmen, Fethi Çelikbaş, Sabahattin Özbek, Selahattin Babüroğlu, Özer Derbil de kontenjan senatörleri olarak görev yapmaktadırlar. İşte Bayar, bütün bu politikacıların ve Sayın Cumhurbaşkanının seçimini "gerçek demokrasi" ile bağdaştıramadığını ileri sürerek kendisine uzatılan koltuğu elinin tersiyle itmektedir.

Eski Cumhurbaşkanı şimdi, ilerlemiş yaşına rağmen, bugün Demokratik Parti'nin özlediği "sağ cephe liderliği" için çalışmalara girişecek ve:

"- Beynelmilel komünizmin Anayasası..." olarak adlandırdığı 1961 AnaYasası'nın tümüyle değiştirilmesini isteyecek ve seçim meydanlarında:

"- Tabii senatörlük ve kontenjan senatörlüğü demokratik ilkelere aykırıdır..." yollu söylevler verecektir.

Bütün bu görüşlere karşı, 1961 Anayasasına sahip çıkanlar gereken yanıtları vereceklerdir. Bayar'a Milli Birlik Grubu bir açıklama yaparak, Bayar döneminin "gerçek demokrasi" ile bağdaşmayan antidemokratik bir yönetim olduğunu ve bu nedenle devrildiğini, Anayasanın "referandum" yolu ile halk onayından geçtiğini anlatacaklardır. Tabii senatörler de kendi açılarından haklıdır.

Haksız olan kim? Düşünelim. Acaba kontenjan grubu adına Prof. Nihat Erim, Bayar'ın

"- 27 Mayıs Anayasası beynelmilel komünizmin Anayasasıdır..." savına karşı:

"- 1961 Anayasası demokratik bir Anayasadır..." derse Bayar ve yandaşları haklı olarak:

"- Siz değil miydiniz bizden önce bu Anayasayı değiştirmek için teşebbüse geçen? Siz değil miydiniz bu Anayasayı hazırlayanları ve savunanları teker teker cezaevlerine yollayan?.." diyebileceklerdir.

Haksız olanlar 27 Mayıs Anayasası'nı değiştirenlerdir!

Bayar, Türkiye'de, 1950-60 döneminde uluslararası kapitalizmin işbirlikçi yönetiminin başıdır. "Bayar-Menderes" yönetimi, bu işbirliğini emekçi halkı ezerek, kitlelerin istemlerini saptırarak, ülkede tam anlamıyla "burjuva diktası" kurarak bu diktayı sürdürmüştü. Bu dönemin Türk halkına neler getirip neler alıp götürdüğü artık siyasal belgeleriyle ortadadır. Bütün bu konuların tartışılması şimdiye kadar yapıldı, bundan sonra da yapılacak.

Eski Cumhurbaşkanı Celal Bayar'ın tutumunu serinkanlı gözlemlerle değerlendirelim, Bayar kendisini işbaşından uzaklaştıran dönemi "meşru" bir yönetim olarak görmemektedir. Bununla da yetinmemekte 1961 Anayasası için:

Beynelmilel komünizmin Anayasasıdır... demektedir. Bayar kendi açısından haklı ve tutarlıdır. Kendi hesabına göre 27 Mayıs devrimini komünistlikle suçlayarak meşruiyetini kanıtlamaya çalışıyor. Türkiye'de, işbirlikçi yönetimin simgesi olan

Bayar'dan başka politikacıların da alacakları önemli dersler vardır.

Bayar hiçbir zaman, "parlamento ve iktidarı" suçladıktan sonra, aynı Parlamento ve iktidarın desteğini alarak Cumhurbaşkanı olmak istememiştir! Bayar hiçbir zaman "Cumhuriyetin geleceğini ağır bir tehlike içine düşürmekle" suçlanan hükümetinin imzaları ile en yakın arkadaşlarını feda etmemiştir! Bayar, hiçbir zaman "Anayasada yer alan reformların Atatürkçü bir görüşle ele alınmasını" istedikten sonra, bütün Atatürkçüleri, bütün 27 Mayısçıları cezaevlerine yollayan yönetimin "kuvvetli adamı" olmamıştır! Bayar, hiçbir zaman görev aldığı bir ihtilalin getirdiği Anayasanın değiştirilmesine göz yummamıştır!

Demokrat Parti döneminin zorba başı, her yönü ile eleştirilebilir. Fakat hiçbir zaman. 12 Mart döneminin "büyükleri" gibi çelişkilerle zedelenmemiştir. Bayar örneği bazılarımızı düşündürmekte midir acaba?

(Yeniortam, 1 Mayıs 1974)

PERDE KALKMALI...

Kurtul Altuğ, sahibi bulunduğu dergide "27 Mayıs'tan 12 Mart'a" başlıklı bir yazı dizisi yayınlamaktadır. Bu dizide birçok olay bazı bilgi ve belgelerle ortaya konulmaktadır.

Altuğ, bugünlerde 12 Mart öncesi olaylarını anlatmaktadır. Yazıdan alınan şu bölümü birlikte okuyalım:

"... Kabibay bir ihtilali gerekli görüyordu. Hem de yakın... Eski ihtilalci, ordu içindeki eski arkadaşlarıyla sıkı temas halindeydi. Sonradan Muhsin Batur bu temaslan bana nakletmiştir. Kabibay bir köklü devrim istiyordu ve diyordu ki:

Türkiye'de devrim, devletin genel düzenini değiştirmeden amacına ulaşamaz. Ne kadar sol birikim hazırlarsanız hazırlayın, eğer o birikim devletin başındaki devrimcilik, yani sıfır olan katsayı ile çarpılırsa sonuç yine sıfır olur.

Kabibay, Cevdet Sunay'ın başında olacağı hiçbir devrim hareketinin başarıya ulaşamayacağını anlatmak istiyordu, Kabibay haklı çıktı..."

Bir bölüm daha aktaralım:

Kabibay'ın evine gidenler, gidişe çare arayanlardı. Nihat Erimler, Kemal Satırlar, İsmail Ararlar, Sadi Koçaşlar, Mucip Ataklılar, Cemal Madanoğlular, Talat Turanlar, Numan Esinler, Kabibay'ın evinde sık sık toplandılar. Hiç kimse harekatın ne zaman ve nasıl geleceğini bilmiyordu. Kabibay müstesna..."

Kabibay'ın evinde toplananların adlarına dikkat edin. Bunlardan bir kısmı 12 Mart sonrasında, "kuvvetli ve inandırıcı..." etiketi ile başbakanlığa oturtulmuş Nihat Erim, "balyoz harekatı" spikeri Sadi Koçaş ve 12 Martı'n işkenceevlerine gönderip, Anayasa düzenine karşı gösterilerek yargıladığı Talat Turhan, Numan Esin ve Cemal Madanoğlu, parlamento kürsülerinde sıkıyönetimlerin gerekçelerini açıklayan İsmail Arar ve Ecevit'i komünistlikle suçlayıp, Feyzioğlu'nun partisinde "elpençe divan" duran Kemal Satır!

Bir ihtilali gerekli gören, harekatın ne zaman yapılacağını bilen Orhan Kabibay da bu toplantılarda ev sahipliği yapmış. Sonra da arkadaşları işkenceevlerinde canavarlarla boğuşurken:

İşkence iddiaları komünistlerin yalanıdır, diyen Ferit Melen'in, Turan Feyzioğlu'nun partisine kapağı atmış.

Bu mudur "ihtilalcilik", bu mudur "devrimcilik", bu mudur arkadaşlık?!..

Bütün bunlar kendilerinin bileceği iş... Biz bir başka konuyu açmak istiyoruz.

12 Mart nasıl gerçekleşti? 15 Mart günü Silahlı Kuvvetlerden çıkarılanlar kimlerdi? Bu subayların gerçekleştirmek istedikleri neydi? 12 Mart'tan önce ne gibi hazırlıklar yapılmıştı? Kimler bu hazırlıklara katılmıştı? Gürler ve Batur'un bu hazırlıklardan haberi var mıydı? Orhan Kabibay'ın bu çalışmalardaki payı ve etkisi neydi? 12 Mart'tan önceki bir hafta nasıl geçti? Nihat Erim'in bu işlerle ilgisi nasıl açıklanabilir? Kabibay hem sağ, hem de sol cuntanın bir kilit adamı mıdır? 12 Mart'a gelen günlerde, yerli ve yabancı bazı çevrelerle 12 Martçıların, yurt içinde ve dışında temasları olmuş mudur?

Bütün bunlar ve daha birçok soru karşılık beklemektedir Bunlar cevaplandırılmadan 12 Mart'ın üzerinden sır perdesi kaldırılamaz. Bu yapılmadıkça da yakın geçmişin olayları gereği gibi aydınlanamaz.

Bütün bunlar açıklanmalıdır...

Herkes 12 Mart'ın öncesi ve sonrasını bilmek istiyor

Hiç kimse susma hakkına sahip değildir...

Çünkü, 12 Mart'tan sonraki anayasa suikastçılığı, devrim düşmanlığı, haşhaş yasakları, işkence sadistliği bütün, bu soruların kamuoyu önünde cevaplandırılması ile açıklığa kavuşacaktır.

İşkenceciler kimlerdir? Hangi cuntadan emir almışlardır? Haşhaş yasağı hangi ilişkiler sonunda kabul edilmiştir? Anayasa değişiklikleri önce kim tarafından önerilmiştir? 12 Mart operasyonlarını düzenleyenler kimlerdir?.

Garip işler olmuş Türkiye'de...

Bakınız: Orhan Kabibay adındaki bir eski ihtilalci evinde toplantılar yapıyor. Bu toplantılara katılan Nihat Erim, sonradan demokratik düzeni koruma gerekçesi altında, ülkenin bütün aydınlarını cezaevlerine, işkenceevlerine yolluyor. Aynı eve gelip gidenler de, en ağır işkencelerle konuşturulmak isteniyor. Neden bütün bunlar? Hangi cuntalar çarpışmıştır bu işler için?

Açıklansın bütün bunlar. Kim, neyin nesi, öğrenelim. Bilemeyiz, yoksa bütün bu açıklamalar, "milli bütünlüğümüzü" zedeler mi?.. Devletliler kudretliler, etkililer, yetkililer, eskiler, yeniler, ne dersiniz?.. Ve ne dersiniz ey kapalı kapılar ardındaki devrimciler?..

(Yeniortam, 20 Ekim 1974)

NANKÖRLÜK...:

Demirel'in "sağkolu" bir günlük gazete önce:

- CIA Demirel'i yıkmak için harekete geçti... başlığı ile çok şaşırtıcı bir çıkış yaptı. Ardından da:

12 Martı CIA yaptı... diyerek bir başka sav daha ileri sürdü. Gazeteye göre, Demirel 12 Mart'tan önce "anti-Amerikan" bir tutum takınmış, bu nedenle kendilerine "Brüksel Generalleri" adı takılan NATO'cu Generallerce düşürülmüş!

Demirel politika sahnesine Başkan Johnson ile kol kola çektirdiği fotoğraflarla çıktı. Bugünkü yerini ise:

- Beni CIA yıkıyor... diye koruma çabasındadır.

Bu gelişmeler üzerinde duralım biraz...

12 Mart darbesi yapıldıktan üç gün sonra, Silahlı Kuvvetlerden Tümgeneral Celil Gürkan ve arkadaşları "disiplinsizlik" nedeniyle emekliye sevkedilmiş ve bu kararname Süleyman Demirel ve bakanlarının imzasıyla yürürlüğe sokulmuştur. **Yani, 12 Mart Muhtıracıları daha ilk andan başlayarak Demirel ve partisi tarafından açıkça desteklenmiştir. Bundan sonra yeni hükümetin kuruluşu, güvenoyu alışı, anayasa değişiklikleri, sıkıyönetim ilanı, cezaların infazı gibi konularda, Demirel, 12 Mart'ın bütün eylem ve işlemlerine sahip çıkmış, bu dönemin politikasını vargücüyle desteklemiştir.** Şimdi 12 Mart sonrasının politik ve hukuksal bütün sorumluluğunu taşıyan Bay Demirel:

12 Martı CIA yaptı... diyorsa, biz de:

12 Martı CIA yaptıysa, sizler de sürdürdünüz... diyebiliriz. 12 Mart'ın "ana hedeflerini" paylaşan, ülkede Amerikan emperyalizmine karşı olan bütün devrimcilerin ezilmesine alkış tutan ve bunlara vatan haini diyen Bay Demirel'in şimdi işin içinden sıyrılması mümkün müdür acaba?

İşin bir yanı böyle. Bir başka yanı ise iyice düşündürücüdür...

12 Mart Muhtıracıları, Süleyman Demirel yönetimine karşı, gerek Silahlı Kuvvetler içindeki hoşnutsuzluğu gidermek, gerekse ülkedeki devrimci birikimi bastırmak için eyleme geçmişler ve Anayasa dışı bir yol seçerek Demirel'i düşürüp yerine Nihat Erim'i geçirmişlerdir. Muhtıra'dan sonra Demirel'in bütün suçları unutturulmuş, devrimci gençler, ilerici aydınlar, yazarlar, öğrenciler birer birer toplanarak cezaevlerine kapatılmıştır. Böylece suçlarından arındırılmış Demirel yerine suç ve suçlular yaratılmıştır. Bu olayları bir kurmay inceliği ile düzenleyen General Gürler de AP oylarına güvenerek Cumhurbaşkanı olmak istemiş fakat Ecevit'in soylu direnişi ile bu amacına ulaşamamıştır.

İşte şimdi, 12 Mart'tan sonra "korunan ve kollanan" Demirel, düne kadar destekleyip alkış tuttuğu generalleri:

Beni yıkan CIA'dır... diyerek suçlama yolunu bugünkü politik çıkarlarına uygun görmektedir.

Bu generaller, Demirel'in bu tutumunu da gördükten sonra, işkence evlerine gönderilen şerefli tümgeneralleri, kurmay subayları, genç üsteğmenleri, öğrencileri, yazarları, aydınları, ülkedeki bütün namuslu insanları birer birer düşünüp "vicdan muhasebesi" yapmalıdırlar. O günlerde, bütün devrimcilerin üzerlerine cezaevi duvarları örülürken, kendilerine "harç" taşıyan Demirel'in, bugün:

Siz CIA planına göre beni düşürdünüz... demesini bilmem nasıl yorumlamaktadırlar?

Bu bir "ibret dersidir!"

Düşünmek... Düşünmek ve anlamak gerek.

General Memduh Tağmaç!.. Siz o günlerin Genelkurmay Başkanı'ydınız. 12 Mart Muhtıracılarından birisiniz. Şimdi dolgun ücretle görev yaptığınız bankanızdan izin alarak Demirel'in suçlamalarını cevaplandırınız.

General Faruk Gürler!.. 12 Mart öncesi ve sonrasının kurmayı ve "başmimarı" sizsiniz. Susmayınız ve bu ağır suçlamaya karşılık veriniz. Sizin bildikleriniz çok önemlidir. Konuşunuz.

Uçan General Muhsin Batur!.. Şimdi kontenjan senatörüsünüz. Güvencelisiniz. 12 Mart öncesi, odanızdaki tartışmaları sizinle birlikte çok kişi de biliyor. Bir gün onlar da konuşacak. 12 Mart'tan sonra, bütün olup bitenlerden siz de sorumlusunuz. Demirel'i cevaplandırınız.

Amiral Eyiceoğlu!.. Siz de Muhtıra'ya imza atıp, köşenize çekiliverdiniz şimdi ise büyükelçi olarak yurtdışında Türkiye'yi temsil ediyorsunuz. Demirel size hakaret ediyor. Susmayınız!..

Sizi konuşturabilmek için ille de bir "Muhtıra" mı gerekiyor? Muhtırasız konuşunuz!..

(Yeniortam, 6 Ekim 1974)

İTİRAZIMIZ VAR...

Muhsin Batur, emekliye ayrıldığı gün yaptığı konuşmada:

12 Mart'ın bütün sorumluluğunu kabul ediyorum... demişti. Öyleyse, Muhtıra'nın veriliş biçimi, nedeni, uygulanışı, Anayasa değişiklikleri, olağanüstü yargılama yöntemleri, işkenceler ve bu dönemde işadamlarına tanınan bütün ayrıcalıklar-

dan Hava Kuvvetleri eski Komutanını sorumlu tutmak kolaylaşmaktadır. Üstelik Batur'un, Muhtıra'nın imzacıları arasında en uzun süre görevde kaldığını düşünürsek bu sorumluluk sınırlarını iyice genişletmek gerekmektedir.

Açık konuşalım...

Türkiye'de bazı olaylar ya karanlıklar içinde gizlenmekte ya da bu olaylar üzerine korkuların ve yasakların sis perdeleri çekilmektedir. Şüphesiz, "12 Mart Olayı" bu türdendir. 12 Mart 1971 tarihinden önce Silahlı Kuvvetler içindeki siyasal tepkiler ne yönde gelişti? Hangi gruplar oluştu? Kimler hangi toplantılara katıldı? Başta "Komuta Konseyi" adı verilen ve hiçbir yasal dayanağı bulunmayan "Cunta" toplantıları ne amaçla yapıldı? Gürler ve Batur'un bu gelişmelerdeki payları ve sorumlulukları neydi? Korgeneral Atıf Erçıkan kimdi ve ne gibi çalışmalar yapmıştı? Tümgeneral Celil Gürkan ve arkadaşları hangi gerekçe ile emekliye ayrılmışlardı? General Gürkan'ın ellerine ve ayaklarına zincir takarak Göztepe'deki işkenceevine götürenler kimlerdi? Tümgeneral Memduh Ünlütürk kimdir? 12 Mart'tan sonra hangi görevlerde bulunmuştur?

Düşünelim...

Bütün bunlar karanlıkta kalmıştır ve olayların sorumluları bu soruların cevaplarını gün ışığına çıkartmamak için elbirliği yapmışlardır. Böylece yakın tarihimizin bir sayfası karanlıklara terk edilmiştir. Bunun içindir ki, CHP Sayın Genel Başkanı Ecevit, Batur'un partiye giriş töreninde yaptığı konuşmada: Batur için:

Bugün çok zevkli ve mutlu bir görev yapmış oluyorum. Türk Silahlı Kuvvetlerine uzun yıllar değerli hizmetlerde bulunmuş olan... diye başlayıp:

İnançlarını, katıldığı bir partinin saflarında sürdürmek istemesi kendisinin demokratik siyasal anlayışının sağlamlılığına en güzel delildir... demiştir. Şüphesiz Ecevit, 12 Mart Muhtırası'nın radyolarda okunduğu günü izleyen haftada:

- Bu, Yunan darbesinden de ince bir plandır... dediğini de unutmuşa benzemektedir! Sanırız bundan sonra Muhsin Batur'la konuşurken bu konuları yeniden hatırlayarak hep birlikte belleklerini tazeleme olanağı bulurlar.

Eğer "söyleşi" başlarsa, sorulacak çok soru vardır...

12 Mart 1971 tarihinden önceleri, Orgeneral Muhsin Batur'a çok yakın bazı "ilerici" albayların bir anayasa taslağı hazırlayıp hazırlamadıkları ve bu taslak üzerinde Batur'un "elyazısı" ile bazı değişiklikler yapıp yapmadığı da sorulabilir örneğin.

Söz dönüp dolaşıp buraya gelmişse, "mavi pelür kağıtlar" üzerinde yapılan bazı "planların" şimdi kimde olduğunun bilinip bilinmediği de sorulabilir. Özellikle "basın özgürlüğü" konusunda Batur'un elyazısı ile ne gibi düzeltmeler yaptığı da öğrenilebilir böylece.

Orgeneral Batur'un, 12 Mart 1971 tarihinden hemen önce Amerika'ya gittiğinde, Amerikan Hava Kuvvetleri Komutanı Orgeneral Ryan ile, Türkiye'nin siyasal sorunları hakkında bir konuşma yapıp yapmadığı, bu konuşmada, "müdahale" konusunun geçip geçmediği de sorulacak önemli sorulardandır. Batur'un bu konuşmayı kendisini İzmir'de karşılayan çok yakın bir kurmay albaya anlatıp anlatmadığı da bu arada sorulup, öğrenilebilir.

8 Martı 9 Marta bağlayan gece Orgeneral Batur'un bazı yüksek rütbeli subaylarla "kremalı pasta" yerken "askeri müdahale" konusunu görüşüp görüşmediği, bu arada Orgeneral Faruk Gürler'in:

- Eyicioğlu'na da haber verelim... demesi üzerine:

Bırak o adamı... yolunda bir karşılık verip vermediği de kendisine hatırlatılabilir belki. İşte o zaman kendisinin neden "Yavuz Bey" diye anıldığının, Orgeneral Gürler'e "Selim Bey" dendiğininin, "Erci Bey"in Atıf Erçıkan olup olmadığının da sorulması "sohbeti" iyice koyulaştırır, belki.

Bütün bunlar cevaplandırıldıktan sonra bizde, Sayın Ecevit'e dönüp:

Neden, Gürler'i, Eyicioğlu'nu, Atıf Erçıkan'ı, Memduh Tağmaç'ı da partiye alıp, halkla daha da bütünleşmenin yollarını aramıyorsunuz?.. diye seslenebiliriz.

CHP, Batur'u partiye almakla parlamento aritmetiğine bir sayı daha eklemiştir. Fakat neleri kaybetmiştir, hesaplanabilir mi?

Sormak gerekiyor...

27 Mayıs Anayasası "tağyir" tebdil ve ilga edilirken, ülkenin aydınları cezaevlerine kapatılırken, işkenceevlerinden çığlıklar yükselirken, en yakın arkadaşlarının üniformaları, üzerlerinden zorla çekilip alınırken, neredeydi "Uçan General"? "Kör uçuş" mu yapıyordu yoksa?!..

Bilelim...

Sayın Ecevit bundan sonra bir omuzuna "barış güvercini" öbür omuzuna da "Uçan Generali" yerleştirerek mi düzen değiştirecektir?.

(Yeniortam, 22 Kasım 1974)

YAVUZ BEY KİM?..

Son günlerde gazete sütunlarında bir ilginç tartışma sürüp durmaktadır. Geçenlerde Süleyman Demirel, büyük bir gazetenin köşesinden başını uzatarak:

Yavuz Bey kimdir?.. diye sormuştur. Şimdi bütün yurtta "Yavuz Bey"in kim olduğu araştırılmaktadır. "Yavuz Bey"in emekli Orgeneral Muhsin Batur olduğu ileri sürülmektedir. Batur, 12 Mart 1971'den önce "ilerici" subaylarca böyle anılırmış. Demirel bunun için soruyor:

Yavuz Bey kimdir?

Biz de kendi kısıtlı olanaklarımızla "Yavuz Bey"in kim olduğunu araştırmaya başladık:

"Yavuz" adı, önce, "Yavuz Sultan Selim"i anımsatıyor. Ve de hemen Yavuz Sultan Selim'in:

Şirler, pencey-i kahrımda olur iken lerzan... diye başlayan şiiri de akla gelmektedir. Bunun Türkçe'si:

- Arslanlar ellerimde titrerken... demektir. Böyle başlar şiir. "Bir zamanlar arslanlar ellerinde titrerken..." Sonra? Sonrasını sormayın...

"Yavuz Bey" bizim Hukuk Fakültesi'nin "Hukuk Felsefesi" dersinin hocası, Yavuz Abadan'dı. Özgürlükçü, dürüst, namuslu bir bilim adamıydı Yavuz Bey.

Demirel'in sorduğu "Yavuz Bey" merhum Yavuz Abadan olamaz herhalde...

Bir de Profesör Fehmi Yavuz var. Siyasal Bilgiler Fakültesi 1960'ta Menderes polislerince basılınca kahramanca dövüşen öğretim üyesi... Demirel'in kastettiği "Yavuz Bey" Sayın Fehmi Yavuz da değildir.

Kimdir öyleyse Yavuz Bey?

Fenerbahçe kalecisi Yavuz da arkadaşları arasında efendiliği ile tanındığından "Yavuz Bey" diye anılırmış. Bu "Yavuz Bey" bazen sağa pas atarmış, bazen sola. İstediği maça çıkar istemediğine çıkmazmış. Bazen "ofsayt"tan gol yermiş, bazen de "kontrpiyede" kalır, hiçbir şey yapmadan gol üstüne gol atılırmış kendisine. Fakat "uçtu mu çok güzel uçarmış"(!) Yavuz Bey. "Uçan Yavuz" denirmiş bu Yavuz Beye...

Demirel'in aradığı Yavuz Bey, bu Yavuz Bey de değil herhalde...

Beşiktaş'ın eski "sağbeki"nin adı da Yavuz'muş. Şimdi oyunu bırakmış bu Yavuz Bey. Oynadığı zaman "sağı" çok sıkı tutarmış.

Bu da değil...

Yine Beşiktaş'ta "Küçük Yavuz" varmış. Buna da "Yavuz Bey" derlermiş. "Soliç" oynarmış bu Yavuz Bey. Hayatında hiç "solaçık" olarak oynamamış. Kendisine sorarsanız:

- Gel bizimle oyna diyen eski "takım arkadaşlarını" oyundan attırmıştır. "Rivayet" öyledir...

Demirel'in sorduğu Yavuz Bey, bu Yavuz Bey de olamaz. Bu "ayak oyunları" ile, yani futbolla ilgili değilmiş Demirel!..

Öyleyse bir de basketbolcu "Yavuz Bey" var. Aranan "Yavuz Bey" bu olmasın? Galatasaray'da basketbol oynayan bu "Yavuz Bey" de, durur durur, "son üç dakika"da iyi oynarmış.

Yavuz Bey bu da olamaz... Kim öyleyse?

Bir büyük sağcı gazetede Cumhuriyet Halk Partisi'ni kalemi ile karıştıran bir gazeteci arkadaşımız var. Sakın "Yavuz Bey" bu gazeteci arkadaşımız Yavuz Donat olmasın?.

Yok olamaz... "Yavuz Bey" Halk Partisini karıştırmıştır ama, bu "Yavuz Bey" değildir yine de...

Bir de "Milli güreşçi" Yavuz Selekman var. "Türk Herkülü" denirdi kendisine. Bir ara Türk filmi de çevirdi. Eskiden polis memuruydu. Bulunduğu bölgenin dirlik ve düzenliği kendisinden sorulurdu.

Yavuz Bey geliyor... deyince çevre halkının korkudan dudağı çatlardı. Bu da olamaz...

"Yavuz" deyince aklımıza ünlü "Yavuz Zırhlısı" geliyor Eskiden görkemli zırhlıydı Yavuz! Kimse, "demirden" de olsa, "elini" kolunu uzatamazdı Yavuz'a. Sonradan "kızağa" çekildi, Yavuz. Bir ara Yavuz'dan "jilet" yapılmaya karar verildi. Traşa yarayacaktı koskoca Yavuz... Bir büyük gazete, bir kampanya açarak Yavuzu kurtarmak istiyor şimdi. Yavuz kurtulacak böylece.

Bu kadar uğraştık, bu kadar çalıştık yine de, Demirel'in:

Yavuz Bey kimdir?.. sorusuna karşılık bulamadık. Acaba Demirel "Yavuz Bey"i yeni mi tanıyordu?.

Biz nereden bilelim?..

"Posteki" sayarcasına "Yavuz Bey"i sorduk, soruşturduk bugün. İyisi mi biz yine "neşemize" bakalım.

Ne yapalım? Haydi hep beraber "Yavuz"un türküsünü söyleyelim:

Yavuz geliyor Yavuz da suları yara yara.
La-la-la-la-la-la-la-la

(Yeniortam, 6 Aralık 1974)

AP PAŞASI

Ali Elverdi, Adalet Partisi'ne girmiş...

Ne var bunda? Sosyalist İşçi Partisi'ne girecek değil ya! Tabii ki Adalet Partisi'ne girecek! Mübarek olsun. Ali Elverdi Süleyman Demirel'e, Süleyman Demirel de Ali Elverdi'ye yakışır ancak... Tencere yuvarlanmış, kapağını bulmuştur şimdi.

Ali Paşa, partiye girerken:

- Askeri görevlerim yanında orduya düşen politik görevleri de yaptım... diyor.

Bu ne demektir Allah aşkına? Bizim bildiğimize göre, Askeri Ceza Yasası, askerlerin "politika" ile ilgilenmelerini yasaklar. Elverdi:

- Politika ile uğraştım... derken, kendisinin orduda birtakım politik çalışmalar mı yaptığını söylemektedir? Yoksa:

Benim yaptığım iş politik nitelikteydi... mi demek istemektedir? Herhalde böyle. Öyleyse:

Sıkıyönetim mahkemeleri olağanüstü siyasal mahkemelerdir... denildiğinde neden sanık avukatlarının görüşlerine katılmıyordu?

Hani buna; "Allah söyletir..." denir. Ali Paşa kendi diliyle kendi suçlarını güzelce açıklıyor. Sözde "şecaat" arzediyor Paşamız!

Şu işe bakın... 12 Mart'ın Genelkurmay Başkanına, üniformasını çıkarır, çıkarmaz "Sanayi ve Kalkınma Bankası" bol ücretle bir koltuk uzatıveriyor. 12 Mart'ın işkencecibaşı Faik Türün de Ticaret Odaları koridorlarından "hoop" diye Yönetim Kurulu üyeliğine konuveriyor. 12 Mart'ın İzmir Sıkıyönetim Komutanı da, önce bir büyük mağazaya, oradan da hızını alamayıp Adalet Partisine giriveriyor. Şimdi de Ali Paşa, kalem kıran elleriyle Süleyman Demirel'in partisine tapulanmanın imzasını atıyor.

Hep rastlantı mı bütün bunlar?

Bunlar aslında, 12 Mart'ın ne için yapıldığını, kimi koruduğunu, kimleri ezmek istediğini kanıtlıyor kendiliğinden. Ali Elverdi de, 12 Mart'ın kanlı-canlı bir simgesidir tek başına! Ali Elverdi'nin Adalet Partisine girerken attığı imza, 12 Mart'ın suçüstü tutanağıdır bir bakıma.

O Ali Elverdi ki, 21 Mayıs ihtilal girişiminde Albay Talat Aydemir'in ellerine kapanıp "Beni affedin albayım" diyen korkunun adıdır! O Ali Elverdi ki, bir mayıs sabahı prangalanan üç devrimci genci, "Çekin iplerini" diye asan kinin öfkeli sesidir!

Kim kimi yargılamış anlaşılıyor şimdi... Demek ki, Ali Paşa, tarafsız bir mahkeme başkanı olarak değil, Adalet Partisi'nin bir paşası olarak çalışmış ve bundan sonra da...

Bu yaptıklarımı az buluyorum... diyerek Süleyman Demirel'in önünde "esas duruşa" geçmiştir. Şimdi hizmet arz etmektedir Paşa. Kime? Eski müteahhitlerden Amerikan firması komisyoncusu Bay Süleyman Demirel'e!

Elverdi emekliye ayrıldığı gün:

Milletin bana verdiği rütbe önemli... diyor. Şimdi de hakettiği rütbeyi Amerikan firması komisyoncusundan alacak. Ne diyelim?

Ali Paşa... Ali Paşa!

Şimdi, artık Türk kamuoyu seni "göz altına" aldı. Öğretmenler, öğrenciler, öğretim üyeleri, gençler, subaylar, köylüler, işçiler birer birer kelepçelenip önüne getirilmiyor, artık. Bitti o saltanat.

- Atın içeri... dediğin zaman kimse içeri girmiyor. Önünde selam duran yok. Kapılar sen gelince açılıp kapanmıyor.

Geçti o günler... Şimdi layığını buldun işte. Senin yerin bir mahkemenin başkanlığı değil, Amerikan firması komisyoncusunun yanıdır! Şimdi hizmet et bakalım...

Sen gözünü kırpmadan on sekiz genci darağacına yolladın. Üç fidan gibi genç, önünde can verdi. Hiçbiri korkmadı. Gözlerinle gördün bunları.

Senin yaşamanı, ama çok yaşamanı istiyoruz biz... Öylesine yaşa ki, hakkındaki hükmü bizler değil, senin öz torunların versin. Boynuna tarihin hükmünü torunların taksın. Bütün istediğimiz bu.

Başka ne diyelim sana...

(Yeniortam, 21 Ekim 1974)

BUYRUN PAŞANIZI...

Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı I Nolu Askeri Mahkemesi Başkanı'yken emekliye ayrılan Tuğgeneral Ali Elverdi:

- AP iktidarda bulunduğu yıllarda Türk Milletine planlı kalkınma meyanında büyük hizmetler götürmüş ve büyük eserler vermiştir... diyerek Adalet Partisi'ne girmiş, Demirel de:

Elverdi, hizmet gördüğü sürece devlete ve millete sadakatin en güzel örneklerini vermiştir... diyerek emekli generali övmüştür.

Geliniz bugün hep birlikte bir "ibret belgesi" daha okuyalım.

Tuğgeneral Ali Elverdi, Hakim Albay Ahmet Tetik, Hakim Yarbay Mehmet Turan ile birlikte imzaladığı ve Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan ve Hüseyin İnan'ı ölüm cezasına çarptırdıkları kararda, Adalet Partisi dönemi için şu düşünceleri ileri sürmekteydi. Gerekçeli kararın on ve onbirinci sayfalarını açıyoruz:

- Ekonomik sıkıntı, buhran, politik tutarsızlık, 26 milyonluk birader yolsuzluğu söylenti ve çalkantılarının ve bu şayiaların gün ışığına çıkması yolundaki çabaların baltalanması, engellenmesi yolundaki ayak oyunları...

Evet gördünüz. Ali Paşa, Demirel dönemindeki "ekonomik sıkıntı" ve "politik tutarsızlık"tan söz ediyor. Bununla da yetinmiyor:

26 milyon liralık birader yolsuzluğunun gün ışığına çıkması ayak oyunları ile önlenmiştir... diyor.

"26 milyonluk birader yolsuzluğu" ve "ayak oyunları..." Bunlar Ali Elverdi tarafından kullanılan tanımlardır. Elverdi ekliyor:

- İşte bunları solcular da istismar etmiştir...

Elverdi'nin gerekçeli kararından bir parça daha aktaralım:

- Sınıf çelişkileri, sosyal adalet ilkelerini zedeleyici intiba ve kanaati yaratan Şellefyan Ortaklıkları, Gomel zeytinyağı skandalı, bu konuda adalet cihazının şaibe altında kalması ve kitlesel öfkeyi tahrik eden emeksiz kazanç, vurgun ve devlet eliyle fert zengin etme politikası...

İşte bu gerçekler de solcular tarafından propaganda konuları olarak kullanılmış. Kararda böyle yazılmış bunlar. Elverdi kararında:

- Adalet Partisi döneminde emeksiz kazanç, vurgun, devlet eliyle fert zengin etme politikası vardır... demiş, gördünüz. Biz de soruyoruz:

- Kim acaba bu vurgun yoluyla, devlet eliyle emeksiz kazanç elde edenler? 26 milyonluk yolsuzluk sanıkları var mı bunların içinde?

Gerekçeli karardan bir de, Demirel'in üniversite politikası ile ilgili eleştiriye göz atalım. Elverdi diyor ki:

- Siyasi iktidarın üniversite sorununu ele almakta gösterdiği lakayt ve palyatif tutum, öğrenci kesiminde bunalımın artmasına sebep olmuştur...

Gerekçeli kararın 10. sayfasında bunlar...

Demirel:

- Adalet Partisi, Demokrat Parti'nin devamıdır... diye kürsülerden bas bas bağırmaktadır. 27 Mayıs ihtilalinin Türk toplumuna kazandırdığı ve Demirel ve arkadaşlarınca oldum olası

değiştirilmek istenen ve değiştirilen 1961 Anayasası için de şöyle düşünmüş Ali Elverdi:

Anayasanın getirdiği yeni müesseseler ve kitlevi baskı grupları ve sosyolojik kavramlarla ulusumuzun hayatında ve kişilerin yaşantısında gerçekten, bir "devrim çığırı" olmuştur...

1961 Anayasası da övülmüş açıkça. İşte böyle...

Kararlarında, Demirel ve kardeşlerini kastederek, "26 milyonluk birader yolsuzlukları"ndan söz eden ve bunların soruşturulmasını önleyen Demirel'i "ayak oyunları" yapmakla suçlayan, Adalet Partisi dönemindeki "Şellefyan ortaklıkları", "vurgun", "devlet eliyle fert zengin etme", "emeksiz kazanç" gibi en ağır suçlamalara imza atan Ali Elverdi, bütün bunları unutup şimdi Adalet Partisiyle nikah kıyıyor!..

İki adamı iyice tanıyın.

Biri bu ülkede başbakanlık yapmış; öteki, üç genci darağacına yollamış, astığı astık kestiği kestik bir mahkeme başkanı!

Biri, kendisini mahkeme kararlarında bile suçlayan Elverdi'yi bağrına basıyor, öteki en ağır gerekçelerle suçladığı politikacının emrinde çalışmayı şeref sayıyor.

Ordudayken politik görev yaptım... diyen Ali Elverdi'dir bu. Demirel'i suçlamak mı gerekiyor? Hiç duraksamaz, suçlar. Demirel'i övmek mi gerekiyor, düşünmeden göklere çıkarır.

Üç gencin idam kararlarıyla noktalanan gerekçeli kararı Ali Elverdi ve Süleyman Demirel'in yüzlerine bir tokat gibi fırlatıyoruz.

Buyursunlar okusunlar ve yüzleri kızarmasın hiç...

(Yeniortam, 25 Ekim 1974)

İTİRAFLAR...

Ali Elverdi "Ortadoğu" adlı gazetede hakkındaki yayınlara cevap vermiş. Bu AP (Adalet Partisi) paşasının yazısı gazetenin birinci sayfasında boydan boya yer alıyor. İçini dökmüş Elverdi. İyi etmiş. Bravo AP paşasına... Tam gazetesini buldu.

Okurlarımız bu gazeteyi hatırlayacaklardır. Hani şu:

Türk Hükümeti Ataş Rafinerisi'ne giremez... diye kendi hükümetine karşı yabancı petrol şirketlerini savunan gazete.

Hani şu, Amerikan pasaportu taşımasına bakmadan, herkese "Milliyetçilik" dersi veren Reha Oğuz Türkkan'ın yazı yazdığı gazete. Hani şu Amerikalılara karşı övgüler düzen gazete Hani şu "Türkeşçi" gazete!

İşte bu gazeteden sesleniyor AP paşası... Kendisine uygun gazeteyi nasıl da seçiveriyor, görüyorsunuz. Biz de:

- AP paşası bir daha ne zaman konuşacak?.. diye kendisini dört gözle bekliyorduk. Kendi ayağı ile geldi tıpış-tıpış...

Bakın ne demiş Elverdi:

- Önce şunu belirtmek isterim ki, partiye girerken yaptığım konuşmanın Sıkıyönetim Mahkeme Başkanlığımla hiçbir ilgisi yoktur. Bu konuşmamda Orduya düşen siyasal görevden kastım, 12 Mart sonrası değil, 27 Mayıs 1960 sonrasıdır...

Yaa, aldınız mı cevabı şimdi?

AP paşası:

- 27 Mayıs 1960 ihtilalinden sonra Ordu uzun bir süre siyasi görevler yapmak zorunda kalmıştı. Ülkeyi bizzat Ordu idare etmişti. Siyasi iktidarı elinde tutmuştur... demektedir.

Öyle mi? Öyleyse soralım:

27 Mayıstan sonraki "uzun bir süre" hangi dönemi kapsamaktadır?.

Eğer bu dönem, 27 Mayıs 1960 sabahından 15 Ekim 1961 seçimlerine kadarki dönemi içine alıyorsa, bu durumda, Ali Elverdi'nin Ankara'da 28'inci Tümen Kurmay Başkanı olarak, ihtilalcilerle birlikte çalıştığı ortaya çıkıyor, demektir.

27 Mayıs ihtilalcilerinin "politik görevi" ise, başta yıktıkları Demokrat Parti'nin bütün bakan ve milletvekilleriyle yargılanmasında, Kurucu Meclis oluşturarak yeni Anayasa hazırlamakta Ali Elverdi, 27 Mayıs ihtilalcileriyle beraberse, o zaman:

Biz Demokrat Parti'nin devamıyız... diyen Adalet Partisi'nde ne aramaktadır? Yok eğer:

- Ben ihtilalcilerle beraber değildim. Politik görevim 1961 seçimlerinden sonra da sürdü... diyorsa, o zaman da sadece 22 Şubat ve 21 Mayıs olaylarına sığınmaması gerekir.

1961 seçimlerinden sonra, artık Ordu'nun ülkeyi "bizzat idare ettiği"ni söylemek için seçimle bazı gelen partileri, parlamentoyu, cumhurbaşkanını ve başbakanı yok saymak gerekmektedir. Elverdi:

27 Mayıs'tan sonra Ordu uzun süre memleketi idare etmiştir... derken, kendisinin yasalara aykırı olarak bazı "politik" görevler yaptığını ağzından kaçırmakta ve kalemiyle de imzalamaktadır, üstelik.

Yani AP paşası:

27 Mayıstan sonra binbaşı ya da yarbayken "politik görev" yaptım. Ancak Ankara Sıkıyönetim Mahkemesi Başkanı'yken politik görev yapmadım... diyerek, bir çelişkinin çemberinden öbürüne atlamaya çalışmaktadır. Şecaat arzederken tabii.

Bir ihtilal yapılır, parlamento kapatılır. Yeni bir yönetim işbaşına gelir Bu yeni yönetim kendi kurallarını da birlikte getirir Artık burada:

- Ordu politik görev yapmıyor... demek olanaksızdır. İhtilal baştan sona bir "politik görev"dir. AP paşası hem bunu anlatmak istiyor, hem de şimdiki partisiyle taban tabana zıt bir görünüm içine giriyor.

Hem 27 Mayıs ihtilalinde "politik görev" yapacaksın. Hem de bu ihtilalin yıktığı partinin devamı olan partiye kapılanacaksın. Hem Süleyman Demirel'e kararlarında:

26 milyonluk birader yolsuzluğu... diye sataşacak, ondan sonra da dün sövdüğün adama bugün övgüler düzeceksin.

Elverdi:

Türk milleti adına yargıladığımı ve Allaha karşı sorumlu olduğumu asla unutmadım... diyor, yazısında.

- Demirel 26 milyonluk birader yolsuzluğunu örtbas edebilmek için ayak oyunları yaptı... derken aynı Türk milleti ve aynı Allah sözkonusu değil miydi acaba?

İşte böyle sevgili okurlar...

General Elverdi, kendini eleverdi...

(Yeniortam, 2 Kasım 1974)

BELGEDEN BİLGİYE

22 Kasım 1965 tarihinde Washington'daki "Ordu Karargah Dairesi" CIA Başkanlığına, Ankara'daki ve Atina'daki Ame-

rikan Kara Ataşelerine "Gizli" kaydıyla şu yazıyı göndermekteydi:

Türk Hükümeti ve Genelkurmayı tarafından bazı Avrupa ülkelerinde askeri üsler yapılması için Amerikalılara sağlanan kolaylıkların şartlanıyla ilgili istihbarat faaliyeti şunları kapsayacaktır.

a- Böyle bir harekete gerçekten teşebbüs edilmiş midir?

b- Hareketi kim başlatmıştır?

c- Hareketin nedenleri?..

Kılavuz: Askeri üsler yapılması için Amerikalılara sağlanan kolaylıkların şartlanıyla ilgili bilgi toplanması için Türk Genelkurmayı tarafından emir verildiği haber alınmıştır.

Dağıtım: Amerikan Kara Ataşesi: Amerikan Elçiliği, Ankara Türkiye. (Bilgi için) CIA (Amerikan Merkezi Haberalma Teşkilatı) Amerikan Kara Ataşesi. Amerikan elçiliği-Atina, Yunanistan.

Özel talimat: a) 20 Aralık 1965'te sona erecektir. Eğer paragraf 3'te daha önce bir talimat verilmemişse, istenilen bilgi o tarihte veya ondan sonra yollanacaktır.

b) Cevap verilme tarihi bildirilsin veya bildirilmesin, yukarıda verilmiş olan öncelik derecesi kontrol faktörüdür.

c) Verilen tarihten sonra da bu konu ile ilgilenileceği anlamı çıkmamalıdır. DASGIR-Ordu İstihbarat Dairesi'nin başka bir dairesi bu tarihten sonra da rapor edilmesini istemektedir. Herhalde bu gibi raporlarda yukarıdaki kontrol numarasından bahsedilmelidir.

d) Diğer talimat: Bilgi için bir nüsha Yunanistan'daki ARMA'ya, kılavuz için AİÇ Atina Soruşturma Merkezine.

Genelkurmay İstihbarat Başkanı
Yardımcısı Yerine
James E. Lazanby
İmza Albay G.S.
Haber Alma Şefi

Konu son derece açıktı: Türk Genelkurmayı, ikili antlaşmalarla sağlanan bazı ayrıcalıkları yeniden gözden geçirecek. Türkiye'deki Amerikan üslerinin statülerini yeniden inceleme kararı almıştır. Bu kararın öğrenilmesi üzerine, Amerikan Genelkurmayı, bu çalışmaların Türkiye'de kimlerce yürütüldüğünün

araştırılmasını istemekte, ayrıca bu çalışmaları başlatan ve yürütenlerin adlarının saptanmasını gerekli görmektedir.

Bu belgeden sonra Türkiye'den hangi adlar saptanıp, Amerikan Genelkurmayı'na bildirilmiştir, bunu belgelere dayanarak saptama olanağı şimdilik elimizde değildir. Ancak, bu çalışmaların kimler tarafından başlatılıp yürütüldüğü konusunda bazı bilgilerimiz vardır.

Bu konuda çalışmaları başlatan, eski Genelkurmay Başkanı Orgeneral Cemal Tural'dır. Tural, kişisel tutumu dolayısıyla "Ne İsa'ya, ne de Musa'ya" yaranamamış bir Genelkurmay Başkanıdır. Bir yandan sınır tanımaz bir sol düşmanlığı, öte yandan "anti-Amerikan"cı yurtsever tutumuyla birçok çevrenin eleştiri ve hışmına uğramış ve Genelkurmay Başkanlığı'ndan ayrılması hemen hemen herkesce sevinçle karşılanmıştır. Yerine Memduh Tağmaç'ın atanmasıyla ve "Sunay-Demirel" ikilisinin isteğiyle Tural "tasfiye" edilmiş oluyordu. Böylece Amerikalılara sağlanan "kolaylıkların" gözden geçirilimesini isteyen Genelkurmay Başkanı "saf dışı" ediliyordu!

Amerikalılara sağlanan ayrıcalıklara karşı çıkan eski "Kara Kuvvetleri Plan ve Prensipler" Başkanı Tümgeneral Celil Gürkan da, 16 Mart 1971 günü, "Türkiye'nin geleceğini ağır bir tehlike içine düşürmek" suçuyla devrilen Süleyman Demirel Hükümeti'nin imzasıyla emekliye sevkedilmiş, bir süre sonra işkencecibaşı Orgeneral Faik Türün'ün emriyle elleri ayakları zincirlenerek Göztepe'deki işkenceevinde sorguya çekilmiştir. Tümgeneral Celil Gürkan da bu yolla "tasfiye" olunmuştur!

Milli Savunma Bakanlığı Hukuk Müşaviri Hakim Albay Emin Değer, ikili antlaşmaları inceleyerek, bunların değiştirilmesi gerektiğini yetkililere bildirmiş ve Amerikalılara tanınan ayrıcalıkların ortadan kaldırılması gereğini savunmuştur. Hakim Albay Emin Değer de, 16 Mart 1971 günü Ankara dışına atanmış, bir süre sonra da ordudan ayrılmak zorunda kalmıştır. Bu "tasfiye" de böyle gerçekleşmiştir.!

Birtakım siyasal olayların gürültüsü uzaklaşınca, bazı cunta öykülerinin toz bulutu ortadan kalktıkça, insanı şaşırtan ve düşündüren acı gerçekler de birer birer gözler önüne serilmektedir...

(Yeniortam, 10 Ocak 1974)

MOZAİK...

Gazeteci Cüneyt Arcayürek, "Hürriyet" gazetesinde, 12 Mart öncesi cunta çalışmalarını anlatan bir yazı dizisi yayınlıyor. Bu dizide, yazarın kendi tanımıyla "gün ışığına çıkmamış" belgelerden yararlanılıyor. "Gün ışığına çıkmamış belgeler", kontrgerilla merkezinden işkence ile alınmış ifadelerdir. Yani, "yasa dışı" yollarla alınan ifadeler, yine "yasa dışı" yollarla Arcayürek'e iletilmiştir.

Bu ifadelerde birçok asker ve sivil kimsenin adları geçmektedir. Bunlar kimlerdir ve hangi siyasal görüşten yanadır? Önce bunu cevaplandıralım...

15 Mart 1971 tarihinde emekliye sevkedilen Tümgeneral Celil gürkan ve arkadaşlarından bir kısmı, görüşlerini CHP'ye yakın buldukları için parti genel merkezine başvurmuşlardır. Bunlar Celil Gürkan, Tuğamiral Vedii Bilgel, Albay Cavit Bayar, Hava Albay Nedim Arat, Albay Kadir Ok, Hakim Albay Emin Değer'dir.

Aynı gün emekliye sevkedilen Genelkurmay Merkez Dairesi Başkanı Tümgeneral Şükrü Köseoğlu, Demokratik Parti'ye girmiş ve bu partinin Kastamonu milletvekili adayı olarak seçimlere katılmışsa da, parlamentoya girmeyi başaramamıştı.

İhtilalciler arasında adı geçen Kurmay Albay Nusret Van, emekli olur olmaz Adalet Partisi'ne girmiştir. Kurmay Albay İlyas Albayrak yabancı sermayenin kurduğu "Fruko Genel Müdürlüğü'ne" getirilmiştir. Kurmay Albay Kemal Tunusluoğlu -ki Muhtıra'yı radyoevine götüren görevlidir- Agasi Şen'in Türk hava Yolları'nda genel sekreterlik yapmaktadır.

15 Mart 1971 tarihinde emekliye sevkedilen Hava Tuğgeneral Ömer Çekgör de, üniformasını çıkarır çıkarmaz, yabancı petrol şirketlerinin desteklediği "Türk Petrol" Ankara Grubu Başkanlığı'na atanmıştır.

Aynı gün emekliye ayrılan Tuğgeneral M. Ali Akar, Milas'ta köşesine çekilmiş ve adını unutturmuştur. Albay Kadir Tandoğan da köşesine çekilmiştir. Albay Mehmet Namlı bir şirketin müdürlüğüne getirilmiştir.

Levazım Albay Hasan Yalçınkaya, İstanbul'da Aksaray semtinde "Babanın yeri" adıyla bir meyhane açmış, İstanbul

mali polis eski müdürlerinden Rafet Kaplangı da yine İstanbul'da, Kadıköy'de bir büfe işletmeye başlamıştır.

Yarbay Ümran Şensezgin ise, Ankara halkevlerinde, halkevi vakfını işletmek için gece gündüz çalışmaktadır.

İfadelerde, "Devrim Konseyi" üyesi olarak adından söz edilen Piyade Albay Bedri Buluç, Orgeneral Türün'ün emir ve komutasıyla İstanbul'da önemli "operasyonlarda" görev yaptıktan sonra emekliye ayrılmıştır.

Korgeneral Hayri Yalçıner, geçtiğimiz ağustos ayında emekliye ayrıldıktan sonra, bazı gizli istihbarat örgütlerinde önemli görevler yürüten eşiyle birlikte mutlu yaşantısını sürdürmeye başlamıştı.

Kontrgerilla ifadelerinde "darbeci" olarak adı geçen Korgeneral İhsan Över, şu anda 2'nci Kolordu Komutanlığı yapmaktadır. Yine ihtilalciler arasında sayılan Kurmay Albay Kenan Güven 2'nci Ordu Lojistik Başkanı, Kurmay Albay Orhan Üstün de aynı orduda harekat başkanı olarak görevlerinin başındadır.

İhtilalcilerin Genelkurmay Başkanlığı'na getirecekleri söylenen Korgeneral Atıf Erçıkan da, 12 Mart'tan bir süre sonra, Amerika'ya "tedavi" maksadıyla gidip geldikten sonra emekliye ayrılmıştır. Bu korgeneralin, Tümgeneral Celil Gürkan ve arkadaşlarını "ihbar" ettiği, o günlerde ileri sürülmekteydi.

12 Mart 1971 tarihinde İstanbul zırhlı birliklerinde görevli Kurmay Albay Nedim Arat da bir turizm şirketinde çalışmaktadır.

Tank Binbaşı Yılmaz Akkılıç, ordudan ayrıldıktan sonra, bir süre gözaltına alınmış, daha sonra da sosyalist eğilimli "Yeni Dönem" adlı bir dergi çıkartmıştır.

Kontrgerilla ifadelerinde adı geçen ve sonradan Madanoğlu davasında da yargılanıp beraat eden Kurmay Albay Adnan Arabacıoğlu bir ticari şirkete, Kurmay Albay İbrahim Artunç da halkevlerinin bir şubesinde çalışmaktadır. Deniz Kurmay Albay Adnan Kaptan da orduda görev başındadır. Albay Hidayet İlgar İstanbul'da avukatlık yapmakta, eski arkadaşlarını savunmaktadır.

Sivillere gelince...

Orhan Kabibay, 12 Mart 1971 tarihinden sonra olanca gücüyle Erim Hükümetlerini desteklemiş, bir süre sonra

Ecevit'i ve partisini, "Marksist kışkırtıcılık.." gerekçesiyle suçlayarak önce Cumhuriyetçi Parti'yi kurmuş, sonra da partisiyle birlikte "alafranga sağcı" Turan Feyzioğlu'nun partisinde esas duruşa geçmiştir.

Fakih Özfakih, Cumhuriyet Halk partisi'nden ayrılmıştır.

Talat Turan, "Marksist-Leninist" eylemlere yol göstermek gerekçesiyle tutuklanmış, Milli Birlik Komitesi eski üyelerinden Numan Esin ve İrfan Solmazer ile birlikte yargılanmıştır.

Numan Esin, Alpaslan Türkeş'le birlikte Milliyetçi Hareket partisi'ni kurduktan sonra Türkeş'ten ayrılmış ve büyük bir "nakliyat şirketi" kurmuştur. 12 Mart geldiğinde Esin kırk kadar "TIR" kamyonun sahibi görülüyordu. Solmazer, seksen kadar deniz teğmeni ile birlikte yargılanıp beraat etmiş, Numan Esin'e Göztepe'deki işkenceevinde ağır işkenceler yapılmıştı. Solmazer ve Esin'in en yakın "kader" arkadaşı Orhan Kabibay da bu işkence seslerini Cumhuriyetçi Güven Partisi binalarından dinlemiştir.

Bu adları neden açıkladık? Nedeni şu.

12 Mart 1971 tarihinden hemen sonra Silahlı Kuvvetler'de bazı general ve albayların "komünist ihtilal" yapmak için hazırlandıkları, o günün basınında yazılıp çizilmişti. "Hürriyet Gazetesi" bu tür yayın yapanların başında gelmekteydi.

Şimdi soruyoruz: Bu komünist ihtial, bir yandan Tümgeneral Celil Gürkan gibi "ilericiler", öte yandan Tümgeneral Şükrü Köseoğlu gibi Demokratik Partililer, Kurmay Albay Nusret Van gibi Adalet Partililerle ortaklaşa mı yapılacaktı? Aynı komünist ihtilali, Orhan kabibay gibi "Mc Carthist"lerle, yabancı sermaye müdürleri ve temsilcileriyle mi planlanacaktı? Eğer gerçekten bu bir komünist ihtilal ise Korgeneral İhsan Över'in Kolordu Komutanlığı'nda, Kurmay Albay Kenan Güven ve Kurmay Albay Orhan Üstün'ün orduda görevleri nedir? Nasıl görev başında tutulmaktadır?

Türkiye'de birtakım basın mensubu, gizli örgütlerin "zabıt katipliğini" yapmayı "gazetecilik" saymaktadır Bu sorulara inandırıcı cevaplar vermeden "gün ışığına çıkmamış" belgelere dayanarak(!), hiçbir açıklama yapmış olamazsınız. 12 Mart gerçeği bunların çok ötesindedir. "Kimler neden" tasfiye olmuş ve hangi göstermelik gerekçeler bu iş için kullanılmış?

Bunu araştırabiliyor musunuz?!..

(Yeniortam, 12 Ocak 1975)

HAK ETMEDİLER Mİ?

12 Mart cuntacılarının başbakanlık koltuğuna oturttukları Profesör Nihat Erim, iktidara gelir gelmez, bazı üniversite profesörlerine yaylım ateşine girişiverdi hemen. Bu kamu Hukuku eski profesörüne göre, birtakım profesörler öğrencilerin beyinlerini yıkamış ve böylece "anarşik ortam" doğmuştur! Üniversiteierde "cadı kazanları" kaynamaya başladı. Profesörler birbirlerini ihbar ediyorlardı.

Birçok profesör, doçent ve asistan sıkıyönetim mahkemelerinde yargılandı. Bu davalarda "ihbarcı" profesör ve doçentlerin de adları ortaya çıktı. Fakat bu adlar dava dosyaları ile birlikte unutuldu gitti. İhbar edilenlerin bir teki bile mahkum olmadı. Her biri tek tek beraat etti. Böylece ihbarların ne için yapıldığı da ortaya çıktı.

Aynı fakültede, aynı kurullarda görev yapan "meslekdaşlarını" ihbar ederek, aleyhlerinde gerçek dışı beyanlarda bulunarak, "ilerici" öğretim üyelerini mahkum ettirmek isteyenler kimlerdi?

Evet, kimlerdi?

Bunlar, arkadaşlarını ihbar ederken, "şerefli" bir "vatan" görevi yaptıklarını ileri sürmekteydiler. Bu "şerefin" kamuoyunca da paylaşılması amacıyla Üniversitelerimizin bu "yüzakı" öğretim üyelerini birer birer açıklamayı gerekli görüyorum.

Önce Dil veTarih-Coğrafya Fakültesi'nden başlayalım...

Fakülte Dekanı Prof. Dr. Şerafettin Turan, aynı Fakültenin profesörlerinden Prof. Dr. Cemal Alagöz tarafından ihbar edilmiştir. Türk Ulusal Tarihinin büyük araştırmacılarından Prof. Dr. Mustafa Akdağ, bu ihbarla başlayan davada, kendisine "milliyetçi-toplumcu" etiket yapıştıran bir askeri savcıya ifade verdikten sonra mide kanamasından can vermiş ve sanık olarak mahkemeye çıkacağı gün "musalla taşına" çıkmıştır. Bu davada arkadaşlarını mahkum ettirebilmek için ifadeler veren öteki öğretim üyelerini açıklıyorum:

Prof. Dr. Emin Bilgiç (Saadettin Bilgiç'in kardeşi), Prof. Dr. Yaşar Önen, Prof. Dr. Kenan Akyüz, Prof. Dr. Mehmet Altan Köymen, Prof. Dr. Oluş Arık, Prof. Dr. Bahattin Ögel, Prof. Dr. Beynan Akyavaş, Doç. Dr. İsmail Kaynak, Asistan Kâzım Yaşar Kopraman, Asistan Hüseyin Sever.

Şimdi de, Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi'ne gelelim...

Fakülte doçentlerinden Dr. Metin Yeldan, aynı Fakültenin profesörlerinden Orhan Düzgüneş ve Prof. Dr. Nurettin Kaska tarafından ihbar edilmiş, Prof. Dr. Muhsin Yılmaz, Prof. Dr. Mustafa Işıkhan, Asistan Adem Ergün ve Asistan Orhan Kavuncu aleyhte ifade vermişlerdi. Bu sonuncusu öğrenciyken devrimci öğretim üyeleri ve öğrenciler hakkında ifadeler verdikten sonra Prof. Dr. Orhan Özgüneş tarafından asistan olarak atanmıştır!

Ankara İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi'nden de bir dosyanın tozunu silkeliyelim.

Prof. Dr. Necdet Özdemir ve Doç. Dr. Erzan Erzurumluoğlu, aynı okulda öğretim üyeliği yapan Prof. Dr. Naci Kınacıoğlu tarafından "Komünizm propagandası" yaptıkları gerekçesiyle ihbar edilmişlerse de, Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Savcılığı'nın 1971/105 sayılı kararı ile, söz konusu ihbar hakkında kovuşturmaya yer olmadığına karar verilmiştir.

Ankara Fen Fakültesi'ne de şöyle bir uğrayalım.

Doçent Dr. Burhan Cahit Ünal, Fakülte Dekanı Prof. Dr. Sevinç Karol tarafından ihbar edilmiş, açılan davada Prof. Dr. Bahriye Mursaloğlu meslekdaşı Doç. Ünal'ın mahkumiyetini sağlamak amacıyla ifade vermiştir. Aynı dekanın yaptığı ihbarla, Prof. Dr. Rauf Nasuoğlu, Prof. Dr. Nihat Şişli, Doçent Ahmet Aptik, Doçent Ethem Tokmakçıoğlu gözaltına alınmışlardı. Tokmakçıoğlu geçen yaz öldüğünde ihbarcı Dekan cenazeye çelenk göndermeyi de unutmamıştı.

Hacettepe Üniversitesi'ne de bir bakalım.

Siyasal Bilgiler Fakültesi eski Dekanı Prof. Dr. Mümtaz Soysal, Hacettepe Üniversitesi Profesörlerinden Prof. Dr. Ali Ertuğrul ve Prof. Dr. Vedat Sezer tarafından ihbar edilmiş, Prof. Dr. Osman Okyar da, iki profesörü doğrulayıcı beyanlarda bulunmuştur. İhbarların asılsızlığı anlaşılınca, Ankara Savcılığı bu iki ihbarcı profesör hakkında kovuşturmaya geçmişse de af yasağı imdada yetişmişti. Yine Soysal "Anayasa'ya Giriş" adlı kitabı için açılan davada, Ziraat Fakültesi Profesörlerinden Prof. Dr. Akif Kansu da Almanya'dan Askeri Savcılığa gönderdiği bir mektupla "kafileye" katılmayı ihmal etmemiştir.

Kendi fakülteme, Ankara Hukuk Fakültesi'ne gelince.

Fakültenin o zamanki Dekanı Prof. Dr. Erol Cansel, 12 Mart 1971 tarihinden önce yapılan bütün yürüyüşlere katılıp, forumlarda konuşarak devrimci öğrencilere kendisinin ne kadar "devrimci" olduğunu anlatmaya çalışırdı. Cansel'in:

- Böbrek iltihabından öleceğime faşist kurşunuyla ölmeye razıyım... türünden konuşmaları bütün fakültede bilinirken, bu profesör, 12 Mart'tan sonra Askeri Savcılığın kapısını aşındırarak, beni ve bazı öğrencileri mahkum ettirebilmek için ifadeler vermiştir. Cansel'i bir süre sonra "Ülkücü Öğretmenler Derneği" kongre başkanlığında gördük. Doçent Dr. Seyfullah Ediz de, yine beni ve Doç. Dr. Mukbil Özyörük'ü mahkum ettirmek için elinden geleni yaptı. Mahkemede vatan kurtaran arslanlar gibi, MİT elemanının ihbarlarını destekleyici ifadeler verdi. Bu ifadeyi verdikten sonra, kırk yaşının "baharında" askerlik görevini Genelkurmay'da yaptı. On yıllık asker kaçaklığı suçu da hiç hatırlanmadı nedense! Şimdi Orta Doğu Teknik Üniversitesi Kamu Personeli Sendikası'nda hukuk müşavirliği yapmaktadır.

İhbar edilen öğretim üyeleri ve yardımcıları tek tek beraat etti. Geriye bu ihbar dosyaları ve bu adlar kaldı, işte: Yirmi profesör, iki doçent, beş asistan.

Şimdi ne düşünüyorum bilir misiniz. Bu ihbarcı profesör, doçent ve asistanlara, "vatana" yaptıkları "yüksek" ve "şerefli" hizmet için "altın", "gümüş" ve "bronz" madalya takılsa!

Hak etmediler mi?

(Yeniortam, 30 Aralık 1974)

O.D.T.Ü DOSYASI...

Bugün hep birlikte O.D.T.Ü. dosyası tutanaklarına göz atalım.

Askeri Savcı: Hakim Yarbay İhsan Şenel. Tutanak katibi: Öncel Gürkan. Soruşturma yeri: Sıkıyönetim Askeri Savcılığı. Soruşturma tarihi: 28.7.1971.

Vaki davet üzerine geldiği görülen Mehmet Kıcıman huzura alınıp ifade ve hüviyetinin tespitine geçildi.

Hüviyeti: Mehmet Kıcıman, Nafiz oğlu, 1932 doğumlu, halen Ankara Ant Sokak, 5/1, Çankaya'da oturur. O.D.T.Ü. İnşaat Bölümü Profesörlerinden. Soruldu: Üniversitemizde aşırı sol düşünceleri bakımından talebelerin yanında olan kimseleri ben sadece kendi bölümümde olanları değerlendiriyorum. Bunlar konuşmaları, hareketleriyle fikirlerini belli ediyorlar Bunların isimleri Sedat Özkol, Ertan Acaroğlu'dur Sedat Özkol'un 10 Haziran 1970 tarihli Milliyet Gazetesi'nde zihniyetini aksettiren Türkiye halklarından bahseden bir yazısı mevcuttur. Kendisi zaten Amerika'da iken aşırı sol fikirlerinden dolayı arkadaşlarının dikkatini çekmiştir. Onunla beraber Amerika'da bulunan Yük. Müh. Bnb. Erol Tezcan ve Yük. Müh. Bnb. Yücel Erden bana durumu anlatmışlardı...

Bu da başkası:

Hüviyeti: Rahmi Magat, Fevzi oğlu 1927 doğumlu. Bursa nüfusunda kayıtlı, halen Ankara Kavaklıdere, Alaçam Sokak, 24/7'de oturur. O.D.T.Ü. Hukuk Müşaviri ve serbest avukat.

Hadise soruldu: Ben 1960 senesinden beri O.D.T.Ü.'nin Hukuk Müşavirliğini yapmaktayım. Rektör Kemal Kurdaş üniversitede her türlü fikirlerin serbestçe tartışılabileceğini kabul ediyordu. Bu müsamaha neticesi her türlü sol fikirler ve olaylar üniversitede konuşuluyor ve tartışılıyordu. Yalnız sol temayüllü olanlar miktarca fazla ve biraz daha cesurane hareket ettiklerinden karşı gruba faaliyet imkanı tanımıyordu. Ben şahsen bu düşüncenin karşısında olduğumu Kemal Kurdaş'a söylüyordum. Bu bakımdan üniversiteye Çetin Altan, İlhami Selçuk, Muammer Soysal gibi sol fikirde olanlar konferans vermek üzere geliyorlardı. Yine üniversitede Nazım Hikmet köşesi, Vietnam köşesi yapılabiliyordu... Disiplin kurulundaki tartışmalarda talebelerin bu hareketleri bağımsız Türkiye için yapıyorlar şeklinde müdafaa oldu. Bunu yapanların başında Yılmaz İnkaya gelir...

Bir zamanlar Ankara Barosu Başkanlığı yapan bu "çok saygı değer" hukuk müşaviri, eski rektör Kemal Kurdaş'ı suçladıktan ve bazı öğretim üyelerinin adlarını verdikten sonra bir de şu açıklamayı yapıyor:

- Hüseyin Batuhan ismindeki Beşeri İlimlerdeki Bölüm başkanı arkadaşımız, öğretim görevlilerinden öğrencilere ideolojik

tesir icra ettiğini yazıyla bildirdi. Bunların bir kısmına mukavele tazelemedi. Bir kısmının da mukaveleleri feshedildi...

"Tolerans" konusunda doktora tezi veren Hüseyin Batuhan da bazı öğretim görevlilerini üniversiteden attırabilmek için yazılar yazmış. Sen gel, dış ülkelerde "Batıda tolerans fikrinin gelişimi" diye doktora tezi hazırla, sonra da kendi yurttaşlarını, kendi meslektaşlarını üniversiteden attırabilmek için yazılar yaz. Aferin doğrusu!

Bir zamanlar Türkiye Milli Gençlik Teşkilatı ve Ankara Barosu başkanlığı yapan Rahmi Magat ifadesini şöyle tamamlıyor:

Bu hususları genel olarak ben Cumhurbaşkanına iadeli taahütlü bir mektupla bildirdim. Bunun bir kopyası bendedir. İstendiğinde verebilirim.

Üniversite hukuk müşaviri, devrin Cumhurbaşkanı Cevdet Sunay'a bütün bildiklerini bildirmiş, kırk bir kere maşallah!

Gelelim üniversitenin şimdiki Rektörü Prof. Tarık Somer'e. Tanık Tarık Somer: Mehmet oğlu, 1926 doğumlu. Elmas'tan doğan, D. Veli nüfusunda kayıtlı, Ankara, Esat Caddesi, 42/5'te oturur. O.D.T.Ü.'si Kimya Mühendisliği Bölümü'nde öğretim üyesi.

Bu "zat-ı şerif" sonradan Amerikan firması müteahhitlerinden, Süleyman Demirel'in partisinden milletvekili seçilen Prof. Mustafa Parlar'ın rektörlük seçimi sırasında olup bitenleri anlatırken, öğretim üyesi arkadaşlarını şöyle suçlamaktadır:

- Aşırı solda talebelerin yanında olanlar, toplanarak kalkıp aleyhte konuşuyorlar ve Mustafa Parlar'ın geçmiş hizmetlerine kara sürüyor ve küçültücü sözler söylüyorlardı. Bunlar arasında Sedat Özkol, Halit Çakır, Kemal Ertopçuoğlu, Erhan Karaesmen gibi şahısların bulunduğunu, ayrıca kapıya sık sık gelip Yaşar Gürbüz'ün Halit Çakır'a birtakım direktifler verdiğini gördüm. Elektrik mühendisliği başkanlığına getirilen Nazif Tepedelenlioğlu, dekanlığa getirilen Erdoğan Tekin, rektör yardımcılığına getirilen Ertan Acaroğlu tamamen talebenin paralelinde çalışmış kimselerdir...

Bu da üçüncüsü...

Şimdi işlere bakınız: Profesör Mustafa Parlar Adalet Partisi milletvekili olmuş. Devrimci öğretim üyeleri birer birer ayıklanmış. Tarık Somer Rektörlüğe seçilmiş. "Operasyon" tamamlanmış.

Şu rastlantıya ne dersiniz: Rektörlük Hukuk Müşaviri Rahmi Magat, bu "saygı değer" avukat, üniversiteye karşı açılacak davalarda rektörlüğü savunacak. Üniversitede çalışan kamu personelinin avukatlığını da Doçent Seyfullah Ediz yapıyor. Geçen hafta bu köşeden Seyfullah Ediz'i de tanıtmıştım. O da, Ankara Hukuk Fakültesi'ndeki devrimci öğretim üyelerini mahkum ettirebilmek için savcılık kapılarına koşmuştu. Rahmi Magat, işveren vekili olarak rektörlüğü, Seyfullah Ediz, sendika vekili olarak üniversitede çalışan öğretim üyelerinin haklarını savunacak.

Ne denir?.. Bu da güzel rastlantıdır!

Geçen hafta, askeri mahkemelerde arkadaşlarını mahkum ettirebilmek için koşturan profesör, doçent ve asistanların adlarını açıklamış ve bunlara "altın", "gümüş" ve "bronz" madalya verilmesini önermiştim. Yukarıda adları geçenleri de sık sık hatırlamak gerekiyor.

Profesör Tarık Somer'in, Hukuk Müşaviri Avukat Rahmi Magat'ın, Profesör Mehmet Kıcıman'ın ve Hüseyin Batuhan'ın üniversite bahçesine heykellerinin dikilmesini öneriyorum...

(Yeniortam, 6 Ocak 1975)

BUNLARI DA TANIYALIM...

Geçen haftalarda bu köşeden, baskı döneminde arkadaşlarını mahkum ettirebilmek için askeri mahkemelere koşan öğretim üyelerinin birer birer adlarını açıklamış, bunlara akademik kariyerlerine göre, "altın", "gümüş" "bronz" madalyalar verilmesini önermiştik. Bir başka yazımızda da Orta Doğu Teknik Üniversitesi dosyasından tutanaklar okumuş ve bazı öğretim üyeleri ile Üniversite Hukuk Müşaviri'nin üniversite bahçesine heykellerinin dikilmesini istemiştik.

Bugün de bu iki yazıyı tamamlayan başka bilgiler vereceğiz.

Konumuz, bilirkişilik...

12 Mart 1971 tarihinden sonra, gözaltına alınan ve tutuklanan öğretim üye ve yardımcıları hakkında bilirkişi raporları düzenleyen öğretim üyelerinin de bilinmesinde yarar ummaktayız. Bunlara da "özerklik şilti" verilmesini üniversitenin yetkili kurullarına öneriyoruz.

Şimdi açıklayalım.

Siyasal Bilgiler Fakültesi eski Dekanı ve Anayasa Hukuku Profesörü Mümtaz Soysal, "Anayasaya Giriş" adlı ders kitabından ötürü, Askeri Savcı Aptülbaki Tuğ'un kaleme aldığı bir iddianame uyarınca "komünizm propagandası" yaptığı gerekçesiyle yargılanmıştı. Kitabın yayınlanışı üzerinden altı ay geçtiğinden, Basın Yasası gereğince bu kitap hakkında dava açma olanağı yoktu. Ancak:

Dersler bu kitaba dayanılarak verilmiştir... denilerek "Anayasaya Giriş" adlı kitap dolayısıyla yine yargılanmış oluyordu.

Neyse...

Duruşmalar sürüp durdu. Soysal'ın avukatları Uğur Alacakaplan, Ahmet Tahtakılıç ve Turan Güneş'ti. Davaya bakan 3 No.lu Askeri Mahkeme, kitabın incelenmesi için bir bilirkişi kurulu seçti.

Kurulu tanıtalım... İstanbul İktisat Fakültesi Profesörü Sabahattin Zaim... İstanbul Hukuk Fakültesi Anayasa Hukuku Profesörü Selçuk Özçelik... İstanbul İktisat Fakültesi Profesörü Amiran Kurtkan... İstanbul İktisar Fakültesi Profesörü Nevzat Yalçıntaş... İstanbul Hukuk Fakültesi Profesörü Ayhan Önder

Bu pek sayın profesörler, hazırladıkları bilirkişi raporunda:

Kitapta komünizm propagandası vardır... demişler, ama Askeri Yargıtay:

Bu profesörler tarafsız sayılmaz... gerekçesiyle yeni bilirkişiler seçilmesini istemişti. Mahkeme:

Hayır bunlar tarafsızdır... diye diretmiş, bu "har-gür" devam ederken Af Yasası çıkmış ve dava da ortadan kaldırılmıştı.

Bilirkişilerden Ayhan Önder, askerlik görevini kırk yaşının baharında yerine getirmek amacıyla Tuzla Piyade Okulu'na katılmış ve "vatan hizmeti"ni Selimiye Kışlası'nda sıkıyönetim "emrinde" geçirmiştir. Bu bilirkişilerden bazıları, son zamanlarda bildiri yayınlayan "sağcı" profesörlerin en önünde "arz-ı endam" eyleyerek, "tarafsızlıklarını" bir kez daha kanıtlamışlardı!

Yine Siyasal Bilgiler Fakültesi Öğretim Üyelerinden Doç. Dr. Özer Ozankaya ve Doç. Dr. Mete Tuncay, birlikte yaptıkları bir çeviri nedeniyle tutuklanmışlar ve haklarında "komünizm propagandası" gerekçesiyle kamu davası açılmıştı.

Bu dosyanın da bir ünlü bilirkişisi var. İstanbul Hukuk Fakültesi amme hukuku öğretim üyesi pek sayın üstad Ord. Prof. Dr. Recai Galip Okandan... Üstadın bir başka bilirkişiliğini de açıklayalım yeri gelmişken. İstanbul Yüksek Öğretmen Okulu öğrencilerini yayınladığı bir bildiri, üstad Okandan ile birlikte Ord. Prof. Dr. Sulhi Dönmezer ve asistanı Dr. Kayhan İçel'e gönderilir. Bu üç bilirkişi bildiriyi inceleyerek, "Suç yoktur..." derler. Dosya numarasını verelim: İstanbul Basın Savcılığı, 968/59. Tarih: 26.1.1968.

Aynı bildiri, bu kez yine üstad Okandan ile birlikte yine ünlü üstadlardan Ord. Prof. Dr. Sulhi Dönmezer'e gönderilmiş. Bu kez yanlarında, Dünya gazetesi sahibi Bedii Faik'in kardeşi ; İlhan Akın da bilirkişi olarak seçilmiştir

Aynı üstadlar, aynı ordinaryüsler, aynı profesörler, aynı hukuk doktorları, yani üstad Okandan ile üstad Dönmezer, daha önce "Suç yoktur..." dedikleri bildiri için:

Bu bildiri Türk Ceza Kanunu'nun 159'uncu maddesini ihlal eder... deyip basmışlar imzayı. İnanmazsanız, bunun da dosya numarasını verelim: İstanbul 6'ncı Ağır Ceza Mahkemesi, 968/1029.

Bu ünlü Ord. Prof. Dr. Sulhi Sönmezer benim için de bilirkişi raporu vererek, hakkımda kamu davasının açılmasını sağlamıştı. Bir de Yılmaz Günal adında doçent var. Bunu da unutmayalım sakın.

Yılmaz Günal, Siyasal Bilgiler Fakültesi Ceza Hukuku doçentlerindendir. 12 Mart Muhtırası dolayısıyla yazdığımız bir yazı için bu doçent, bilirkişi seçilmiş ve raporuna şunları yazmıştır:

- Orduya.. "Uyanık ol" anlamının mevhumu muhalifinden "uyuyor" demekte TCK. 159/1'in yani devletin askeri kuvvetlerini tahkir ve tezyif suçunun unsurları bulunduğu kanaatına vardık...

Uyanık ol demek, uyuyorsun demekmiş!..

Bunun dosya numarası da: Ankara Basın Savcılığı Hazırlık 1971/251'dir. Bu rapora dayanılarak hakkımızda tutuklama kararı çıkmışsa da Ağır Ceza Mahkemesine çıktığımız ilk duruşmada beraat ettik, sonradan.

Bugün de sizleri bu bilirkişilerle başbaşa bıraktık. Beğendiniz mi?..

(Yeniortam, 22 Ocak 1975)

PERDELERİN ARKASI...

1933 yılının 26 Şubat akşamı Alman Millet Meclisi binasının dört bir tarafından ateşler fışkırmaya başladı. Siyasal tarihte "Reichstag yangını" diye anılan büyük olay başlamıştı. Hitler göğe yükselen alevlere bakarak, yanındakilere:

Şimdi artık sosyalistleri demir yumrukla yok etmemize kimse engel olmayacak... diye sesleniyor, Hitler'in "propagandacısı" Dr. Goebels de:

- Bu bir sinyal ateşidir... diye bağırıyordu. Ertesi gün Hitler yanlısı gazeteler bu başlıkla çıktı.

- Sinyal ateşi...

Hitler, yakın çalışma arkadaşları ile birlikte, konuşarak, kesin emirlerini verdi:

- Bütün sosyalistler tutuklanmalıdır...

Yangının nedeni henüz belli olmadan gece saat onbirde devrimci milletvekilleri, yazarlar, sendikacılar, öğrenciler, hukukçular birer birer, evleri basılarak tutuklanıyordu. Ülkedeki bütün ilericiler, "anarşi çıkarma" "milli bütünlüğü parçalama" gibi gerekçelerle suçlanmaktaydı. Anayasal özgürlüklerin hepsi bir gece içinde yürürlükten kaldırılmıştı. Dr. Goebels hatıra defterinde bu olayı şöylece tanımladı:

- Führer ile olan konuşmamızda sosyalistlere karşı açılacak savaşın ana hatlarını çizdik, Şimdilik doğrudan doğruya karşı tedbirleri almaktan kaçınacağız. Devrim girişimi bundan önce alevlenmelidir. Uygun bir anda darbemizi indireceğiz...

"Uygun an", Alman Millet Meclisi binasının yakılmasıydı! Bu yangın ustaca planlandıktan sonra faşizm saldırıya geçti: Bütün ilerici aydınlar tutuklandı, küçük burjuva ilericileri susturuldu, anayasal haklar ortadan kaldırıldı, binlerce kitap sokak ortalarında yakıldı. Hitler ve yakınları bu yangın için:

Tanrısal belirti... bir devri başlatan sinyal ateşi... diyordu kendi aralarında.

Bu yangını çıkarmaktan sanık olarak Bulgar sosyalisti Dimitrov tutuklanarak yargılanmaya başladı. Fakat, Hitler'in savcıları Dimitrov'u suçlayacak bir tek kanıt bile bulamadılar. Dimitrov, sonradan dünya Adalet tarihine geçecek bir savunmayla, kendi suçsuzluğunu kanıtladı.

Bu savunmayla birlikte, bazı olaylar da aydınlanmaya, yangının, Goebels'e bağlı SS militanlarınca çıkarıldığı yolundaki belirtiler de su yüzüne çıkmaya başladı.

Hitler rejimi, nasyonal-sosyalizmin egemenliğini kurabilmek için bu tür olaylardan yararlanmak istiyor ve devletin bütün olanaklarını bu amaçla kullanıyordu. Dimitrov, Alman Millet Meclisini yakma suçuyla tutuklandığı zaman verdiği dilekçede:

Bir sosyalist olarak, bireysel terörizme karşıyım. Çünkü bu davranışlar, yığınların ekonomik ve politik mücadelesiyle bağdaşmamaktadır... demekteydi. Yargılama sonunda Dimitrov beraat etti...

Bunları neden anlatıyorum? Gözlerimizi Türkiye'ye çevirelim, isterseniz...

12 Mart Muhtıra'sını izleyen günlerde sıkıyönetim mahkemeleri kurulmuş ve tam bugünlerde, henüz üzerinden sır perdesi kalkmayan "Elrom olayı" gerekçe yapılarak ülkedeki bütün aydınlar bir gece içinde cezaevlerine doldurulmuştur. Bundan sonra olaylar birbirini izlemiştir. Devlet radyo ve televizyonundan aylarca:

Anarşistler ve komünistler, düzenledikleri "sabotajlarla" Kültür Sarayı'nı yakmışlar ve Marmara vapurunu da batırmışlardır... diye yayınlar yapıldı. Birtakım işçiler ve öğrenciler, "sabotaj düzenleme" suçuyla yargılandı. Bu arada ülkedeki bütün aydınlar üzerinde baskılar yoğunlaştı. Anayasal haklar ortadan kaldırıldı ve halkoyu ile yürürlüğe konan 1961 Anayasası, zorlama yönetmelerle "tağyir, tebdil ve ilga" edildi. Aydınların evlerinden toplanan binlerce kitap ya yakıldı ya da denize döküldü. Aynı günlerde devrin hükümetleri adına yayınlanan "Beyaz Kitap - Türkiye Gerçekleri ve Terörizm" adlı kitapta da;

Marksist-Leninist ihtilalciler, bu binayı burjuvazinin hizmetindeki bir eser olarak vasıflandırmışlar ve zaman zaman fazla zararlı olmayan saldırılarda bulunmuşlardır. Nihayet 27 Kasım 1970 gecesi, önceden planlanmış bir sabotaj neticesi Kültür Sarayını yakmışlardır. Sabotajda bilfiil görev alanlar, aşırı solcu bir sendikanın bazı üyeleri ile Türkiye İşçi Partisinin bir üyesidir... denilmektedir. Devlet adına, hükümet adına yayınlanmıştır bu kitap.

"Sabotaj Davası" sanıklarının hepsi de beraat etti. Böylece "Beyaz Kitap"daki, koskoca "kara yalan" da devletin belgeleri arasına katıldı.

İşte gördünüz... Şu 12 Mart'ın bir hesabı sorulabilseydi, kimbilir Türkiye'yi ve ülkenin yöneticilerini yeni baştan nasıl tanıyacaktık?

(Yeniortam, 17 Kasım 1974)

BİZİ DİNLER MİSİNİZ?

Anayasanım 17'nci maddesine göre "haberleşmenin gizliliği" güvence altındadır. Ceza Yasası'nın 200'üncü maddesinde de, telefon konuşmalarını dinleyenlerin üç aydan üç yıla kadar cezalandırılacağı hükme bağlanmıştır. Anayasa ve yasa böyle ama, ülkemizde,

- Kim takar Yalova Kaymakamını... deniliyor açıkça.

Elimde yayınlanmamış bir MİT belgesi var. Bu, gizli dinlenen bir telefon konuşmasının tutanağıdır. Tutanak, 19/20 sayılı, 20.5.1971 tarihli ve "A.T. As. Sav." imzalı. İmzanın yanında bir de 1.6.1971 tarihi atılmış. Telefonda konuşanlar emekli Albay Yaşar ile Teğmen Erman'dır. Yaşar Başaran, 27 Mayıs, 22 Şubat ve 21 Mayıs ihtilallerine katılmış. 21 Mayıs'tan sonra da uzunca bir süre cezaevlerinde kalmış Yaşar Albay. 12 Mart'tan önce de, bir başka ihtilal örgütü kurmakla suçlanmış ve yine Mamak'a yollanmış. Bu yüzden "iyi sıhhatte olsunlar" hiç sevmezler emekli albayı.

Teğmen Erman ise, Mamak Cezaevinde görevli yedek teğmendir. İzmir Ziraat Fakültesini bitirmiş, kibar saygılı bir genç. Askerliğini Mamak'ta yapıyor. Cezaevinde görevli. Albay Başaran'la cezaevinde görevliyken tanışmışlar.

Ünlü "balyoz harekatı" başlayıp, "rehine operasyonu" yapıldığı günlerde, Yaşar Albay, cezaevine telefon ederek Teğmen Erman'la konuşur. MİT de bu konuşmayı dinler ve bir tutanakla saptar. Buyurun belgesini:

"Yaşar Başaran - Teğmen Erman.

Yaşar: Dün Memduh Çelen ile telefon ettik. Tuncay vardı. O da senin gibi iyi çocuk. Memduh İzmir'e gidiyor. Oradan Kuşadası'na geçecek. İşi varsa söylesin dedi.

Erman: Ne zaman gidiyor?

Yaşar: Birkaç gün sonra...

Erman: Bizim ev Karşıyaka'da. Ters gelir ona. Memduh Albay nasıl?

Yaşar: Vilayette Satınalma Komisyonu Başkanı. Az işi var Adresin ne senin İzmir'de?

Erman: 1691 sokak 39/2 veya 1689 sokak No. 21. İki katlıdır ev.

Yaşar: Olur canım... Orası kalabalık mı?

Erman: 229 mevcut var.

Yaşar: Avukat Halit Çelenk geldi mi?

Erman: Duymadım.

Yaşar: Senin gibi iyi bir çocuk orda. Üzülmem. Bana eve de gel veya telefon et. Tel: 176198. Gençlik Caddesi, 91/7 Altında PTT ve pastane var...

Tutanaklarda bazı notlar da var. "Tuncay" her kimse, onun için bir not düşülmüş. Tutanağın altında da:

Yaşar'ın tutuklu adedi ve Halit Çelenk hakkında bilgi almak için telefon ettiği aşikar... denilmiş.

Yaşar Başaran'ın cezaevine bilgi almak için telefon edip etmediği "aşikar" mıdır, bilemeyiz ama, telefon dinlemenin suç olduğu "aşikar"dır. Bunlar suçtur da, kimse kovuşturma açmış mıdır acaba? Açmamıştır... Açamamıştır.

İşkence yapmak da suçtur? Herhangi bir savcı dava açabilmiş midir? Açamamıştır... Açmamıştır.

Neden? Türkiye'de demokratik hukuk devleti(!) vardır da ondan...

Sanıklara işkence yapılır. Bunlar, hem sanıklar hem de avukatları tarafından birer birer ortaya atılır. 12 Mart yönetimi hemen verir yanıtını:

- İşkence iddiaları komünistlerin yalanıdır.

Sonra, özel teşebbüsçü Faik Türün Paşa, işkencelerin nerede ve nasıl yapıldığını anlatır kuzu kuzu. Sonra da ekler:

Sadece ben mi yaptım? Eskiden ne yapılmışsa, benim zamanımda da o yapılmıştır...

Aldınız mı ağzınızın payını? Laf yetiştirilir mi hiç koskoca Türün Paşaya?

Telefonların dinlenmesi de böyledir. 12 Mart'ın Ulaştırma Bakanı hemen yapar açıklamasını:

- Hiç kimsenin telefonu dinlenmiyor.

İşte size belgesi. Şimdi o Ulaştırma Bakanını bulup sorsak:

Beyefendi, ayıp değil mi; bu yaşınızda yalan söylüyorsunuz?

Bunlar "ağırbaşlı" "ciddi" devlet adamlarıdır. Olağanüstü dönemlerde hep bunlar göreve çağırılır. "Oturaklı adamlardır" Hele bu yalanları söyleyenler... Bile bile yalan söylerler. İşkenceleri de bilirler:

-İşkence yapılmamıştır... derler. Telefonların dinlendiğini de bilirler.

Telefonlar dinlenmiyor... derler. Üstelik bir de, bütün bunları, "memleketin yüksek menfaatleri için" yaptıklarını da söyler.

Yukarıda sadece bir tek belge sundum. Dostum Avukat Enis Coşkun ise "Gizli Dinleme" adıyla yayınladığı kitabında, bu konuyu bütün ayrıntılarıyla incelemiş. Sıkıyönetim Mahkemelerindeki belgeler tek tek kitaba alınmış. Ayrıca bu konuda Anayasa Mahkemesi ve Yargıtay kararlarına da yer verilmiş. Bütün bunları "12 Mart büyükleri" okurlar mı dersiniz? Bilmem ki!..

Bir telefon etsek de sorsak. Bizi dinlerler mi acaba?..

(Yeniortam, 8 Haziran 1974)

KAYBEDEN KİM

Yargıçlık, dünyanın en saygıdeğer mesleklerinden biridir. Haklı haksız, suçlu suçsuz, yargıcın vicdan duygularının dirhemleriyle adalet terazisinde tartılır. Yargıya karşı güvenin azalıp yokolduğu toplumlarda demokratik düzenin geleceği de şüpheye düşmüş demektir.

Yargıç, cüppesi ile kürsüye çıkmadan önce, içinde yaşadığı toplumun değer yargılarıyla kuşatılmıştır. Kararlarında, ister istemez bu değer yargıları yansımaktadır. Olağanüstü dönemlerde, siyasal nitelikteki davalarda bu değer yargıları, bazen adalet duygularını özünden saptıracak, tehlikeli görünümler içine girebilmektedir. Siyasal değer yargılarını aşıp, olaya bir

üçüncü kişi soğukkanlılığı ile bakabilen yargıçlar ancak ve ancak, topluma ve adalete katkıda bulunabilirler. Yoksa:

Getirin, onu da atalım içeri... tutkusu, önce bu yargıcın kişiliğini, sonra önüne getirilen davayı, sonra da adalet duygularını yıpratır. Olağanüstü dönem geçip de sular durulunca:

- Bizim sırtımızı sıvazlayanlar nerede?.. gibi şaşkınlık belirtileri ile iddianameler düzenleyip, söylevler vermek tarafsız bir hukukçuya hiç yakışmaz. İstanbul'da bir askeri savcının bu yoldaki demeci, "12 Mart Hukuku" anlayışını tam anlamıyla yansıtmaktadır. Askeri savcı bu sözleriyle, 12 Mart'tan sonra hukukun değil, siyasal baskıların yürürlükte olduğunu, bir çaresiz yakınma biçiminde de olsa açıklamış oluyor. Söyleyen biz değiliz, açıklayan kendileri. Ne denir?!..

Bazı yargıçların tutumları çok ilginçtir. İki üç yıldır, yüz, iki yüz kişi önüne getirilmiş, hepsini tutuklayıp ağır cezalara çarptırmış bir yargıcın, verdiği kararların hepsi de "esastan" bozulmuştur. Fakat aynı yargıç "mümtâzen terfi" de etmiştir üstelik. Kararlarında "Ülkü Ocaklı gençler vatanseverdir" gibi siyasal değer yargıları yer almış, "İşkence doğruyu söyletmişse suç sayılmaz"... gibi suçu "tahrik" ve "teşvik" niteliğindeki kararları yazabilmiş. "Gizli olarak yaptırdığım soruşturmadan suçlu oldukları anlaşılmıştır", "Sokaktaki adamlar bile suçlu olduğunu biliyordu" gibi, hiçbir yargısal işlemde bulunmaması gereken gerekçe ve saplantılar yoluyla insanları cezaevlerine atmış bir yargıcın, hiçbir sorumluluğu olmaz mı acaba?..

Bir olağanüstü dönemde, her nasılsa böyle bir göreve atanmış olan bir yargıcın:

Biz içeri atalım da, Yargıtay bozsun... mantığı ile görev yapması, kendi mesleğine karşı bir saygısızlık olmuyor mu acaba?

Bilmem olmuyor mu?..

Yasalarımızda "Adliye'nin manevi şahsiyetine hakaret" biçiminde yer alan yaptırımlar bulunmaktadır. Bize sorarsanız, her kararı Yargıtay'ca bozulan, her tutumuyla bir siyasal görüşün sözcülüğünü yapan yargıçlardır Adliye'nin "manevi şahsiyetine" hakaret edenler!..

Bu tür bir yargıcın geçenlerde bir şehir kulübünde yaptığı konuşma, bizim de kulaklarımıza ulaştı.

- Hoca, hoca, dedim, kolundan tutar atarım içeri...

- Aslında hiç suçu yoktu. Savunur mu başkalarını!.. Ona da beş on yıl verip susturalım dedik...

O hinoğlu hini mahkum edebilmek için çok uğraştım. Çok zeki kerata... gibi, bir hukukçunun dilinden çıkmayacak sözlerle övünülmektedir açıkça.

- Kim bu yargıç?... diyeceksiniz.

Adı önemli mi?.. derim ben de. Ahmet oğlu, Mehmet oğlu, şu oğlu, bu oğlu. Kim olduğu önemli değil. Belirli kişilerle uğraşmak diye amacımız yok. Yanlış bulduğumuz, adalet duygularını yaralayıcı nitelikte gördüğümüz davranışları sergilemek istiyoruz sadece, işte o kadar.

Bu yargıçların yanında, mahkumiyet hükümlerine katılmadığı için karar günü görevinden alınan, istenilen cezalara imza atmadığı için uzak illere sürülen niceleri var. Aynı kürsülerde görev yaptılar bu saygıdeğer yargıçlar da! Bazıları hukukun, bazıları da sırtalarını sıvazlayanların üstünlüğüne ve yüceliğine inandılar.

Kim kaybetti ama?..

Cezaevinde dövülen, hücrelere atılan, ellerine kazma küek verilip çalıştırılan, yüznumara temizlettirilen, buz kırdırılan aydınlardan, işkence masalarında sakat kalan kurmay subaylardan, genç öğrencilerden, fidan gibi genç kızlardan sözetmiyorum.

Kaybeden, adalet duygusudur. Yaralanan, yargı erkidir. Hırpalanan, hukuktur.

(Yeniortam, 7 Ekim 1974)

MATERYALİST...

Parlamentodaki son görüşmede, bazı bilimsel kavramlar da ortaya atıldı. MSP sözcüsü, AP'liler için:

- Sizler materyalistsiniz... deyince muhalefet sıralarından bir uğultu yükseldi.

- Materyalist sensin... gibi sataşmalar duyuldu.

Bilimsel kavramların bazıları günlük dilde de kullanılır. Örneğin hukuk dilinde "tasarruf" denildiğinde "işlem" akla gelir.

Aynı "tasarruf" kavramı ekonomi biliminde bir başka anlamı içerir. Bunun gibi, "oportünist" sözcüğü günlük dilde, "firsatçılık" anlamında kullanılırken, Marksist terminolojide bambaşka bir anlama gelmektedir.

"İdealist" sözcüğü de böyledir. Bir insan için "İdealisttir..." denilirse, bu insanın, bazı inançlara ve ülkülere sahip olduğu, bunları gerçekleştirmek için bütün özverisi ile çalıştığı anlatılmak istenir günlük konuşmalarda.

Oysa "idealizm" felsefede bir başka anlamda kullanılmaktadır. Bu anlamda "idealizm" materyalist düşünenin karşıtıdır. Materyalizm ise, giderek, "diyalektik materyalizm" denilen Marksist felsefe yöntemini oluşturmuştur. Toplumsal bilimleri Marksist yöntemle inceleyen bilim adamlarına, "Diyalektik materyalist görüş sahibi..." denilir. Felsefede, Marksizm'in tersine idealizm, doğanın toplumun ve düşüncenin gelişme yasalarını "objektif aklın" birer ürünü sayar. "Diyalektik materyalist" görüş ise, toplum olaylarını, sınıflararası uzlaşmaz çelişki zinciriyle açıklayan bu çelişkinin karşılıklı etkilerini inceler.

İşte bu bilimsel kavramlar, özlerinden soyutlanarak kullanılmaktadır şimdi. Bir süre sonra:

- Pis materyalist... denilecek. Buna karşı:
- Babandır... karşılığı verilecektir.

Bana materyalist diyecek adamın ağzını yırtarım... gibi tartışmalara da tanık olacağız galiba bu gidişle.

Şimdi Adalet Partisi'ne: "Materyalist" denilirken, şüphesiz bu parti iktidardayken, milli eğitimde "diyalektik materyalist" yöntemi benimsetmiştir, denmek istenmiyor. Anlatılmak istenen, bu partinin, okullarda "din derslerini" gereği gibi okutmadığı, gençliğe "manevi değerleri" aşılamadığıdır. MSP'liler, AP yöneticilerine:

- Gençleri komünist yapan sizlersiniz. Çünkü onlara manevi değer vermediniz... demek istiyorlar açıkça.

Türkiye'de, yıllarca yürürlükte olan tek rejim, inançsız politikacıların "cehalet düzeni"dir. Dönemler değişir, partiler değişir, fakat bir türlü bu bilgisizlik giderilmez. Adam çıkar kürsüye:

Anarşist suçlusu affedilemez... der. Oysa, sıkıyönetim mahkemelerinde hiçbir sanık anarşistliği yasaklayan yasa maddesi gereğince mahkum olmamıştır. Şu anda cezaevlerinde

bulunanlar ya komünist örgüt kurma ya da Anayasayı ihlal suçuyla yargılanmıştır. Yani, "anarşist suçlusu" diye bir tek sanık yoktur cezaevinde. Fakat tepinir bizim politikacılar, "Anarşistlere afyok..."

Gazetelere demeç veren, kürsülere çıkıp konuşmalar yapan bu politikacıları, birileri çıkıp da sınava çekse:

- Materyalist kimdir?
- Paraya düşkün olan.
- Komünist nedir?
- Din iman tanımayandır.
- Anarşist nedir?
- Servet düşmanıdır.
- Leninist nedir?
- Şanlı tarihimize karşı Maoist bir düzen kurmak isteyendir
- Marksist kimdir?
- Leninistlerle birlikte eyleme geçendir.
- Maoist kime denir?

Ne dediniz efendim? Maoist mi? Galiba "hatta Maoist" olacak bu. Hem servet, hem tarih, hem de Türklük düşmanı olan, anarşist demek. Tek başına Maoist olmuyor. "Marksist Leninist hatta Maoist" olanlar anarşisttir...

Şaka bir yana, inanır mısınız ki, bu konularda bilgi sahibidir bu politikacılar?!.. Sadece papağanlar gibi ezberledikleri kavramlarla tepinerek "vatan kurtardıklarını" sanırlar. **Siz hiç "fikir suçu" sanığı AP'li, DP'li, CGP'li, MHP'li gördünüz mü? "Fikir suçu" işlemek için de insanda bir parça "fikir" olması gerekmez mi?**

Boşuna mı kitap düşmanlığı yapar bunlar?

(Yeniortam, 22 Hoziran 1974)

SORUMLU OLMAK...

Demokratik toplumlarda bir kişiye yapılan haksızlık bütün topluma karşı yapılmış sayılır. Bu bilinç yerleştirilmedikçe, haksızlıkların ve adaletsizliklerin önüne geçmeye olanak bulunamaz.

"Bana dokunmayan yılan bin yaşasın..." felsefesi, toplumun bütün bireylerini sarar ve birçok insan:

"Adam sen de..." bencilliği ve bireyciliği ile yetişir. Herkes kendi küçük dünyasının kabuklarında, sessiz-sedasız yaşamayı hüner sayar.

"Sen mi kurtaracaksın?.." gibi sorularla kavgadan gürültüden uzak tutulmak, günlük yaşantının mutluluk zırhlarıyla sarılıp sarmalanmak hiçbir yasanın suç saymadığı ve bir çok insanın da küçük görmediği bir yaşam biçimi olarak belirir.

"Beni düşünmüyorsan, çocuklarını da mı düşünmüyorsun?" gibi duygusal tepkilerin gözdağlarıyla sıkıştırılmış sorumluluk duygularının sınırladığı insanlar, yaşamlarında bir başka mutsuzluğun gölgeleri ile boğuşup dururlar öylece.

Düşündüklerini bir kez bile yüksek sesle söyleyememiş, öfkesini karşısındakinin yüzüne hiç haykırmamış bir insanın bilinç ve duygu dünyasında doğan girdaplar belki de sabah akşam boğmuştur kişiliğini.

Kendi kişiliğinin katili olmak da güç iştir basbayağı. Susmak... susmak, hep susmak. Konuşmamak, konuşmamak. Üstlenilen görev budur bütün yaşam boyunca.

İnsanları saran küçük çemberler büyüye büyüye demokrasinin boynuna bir halka gibi geçer. Suskunluk kural, konuşmak ve eleştirmek de kural dışı olur bir süre sonra. Bir kişiye yapılan haksızlığı her insan yüreğinde ve bilincinde duymalıdır bütün ağırlığınca. Bu sorumluluk bilinci kurulmamışsa, her yeni haksızlık bir "kader" gibi benimsenir bütün toplumda. Oysa ne yoksulluk ne de haksızlık "kader" değildir. Yoksulluğun ve haksızlığın nedenleri vardır. Bunları birer birer saptayıp, toplumun önünde haykırmak gerekiyor.

Toplumdaki her insandan beklenen de bu değildir aslına bakarsanız. Herkes, kendi görevinin sınırları içinde dirençli olabilse bir ölçüde kolaylaşır işler.

Yargıçsınız: Önünüzdeki sanığın suçsuz olduğunu biliyorsunuz. Fakat emir almışsınız. Mahkum edersiniz bile bile.

Doktorsunuz: Önünüze işkence evlerinden getirilen bir hasta çıkarırlar. Verilen emirlere uyar, sahte raporlar düzenlersiniz.

Memursunuz, amirsiniz: Bir altınızdaki memurun sicilini bozmak için verilen emirleri körü körüne yerine getirirsiniz. Belki sivilsiniz. Terfi bekliyorsunuzdur. Belki de albaysınız, ge-

nerallik sırasındasınız. Hemen bozarsınız sicilleri. Başkalarının mutsuzluğu üzerine kendi mutluluğunuzu kurmak istersiniz.

Kimler gelir kimler geçer, böylece...

Aynı çark insanları öğütür. Dönme dolap gibidir yaşam: Bakarsınız yüksektesiniz, bir bakmışsınız inmişsinizdir o yüksek yerlerden. Geriye sadece insanın kişiliği ve onuru kalmıştır Bu onuru, daha yükseklere sıçrayabilmek için bir "pey akçesi" olarak sürenler, önünde sonunda bir insanlık yıkıntısı, bir "enkaz" olarak kalırlar belleklerde.

Yirminci yüzyılda uygarca direnişin adıdır "medeni cesaret." Bu konuda çok zengin değil toplumumuz. Bir kaplumbağa gibi yaşamayı, bir "sürüngen" gibi beslenmeyi, bir "yılan" gibi yükseklere tırmanmayı hüner saymışız yıllarca. Sorumluluk pınarlarından, bilinç çeşmelerinden gürül gürül akan kişilikleri, köhnemiş yasaların kıskacı altında yaşatmayı tek çıkar yol bilmişiz yıllarca.

Karanlıklarla beslenen korkuları, bir tel örgü, bir dikenli tel gibi sarmışız dört bir yanımıza. Yüreksizliğin özürünü bir parça da kendi küçücük dünyalarımızın mutluluğuna sığınarak gidermek istemişiz.

Bir kişiye yapılan haksızlık, bütün topluma karşı işlenmiş bir suçtur Bu bilinci paylaşmak ve bu sorumluluğu yerleştirmek zorundayız. **Uygarca paylaşılan sorumluluk bilinci, özgürlüğün de, demokrasinin de tek güvencesidir.** Bu güvence sağlanmadıkça, demokrasinin temeline bir tek taş bile konmuş olamaz.

Unutmayalım ki "cesur bir kez, korkak bin kez ölür". Önemli olan, insanın böyle bir toplumda bir "mezar taşı" gibi suskunluk simgesi olmamasıdır.

(Yeniortam, 9 Aralık 1974)

AŞIRI...

Siyasal partilerimiz sık sık:

- Aşırı sağa ve aşırı sola karşıyız... diye bildiriler yayınlarlar "Aşırılık" bir çeşit "günah keçisi"dir Herkes bir "aşırı" seçerek durmadan bu "aşırıyı" suçlar:

- Aşırı solcular eyleme geçtiler

Aşırı sağcılar örgütleniyor... gibi sözlere rastlanır. Ancak kimin "aşırı" olup kimin olmadığı, şimdiye dek anlaşılır ölçülerle hiç konmamıştır ortaya. İnançlarından ödün vermeyen insanlar için çevremizde:

Söyledikleri doğru ama o biraz aşırıdır... denilir. "Aşırı" toplumdan topluma, çağdan çağa, insandan insana, zamandan zamana değişen bir kavramdır. Herkes bulunduğu noktayı "merkez" yaparak, bunun sağını ve solunu "yasak bölge" ilan eder Düşünceler için bir geometrik ölçü bulunmadığından, aşırılığın nerede başlayıp nerede bittiği de, hiçbir kesin tanımla belirlenmez.

- Biz de sosyalistiz ama kardeşim, aşırısı değil...

Sosyalistin aşırısı ne menem şeydir acaba, diye merak eder dururum ben hep. Yani kim hangi sınıra kadar, aşırı olmayan sosyalist oluyor, kim hangi noktadan sonra "aşırı sosyalizm"in yasak bölgesine giriyor? Bunlar ne ekonomide ne de hukukta, inanılır dayanaklarla saptanamamıştır.

Bu belirsizlik, "faşizm" için de geçerlidir. "Aşırı sağcı" olarak eli tesbihli çember sakallılar gösterilmiştir şimdiye kadar. "Irk" temeline dayanarak diktatörlük isteyenlerin de:

- Milliyetçi ve ülkücü gençler... denilerek sırtları sıvanmıştır devletin büyük sayılan demirbaşları tarafından. Bu kaypaklık ve belirsizlik siyasal yaşantımızı tekeli altına almıştır bir süre.

Oysa, düşünceler; "tehlikeli ve tehlikesiz" diye ayrılamayacağı gibi, "aşırı sağ ve sol" diye de nitelenmez. Çünkü bu aşırılığı saptayacak ölçü bulunmamıştır. Düşünceler için tek ölçü; bu düşüncelerin "doğruluğu" ya da "yanlışlığı"dır. Bu "doğruluk" ve "yanlışlık", ancak özgür ortamlarda halk tarafından ayırdedilir. Kafa yapımızla bağdaştıramadığımız düşünceleri, "aşırıdır" diye "yasak bölgelere" itmek, demokrasiye inanmış olanlar için hiç de dürüst bir davranış sayılmaz. İşin temeline inerseniz, ikide birde:

- Aşırı sağa ve aşırı sola karşıyız... diye söylevler verenlerin de, bir başka "aşırılık" türü yarattıklarını anlarsınız. Bunlarınki de "aşırı ortacılık"dır.

Sağı ve solu belirleyecek gerçek ölçü, "emek" ve "sermaye"dir. Komünizm, emekçi sınıfların diktatörlüğü ise, faşizm de, burjuva sınıfının diktatörlüğü demektir

- Aşırı sağa ve aşırı sola karşıyım... diyenlere hemen soralım:

Burjuva sınıfının diktatörlüğüne de karşı mısın?!..

Toplum yaşantısından soyutlanmış bir takım sözcükler aracılığı ile demokrasilerde "cadı kazanı" kaynatmak isteyenlerin "demirbaş" siyasal kavramlarını tek tek bilimin ışığında inceleyerek, bu demagojilerin "kadavralarını", "aşırı ortacıların" yüzlerine fırlatmalıyız.

(Yeniortam, 1 Eylül 1974)

TESCİLLİ...

Bazılarımız adı solcuya çıkmış birisinden söz ederken:

- Tescilli komünist... gibi tanımlar kullanır. Bu bir çeşit küfür gibidir. "Tescilli" olmak, bir kişinin komünistliğinin "resmi" kayıt altına alınması demektir.

Tescilli... dendiğinde aklımıza:

- Nereye tescilli?.. diye bir soru gelmeli hemen. Evet acaba nereye "tescil" edilir bir yurttaşımızın komünistliği?

Taşınmaz mallar tapu siciline, yeni doğan çocuklar nüfus siciline kaydedildiğine göre, yurttaşların komünistliğinin sicilini tutacak bir resmi makam var mıdır dersiniz?

Ben yanıtını vereyim isterseniz... Böyle bir makam yoktur. Yoktur amma, yine de bazı devlet kuruluşları bu tür siciller tutarlar. İşte, bir yurttaşımız hakkında, "tescilli" dendiğinde, bu yurttaşımızın Emniyet Genel Müdürlüğünde ya da Milli İstihbarat Örgütünün bir bölümünde "komünist" olduğunu belirten kayıtlar vardır denmek istenmektedir. Fakat, bu "siciller" de gizli olduğundan, kimin "tescilli" olup, kimlerin olmadığı da bilinmez. Ama bir olay dolayısıyla çıkar bu siciller.

Nasıl mı? Diyelim ki, yurtdışına çıkacaksınız. Pasaport almaya gittiğinizde, ilk iş, sizin fişlenip fişlenmediğinizin araştırılmasıdır. Eğer "fiş"te:

Sol eğilimlidir, tehlikelidir... diye yazılmışsa, yandığınız gündür. Pasaport Yasası'nın ilgili maddesine göre yurtdışına çıkmanızda "sakınca" bulundu demektir. Artık yurtdışına çıkmanız olanaksızdır.

Sıkıyönetim mahkemelerinde bu çeşit belgelere de çok rastlanmıştır. Savcılık ya da mahkeme, yargılanan sanık hakkında MİT'ten bir rapor ister. Rapor gelir:

- Her ne kadar suç işlememişse de, vicdanen suçludur...

Evet, ne demektir bu?. Yani bu "bizce pek de 'makbul' adam değildir, suçunu bulursanız mahkum edin... mi demektir? Ünlü bir profesörün dava dosyasından böyle bir rapor çıkmıştı. Çıkmıştı da, "Haydi hayırlısı..." demiştik biz de kendi kendimize. Bunun gibi başka raporlar da okuduk.

Anayasaya bakarsanız, mahkemeler bağımsızdır. Mahkemelere, hiçbir makam ve merci, emir ve talimat gönderemez, "tavsiye" ve "telkin"de bulunamaz.

Ya bulunursa?.. Evet, ya bulunursa?...

Hiç aklınızı yormayın yine. Bir idari organ, mahkemelere "tavsiye" ve "telkin" ya da "emir" ve "talimat" türünden bir yazı gönderirse açıkça bu da suçtur. Bu suç hiç işlenmiş midir? İşlenmiştir. Kovuşturma yapılmış mıdır? Yapılmamıştır.

- Neden?... diye soracaksınız... Nedeni şu: O günlerde 12 Mart Hukuku yürürlükteydi. Ve de hiçbir görevli bu konuları araştıramazdı. Uzun lafın kısası bu. Anayasaymış, hukukmuş, insan haklarıymış, bunları hiç araştırmayın. İşin özeti bu. 12 Mart'ın ünlü başbakanları döneminde, devlet memurluğuna alınmak için bir MİT soruşturması gerekmekteydi. Pırıl pırıl bir öğrenci, fakülteyi parlak dereceyle bitirip işe girecek:

- Öğrenciliğinde aşırı solcu eylemlere katılmıştır Fikir Kulübü üyesidir... diye bir rapor gelir. Bitti... Kapanır bu gencin yüzüne devlet kapıları. O da artık "tescilli"dir. Hiçbir yerde iş bulamaz.

Şimdi iş çatallaştı biraz. Hakkında, belirli makamlarca dosya tutulan bir solcu politikacı başbakan oldu artık. Ne olacak şimdi?..

Eğer, yine de "fişleme" yöntemleri kullanılacaksa, kağıt üretimini artırmak gerekmektedir. Çünkü, ülkedeki solcu sayısınca fiş tutabilmek için, bu yurttaşlar sayısınca, kağıt, dosya, karton gerekmektedir.

Nereden bulunacak bu kadar malzeme?.

İyisi mi, bu "tescil" işinden vazgeçelim. Çok pahalıya mal olacak yoksa...

(Yeniortam, 6 Eylül 1974)

KİM UĞRAŞACAK?

Bütün anneler ve babalar, çocuklarının politikayla uğraşmalarından yakınırlar. Bu "şikayet kutusu"na, yakın dostlar, hısım ve akraba da birer mektup atmayı ihmal etmezler.

- Evladım bak, artık annenin yüreğine inecek...
- Senden başkası yok mu bu işle uğraşacak?
- Ben seni ne kadar severim bilirsin. Elimde doğdun. Hapisteyken gözüme uyku girmezdi...

Anneler ve babalar, haklı olarak çocuklarının sakin bir yaşam sürmesini isterler. Oğlan şöyle, uslu uslu fakültesini bitirsin, askerliğini yapsın, bir de hanım hanımcık bir kızla evlensin... Tamam. Nasıl olsa bir iş bulur. Karı-koca gül gibi geçinirler Kız aileleri de benzer biçimde düşünürler: Efendiden bir koca bulsun, evlensin. Etliye sütlüye karışmasın. Öyle yaşayıp gitsinler. Yakında çoluk çocuğa da karışır. Damat Amerika'da okumuş bir mühendis olursa, "saadet zinciri" iyiden iyiye sarar bütün aileyi. Damat, kayınpeder, kayınvalide, gelinler, görümceler, kaynanalar, günlük dedikoduların kısır çemberinde hep birlikte dönüp, dururlar.

Anneler, çocuklarının hapishanelerde sürünmelerine hiç dayanamazlar:

- Ah oğlum, ben seni bugünler için mi doğurdum?
- Sen asıl bize sor çektiklerimizi...
- Alemin yüzüne bakamaz olduk...
- Geçenlerde biri yüzüme komünistin annesi, dedi. Nasıl üzüldüm.

Anne ve babalar, ister istemez oğullarını ve kızlarını "azdıran" bu yola "sürükleyen" bir başkasını suçlarlar hep:

Ben o adamdan hep şüphelenirdim. Olur olmaz zamanda ararlardı. Bizimki kendi halindeydi... Hep o aşıladı bu fikirleri. Ona bir şey olmadı.

- Hep gelir bizimkine solcu kitaplar verirdi...

Oğul, anne ve babayla tartışınca bu kez bir adım geri atılır:

Oğlum, ben size haksızsınız demiyorum. Ama hep en önde sen mi gideceksin. Bilirsin deden de, Milli Mücadelede Anadolu'ya silah kaçırırken yakalanmıştı da...

Sonra biraz kızgınca:

Hep toplum toplum diyorsun. Biraz da aileni düşünsene...

Çocuklar cezaevine girip çıkmışlarsa, aile içinde bir "rehabilitasyon" çalışması başlar. Çocuğu, o eski havadan uzaklaştırmak için anneler ve babalar tarafından gizli planlar yapılır Çocuklarının topluma küstüklerini sanan aileler bu küskünlüğü gidermek için çare bulurlar. Akla gelen çarelerden biri çocuklarını evlendirmektir. Yaşlı aile dostları da aynı önerileri ileri sürerler:

- Sen bir başgöz et. O kendi kendine düzelir...

Oğlanın ya da kızın aklında "solcu" sevgililer varsa, bu tür anne ve babalar için en büyük "felaket" işte budur.

Nerden buldun bunu... diye yakınırlar. Sanki oğlan olmazsa kız solcu olmayacak, hapse girmeyecek ya da kız olmazsa oğlan, işi gücü bırakıp devrimcilik yapmayacaktır. Suçu bir başkasına atmak, sorumluluğu bir başkasının sırtına yüklemek sanki çocukların kendilerince de suç sayılan davranışlarını unutturacaktır.

Anne ve babaları bu şartlanmalardan kurtarmak belki kolay değildir. Çocuklarını, rahat ve mutlu görmenin, sadece alışılmış küçük burjuva yaşantısıyla mümkün olacağına inanmışlardır. Onların anneleri ve babaları da böyle düşünmüşler ve çocuklarını da böyle düşünmeye zorlamışlardır.

Fakat anne ve baba duygusallığında hesaplanmayan bir nokta var. Çocukları mutluluğu kendi seçtikleri yolda buluyorlarsa onlara karışmak ve yol göstermenin bir yararı oluyor mu? Ya da oldu mu şimdiye kadar?

Bütün anne ve babalar, çocuklarının bu işlerle uğraşmasını istemezlerse, bu işlerle, yetimhaneden yetişenler mi uğraşacaktır sadece?

(Yeniortam, 17 Ağustos 1974)

SOLCULUK İÇİN SOLCULUK...

Edebiyat tarihimizdeki "sanat sanat içindir", "sanat toplum içindir" tartışmalarını bilirsiniz. Bazı edebiyatçılar sanatın top-

lum ile hiçbir ilgisinin bulunmadığını, sanatın, ancak yine sanat için yapılacağını ileri sürerlerdi.

Günümüzde devrimci kesimde bu tür anlayışa benzer bazı saplantılarda kulaç atanları görüyoruz. Bunlarınki de, "solculuk için solculuk..." olarak adlandırılabilir. Bu solculuk anlayışında, sosyalizmin genel doğruları her gün bıkmadan usanmadan yinelenir. Somut gerçekle soyut doğruların "diyalektik" ilişkisi ortaya konmadan, kitlelere genel ilkelerin şırıngası yapılır durmadan. Günlük olaylarla, genel doğrular arasında ilgi gösterilmediği içindir ki, halk bu "düşünce bombardımanı"ndan pek bir şey anlamaz.

Bu arkadaşlar bir "terminoloji şehveti" içinde, Marksist literatürün bütün kavramlarını ard arda sıralarlar. Oysa, kullanılan her sözcüğün belirli toplumda, belirli sınıfsal kesimde değişen ayrı anlamları bulunmaktadır. Halkın, her gün izlediği toplumsal olayları açıklamayan, somut olayların genel doğrularla ilişkisini saptamayan sözcükler, bir süre sonra hem halk için hem de bu düşünceleri savunmak isteyenlerce bir "yabancılaşma" süreci yaratır. Bu süreç, bir "kısır döngü"nün dar çemberine sıkışarak, gerçek anlamını yitirir. Kavramlar, sözcükler, ilkeler, boşlukta sallanan sarkaçlar gibi, gidip gelirler, bir arada.

Bu "yabancılaşma" süreci, bazı "keskin" arkadaşların yetişeceği elverişli ortamı doğurur. Artık, devrimcilik, solculuk, sosyalistlik, halkın anlamadığı bir yabancı dilin kuralları gibidir. Sözcükler, ancak bu "terminoloji şehveti" içinde kullanılır. En keskin söz söyleyenin, en büyük amacı gösterenin en çok "devrimci" sanıldığı bir yarışma düzeni içine girilir. Sosyalizm üzerine bir "açık artırma" sürüp gider. Sözcükler yabancılaşır kendi özlerine, ilkeler amaçlarından soyutlanır. Amaçlar anlaşılmaz bir karmaşık görünüm içine girer.

- Büyük çelişki, küçük çelişki!... ana çelişki!... ara çelişki!...

Lenin der ki... Bakü Kongresi... Üçüncü Enternasyonal... Troçki... Sürekli devrim...

- Dünya halklarının kardeşliği... Mao Zedung... Emperyalizm kağıttan kaplandır...
- Asimilasyon... pasifizm... radikalizm... popülizm.
- Revizyonist... sağ sapma... sol sapma... oportünist...
- Marksizm - Leninizm... Mao Zedung... düşüncesi...

Bu gibi kavramlar, somut olaylarla ilişki kurulmaksızın sergilenmektedir durmadan. Böylece, gücünü halkın yaşamından almayan ve bilinç ürünlerini halkın yaşantısına katmayan bir solculuk anlayışı çıkmaktadır ortaya.

Oysa, devrimcilik, bizim anladığımız anlamda, emekçi halk yığınlarının demokratik yollarla siyasal iktidara gelmesi demektir. Bu anlayışın temel gücü emekçi halk, motor gücü de devrimci siyasal partilerdir. Devrimci, bu süreç ve örgütsel yapı içinde halkın bilincinde, gönlünde ve dilinde yaşamasını bilen adamdır.

Değilse?.. Değilse, tıpkı:

Sanat sanat içindir... anlayışına saplanarak, topluma sırtını çeviren edebiyatçılar gibi:

- Solculuk solculuk içindir... batağında, "terminoloji şehveti"nin bunalımları içinde bocalayıp dururlar.

Toplumla, halkla ilişkisini yitiren her akım, kendi dünyasında bir başka "yabancılaşma"nın, bir başka "çelişki"nin verimsiz meyveleridir...

(Yeniortam, 12 Eylül 1974)

SEN DE Mİ BRUTÜS?

21 Mayıs ihtilal girişiminden sonra Albay Talat Aydemir ve Binbaşı Fethi Gürcan ölüm cezasına, öteki sanıklar da çeşitli hapis cezalarına çarptırılmışlardı. Bir süre sonra Af Yasası çıktı ve bu sanıkların cezaları bütün sonuçlarıyla birlikte ortadan kaldırıldı.

Devir, Adalet Partisi devriydi.

Cezaevinden çıkanlara devlet dairelerinde iş bulundu. eski ihtilalciler cezaevlerinden çıktıktan sonra birer birer işe yerleştirildiler. Bugün "solcu" olduğu gerekçesiyle eski görevine alınmayan Apdullah Yılmaz da o günlerde Adalet Partisi'nce göreve alınmıştır. Bir acı gerçek bu, değil mi?

Bu gerçekten ciddi bir konudur.

Cezaevinden çıkan adam ne iş yapabilir? Hangi kapıyı çalsa; "İpten kazıktan kurtulmuştur " denilerek ters çevrilir. Hele son

olaylar dolayısıyla tutuklanıp yargılanmışsa, işi büsbütün çatallaşır. Eski görevine alınmak istenmez. Özel teşebbüste iş bulamaz. Üstelik devlet kapıları da yüzüne kapanırsa ne yapsın adam?

Yurt dışına gitsin mesela... denilebilir. Fakat yut dışına da gidemez. Gidemez çünü bu kez:

Pasaport Kanununun 22'nci maddesi gereğince yurtdışına çıkmasında sakınca vardır... denilerek sınırlar da kapatılır üstüne.

Bizde işler biraz gariptir. Düzene karşı belirli düşünceleri taşıyorsan, işin bitik demektir: Yurtdışına çıkarmazlar. Hani insanın devlete:

- Canım bırakın o da kurtulsun, siz de... diyeceği geliyor ama, karşınıza "mevzuat hazretleri" dikiliveriyor hemencecik. Solcuya pasaport vermek, "kadı kızını" evermek kadar güçtür bizde.

Şimdi başımıza bir de "12 sayılı kararname" çıktı. Bu da CHP'nin armağanı...

İsmail Hakkı Birler televizyonda açıklama yapmıştı. Bu kararname için, hatırlarsanız. Ben de bu kararname hangi büyük hukukçunun kaleminden çıkmıştır diye merak eder dururum. Bilmem kimin? Anlatayım da siz hak verin bana...

12 Mart'tan önce ve sonra birtakım subay ve astsubaylar:

Yasa dışı görüş benimsemiştir... gerekçesi ile Silahlı Kuvvetlerden çıkarılmıştı. 12 Mart'tan önce bu gibi işlemler için Danıştay'a başvuruldu. 12 Mart'tan sonra bu da değişti.

O da şöyle...

12 Mart'tan üç gün sonra, Tümgeneral Celil Gürkan ve arkadaşları emekliye sevk edildiler. Emekliye ayrılan general ve albaylar Danıştay'a dava açarak haklarındaki işlemlerin iptalini istediler. Dava Danıştay'da görülürken yapılan Anayasa değişikliği sonunda "Askeri Yüksek İdare Mahkemesi" kuruldu. Danıştay:

- Ben görevsizim. Askerlerin işine karışmam... dedi. Davacılar;

- Biz davamızı açtığımız zaman Milli Savunma Bakanlığı ile olan uyuşmazlıklarına hep bu Yüksek Askeri İdare Mahkemesi bakar.

Neyse... Silahlı kuvvetlerden "disiplinsizlik" ve "yasadışı" görüşleri benimsemek gibi gerekçelerle "sicil yolu ile" emekliye ayrılanların Yüksek Askeri İdare Mahkemesi'nde dava açma olanakları vardır, yani yasa yolu açıktır.

Fakat, şu CHP'nin hazırladığı kararnameye bakın ki, eğer bir asker kişi, Ordu'dan 12 Mart'tan önce ve sonra "sicil yolu ile" emekliye ayrılmışsa bir daha devlet hizmetine alınamaz. Karamamenin 93'üncü maddesi böyle. Bu ne demektir bilir misiniz?

Başlarına 12 Mart'ın balyozu inenleri biz de korumayız. Başlarına bir de biz vururuz... demektir açıkça.

Bu kararnameyi CHP hazırlamıştır ve bu tutumu ile Adalet Partisi'nin de gerisine düşmüştür. Çünkü Adalet Partisi iktidarı bile 21 Mayıs'tan sonra mahkum olanları işe almakta hiç duraksamamıştır.

Orta solculuğun bir marifeti de budur. Öğrenin...

CHP milletvekili dostların ve özellikle Sayın Ecevit'in bu antidemokratik hükmü değiştirmek için çaba harcamasını istiyoruz. 12 Mart'ın hukukunu kaldırmak yerine, bu anlayışı sürdürmenin gerekçesini açıklayacak "demokratik solcu" CHP'liler kimlerdir?

Şu CHP'nin işlerine akıl erer mi hiç?

(Yeniortam, 28 Ekim 1974)

AÇ KALMA ÖZGÜRLÜĞÜ...

Yılmaz Can, 12 Mart "Balyoz Harekatı" günlerinde "disiplinsizlik" nedeni ile "re'sen emekliye" sevk edilen bir binbaşıdır. Ne çare ki yasalara göre, 25 yıl görev yapmadığından, emeklilik maaşı da alamamaktadır! Binbaşının hizmet süresi, 24 yıl 3 ay 22 gündür. Emeklilik kararı ile bu yirmi dört küsur yıllık askerlik hizmeti de bir anda çöp tenekesine atılmaktadır. Yılmaz Can sekiz ay daha devlet hizmetinde çalışmış olsa, emekliliğe hak kazanacaktır. Fakat devletin iş kapıları birer birer kapanmaktadır emekli binbaşıya.

Sen ordudan yasa dışı görüşleri benimsediğin için çıkarılmışsın. İş bulamazsın... denmiştir kendisine, kaç kez.

Herhangi bir suç işlememiştir Yılmaz Can. Hiçbir mahkemede siyasal düşünce ve eylemlerinden dolayı da yargılanmamıştır şimdiye kadar. Fakat 12 Mart Hukuku gereğince, amirlerince "mimlenmiş" ve "fişlenmiş"tir. Eğer, herhangi bir eyleminden dolayı yargılanmış ve mahkum edilmiş olsa, son çıkan Af Yasası gereğince, suçunun bütün hüküm ve sonuçları affedildiği için herhangi bir kamu görevine de atanabilecekti! Fakat hakkında:

Disiplinsizlik... yasa dışı görüşleri benimsemiştir... türünden bir "damga" bulunduğundan hiçbir işe alınmamaktadır.

Ne yapsın Yılmaz Can?

O günlerde Hukuk Fakültesi'nde de öğrencidir aynı zamanda. Bütün gücünü öğrenciliğe ayırmış ve bir süre sonra Hukuk Fakültesi'ni bitirmiştir. Amacı avukat olarak yaşamını sürdürebilmektir. Avukatlık stajını da tamamlayan Yılmaz Can'a bu kez bir başka engel daha çıkmıştır. Adalet Bakanlığı:

- Sen ordudan disiplinsizlik nedeni ile çıkarılmışsın. Orduda subaylık yapamadığın gibi baroda avukatlık da yapamazsın... diyerek avukatlık ruhsatnamesini de onaylamamıştır. Bakanlığın bu işlemine karşı dava açmıştır Yılmaz Can. Sürüp gitmektedir davası.

Aç mı kalsın Yılmaz Can?

Araya bazı dostları girmiştir. Bir CHP'li milletvekili aracılığı ile İmar İskan Bakanlığında bir iş bulmak istemiştir. Bütün işlemler tamamlanmış ve evrak Başbakanlık Özlük İşleri Genel Müdürlüğünden dönmüştür. Özlük İşleri:

12 sayılı kararname var. Seni işe alamayız... deyip bu kapıyı da kapatmıştır Yılmaz Can'ın üzerine.

Düşünmüş Yılmaz Can. Kendi durumunda olup da devlet hizmetine giren emekli subaylar da var.

Bunlardan bir kısmı, hiç beğenmediğimiz Adalet Partisi döneminde ve hatta 12 Mart döneminde devlet hizmetine alınmışlar. Devir "Ak günler" devri, devir "barışçı başbakan devri"; fakat:

- Ne halin varsa gör... deniliyor açıkça, Yılmaz Can'a.

Neden emekli olduğunu düşünüyor Yılmaz Can: Atatürk'çüydü. Devrimciydi. Sosyal adaletten yanaydı. 12 Mart döneminin "balyozcularına" karşıydı. Seçimlerde oyunu

Ecevit'e vermişti inanarak, güvenerek. Ne yapsın? Bir gün kolundan tutularak atılmıştır karargahın kapısına. Devir, Erimlerin, Melenlerin ve Talunların devri. Susmaktan başka çaresi de yoktu. Sadece okumayı ve avukat olmayı düşündü.

Avukat da olamazsın... dendi kendisine. Ordudan "disiplinsizlik" nedeniyle ayrılan ve avukatlık yapan eski meslektaşları aklına takıldı yine: Acaba kendisinin suçu, haklarını "Ak günler" döneminde araması mıydı sadece? Demirel ve Erim yönetimlerinin esirgemediği haklar, Ecevit yönetiminde mi kısılacaktı?

Bütün kapılar kapandı yüzüne... Devlet hizmet vermez. Özel teşebbüste iş bulamaz. Emeklilik maaşı ödenmez. Avukatlık yaptırılmaz.

Nedir bunun adı? Hakça düzen mi, demokrasi mi, hukuk devleti mi? Yoksa aç kalma özgürlüğü mü? Nedir ne?

"Ak günler" özlemi, bu işlemlerle gölgelenecek mi? Hak arama özgürlüğü hep böyle mevzuatın örümcek ağlarına mı takılacak? 12 Mart Balyozu namuslu insanların sırtına inip kalkacak mı? Evet... Ve... Ve, "ak günler" müjdecisi Ecevit bütün bunlara susacak mı?

(Yeniortam, 14 Eylül 1974)

YURTTAŞ DEĞİL Mİ?

Doğan Öztürk, Gaziantep ili Araban ilçesinde veteriner hekim olarak görev yaparken, evinde "yasaklanmış sol yayın" bulundurma gerekçesi ve komünizm propagandası suçuyla gözaltına alınarak, Adana Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Mahkemesince tutuklanmıştır. Tarih, 1971 temmuzunun ikisi... Yani, "Balyoz Harekatı" günleri! Gaziantep Emniyetinde gözaltında bulunduğu günlerde, Doğan Öztürk'e, o günlerde geçerli olan sorgu yöntemleri ile birtakım sorular sorulur, baskılar yapılır. Bu arada Tarım Bakanlığından da istifa etmesi istenir. Doğan Öztürk de ister istemez bir istifa dilekçesine imzasını atar. Bakanlık bu istifayı hemencecik kabul eder. Ancak, Doğan Öztürk, "burslu" öğrenci olarak okumuştur. Bakanlığa "mecburi hizmet" ile bağlıdır. Ya bu zorunlu hizmet süresinde

bakanlık emrinde çalışacak ya da burs borcunu ödeyecektir Üzerindeki yoğun baskılar kalkar kalkmaz, bakanlığa başvurarak, istifa yazısının baskı altında alındığını ve geçersiz sayılması gerektiğini bildirir. Fakat bakanlık bu ikinci dilekçeyi işleme koymaz ve:

- Haydi borcunu öde... diye diretir, üstelik.

Bu arada hakkındaki soruşturma Askeri Savcılıktan, görev yeri olan Araban Savcılığına gönderilir Savcılık, Doğan Öztürk hakkında suçlayıcı "en küçük delil ve emare" bulunmadığını ileri sürerek, soruşturmanın durdurulmasına ve sanığın tahliyesine karar verilmesini ister. Sorgu yargıçlığı da istem uyarınca Doğan Öztürk'ü tahliye eder ve "muhakemenin meni'"ne karar verir. Fakat çile bununla da bitmez.

Bir başka perde açılmıştır...

Doğan Öztürk, 1973 yılının ekim ayında yedeksubaylık görevini yapmak üzere silah altına alınır. Okul dönemi sonunda:

Kötü hal ve düşüncelerden dolayı yedeksubaylık Kanununun 8'inci maddesi gereğince.. diye başlayan ve Milli Savunma Bakanı "Mehmet İzmen" onaylı ve imzalı bir emir uyarınca, Ağrı'nın Patnos ilçesinde "Sunay Garnizonu"na er olarak gönderilir. Doğan Öztürk "Sunay Garnizonu"nda, kendisiyle aynı dönemde "er" olarak askerlik görevlerini yapan yüksek öğrenim görmüş arkadaşlarıyla birlikte terhis olur, geçen mart ayında.

Askerlik görevini bitiren Doğan Öztürk, yeniden bakanlığa başvurarak görev ister.

- Almayız... derler.

- Mecburi hizmetim var ama... diye açıklamalar yapmak ister, Doğan.

- Bize ne... denir. Ya da:

- Haklısın kardeşim ama, biz ne yapalım, beyefendiyle konuş... denilerek baştan savılır. "Beyefendi" "Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanı" Korkut Özal'dır. Korkut Özal'la da konuşur Doğan Öztürk:

- Mevzuat neyse o olur... der "beyefendi" Oysa aynı günlerde "beyefendi", Bakanlık koridorunda "ilerici" avına çıkmıştır. Dinlemez bile Doğan Öztürk'ü.

Bir veteriner hekimin öyküsünü sizler de şimdi öğrendiniz: Durup dururken gözaltına alın... Hakkında en küçük bir suç kanıtı bile bulunmasın... Yedeksubaylık hakkı elinden alınsın...

işsiz kal... Üstelik bursunu ödemeye zorlan... Borcunu ödemek için bakanlığa başvur... Hiçbir kamu görevine alınma... Resmen aç kal...

Bazı insanlar devlet eliyle zengin edilir, bazıları da aç bırakılır devlet eliyle...

Hırsızlık mı yapsın Doğan Öztürk, dilensin mi, ne yapsın? Bu işlemlere imza atan yetkililer, etkililer, müdürler, amirler, beyler, beyefendiler, beyoğlubeyler!.. Ellerinizi vicdanlarınıza koyarak düşünün... Ne yapsın Doğan Öztürk?!

Bir yurttaşın kamu görevlerinden yasaklanmasına ancak mahkemeler karar verir değil mi? Yukarıda anlattığımız öyküde, söyleyiniz hangi yurttaşlık hakkını kullanabilmiştir Doğan Öztürk? Hangi suçuna karşı uygulanmıştır bunca işlem? Kimler açlığa mahkum ediyor bir veteriner hekimi? Ve ne adına? Ve ne hakla?

Bir cevap veren çıksa da öğrensek...

(Yeniortam, 19 Eylül-1974)

BİR ÖLÜNÜN DAVASI

TRT Ankara Televizyonunda Program Müdürlüğünde prodüktör olarak çalışan Adem Yavuz, askerlik görevini, Adana'nın Kadirli ilçesinde yedeksubay olarak tamamladıktan sonra, yeniden eski görevine dönmek istemiş, ancak bu isteği TRT yetkililerince reddolunmuştur. Adem Yavuz'a, TRT Kurumu'nca verilen ilk cevap:

Hizmetine ihtiyaç bulunmadığı... biçimindeydi. Oysa Adem Yavuz, siyasal düşüncelerinden dolayı göreve alınmamaktaydı. Adem, Danıştay'a dava açtı. Dilekçeler gelip gitti. Bu arada, dava dosyasına "gizli" kayıtlı bazı belgeler de kondu. TRT Hukuk Müşavirliği, bu gizli belgelere dayanarak, Adem Yavuz'un dilekçelerine karşılık verdi. TRT Kurumu vekili Avukat "Apdullah Seksenoğlu"nun 8.1.1974 tarihinde verdiği cevabın şu bölümünü birlikte okuyalım:

Davacı hakkında Milli Savunma Bakanlığı'nın 18.7.1972 gün ve Plan Program Koordinasyon 3953. 18-707-72 Özel Plan Şube yazısı ile kendisinin Kadirli Askerlik Şubesinde Ye-

dek Asteğmen olarak görevli bulunduğu ve eski DEV-GENÇ üyesi ve Fikir Kulüpleri kurucularından olduğu, adı geçenin terhisinden sonra Kurum'da bir göreve talip olacağı bildirilerek kendisi hakkında resmi ihbar yapılmış, ayrıca güvenlik soruşturması sonucu durumunun "sakıncalı" olduğu tespit edilmiştir.

Kurumumuz TRT Koruyucu Güvenlik Özel Talimatının 121'inci maddesi hükmüne göre, güvenlik soruşturması sonucu "sakıncalı" olduğu tebeyyün eden personelin gizlilik dereceli yerlerde bir görev verilip çalıştırılamayacağından, yeniden işe alınma durumunda ise hizmete alınıp alınmayacağı, hizmette iken, "sakıncalı" durumu hakkında resmi bir ihbar yapıldığı takdirde görevden uzaklaştırılacağı açıktır.

Davacı hakkında, Milli Savunma Bakanlığı'nca "sakıncalı" durumu resmen ihbar edilmiş ve "Sakıncalı durumu güvenlik soruşturması sonunda tebeyyün etmiştir...

Evet, böyle...

Anlaşıldığı gibi, Adem Yavuz, ülkenin güvenliği bakımından "sakıncalı" görülerek kamu görevine alınmamıştır Dilekçeden anlaşılıyor ki, Adem, askerliğini yaparken, yeniden TRT'ye döneceğini söylemiş, çevresindekiler de hemen bunu "resmi" yerlere bildirmişlerdir. Resmi makamlar da:

- Askerliği bitince sakın işe almayın... diye gizli emir vermişlerdir, TRT yetkililerine.

Aynı dosyadaki bir başka belgeye daha göz atalım...

Televizyon Dairesi Başkan Yardımcısı "Erhan İmset" 13.1.1973 gün ve 145 sayılı yazısında; TRT Genel Müdürü Musa Öğün'e:

- Başkanlığımız elemanlarından iken askerlik görevini yapmak üzere ayrılan ve terhisini müteakip Kurumumuz'dan yeniden görev talebinde bulunan Adem Yavuz'a bir örneği ilişikte sunulan Savunma Sekreterliğinin 24.7.1972 gün ve 019-5-10611 sayılı yazıları gereğince görev verilmemiş ve keyfiyet 3.2.1973 tarih ve 294 sayılı yazı ile kendilerine bildirilmiştir... diyerek Adem Yavuz'a gerçek nedenin açıklanıp açıklanmayacağını soruyor.

TRT Personel Dairesi Başkanı Emekli Albay "Selahattin Tol" ise, Televizyon Dairesi Başkanlığına yazdığı 22 Ocak 1973 tarihli yazıda, Adem Yavuz'un, "DEV-GENÇ" üyesi ve "Fikir Kulüpleri Federasyonu" kurucusu olduğunu belirterek:

- Ayrıca bu sebepten adı geçenin tayini için teklifte bulunulmaması hususu Başkanlığınıza "şifahen" de bildirildiği halde ilgili yazınızla teklifte bulunulduğu anlaşılmıştır. Badema Başkanlığınıza yapılacak bu çeşit tekliflerin Personel Müdürlüğünüzce etraflıca incelenip ilgililere gerekli cevapların Başkanlığınızca verilmesini arz ederim... demektedir. Yani:

Bana ne soruyorsun. Madem solcudur. At kapı dışarı... diyor müdür bey açıkça!

Adem, görevinin başındayken, karnına yedi kurşun sıkılarak şehit edildi. Günlerce faşist Rumların elinde, büyük acılarla pençeleşerek kaderi ile savaştı.

Ya sizler...

Adem Yavuz için "sakıncalıdır" diye rapor yazan, ihbarlar yapan, işe almayanlar ya sizler...

Sizler misiniz "sakıncalı" olmayan? Sizler misiniz bu ülkenin sahipleri?!.. Sizler misiniz bu yurdu ve ulusu için yiğitçe savaşan, acılarına katlanan?!..

Ademin yoksullukla geçen yaşamında, ona acı çektiren sizlerdiniz, sizler, sizler... Yaptıklarınızla övünün haydi...

(Yeniortam, 7 Eylül 1974)

KİME HİZMET?..

Geçen hafta bu köşede CIA'nın yüksek düzeydeki danışmanlarından George S. Harris'in amerikan Büyükelçiliğine atandığını yazmış ve kendisi hakkında bazı bilgiler vermiştik.

George Harris bugünlerde Türkiye'de siyasal çalışmalarını yürütmektedir. Politikacılar, öğretim üyeleri ve gazeteciler arasında geniş bir "dost" çevresine sahip olan bu CIA Türkiye uzmanı, geçtiğimiz hafta bazı eski dostlarıyla görüştü. Bu arada, Adalet Partisi eski milletvekillerinden Siyasal Bilgiler Fakültesi İktisat Profesörü Aydın Yalçın'ın "Bükreş" sokağındaki evinde bir de "akşam" yemeği yedi.

Yedikleri içtikleri onların olsun. Biz konuştuklarını merak ediyoruz... diyeceğiz ama konumuz bu değil şimdilik.

George Harris dolayısıyla Siyasal Bilgiler Fakültesi eski asistanlarından Dr. Müslim Özbalkan'dan söz edeceğiz bugün:

George Haris'in, "Tradlied Alliance" adıyla yayınlanan ve Amerika'da State Department'a "rapor" olarak sunulan incelemesinin "Barış Gönüllüleri" ile ilgili bölümünde Müslim Özbalkan'ın "Gizli Belgeleriyle Barış Gönüllüleri" adlı incelemesine de yer verilmiştir. CIA Türkiye uzmanının üzerinde durduğu "Gizli Belgelerle Barış Gönüllüleri" adlı kitapta Müslim Özbalkan şunları söylüyor:

- Amerikan Barış Gönüllüleri Örgütü, ABD'nin dünya çevresindeki çıkarlarını korumak ve 19. yüzyıldan bu yana genişleyen ve yayılan Amerikan emperyalizminin hedeflerine varmasını sağlamak amacıyla kurulmuş yeni bir örgütten, bu emperyalist politikanın yeni bir yöntemi ve aracından başka bir şey değildir... Ulusal kalkınmasını hızla gerçekleştirmek yoluna yönelen ülkelerin ilk işi, ülkelerinden bu Barış Gönüllülerini çıkarmak olmalıdır. Barış Gönüllüleri ile, ekonomik, sosyal, siyasal gelişmeyi sağlamak, bağımsız bir ülke olmanın amacının uyuşmadığı, amaca varmak için bu işbirliğinden ayrılmanın zorunluluk olduğu kesinlikle anlaşılmıştır... Hem kendi, hem uygulanış biçimi Anayasaya aykırı bulunan bir ikili anlaşmaya dayanarak 1200'den fazla sayıda Barış Gönüllüsü ülkemize gelmiş, değişik ekonomik, toplumsal ve etkin yapıya sahip bölgelerin farklı tiplerdeki yerleşme birimlerinde çeşitli programlarda çalışmış ve çalışmaktadır

Dr. Müslim Özbalkan incelemesinin sonunda şu düşünceleri savunmaktadır:

Türkiye'nin Barış Gönüllüleri çıkmazından kurtulması için devrimci ve ulusçu güçlerin tepkisi, çıkar yollarının aranmasında oldukça etkili olmuştur. Amerikalıların da açıkça itiraf ettiği gibi, kamuoyunun bu konudaki tepkileri, faaliyetlerinin sınırlanmasına yol açmıştır Basının Barış Gönüllüleriyle ilgili görüş ve haberlere yoğun biçimde yer vermesi, Amerikalıları ve işbirlikçilerini sürekli olarak rahatsız etmekte, sindirmektedir Fakat bugüne kadar bunlara yönelen tepkilerin, Barış gönüllülerinin kesinlikle ülkemizden gitmelerini sağlayacak ölçüde olmadığını söyleyebiliriz. Bu nedenle tüm aydınların, devrimcilerin ve ulusçu güçlerin, Amerikan militarizminin, güler yüzlü ticaretinin, emperyalizminin ve karşı devrimciliğinin bir örgütü ve bu örgütün ajanları olan "Amerikan Barış Gönüllülerine"

kesinlikle karşı çıkmaları ve bunların faaliyetlerini ve programlarını sona erdirecek biçimde davranmaları gerekmektedir...

Müslim Özbalkan'ın bu incelemesi Ankara Üniversitesi Rektörlüğünün isteği üzerine, Siyasal Bilgiler Fakültesi "İskan ve Şehircilik Enstitüsü"nce hazırlanmış ve Enstitü adına bu çalışmayı Asistan Dr Müslim Özbalkan yürütmüştür Bu çalışma Siyasal Bilgiler Fakültesi Profesörler Kurulu'na sunulmuş, 25 Kasım 1969 günü oybirliği ile kabul edilmiştir Enstitü Müdürü Prof. Dr. Fehmi Yavuz, varılan sonuçları Türk kamuoyuna açıklayarak Barış Gönüllülerinin Türkiye'den çekilmelerini istemiştir. Harris kitabında bu olaya da yer vermektedir.

Burada bir ilginç belge daha açıklayalım...

Barış Gönülülerinin Türkiye'de çalışmalarını sağlayıcı yasanın Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulması için hazırlanan taslağın altında kimlerin imzaları vardır, bilir misiniz? CHP Kocaeli Milletvekili Profesör Nihat Erim, Adana Milletvekili Kasım Gülek, AP Bursa Milletvekili Cevdet Perin ve Rize Milletvekili Erol Yılmaz Akçal.

Millet Meclisi Dışişleri Komisyonunun esas no: 1/428 karar no: 44 sayı ve 30.5.1963 tarihli raporunda da şu görüşler yer almaktadır:

Barış Gönüllüleri adlı teşekkülün gayesi, az gelişmiş veya gelişme gayreti içinde bulunan memleketlerde, eğitim, sağlık ve tarım sahalarında ihtiyaç duyulan elemanları temin etmek ve her suretle, Amerikalıların diğer memleket halkını, diğer devletler halkının da Amerika'yı yakından tanımasına imkan vermektir.

Profesör Nihat Erim'in de paylaştığı görüşler bunlar...

Gelelim sonuca.

Müslim Özbalkan, 12 mart 1971 tarihinden sonra askerlik görevini yapmak için İzmir'de Ulaştırma Yedek Subay Okulu'na asteğmen olarak atanacağı gün:

- Kötü düşünce sahibidir... gerekçesiyle Bayburt'a "er" olarak yollanmıştır. Özbalkan'ın bu kitaptan başka hiçbir siyasal "eylemi" bulunmamaktadır. Aynı günlerde "Barış Gönüllülerini" bütün yurda yayan yasa taslağı hazırlayıcılarından Peofesör Nihat Erim de ülkemizde Başbakanlık yapmış ve yerini Ferit Melen'e bırakmıştı.

Açıkça görülüyor: Müslim Özbalkan "Barış Gönüllüleri" konulu kitabından dolayı cezalandırılmıştır. Onu er çıkartanlar, adım adım izleyenler, imza sahipleri, beyler, paşalar, beyefendiler kime hizmet ettiğinizi şimdi anlıyor musunuz?..

(Yeniortam, 16 Ocak 1975)

HAVADAN VE SUDAN

Bazı insanlar için:

Havadan sudan para kazanmıştır... denir. Bugün sizlere, "su" işlerinden dolayı para kazanmış bir müteahhitten söz edeceğim.

Müteahhidin adı, Süleyman Demirel'dir... Demirel, 1960 dönemi geldiğinde, Devlet Su İşleri Genel Müdürüydü ve henüz askerlik görevini yapmamıştı. Bugüne kadar Demirel'in bir devlet memurundan daha çok para kazandığını kimse söyleyemez. Öyleyse nasıl zengin oldu Demirel?

Şöyle...

Yük. Mühendis Süleyman Demirel, bir yandan Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nde öğretim görevlisi olarak çalışırken, öte yandan da müteahhitlik yapmaktaydı. O günlerde, üniversitenin içme suyu inşaatı da ihaleye çıkarıldı. İnşaatın keşif bedeli 5 milyon 750 bin liraydı. Demirel:

- Ben bu inşaatı 4 milyon 100 bin liraya yaparım... diyerek hemen kolları sıvadı. Fakat ortaya bir küçük pürüz çıkrtı. Üniversite Kuruluş yasası ve Satınalma Yönetmeliği, üniversitede öğretim görevlisi olarak çalışanların bu tür ihalelere girmelerini yasaklamaktaydı. Bir süre sonra bu pürüz de giderildi. Üniversite hukuk müşavirliği:

- Ek görevle üniversitede çalışanlar ihalelere girebilir... diye yorum yaptı ve Demirel üniversitenin, içme suyu inşaatını üzerine almış oldu.

Su tesisatı inşaatı için gerekli ithal malzemenin vergi ve gümrük "resmine" bağlı olduğunu bilen Demirel bir süre sonra Üniversite Rektörlüğüne başvurarak:

- Orta Doğu Teknik Üniversitesi bir kamu kuruluşudur. Bu nedenle bu vergi ve resimleri ödememek gerekir... dedi.

Demirel ayrıca bu sonucu sağlamak için İmar ve İskan Bakanlığı'na başvurarak devlete vereceği vergilerden kurtulmak istedi. Demirel'in dilekçesi bakanlıkta, bakanlık "Amme Tesisleri Dairesi Başkanı" Mehmet Uslu'nun önüne geldi. Uslu:

Bu vergi ve resimlerin ödenmesi gerekir... dedi. Dedi ama kendisi izindeyken yerine bakan Raşit Yalvaç:

Bu kamu kuruluşudur. Bu kuruluşta ihaleyi üzerine alan da Demirel'dir. Öyleyse Demirel devlete gümrük vergi ve resmi vermemelidir... gerekçesiyle Demirel'e ayrıcalık tanıdı.

Bu usulsüzlüğe, Üniversite İnşaat Başkanı itiraz etti. 9 Ocak 1963 tarihli ve 715/49-53 sayılı yazıda Başkan Muhittin Kulin:

- Demirel'e tanınan ayrıcalık yasalara aykırıdır... diye diretti. Aynı günlerde devrin İmar ve İskan Bakanı Fahrettin Gökay, 5.11.1963 tarihinde üniversiteye başvurarak:

Gerekli malzemelerin gümrük veya gider vergisinden muaf tutulması konusunda verilen belgelerin Müteahhit Süleyman Demirel tarafından kendi çıkarına kullanılıp kullanılmadığını... sordu. Bu yazı üzerine "Mütevelli Heyet" toplandı ve Demirel'i haklı buldu. Böylece Demirel 700 bin liralık bir ithalat dolayısıyla ödemesi gereken 200 bin lirayı devlete ödedi. Bu iki yüz bin Türk lirası havadan Süleyman Bey'in cebine iniverdi!

Ayrıcalıklar bununla da bitmedi...

4 milyonluk ihale için Demirel'e, 2 milyon 100 bin liralık "avans" da verildi. Oysa, yapılan mukavelede böyle bir hüküm yoktu. Demirel, bu parayı herhangi bir bankadan alsa, yüzde 18-20 faiz ödeyecekti. Avans almakla bu faizden de kurtularak yine havadan 150 bin lira kadar bir para daha kazandı.

Demirel, bununla da yetinmedi...

Mukaveleye göre Demirel'in, su tesislerini 30.6.1963 tarihinde bitirmesi gerekiyordu. Eğer inşaat erken bitirilirse kendisine erken bitirme primi ödenecekti. Demirel 14.4.1963'de işi bitirdiğini ileri sürerek 2 ay 9 günlük erken bitirme primi olarak 248 bin lira daha kazanmıştır. Fakat iş Demirel'in bitirdiği tarihte bitirilmiş değildi. 23 Ekim 1963 tarihinde rektör yerine imza atan Orhan Alsaç, Demirel'e gönderdiği mektupta:

- Eksiklerini tamamla... demişse de Demirel işi erken bitirdiği gerekçesiyle 248 bin lirayı kasasına çoktan yerleştirmişti.

Yani Demirel, gecikme dolayısıyla üniversiteye tazminat ödemesi gerekirken, erken bitirmiş gerekçesiyle ödüllendirilmiştir üstelik. Bir de, "borular zamanında yerleştirilmedi... diyerek 65 bin lira tazminat istemiş ve almıştır bu arada.

Demirel'in yaptığı işin kesin kabulü 15-25 Temmuz 1964 tarihleri arasında yapılmıştır. Üniversite İnşaat Başkanlığı'ndan Yük. Müh. Şevket Güloğlu, 17 kasım 1964 tarihli raporunda:

Su tesisleri kusurlu yapılmıştır. Teknik kusur ve hatalar dolayısıyla geçen bir yılda 650 bin lira kayıp olmuştur... diyerek bu "Barajlar Kralını" yerden yere vurmuşsa da, Demirel yine kazandığını kazanmıştır. Bu rapor üzerine, Rektör, İller Bankası, Devlet Su İşleri ve Bayındırlık Bakanlığı mühendislerinden oluşan bir kurula inceletmek istemişse de, Orhan Alsaç, "iç bünyede bir araştırma" yapmakla yetinilmesini önermiştir.

İç bünyede yapılan araştırmada da aksaklıklar saptanmış ve bunların giderilmesi için 25 bin marklık malzeme sipariş edilmiştir. Bunu da Türk parası ile değeri 100 bin liradır. Bu yüz bin liranın Demirel'den alınması gerekirken, bu konunun üzerine de gidilmemiştir.

Bir takım "masonik" ilişkiler de etkili olmuştur bu işlerde. Özetleyelim...

Demirel; 4 milyonluk küçük bir ihaleden, 313 bin lira prim, 150 bin gümrük bağışıklığı, 150 bin liralık avans karı, 100 bin liralık tesisat noksanlığı olmak üzere, 713 bin lira açıktan para kazanmıştır.

İşte "havadan" ve "sudan" böyle para kazanılır.

Şimdi de müteahhitin çevresinde "milliyetçi cephe" kurulacak. Ey "komandolar"!.. Siz de titreyin ve bu Amerikan firması müteahhidinin fedailğine koşun...

(Yeniortam, 7 Ocak 1975)

DOKUNMAYIN DEMİREL'E

Bazı arkadaşlarımız Süleyman Demirel'in Adalet Partisi Genel Başkanlığından ayrılmasını istiyor.

Ben o kanıda değilim. Demirel yerine bir başkasının getirilmesinde "türlü-çeşitli" sakıncalar bulunmaktadır. Teker teker

sıralayalım bu sakıncaları: Demirel'in "biraderleri" var mı? Var. Bunlara, şimdiye kadar kredi verilmiş midir? Verilmiştir. Biraderler zengin olmuş mudur? Olmuştur. Şimdi diyelim ki, yeni bir genel başkan bulacaksınız. Ya bunun da "biraderleri" varsa? O zaman, bir "yirmi altı milyon" lira daha mı kredi verilecektir bu yeni biraderlere? Hazır elimizde, biraderleri devlet tarafından zengin edilmiş eski bir başbakan ve ana muhalefet partisi lideri varken, bir başkası aranır mı hiç?

Demirel kolay mı yetişti sanıyorsunuz? Sen kalk, yoksul bir köyden yetiş ve kırk yaşına basmadan milyoner ol... Kolay mı? Söyleyiniz kırk milyondan kaç kişi bu üstün zekaya sahiptir? Böyle zeki ve becerikli bir politikacıyı nereden bulabiliriz biz?

Süleyman Bey, sadece Türkiye'de okumamış, Amerika'yı da şereflendirmiş ve Amerika'da mesleği ile ilgili eğitim görmüştür. Bir mühendisin Amerika'da yetişmesi kaça maloluyor biliyor musunuz? Kaça mal olmuştur Demirel Amerikalılara? Hiç düşündünüz mü bunları?

Böylesine değerli bir politikacının koltuğundan edilmesi düpedüz haksızlıktır ve bu haksızlık sadece Demirel'e değil, onun yetişmesine katkıda bulunan yerli ve yabancı eğitim kurumlarına da yapılmaktadır. Biz Demirel'i eleştiririz ama bu kadar haksızlığa da göz yummayız. Demirel bizim muhalefet liderimizdir. Nereden bulacağız bir daha böyle işe "dörtbaşı mamur" bir politikacıyı? Bilgi dersen var. Kültür dersen var Yabancı dil dersen fevkalade. Tecrübe, hele "kondisyon"!.. Yok; biz dünyada Demirel gibisini bulamayız. Ben bu kanıdayım. Sizi bilmem.

Bazı "aşırı solcu" arkadaşlarımızı da düşünmeye davet ediyorum...

Son Kıbrıs olayları dolayısıyla, iş ve sermaye çevreleri artık Demirel'i boşadılar. Şimdi Ecevit'e kur yapıyor işadamları. Ne bileyim ben... Belki de solcu olmaya karar verir bundan sonra. Yargılanan bazı genç devrimci arkadaşlar da, mahkemelerde birdenbire:

- Demirel memleketin gözbebeği... dememişler miydi? Bir bildikleri vardı herhalde. İş çevreleri Süleyman Bey'e yüz vermeyecek, Nurcular, çember sakallılar, Süleymancılar, Nakşibendiler de çoktandır Erbakan Hoca'nın tesbihine dizildiğine

göre, Demirel şimdi ister istemez sola kayar belki. Zaten bu işte bir "o" eksikti!..

Anlayacağınız Tarzan güç durumda...

İş çevreleri Süleyman Bey'in defterini dürdüler son günlerde. Müslümanlar da "Allaha havale etti" ve böylece ortada kaldı koskoca Demirel...

İnsanın yüreği sızlıyor vallahi...

Bugünlerde Adalet Partisi kulislerinde bir çalışmadır gidiyor. Yok Kamran İnan'dı, yok Sabit Osman Avcı'ydı, yok adı gizli tutulan bir iktisat profesörüydü, günlerdir bir aday aranmaktadır Süleyman Bey'in yerine...

Yazık değil mi?

Yıllarca iş ve sermaye çevrelerine olanaklar sağlayan bu adam değil mi? Devrimcilerin nefeslerini dinleyen hükümetlerin başbakanı bu adam değil mi? 12 Mart döneminin hem "mağdur" hem de "mağrur" politikacısı bu değil mi?

Nasıl, nasıl, ama nasıl yapılır bütün bunlar Demirel'e? Hiç insafı yok mu bu iş ve sermaye çevrelerinin?

İşadamlarının hesabını bilmem. Ben Demirel'i tutuyorum. Demirel bütün devrimcilerin adayı olmalıdır. Sözlerim kulağınıza küpe olsun! Biz bir daha böylesini bulamayız. Vallahi de, billahi de bulamayız.

Ey Adalet Partililer... 12 Mart köprüsünü geçerken "at" değiştirmediniz. Şimdi hep birlikte "milli bütünlük" çayırlarında dolaşırken ne olur, Allah aşkına, büyüklerinizin başı için harcatmayın Demirel'i. O sizden çok bize lazım aslında...

(Yeniortam, 13 Eylül 1974)

ÖZELEŞTİRİ

Demirel, partisinin önemli bir toplantısında, uyuşmazlıkların ancak "özeleştiri" yolu ile giderebileceğini söyledi. Bunu, demokratik gelişmemiz için bir aşama olarak değerlendiriyoruz. Çünkü "özeleştiri", sosyalist partilerin kendi iç düzenlerini sağlamak için baş vurdukları bir yöntemin adıdır. Bu yönteme göre parti yöneticileri kendi kendilerini ve öteki parti sorumlu-

larını eleştirirler. Böylece yöneticilerin kendi kusur, yanılgı ve sapmaları ortaya çıkarılır. Özeleştiri yabancı dillerde "autocritique" ya da "samo kritika" denilen kavramın Türkçe'sidir. Demirel gibi başbakanlık yapmış, yabancı ülkelerde bulunmuş bir liderin bu kavramı bilmemesi düşünülemez. Şüphesiz, Demirel bilerek ve isteyerek kullanmıştır bu sözcüğü. Anlaşılıyor ki, Demirel sosyalistlerle uğraşa uğraşa, ister istemez sosyalist öğretiden de etkilenmektedir!

Ancak "özeleştiri yapmak gerekir" deyip susmamalı. Bu özeleştiri sadece partililer için değil bütün kamuoyuna açık yapılmalı. Sermayenin bile halka açıldığı bir dönemde Demirel de giderek açılmalıdır halka. Partisi ve kamuoyu önünde şunları söylemelidir Demirel:

- Ben, ülkeyi yabancı sermaye ile kalkındırma iddiasıyla, yeraltı kaynaklarımızı uluslararası sermayenin emrine verdim.

- Ben, petrollerin millileştirilmesine engel olarak bugünkü ekonomik bunalımlara yol açtım.

- Ben, kardeşlerime usulsüz kredi dağıtarak görevimi kötüye kullandım.

- Ben, Türk devletine karşı Morrison şirketinin çıkarlarını savundum.

- Ben, Genel Başkan seçilmeden önce "Bilgi Locası"na kayıtlı bir masondum. Seçilmek için masonluğumu inkar ettim. Takke giyerek camilere gittim. Namaz kılarken resimler çektirdim. Bir süre din sömürücülüğü yaptım. Sonra da "gericilik" sıfatını partimin eski üyesi Erbakan'a emanet ederek Atatürkçü oldum.

Ben, Danıştay kararlarını uygulamadım. Anayasa Mahkemesi kararlarını hiçe saydım.

Ben, sağcı ve solcu öğrencileri birbirlerine vurdurttum. Gençlerin arasına kışkırtıcı ajanlar yerleştirdim.

Ben, hiç, bir zaman demokrasiye ve düşünce özgürlüğüne inanmadım. Düşüncelerinden dolayı cezaevlerinde yatanların çoğalmalarını ve daha da acı çekmelerini istedim.

Ben, Yassıada mahkumlarının affını da bir siyasi istismar konusu olarak kullandım. Eski demokratların seçilme haklarına sahip olmalarını hiçbir zaman istemedim.

- Ben, 12 Mart'tan sonra bir süre mağdur görünüp, güçlenince hemen toplumun her kesimindeki muhaliflerimi tasfiye ettirmek istedim ve başarılı oldum.

- Erim'i günahım kadar sevmem. Onu da bir süre destekler görünerek Anayasanın "tağyir, tebdil ve ilgası"na çalıştım. Kendi yapamadıklarımı başkalarına yaptırttım.

- Bugünlerde "reformcu görünmek zorundayım. Hayatımın her döneminde reformist değil "deformist" oldum.

Yapılan eleştirilerin haklı yanlarını hiçbir zaman araştırmadım. Demokrasiyi sadece iş ve sermaye çevrelerinin çıkarları için savunur gözüktüm.

- Bütün bu sıraladıklarımdan ötürü yurda büyük zarar verdim. Ancak sadece ben suçlu değilim. Bütün amaçlarıma bilerek yardımcı olanlar da benim kadar suçludur.

İşte ancak böyle "özeleştiri" yapılabilir. Bu yapılınca devletimiz ve milletimizle bölünmeyeceğimizi bir kez daha anlamış oluruz. Nurlu ufuklara ancak bu yolla gidebiliriz.

Görüldüğü gibi, "kıratın ya huyundan ya suyundan" örneği, burada tersine çalışmış. "Maocu-Leninci, Leninci-Maocu" "Marksist-Leninist, Leninist-Marksist" diye diye Marksist teoriden etkilenmiş Bay Demirel. Şimdi parti içi çalışmalarında bu kavramın ihalesini yapacak. Partisine ve ülkemize büyük katkılarda bulunacak artık. Ne denir? Sosyalist kavramlar kullanılmakla aşınmaz, demekle yetinelim sadece...

(Yeniortam, 1 Mart 1974)

MAĞDUR!..

Demirel son konuşmasında "Olağanüstü dönemin mağduru bulunan Adalet Partisi'ni, o dönemin maznunu yaparak, hiç kimse kendi fiil ve hareketini haklı göstermeye çalışamaz" demiş.

Vicdanımızın sesini dinleyelim: 12 Mart Muhtıras'nın açtığı "olağanüstü" dönemde "mağdur" edilmemiş midir Süleyman Demirel?..

Demirel, uzak bir Anadolu kentinde ilkokul öğretmenidir. Boynuna yular bağlatılıp sokaklarda gezdirilmiş "komünist" diye yüzüne tükürtülmüştür. Bir öğretmendir yıllar boyu, sürülmüş, ezilmiş, tutuklanmış, aç bırakılmış...

Bir savcıdır Demirel. Devrimci bir Cumhuriyet Savcısı... Bozuk düzene karşı olduğu için ilden ile yollanmış, evine ateş edilmiş, hakkında raporlar düzenlenmiştir.

Süleyman Demirel, "hümanist" bir düşünür, barışçı bir sanatçıdır. 12 Mart Muhtırası'ndan sonra "gizli örgüt" kurduğu gerekçesiyle, bileklerine kelepçe vurulmuş ve altmış yaşından sonra cezaevlerine yollanmıştır.

Demirel mağdurdur. Çünkü kendisi ünlü bir hukuk profesörüdür. İnançlarından ötürü tutuklanmış, cezaevinde eline kazma kürek verilip buz kırdırılmış ve kendisine yüznumara temizlettirilmiştir.

Süleyman Demirel gerçekten de çok mağdur edilmiştir bu olağanüstü dönemde. Erenköy'deki işkence evinde vücuduna elektrik verilmiş, cop sokulmuş, falakaya yatırılmış sonra da bütün bu işkence izleri için "romatizmadan mütevellit" denilmiştir kendisine. Çok yıpranmış, çok acı çekmiştir bu dönemde Demirel.

Bir baba olarak da dayanılmaz ıstıraba katlanmıştır. Oğlu, sokakta sorgusuz sualsiz vurulup öldürülmüş, acısını, sesini kimseye duyuramamıştır Demirel. Fidan gibi oğlunun neden öldürüldüğünü de bir türlü öğrenememiştir. Söylememişlerdir

Onurlu, dürüst bir aydındır Süleyman Demirel. Bu yüzden de mağdur olmuş, evi "Balyoz Harekatı" günlerinde basılmış, üstüne çevrilen silahlarla kitaplığı aranmış ve günlerce gözaltında kalmıştır.

Üniversitede de asistan ya da doçenttir Demirel. Askerlik görevini yaptıktan sonra eski görevine atanmamış, günlerce, aylarca işsiz bırakılmıştır. Yasalar çiğnenmiştir kendisi için.

Kızı ya da oğlu gözaltına alınmış, tutuklanmış, günlerce, haftalarca haber alamamıştır çocuklarından. Bir cezaevi hücresinde, ancak beş-on dakika görüştürmüşlerdir çocuğu ile. Yüzündeki dayak izlerini görmüş, yüreği ezilmiştir çaresizlikten.

Uydurma ihbarla gözaltına alınıp, işkence ile "gizli örgüt" kurduğunu itiraf etmiş, Kültür Sarayını yaktığını, Marmara vapurunu batırdığını açıklayarak, sonradan beraatı istenecek davada, bir buçuk yıl hapis yatmıştır Demirel. İşçidir, yoksuldur. Bu sürede, karısı, çocukları, ana-babası aç kalmıştır.

Uçak kaçırdığı gerekçesi ile olmadık işkenceleri gören yazardır Demirel. Tabanları falakayla patlatılmış, kıyasıya dövül-

müş, sonra da, "Biz de biliyoruz suçsuz olduğunu, şöyle bir okşayalım diye aldık" deyip salıverilmiştir bir süre sonra.

İnançları uğruna yıllarca süren hapis cezalarına çarptırılıp ranzaya ayaklarından zincirle bağlanmıştır Demirel. Aylarca, af çıkacak diyerek bekletilen yayınevi sahibidir kendisi. Mağdurdur, çok çekmiştir.

Ulusal çıkarları savunduğu için görevinden alınan, hakkındaki Danıştay kararı uygulanmayıp, eski işine başlayamayan namuslu bir memur, bir bürokrattır Demirel. Yasalara rağmen, mağdur edilmektedir herkesin gözü önünde.

Açıkçası, 12 Mart Muhtırası'nın "reformlar" yerine ele aldığı, Atatürkçü, devrimci, solcu, sosyalist aydınlardan biridir Demirel. Mağdurdur. Ezilmiştir. Çok ezilmiştir.

Fıkrayı herkes bilir. Yeniçeri ağası içki içerken yakaladığı Bektaşiye yüz sopa vurdurulmasını emreder. Erenler karşı koyar ağaya. "Ya" der "sayı saymasını bilmiyorsun ya da hiç sopa yemedin."

Demirel de, ya olağanüstü dönemin ne olduğunu anlamamış ya da "mağdur" ne demek onu bilmiyor. Bunu anlaması için Bektaşi örneği, "ağadan" sopa mı yemesi gerekir ille de?

Biz çıkamadık işin içinden. Mağdur kim, bir bilen söylesin lütfen...

(Yeniortam, 8 Mart 1974)

GÜNDEMDEKİ...

Kıbrıs "barut fıçısı" yeniden ateşlenmek üzeredir. Son zamanlarda Ada'ya çıkartılan Yunan askerleri yakın gelecekte bir saldırıya geçmek üzere hazırlıklarını tamamlamaktadır. Ada'daki Silahlı Kuvvetlerimiz de "teyakkuz" durumuna geçmiş bulunmaktadır.

Kıbrıs çıkartmasından bu yana "Ankara" ve "Atina"nın siyasal görünümlerinde önemli değişiklikler olmuş, Atina'da, "Albaylar Cuntası" yerine halkoyu ile seçilmiş bir Başbakan, yönetimi ele almıştır. Ankara'da ise, geneloyla seçilmiş partilere ve bu partilerin liderlerine rağmen başbakanlık koltuğu boşlukta sallanmaktadır.

Dünya kamuoyu şimdi "Faşist Albaylar" yerine Karamanlis'i görmekte ve demokrasinin anayurdu Atina'da yeniden demokrasi türkülerinin söylendiğine inanmaktadır. Gerçekten de, Yunanistan'da 17 Kasım seçimlerine sağlı sollu bütün partiler katılmış ve Karamanlis başbakanlık koltuğuna oturmuştur. Artık bundan sonra, Atina, batı kamuoyu önünde eski saygınlığını kazanmıştır. Buna üstelik bir de, Faşist Albayları yargılama cesaretini de eklerseniz, Atina'yı dünya kamuoyu önünde eleştirmenin olanaksızlığı da iyiden iyiye anlaşılmış olur.

Düşündürücü gelişmelerdir bunlar.

Ankara'da ise, Kıbrıs konusunu ve uluslararası ilişkilerimizi büyük bir hünerle yürüttüğünü kanıtlayan Sayın Ecevit, bir "yumuşak iniş" yönetimi ile iktidardan uzaklaştırılmış ve kendisine "azınlık hükümeti" kurma olanağı da tanınmamıştır. Çıkartmanın ilk günlerinde başlayan ve bütün yurdu saran ulusal coşkunluk yavaş yavaş dağılmış ve:

Kendi gemimizi kendimiz batırdık... türü "vatan ihaneti" niteliğinde söylenti ve iddialar da ortaya atılmaya başlanmış ve Kıbrıs çıkartmasının gereksizliğini "ima" eden açıklamalar yapılmıştır.

Bütün bu gelişmeler gözler önündedir.

Bu gelişmeleri CIA planları açısından da görmek gerekmektedir! 1967 Albaylar darbesinin CIA tarafından örgütlendiği, yine Kıbrıs'taki Sampson darbesinin de bu örgütçe planlandığı bilindiğine göre, CIA'nın bu işin peşini bırakacağını sanmak da mümkün değildir.

CIA, Sampson darbesinden sonra Türkiye'nin Kıbrıs'a çıkartma yapamayacağını hesaplamış; ancak çıkartmanın verdiği şaşkınlıktan sonra eski planları üzerinde bazı "revizyonlar" yapma gereğini duymuştur. Birkaç gün önce CIA Başkanı ansızın:

- CIA, örneği Şili'de görüldüğü gibi, dilediği ülkeye müdahale eder... diyerek, dünyanın her yerinde yeniden karışıklıklar çıkarma kararında olduğunu "resmen" açıklamaktadır.

Atina Hükümeti, dünya kamuoyu önünde, demokratik bir yönetim kurduğunu ve cunta artıklarını yargıladığını kanıtlamaya çalışırken, Ankara'da hala "Bizans oyunları" oynanmaktadır. Bu oyunun alaturka oyuncuları, hükümet bunalımını, "rejim bunalımına" çevirmek için ellerinden geleni yapmaktadırlar.

Bütün bunlar, dünya kamuoyu önünde topladığımız puanların birer birer Atina'ya kaptırılmasına yaramaktadır, ancak...

"Milliyetçilik", "milli bütünlük", "devletimiz ve milletimiz ile bölünmezliğimiz" gibi söylevlere nasır bağlatmış sağcı politikacılar, bu gibi koşullarda devletimizi hükümetsiz bırakmak için bir yarış içine girmişlerdir. Çankaya'da Sayın Cumhurbaşkanımız Fahri Korutürk, bütün iyi niyetine ve çabalarına rağmen, sağcı liderleri "yola getirmeye" çalışmakta ve fakat bu politikacılar "Bizans oyunlarında" direnmektedirler.

Rejim tutkusundan mı, yurt sevgisinden mi doğuyor bunlar?.

Hayır...

Sağcı politikacılar, ülkemizi adım adım bir askeri müdahalenin ortamına sürüklemektedirler. Hem de bunu "bilerek" ve "isteyerek" yapmaktadırlar. Bu arada yaygınlaşan anlamsız boykotlar, düzenlenmiş faşist saldırılar bu ortamın bir an önce doğmasına yaramaktadır.

Gözler kör ve kulaklar sağır mıdır?!.. Türkiye bundan sonra, parlamento çoğunluğuna dayalı güçlü hükümetlerce yönetilmelidir. Bu koşullarda ülkemizi, sonu belli olmayan maceralara sürüklemek, hiç kimseye "hayır" getirmez.

Hep birlikte bilelim bunu.

"Özgürlükçü Ankara" "Faşist Atina" denklemini ters yüz edip, rolleri değiştirmek kimin "planı", kimin "stratejisi" olur?

Gündemimizdeki konu budur şimdi...

(Yeniortam, 2 Aralık 1974)

ERİM ANSİKLOPEDİSİ

ERİM VE İŞKENCE...

Yıllardır bir demokrasi kavgası içindeyiz. Demokratik sistemi, bugünkü bozuk düzenin biçimsel kurum ve kuralları olarak kabul edenler, bütün savunmalarını "Hukuk Devleti" adına yapmaktadırlar Siyasal suçlar, düşünce yasakları, gizli örgüt raporları, tahrikçi ajanlar, işkence metodları, yıllar yılı hep hukuk devleti adına yaratılmakta ve kullanılmaktadır. Yani, kısaca, demokratik hukuk devletinin özüne karşıt bütün siyasal davranışlar, birer batı uygarlığı gereğiymiş gibi sunulmaktadır.

Sadece demokratik bir anayasaya ve siyasal partilere sahip olmak, demokratik hukuk devletinin kurulması için gerekli ve yeterli koşul sayılamaz. Temel sorun, bu gibi biçimsel kurum ve kuralları aşan bir öze ve niteliğe sahiptir. Demokrasi, ancak toplumun bütün kesimlerinin yönetime katılmasıyla gerçekleşebilir. Bunun için temel koşul, düşünce ve örgütlenme özgürlüğüdür. Ancak bu özgürlük ortamında, siyasal partiler, sendikalar ve dernekler, halkı örgütleme olanağına kavuşurlar Bu siyasal ve sosyolojik gelişime kapılarını kapayan toplumlar hiçbir zaman, demokratik hukuk devleti düzenini kuramazlar

"Demokratik Hukuk Devleti" parlamentolar, siyasal partiler, sendikalardan çok "insan saygısına" dayanan devlet düzeninin adıdır. Bir toplumda insan saygısı, devlet anlayışına yerleşmemişse, "demokrasi", "hukuk devleti", "Batı Demokrasisi" gibi sözler, ancak bir siyasal oyunun fon müziği olarak kalabilir! Karakolundan işkenceyi kaldıramamış bir düzenin adına hukuk devleti denilmeyeceğini, en çok Prof. Erim bilmektedir. Gerçekten, bugün devleti yöneten bürokrasi kadrosuna yüzlerce öğrenci yetiştirmiş olan Nihat Erim, 1941 yılında yayınlamış olduğu **"Amme Hukuku"** adlı değerli eserinde işkence hakkında şunları yazmaktadır:

"... Bir memleket medeniyette ilerledikçe cezalar da yumuşar. Medeniyet itibarıyla geri olan milletler ağır cezalar

koyarlar. Bir millet fertleri üzerinde manevî müeyyideler, maddi müeyyidelere, pek az ihtiyaç gösterecek kadar, tesir gösterdikçe, cezalar hafifletilir. Filhakika bugünkü cemiyetlerde, insanları suç yapmaktan alıkoyan, maddi cezalardan ziyade manevî unsurlardır. Zamanımızda anlaşılmış bu hakikat, Beyannamenin ilan edildiği devirde henüz lüzumu kadar takdir edilmiş değildi. Daha bir şahsın suçlu olduğu kat'i surette anlaşılmadan suçunu itiraf ettirmek maksadıyla ona işkence yapılıyordu. Kaynar suya daldırma, dayak vesair işkenceler hakimlerin en kıymetli yardımcılarıydı. Becceria (XVIII'inci yüzyıl) bu usulün insanlığa sığan bir şey olmadığını iddia ettiği zaman, işkence her yerde bütün şiddeti ile tatbik ediliyordu. Henüz mahkûm olmamış ve belki de suçsuzluğu meydana çıkacak bir insana işkence yapmak adalete ne kadar aykırıdır!.. İşkence bir cezadır; çünkü ızdırap vermektedir. Suçluluğu belli olmamış bir adama ceza çektirmek insanlığa sığar mı?. İşkence usullerinden öyle vahşiyane olanlar vardır ki, suçluluğu sabit olan bir insanın çekeceği ceza, mahkûmiyetten önce maruz bırakıldığı işkencelerin yanında pek hafif kalır.."

Prof. Erim'in, vaktiyle yazdığı bu satırlar gün geçtikçe değerlenmektedir. Tabii bu gibi sözler, ancak Erim gibi, yüreği medeni cesaretle dolu(!) bilim adamlarına özgüdür. Siyaset adamları ise, kendi devirlerinde işkence yapıldığı yolundaki iddiaları hep reddetmişlerdir!..

(Ortam, Haftalık Dergi,
30 Ağustos-6 Eylül 1971)

ERİM ANSİKLOPEDİSİ...

Büyük bir ansiklopedinin hazırlayıcıları arasında Prof. Erim'in de adına rastladım. Demek ki eski Başbakan kendisini şimdi de bilimsel araştırmalara vermiştir Bundan kıvanç duymamak elden gelmez. Çünkü yakın tarihimizde siyaset ve bilimi birlikte yürüten sayılı devlet adamlarından biridir Prof. Erim. Eski Başbakan, ansiklopedide dış politika konularını inceleyecekmiş. Bilim hayatı Erim'i yeniden kazanıyor demek ki!

Prof. Erim, Ankara Hukuk Fakültesi eski öğretim üyelerindendir. Bu fakültede Devletler Umumi Hukuku ve Kamu Hukuku dersleri okutmuştur bir süre. Bir hukukçu olarak, derin bilgilere sahiptir Erim. Üstelik Anayasa konusunda da diğer meslektaşları gibi "teorik" kalmamış, anayasaların bir çırpıda nasıl değiştirileceği konusunda da "pratik" kazanmıştır.

Şüphesiz, Türk hukuk ve bilim dünyası Erim'i yeniden kazanmanın mutluluğa içindedir. Çünkü Erim, tanrı vergisi yetenekleri, kul vergisi bilgisi ve son yıllardaki engin tecrübesi ile sadece Türk siyasal tarihinin değil, aynı zamanda dünya demokrasi tarihinin de önemli simalarından biri olmuştur şimdiden. Bundan sonra yerli ve yabancı araştırmacılar, Erim'in kişiliğini ve düşüncelerini yakından tanımak için derin çalışmalara girişeceklerdir. Hiç kuşkusuz Erim, demokrasi dünyasına fani vücuduyla da veda ettiği zaman evi müze yapılacak ve turistlere gösterilecektir. Bunu şimdiden sezen Erim, bu müzeye "Anayasa Müzesi" adını vermeyi de vasiyet edecektir sanırız. Müzenin kapısına da iki tane "balyoz" asılacaktır. Süs için...

Erim'in dış politika konusundaki incelemeleri çok ilgi çekecektir. Prof. Erim, Atatürk'ün dış politikası ile 12 Mart 1971 tarihinden sonra izlenen dış politikayı karşılaştırma olanağını bulacak ve engin bilgi ve tecrübesi ile gelecek günlere ışık tutacaktır. Şüphe yok ki, eski başbakan kendi dönemini, Atatürk'ün döneminden daha "Atatürkçü ve reformcu" bulacaktır. Özellikle "Yurtta sulh cihanda sulh" ilkesinin bütün kapsamıyla uygulandığını anlatacak, aydınların nasıl kitleler halinde gözaltına alınıp tutuklandığını, kitapların nasıl toplandığını, işkencelerin nasıl yürütüldüğünü, "Yurtta sulh" politikasının bir gereği olarak yorumlayacaktır.

Yine Prof. Erim, eski bir dış politika uzmanı olarak, "klasik diplomasi"nin artık gücünü yitirdiğini, ekonomik ilişkilerin dış politikada yeni boyutlar kazandığını bilmektedir. Bu kurt politikacı, bu Kıbrıs fatihi dış politika uzmanı, "haşhaş yasağı"nın da dayandığı nedenleri, bilimsel gerekçeleri ile ansiklopediye yazacaktır. Böylece haşhaş yasağı konusunda takınılan tavırlarla, "milli bütünlüğün" nasıl sarsıldığı en açık şekilde ortaya çıkacak ve Ecevit'in haşhaş ekimini önlemek için gelen iki Amerikalı Senatörü kabul etmemesinin yorumu da sağlıklı biçimde ya-

pılmış olacaktır. Erim, Ecevit'in bu tutumunun "diplomatik nezaket" kurallarına uymadığını yazacaktır. Bu yazılınca da Ecevit çok mahcup olacak ve yeniden haşhaş ekimini yasaklayacaktır Çünkü bu konularda nezaket ulusal çıkarlardan önemlidir Erim için.

Eski bir Devletler Hukuku Hocası olan Erim, Amerikalılarla imzaladığımız ikili anlaşmaların Anayasaya aykırı olduğunu da bilmektedir. İkili anlaşmaların Anayasaya aykırı olarak imzalandığını ileri sürecek olan Erim, "Ben bu anlaşmaları değiştirecektim ama vaktim yoktu. Ancak, Anayasayı değiştirebildim bu kısa sürede" diyecek ve bu konuda siyasal ve bilimsel gerçeği de aydınlığa kavuşturmuş olacaktır.

Erim'in, Amerikalıların azgelişmiş ülkelerde giriştikleri darbeleri de aydınlığa kavuşturacağı sanılmaktadır. Bu girişimlerinin Amerikan dış siyasetini nasıl etkilediğini de anlatacak, böylece, İran'da Musaddık olayı, Yunanistan'da albaylar darbesi, Vietnam sorunu, Bolivya ve Şili'deki askeri darbeler de, dış politikamızda yerli yerine oturacaktır. Erim'in Türk demokrasisine yaptığı unutulmaz katkı gözönünde tutulursa, iç politika-dış politika ilişkilerinin sağlam ölçülerle ortaya konacağı şüphesizdir. Türk ve dünya bilim adamları Erim'in açıklamalarını sabırsızlıkla beklemektedirler.

Prof. Erim'in bilim hayatından uzak tutulması hepimiz için büyük bir kayıptır. Erim, ansiklopedi için çalışadursun, 12 Mart 1971 tarihinden sonra tutuklanan binlerce aydın da kendisinin ansiklopedisini hazırlamaktadırlar. Bu ansiklopedisi gerçi Erim'e yakışacak kadar "lüks" olmayacaktır amma, Türk demokrasi tarihine de geçecek ve yedisinden yetmişine kadar, herkes tarafından ilgi ve ibretle okunacaktır.

(Yeniortam, 10 Nisan 1974)

SOKAKLARIN DİLİ

Beyoğlu'nun yan sokaklarından birinin adı çok ilgimi çekti. Ve ister istemez bazı çağrışımlar yaptı belleğimde. Sokağın adını söyleyelim:

- Balyoz Sokağı!

Balyoz sokağı, Beyoğlu'nda, İstiklal Caddesi üzerinde. Sağ tarafta Tepebaşı'na doğru giden karanlık bir sokak. Eski Başbakanlardan Prof. Dr. Nihat Erim'in oturduğu sokağa "Balyoz sokağı" dense, olmaz mı acaba? Ankara Belediye Meclis'i gündemine alsa bu konuyu.

"Balyoz Sokağı" çeşitli biçimlerde tarif edilebilir:

Taksim'den aşağı doğru giderken sağ koldaki sokaklardan biri, denilebileceği gibi:

- İstiklal Caddesi'ni kesen sokaklardan biri...Ya da kısaca:

İstiklal'den sağa sapınca izleyeceğiniz karanlık sokak... denilebilir en açık şekilde.

Sokak adları çok ilginçtir. Bir büyük kentte binlerce sokak var. Her bir sokak için birer ad bulmak oldukça güç iş bana kalırsa. Bazı kentlerde ad yerine numara veriliyor sokaklara:

1. Cadde 6. sokak... gibi. Mahalleler büyüdükçe numaralar da büyüyor:

- 258. Sokak 89 numara... oluyor adresiniz örneğin.

Demokrasi tarihimizde bazı ilginç sayılar vardır. "150" likler, "147"ler, "41"ler, "14"ler gibi siyasal gruplar, 141, 142, 146, 163 gibi Ceza Yasası maddeleri çok ünlüdür. 141 Komünist örgüt kurma, 142 komünizm propagandası yapma, 146 Anayasayı ihlal suçu, 163 gericilik ile ilgili hükümleri kapsıyor. Şöyle adresiniz olsa ne dersiniz ?

141. Sokak 1 numara... Bunu kısaca adres olarak nasıl yazarsınız?

141/1.

Ya da adresinizi bir arkadaşınıza verirken tarif de ediyorsunuz:

141'i geç, sola dön, tam karşına 146 çıkacak.

146. Sokak çok karışıktır. Bir sürü tanımadığınız adam da oturmuştur bu sokakta önceleri. Bir başka tarif daha verebilirsiniz kolaylık olsun diye:

141'den çık, 142'ye gir, 146'dan dön.

Sokak tarifleri, camiye, çarşıya, bakkala göre de kolaylıkla yapılabilir: Eğer 163'te oturuyorsanız, köşedeki camiyi arkadaşınıza hatırlatın. Çünkü son zamanlarda bazı arkadaşlar

Yollar tıkalı... deyip, 163'ü atlayarak 142'ye giriveriyorlar, hemen telaşla.

Ben devlet büyüklerimizin oturdukları sokak adlarını hep merak eder dururum: Eski Cumhurbaşkanlarından Celal Bayar'ın İstanbul'da Çiftehavuzlar'daki mütevazi evinin bulunduğu sokak adı da ilginç:

- Hazırcevap Sokak!

Bu sokak adı da Celal Bayar'ın siyasal tutumunu yansıtıyor bir ölçüde. Yine eski Cumhurbaşkanlarından Cevdet Sunay'ın adresleri ise çok ilginç. Sunay, Ankara'da Orduevinde kendisine ayrılan bir özel dairede kalıyor. İstanbul'da ise, biri yazlık, biri kışlık iki evi var. Yazlık evi, İstanbul'un en şirin semtlerinden birinde, Sunay "açıklığı" ve "yeşilliği" sevdiği için "Yeşilyurt" semtinde satın almış yuvasını. Adres ise ilginç:

- Yeşilyurt Ürgüplü sokak, No: 36.

Sokak adında "tabiat" ve "siyaset" bir arada. Sunay'a yazın nerede kalıyorsunuz diye sorulduğunda acaba:

- Eskiden Ürgüplü'de kalırdım. Ama artık terkettim... derse, eski Başbakanlardan Suat Hayri Ürgüplü alınır mı?

Sunay'ın kışlık evini işadamları armağan etmişlerdi kendisine. Büyük gazetelerde renkli resimlerini görmüştük muhteşem katın. Kat Teşvikiye'de. Fakat sokak adı biraz garip:

- Büyükçiftlik Sokak!...

Herhalde Sayın Sunay bu sokağın adını değiştirmek için İstanbul Belediyesi'ne baş vuracaktır.

Neyse dönelim "Balyoz" Sokağına. Bu sokak adı Ankara Belediyesi'nce alınmalı ve eski Başbakanlardan Nihat Erim'in oturduğu sokağa verilmeli.

Çünkü "Balyoz" bütün Nihat Erim'lerin oturduğu "çıkmaz sokaklar"ın adıdır...

(Yeniortam, 28 Nisan 1974)

JEOPOLİTİK SOSYALİZM...

Nihat Erim'in son zamanlarda susup "vicdan muhasebesi" yapacağını sananlar yanıldılar. Erim, senatodaki af görüşmelerinde:

"- Özgürlükleri jeopolitiğimize aykırıdır... diyerek sosyalist öğretiye yeniden katkıda bulundu. Bugün sizlere Bay Erim'in

sosyalizm konusundaki düşüncelerini aktararak, eski başbakanın "gerçek düşüncelerini" yansıtacağız.

"- Bu bir patlamadır. Gençler yerden göğe kadar haklıdır..." diyen Erim, aynı gençlerin cezaevlerinde kalmaları için Alman Anayasası'ndan, İtalyan Anayasası'ndan örnekler verecek ve "Siyasal kan davası"nı sürdürmeye çalışacaktır. Bu da Erim'in insancıl sosyalist anlayışına uygun düşmektedir.

Erim, 1963 yılında CHP Parti Meclisi'nde Ecevit'in solculuğunu yeterli görmez ve İsmet Paşayı da yeterince solcu bulmadığı için eleştirirdi. İsmet Paşa'nın CHP Kurultayı'nda:

- CHP sosyalist parti değildir ve olmayacaktır" sözüne karşı Erim şu karşılıkları veriyordu:

"Meşhur bir profesör var. Elte Halevy. Bu zat 50 sene Paris Siyasal Bilgiler Fakültesi'nde yalnız sosyalizm okutmuştur Bu zat der ki, dünyada kaç tane sosyalist varsa o kadar da sosyalizm vardır..."

Eğer bu görüşü benimsersek Nihat Erim'in siyasal anlayışına da:

"- Ekim sosyalizmi..." diyeceğiz artık. Ya da son konuşmasını hatırlayarak "Jeopolitik sosyalizm" adını takacağız.

Aynı konuşmasında sosyalizm anlayışını şöyle açıklıyor Erim:

"- Şimdi bu tarihten hareket edersek, CHP programını da ele alırsak: CHP programı bu tarife göre sosyalist bir programdır. Devletçiliği ne ile izah ediyorsunuz? Sığar mı devletçilik liberal anlayışa? Sığar mı devletçilik kapitalizm anlayışına?.."

Böyle sorduktan sonra yanıtını yine kendisi veriyor ünlü hoca:

- "Sığmaz."

Sonra derin bilgisiyle açıklamalar yapıyor:

Devlet müdahaleciliği var. Biz müdahale ederiz. Bizim devletçiliğimizin devlet kapitalizmi kadar kuvvetli yönü, devlet müdahaleciliğidir. Biz bırakmayız, zayıfı kuvvetliye ezdirtmeyiz. Biz fakiri zenginin uşağı haline getirmemek için tedbirler alırız, kanunlar çıkarırız."

Elimizi vicdanımıza koyarak söyleyelim. Sadece ekonomik alanda değil siyasal alanda da Erim, zayıfı kuvvetliye ezdirmemiş ve yoksulu zenginin uşağı yaptırmamış ve bu yolda yasalar

da çıkarmıştır. Ancak bugün anlayabildik kendisini. Erim konuşmasını şöyle sürdürüyor:

"- Sosyalizm kelimesi üzerinde bence lüzumsuz yere korkuyoruz..."

Ve kararlı biçimde:

"- CHP sosyalist olmayacaktır.." diyen İsmet Paşa'ya dönüp sosyalizme olan bütün inancıyla haykırıyor:

"- Biz ki, CHP ki, sosyalistim demeyecek. Siz de müsaade etmediniz ve aksini söylediniz. Tenkit ediyorum. Haksız yere bağladınız gelecek kurultayları... Ben şahsen kolektivist ekonomi dışında sosyalizmin bütün prensiplerini benimsiyorum. Bilhassa insancıl prensiplerini benimsiyorum. Ve CHP'nin iftiharı, şerefi bu olacaktır..."

Sosyalist Erim, konuşmasını kararlı biçimde sürdürüyor:

- "Ben kurultayımın verdiği kararları kabul ediyorum. Ama şunu da tekrarlıyorum ki; gelecek iki kurultay sonra daha ileri gideceğiz. Demeyecek miyim ben bunu? Bunu demekte bir zarar yok. Bizim partimizde, yani bir nevi, sosyal demokrasiyi komünizmle bir tutup, sosyal demokrasiyi de komünizm gibi suçlar hale gelirsek, ben dışarıda konuşamam Paşam. Yani bir Avrupalı ile karşı karşıya geçip konuşamam..."

Erim Başbakan olunca, Avrupalılarla karşı karşıya geçip konuşabilmenin bütün olanaklarını yaratmış ve sosyalist anlayışını da uygulayabilmiştir. Erim'in inancına göre:

"Dünyada ne kadar sosyalist varsa o kadar sosyalizm vardır."

Anlaşılıyor ki Erim 12 Mart'tan sonra Türkiye'de sosyalizm uygulamıştır da, bizler farketmemişiz. Bizler daha genciz. Üstelik fakültelerimizde Erim gibi değerli hocalarımız yok ki, sosyalizmin ne demek olduğunu da öğrenelim:

Bizler Erim'i hep yanlış anladık. Meğer Erim sosyalist, bizler de faşistmişiz. Herkes özür dilemelidir Erim'den. Eğer 141-142'nci maddeden mahkum olanların affedilmemeleri için çalışıyorsa, yirmi yaşındaki gençlerin cezaevlerinde çürümelerini, altmış beş yaşındaki Behice Boran'ın zindanda ölmesini istiyorsa, biliniz ki, bütün bunları "insancıl sosyalizm" adına yapmaktadır.

Erim'den özür diliyoruz. Meğer "sosyalist" olan oymuş, "insancıl" olan da yine oymuş... Nerden bilebilirdik?

(Yeniortam, 13 Mayıs 1974)

GEREKSİZ OY...

Bay Nihat Erim, yine "kuvvetli ve inandırıcı" kişiliği ile ortalıkta görünmeğe başladı. Af görüşmelerinde "Orta Doğu ve Balkanların en büyük devlet adamının" sesini yine duyduk. "Zat-ı devletleri" bu kez eylem suçu-fikir suçu tanımları veriyorlar ve affın henüz erken olduğunu da belirtiyorlar hemen irşat buyuruyorlar!

Aynı Nihat Erim, 1941 yılında yazmış olduğu "Amme Hukuku" adlı kitabının 279. sayfasında özgürlükler konusunda şunları yazıyordu:

"- Bazıları, düşüncelerin serbestçe yapılabilmesinden doğan mahsurları öne sürerek, düşünce hürriyetinin aleyhinde bulunuyorlar. Bu düşüncede, olanların yanıldıklarını ispata hacet var mıdır?.. Matbuat, toplanma, cemiyet teşkili ve okutma gibi vasıtalarla, düşüncelerin serbestçe yayılması, münakaşa edilmesi ve fikirlerin aydınlanması mı daha iyidir, yoksa muayyen bir zümrenin diğerlerini susturduktan sonra, kendi düşüncelerini ve yalnız kendi düşüncelerini yayması, halkı belki de yanlış yola sevketmesi mi daha iyidir? Bu ikinci şık kabul edildiği takdirde, milletin bir koyun sürüsünden ne farkı kalır?.. Bütün mahsurlarına rağmen, kilitli ağızlar, satılmış kalemler yerine serbest düşünce tercih edilmelidir."

Erim, 12 Mart'tan sonra "tepeden inme" yollarla başbakanlığa atanmış ve kendi tanımı ile, "düşüncelerin serbestçe yayılmasından doğan mahsurları ileri sürerek" Anayasal düzeni "tağyir, tebdil ve ilga" etmiştir.

Erim döneminde Türk düşünce ve sanat hayatı, tarihinde görülmemiş biçimde saldırıya uğramış, evlerden kitaplar toplatılmış, ilerici aydınlar, yazarlar, öğrenciler, işçiler, subaylar, öğretmenler, gözaltına alınmıştır. Yine Erim'in tanımı ile, "Muayyen bir zümrenin, diğerlerini susturduktan sonra kendi düşüncelerini yayarak halkı yanlış yollara sevketmek" istemesi de en çok profesörün başbakanlığında görülmüştür

Yine bu dönemde Erim'in özlü deyişi ile "Milletin bir koyun sürüsünden farkı kalmadığı" sanılmış, özgür düşünce yerine "satılmış kalemler ve kilitli ağızlar" yeğlenmiştir.

İşte şimdi bu Nihat Erim, kendi dönemindeki antidemokratik uygulamaya tüy dikercesine, yeni hukuk yorumları yapı-

yor ve kendince af takvimi saptıyor. Af erkenmiş! Neden diye sorarsanız yanıtı açık:

- Nihat Bey ve Nihat Beygiller böyle istiyor!..

Oysa Türk halkı 14 Ekim günü göstergeyi saptamıştır. Bugün koalisyonu oluşturan iki parti, bütün düşünce yasaklarının kalkacağını ve geniş kapsamlı affın gerçekleşeceğini söyleyerek onay almışlardır halktan. Halkın bu isteği gerçekleşecektir şimdi. "Satılık kalemler ve kilitli ağızlara" rağmen özgürlükten korkmamıştır Türk halkı. Yazdıkları ile yaptıkları arasındaki çelişkinin faturasını bile hesaplamayan bu Kamu Hukuku Profesörü Başbakan, küf tutmuş birtakım kavramlarla yine de **özgürlük balyozculuğuna** devam ediyor.

Erim artık bilmelidir ki, kendisinin siyasal geleceği kilitlenmiştir kontenjan senatörlüğü ile. Bundan sonra, bir seçimle parlamentoya gelebilmek ancak tatlı bir düştür Erim için. Bir olağanüstü dönemde, yine kendisine başvurulacağını sanıyorsa, bunda da yanılgı içindedir. Herhangi bir askeri darbede Erim'in adı, bir güç kaynağı değil, bir yük olabilir ancak.

Erim, tek partili dönemde savunduğu özgürlüklerin çok partili dönemde karşısına geçmiş, bütün yazdıklarını ve söylediklerini unutuvermiştir. Başbakan olunca, CHP Parti Meclisi toplantılarında Ecevit'in solculuğunu yeterli görmeyip İsmet Paşa'ya:

Paşam Sosyalist Parti olduğumuzu ilan edelim... demiş, Sosyalist Kültür Derneklerinde konferanslar vermiş, Başbakan olunca da, ülkedeki ilerici, Atatürkçü, solcu, sosyalist kim varsa birgün içinde cezaevlerinde toplanmalarına karar vermiştir İşte budur Nihat Erim!

Bugün cezaevlerinde, 141. ve 142'nci maddelerden Erim döneminde yargılanmış ve mahkum edilmiş olanlardan hiçbiri, Erim'in oyu ile affedilmek istemez. Çünkü düşünceleri dolayısıyla yargılananlara verilebilecek en büyük ceza, Nihat Erim'in oyu ile affedilmektir. Türkiye'de hiç kimse böyle bir cezaya layık değildir.

(Yeniortam, 24 Nisan 1974)

DANSA DAVET

Fakülteler açılır açılmaz, konferanslar, açık oturumlar ve bilimsel toplantılar da başlar. Sanırız önümüzdeki dönemde Anayasa değişiklikleri bilim adamlarınca tartışılacak, avukatlar, yargıçlar, hukukçular, üniversite profesörleri bu toplantılara katılacaklardır.

Nihat Bey siz de bu toplantılara katılsanıza...

Alman Ceza Yasası der ki... diye konuşsanıza... "Okyanuslar" kadar engin hukuk bilginizden birkaç damla serpsenize... Şu Anayasa değişikliklerini eskisi gibi savunsanıza...

Nihat Bey, "Dragos"daki dinlenmenizi kısa kesip, "haşhaş" bölgelerini gezerek köylülere:

Haşhaş ekimini ben yasaklamıştım... desenize... Onlara, ne kadar insancıl olduğunuzu, Amerikan gençliğini uyuşturucu maddelerden korumak istediğinizi anlatsanıza... Amerikan gençliğini neden bu derece cömertçe sevdiğinizi açıklasanıza... Haşhaş yasağı dolayısıyla geçim olanakları elinden alınmış köylülere, onları ne kadar sevdiğinizi söylesenize...

Nihat Bey, siz 1968 öğrenci olayları çıktığında:

Bu bir patlamadır, gençler yerden göğe kadar haklıdır... demiştiniz. Bu gençler sizleri, herşeye rağmen, pek çok severler. Bir gün Allah aşkına o gençlerin düzenlediği bir toplantıda konuşsanıza...

Stockholm'dan Filistin çöllerine kadar diye başlayan "dramatik" konuşmalar yapsanıza... O haşhaş yasaklayan dilinizle gençleri "doğru yol"a getirsenize...

Siz ki; kamu hukuku profesörüsünüz. Herşeyi herkesten iyi bilirsiniz. Kitaplar okumuş, kitaplar yazmışsınızdır. Sosyalizm nedir, ancak siz bilirsiniz, komünizm nedir sizden daha iyi bileni yoktur. Faşizm ise sizden sorulur Gençlerimize öğretin hep bunları.

Bizleri kırmayın Nihat Bey, ne olur, gençlerin düzenlediği bir toplantıya katılın. Aydınlatın onları, yola getirin hepsini...

Nihat Bey, Menderes döneminde, Kıbrıs sorunu için harcadığınız emekleri kimse unutmadı Tanrıya şükür Bu Kıbrıs'ı bize kazandıran da sizsiniz. İnanın kimse nankörlük yapmaz bu

konuda size. Herkes sizin "Kıbrıs Fatihi" olduğunuzu bilir. Fakat, şu anda, kamuoyunda "malum" olan sıfatlarınız size zaten ağır geldiğinden, bir yenisini de kullanmak istemiyor kimse. Ama biliniyor yaptıklarınız.

Kıbrıs konusunda düzenlenecek bir açıkoturumda konuşup "geçmişe" ve "geleceğe" de ışık tutsanıza...

Nihat Bey, sanırım sizi en çok seven, siyasal tutukluların anneleri, babaları, eşleri ve akrabalarıdır. Sizin bu "mübarek" adınızı, küçücük çocuklar bile ezberledi. Size, televizyon ekranında görünür görünmez güzel adlar takıyorlar. Ve size ne kadar yakışıyor bunlar bir bilseniz...

Hey, demokrasinin kurucusu, hey Kıbrıs fatihi, hey haşhaş meleği, hey Anayasa mimarı, hey barış meleği Nihat Bey...

Sanıklar, yüce yargıçların kararıyla özgürlüklerine kavuştular. Bazı sanık ailelerini siz de yakından tanırsınız. Onların babalarına telefon ederek:

Geçmiş olsun, ne kadar sevindim... desenize. Bir akşamüstü, bu sanık ailelerinden bazılarını "ziyaret" etsenize...

Nihat Bey, bütün bunları yapmak belki sizin için güçtür. Ne bilelim, belki evinizde yeni Anayasa taslakları üzerinde çalışıyorsunuzdur. 12 Mart'tan önce benim de yazarlık yaptığım bu haftalık dergiye, "zat-ı aliniz" de nedense sık sık gelirdiniz. Bir iki kitabınız da bu dergide unutulmuş olabilir. Yine bize uğrasanıza...

Nihat Bey...

Akşamüstleri Atatürk Bulvarı ne güzeldir bilirsiniz. Şöyle akşamüstleri, Kızılay'da, aşağıdan yukarıya, yukarıdan aşağıya dolaşsanıza... Hani şöyle, polissiz, bekçisiz, nöbetçisiz elinizi kolunuzu sallaya sallaya yurttaşların arasına girsenize... Hem artık, cezaevindekiler de çıktı. Belki unutmuşsunuzdur, hani o işkence gören gençler, subaylar işçiler ve genç kızlar... İşte onlar da çıktı.

Nihat Bey, başınız dimdik dolaşın Atatürk Bulvarında!.. Siz, "kuvvetli ve inandırıcı" bir yönetimin Atatürkçü başbakanı değil miydiniz?!..

(Yeniortam, 19 Temmuz 1974)

KEDERDEN Mİ BİLMEM...

Son zamanlarda 12 Martçıların yeniden ayranları kabardı. Irmak Hükümeti kurulur kurulmaz, "Yine bizim günlerimiz geldi..." diye düşünüp, birer ikişer konuşmaya başladılar

Biliyorsunuz geçenlerde Sadi Koçaş Bey de gelip bizim köşemize bağdaş kuruvermişti.

Bugünkü konumuz Nihat Bey...

Geçen perşembe günü, CHP Senatörü Niyazi Ünsal, Irmak Hükümeti'nin kuruluş biçimini eleştirirken:

- Erim'in bu çatı altında yeri yoktur... demesi üzerine çok kızmış "kuvvetli ve inandırıcı" Nihat Bey. Çıkmış kürsüye, veryansın etmiş Senatör Ünsal'a. Erim şöyle konuşmuş, Senato'da:

Türkiye'deki hür demokratik düzene faşisttir diyerek bilmem hangi düzeni Türkiye'yi getirmek isteyenlere sahayı açık tutmak, hazırlamak, bunun planını tatbik etmek ise, bu oyuna bu parlamento, bu senato, ve bu millet gelmeyecektir arkadaşlar...

Nihat Bey, sonra da, bütün bunlara karşı "iman dolu göğsünü" siper ederek:

Biz daha ölmedik, hayattayız ve zamanı geldiği zaman konuşmasını biliriz... diyerek, devletimiz ve milletimizle bölünmezliğimizi bir kez daha güvence altına alarak, "Stocholm'den Filistin çöllerine" kadar dünya barışını koruyacağını anlatmak istemiştir. Doğrusu fedakar adamdır kendisi...

Nihat Bey, şu ünlü "Balyoz" sözüne çok kızmış anlaşılan. Diyor ki:

- Balyoz harekatı diye tabiri -kendilerinin koyduğu bir tabirdir bu- Böyle bir hareketten bahsettiler. Binlerce aydının ezildiğinden bahsettiler...

Herhalde binlerce aydın gözaltına alınmamış o gece! Ya da Nihat Bey, solcuları aydın saymıyor. Üniversite profesörleri, doçentler, asistanlar, yazarlar, öğretmenler, sanki gözaltına alınmamış hiç. Ne bileyim ben, belki Nihat Bey "aydın" diye sadece "reform" kabinesine aldığı bakanları kastediyor. O zamanlar dilden dile dolaşan bir tekerleme vardı. Bu arada onu da aktaralım. "Beyin kabinesi" ile ilgili tekerleme şöyleydi:

- Kim bunlar?

- Beyin takımı...

- Neyin takımı?

- Nihat Bey'in takımı...

Neyse, şaka bir yana, Erim bugünleri unutmuşa benziyor "Makabline şamil kanun çıkarma" gözdağı ile Anayasa'da yeri olmayan "hükümet başkanlığı" adına verdiği ve radyolardan basbas bağırtarak okuttuğu bildirileri unutuyor.

- Hem de nasıl...

Erim ne demiş konuşmasında:

- Değerli arkadaşlarım, çok güzel hatırlarsınız, henüz zihinlerden çıkacak kadar uzaklaşmadı. "Balyoz" sözü İsrail Başkonsolosu Elrom'un kaçırıldığı gece, hükümet başkanlığı adına radyodan okunan bildiride geçmiştir...

Ünlü bildiri de önümde duruyor Tam 34 satır tutmuş. Fakat bu satırların içinde "balyoz" sözcüğü geçmiyor

Nihat Bey'e hatırlatalım... Bu söz, "Elrom"un kaçırıldığı 17 Mayıs 1971 günü kullanılmamıştır. Fakat Erim konuşmasında uzun uzun "Balyoz" sözünü o gece neden kullandığını açıklıyor ve:

Elrom'u öldürmesinler diye şiddetlice bir kelime kullanılmıştır... diyor. Eskiler:

Hafızayı beşer nisyan ile maluldür... derlerdi, bu gibi durumlarda. Erim, "Balyoz" sözünü, 23 Nisan 1971 gecesi, yaptığı radyo-televizyon konuşmasında kullanmıştır. Yani, ortada Elrom olayı yokken, "23 Nisan Egemenlik ve Çocuk Bayramı" dolayısıyla kuvvetli ve inandırıcı hükümetin başkanı olarak yaptığı konuşmada:

- Bunlar, bugünkü son azgınlıklarının içinde boğulacaklardır. Alınacak tedbirler balyoz gibi kafalarına hemen inecektir... diyerek "balyoz" sözcüğünü Türk siyasal hayatına armağan etmişlerdi.

Eski başbakan anılarını birbirine karıştırıyor. Erim:

Değerli arkadaşlarım, çok iyi hatırlarsınız, henüz zihinlerden çıkacak kadar uzaklaşmadı... diyorsa da, kendi "zihninden" başlayan "tağyir, tebdil ve ilga" oluşumları, "bellek bozukluğuna" yol açmıştır, belki de.

Hak vermek gerek Nihat Bey'e... O kadar eleştirildi ki, ne kadar "kuvvetli", ne kadar "inandırıcı" olsa da, olayları kafasında tutamıyor anlaşılan. Bir doktora görünse de bu bellek bozukluğunun, taşlanmaktan mı, haşlanmaktan mı, yoksa yaşlanmaktan mı ileri geldiğini de birlikte öğrensek...

(Yeniortam, 25 Kasım 1974)

HUKUKÇU VE CELLAT

OYLAMA GEÇERSİZDİR...

Af yasası ile ilgili tartışmaları Parlamento'dan izledim. Üç dört saat gereksiz sürüp durdu. Tartışma, oylamanın hangi koşullarla yapılacağı ile ilgiliydi. Bu tartışmalar sırasında konunun özüyle ilgili en önemli nokta bir yana bırakıldı ve af, Anayasaya aykırı olarak oylanmış oldu. Şöyle ki:

Artık yılan hikayesine döndü. Yine de özetleyelim: Bu Af Yasası önce Millet Meclisi'nce kabul edildi. Bu "metin", Cumhuriyet Senatosu'nca benimsenmedi. Cumhuriyet Senatosun'da "101" oyla yeni bir "metin" benimsendi. Bu değişiklikler yeniden Millet Meclisi'ne geldi. Millet Meclisi 236 oyla Cumhuriyet Senatosu'nda benimsenen "metni" reddetti. Konu, her iki meclisten kurulan "Karma Komisyon"da incelendi. "Karma Komisyon" küçük bir değişiklikle Cumhuriyet Senatosu'nun benimsediği "metni" kabul etti. Bu yolla ortaya üç ayrı "metin" çıkmış oldu.

Bu durumda oylama nasıl yapılacaktı? Anayasamız 92'nci maddenin 5'inci fıkrasında şu yolu önermektedir:

Millet Meclisi, Karma Komisyon'ca veya Cumhuriyet Senatosunca veya daha önce kendisince hazırlanmış olan "metinlerden birini olduğu gibi" kabul etmek zorundadır.

Görüldüğü gibi Anayasa konuyu hiçbir yorumu gerektirmeyecek kadar açık bir çözüme bağlamıştır. Eldeki üç metinden biri "olduğu" gibi kabul edilecektir. Bu, Anayasal bir zorunluktur. Yani, Millet Meclisi, bu üç metni karıştırarak "dördüncü metni" yasa olarak benimseyemez. Her yasa, bir "metin"dir. Bu "metin"in bütünlüğü bozulmadan kabul edilmesi gerekmektedir.

92'nci maddenin gerekçesi ise şu biçimdedir.

"Ancak bir kanunun Meclisin hakiki ekseriyetince benimsendiğini tesbit etmek için Cumhuriyet Senatosunca tam üye sayısının salt çoğunluğu ile "red veya tatil ettiği metinlerin",

Millet Meclisince aynı şartlara bağlanması kabul edilmiştir Yani, yasanın "tümü" oylama konusu olacaktır. "Metin"den amaçlanan "kanunun tümü"dür. Kurucu Meclis görüşmelerinde "kanun" "metin" sözcüğüyle eşanlamda kullanılmıştır

Cumhuriyet Senatosunca bazı maddeleri değiştirilen yasa, tümü ile bir "metin"dir. Millet Meclisinin benimsediği taslak da, bir tüm olarak ayrı bir "metin"dir. Karma Komisyonun benimsediği taslak ise ayrı bir "metin olmaktadır. İşte tümü oylanması gereken "metin"ler bunlardır. Millet Meclisi bu üç "metin"den birini "olduğu gibi kabul etmek zorundadır." Anayasa kuralı en açık biçimde ortaya koymuştur.

Af görüşmelerinde Anayasa'da hükme bağlanan bu yol izlenmemiş, Millet Meclisi'nce, Cumhuriyet Senatosu'nca ve Karma Komisyon'ca benimsenen metinlerin dışında bir "dördüncü metin" kabul edilmiştir. Böylece, Millet Meclisi, "metinlerden birini olduğu gibi kabul etmiş" olmamaktadır Ortaya çıkan metin bir başka metindir. Bu ise Anayasa koyucunun iradesine aykırıdır.

Bu üç "metin"den her biri, kendi içinde belirli bir düzene bağlıdır. Ortaya her üç metinden seçilmiş maddelerle yeni bir "metin" çıkınca yasa içindeki bu bütünlük bozulmaktadır. Gerçekten de, Af Yasası'nda örneğin 2'nci madde ile 5'inci madde kendi arasında çelişmektedir. Çünkü 2'nci madde Millet Meclisi'nin kabul ettiği, Senato'nun reddettiği bazı suçların affını kapsamaktadır. 5'inci madde ise Millet Meclisi'nin benimsediği ilk metne aykırıdır. 141-142 ve 146'ncı maddeyi kapsamaktadır. 5'inci madde ise Millet Meclisi'nce 221 oyla kabul edilmiştir. Yani bu çoğunluk Millet Meclisi üye tam sayısının "salt" çoğunluğu" değildir. Oysa 146/3 maddeyi af kapsamına alan madde, Millet Meclisi üyelerinin 236'sının oyu ile kabul edilmiş, yani "salt çoğunluk" kuralına uyulmuştur.

Millet Meclisi'nde oylama bu üç "metin"in, her birinin bütünü için olmamıştır. Metinlerin tümü oylanmamış ve maddelere geçilmemiştir. Maddeler üzerinde yapılan görüşmelerde ortaya her üç metinden karma bir başka "metin" çıkmıştır. Bunun sonunda da Anayasada belirtilen "metinlerden birini olduğu gibi kabul etme" kuralı açıkça çiğnenmiş, üstelik ortaya çelişkili bir yasa "metni" çıkarılmıştır.

Eğer oylama "metinlerin" tümü üzerinde olsaydı, MSP milletvekilleri 141-142 ve 146. maddelerle birlikte, 163. maddeden af olacakları da düşünerek metnin tümünü reddedemeyeceklerdi. Hem de, önce oy verdikleri maddeleri sonradan af kapsamından çıkaracak bir oyunu da oynayamayacaklardı.

Şimdilik hukuksal görünüm bu şekildedir CHP'nin yapacağı iş, konuyu Anayasa Mahkemes'ine götürmektir. Anayasa Mahkemesi kararları geriye yürümeyeceği için tahliyeler devam edecek, ancak metin yeniden görüşülebilecektir.

CHP "beyin takımı"nın bilgilerine sunulur...

(Yeniortam, 19 Mayıs 1974)

SÖZ HUKUKUN ARTIK

Dünkü yazımızda Af Yasası'nın Anayasanın 92'nci maddesinin "özüne ve sözüne" aykırı olarak uygulandığını belirtmiş ve CHP'nin Anayasa Mahkemesine başvurmasını önermiştik. Bu gün Af Yasası'nın Anayasada yer alan "Eşitlik ilkesi"ne aykırılığı üzerinde duracağız:

Anayasamızın Nihat Erim'in "Balyoz"undan kurtulabilmiş 12'nci maddesinde "Herkes, dil, ırk, cinsiyet, siyasal düşünce, felsefi inanç, din ve mezhep ayrımı gözetilmeksizin kanun önünde eşittir. Hiçbir kişiye, aileye, zümreye ve sınıfa imtiyaz tanınamaz" denilmektedir.

Anayasaya aykırı oylama yoluyla meclislerden geçen Af Yasası'nda düşünceyi açıklama suçları af kapsamı dışında tutulmuştur. Böylece, "Siyasi düşünce ve felsefi inanç" ayrımı gözetilerek eşitlik ilkesi en açık biçimde çiğnenmiştir Yasadaki mantık şöyle anlatılabilir:

Sen sağcısın, 163 maddeden mahkum edilmişsin. Seni affettim. Geçmiş olsun. Sen de "Kader kurbanısın."

Sen solcusun. 141 ve 142'nci maddeden mahkum olmuşsun. Seni affetmem hiç.

Buna karşı, "Sebep nedir" dediğinizde yanıt hazırdır:

- Çünkü ben, siyasal inançlar arasında ayrım gözetiyorum. Siyasi düşüncene bakıyorum. Ve affetmiyorum. İşte o kadar Anayasa babayasa da dinlemiyorum. Ne yaparsan yap!..

Açıp bakalım 163'üncü maddeye: "Lâikliğe aykırı olarak devletin içtimai, iktisadi veya siyasi veya hukuki nizamlarını, kısmen de olsa dini esas ve inançlara uydurmak amacıyla cemiyet tesis, teşkil, tanzim veya sevk ve idare eden kimse iki yıldan yedi yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır."

Dönelim 141'inci maddeye: "Sosyal bir sınıfın diğer sosyal sınıflar üzerinde tahakkümünü tesis etmeye veya memleket içinde müesses iktisadi veya sosyal temel nizamlardan herhangi birini devirmeye matuf cemiyetleri her ne nam altında olursa olsun, kurmaya tevessül edenler veya kuranlar veya bunların faaliyetlerini tanzim veya sevk ve idare edenler veya bu hususlarda yol gösterenler sekiz yıldan onbeş yıla kadar ağır hapis cezası ile cezalandırılırlar."

Görülüyor ki, "kurulu düzene" karşı "sağ" ya da "sol" düşünce ve amaçlarla "örgüt" kurmak değişik yaptırımlara bağlanıyor. Sağcı örgüt kurarsan iki yıldan yedi yıla, solcu örgüt kurarsan sekiz yıldan onbeş yıla kadar hapsoluyorsun. Yasa temelinde sağcı ve solcu düşünce arasında bir ayırım yapmış. Adaletsizlik önce bundan doğuyor.

Propaganda konusu da böyledir. Lâikliğe aykırı olarak propaganda yaparsa, bunun cezası bir yıldan beş yıla kadar hapistir. Komünizm pıpagandasının cezası ise beş yıldan on yıla kadar hapistri. Sağcıysan en çok beş yıla mahkum oluyorsun, solcuysan en az beş yıldan başlıyor cezan. 163'üncü maddenin "azami"si, 142'nci maddenin "asgari"sine eşit. İşte, yasa kendi sistemi içinde bile bu kadar adaletsizdir. Bu eşitsizlik uygulamalara yansıdığı gibi Af Yasası'nı da geniş ölçüde etkilemektedir.

Sağcılık, bir "siyasal düşünce" ve "felsefi inanca" dayanmaktadır. Anayasamız:

Herkes kanun önünde eşittir. Siyasi düşünce ve felsefi inanç ayrımı gösterilemez... demektedir. Anayasa şunları yasaklıyor açıkça:

- Ben sağcıyım.
- Affettim geç bu yana.
- Ben solcuyum.
- Affetmem kal içerde.

Af Yasası, Anayasanın "eşitlik" ilkesine taban tabana zıttır Sağcı ve solcu arasında açıkça "siyasal düşünce ve felsefi inanç ayrımı gözetilmiştir. 12. madde çiğnenmiştir bilinerek.

Anayasa Mahkemesinin "eşitlik ilkesi" ile ilgili önemli kararları vardır. Hükümetin kurulmasından önce ve sonra, düşünce suçlarının affına oy vereceklerini söyleyen 20 MSP milletvekili muhalefetle birleşen oylarıyla, siyasal tarihimizin en çirkin oyunlarından birini oynamışlardır iktidarda.

Sonuç şu:

Siyasetçi sözünü söylemiştir artık. Bundan sonra söz hukukçunundur. CHP bir an önce Anayasa Mahkemesine başvurarak Anayasanın 92'nci maddesine aykırı olarak oylanan ve Anayasanın 12. maddesiyle açıkça çelişen bu yasanın iptalini sağlamalıdır.

(Yeniortam, 20 Mayıs 1974)

ŞU 141 - 142...

CHP, "fikir özgürlüğü" adıyla bir yasa hazırlıyor. Bu yasa ile, gerek solcu düşünceler ve örgütlenmeyi yasaklayan 141/1 ve 142/2'nci maddelere, gerekse sağcı düşünceler ve örgütlenmeyi yasaklayan 163'üncü maddeye açıklık getirilecek. Konuyu incelemek gerekmektedir:

1- 141 ve 142'nci maddeler, 1936 yılında Ceza yasasına alınmıştır. Bu maddelerin kaynağı, İtalya'da Mussolini döneminde hazırlanan yeni İtalyan Ceza Yasası'dır. 141'nci maddenin ilk bendi şu biçimdeydi:

Memleket dahilinde, içtimai bir zümrenin diğerleri üzerine tahakkümünü şiddet kullanmak suretiyle tesis etmeye veya içtimai bir zümreyi şiddet kullanarak ortadan kaldırmaya veya memleket dahilinde teşekkül etmiş iktisadi ve içtimai nizamları **şiddet kullanarak** devirmeye matuf cemiyetleri tesis, teşkil, tanzim veya sevk ve idare eden kimse... cezalandırılır."

Yani, yasa ilk biçimiyle, ancak "şiddet" kullanılarak kurulacak "zümre tahakkümü"nü suç saymaktadır. Faşist diktatör Mussolini bile, ülkesinde kurduğu ve sürdürdüğü faşizmin, ancak "şiddet" yolu ile devrilmesini suç saymayı düşünmüştü. 141'inci maddenin ilk biçiminde ceza, beş yıldan on iki yıla kadardı. 142'nci maddenin cezası ise, bir yıldan başlamakta ve beş yılda bitmekteydi.

2- 141 ve 142'nci maddeler, 1938 yılında yeniden değiştirilmiş, bu kez "şiddet kullanmak" tanımı yasa metninden çıkarılmıştı. Ancak, ayrıca "şiddet kullanmak", cezanın arttırılması nedeni olarak benimsenmişti. Bu değişiklikle suçun cezası azaltılmış, beş yıldan oniki yıla kadar yükselebilen ceza iki yıldan beş yıla indirilmiştir 142'nci maddenin cezası ise, altı aydan iki yıla kadar hapistir.

3- 141 ve 142'nci maddeler, 1946 yılında bir kez daha değiştirilmiştir. Bu değişikliklerle, maddeye Memleket içinde cemiyetin siyasi veya hukuki nizamını zorla değiştirmek gayesi ile cemiyet teşkil, tanzim, sevk ve idare eden kimse..." biçimiyle yeni bir fıkra eklenmiştir. 142'nci maddeye de bir fıkra eklenerek, "bir zümrenin diğeri üzerinde tahakkümünü" "şiddet kullanarak elde etmesi" cezanın artış nedeni olarak benimsenmiş ve bu durumda suçun cezası 141'nci madde için, beş yıldan on iki yıla, 142'nci madde içinse, iki yıldan beş yıla çıkarılmıştır

4- Bu değişiklikten üç yıl sonra, 1949 yılında, bu maddeler bir kez daha değiştirilerek, yasa metinlerinde yer alan "zümre" yerine "sınıf" sözcükleri yerleştirilmiş ve 141'inci maddenin birinci fıkrasındaki ceza tutarı, iki yıldan beş yıla kadarken, bu kez üç yıldan on yıla kadar, 142'nci maddenin cezası ise, altı aydan iki yıla kadarken, bir yıldan beş yıla çıkarılmıştır.

5- 1950'de çok partili yaşama girdikten sonra da, maddeler bir kez daha değiştirilerek, bugünkü biçime sokulmuştur. 1951 yılında yapılan değişiklikle "şiddet kullanmak" koşulu yasa metinlerinden çıkarılmış ve 141'inci maddenin cezası, sekiz yıldan on beş yıla kadar hapis cezası olarak saptanmış, bu tür cemiyetlerin birkaçını birlikte yönetenler için ölüm cezası da öngörülmüştür. 142'nci maddenin cezası da, beş yıldan on yıla kadar hapis cezası olarak öngörülmüştür.

Buraya kadar, 141 ve 142'nci maddelerle ilgili tarihsel gelişmeyi özetleyerek, her değişiklikteki saptanan ceza tutarlarını da belirtmiş olduk. Görülüyor ki, zaman ilerledikçe, maddelerde yer alan cezalar da artırılmaktadır. 141'inci maddenin ilk kabul edilişindeki ceza tutarı, beş yıldan on iki yıla kadarken, 1951 yılındaki değişiklikle bu ceza, sekiz yıldan on beş yıla çıkarılmış ve de "ölüm" cezası da öngörülmüştür. 142'nci mad-

dede ise, ilk biçiminde, bir yıldan beş yıla kadar hapis cezası öngörülürken, 1951 yılında bu ceza, beş yıldan on yıla çıkarılmıştır

Burada bir nokta koyalım ve CHP'nin hazırladığı yeni taslaktaki ceza tutarını belirtelim. CHP, 141'inci maddedeki cezayı arttırmaktadır. Evet, yanlış okumadınız. CHP tasarısında 141'in taban cezası sekiz yıldan on yıla çıkarılmaktadır. Duyduk duymadık demeyin.

Bunlar bilinerek mi yapılıyor, yoksa bazı "şakacı" parlamenterler insanlarla alay mı ediyor belli değildir.

CHP, seçim bildirgesinde:

- Batı ülkelerinde ne derece özgürlük varsa, bizim ülkede de bu kadar olacak... diyordu. Ancak, 141 ve 142'nci maddeleri değiştirirken, Mussolini dönemindeki yasa metnine dönmeyi başarı sayıyor ve üstelik ceza tutarını, eskisine oranla daha da artırıyor.

CHP şuna karar vermelidir. Eğer, af kapsamı dışında tutulan 141 ve 142'nci maddelerden mahkum olanları affettirmek istiyorsa, parti olarak Af Yasası için Anayasa Mahkemesi'ne başvurmalı. MSP'yi de yine parti olarak böyle bir başvurmaya zorlamalıdır. Bunun dışında, eğer iki parti arasında tam bir anlaşma sağlanıyorsa, Af Yasası'nın 5'inci maddesini "ilga" edecek yeni bir tasarı hazırlamalıdır. Bizce gerçekçi ve kolay görünen yol budur şimdilik.

141 ve 142'nci maddeyi, bir "af pazarlığı" konusu yaparak bir anlayışla değiştirmeye yönelmek, ileride giderilmesi olanaksız sakıncalara yol açabilir. Çünkü, 141 ve 142'nci maddelerin değiştirilmeleri değil, kaldırılmaları gerekmektedir. Bir başka yazımızda, yasaya "şiddet unsuru"nun eklenmesi ile sorunların çözümlenmeyeceğini anlatmaya çalışacak ve konunun hukuksal özelliklerine değineceğiz.

(Yeniortam, 31 Mayıs 1974)

ŞİDDET KULLANARAK...

Türk Ceza Yasası'nın 141'inci maddesinin 1'inci fıkrası, "sınıf tahakkümü tesis etme" amacıyla kurulan gizli örgütleri, 142'nci maddenin 1'inci fıkrası ise, yine "sınıf tahakkümü"

kurma amacıyla yapılan propagandaları yasaklamaktadır. Maddelerin ilk metinlerinde bu "tahakkümün" "şiddet kullanarak" kurulmak istenmesi suç sayılmış, ancak 1951 yılında yapılan son değişiklikle, madde metinlerinden "şiddet kullanma" koşulu çıkarılmıştır. CHP maddelere açıklık getirmek isterken, yeniden "şiddet kullanarak" koşulunu madde metinlerine yerleştirmeyi amaçlamaktadır. Acaba bu değişiklik, istenen ve özlenen sonucu doğuracak mı? Bizce doğurmayacaktır.

Nedenini açıklayalım:

141 ve 142'nci maddelerle ilgili Anayasa Mahkemesi kararında, maddelerde açıkça "şiddet unsuru"nun bulunmasının gerekli olmadığı, çünkü komünizmin amacına ulaşması için esasen "cebir yoluna" başvurulacağı belirtilmiştir. Yüksek Mahkeme burada, "şiddet kullanarak iktidara gelme" amacının metinlerinde açıkça yer almasının gerekli olmadığına karar vermiştir.

141 ve 142'nci maddelere giren düşün ve eylemlerde, "şiddet yoluyla iktidara gelme" amacının bulunduğu varsayılmaktadır. Anayasa Mahkemesi şu düşüncededir:

Komünizm bir sınıf diktatörlüğüdür. Bu diktatörlük, ancak "şiddet kullanılarak" kurulabilir. Bir örgüt, başlangıçta anayasal yollarla iktidara gelmeyi düşünebilir. Ancak bu örgüt iktidara geldikten sonra, amaçlarını gerçekleştirmek için "cebir kullanmak" zorundadır.

Gerek sivil ve gerekse Askeri Yargıtay'ımızın birçok kararında da, komünizm genellikle "cebir", bir proleter ihtilaliyle, burjuva sınıfını ortadan kaldırmak" biçiminde tanımlanmıştır. Bütün kararlardaki ortak nokta, 141 ve 142'nci maddelerin bugünkü metinleriyle "cebir unsurunu" da içerdikleri yolundadır. Anayasa maddesiyle Yargıtay kararları ortadayken, 141 ve 142'nci maddelere "şiddet kullanmak" koşulunu eklemenin uygulamaya açıklık ve kesinlik getireceğini düşünmek pek kolay değildir.

Bu eleştiriye karşı:

- Peki çare?... denilebilir.

Çare, açık ve seçik ortadadır. 141 ve 142'nci maddeler kaldırılmalıdır. Büyüklerimiz korkmasınlar, bu maddeler kaldırılınca ortalık bir günde birbirine girmez. Çünkü, ceza Ya-

sası'nda, "kurulu düzeni" koruyan başkaca maddeler de bulunmaktadır. Anlatalım:

Ceza Yasası'nın 146'ncı maddesi "şiddet kullanarak" anayasal düzeni değiştirmeyi yasaklamaktadır. "Komünistler amaçlarına ulaşmak için cebir kullanmak zorundadırlar" mantığından hareket edersek, şu sonuca ulaşılır: Ceza Yasası'nın 146'ncı maddesi anayasal düzeni zor yoluyla değiştirmeyi yasakladığına göre, aynı eylemleri, 141'inci maddeyle yasaklamaya gerek yoktur. Buna karşı "141'inci madde, aynı zamanda gizli örgütlenmeyi de yasaklamaktadır" denilirse, buna da karşılık vermek kolaydır. Ceza Yasası'nın 171'inci maddesinin gizli örgüt kuranları cezalandıran hükmü kapsamaktadır. Ayrıca yine Ceza Yasası'nın 168'inci maddesi anayasal düzeni "zor yoluyla" yani "şiddet kullanarak", değiştirme amacıyla kurulan gizli örgütleri de cezalandırmaktadır. Bunların dışında, yasanın 313'üncü maddesi de, bir başka örgütlenme türünü suç saymaktadır. Ceza Yasası'nın 146, 168 ve 171'inci maddeleri yürürlükteyken ayrıca 141'inci maddeyi savunmak anlamsızdır. Eğer, "komünizm proletaryanın şiddet yoluyla iktidara gelmesidir" deniliyorsa, bu örgütlenmeyi yasaklayan yasa maddeleri 146, 168 ve 171'inci maddelerdir. Bu görüşlerimize karşı:

Ya propaganda ne olacak?.. denilirse, bunun da yanıtını bulmak kolaydır:

Ceza Yasası'nın 311 ve 312'nci maddeleri, "suç işlemeye tahrik" başlığı altında toplanmaktadır. 311'inci maddede, "bir suçun aleni olarak tahrik"inden söz edilmektedir. 312'nci maddede ise, "cemiyetin muhtelif sınıflarını umumun emniyeti için tehlikeli bir tarzda kin ve adavete tahrik eyleyen kimse" cezalandırılmaktadır. Komünizm "bir sosyal sınıfın diğer sosyal sınıflar üzerine tahakküm kurması" ise, bu yoldaki söz ve beyanlar, 311 ve 312'nci maddelerle de yaptırıma bağlanabilir. 311'inci maddenin cezası "hatırı sayılacak" derecede ağırdır. Maddede ceza üç yıldan beş yıla kadardır. Suç basın yoluyla işlenirse cezası bir kat daha artmaktadır. Yetmez mi?

Bunların dışında kurulu düzeni "şiddet yoluyla" yıkma amacıyla askerleri "kanunlara karşı itaatsizliğe veya yeminlerini bozmaya... ve vazifelerini ihlale teşvik eden kimse..."nin iki yıldan beş yıla kadar hapsolacağı da hükme bağlanmıştır.

154'üncü maddede ise, tamamlayıcı hükümler bulunmaktadır. Bütün bunlar kurulu düzeni korumaya yetmiyor mu?

İşte bütün bu maddeler, ceza Yasası'ndayken ille de 141 ve 142'nci maddeye sarılmanın amacı ne olabilir? Ne mi? Her türlü devrimci düşün ve örgütlenme özgürlüğünü ortadan kaldırmak... Başka ne olabilir?

Eğer ülkemizde, proletaryanın şiddet kullanarak iktidara gelmesi önlenmek isteniyorsa, işte 146'nci, 168'inci ve 171'inci maddeler...

Ayrıca, bu amaçların propagandalarını yasaklamak istiyorsanız 311-312'nci maddelerle, 153've 154'üncü maddeler aynı yasanın içindedir. Buyrun kullanın.

Hayır...

Doğal ki amaç bu değil. Amaç, sadece proletaryanın ihtilal yolu ile iktidara gelmesini yasaklamak olsaydı, 141 ve 142'de bu kadar direnilmezdi. Egemen sınıflar, sosyal demokrasiden, marksizme kadar solun bütün kesimlerini ve sözcülerini ceza tehdidi altında tutmak istiyorlar. Sorun budur.

Geçmiş dönemlerde gördük ki hukuk kuralları, insanların siyasal yapılarına ve amaçlarına göre uygulanıyor. "Şiddet unsuru" konsa da konmasa da, bu maddeler aynı kişilere yine uygulanacaktır. Çünkü mahkeme kararlarında "maddeler şiddet ihtiva ediyor" mantığı kabul edilmektedir. "Şiddet kullanarak" koşulu, uygulamada hiçbir değişikliğe yol açmayacaktır.

CHP'li "özgürlükçü" dostlarımızı sevgiyle uyarırız...

(Yeniortam, 1 Haziran 1974)

ANARŞİST!..

Anarşizm, siyasal yaşantımızın en ilginç kavramlarından biri oldu son yıllarda. Özellikle son üç yıldır, devletimizin etkili ve yetkilileri bu sözcük aracılığı ile yönetmek istediler ülkeyi. "Devletin bekası, güvenliği, uluslararası komünizm" gibi gerçekler bu sözcüğün büyülteci ile sunuldu halka. Ünü sınırlarımızı aşmış bilim adamlarından Sayın Ecevit'e kadar bütün ilerici ve toplumcu aydınlar, ya anarşistlerle ya da anarşistleri korumakla

suçlandılar. Anarşizm, kendi özünden bambaşka nitelik kazandı. Alaturka faşizmin yeteneksiz sözcüleri bir imdat simidi gibi sarıldılar bu kavrama. Şimdi, sağ muhalefet korosu, Cumhuriyet Hükümetinin Başbakanının anarşistliğini kanıtlama çabası içinde!

Sıkıyönetim yetkililerine de kolaylık sağlıyordu bu sözcük. Terazinin bir kefesine, devlet, millet, şanlı tarih gibi ağırlıklar koyup, öteki kefeye "anarşizm" sözcüğünü yerleştirince, bunca toplumsal sorun çözümlenmiş sanılıyordu hemencecik. Devrin başbakanları da" televizyon ekranlarında, bu sözcüğün üzerine basa basa siyasal söylevler verince, anarşizm, "sayın muhbir vatandaşa", "Marksist-Leninist hatta Maocu" gibi kavramlardan daha etkili biçimde kamuoyuna maloldu. Böylece "anarşizm" siyasal yaşantımızın demirbaş kavramlarından biri olarak dilden dile dolaşmaya başladı.

Şimdi aynı kavram, af çalışmaları dolayısıyla yeniden hukukçular ve siyaset adamlarınca tartışmaya sürüldü. Muhalefetteki sağ koalisyon sözcüleri "anarşistlerin affına" şiddetle karşı çıktılar.

Konuyu önce hukuksal özelliği ile ele alalım. Türk Ceza Yasası'nın 141'inci maddesinin ikinci fıkrası anarşizmi yasaklamaktadır. Acaba anarşisttir diyerek suçlanan insanlar bu madde gereğince mi kovuşturulmuşlardır? Yanıtını hemen verelim: Hayır. Sıkıyönetim savcıları, hiçbir sanık hakkında, anarşizmi yasaklayan madde gereğince kovuşturma açmamışlar ve hiç kimse 141/2 gereğince yargılanmamıştır. Sanıklar, ya Marksist-Leninist örgüt kurdukları ya da Anayasa'yı ihlal ettikleri gerekçesi ile yargılanmış ve mahkum edilmişlerdir. Yargılanmaya dayanak olan maddeler temel alınırsa, hukuk açısından, anarşistliği hükme bağlanmış bir tek sanıktan söz edilemez! Anarşistliği hükme bağlanmamış kimselerin anarşist oldukları ileri sürülerek af dışında tutulması Ceza Hukukunun açıklayabileceği çelişkilerden değildir. Konunun bu yanını eski Kamu Hukuku Profesörlerinden Balyozcu Başbakan Erim'e "bilgilerinize" kaydı ile sunup bir başka noktaya değinelim:

Anarşizm ile Marksizm birbiri ile bağdaşmayan iki düşünce akımıdır. Anarşizm, her türlü otoriteye karşı baş kaldıran bir küçük burjuva felsefesidir. Bu akım, Proudhon, Bakunin gibi

düşünürlerce savunulmuş ve gerek Marks gerekse Lenin tarafından en ağır eleştirilere uğramıştır. Gerçek bir Marksist'in anarşist olması olanaksızdır. Bunun gibi bir anarşistin de Marksist olması düşünülemez. Bu bilimsel olguya rağmen anarşizm Türkiye'de bütün solcuları, bütün devrimcileri kapsayan bir tanım olarak kullanılmaktadır.

Türkiye'deki alaturka faşizmin mantık örgüsü şu biçimde özetlenebilir: Anarşistler devlete karşıdır. Bütün devrimciler de kapitalizme karşıdır. Öyleyse hepsi anarşisttir. Eğer bu mantık bir bilgisizlik ürünü değilse, yığınların bilinçlenip anayasal yollarla yönetime geçmesini önlemek isteyen bir egemen sınıflar oyunudur. Bu oyuna karşı, sosyal demokrasinin ve demokratik sosyalizmin bütün amaç ve yolları en belirgin biçimde ortaya konmalıdır önümüzdeki günlerde.

Kavram anarşizminin potasında McCarty cadı kazanlarının kepçeleri dolaşsın dursun! Belki bir süre daha siyaset sahnemizde çirkin bir fon müziği gibi dinleyeceğiz bu uğultuları. Anarşist sözcüğü bir süre daha tırmalayacak kulaklarımızı. Muhalefetteki sağ koalisyonun sıralarında, anarşizm ile başlayıp, milletin bölünmezliği ile biten plaklar döndürülecek bir süre. Basının bilgisiz kalemlerinden ölçüsüz saldırılar, yeteneksiz yorumlar okuyacağız. Tarih ve bilim otoritesi tanımayan yoz kültürlü ilkel saldırı yöntemi, düşünce özgürlüğünün karanlığı yok eden ışıkları karşısında gücünü ve etkinliğini yitirecek günün birinde. Çünkü Türk halkı işçisi, köylüsü, dar gelirli memuru ve onurlu aydınıyla bir bilinç ve duygu bağı örmekte kendi arasında. Bu bilinç ve duygu bağı kuruldukça, kavram anarşizmi de gittikçe son bulacak. Gün gelecek, giderek sahnelerden uzaklaşan siyasetçilerin sadece çirkin yüzleri kalacak belleklerde. Tarihin emekçiden yana olan gelişimine kafa tutmaya çalışanların anarşizmi de böyle son bulacak ancak.

(Yeniortam, 25 Şubat 1974)

TERS ORANTI

"Batı" Türk siyasal hayatında bir coğrafya kavramı ötesinde anlam ve kapsama sahiptir. Çünkü "demokrasi" söz-

cüğü, ancak **"Batı"** ekiyle birleştiği zaman belirli bir anlam kazanmaktadır. Yıllardır, siyasal hayatımızın demirbaş siyaset adamları, bütün davranış ve amaçlarını bu iki tılsımlı kelimeye bağlamaktadırlar. Bütün partiler batı demokrasisine bağlıdır, bütün devlet adamları **"batılıdır"** ve siyasal iktidarlar, hep batı demokrasilerine benzemek için çalışmaktadırlar!..

Oysa Batı demokrasilerinin ilk koşulu, söz ve örgütlenme özgürlüğüne bağlı ve saygılı olmaktır. Batı demokrasilerinde, düşünceler, **"tehlikeli"** ya da **"tehlikesiz"**, **"yıkıcı"** ya da **"maksatlı"** olarak ayrılmazlar. Ölçü, düşüncenin **"yanlış"** ya da **"doğru"** olup olmamasıdır. Bu doğruluk ya da yanlışlık ancak özgür biçimde ve demokratik olanaklarla oluşan kamu oyunda tartışılarak saptanabilir. **"Halk oyu" "milli irade"** ve **"seçmen tercihi"** ancak böyle ortamlarda gerçek rayına oturabilir. Seçmen iradesinin, ekonomik baskılar, kültürel ayrımlar ve kaba kuvvet ve korkuyla etkilendiği seçimler en basit hukuk ölçüleri karşısında bile **"muteber"** değildir. Çünkü irade çeşitli yollarla **"fesada"** uğratılmıştır.

Uluslararası sermayenin **"kökü dışarıda"** desteği ile güçlenen mali oligarşi ve bugün Erim Hükümetini bile **"Marksist - Leninist ve hatta Maoculuk"** ile suçlayan toprak ağalarının **"milli koalisyonu"**, demokrasiyi hiç böyle anlamamaktadır Çünkü, **Batı demokrasisi, sınıflar arası barışa bağlı denge rejimlerinin adıdır. Türkiye'de demokrasi ise, mali oligarşi ve toprak ağalığının çıkar düzenidir**. Batı demokrasilerini oluşturan nedenlerle, Türk demokrasisini oluşturan nedenler arasında tam anlamıyla bir **"ters orantı"** vardır. İşte bu ters orantı, Türkiye'deki demokratik gelişmeleri etkilemekte, Batı demokrasilerine karşıt bütün düşünüş ve eylemler Batı demokrasileri adına uygulanmakta ve savunulmaktadır

Alınız ölüm cezasını. Bu ceza Fransa'da siyasal suçlar için **1848** yılında kaldırılmıştır. Bugün **"faşist"** olarak adlandırılan Portekiz'de, **1852** yılından bu yana siyasal suçlar için ölüm cezası verilmemektedir. Yine bu ceza, Hollanda'da **1870**'de, İtalya'da **1889**'da Norveç'te **1902**'de, Avusturya'da **1919**'da İsveç'te **1921**'de ve Danimarka'da da **1930** yılında kaldırılmıştır. Amerika Birleşik Devletleri'nin bazı eyaletlerinde de bu ceza artık uygulanmamaktadır. Gerçekten uygarlık ilerledikçe, ce-

zanın hafiflemesi bir siyasal olgu olarak hukuk dünyasını etkilemektedir. Kanı kan ile yıkayan bir hukuk anlayışı ise artık hukuk tarihinin müzelerine kalkmıştır.

Ölüm cezası, İhtilallerin kaçınılmaz silahlarından biridir. Çünkü ihtilaller kendi yasalarını eylemleriyle birlikte getirirler. Bir ihtilali, yürürlükteki yasalara göre değerlendirmek mümkün değildir. Ancak, köklü yapısal değişiklikler getirmemiş ve yürürlükteki yasalara ve demokratik değerlere bağlı olduğunu söyleyen rejimlerde ölüm cezaları, demokrasinin özüyle çatışmaktadır. Çünkü hiçbir hakkın **"özüne"** dokunulamayacağını hüküm altına alan anayasal ilke, ölüm cezaları ile zedelenmektedir.

Bu konularda, Batı üniversitelerinin kitaplıklarında ciltler dolusu eserler bulunmaktadır. Artık uygarlık bu tür tartışmaları çok gerilerde bırakmıştır. Çünkü insanlık ilerledikçe ceza siyaseti de değişmektedir. Başbakan Nihat Erim bu konularda ne düşünüyor bilmiyoruz amma, bir zamanlar Hukuk Fakültelerinde Kamu Hukuku Dersleri veren Prof. Dr. Nihat Erim sanırız, bütün yazılanlara hak vermektedir.

(Yeniortam, **Haftalık Dergi**
29 Kasım 1971)

HUKUKÇU VE CELLAT

Hukuk, tarihin her döneminde egemen güçlerin aracı olmuştur. Siyasal iktidarlar, emekçi halk yığınlarının istek ve özlemlerini bastırabilmek için mahkemeleri ve köle ruhlu yargıçları birer işkence aleti gibi kullanmışlardır. Siyasal tarih bu tür mahkemelerin öyküleri ile doludur. Bugün, tarihten bir yaprak çevirerek, Hitler'in hukukunu ve yargıçlarını tanıyacağız:

Hitler, iktidara geldikten bir süre sonra parlamento binası önünde yaptığı konuşmada:

- Ben Almanya'nın en büyük yargıcıyım... diyerek hukukun bir önemi olmadığını ilan ediyordu. Bu konuşmaya hiçbir hukukçudan tepki gelmedi. Sindi bütün hukukçular.

Hitler'den önce "Weimer Anayasası" döneminde Alman yargıçları bağımsızdılar. 7 Nisan 1933 tarihinde "Genel Grev-

ler Yasası" ile Yahudi soyundan gelen bütün hukukçular görevlerinden alındı. Aynı yasada şu hükme de yer verildi:

- Nasyonal sosyalist devlette hiçbir zaman yer almayacakları anlaşılanlar mahkemelerde görev alamazlar.

Hitler'in Başhukuk Danışmanı Adalet Bakanlığı Müşaviri Dr. Frank, "nasyonal-sosyalist" hukuk anlayışını bir konuşmasında şöyle özetler:

Nasyonal sosyalizm karşısında hukuk bağımsızlığı yoktur. Vereceğiniz her kararda önce kendinize şunu sorunuz: "Benim yerimde Führer olsaydı nasıl karar verirdi?" Her kararda şöyle söyleyiniz: Bu karar Alman halkının nasyonal sosyalist vicdanıyla uyuşuyor mu? İşte o zaman, nasyonal sosyalist halk devletinin birliğine karışmış ve Adolf Hitler idaresinin ölümsüzlüğünü tanımış olarak üçüncü Alman imparatorluğunun otoritesini kendi karar alanımızda her zaman için sağlayacak bir temel buldunuz demektir...

Hitler açıkça ilan ediyor:

- Hukuk yoktur, devlet vardır. Devleti de ben temsil ederim ancak. Sadece ben...

1937 yılında, "Genel Grevler Yasası" yeniden değiştirildi. Bu kez "siyasal bakımdan şüpheli" görülenler de görevlerinden kolaylıkla alındı. Bundan sonra bütün hukukçular, siyasal iktidarın güdümündeki "Nasyonal sosyalist Alman Hukukçular Birliği"ne girmek yükümlülüğü altına da sokuldular artık. Bütün hukukçular Hitler'in gözü altındaydı bundan sonra.

Bütün bu baskılara birkaç yargıç karşı koyabildi yine de. Hitler yönetimi, parlamento binasını yakarak, bunu bazı solcuların üzerine attı. "Dimitrof" ve arkadaşları "Alman Yüksek Mahkemesi"nde yargılandılar. Mahkeme, sanıkları suçsuz görerek beraatlarına karar verdi.

Bu karar Alman mahkemeleri için bir dönüm noktası oldu. Hitler, bu kez "vatana ihanet" davalarını yargılayıp karara bağlamak için "Volks Gerichtshof" adıyla bir olağanüstü mahkeme kurdurdu.

"Volks Gerichtshof"un Türkçe'si "Halk Mahkemesi"ydi. Mahkeme dokuz üyeden kurulmuştu. Dokuz üyenin dördü hukukçu, diğer beşi ordudan ve SS'lerden seçilmekteydi. "Halk Mahkemesi" olağan üstü bir askeri mahkeme görünüşündeydi.

Hitler faşizmine karşı olan birçok aydın, işçi ve siyasetçi bu mahkemede yargılandı. Mahkeme başkanı "Roland Freiser" ise Amerikan uçaklarının attığı bir bomba ile mahkeme içinde öldü sonradan.

"Halk Mahkemesi" dışında bir de bir başka özel mahkeme daha vardı Hitler'in emrinde. "Sondergricht" adıyla anılan bu mahkeme, üç kişiden oluşmaktaydı. Bu yargıçlar nasyonal sosyalist ilkeleri benimsemiş parti üyelerinden seçilirdi.

Bu mahkemelere, sanıkları savunacak avukatlar sokulmazdı. Savunma avukatları da Nazi Partisi üyeleri arasından seçilirdi. Sanıkları savunmak isteyen birkaç avukat toplama kamplarına götürülürdü.

Yargıcıyla, avukatıyla tüm hukukçular esir alınmıştı Hitler rejiminde. Hukuk profesörleri birer papağan, yargıçlar ise oyuncaktı Hitler'in elinde.

Bugün, Hitler'e uşaklık etmiş yargıçlara "hukukçu" demek mümkün müdür artık? Bunlar, siyasal cinayetlerin kiralık katilleridir. Bir yüksek kürsüye cübbeyle çıkmak, cellatlığa meşruiyet kazandırmaz hiçbir zaman...

(Yeniortam, 13 Haziran 1974)

KÖTÜ HAL VE DÜŞÜNCE

Yedeksubaylık süresini dört aya indiren bir yasa taslağı bugünlerde meclislerdedir. Bu taslağa göre, Ağustos ayında silah altına alınacak yedeksubay adayları askerlik yükümlülüklerini dört ay olarak yapacaklardır. Aynca, on sekiz ay olan yedeksubaylık süresinin de indirilmesi düşünülmektedir. Bunları okurken aklımıza ister istemez, "kötü hal ve düşünceler"inden dolayı kıtaya er olarak yollanan yedek subayların öyküleri geliyor.

12 Mart 1971 tarihinden sonra, bazı yedeksubay adaylarının subaylık hakları ellerinden alındı. Bazılarınız, "nasıl olur" diye merak ederler. Anlatalım nasıl olduğunu:

Yedeksubaylık Yasası'nda bir madde var. Bu maddeye göre:

1 Türk Silahlı Kuvvetleri'nde subaylıktan çıkarılmayı gerektiren bir suçtan mahkum olanlar,

2 - Kamu hizmetlerinden müebbeden yasaklananlar,

3 - Hileli müflis oldukları anlaşılanlar,

4 "Gayri ahlaki vasıfları" ve "disiplinsizlikleri" sebebiyle yedeksubaylığa yaramayacakları, yedeksubay okullarındaki disiplin kurullarında saptananlar... er ya da erbaş olarak kıtalara sevkedilirler.

Bir de "başarısız" olanlar yedeksubay olamazlar. Yasa hükmü böyle. Bu "başarısızlık" her nedense, hep "sol eğilimler" için sözkonusudur. Sınav sonunda:

Piyadecilikten geçer not alamadığından... er olarak sevkine... diye bir karar verilir. Yedeksubay adayı itiraz eder:

- Sınav kağıtlarımı çıkarın öyleyse,

Resmi cevap verilir:

- Sınav kağıtlarını muhafaza etmedik...

Tamam, "er" oldunuz demektir. Liseyi, üniversiteyi "pek iyi derecede" bitirip, altı aylık kursta, "başarısız" sayılırsınız.

Bir de, "Sınıf okulları talimatı" vardır. Bunda da, "kötü hal ve düşünce sahibi olmak" diye bir hüküm vardır. Okulda alay komutanının başkanlığındaki bir kurul toplanır ve verir kararını:

- Bu öğrencinin siyasi görüşleri kötüdür. Er olarak sevkine...

Bunun için öğrencinin savunması bile alınmaz. Merkez disiplin kurulu karar vermiştir:

-Öğrencinin siyasal düşünceleri kötüdür. Subay olamaz...

Ordunun değil, birkaç politikacının işidir bu. Kişilikli Bakan Hasan Işık, durdurtmuştur bu işlemleri. Çünkü, bakanın "onayı" gerek bu iş için. Onay vermemiştir CHP'li bakan. Böylece engellenmiştir yasa dışı işlemler.

Ya Sayın Işık'dan önce ne olurdu? İşlem ta bakana kadar gider, o da basardı imzayı. "Onay" da budur. Savunma alınmış mıdır? Hayır alınmamıştır. "Kötü düşünce" nedir, bu araştırılmış mıdır? Hayır araştırılmamıştır. Siyasal iktidarın beğenmediği bir düşünceniz varsa, artık tek kurtuluş yoktur sizin için. Haydi doğru kıtaya. Adın da, "sakıncalı personel"dir, artık.

Er çıkarma işleminde, önce birkaç söz:

Marksist-Leninist-Maoist... düşünce ve fikirlerinden dolayı...

Sonra da Yedeksubaylık Yasası'nın maddesi... Sekizinci maddenin "a" fıkrasının dördüncü bendi yazılır işleme: Nedir bu? "Gayrı ahlaki vasıf" ve "disiplinsizlik" Hele hakkınızda koğuşturma varsa, yandığınız gündür Eğer sizi yargılıyorlarsa, "ahlaksız ve disiplinsiz" sayılırsınız üstelik.

12 Mart'ın hukuku budur işte... Savunmasız yargılama, gizli raporla fişleme ve gizli emirler... Askerliğiniz bitince de, kamu görevine alınmazsınız. Türlü güçlükler çıkarılır. Hiçbir yasal engel yoktur aslında.

- Efendim iyi ama, askerliğini er olarak yapmış, denir arkanızdan.

Burada bir saniye duralım: Er olarak askerlik yapmak bir ceza mıdır? Bunun yanıtını vermek gerekir açıkça. Askerlik şerefli bir görev midir, yoksa siyasal görüşlerini beğenmediğiniz insanlara uyguladığınız bir ceza mı?

Siyasal düşüncelerinden dolayı er olarak askerliklerini yapanlar er elbiselerini üzerlerinde şerefle taşımışlardır.

Ben kendi hesabıma, Patnos Dağlarında "rütbesiz asker" olarak görev yapmayı, emekli olduktan sonra özel teşebbüsün uzattığı koltukta bol ücretle imza atan "orgeneral!" olmaya tercih ederim...

(Yeniortam, 14 Haziran 1974)

SORMAYALIM MI?...

ANKARA'NIN TAŞINA BAK...

Siyasi Partiler Yasası'na aykırı eylemleri sürdürdüğü gerekçesi ile Anayasa Mahkemesi'nce kapatılan Türkiye İşçi Partisi yöneticileri, sıkıyönetim mahkemelerinde yargılanmaktadır Ancak, yine Anayasa Mahkemesi'nce kapatılan Milli Nizam Partisi sorumluları ise ellerini kollarını sallayarak dolaşmaktadır. **Abdülhamid Han'ın gayrımeşru varisi Erbakan Hazretleri** şu anda İsviçre güllerine bakıp bakıp besmele çekmektedir.

Anayasamız **"hiç kimseye, hiçbir zümreye ve aileye"** ayrıcalık tanımamaktadır. Herkesin yasa önünde eşit olduğu yıllardır yazılıp söylenmektedir. Fakat Türkiye'de bir çok kişi ayrıcalıkların gül bahçelerinde yaşamaktadır. Eğer, Siyasi Partiler Yasası'na göre, kapatılan partilerin yöneticilerinin ceza sorumlulukları söz konusu ise, Milli Nizam Partisi yöneticileri neden yargılanmamaktadır? Yok eğer, böyle bir ceza sorumluluğu var sayılmıyorsa İşçi Partisi yöneticileri neden yargıç huzurundadır? Bu soruları, hukuk biliminin kavramlarıyla cevaplandırmak gerekir

1968 yılından bu yana, çeşitli Fakülte ve Yüksek Okullar, solcu ve sağcı öğrenciler tarafından işgal edildi. Şimdi solcu öğrenciler mahkeme önündedir. Ya aynı eylemi, aynı kastı sürdüren sağcı öğrenciler nerededir?

Bir küçük memurun bir kaç bin liralık suistimali **"görevi kötüye kullanmak"**, **"zimmet"** ve **"ihtilâs"** suçlarıyla tutuklamayı gerektirirken nerededir, milyonluk kredi yolsuzluklarının başbakanları, bakanları, müsteşarları? Arsa yolsuzluklarının genel müdürleri, kredi yağmacılığının plancıları, mebus pazarlarının tezgâhtarları nerededir?

Anayasa Mahkemesi kararlarını partisinin çöp tenekelerine atanlar, Danıştay kararlarını ellerinin tersiyle itenler, hiç suçlu değiller mi? Ulusal petrolümüzü, madenimizi haraç mezat satanların bir küçücük günahları da mı yok?..

Soygun sanığıdır diye, üzerlerinde her türlü işkencenin denendiği gençler, yargıç önüne çıkar çıkmaz tahliye oluyor. Hiç düşündürücü değil mi bunlar? İşkenceciler bunca olaydan sonra yine aynı yerlerde otururlarsa, "polise güvenin" diyebilir misiniz? Ceza Yasası'nda, güveni kötüye kullanıp işkence yapanları cezalandıracak hükümler neden bu işkencecilere uygulanmamaktadır? Neden Danıştay üyeliğinden gelen bir İçişleri Bakanı hala susmaktadır?

İsmet Paşa, **"her gün 31 Mart yaşıyoruz"** diyordu. Bu gerici baskılar bitti mi? Kanlı Pazarlar unutuldu mu? Nerededir karanlık cinayetlerin katilleri? Devrimci öğrencilere kurşun sıkmanın adı, adam öldürme değil midir? Yoksa bu cinayetlerin hesabı, tıpkı kredi ve arsa yolsuzlukları gibi Demirel yönetiminin kâr hanesine mi yazılacak?

"Demokrasi", "Hukuk Devleti" "Çok Partili Hayat" "İnsan Hakları", "Eşitlik" gibi kavramlar dillerden düşmüyor. Fakat yasalar, siyasal düşünceye ve eyleme göre uygulanmak isteniyor. Demokrasi adına, hukuk devleti adına, Anayasa adına ve kanlarının hesabı sorulmamış öğrencilerin gözü yaşlı ana babaları adına soruyoruz: Adalet ne zaman yerini bulacak? Yoksa, İkinci Meşrutiyetin **"adalet, müsavat, kardeşlik"** şarkıları gibi, içi boş kavramlarla mı avunacağız?

Bütün bunlardan sonra bizlere düşen, bir halk türküsünün şu dörtlüğünü gözyaşlarıyla söylemektir:

"Ankara'nın taşına bak - Gözlerimin yaşına bak - Uyan uyan Gazi Kemal - Şu dünyanın işine bak..."

(Yeniortam, Haftalık Dergi
4-11 Ekim 1971)

BUGÜNDEN BELLİDİR...

Adana'da, CHP mitinginden sonra, birkaç Ülkü Ocaklı saldırgan, yakasında CHP rozeti bulunan bir işçi yurttaşımızı öldüresiye dövmüşler ve yaralı işçi koma halinde hastaneye kaldırılmıştır. Saldırganlar arasında Bölge Boks Antrenörünün de bulunduğu saptanmış ve gözaltına alınmıştır.

İki ay kadar önce de, Ankara'da Orta Doğu Teknik Üniversitesi, sabahın altısında üç otobüs dolusu "komando" tarafından basılmış ve öğrenciler komandolarca kullanılan tabancalarla yaralanmışlardır. Ankara Savcılığı bu gerekçe ile Ülkü Ocakları Genel Başkanını "adam öldürmeye tam teşebbüs" suçundan tutuklanmasını istemiş, ancak sanık kaçmayı başarmıştır.

12 Mart 1971 tarihinden önce, Dr. Necdet Güçlü, Hacettepe Üniversitesi'nde sağa sola kurşun sıkarak gösteri yapan Ülkü Ocakları Genel Başkanı tarafından vurularak öldürülmüştü.

Ülkenin dört bir yanında "komando" adı verilen "terörist" örgüt üyelerinin saldırılarına tanık olunmaktadır. Son olarak iki gün önce İstanbul Üniversitesi'nde tabancalar atılmış, dinamitler patlatılmıştır.

Bu olayların seçim olasılığı ile birlikte başlatılması basit rastlantı değildir. Ülkemizde yoğunlaşan saldırılarla yeniden bir kargaşa ortamı yaratarak bundan sonra "sağcı" bir askeri yönetim kurma heveslileri, gençleri bu "taktik" ve "stratejiye" göre yönetmeye başlamışlardır.

Bütün bunlara "dur" demenin zamanı gelmiş ve geçmiştir de...

Kim bunlar? Hangi kaynaklardan beslenmekte ve kımlerden emir almaktadırlar? Ülkü Ocakları, Dernekler Yasası'na göre kurulup çalışan bir "masum" gençlik örgütü müdür, yoksa bir siyasal partinin silahlı" örgütü olarak mı eyleme geçmektedir? Bu örgütün kuruluş ve işleyişi Siyasal Partiler Yasası ile bağdaşmakta mıdır?

Bütün bu sorunları sormak ve inandırıcı karşılıklarını da almak zorundayız...

12 Mart 1971 tarihinden önce, bazı kişi ve örgütlerce, "korunan ve kollanan" bu teröristlerin, 12 Mart sonrasında bazı askeri savcılarla nasıl bir işbirliği yaptıkları mahkeme tutanaklarına kadar yansımıştır.

Bu konunun "dünü", "bugünü" ve "yarını" arasında kimsenin yadsıyamayacağı bir ilişki bulunmaktadır. Dün bu örgüt kimlerce ne amaçla desteklenmiş ve yönetilmişse, bugün de ayni "taktik" ve ayni "stratejiler" yürürlüktedir

Bir konuyu açıkça ortaya koyalım. 12 Mart tarihinden sonra kendilerine "Kontrgerilla" adı verilen gizli "karargahlı" işkence örgütünün bazı gençlik kuruluşları ile "organik" ilişkileri var mıdır? "Kontrgerilla"nın "milis örgütleri" kimlerden oluşmaktadır?

Bu konu aydınlığa kavuşmadan Ülkü Ocakları sorunu da çözümlenemez...

Milliyetçi Hareket Partisi'nin "Dokuz Işık" adı verilen görüşlerinin, bazı askeri savcılarının iddianamelerinde aynen yansıdığı, mahkeme kararlarında Ülkü Ocaklarının övüldüğü bir gerçek ise, bu gerçeği oluşturan nedenlerin tam bir kesinlikle ortaya konması gerekmektedir.

27 Mayıs Devriminde ihtilal spikerliği yapan Albay Alparslan Türkeş'in şimdi Demokrat Partisi "eskileri" ve bu partinin "mirasçılarıyla" birlikte, askeri bir tanımla ifade edelim, "milliyetçi cephe"nin "Karargah ve Servis Bölüğü Komutanlığı" yapması düşündürücü değil midir?

Albay Türkeş'in 12 Mart 1971 tarihinden sonra, askeri bürokrasinin köşebaşlarını tutması, önemli atamaları, yakını bir "emekli hakim albay" aracılığı ile yaptırtması da rastlantılar dizisinin gelişi güzel halkasından değildir, herhalde!

12 Mart öncesinde Ülkü Ocakları eylemlerini yönetenler, yine aynı kişilerdir. Bunların bir kısmı bilinmekte bir kısmının adları yasal sakıncalar dolayısıyla açıklanmamaktadır.

Bütün bunlar, CHP tarafından parlamentoya getirilmeli ve enine boyuna tartışılmalıdır. Bu yapılmazsa, her yeni eylemden cesaret alan teröristler, ülkede kurulmak istenen barış ortamını kana bulamak için ellerinden geleni arkalarına bırakmayacaklardır.

Devletin güvenlik kuvvetleriyle bütün yasal kuruluşları uyarmak gerekiyor. Yarın ülkemizde, önüne geçilmeyecek büyük olaylar yaratılır ve siyasal cinayetler işlenebilir. Büyük kentlerin sokakları daha bugünden savaş çağrıları ile donatılmıştır. Bütün bunlar, asker ve sivil savcıların gözlerine hiç çarpmamaktadır nedense!

Yarın dökülecek kanların sorumluları bugünden bellidir artık...

(Yeniortam, 13 Aralık 1974)

SORMAYALIM MI?..

Öğrenci olayları yeniden başladı. Orta Doğu Teknik Üniversitesi'ne yapılan silahlı saldırı, ister istemez eski günleri anımsamaktadır.

1960 sonrası, "antiemperyalist" bilinçle yetişen yüksek öğrenim gençliği "petrol ve madenlerin millileştirilmesi", "bağımsız dış politika" gibi konuları savunarak, yasal yollarla seslerini duyurmağa başladılar: Gençlik, ulusçu, toplumcu ve devrimci bilinçle halkı uyarmağa ve uyandırmağa çalışıyordu.

Karşı eylem planladı hemen...

Aynı dönemde, bir siyasal partiyi ele geçiren Alpaslan Türkeş ve arkadaşları, "komando kampları" adı verilen silahlı eğitim merkezlerinde bazı gençleri "milliyetçi-toplumcu" öğretiyle yetiştirmeye çalışmaktaydı.. Bu örgütlenme biçimi, açıkça Siyasi Partiler Yasası'na aykırıydı. Fakat devir Süleyman Demirel devriydi ve bu devrin Başbakanı:

İti ite boğduruyorum... gerekçesiyle, ülkede çıkacak bir sağ-sol çatışmasından çıkar ummaktaydı.

Kanlı öğrenci çatışmaları bundan sonra başladı. Cinayetler birbiri arkasını kovaladı. Sokak ortalarında, üniversite yurtlarında vurularak öldürülen öğrencilerin hiçbirinin katili bulunamıyordu. Üstelik olaylar bütün şiddetiyle sürdürülüyor ve devrin sorumlu hükümeti, bir "kapalı tribün" seyircisi gibi olup-bitenleri göz ucuyla izlemekle yetiniyordu. Böylece günden güne, üniversiteler birer savaş alanına dönüştü. Silahlı baskınlar, sokak ortasında vuruşmalar sürüp durdu.

Hükümetin sorumsuz başı aynı günlerde:

- Sokaklar yürümekle aşınmaz... diye önemsemez görünüyordu olup bitenleri. Fakülte sınırlarını aşan öğrenci olaylarını önlemek gerekçesiyle, polis birlikleri yanında, Silahlı Kuvvetlerden de askeri birlikler çağırılmakta, böylece, "asker- öğrenci" çatışması yaratılabilmesi için gerekli ortam oluşturulmaktaydı.

Bunlar, toplum olaylarının ortaya çıkarttığı basit rastlantılar mıydı, yoksa gizliden gizliye uygulanan bir "planın" gerekleri miydi? Olayları, geriye doğru dönüp değerlendirdiğimizde, bu ikinci olasılığa ağırlık vermek akla yakın gelmektedir. Bir de, olayların içindeki "kışkırtıcı ajanlar" teker teker saptanınca, bazı

gerçekler iyice su yüzüne çıkmaktadır. İstenmiştir, körüklenmiştir bazı olaylar. Hiç şüpheniz olmasın.

Bu tür olayların akışı ile 12 Mart gününe gelindi. Kurulan sıkıyönetim mahkemeleri, 12 Mart öncesi olaylarını yargılamak için göreve koyuldu, sonra da.

Bu noktada, Türk adalet tarihinin en önemli bir dönemi başladı. Sıkıyönetim savcılıklarına atanan, çoğu Milliyetçi Hareket Partisi ideolojisine bağlı bazı askeri savcılar, Ülkü Ocakları yöneticilerinin ihbarlarıyla kamu davaları açmaya başladılar. 12 Mart öncesi sokak ortalarında, birer birer vurulan devrimci öğrencilerin bir tekinin katili bile askeri savcılarca kovuşturulmadı. Bu öğrenciler Türk vatandaşı değiller miydi? Bunlar sokak ortalarında sorgusuz sualsiz vurulmamışlar mıydı? Ceza yasalarında yer alan adam öldürme suçu nasıl yok sayılırdı?.

Evet, bu olaylar için bir tek askeri savcı dava açmadı. Üstelik Ülkü Ocakları yöneticilerinin ihbarlarıyla, tanınmış, öğretim üyeleri evleri basılarak gözaltına alındı. Duruşmalarda, kapılarından kuş uçurtulmayan sıkıyönetim mahkemeleri koridorlarında ihbarcı Ülkücüler gösteri yürüyüşleri yaptı. Kurt Karaca takma adıyla "Milliyetçi Türkiye" konulu bir kitap yazan Türkeşçi doçentin, "milliyetçi-toplumcu" düşünceleri bazı askeri savcıların iddianamelerinde yer aldı. Bununla da yetinilmedi. Bazı askeri yargıçlar:

Ülkü Ocakları, devletin emniyet kuvvetleri yanında çalışan ve çatışan milliyetçi öğrencilerdir... gibi değer yargılarını mahkeme kararlarına geçirdiler. Böylece, sıkıyönetim savcılarının kürsülerine kadar tırmanan bir siyasal düşünce, suç ve suçlu yaratmaya çalıştı. Bütün bunların belgeleri ortadadır artık.

Şimdi Ankara'da sıkıyönetim var. Orta Doğu Teknik Üniversitesine saldıran terörist çete üstelik Ülkü Ocakları Başkanının:

- Bu tip hareketler devam edecektir... sözüyle de kışkırtılmaktadır. Nasıl görmezlikten gelinir bunlar?

Olaylar çığırından çıkmadan gerekli yasal yollara bir an önce başvurulmalıdır. Bir terörist örgüt, dün olduğu gibi, bugün de, eski eylemlerini sürdürerek ülkede "anarşiyi" körüklemeye çalışmaktadır.

Evet... Neredesiniz sıkıyönetimin askeri savcıları? Bütün bunlar suç değil mi?. Saldıranlar "mantar tabancası" mı kullandılar? Havai fişekler mi attılar? Üniversite kapısına çiçek mi bıraktılar. Saklambaç mı oynadılar?

(Yeniortam, 13 Kasım 1974)

HEP AYNI OYUN...

İstanbul'da saldırgan "terörist sağcılar" bir devrimci öğrenciyi daha öldürdüler. Örgütlenen ve silahlanan saldırganlar kanlı eylemlerini gün geçtikçe arttırmaktadırlar.

Bir "oyun" yeniden sahneye konmaktadır...

12 Mart 1971 tarihinden önce de olaylar böyle başlamış devrimci öğrenciler. herkesin gözü önünde birer ikişer vurularak öldürülmüştü. Devrin Başbakanı Bay Demirel, bu çatışmaların artmasını sağlamış, üstelik gençler arasına sokulan "kışkırtıcı ajanlar" olayları çığırından çıkarmışlardır. Bu konular yeniden ortaya atıldığında:

"- Bir tahrikçi ajanın adını açıkla" diye meydan okumaya kalkan Demirel'e bu köşeden, resmi yazışmalara ve belgelere dayanarak tam bir düzine kışkırtıcı ajanın adlarını, sanlarını açıklamış ve bu belgeleri birer tokat gibi yüzlerine fırlatmıştık.

Okudunuz, ses çıkmadı hiç...

Taylan Özgür, güpegündüz İstanbul'da herkesin gözü önünde kurşunlanarak öldürülmüştü. Taylan Özgür'ü vuran polis memurunun adı o günlerde gazetelerde yayınlandı. Fakat "İhsan Çakıcı" adlı polis memuru bu olaydan sonra "komiser" olarak görevine devam etti. Devletin gücü bir cinayeti aydınlatmaya yetmedi...

Nail Karaçam, Ankara'da Fen Fakültesi önünde kurşunlanarak öldürüldü. Karaçam'ın iki arkadaşı da yaralandı. Bu gençleri vuranların, "Sabri Can" "Mahir Özsoy" "Ali Arıkan" ve "Sami Bal" adlarındaki saldırganlar olduğu açıklandı. Kapatıldı bu dosya da...

Hıdır Altunay, Emniyet Müdürlüğü'nün altıncı katından atılarak öldürüldü. Hiç kimse Emniyet İkinci Şube Müdürü Mus-

tafa Erdoğan'a bu konuda bir tek soru bile yöneltemedi. Unutturuldu bu olay zamanla...

Mehmet Cantekin, "Semih Topçu" ve "Abdülkadir Akpınar" tarafından vuruldu. Gazeteler böyle yazdı o günlerde. Bu dosyadan da ses çıkmadı sonra...

Battal Mehetoğlu, bir gece sabaha karşı, Dolmabahçe Camiinde namaz kıldıktan sonra saldıran gericilerce Devlet Mühendislik ve Mimarlık Akademisi önünde polisin gözü önünde yaylım ateşi açılarak öldürüldü. Buna da susuldu...

Mehmet Cantekin, Mehmet Büyüksevinç, "Ülkü Ocaklı" ve "Mücadele Birliği"ne bağlı saldırganların kurşunlarıyla can verdiler. Katillerin "Semih Topçu" ve "Abdülkadir Akpınar" oldukları yazıldı aynı günlerde. Fakat hiçkimse hesap sormadı daha doğrusu...

İstanbul'da "Kanlı Pazar" da, Mehmet Ali Aytaç ve Duran Erdoğan da öldürüldü. Gazetelerde, bir polisin gözü önünde Mehmet Ali Aytaç'ı bıçaklayan saldırganın resmi de basıldı. Kapatıldı bu dosya da...

Ankara'da İlker Mansuroğlu sokak ortasında vurularak öldürüldü. Niyazi Tekin Balıkesir yurdunu basan teröristlerce vuruldu. Necmettin Giritlioğlu Menemen de, Hüseyin Çapkan ve Şerif Aygün de İstanbul'da, çalıştıkları fabrikaların önünde, emeklerinin haklarını ararken vurularak öldürüldüler.

Unutuldu bunlar hep...

Ankara'da Koray Doğan adındaki Orta Doğu Teknik Üniversitesi son sınıf öğrencisi de yine herkesin gözü önünde bir polis tarafından vurularak öldürüldü.

Kimse ağzını açmadı...

Şimdi de Şahin Aydın adlı devrimci öğrenci, aynı saldırganların bıçak darbesiyle can vermiştir. Rastlantı mıdır bütün bunlar?

Türkiye'de bir gizli örgüt bu oyunları planlamakta ve bazı uğursuz politikacılar bu oyunda kendilerine düşen aşağılık görevleri yürütmektedirler.

Fakat bilinsin: Bu oyun ikinci kez oynanmaz... Ve oynanmamalı artık...

Bu mezar taşlarına basa basa iktidara gelmek isteyen kan içicilerden de hesap sorulmalıdır. Kanlı ellere takılacak kelepçeler neredeydi şimdi?

(Yeniortam, 23 Arolık 1974)

Adalet Partisi kongresinin ilk gününde Demirel:

AP, Demokrat Partinin devamıdır... diye basbas bağırıyordu. Salon da alkıştan yıkılıyordu Demirel konuşurken.

Bu sırada salona, üç hilalli bir çelenk girdi: Türkeş'in komandoları "hodrimeydan" bakışlar ve sert adımlarla çelengi Demirel'in konuştuğu kürsüye doğru götürüyorlardı.

Salonu önce bir sessizlik kapladı. Demirel de konuşmasını kesti. Sonra büyük bir alkış tufanı koptu. Türkeş ve komandoları çılgıncasına alkışlanıyordu... Kimler alkışlıyordu?

Demirel'in:

AP, Demokrat Partinin devamıdır... sözünü alkışlayan AP'liler elbet. Kim olacak?

Yani, Demokrat Partiye karşı ihtilal düzenleyen örgütün üyesi ve ihtilal spikeri Albay Alparslan Türkeş, kendisinin de yıktığı iktidarın devamı olduğunu söyleyen bir partiye çelenk gönderiyor!

Nedir bunun anlamı?

Demirel:

- Çelenk getiren arkadaşların ellerini sıkmak istiyorum, diyerek kürsüden indi ve komandoları yanaklarından öptü, bir de üstelik. Sadece "siyasal nezaket" deyip geçebilir miyiz buna?.

Hayır...

Bu "nezaketin" temelinde, son siyasal gerçeklerin parmak izlerini de bulmak mümkündür. Gerçek gün ışığı gibi ortadadır artık. Kurulu düzenin ayrıcalıklarını korumak isteyenler türlü gerekçelerle birleşmişler, biri diğerinin destekçisi ya da "vurucu kuvveti" olmuş.

İti ite boğduruyorum... diyen bay Demirel komandoları yanaklarından "şapur-şupur" öpmektedir şimdi.

- Kahrolsun masonlar... diyerek AP Genel merkezi önünde gösteri yapanlar da, yine bu komando adı verilen gençler de Demirel'e sarılmaktadır.

Kim kimin neden destekçisi, kim kime neden karşı?,. Bunları düşünmek gerekmez mi?

"Komando" dediklerimiz işçi, köylü kökenli "halk çocukları"dır aslında. "milliyetçilik" kavramının tutkusuyla koşullandı-

rılmış, kendi ailelerini de tutsak eden bu düzenin gönüllü bekçileri yapılmıştır. Yurtseverlik duyguları saptırılmış, ters bilinçle koşullandırılmış çocuklardır bunlar.

- İşte bunlar komünisttir, bunlara karşı savaşacaksın... diye arkadaşlarına düşman edilen, taşla, sopa ile eyleme geçirilen, eğitim kamplarında askere özgü talimden geçirilen halk çocuklarıdır bunlar.

Sen milliyetçisin, onlar Rus uşağı... gibi değer yargılarının çemberinde başları döndürülmüştür bu çocukların.

İzledim kongrede onları...

Askerlere yakışır bir düzen içinde girdiler salona. Bakışları keskin, adımları sert. Bir onlara bir de kürsüdeki Bay Demirel'e baktım. Belki işçi, belki köylü çocuklarıdır çelengi getirenler. Çelengi alan ise bir eski Amerikan firması müteahhidi! Yabancı sermayenin bir numaralı savunucusu! 12 Mart öncesinde, sağcı ve solcu gençlerin kanları sokaklardan akarken; Milli Güvenlik Kurulunda:

İti ite boğduruyorum... diye övünen ve öldürülen solcu ve sağcı gençlerin mezar taşlarına basa basa, İstanbul'un iş ve sermaye çevrelerine krediler ve türlü çeşitli ayrıcalıklar sağlayan bir eski başbakan!

Çelenk kimin çelengi?. Kimin sevincine, kimin mutluluğuna gönderiliyor?. Ve neyin çiçekleri bunlar?

Eğer, komando gençler, bu çelengi kendiliklerinden getirmişlerse, bu çelengi Demirel'in kongresine değil, Demirel döneminde ölen arkadaşlarının mezarlarına götürmeliydiler. Eğer arkadaşlık duyguları varsa...

Yok eğer, bu çelenk Albay Türkeş'in buyruğu ile gönderilmişse; o zaman bu çelengi ya 27 Mayıs Devrim şehitlerinin ya da Türkeş tarafından ihbar edilen Albay Talat Aydemir'in mezarına götürmek gerekirdi. Eğer Türkeş'in vicdanı sızlamazsa...

27 Mayıs ihtilalinin spikeri, "Demokrat Partinin devamıyız" diyen Bay Demirel'in partisine çiçek gönderiyor şimdi...

Bu çelenk aslında bir eski ihtilalcinin "vefa" duygularının musalla taşına bırakılmıştır.

(Yeniortam, 24 Ekim 1974)

ENTERNASYONAL FAŞİZM...

Son zamanlarda faşist saldırıları yeniden yoğunlaştı. Bir **"terörist çete"** üniversitede ve büyük kentlerde herkesin gözleri önünde adam vurmaktan çekinmemektedir.

Burada bir parantez açalım.

İtalya'da süregelen **"anarşik"** nitelikteki olayların araştırılması sonunda, bu gibi olayların İtalya Gizli İstihbarat Örgütü **"SİD"** tarafından planlandığı ortaya çıkarılmıştır. "Yirmi Gül Harekatı" adlı bir terörist örgütün **"SİD"** ve **"CIA"** ile ilişkisi olduğu "L'Espresso" dergisinin aralık ayı sayısında belgeleriyle açıklanmıştır.

Bu konuda bir küçük bilgiye daha gerek var...

Bilindiği gibi, Türkiye'de olduğu gibi bütün NATO ülkelerinin gizli istihbarat örgütlerinde **"müşavir"** adı altında CIA ajanları görev yapmaktadırlar. Bu müşavirler, "komünizmle mücadele" için belirli "taktik" ve "stratejiler" saptamak ve önermektedirler.

Amerika'da CIA için yapılan soruşturmada, bu örgütün karşı gruplara "kışkırtıcı ajanlar" soktuğu da açıklanmıştır. Bütün bu ilişkiler artık **"sahiplerinin sesi"** ile bütün dünya kamuoyuna duyurulmuştur. Şili'de Sosyalist Devlet başkanı Salvador Allende'nin **CIA** tarafından devrildiği en yetkili kişilerin dillerinden açıklanmıştır.

Amerika'da, NATO ülkelerindeki gizli istihbarat örgütlerine iki **okul** öğrenci yetiştirmektedir. Bu okullardan biri Washington'da bulunan **"Uluslararası Polis Akademisi"** öteki de Panama Kanalı'ndaki **"Antigerilla Okulu"** dur.

"Uluslararası Polis Akademisi" sivil istihbarat örgütlerine, "Antgerilla Okulu" da askeri örgütlere istihbaratçı, darbeci ve **"işkenceci"** yetiştirmektedir.

Şili'de, Bolivya'da, Uruguay'da ve Yunanistan'da faşist darbeleri yöneten subayların çoğu Panama kanalı'ndaki "Antgerilla Okulu" yetiştirmeleridir. Son on yılda girişilen askeri darbelerin amaç ve yöntemleriyle birbirlerine benzemeleri ve darbeden sonra uygulanan işkence yöntemlerinin de birbirinin aynı olması, bu bakımdan şaşırtıcı olmalıdır.

Buna, **"Enternasyonal faşizm"** denilmelidir artık...

12 Mart 1971 tarihinden sonra kendilerine "kontrgerilla" adı verilen örgütün uyguladığı işkence yöntemleri, Şili'de, Uruguay'da, Yunanistan'da uygulananların aynısıdır. Bu örgüt, CIA'nın Türkiye'deki "karakol"larından biridir.

Antgerilla örgütlerine göre, NATO ülkelerinde, herhangi bir komünizm tehlikesinde yararlanılmak üzere, "mahalli sivil örgütler" kurulur. Bu örgütler, her ülkedeki "kontrgerilla" örgütlerinin yan kuruluşlarıdır.

Kontrgerilla örgütlerinin yasal görünümde yayın organları da vardır. Bunlar "komünizm tehlikesi" gerekçesiyle yayın yapıp, kaynağı belirsiz bazı yerlerden beslenirler. Hemen hemen hepsi, "hür teşebbüs" "yabancı sermaye" savunuculuğu yaparlar. Petrol sorununda yabancı petrol şirketlerinden yana çıkıp, kendi devletlerine karşı çok uluslu şirketleri savunurlar. Bu gazete sahiplerinden bazıları çok uluslu şirketlerin temsilciliklerine de getirilirler.

Şimdi buna bir nokta koyalım...

Ülkü Ocakları adlı örgüt yıllardan beri Türkiye'de, sokaklarda adam vurmakta, ancak devletin kuvvetleri bu terörist örgüte, "Dur..." diyememektedir. Görüyorsunuz, hep birlikte yaşıyoruz olayları. Dur demek ne kelime, eski Cumhurbaşkanı Sunay:

- Bunlar miliyetçi gençlerdir... diyerek sırtlarını sıvazlamıştır. Üstelik bununla da yetinilmemekte:

Ülkü Ocakları, komünizme karşı savaşan gençlerdir Devletin emniyet kuvvetlerinin yanında yer almışlardır... gibi siyasal değer yargıları mahkeme kararlarına kadar geçmektedir. Bu örgütü kollayan askeri savcılar ve yargıçlar bugünlerde bile görev başındadır.

"Geçmişe sünger çekmek", bir bakıma gelecek için gözlerimizi kapatmak demektir. "Kontrgerilla"nın arkasındaki gerçek ortaya çıkarılamadan, yaşadığımız ve yaşayacağımız olayları anlamaya da olanak yoktur.

Ülkü Ocakları bu cesareti nereden almaktadır?

Bunların arkasında kimler vardır? Kontrgerilla adlı örgütün yöneticileri ile bu örgüt arasında bir ilişki söz konusu mudur? 12 Mart öncesi ve sonrasında sokak ortalarında vurulan gençlerin katilleri neden bulunmamıştır ve bu dosyaları kapatanlar kimlerdir?

Hepimizim gözleri önünde "SS kıtaları" kurulmakta, desteklenmekte ve eyleme yöneltilmektedir. Faşizm bütün kaba görüntüleriyle sahneye konmaktadır şimdi.

Cinayetleri göz ucuyla izlemek bir bakıma cinayetlere ortak olmak demektir. Devletin bütün yasal organlarını göreve çağırıyoruz. Yok mu bir er kişi?

(Yeniortam, 21 Ocak 1975)

MİLLİYETÇİLİK BU MU?..

OLİGARŞİ'NİN SESİ

Bir ülke içindeki mali oligarşiyi, o ülkenin siyasal gelişmelerinden soyutlamak mümkün değildir. Siyasal ilişki ve gelişmeler, toplumun temelindeki ekonomik iktidarın dış görünümleridir. Bu ilişkiler, siyasal gelişimin çeşitli aşamalarında değişik kimlik ve kişiliklerle ortaya çıkabilirler. Önemli olan konu, toplumun değişme süreç ve yöntemi ile, bu oligarşi arasındaki sosyo-ekonomik ilişkilerdir.

Anayasa'nın öngördüğü reformların neden uygulanmadığını araştıranlar, sorunların temelinde bu mali oligarşinin ayrıcalıklı düzenine rastlayacaklardır. Bir yönetimin, "devrimci" ya da "reformcu" olması, bu mali oligarşiye karşı takındığı tavır ve saptadığı siyasal davranışlara bağlıdır. 1961 Anayasası, hiçbir sınıfa, hiçbir zümreye imtiyaz tanınmaz" derken, ucuz politikacıların ağızlarından düşürmedikleri "sınıf diktatörlüğü"nü, sadece işçi sınıfı için değil, aynı koşullarla, bu mali oligarşi için de yasaklamıştır. Anayasa, yine, kendi yapısı ve sistemi içinde, mali oligarşiyle mücadele ilkelerini de birlikte getirmiş, kamulaştırma, grev hakkı, devletleştirme gibi, yollar önermiştir. Ancak reformların, Anayasalarda yer alması, başlı başına güvence olmamaktadır. Önemli olan Anayasayı uygulayacak siyasal iktidarın yapılarıdır.

Gerek sağcı, gerek solcu, bütün siyasal partiler, toplumun örgütlenmiş kesimlerine dayanırlar. Bu desteğin, halk çoğunluğunca sağlandığı partiler, siyasal iktidara sahip olabilirler. Bir parti, mali oligarşi tarafından örgütlenip, halk tarafından da desteklenebilir. Az gelişmiş ülkelerde, siyasal iktidarlar genellikle bu tür örgütlenme ile ayakta durabilirler.

"Devrimci" ya da **"reformcu"** iktidarların da, dayanacakları bir siyasal örgütün varlığı gerektir. Her siyasal eylem bir örgüte dayanır. Toprak reformu yapmak isteyen bir iktidar, öncelikle bu reformu gerçekleştirmek isteyen bir partiye da-

yanmak zorundadır. Kamulaştırma ve devletleştirme gibi yollara başvuracak bir iktidarın, yine mali oligarşinin egemenliğine karşı çıkabilecek bir siyasal örgüte ihtiyacı vardır

Erim yönetimi, acaba böyle bir destekten mi güç almaktadır? Bu soruya olumlu bir karşılık vermek güçtür 12 Mart Muhtırasıyla, Cumhuriyetin geleceğini ağır bir tehlikeye düşürmekle suçlanan Adalet Partisi iktidarı yıllardır, iç ve dış sermaye çevrelerinden güç ve destek almıştır. Yabancı petrol şirketlerinin bu partice nasıl korunduğunu, sanırız, Sayın Topaloğlu, kabine arkadaşlarına anlatmıştır. Tarım kazançlarının vergilendirilmesinin mümkün olup olmadığını, sayın Karaosmanoğlu, Türkiye'de herkesten daha iyi bilmektedir.

Türkiye'nin sorunlarını, bugünkü siyasetçilerin reçeteleri ile çözmeye imkân yoktur. Çünkü bu siyasetçiler, bu düzenin kurtarıcısı değil, ancak sorumlusudurlar. Görmekteyiz ki, halk yararına her girişime karşı çıkıldığı gibi, kamulaştırma, devletleştirme ve grev hakkı gibi devleti mali oligarşiye karşı koruyan tedbirler, engellenmeğe başlanmıştır. Gerçek gün gibi ortadadır: Mali oligarşi kendi "meşru müdafaası"na başlamıştır

İşte, 2 Ağustos günü bütün gazetelerde yayınlanan "iş adamları **muhtırası**"nı, bu siyasal amaç ve ilişkilerle değerlendirmek gerekir. Adalet Partisi ve bu partinin siyasal koşutundaki üvey kardeşleri, Demokratik Parti ve Milli Güven Partisi, hep birlikte bu mali oligarşinin çıkarlarını savunmaktadır. **"2 Ağustos Muhtırası"**, iş ve sermaye çevrelerinin açık bir gövde gösterisidir. Devrimcilerin yıllardır anlatmak istedikleri ilişkiler bu kez **"sahiplerinin sesinden"** Türk kamuoyuna duyurulmuştur. Önümüzdeki günlerde siyasal hayatımız yeniden dar boğazlara girecek, tek sorunun Anayasa değişikliği olmadığı, acı gerçeklerle ispatlanacaktır. Mali oligarşinin sesi hayırlı sabahların müjdecisi değildir!...

(Yeniortam, Haftalık Dergi, 16-23 Ağustos 1971)

MİLLİYETÇİLİK BU MU?

"Milliyetçilik" tarih boyunca üzerinde en çok söz edilen kavramlardan biridir. Siyasal ve ekonomik gelişmeler yeni

aşamalara doğru tırmanırken, kimlerin milliyetçi oldukları gün geçtikçe daha da önem kazanmaktadır. Çünkü **"kaderde-kıvançta-tasada"** ortak olması gereken insanların yaşam kaderleri başka başka koşullarla oluşmaktadır. Bir ülkede kırk bin köy okulsuz, yolsuz ve ışıksızsa, insanlar hastane kapılarında kıvrana kıvrana ölüyorlarsa, işçiler Batı ülkelerinin ışıklı kentlerinde sokak süpürüyorlarsa kimlerin milliyetçi oldukları çok ama çok önemlidir.

Milliyetçilik, ulusal sınırlar içinde yaşayan yurttaşların insanca yaşamaları için verilen savaşın adıdır. Yoksa, sömürücü toprak ağalarıyla, yabancı şirketlerin, kafataslarında seçim sandığı taşıyan siyasetçilerle Mığırdıç Şellefyanların ve Konya Müftülerinin düzeni değildir. Çünkü, sömürücülerin milliyeti olmaz, onlar için önemli olan sadece ve sadece sınıfsal ve kişisel çıkarlardır.

Kapitalizm gerçek bir enternasyonalizmdir. Bugün dünya ekonomisi uluslararası sermaye örgütlerine bağlıdır. Avrupa ekonomisi bile şirket payları yoluyla Amerikan kapitalizminin eline geçmiştir. Bir dolar ya da mark krizinin bütün dünya ekonomilerini etkilediği bir siyasal dönemde, kapitalizmin gerçek gücünü çok yakından izlemek gerekir Bu gücün, "milliyetçi" değil "enternasyonal" bir dayanışma yarattığı bir ekonomik olgu olarak kabul edilmektedir. Türkiye'de geçer akçe olan bir suçlama ile ifade edersek, gerçekten "kökü dışarıda" olanlar uluslararası sermayeden güç alan siyasal çevre ve örgütlerdir demek gerekir.

"Milliyetçilik", ülkesinin halkını iç ve dış sömürücülerin ahtapot kollarından kurtarmak isteyenlerin ülküsüdür. "Halkçılık" ise, milliyetçiliğin toplumsal yönünü belirler **Milliyetçi olmayan bir halkçılık olamaz.** Ancak halkçı olmayan bir milliyetçiliğin de söz konusu olmaması gerekir. **Halkçı olmayan bir milliyetçilik, sadece bir siyasi dolandırıcılık konusudur ve adı "Faşizm"dir!**

"Halk", birçoklarının sandığı gibi Marksizmin bir kavramı değildir. Marksizm, **"sınıf"** kavramına dayanır. Halk, Marksizm'de bir anlam taşımaz, çünkü bir sınıfı tanımlamamaktadır. "Halk ulusal kurtuluş savaşlarının terminolojisidir. **"Halkçılık", dış sömürüye dayanan bir düzende,** milliyetçiliğin dayandığı **sosyal temeldir.**

İç ve dış sermaye çevrelerinin egemenliğini savunanlar, imam sarığını seçim sandıklarına sarıp siyaset meydanlarına çıkanlar, yabancı petrol şirketlerinin savunuculuğunu yapanlar, hiç milliyetçi olabilirler mi? Bu uluslararası sermayenin açık pazarında, yabancı sermaye işportacılığı yapanlar milliyetçilik bayrağına sığınabilirler mi? Boğaziçi'nin lüks kumar salonlarında mor binlikleri iskambil kâğıtları gibi açanlar, okulsuz, yolsuz ve ışıksız köylerle dolu bu yurdun milliyetçisi sayılabilirler mi? Atalarımızın dört kıtada at koşturduklarından söz edip, Münih sokaklarında çöp toplayan Anadolu çocuklarından utanmayanlara milliyetçi denilebilir mi?

Böyle bir düzende yaşıyoruz işte. **Millet düşmanlarının milliyetçi, Atatürk düşmanlarının Atatürkçü, halk düşmanlarının halkçı sayıldığı bir ülkede gerçek milliyetçilere düşen görev, korkmadan, yılmadan, usanmadan Türk halkının çıkarlarını savunmaktır.** Bu memleket, yabancı sermaye uşaklarının, din sömürücülerinin, siyaset demirbaşlarının değil; tüm Türk halkınındır. "Milliyetçilik" ise sömürücülerin değil, Mustafa Kemal devrimcilerinin bayrağıdır.

(Yeniortam, Haftalık Dergi, 20-27 Eylül 1971)

TÜRK - YUNAN İŞADAMLARI

Yunan faşizminin beceriksiz yöneticisi Papadopulos, Erim hükümetinin bütün ağırlığınca balyozlaştığı günlerde bir Türk gazetecisine şu demeci veriyordu:

Sizden bir isteğim var. Sayın Başbakan Erim'e Atina'da Türkiye ile dostluğu, Türkiye ile sıkı bir işbirliğini tam bir içtenlikle dileyen dostları bulunduğunu söyler misiniz?

Erim'in yönetiminde Türkiye her yönü ile Yunanistan'a yaklaşmıştı. Erim ile Papadopulos aynı "telden" çalıyorlardı o günlerde. Her iki ülkede de devrimci kesim cezaevlerine kapatılmış, grev hakları yasaklanmış ve kamuoyu susturulmuştu. Bu dönemde hem Yunanistan hem de Türkiye'de işadamları

arkalarında devlet desteği ile "özgürlükleri"ni genişletiyorlar ve Türkiye'de, bütün antidemokratik baskıların yoğunlaştığı günlerde kendi çıkarları için "Özgürlük kutsaldır", diye biten duyurular açıklıyorlardı büyük gazetelerin sütunlarında.

Bu dönemde boş durmadı Türk ve Yunan işadamları. 1971 yılı Temmuz'unun son günlerinde İstanbul'da toplanarak bir "örgüt" kurdular kendi aralarında. İstanbul Ticaret Odası Başkanı Behçet Ağaosmanoğlu, İzmir Ticaret Odası Başkanı Sabri Tanık, Atina Ticaret Odası Başkanı Mr. Diamondis, Pire Ticaret Odası Başkanı M. Lazos'tan oluşan Türk-Yunan işadamları "Başkanlar Komitesi" 26 - 27 Temmuz günlerinde bir de bildiri yayımladı.

Türk ve Yunan işadamları önce, Pire Ticaret Odasını da "örgüte" kattılar! Sonra "kuru üzüm altkomisyonu" kurarak, üzüm ihracatı ve tüketimi için neler yapılması gerektiğini tartıştılar kendi aralarında. Bir de tütün sorunu için komisyon kurdular. Ayrıca Avrupa Ekonomik Topluluğu karşısında birlikte izlenecek siyaseti de kararlaştırmak için çalışmalar yaptılar uzmanlar düzeyinde. Türk-Yunan ortak yatırımlarına da özel bir önem verdiler. Sonra da:

- Atina'da buluşalım, diyerek ayrıldılar İstanbul'dan. Sonra çalışmalar devam etti. Atina'da buluştular işadamları. Yine ekonomik sorunları tartıştılar. Türk ve Yunan Ticaret Odaları birlikte çalıştılar, çalışıyorlar da bugüne kadar.

Türk-Yunan ilişkilerindeki gerginlik, Ege'deki yetkisiz petrol arayışları, Amerikalılar'ın Yunanistan'a yaptığı askeri yardımlar, Kıbrıs sorunu karşısında, çok ters bir ilişki gibi gelebilir, işadamları arasındaki bu Türk-Yunan dostluğu. Fakat sorunu bilimsel yanlarıyla alırsak başka sonuçlara ulaşırız.

Türk-Yunan işadamları arasındaki yakınlık, "kapitalizmin" gereklerine uygundur. çünkü sermaye uluslararası ekonomik ilişkilere dayanmaktadır. **Türkçe'de "Paranın dini, imanı yoktur", diye bir söz kullanılır. Kapitalizmin tanımıdır bir açıdan bu. Sermaye, ulusal sınır tanımaz. "Kökü dışarıda" olan emekten yana olanlar değil, kapitalizmdir, paradır ve kapitalistlerdir ancak.** Bir ülkede:

- Milliyetçi kimdir? dendiği zaman:

Ülkesinin bağımsızlığını savunan, halkının ulusal gelirden emeği kadar pay almasını isteyen, ülkesinin yabancılarca sömürülmesine karşı çıkan adam, tanımı verilebilir kolaylıkla.

Türk ve Yunan işadamları arasında işbirliği kapitalizmin, kökü dışarıda ilişkilerin, görünümüdür sadece. İki yoksul ülke burjuvalarının işbirliği de, "milliyetçiliğin" ne olduğunu ve ne olmadığını da kanıtlamaktadır kendiliğinden.

Şimdi milliyetçiliğin tekelini kimseye bırakmayanlara soralım:

Acaba bu Türk-Yunan işbirliği burjuva sınıfı için değil de emekçi sınıflar için söz konusu olsaydı ne yapardınız?

Hemen başlardı saldırı:

- Milletin bütünlüğü...
- Ecdadımızın kanları kurumadan...
- Komünistler, milliyetsizler, enternasyonalistler...
- Sosyal bir sınıfın öteki sosyal sınıflar üzerine tahakkümü...
- İşte anarşistlerin iç yüzü.
- Kökü dışarıda örgütler...

Tarihi düşmanımız Yunanistan...

Gerçek anlaşılıyor. Kapitalizm uluslararası sermayenin egemenliğini tam anlamıyla kurmuştur Türkiye'de. Türk ve Yunan işadamları ortaklığı bu egemenliğin ele geçen suç belgelerinden biridir.

Şimdi biz, bu Türk-Yunan işadamları bildirisini elimize alıp sorabilir miyiz?

- Kimin kökü dışarıda?

Türk işçisine hakkını vermemek için toplu sözleşme masalarından kaçanlar, Yunan işadamlarıyla pazarlık masalarına oturunca mı "milliyetçi" oluyorlar?.

(Yeniortam, 8 Nisan 1974)

MARİFETLER...

Ayrılan çiftler, ayrılır ayrılmaz birbirlerini suçlamaya başlarlar:

- Eve hiç baktığı yoktu. Gözü hep dışarıdaydı...
- Çok geçimsizdi kıskançtı... gibi yorumlarla "kirli çamaşırlar" bir bir ortaya dökülür. CHP-MSP ortaklığı da şimdi bu tutum içindedir.

- Ecevit uçak motorundan anlamazdı... Hem de kıskançtı... gibi Erbakan hocaya özgü inciler kamuoyuna dökülüp durmaktadır.

Bu arada bize de boş durmak yakışmaz. Ne de olsa biz "oğlan tarafı" sayılırız. Biz de birşeyler anlatalım:

"Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı" MSP'li bir bakan tarafından işgal edilmekteydi. İşte bu "zat-ı şerif" olağanüstü durumlarda, personeli askere alınmayacak fabrika ve kurumları bir bir saptamış.

- Ne var bunda?.. demeyin sakın. Şimdi genel hayatı etkileyecek kurum ve fabrikalar listesine alınanları öğrenin de, modaevlerinin olağanüstü dönemlerde ne gibi "hayati önem" de olduğunu da anlayın.

Evet sıralayalım.

Şu ünlü "Vakko" var ya... Hani giyim sanayiinin şu ünlü moda kaynağı.. İşte bu işlerinde çalışan işçiler ve memurlar, savaş ve seferberlik anında:

Vatan millete lazımdır... diye silah altına alınmayacak, giyim kuşamda "kreasyon"a devam edecektir. "İstanbul Giyim Sanayii, Titiz Konfeksiyon" gibi moda öncülerinde çalışanlar da, savaş ve olağanüstü durumlarda:

- İşyerlerinde kıyafet inkılaplarına devam etsinler... denilerek askere alınmayacaktır.

Oh ne iyi değil mi?

Gelelim şu ünlü "Özal biraderlere..." Korkut Özal, koalisyon hükümetinin Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanı, biraderleri Turgut Özal ise, "Hacı Ömer Sabancı Holding" kuruluşlarının başında "genel koordinatörlük" yapmaktadır. Rastlantıya bakın ki, savaş ve olağanüstü durumlarda Hacı Ömer Holding'e bağlı kuruluşlarda çalışanlar da silah altına alınmayacak.

Şimdi diyeceksiniz ki:

Yani bunu Korkut Özal mı hazırladı?

Korkut Özal'ın bu işlere ayıracak pek zamanı yoktur. Beyefendi bugünlerde hem kendi Bakanlığı içinde "müslüman kardeşler seferberliği" çalışmaları yaptığından, hem de, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı atamalarıyla yakından ilgili olduğundan, biraderi ile anlaşıp, böyle taslaklar hazırlamaya zaman ayıramaz. Beyefendinin beş dakikalık boş zamanı olsa, gider, bir

zamanlar müşavirlik yaptığı Shell şirketine yardım ederdi. Şimdi boş yere adamın günahını almayalım.

Neyse...

Hacı Ömer Holdingte çalışanlar da, böylece seferberlik dışı bırakılmış.

- Hepsi bu kadar mı?

Olur mu hiç? Savaş süresince, halkın "hayati ehemmiyeti haiz ekonomik ihtiyaçlarını karşıladıkları" gerekçesi ile, personeli silah altına alınmaması istenen fabrika ve kuruluşların bazılarını açıklayalım:

Sancak Tül (sahibi milliyetçi ve mukaddesatçı bir parlamenterdir), Hacı Resul Mahmut İpekçi, Mücellidin Dokuma ve Büküm Fabrikası, Güney Sanayi, Çuko-Birlik, Cem Standart Düdüklü Tencere Fabrikası, Bohemia Kristal Avize Fabrikası...

Burada durun bir dakika...

Bir savaş anında, Kristal Avize fabrikasının personeli silah altına alınır da "avize" üretimi durursa, ne büyük "milli felaket" olur hiç düşündünüz mü?.. Düşünmediniz değil mi? Yaaa...

Daha, daha...

Gorbon Işıl Avize Fabrikası. Eczacıbaşı Seramik. Jumbo Çatal Bıçak Fabrikası, Halıfleks Atlas Halı Fabrikası, Akkuş Sandalye İmalathanesi, Ulus Mobilya ve Doğrama Fabrikası, Arçelik, Mintax, ÇBS, DYO Boya Sanayii, Puro Komili...

Ve böylece tam 572 müslüman fabrika ve kuruluşta çalışanlar silah altına alınmamak istenmiş.

Kıbrıs harekatı için bir seferberlik ilan edilse, bu kuruluşlarda çalışanlar askere alınmayacak. Bunların yerine, devlet kuruluşlarında çalışan vatan evlatları, halk çocukları cepheye gidecek.

İşte MSP'li Sanayi ve Teknoloji Bakanı, giderayak bu kararnameyi hazırlayarak, özel teşebbüsümüzü büyük tehlikelerden de korumak istemiş. Ne diyelim?

- Elem tere fiş, kem gözlere şiş...

Amin... el fatiha.

(Yeniortam, 23 Eylül 1974)

İŞTE TURANCI...

Adı: Reha Oğuz
Soyadı: Türkkan
Ana adı: Sahibe
Baba adı: Halis Ziya
Uyruğu: U.S.A.

Evet bugün sizlere bir "ırkçı-Turancı"yı tanıtacağız.

Reha Oğuz Türkkan, 1920 yılında doğmuştur. Babası Tapu Kadastro Genel Müdürlerinden Halis Ziya Türkkan'dır. Reha Oğuz, 1938 yılında "Gürem" adlı bir dernek ve "Ergenekon" adlı bir dergi kurarak "ırkçı" ve "Turancı" düşüncelerini yaymaya başladı. "Ergenekon" dergisi kapatılınca "Bozkurt" adlı bir dergi daha çıkarttı.

Bu arada, "ırkçı" ve "Turancı" akımların liderliğini yapmakta olan Nihat Atsız'la uyuşmazlığa düştü. Atsız'la Reha Oğuz'un tartışma konularından biri çok ilginçti. Reha Oğuz, "Gürcülerin de Türk ırkından geldiğini" kanıtlamaya çalışıyor, Atsız ise bu görüşlere karşı çıkıyordu. Aynı günlerde, Reha Oğuz'un "Gürcü" kökenli olduğu da yayılmaya başlandı. Tartışma iyice kızıştı. Liderlik postu kıymetliydi.

Reha Oğuz'un "Bozkurt" dergisi de kapanınca, bu kez "Türkkan Kitapseverler Kurumu"nu kurdu. Bu kurum bir süre sonra "Halkevlerine" bağlanınca, Reha Oğuz yeniden "Gürem" adlı örgütü oluşturdu. Bu örgütün programı, Reha Oğuz tarafından kaleme alınan "Türkçülüğe Doğru" başlıklı kitapta açıklandı.

Reha Oğuz'un düşüncelerine biraz göz atalım...

Yeni Türkçülük, ırkçı milliyetçidir, yani millet içinde kan arar.

- Kan temizliği korunmalıdır.
- Irkımızdan olmayanlar sınır dışına atılmalıdır.

Reha Oğuz ve arkadaşları, 18 mayıs 1944'te "gizli örgüt" kurarak "hükümeti devirme" iddiasıyla tutuklandı. Reha Oğuz'la birlikte tutuklananların birkaçını tanıtalım:

Nihal Atsız, Prof. Zeki Velidi Togan, Orhan Şaik Gökyay, Hikmet Tanyu, Dr. Üsteğmen Fethi Tevetoğlu, Üsteğmen Alparslan Türkeş, Sait Bilgiç... Yani, şu aşina yüzler: Türkeşler, Tevetoğullar, Bilgiçler...

Reha Oğuz bu dava dolayısıyla bir yıl hapis yattı. Alpaslan Türkeş dokuz oy on gün, Fethi Tevetoğlu on bir ay yirmi gün, Nihat Atsız da dört yıl üç aya mahkum oldular. Sanıklar karar için Yargıtay'a başvurdular. Yargıtay kararı bozdu. Sonunda bütün sanıklar beraat ettiler.

Reha Oğuz Türkkan bu davadan böyle kurtulmuştur. Fakat ruhunda savaş tutkuları yer almıştır bir kez. İlle de savaş istemektedir Reha Oğuz:

Bize savaşçı ahlak lazım... diyerek savaş türküleri söylemektedir bu "ırkçı" bu "Turancı"! Bu hava içinde eyleme geçen Reha Oğuz, "Büyük Türk Birliği" adıyla kurduğu örgütün armasına:

Yasamızda harpten kaçan alçaktır... diye bir de yazı kazıtmıştır, o günlerde.

Fakaaaat... fakaaaat! Yargılanma, tutuklanma, mahkumiyet pek zor gelmiştir Reha Oğuz'a. Ne yapsın? Ver elini Amerika. Bu "ırkçı" ve "turancı" soluğu Amerika'da almıştır. Hani "ırkçı milliyetçilik", hani "kan temizliği", hani "savaş ahlakı"?..

Unutulmuştur bütün bunlar.

Ticaretle uğraşmaya başlamıştır Reha Oğuz. Bu arada askerlik görevini yapmadan Amerika'ya giden Reha Oğuz'a:

- Gel askeriliğini yap... demişlerse de, Amerika'daki yaşam hiç de bırakılacak gibi değildir. Gelmez Reha Oğuz. Gelmediği için de Türk vatandaşlığından çıkarılır.

Şimdi Amerikan vatandaşıdır Reha Oğuz Türkkan! Ve son yirmi beş yılını Amerika'da geçirmiştir.

Evet, Türkkan soyadlı; Amerikan vatandaşı"

Evet, Amerikan pasaportlu Türk milliyetçisi!

Yapmadığı ticari iş kalmamış Amerika'da. Bir arada, tıpkı kendisi gibi Amerikan vatandaşlığına geçen kardeşi Atilla Türkkan ile birlikte, "Andrea Konstantinrinidis" adındaki bir Türkiyeli Rumla işbirliği yapar. "Carbia" adındaki bir yolcu gemisini işleten "Türkkan-Konstantinrinidis" ortaklığına danışman olur Reha Oğuz.

Evet, Türkiye'de ırkçı, Amerika'da Rumlarla ticari işbirliği...

Irkçı milliyetçiliğin gerekleridir bunlar...

Reha Oğuz Türkkan şimdi yeniden Türkiye'dedir. Büyükada'daki yalısında, "Tercüman", "Orta Doğu" gibi gaze-

telere "milliyetçilik" üzerine yazılar yazmakta. "Türkçülük" üzerine öğütler vermektedir.

İşte sizler de tanıdınız. İşte milliyetçilik, ırkçılık, Turancılık. Titreyip de kendilerine dönenler bunlar.

Ey Türkkan... Titre ve Türk vatandaşlığına dön!..

(Yeniortam, 11 Ekim 1974)

MİLLİYETÇİYE BAKIN

Şu satırları birlikte okuyalım:

Türk Hükümeti'nin ATAŞ'a el koymasına maalesef imkan yoktur. Bunu şirketler kadar bakan da bilir. Çünkü vaktiyle çıkanlmış bir İstimlak Kanununa göre, ATAŞ arazisinin istimlakine kamulaştınlmasına- Türk Hükümeti değil, milletlerarası bir mahkeme karar verebilir. ATAŞ Rafinerisi tıpkı bir yabancı sefaretin hukuku statüsüne tabidir. İngiliz sefaretini işgal edebilirseniz, ATAŞ'ı da işgal edebilirsiniz.

Kim yazıyor bunları? Mobil şirketinin genel müdürü mü? Shell şirketinin basın sözcüsü mü? Bir Amerikalı iş adamı mı?

Hayır...

Bu satırların yazarı, günlerdir televizyon ekranlarında "Petrol meselesinin içyüzü" diye reklam yapılan bir gazetenin başyazarıdır.

Gazetenin adı: Ortadoğu

Kurucusu: Eski AP Milletvekillerinden Ömer Öztürkmen...

Başyazarı: E. Güngör.

Yukarıdaki satırlar da E. Güngör'ün imzasından çıkmış. Aynı yazar günlerdir bu konuyu işliyor. ATAŞ'ın bulunduğu bölge için açıkça:

- ATAŞ'ın toprak mülkiyeti diyebiliyor.

Bunlar milliyetçiymiş. Gazetenin köşesine bir de "Devlet-i Ebed-Müddet" yazmışlar. Ve sonra da yabancı şirketlerin sözcülüğüne çıkmışlar.

Yukarıdaki satırları bir kez daha okuyun ve "milliyetçiliğin" ne olduğunu iyice düşünün. Milliyetçiymiş bunlar...

Neyin milliyetçisi ama?

Bakınız ne diyorlar: Türk Hükümeti ATAŞ Rafinerisi'nde petrol üretimini durduran yabancı petrol şirketlerine engel olamazmış. Çünkü hükümet ATAŞ'a elkoyarsa bu bir işgal olurmuş.

Yanlış okumadınız, Türk Hükümeti'nin kendi ülkesindeki bir petrol rafinerisinde üretimi durduran yabancı şirketlere karşı koyması:

- İşgal... olarak niteleniyor.

Bu milliyetçilere göre, İstimlak Kanunu gereğince hükümetin ATAŞ'ı kamulaştırması olanaksızmış. Çünkü bu "arazi" ATAŞ'ın kendi özel mülkiyetiymiş. Bu nedenle, bu bölgenin kamulaştırılmasına ancak millitlerarası bir mahkeme karar verirmiş...

Dikkat edin, bir Türk vatandaşı yazabiliyor bunları. Hem de milliyetçilik, Müslümanlık ve Türklük adına.

Gelelim ileri sürülen gerçeklere. Anayasamızın 130'uncu maddesine göre , "tabii servetler ve kaynaklar devletin hüküm ve tasarrufu altındadır." Bu milliyetçilerin görüşleri önce bu anayasal hükümle çelişmektedir. Bu bir...

Petrol Yasası'nın 1'inci maddesinde, petrol kaynaklarının mülkiyetine devletin sahip olduğu yazılıdır. Bu iki!...

İstimlak Yasası'nda, Türk Hükümeti'nin Türk toprakları üzerinde herhangi bir gayrimenkulü kamulaştırmasına engel bir hüküm bulunmamaktadır. Bu üç...

Yine Petrol Yasası'nın 132'inci ve 92'inci maddelerini okursanız petrol hakkı elinden alınan yabancı şirketin bulunduğu arziyi teslim aldığı gibi bırakmak zorunda olduğunu da okursunuz, bu da dört...

Başkaca hukuksal nedenleri sıralamayalım şimdilik. Konu bu kadar açıkken, bu yabancı şirket avukatları:

ATAŞ'ın toprak mülkiyeti... diyerek, yabancı şirketlere Türk topraklarından arazi ayırmak istiyorlar açıkça. Sonra da kabadayılık yapıyorlar:

- İngiliz sefaretini işgal edebilirseniz, ATAŞ'ı da işgal edebilirsiniz...

Sonra da ulusal çıkarları korumak isteyen bir hükümete hiç çekinmeden:

- İşgalci...diyebiliyor yabancı şirket sözcüleri.

Bunlar bizim için şaşırtıcı değil. Petrol konusunda bütün dünyada oynanan oyun Türkiye'de oynanıyor. Petrol şirketlerinden Latin Amerika'da ve Orta Doğu'da oynadıkları oyunlar bizde de oynanacak. Biliyoruz bunları.

Kalemlerini, yabancı petrol şirketlerinin tankerlerinde yüzdürenlerin "milliyetçiliği" de budur işte...

(Yeniortam, 28 Haziran 1974)

BU DA MİLLİYETÇİ...

Bugün sizlere, "Orta Doğu" adlı bir günlük gazetede "Amerikalılara Açık Mektup" başlığı altında bir yazı yayınlayan "milliyetçi" ve "mukaddesatçı" yazarın yazısını aktaracağım.

Önce gazeteyi tanıtalım. Bu gazete, "Ömer Öztürkmen" adlı bir AP eski milletvekili tarafından çıkarılmaktadır. Geçen haftalar içinde bu gazetede, "Petrol meselesinin içyüzü" adlı bir yazı dizisi yayınlanmıştır. Aynı günlerde gazetede:

Türk Hükümeti ATAŞ rafinerisini işgal edemez... yollu başyazılar çıkmıştı. Gazetede, "Naci Muallimoğlu" adındaki yazarın Amerikalılara açık mektubu şöyle başlamaktadır:

Cumhurbaşkanı Truman'ın muavini Albay Berkley'in zevkle anlattığı bir hikayeyi bilirsiniz. Mr. Berkley, seçim bölgesinde bir çiftçiye çok yardım etmiş. Çiftliğini onarması için hükümetten yardım almış, kızının üniversiteye, erkek çocuğunun harp okuluna girmesine yardımcı olmuş, bir diğer kızının kocasına da Washington'da iş bulmuş.

Fakat, 1938 Senato seçimlerinde bu çiftliğin, muarrızı Heppy Chander'i desteklediğini duyan Mr. Berkley, üzülerek çiftçiyi ziyaret etmiş, "Benim aleyhime rey vereceğin doğru mu?"

Çiftçi sadece kafasını sallamakla iktifa edince Mr. Berkley onun için neler yaptığını teker teker tekrarlayarak sormuş "Bütün bunları elbette unutamazsın?" "Unutamam" cevabını vermiş çiftçi. "Ama son yıllarda sen benim için ne yaptın?.."

"Milliyetçi yazar, Amerikalılara bu hikayeyi hatırlattıktan sonra şunları yazıyor:

- Bugünkü Türk koalisyon hükümetinin afyon konusundaki tutumu sizlere bunu hatırlatacak ve belki de biz Türklerden "nankör" diye bahsetmenize vesile olacaktır...

Beyimiz, Amerikalılardan böylece özür diledikten sonra, yol da göstermekten geri kalmıyor:

Başımızdaki hükümet bir azınlık hükümetidir. Hiçbir zaman millet çoğunluğunun hislerine tercüman olamaz. Gerçi bizim için pek kolay olmayacak. Fakat biz, Türk-Amerikan dostluğunu yeniden sağlam temeller üzerine kurmak için elimizden geleni yapacağız. Yarın, bu hükümet değiştiği vakit sizlerle karşılıklı hürmet ve anlayış havası içinde, yeniden samimi münasebetlere girişmek, komünizmin bu memleket için vahim bir tehlike olduğuna inanan biz milliyetçi Türklere zevk ve gurur verecektir...

Bakınız "milliyetçi" daha sonra neler yazabiliyor:

- Diyorlar; Efendim Amerika Türkiye'ye ve diğer milletlere yardım ederken, daima kendi menfaatlerini ön planda tutuyor. Elbette tutacak, elbette kendi menfaatlerini gözetecek, elbette Amerika dünyaya mal satmak isteyecek. Bunun neresi günah, neresi suç? "Allah kardeşi kardeş, keseyi ayrı yaratmış", bir Türk atasözü değil mi? Kardeşler arasında dahi menfaat ön planda geldiğine göre, devletler arasındaki münasebette de bir devletin kendi menfaatini gözetmesinden daha tabii ne olabilir?

Bu arada haşhaş konusuna da değiniyor bu "milliyetçi" beyimiz:

Bizim solcular şimdi, afyon meselesinde "biz de kendi menfaatimizi gözettik" diyecekler ama halkı aldatıyorlar. Canımız tavuk istedi diye altın yumurtlayan tavuk boğazlanmaz...

Yaa öğrendiniz mi böyleymiş işte!..

"Milliyetçi" devam ediyor:

- Biz sizin "emperyalist" olduğunuza da inanmıyoruz...

Ve ekliyor:

- Biz Türk milliyetçileri size katiyen kötü niyet beslemiyoruz. Nasıl besleyebiliriz ki... Türkiye Cumhuriyeti yer yüzündeki son müstakil Türk Devletidir. Komünizm, Türkün en büyük düşmanıdır. Üçyüz yıldır Rusya'ya karşı tam bir istiklal mücadelesi yapan bu milletin torunları tamamen delirmedikçe Amerikan dostluğundan vazgeçmeyecektir...

"Milliyetçi", yazısını şöyle bitiriyor:

- Bizi şimdilik haklı olarak terk ediyorsunuz. Biz bu ayrılığın "daimi" olacağına inanmadığımızdan, sizlere "elveda" değil yakın bir gelecekte, yepyeni şartlar atlında tekrar buluşmak üzere "güle güle" diyoruz...

Evet... Gördünüz. Bir "milliyetçinin" "Amerikalılara açık mektup"u işte böyle bitiyor.

Ben bu düşünceleri aktarmakla yetiniyor ve başkaca bir ek ve yorum yapmıyorum. Bu açık mektup, "iadeli taahhütlü" müdür? Sadece bunu merak ediyorum...

(Yeniortam, 20 Temmuz 1974)

QUISLING KİMDİR?

Quisling, bir Norveç Başbakanının adıdır. İkinci Dünya Savaşında Hitler'le işbirliği yaparak ülkesini bir "müstemleke valisi" gibi yönetmek isteyen bu işbirlikçi politikacı, savaş sonunda idama mahkum olmuştur. Siyasal bilimde, ülkesini yabancılarla işbirliği yaparak yöneten siyaset adamlarına "Quisling" denilmektedir. Quisling, açıkça, ülkesine ve halkına hıyanet eden devlet adamlarının ortak adıdır.

Fransız tarihinde de aynı dönemde birkaç Quisling örneğine rastlanmıştır. Ünlü Fransız Mareşalı Petain, Hitler ordusuyla anlaşarak "Vichy Hükümeti" kurmuş ve başbakanlığa da eski sosyalistlerden "Laval"ı getirmişti. Petain, bir anayasa hazırlatarak devlet başkanının yetkilerini artırdı. Ülkesini tam bir işbirlikçi olarak yönetti bu eski asker. De Gaulle'ün Fransa'nın kurtuluşu ile birlikte iktidara gelmesi üzerine, Başbakan Laval ile birlikte ölüm cezasına çarptırıldı. Laval kurşuna dizildi. Petain'in cezası ömür boyu hapse çevrildi.

Bu iki örnek tarihin unutulmuş bir sayfasının ölü satırları değildir. Çünkü, Quisling, bugün bütün yoksul ülkelerde, hıyanetlerin canlı heykeli olarak gözler önündedir.

Türk tarihine bakarsak, Quislinglerin İkinci Dünya Savaşından önce de yaşadıklarını görürüz. Ulusal Kurtuluş Savaşımızda, "İşgal Orduları" ile işbirliği yapmış olan Sultan

Vahdettinler, Damat Feritler, Anzavurlar ve Ali Kemaller de, yakın tarihimizin ihanet örnekleridir. Bunlar, kendi siyasal çıkarları ile "müstevlilerin siyasi emellerini" birleştiren ihanet simgeleridir.

Yoksul ülkeler, uluslararası sermayenin tekeli altındadır. Bu ülkelerde egemen sınıflar, yabancı sermaye ve bu sermayenin sahibi güçlü devletlerle işbirliği yapmak zorundadırlar. Emperyalizm, bu ekonomik ve siyasal ilişkilere verilen addır.

Emperyalizmin "savaş öğretileri", yoksul ülkelerdeki "ulusçu uyanışlar" ve "reform isteklerini" de:

- Dolaylı saldırı... kabul etmekte ve bu akımların önlenmesi için yeni yollar önermektedir. Yoksul ülkelerin, "tankla, topla, tüfekle" değil, ekonomik olanaklarla sarılıp kuşatılmasına:

Yeni emperyalizm... denilmektedir. Bu yeni emperyalizm, ekonomik ve siyasal çıkarlarını savundurabilmek için, ülkede siyaset adamları tutmaktadır. Bunlara da:

Yeni Quislingler... adı takılmaktadır.

Quisling kimdir? Quislingler kimlerdir?

Emekçi halk yığınlarının istemlerini bastırabilmek için kanlı faşist diktalar kuranlardır. Ülkesini yabancı güçlerin açık pazarı yapabilmek için yeraltı ve yerüstü kaynaklarını yabancıların tekeline sokanlardır. Halkını yabancı sermayenin ipoteği altına almak için anlaşmalar imzalayanlar, yabancılarca hazırlanan yasaları olduğu gibi kabul edip, bunları değiştirmek isteyenlere karşı koyanlardır.

Kimdir Quisling? 1945 yılında Norveç'te, kurşuna dizilip ölmüş müdür yoksa? Ölmüş ve unutulmuş mudur?

Hayır.

Bir savaş anında, ordunun yakıtını kesen yabancı petrol şirketlerini savunmak için dirilmiştir işbirlikçi başbakan.

Ülkesinde kiralanan yabancı üslerinde başka devletlerin bayraklarını dalgalandırmak için dirilmiştir bu hain politikacı.

Halkın ulusçu uyanışlarla bilinçlenip haklarına sahip çıkmasını önlemek için dirilmiştir Quisling.

Quisling, bugün, bütün yoksul ülkelerde, boynundaki idam hükmünü atıp yerine bir kravat takarak, yine eski görevine başlamıştır. Ve öyleyse hep birlikte soralım yine:

- Quisling kimdir Türkiye'de? Kim acaba?

(Yeniortam, 21 Haziran 1974)

TOPAÇLAR

TOPAÇLAR...

Küçüklüğümüzde oynadığımız güzel oyunlar vardır. İp atlarız. Kaydırak oynarız. Bir topun peşinden koşarız. Paten kayarız yokuş aşağı. Bir de "topaç" çevririz.

Topaç, tahtadan yapılmış bir küçük oyuncaktır. Topaca, "kaytan" adı verilen bir ip sarılır sıkıca. Sonra topaç ileri doğru fırlatılarak ip hızla geriye doğru çekilir. Bu hızla topaç, ekseni çevresinde döner. Bir süre sonra yavaşlar ve durur. Güzel desenli topaçlar vardır. Üstü alacalı bulacalı renklerle süslenmiştir. Topaç dönerken bu renkler birbirlerine karışır ve göze renkli, güzel görüntüler çarpar.

Topaç nasıl döner? İpi sağdan sararsanız sağa döner topaç; soldan sağa doğru sararsanız bu kez sola döner küçük oyuncak.

Türkiye'de inançsız politikacılar da topaçlara benzerler. İhtirasın ipi ne yöne sarılmışsa oraya doğru dönerler. Bir süre sağa, bir süre sola.

Fakültelerde öğretim üyeleri vardır. Konuşmalar yapmış, kitaplar yazmışlardır. Devrimcilik, solculuk, sosyalistlik tekeli kurmuşlardır düşünce hayatı üzerinde. Fakat bir olağanüstü dönemde üç dört aylık tutukluluk yetmiştir iflaslarına. Gazetelerde yazılar yazarlar:

- Bütün inançlarımda haksızmışım. Yanılan bizmişiz... derler. Serüvenleri bununla yetmez. İş ve sermaye çevreleri kucak açar kendilerine. Bu kez işveren avukatlığında sermaye savunuculuğuna başlarlar.

Topaçtır işte bunlar. Tutkularının iplerinde havaya fırlayıp, hoş görüntülerle hızları kesilinceye kadar renkli görüntüler bırakırlar çevrede. Sonra bir küçücük oyuncak oldukları anlaşılır. Yeniden ele alınır ve bu kez tersten sarılır ip. Bu kez de bir başka yöne döndürülecektir. Dönerler, dönerler, dönerler yoruluncaya kadar.

Siyaset sahnelerinde eski ihtilalciler vardır. "Devrimciliği" "Atatürkçülüğü" kimseye bırakmazlar. Bir güç dönem gelir. Bütün Atatürkçüler, bütün devrimciler ezilmek istenir tek tek. İhtilalci, ezilenlerden yana değil ezenlerden yana çıkmıştır.

- Marksist kışkırtıcılığa karşıyım, deyip istifa ederler partilerinden en güç günlerde, arkadaşları işkence evlerinde can çekişirken:

- İşkence iddiaları komünistlerin yalanıdır, diyen başbakanların partisine girerler tebessümlerle. Ve bütün bunları "Atatürkçülük" adına yaparlar sonra, siyasal geleceklerini parlak görmedikleri için bu partiden de istifa ederler:

- Partide Atatürkçülük suçlanıyor... derler. Atatürkçülerin, devrimcilerin yargılandıkları günleri hiç hatırlamazlar...

Topaçtır işte bunlar. Tutkularının ipi bedenlerine ne yönde sarılmışsa o yöne dönerler. Bazan sağa, bazan da sola dönerler, dönerler, dönerler yoruluncaya kadar.

Siyaset sahnesine atılmış profesörler vardır. Kitaplarında özgürlük şarkılarına güfteler yazmışlardır. Söylevler vermişlerdir özgürlük için. Konferanslarda, açıkoturumlarda konuşmuşlardır. Siyasi iktidar kendilerine üniversite kapılarını kapayınca, peşinden gelen öğrencilerine:

Nabza göre şerbet veren münevverlerden olmayınız, derler. Sonra da şerbet pınarlarından keseler doldururlar durmadan.

Tutkularının ipleri öyle sarılmıştır o günlerde, Sola doğru dönmüşlerdir bir süre. Sonra ele alınıp bir başka yöne fırlatılmışlardır.

Bir güzel oyuncaktır topaç. Döner durur kendi ekseni çevresinde. Bedenindeki ip ne yöne sarılmışsa o yöne döner topaç. Politikacılar vardır topaçlar gibi. Profesörler vardır topaçlar gibi. İhtilalciler vardır topaçlar gibi. Dönerler, dönerler, dönerler yoruluncaya kadar...

Başbakanlar vardır. İşkencelerin yapıldığını, bunları kimlerin yaptığını da bilirler. Görevde olduğu günlerde susarlar. Amaçları iktidar merdivenlerinde tırmanmak, başbakan kalmak, cumhurbaşkanlığına seçilmektir. Partilerinin toplantılarında:

- Sosyalist Parti olduğumuzu ilan edelim. derler. Başbakanlığı döneminde yargılanıp mahkum olan "Sosyalist Parti" yöne-

ticilerinin cezaevlerinde kalmaları için çırpınır dururlar. Özgürlükleri ülkenin coğrafyasına aykırı bulurlar. Özgürlük dendiğinde:

Özgürlük lükstür ve de jeopolitiğe aykırıdır... diye konuşmalar yaparlar.

Ne güzel oyuncaktır topaç! Büyüklü, küçüklü, renkli, renksiz topaçlar... Bedenine sarılan iplerle hem sağa hem de sola dönen topaçlar. Yoruluncaya kadar dönen, döndükçe yorulan topaçlar...

(Yeniortam, 3 Mayıs 1974)

"İKTİDAR FELSEFESİ"

Memlekette yüzyıllardır bir soygun düzeni vardır. Hiç kimse bunun karşısına çıkmamış. Çıkanlar, ya canından olmuş ya istikbalinden. Millet okutulmamış. Hakkını aramasını öğrenememiş. Soyguncular da bunu fırsat bilmişler. Soy soyabildiğin kadar...

Ama, eski çamlar bardak oldu Türkiye'de. Bir kuşak yetişti ki bu ülkede, bilinçli, Atatürkçü. Dünyada dönen dolapların içyüzünü iyi anlamış. Ve önemlisi imanlı. Mücadele güçleri var ve mücadele etmeye kararlılar.

Bu şartlar altında artık sömürü düzeni bir ölçüde duracak, durmaya mecbur olacak. İşte bugün millet, bu kanun tasarılarının karşısına çıkarken... bu bilinçli ve imanlı kuşağın ilk eylemlerine öncülük ediyorlar. İşe parlamentodan başlıyorlar..."

Bu, gençlik kuruluşlarından birinin bir bildirisi midir? Hayır. Çetin Altan'ın, İlhan Selçuk'un, İlhami Soysal'ın bir yazısı mıdır? Yine hayır. Muammer Aksoy'un bir konuşması mıdır? Hayır, hayır, yine bilemediniz! Bu yazı, Sadi Koçaş tarafından yazılmıştır ve 13 Mart 1971 tarihini taşımaktadır. Evet: Cumhuriyet Gazetesi'nin 13 Mart günlü nüshasını okuyanlar, **"İktidar Felsefesi"** başlıklı yazıyı hatırlayacaklardır. Sadi Koçaş, bu yazısını, Parlamento üyelerinin maaş ve ödeneklerini artırmak için girişilen Anayasa değişikliği üzerine kaleme almıştır. Yazar, o günlerde, bu Anayasa değişikliğine karşı çıkıyor ve gençleri

soygunculara karşı savaşan, "bilinçli, imanlı, kararlı kuşaklar" olarak niteliyor ve bu **"eylemleri"** övüyordu. Tarih: 13 Mart 1971.

Bugün Sadi Koçaş, artık bir devrimci gazetede ara sıra yazı yazan bir milletvekili değil. Şimdi o, sorumlu bir kadronun kuvvetli adamlarından biri. Başbakan İdari ve Siyasi İşler Yardımcısı olarak yeni düzenin mimarlığını üzerine almış. 12 Mart'tan sonra kurulan yeni düzende sık sık adı duyuluyor. Sadi Koçaş'ın 13 Mart 1971 günü, yazısına konu olarak seçtiği Anayasa değişikliği, Adalet Partisi döneminde değil, kendi iktidarlarında gerçekleşme olanağı bulmuş. Ama, belki kaderin garip tecellisi; Koçaş'ın eski yazıları **"makabline şamil olarak"** bugünkü tutumunun karşısına geçmiş! Siyasî kaderdir, ne diyelim? Bir **"iktidar felsefesi"** değil belki ama....

Fakat, yine aynı Sadi Koçaş'ın üstelik Başbakan yardımcısı olduğu bir devrede yüzlerce kişi **"söz, yazı ve beyanlarıyla"** son anarşik ortamı yaratmak suçundan göz altına alınmışlardı. Acaba, Sadi Koçaş, milletvekili ve bakan olmasaydı, kendisi de, gazetelerde yazdığı yazılardan dolayı gözaltına alınsaydı, ne düşünürdü? Bilemeyiz, bilmek de istemeyiz.

Koçaş'ın bu satırlarını, tutum ve davranışlarını, eski yazılarına konu olarak seçtiği düşüncelerine göre yeni baştan gözden geçirsin diye aktarmıyoruz. Siyasettir bu! Dün hayır dediğinize bugün evet diyebilirsiniz. Amacımız, "Başbakan İdari ve Siyasi İşler Yardımcısı" Sadi Koçaş'ı eleştirmek değil, bir zamanlar devrimci gazetelerde yazılar yazan, eski ihtilalcilerden **"vatandaş"** Sadi Koçaş'ı vicdanı ile başbaşa bırakmaktır. Çünkü en büyük yargıç insanın kendi vicdanıdır.

(Ortam, Haftalık Dergi,
2-9 Ağustos 1971)

MEĞER NEYMİŞ?..

12 Mart sorumlularından Bay Sadi Koçaş, Günaydın Gazetesi'nde seçim sistemi üzerine düşüncelerini yazarken hernedense "Balyoz harekatı"na da değinmiş. Bakınız ne demiş:

Devletle pazarlık masasına oturmak isteyen bir anarşist grubuna hükümet başkanı tarafından, en yetkili olması gereken bir hukukçular grubuna hazırlatılarak verilen ve kaçırdıkları diplomatı iade etmedikleri takdirde bunları koruyan ve saklayan ve tahrik edenlerin tutuklanmaları hakkındaki cevap üzerine bir kısım valiler, anarşistlere hükümet tarafından verilen sürenin sonunu dahi beklemeden, hemen ertesi gün, kitle halinde tutuklamalara girişmiş ve olayla hiç ilgili olmayan yüzlerce vatandaşı tutuklamışlardı...

17 mayıs 1971 gününden sonra olup bitenleri bilmeyenler:

Hükümet sadece Konsolosu kaçıranlarla ilgileri olanları, bunları kışkırtanları gözaltına almak istemiş ancak bazı yetkililer bu emri yanlış anlayarak birçok kişiyi evlerinden toplamışlar herhalde... diye düşüneceklerdir.

Gerçek bu muydu acaba?

Nihat Erim döneminin Başbakan İdari ve Siyasi İşler Yardımcısı Sadi Koçaş Bey'in 17 Mayıs 1971 gecesi saat 22.45 haber bülteninde okuduğu bildiriye de göz atalım. Burada da denilmiş ki...

Kaçırılan Başkonsolos bu bildirinin yayınlanmasını takip eden en kısa süre içinde derhal serbest bırakılmadığı takdirde ve sözü geçen gizli örgütle uzak yakın ilişkisi bulunanlar ve "masum gençlerimizi kışkırtıcı yayım ve sözleriyle kanunsuz hareketlere teşvik eden" ve "kimlikleri güvenlik kuvvetlerince öteden beri bilinen kimseler" sıkıyönetim bölgeleri dışında bulunsalar dahi Sıkıyönetim Kanunu gereğince derhal gözaltına alınarak en yakın sıkıyönetim komutanlığına teslim edileceklerdir...

Bu bildiriyi yok sayıyor Koçaş...

Ünlü bildirinin şu bölümüne bakınız. Hükümet, Konsolosu kaçıran gizli örgütle uzak yakın ilişkisi olanların yakalanmasını istedikten sonra ayrıca

- Masum gençleri söz ve yazıları ile kışkırtanlar... diye bir ifade kullanmaktadır. İşte idare amirlerinin bundan anladıkları:

- Ne kadar solcu fişlediyseniz, hepsini içeri alın... olabilirdi ancak. Valiler de hükümetin bu emrini iki etmediler ve bu kez devlet "rehine" almaya başladı. Aydınlar, kitaplarıyla birlikte cezaevlerine kapatıldı.

Bildirinin sonunda üstelikı

- Bu bildiri bütün sıkıyönetim komutanlıklarıyla sıkıyönetim bölgesi dışındaki idare amirlerine ve emniyet makamlarına kesin emir niteliğindedir... denmekteydi.

Görülüyor ki hükümet, açıkça "Bütün solcuları içeri alın. Bu kesin emirdir..." demiştir. Yoksa Sadi Koçaş Bey'in, "masum gençler..." dediği Konsolosu kaçıran Mahir Çayan ve arkadaşları değildi. Sanki bütün bunlar unutulmuş gibi Koçaş:

Hükümet, tutuklamaların süratli, kitle halinde yurdun dört köşesinde, birdenbire ve aynı metotla yapılmış oluşundan dolayı, bunun planlı bir eylemin sonucu olabileceğini düşünmüş ve süratle durumu inceletmiştir... demektedir şimdi.

Sadi Koçaş'a göre, bütün bu işlerin baş sorumlusu MİT Müsteşarı Fuat Doğu'dur. Eski bakan, MİT eski Müsteşarını şöyle tanımlıyor:

- Ankara'da yetkisiz bir makamın yetkisiz, basiretsiz, fakat cüretkar başı, aksine kesin emir almış olmasına rağmen, keyfi alışkanlıkıara dayanan bir tutumla valilere talimat vermiş ve Türkiye'de bir aydın avına girişilmişti...

Bu sözlerin sahibi sanki 17 Mayıs gecesi:

Masum gençlerimizi kışkırtıcı yayın ve sözlerle kanunsuz hareketlere teşvik edenler... diye basbas bağırıp devletin güvenlik kuvvetlerine yeşil ışık yakan sorumlu bakan değildir. Sanki 12 Mart sanığıdır beyefendi.

Sadi Koçaş devam ediyor:

- Bu bir oldu bitti idi. Ve akıllarınca öyle olacaktı. Ama hükümet bir taraftan tutuklananları serbest bıraktırırken diğer taraftan da, bu suça iştirak edenlerin tümünü, hükümetin istifasını terazinin gözüne koymak suretiyle derece derece cezalandırmıştı. Tabii en ağır ceza da bu işte yetki sınırını pervasızca aşan Ankara'daki müsteşar ile körü körüne böyle bir kanunsuz isteğe boyun eğerek, kanun dışı tutuklamaları yapan valilere verilmişti...

Bu satırları da okuyanlar:

- Kimbilir Erim Hükümeti MİT Müsteşarını en ağır şekilde cezalandırmıştır... diyeceklerdir. Sadi Koçaş Bey'in en ağır cezası nedir bilir misiniz? Lizbon'a Büyükelçilik! MİT Müsteşarını Büyükelçi yaparak cezalandırmış Sadi Bey. Böyle ceza dostlar başına!..

Bugün de Sadi Koçaş Bey'i yeniden tanıdık. Görüyorsunuz, kendi sesleriyle okudukları bildirilerin unutulduğunu sanarak, gerçekleri diledikleri gibi yansıtıyorlar Önümüzdeki günlerde, 12 Mart'ın bütün sorumluları birer ikişer böyle açıklamalar yaparak kendilerini temize çıkartmaya çalışacaklar Bir mahkeme önüne çıkarılsalar, kimbilir birbirlerini nasıl suçlayacaklar!.. 12 Mart'ın ayıbı susmalarına yetmiyor galiba...

(Yeniortam, 6 Kasım 1974)

BASININ NAMUSU

"Solda ve Sağda Vuruşanlar", Metin Toker'in, Milliyet Gazetesinde yayınlanıp, Ankara Televizyonu ve Türkiye Radyolarında seslendirdiği incelemenin adıdır. Toker, şimdi bu incelemesini kitap olarak da yayınlamıştır. Gelin, hep birlikte kitabın 59'uncu sayfasını okuyalım:

"... Türkiye'nin bağımsız olmadığı, Türkiye'nin iç ve dış sömürücülerce sömürüldüğü, Türkiye'nin ikinci bir Kurtuluş Savaşı'na muhtaç bulunduğu, savaşa savaşçı gerektiğine göre, bunların sivil asker kesitinden çıkacağı, işte böyle, aldatmaca şeklinde beyinlere sokulmuştur..."

"Türkiye'nin Düzeni", Doğan Avcıoğlu'nun satış rekoru kıran kitabının adıdır. Metin Toker'in karşı çıktığı bütün görüşler, bu kitabın dayandığı temel inançlardır. Avcıoğlu'nun bu kitabı üzerine çeşitli eleştiri yazıları yayınlanmış, Toker de bu yazılara şu cümlelerle katılmıştı:

"... Ben Doğan Avcıoğlu'nun metin sayfaları 526'ya kadar uzanan Türkiye'nin Düzeni kitabının 507'nci sayfasının dibine kadar imzamı atarım..." (Milliyet Gazetesi, 1 Kasım 1969.)

Metin Toker, aynı yazısında, **"Türkiye'nin kurtuluşunun bütün iktisadi içyüzünü anlattığı bu devre"** yani Atatürk dönemine dönülmesini isteyen Avcıoğlu'nu, yani **"O nefis incelemenin yazarı"**nı eleştirmektedir. Metin Toker'in 1969 yılının Kasım ayının birinci günündeki düşünceleri bunlardır. O günlerde, Türkiye'nin Düzeni kitabının yazarı **"Aldatmacaları be-**

yinlere sokan" bir yazar değil, Metin Toker'in, düşüncelerinin büyük bölümüne katıldığı **"nefis inceleme yazarı"**dır. Henüz ne **"kripto"** ne de **"politikanın aklı evvel amatörü"**dür.

Bütün bunları yadırgamıyoruz. Burası Türkiye! Daha dün, altına imzamı atarım, dediğiniz düşünceleri, iki yıl sonra en ağır ve yakışıksız sözlerle suçlar, gizli örgütlerin raporlarına, birer inceleme yazısıymış gibi imza da atabilirdiniz. Önemli olan, kendilerini savunma olanağından yoksun olan insanları suçlamak ve bu insanların düşüncelerini "montaj" yolu ile kullanmak ve bu işten de bir ihbarcı şehveti ile zevk almaktır. Bay Metin Toker'in çok bağlı olduğu batı ülkelerinde, bir kişiye mahkûm oluncaya kadar masum gözü ile bakarlar. Yirmi yıldır dedikodu yazarlığından bir türlü kurtulamamanın hırçınlığı içinde, eski arkadaşlarını karalamak, onları komünistlikle suçlamak, hiç kimseye şeref vermez. Metin Toker ayrıcalıklı bir prens gibi, elleri kolları bağlı insanlara tokat atmanın rahatlığı içinde, yazı yazmakta ve radyolarda konuşabilmektedir. Ne büyük yazarlık ve ne büyük erkekliktir bu?

27 Mayıs devriminin getirdiği özgürlük ortamında, Türkiye'nin bütün sorunları tartışıldı. Toplumun sosyal kökenleri, ekonomik sorunları, siyasal bilimin süzgecinden geçirildi. Tam on yıl, Türk düşünce hayatı, aydınının alın teri ile sulandı. Bilimin ışığı yükseldikçe, karanlığın gücü kırıldı. Ulusal sorunlarımız öğrenildi, araştırıldı ve tartışıldı. Bu gelişim, toplumun bütün kesimlerini etkiledi. Artık, eski yazarlar, okunmamaya başladı. Çünkü toplum yeni bir arayış içindeydi. Genç kuşaklar, okumak, öğrenmek ve tartışmak istiyorlardı. Dedikodu yazarlığı iflâs etmişti. Metin Toker, bu ortamda, eridiğini ve silindiğini görüyordu: Aranan, okunan ve sevilen bir yazar değildi. Yurt sorunlarını, bilimin ışığı altında incelemeye, ne kültürü, ne bilgisi ne de kişiliği elverişliydi. Onun için tek yol, kayınbabasının hatıralarını yayınlamak ve kendisinden başka bütün yazarları suçlamaktı.

İşte bugün, Metin Toker'in kaleminden, sadece siyasal dedikoduları değil, kompleksler içinde çırpınan bir yazar eskisinin bilinç altını da okuyoruz...

(Ortam, Haftalık Dergi
9-16 Ağustos 1971)

142'nci madde ıslah edilmelidir. Propaganda nedir, nasıl tesbit edilir? Memleketimizde komünist olmak suç değildir, bunun propagandasını yapmak suçtur. Bugün pek çok masum vatandaş, propagandanın ne olduğunu tefrikten aciz, polis zabıtları ile, hatta ilkokulu bile bitirmemiş jandarma raporları ile isnatlar altında kalmaktadır. Üstelik bu sadece 142'nci maddeden dolayı değil, daha başka maddelerden dolayı da böyledir. 141'inci madde, Anayasayı teminat altına alan bir madde olarak, olduğu gibi muhafaza edilmeli 142'nci madde değişmelidir..."

Bu düşünceler 1964 yılının 6 aralık günü Ankara Hukuk Fakültesi konferans salonunda, Doç. Uğur Alacakaptan'ın yönettiği, TİP Genel Başkanı Mehmet Ali Aybar, YTP Milletvekili Burhan Apaydın, eski Adalet Bakanlarından Sahir Kurutluoğlu, SBF öğretim üyesi, Muammer Aksoy, Sosyalist Kültür Derneği Yönetim Kurulu üyesi Cemal Reşid Eyüboğlu'nun katıldıkları "Türk Ceza Yasası'nın 141-142'nci maddeleri" konulu açık oturumda bir AP'li milletvekili tarafından söyleniyordu. Kimdi bu AP'li milletvekili? Hemen yanıtını verelim: Bugünkü AP'de grup başkan vekilliği yapmakta olan Cihat Bilgehan.

Bilgehan bugün "sabıkalı muhalefet"in önemli adamlarından biri. Parlamento kürsüsünden sık sık sesini duyuyoruz. Önümüzdeki günlerde af konusu dolayısıyla da, bir zamanlar değiştirilmesini istediği, "pek çok masum vatandaşa" haksız olarak uygulandığını belirttiği 142'nci maddeden mahkum olanların affedilmemeleri için elinden geleni yapacak. İnsanların düşünceleri zaman geçtikçe gelişir. Bilgehen'ınkiler ise zaman geçtikçe gerilemektedir. On yıl önce özgürlük adına savunduğu düşüncesini bugün demokrasi adına reddetmektedir, bu demirbaş AP'li politikacımız.

Bu 141- 142'nci madde yıllarca egemen çevreleri çok tedirgin etmiş. Bu maddelerin değiştirilmesini ya da uygulanmalarına açıklık getirilmesini isteyen bütün özgürlükçü düzen yanlıları "komünist" sayılmıştır. Devletimizin gizli örgütleri de bu maddeyle ilgilenenleri bir çeşit gözaltında tutmuşlardır yıllardır. İstanbul 1'inci Asliye Ceza Mahkemesi'nin 963/929 sa-

yılı dosyasına "Milli Emniyet Başkanı Tuğg. Fuat Doğu" tarafından yazılan yazıda 141 ve 142'nci maddenin değiştirilmesini isteyenler "maksat ve niyetleri malum ideoloji mensupları" olarak sunulmuştur. "TC. Mah. K. Srv. Sf. Şube. 1. md. sayı 165666" sayılı ve 11 şubat 1963 tarihli yazıda Fuat Doğu diyor ki:

"TCK'nun 141 ve 142'nci maddeleri anarşizme ve komünizme karşı memleket bünyesini korumaya matuf hususatı ihtiva eden hükümlerdir. Son zamanlarda maksat ve niyetleri malum ideoloji mensupları tarafından 142 ve 142'nci maddelerin fikir hürriyetine ve Anayasaya aykırı olduğu iddiasıyla bir kampanya açılmış bulunması... 141 ve 142'nci maddelerin antidemokratik olduğunu ve kaldırılmasının icabettiği efkarı umumiyeye aksettirmek için baş vurulmuş maksatlı toplantı..."

Fuat Doğu devam ediyor ve 141-142'nci maddelerin kaldırılması ya da değiştirilmesi için İstanbul'da düzenlenmiş toplantıya katılan bir öğretmenin cezalandırılmasını istiyor.

Cihat Bilgehan da 141 ve 142'nci maddeleri tartışma konusu yapan bir açıkoturumda, 142'nci maddenin adaletsiz uygulamasından söz ettiği ve açıkça 142'nci maddenin değiştirilmesini istediği için, devletin gizli örgüt başı tarafından tanımlanan "maksat ve niyeti malum ideoloji mensubu" sayılabilir mi hiç?

Şimdi Bilgehan 142'nci maddeden mahkum olanların affına karşı çıkıyor. Serinkanlı düşünelim. Burada iki olasılık var: Ya Cihat Bilgehan on yıl önce 142'nci maddenin değiştirilmesini isterken samimiydi ya da şimdi 142'nci maddeden mahkum olanların affına karşı çıkarken gerçek duygularını dile getirmektedir. Birlikte düşünelim: Ya bu maddeler sağcı politikacıların değiştirilmesini isteyecekleri kadar antidemokratiktir, ya da bu maddelerin kaldırılmasını isteyenlerin hepsi komünisttir.

Bilgehan'ın bu konuşması Fuat Doğu'nun ilgili yazısı ile karşılaştırılırsa, yine iki soru geliyor akla ister istemez. Bilgehan ya "maksat ve niyeti malum bir komünisttir" ya da AP tüzük ve programına inanmış bir siyasetçi. Yok eğer, hem 141 ve 142'nci maddelerin kaldırılmasını istiyor hem de bu maddeden mahkum olanların cezaevlerinde kalması için elinden geleni yapıyorsa, ne on yıl önce "142'nci madde değişsin" der-

ken samimiydi ne de bugün "142'nci maddeden mahkum olanlar affedilmesin" derken samimidir.

Bu sorular yanıtlanırsa ortada bir tek sorun kalıyor. Bilgehan diyebilir ki, "Ben o zaman böyle düşünüyordum, şimdi de böyle, ne var bunda!.." O zaman da biz soracağız:

1964 yılında pek çok masum vatandaşın, 142'nci maddeden mahkum edildiğinden söz ediyordunuz. Kimdir bu masum vatandaşlar. 142'nci madde hiç değişmez, fakat siyasetçiler hep değişir mi diyeceksiniz yoksa...

(Yeniortam, 20 Mart 1974)

YASSIADA'DAN GELİYORMUŞ

27 Mayıs 1960 Devrimi'nden sonra Yassıada'da yargılanan Demokrat Partililer hakkında, bir gazetecinin kaleme aldığı, "Yassıada'dan Geliyoruz" adlı kitaptan bir sayfa çevirelim. Bir gazeteci Demokrat Partililer hakkında şunları yazıyor:

- Güzel Marmara'mızı süsleyen 77 muhtelif adalardan birine yakın iki tanesi var ki, halk dilinde bunlara "hayırsız" denir. Aslında ise birinin adı "Sivri", diğerinin ise "Yassı"dır. Vaktiyle bunlardan hiç istifade edilmez, sadece şehir içinden toplanan başıboş "köpekler" sürülerek ölüme terk olunurlardı. Geçmişte bazı hükümdarların hapsolunduğu ve çogu kitaplara konu teşkil eden bu yerlerden son yıllarda faydanılmaya başlanmış, mükemmel tesislerle askeri bölge haline getirilen bu adalardan birine, yine askeri bir okul yapılarak, şirin Marmara'mızın koynunda mavi suların serinliğine karşı tunçlaşan göğüsleriyle Barbaros'ların, Turgut Reis'lerin torunları olduklarını her hal ve tavırlariyle haykıran Türk bahriyelilerinin ders ve talim görmeleri sağlanmıştır.

Yassıada hakkıdaki bu "tarihsel" bilgiyi verdikten sonra gazeteci, "siyasal" yorumunu da yapıyor. Dikkatle okuyunuz lütfen:

- Fakat o zavallı Yassaada, o bedbaht Yassıada, kimbilir tarihin hangi devrinde, hangi büyük günahı işledi ki şu anda 30 milyonun lanetini üzerinde taşıyan 531 kişinin ayak temaslarını

hissetmenin ızdırabı ile yanıp kavrulmakta ve İstanbul'un başı-boş köpeklerinden sonra, Türkiye'nin de başı gibi beyni de boş köpeklerini taşımanın acısı ile sancılanıp kıvranmaktadır. Bu 531 kişinin neden "Yassı'ya" alınıp da "Sivri"nin en sivri yerlerine oturtulmadığı hususu bertaraf, biz şahsen hayırsız adalardan biri olan "Yassı"nın en büyük hayırlarından birini işlediğine inanıyor ve memleketimizi saran korkunç mikrop topluluğunu küçük bir toprak parçasında tecrit ettiği için önünde hürmetle eğiliyoruz.

Bu gazeteci, Celal Bayar için de şu satırları yazmış, okuyunuz:

"Tekmil matbuat ve ilgilileri atlatarak herkesten önce Yassıada'ya gittik ve günlerce 531 sâbıkın aralarında dolaşarak, günlük yaşayışlarına, konuşmalarına, yemeklerine ve içmelerine dair dünya kadar döküman toplayıp bu kitapçığı meydana getirmek imkanını bulduk. Yassıada'ya nasıl mı gittik? Vapurla? Hayır. Motorla? Hayır. Helikopterle? Ne münasebet... Ya ne ile? Gayet basit. Ne yaptık biliyor musunuz? Hocalıktan kaçma, komitacılıktan bozma, ilkokuldan atılma, adıyla sanıyla haşmetli köpek hırsızı Celal Bayar'ın günahlarını köprü yaptık. Önce mesafe uzun olduğu için Yassıada'ya kadar günahların kafi gelmeyeceğini zannederek Refik Koraltan'ınkinden de bir miktar yanımıza almayı ihmal etmedik. Fakat tamamen yanıldığımızı, ancak Yassıada'ya vardığımızda emekli at, devletli it hırsızı Celal Bayar'dan artan bir yığın malzemeden anlayabildik. Alakalılar Celal Bayar'ın günahları ile değil Yassıada'ya, Okyanusa dahi köprü kurulabileceğini bize neden sonra söyledi

Evet, böyle başlayıp böyle sürüp gidiyor kitap. Kim yazmış acaba bu kitabı açıklayalım:

"Tercüman Gaezetesi" Genel Yayın Müdürü Saadettin Çulcu...

Yani? Yanisi şu: "Bugün Celal Bayar'ın liderliğinde oluşturulmak istenen "Milli Cephenin" "gayrı resmi" yayın organının genel yönetmeni, 14 yıl önce aynı insanlar için "korkunç mikrop topluluğu", "başı gibi beyni de boş köpekler" demekte ve Celal bayar için de, "köpek hırsızı, it hırsızı" diye yazmaktadır. Bütün bunlar ayıp ve çirkindir.

Kitap 96 sayfa. 1960 yılında "Dizergonca" Matbaası'nda basılmış. Yazarının adresi de yazılmış: Saadettin Çulcu,

Cağaloğlu, Gazi Sinan Paşa Sokak, No. 10. Gediz Han, kat 4, No:1, İstanbul ve 250 kuruşa satılmış kitap.

Bu belgeyle Türkiye'de sağ basının bütün samimiyeti kanıtlanmış oluyor. Sermayeci azınlığın sözcüleri, dün en ağır sözcüklerle suçladıkları insanları bugün alkışlayabiliyor. Meslek onuru mudur bu ? Basın Ahlak Yasası'nın bir gereği midir? Bilemiyoruz.

Bilebildiğimiz sadece şudur:

Biz devrimciler, ne dün "köpek" dediklerimizin peşinden koşar, ne de bizlere bir zamanlar, "mikrop topluluğu" adı takanların avukatlığına tenezzül ederiz. Bir yanda "Milli Cephe" adı altında sermaye sınıfının "Vatan Cephesi"ni kurmaya çalışanlar, öte yandan dün sövdükleri adamları bugün baştacı yapan gazeteciler...

Bu belgeyi, Bayar'ın liderliğinde kurulması istenen "Milli Cephe"nin kurucularına ve savunucularına "ibretle" sunuyoruz.

(Yeniortam, 30 Mayıs 1974)

TARAFSIZLIK ADINA...

Basın özgürlüğünün önemi baskı dönemlerinde çok daha iyi anlaşılıyor. Diktatörlerin devlet koltuklarına bağdaş kurdukları günlerde özgürlükten yana olan kalemler silah zoruyla birer birer kırılmak isteniyor: Direnen direniyor. Direnmeyen de ya susuyor ya da kalemini diktatörden ve baskıdan yana kullanıyor.

Bunları bir bir yaşadık...

12 Mart faşizmi, gelir gelmez, yazar Çetin Altan ve İlhan Selçuk'u tutuklayıverdi. Bir süre sonra Cumhuriyet ve Devrim gazeteleri ile Ortam dergisi kapatıldı. Aynı günlerde Cumhuriyet gazetesinde bir "iç darbe" düzenlenerek Nadir Nadi ve arkadaşları gazete yönetiminden uzaklaştırıldı. Doğan Avcıoğlu, İlhami Soysal, Muammer Aksoy, Mümtaz Soysal, Bahri Savcı da hemen gözaltına alındı. O ünlü "Balyoz Harekatı" gecesinde, İlhami Soysal, Mümtaz Soysal, Bahri Savcı, Cahit Talas, Halit Çelenk, Niyazi Ağırnaslı, Uluç Gürkan'la bir-

likte aynı koğuşta buluştuk. 12 Mart faşizmine karşı çıkabilecek ne kadar hukukçu ve yazar varsa hep birlikte gözaltına alınmıştı. Tarık Zafer Tunaya, İsmet Sungurbey, Uğur alacakaptan da birer ikişer koğuşa getiriliyordu.

O günlerde Kemal Bisalman tarafından çıkarılan "Ortam" Dergisi'nin öyküsü çok ilginçti. Dergi yayın hayatına başladığında Başyazarı Mümtaz Soysal'dı. Soysal bir süre sonra gözaltına alındı. Derginin yazarlarından İlhami Soysal da aynı günlerde tutuklandı. Başyazarlık görevini bu kez Muammer Aksoy üzerine aldı. Aksoy da bir süre sonra, sahte bir ihbar mektubuna dayanılarak tutuklandı. Derginin yazarlarından Ali Sirmen de tutuklanınca, Sirmen'den boşalan yere ben yazmaya başladım. O günlerde gözaltından yeni çıkmıştım. Dergi, sıkıyönetim mahkemelerindeki yargılamaları yayınlıyor ve devrin yöneticilerini eleştiriyordu. Dergi bir kez daha kapatıldı. Bu kez "Yeniortam" adıyla yayın hayatını sürdürmeye başladı. Fakat sıkıyönetimden gelen baskılara göğüs germek olanaksızdı. Sonunda dergiyi basacak matbaa bile bulamadı Bisalman! Devrin Sıkıyönetim Adli Müşaviri Albay Turgut Akan "Yeniortam" ile uğraşmayı baş görevleri arasına almıştı. "Yeniortam" bu koşullarda kendini kapatmak zorunda kaldı. Ben de bir süre sonra yeniden tutuklandım.

Bütün yazar-çizer takımının gözaltına alındığı ve tutuklandığı günlerde Abdi İpekçi'nin yönettiği Milliyet gazetesinde Metin Toker "Sağda ve Solda Vuruşanlar" adlı yazı dizisiyle, 12 Mart yöneticilerine "ideoljik" ve siyasal" dayanak sağlamaya çalışıyordu. Metin Toker'in eleştirdiği ve saldırdığı yazarların çoğu cezaevindeydi o günlerde. Toker de bunu fisat bilip, Milliyet'teki köşesinden, eli kolu bağlı insanlara tokat atmanın zevkini çıkarıyordu. Sonra, aynı Metin Toker, Milliyet'te yayınladığı bu yazı dizisini, silahların gölgesinde televizyon ekranından seslendirme olanağını da buldu.

12 Mart faşizminin hüküm sürdüğü günlerde, Milliyet gazetesi, Doçent Dr. Çetin Özek'in "Pişmanlık Notlarını" da yayınlamaya başladı. "Direnen Faşizm" diye kitap yazıp, üç aylık hapis hayatına direnemeyen ve bir zamanlar Marksizm ve Leninizm'in mangallarında kül bırakmayan Çetin Özek. "Ben yaptım, siz yapmayın" diyerek komutanlar önünde diz çöktü. Bunun için de Milliyet gazetesini seçti nedense.

Devam ediyoruz...

Emekli Korgeneral Cemal Madanoğlu, bazı kurmay albaylar ve Doğan Avcıoğlu, İlhami Soysal, İlhan Selçuk, Ali Sirmen gibi yazarlarla birlikte tutuklandı. Askeri savcı, Madanoğlu ve arkadaşlarını suçlayarak her birinin yıllarca hapsini isteyen bir iddianame hazırladı. Abdi İpekçi'nin yönettiği Milliyet gazetesi, bu iddianameyi bir "foto-roman" kurgusu içinde günlerce yayınladı.

Aradan aylar geçti. Emekli General Madanoğlu'yla birlikte, Doğan Avcıoğlu, İlhami Soysal, İlhan Selçuk, Ali Sirmen hep birlikte beraat ettiler. Mahkeme beraat kararında:

- Sanıkların suç işlemediklerine tam bir vicdani kanaat getirilmiştir... dedi. Gerekçeli karar da geçen haftalarda açıklandı.

Mahkemelerde bile, "iddia-savunma" eşitliğine uyulması usul hulukunun temel kurallarındandır. Fakat Abdi İpekçi yönetimindeki Milliyet, iddianamelerdeki gerçek dışı suçlamaları yayınlamayı gazetecilik saymakta, ancak aynı sanıklar beraat edince bu beraat kararını görmemezlikten gelmektedir! Eğer "tarafsız" gazetecilik yapılıyorsa, buyurun, beraat kararını da aynı biçimde ve aynı özeni göstererek yayınlayın.

Merak ediyorum; acaba Sayın Abdi İpekçi, Uluslararası Basın Enstitüsü toplantılarına gittiğinde:

- Bizim basın ahlakımız budur. Arkadaşlarım cezaevindeyken onların aleyhindeki her türlü yayını yapar, beraat ederlerse hiç sesimi çıkarmam. Basın özgürlüğü bu demektir... demeyecektir her halde.

Sıkıyönetimin zulüm çemberinden geçmiş Mümtaz Soysal'a Milliyet gazetesinde köşe vermekle günahlarının unutulduğunu mu sanmaktadır?

(Yeniortam,24 Ocak 1975)

DOSTLAR

DOSTLAR...

Dostluk, bir sıcacık "merhaba", bir içten "geçmiş olsun" dileği, cezaevine yollanan bir sevgili mektubu ve oğlunun bileklerindeki kelepçeye bakan bir annenin yaşlı gözleridir.

Sıcacık, içten bir duygudur dostluk.

Dostlar vardır; size bir küçücük "merhaba"yı çok görmüşlerdir. Korkmuşlardır. Korkutulmuşlardır. Duygularının karşısına, korkuların duvarları, yasakların tel örgüleri çekilmiştir.

Dostlar vardır; duygu pınarlarını şelale gibi boşaltmışlardır yüreğinize. Adlarını duymamış, yüzlerini de görmemişsinizdir önceden:

Merhaba abi, geçmiş olsun abi..." demişlerdir sizi görünce.

"Vatan göreviniz" bir ceza olarak uygulanmıştır size. Bir er elbisesi ile katılmışsınızdır halk çocuklarının arasına. Elinizi hiçbir işe sürdürmek istememişlerdir. Yatağınızı yaptırmamışlardır. Üçer beşer koşup, çarşafınızı, yorganınızı düzeltmişlerdir.

- "Biz, biz biliyoruz."

- "Neyi?.."

"Herşeyi... Biz sizleri biliyoruz abi..." demişlerdir. Anadolu'nun mert yiğit insanlarıdır bunlar. Bir fabrika işçisi, ağa tarlasında ırgattırlar. Evet herşeyi, ama herşeyi topraktan öğrenmişlerdir. "Bayburtlu Zihni" gibi ağlamayı, "Hoca Nasreddin" gibi gülmeyi öğrenmişlerdir, kendiliklerinden.

Saygıyla güçlenen sıcacık bir içten duygudur dostluk.

Dostlar vardır: Güzel günlerde arkadaştırlar. Birlikte sevinmiş, birlikte eğlenmişsinizdir. İçki kadehleri kaldırmışsınızdır, şen kahkahalarla. Özgürlüğünüze cezaevi kilitleri takılınca unutmuşlardır sizi. Unutmak istemişlerdir hep. Adınız geçince hemen konuyu değiştirmişlerdir:

"- O da biraz aşırı..."

Konuyu bir gün yine karşılaştığınızda açmış:

Ne kadar üzüldüm bilemezsin. Hep aklım sendeydi... demişlerdir.

Tam mektup yazıyordum ki tahliye oldun. Bize de bekleriz" gibi sahte gülücüklerle teselli ettiklerini sanmışlardır sizi. Arkalarından bakakalmışsınızdır, üzülerek bakmışsınızdır.

Dostlar vardır, avukatınızdır. Dostlar vardır, öğrencinizdir Dostlar vardır, okuyucunuzdur. Dostlar vardır, ağabeyiniz, ablanızdır. Dostlar vardır, okul arkadaşınızdır.

Sıcacık ve içten bir duygudur dostluk. Alınıp satılmayan...

Sevgililer vardır; umutlarını yitirmemişlerdir hiç. Hep çıkacağınız günleri beklemişlerdir. Mektuplar yazmışlardır durmadan. Sıcacık duygularla, taptaze umutlarla yepyeni özlemlerle doldurmuşlardır mektuplarını:

"- Bekliyorum... çıkacaksın... avukatla görüştüm... iki üç aya kalmaz çıkar diyor... beni hiç merak etme..."

Mektuplar gelmiştir artarda. Özlemler, sevgiler birikmiştir satırlar dolusu:

"Çıkacaksın... bekleyeceğim... çıkacaksın... çıkacaksın...

Acılardan süzülmüş sıcacık ve içten bir duygudur dostluk. Bir sevgidir. Bir tutkudur. Bir özlemdir hiç eskimeyen.

Anneler vardır: Bir gece evi basılıp, silahlı adamlarca götürülmüştür oğlu. Sonra beş yıl, on yıl, yirmi yıl hapsi istenmiştir çocuğunun. İçi ezilmiştir. Anlamamıştır bir türlü. Sonra bir cezaevi hücresinde görüştürmüşlerdir oğluyla beş on dakika:

"- Oğlum sağlığın nasıl? Yemek getirmek de yasak. Sevdiğin köftelerden yapmıştım. Bir de irmik helvası.

"- Sağol. Birşeyler yiyoruz işte, merak etme sen."

Çok korktum. Dün radyoda yirmi yıl hapsin istendi. Ajansta söylüyordu."

"- Geçer bunlar anne. Çıkarız birgün buradan da. Yurtsever olmak suç değil. Namuslu insan olmaya çalıştık, suçumuz bu şimdilik."

Sevecenliklerle sarılmış bir sıcacık, bir içten duygudur dostluk.

Ve...

Sıcacık bir "merhaba", bir içten "geçmiş olsun" dileği, cezaevine yollanan bir sevgili mektubu ve oğlunun bileklerindeki kelepçeye bakan bir annenin yaşlı gözleridir dostluk...

(Yeniortam, 15 Mayıs 1974)

HİÇ...

Bazı günler birdenbire acı kaplar içinizi. Yüzünüz gülmez hiç.

- Bir şey mi oldu? diye sorarlar çevrenizden.

- Hiç... dersiniz.

- Canım sıkılıyor nedense...

Gerçekten de bilmezsiniz nedenini. Kuşkuların girdabı döner içinizde. Hüzünlerin en alaturkası çalar kapınızı. Geçmişteki bir küçücük olaya takılır aklınız. Bir eksikliğin çaresizliğini duyarsınız içinizde,

- Ne kadar korktum gelmeyeceksin diye?

- Neden gelmeyeyim?

- Ne bileyim ben, korktum işte...

Geçmiş günlerin küçük mutluluklarına kayar gider düşünceleriniz. Arkadaş ıslıklarının uğultuları... Okul kapılarında bekleyişler... gizli buluşmalar... ve bir papatya falının umutları:

- Seviyor... sevmiyor... seviyor... sevmiyor.

- Neden geç kaldın bu kadar?

- Koşarak geldim. Bak hala nefes nefeseyim...

- Gelmeyeceksin sandım da.

Bir atlı karıncadır geçmiş günler. Gelir geçer gözlerinizden. Bir küçücük çocuksunuz. Babanızın elinden tutmuş "Meclis Parkı"na gitmişsinizdir. Yolda marşlarla yürüyen askerleri görmüşsünüzdür. Siz de küçücük ayaklarınızla rap rap yürümüşsünüzdür uzak kaldırımlardan:

- Büyüyünce ben de subay olacağım... dersiniz babanıza:

- Büyü de öyle...

Hiç nedeni yokken hüzün kaplar içinizi. Kolunuzu kanadınızı kırmışlardır sanki. Ne bir şarkı ısıtır içinizi ne de bir kadeh içki. Anılarımızın dönme dolabı döner hep:

- Eylemine uyan... yasanın.., maddesinin... fıkrasına,.. göre... mahkumiyetine... tutuklulukta geçen sürenin mahsubuna... İlinde emniyet gözetimi altında tutulmasına... temyiz yolu açık olmak üzere..

Ve okuduğunuz hukuk, öğrendiğiniz hukuk, öğrettiğiniz hukuk gelir aklınıza. Birkaç hukuk bilgininin yosunlaşmış düşünceleri:

- Duğult der ki... Jaze der ki... Laski diyor ki..

Sonra siyah ciltli bir kitaptan büyüyüp büyüyüp gözlerinize çarpan bir satır:

İnsan insanın kurdudur... insan insanın kurdudur... insan insanın... insanın, insanın... insan.

Ve sonra, hiç aklınızda yokken bir alaturka hüzün saplanır yüreğinize:

- İnsan unutulur sanır, unutulmaz unutulmaz...

Çevrenizden sorarlar:

- Bir şeye mi canın sıkılıyor?

- Hiç... dersiniz sessizce.

- Ne olacak ki?

Bir cezaevi arabasında bileklerinizde kelepçe en yakın arkadaşınızla karşılaşırsınız. Unutursunuz birdenbire acılarınızı:

- Merhaba...

Yasak hemşerim... konuşmak yok.

Bakakalırsınız arkadaşınızın kelepçelerine. Saçları kesik başına. Hafifçe uzamış sakalına. Bütün kelepçeleri kırmak istersiniz, kıramazsınız. Bütün yasakları kaldırmak istersiniz, kaldıramazsınız.

Sosyal bir sınıfın diğer sosyal sınıflar üzerinde tahakkümüne... tahakkümüne... tahakkümüne...

Sonra da titrek sesle:

- Çok mu üzdüm seni? Bilmezdim bu kadar kırılacağını... dersiniz sevilinize. Yine papatya falları açılır kapanır önünüzde:

- Seviyor... sevmiyor... seviyor... sevmiyor.

Cümleleri karışır birbirine:

- Neyin tahakkümü, neyin sevgisi?

Bazı günler bilmedik acılarla sarsılırsınız. Hüzün kaplar içinizi:

- Bir şey mi oldu? derler yanınızdakiler:

- Hiç... dersiniz.

- Hiç... hiç... hiç... canım sıkılıyor sadece...

(Yeniortam, 19 Haziran 1974)

MAMAK CEZAEVİ...

Mamak Cezaevi, Ankara'da Hüseyingazi eteklerine kurulmuş on-on beş yıl önce. Gerçek adı "28. Tümen Ceza ve Tutukevi." Cezaevi tek kat üzerine yapılmış. Dışarıdan görünüşü çok sevimli. Cezaevinin önünde ikiye ayrılmış bir bahçe bulunuyor. Bahçenin içinde voleybol sahası, bir küçük havuz, bir de çardak var. Çardağın yanında bir de güvercin kulübesi. Siyasal tutuklularla beyaz güvercinler, aynı bahçede birbirlerine bakıyor El çırpınca güvercinler kaçıyor. Bazen de takla atıyorlar kanat çırparak.

Cezaevi, dokuz tutuklu koğuşundan oluşuyor. Bu koğuşlardan ikisi, ikişer kişilik hücreler için ayrılmış. Bunlar "arka hücre" ve "ön hücre" olarak adlandırılıyor. Bir koğuş bahçeye bakıyor. Buna "dış-b" deniliyor. Bu koğuşun önünde yeşil mazılar ve bir de küçük şeftali ağacı var. İç koğuşlardan dördü bir karanlık koridora sıralanmış. Bunların pencereleri cezaevi "avlusuna" bakıyor. Bu koğuşlardan sadece bir tanesinde yüznumara var Yüznumaraya gidebilmek için, bulunduğun koğuşun kapısı açılır ve yeniden kilitlenir. Yüznumaradan çıkınca, kapılar yeniden açılır ve yeniden kilitlenir. Gece yüznumaraya gideceksiniz önce gardiyanı uyandırmanız gerekir Gardiyan uyanırsa gelip kapıyı açar. Uyanmazsa yüznumaraya gidemezsiniz.

Öteki iki koğuş, cezaevinin arka tarafındadır. Pencereler tavana yakındır. Rutubetlidir bu koğuşlar. Üstelik de havasızdır. Buralarda birkaç ay yatanların beti-benzi solar. Bu yüzden, "dış-b" koğuşuna aktarılmayı "yarı tahliye" sayar tutuklular. Sevinirler dış koğuşa gelince.

Bir de cezaevinin arka bölümünde "tecrit" hücreleri var. Bunlardan biri iki, diğeri dört kişilik. Bu hücrelere getirilenler sabah akşam dövülür. Yüznumaraya gitme hakkı günde üç kez olarak sınırlanır. Erat mutfağı bu hücrelerin bitişiğindedir. Dayak yanında günde üç öğün de küfür yersiniz burada. Gelen geçen küfreder. Ananıza, avradınıza küfür edilir durmadan.

Cezaevinin dört köşesinde nöbetçi kuleleri bulunur. Bu kulelerin küçük balkonlarında birer stenli nöbetçi dolaşır. Kulelerin alt katında da iri yarı kurt köpekleri beslenir. Geceleri kesik kesik havlar bunlar Ulurlar bir de...

Bahçeye çıktığınızda, cezaevini çeviren tankları ve tutuklulara çevrilmiş topları görürsünüz. Askeri araçlar üzerinde eli tetikte bekler nöbetçiler. Bir gün nöbetçi erin eli tetiği fazlaca sıkmış olacak ki, bahçede dolaşırken top ateşi ile karşılaştık. Allahtan kimseye rastlamadı top mermileri. Kazayı ucuz atlattık hep birlikte.

Cezaevi içinde askeri disiplin sağlanmıştır. Karavanaları tutuklular taşır. Koğuştan mutfağa gider ve karavanayı taşırsınız. Eğer nöbetçi erin hoşuna gitmemişseniz yolda sövgü yağmuruna uğrarsınız, en hafifinden:

Yürü lan. Önüne baksana. Patlatırım ha...

Kaç kez, Prof. Mümtaz Soysal'la, Uğur Alacakaptan'la, Emil Galip Sandalcı'yla, Muzaffer Erdostla, Mükerrem Erdoğan'la, Sedat Özkol'la gidip gelmişizdir böyle.

Günde dört kez yoklama vardır. Sabah, öğle, akşamüstü ve gece yoklamaları. Nöbetçi Kurulu gelir. Gardiyan çavuş komutunu verir:

- Rahaaat... hazıroooool... Rahat... Hazırol!...

Sonra başlar yoklama: Tutukluların adları birer birer okunur. Ve sesler yankılanır:

- Burda... Burda... Burda...

Bazı günler kapıya yeşil renkli bir pikap gelir. İçinden bir şişman tankçı yüzbaşı ile iki-üç iri yarı sivil iner. Bir süre sonra gözüne siyah bant bağlanmış bir sanık alınıp götürülür. Bir gün iki gün sonra da götürülen bu sanık külçe gibi atılır cezaevi ranzalarına. İşkence yapılmıştır sanığa. Ve bu sanıkları işkencecilere teslim etmiştir cezaevi yöneticileri. Radyolarda başbakanların "işkence yoktur" dediği günlerdir bunlar.

Ziyaret çarşamba günleridir. Dar görüşme yerlerinde onar dakikadır hakkınız. Annenizle, babanızla, kardeşinizle, karınızla, sesinizi birbirinize duyurmak için bağırırsınız.

- İyiyim, merak etmeyin. Ya siz?

Bu görüşme yerlerinin baştan ikisi avukatlarla görüşme için ayrılmıştır. Avukatlık Yasasına göre, avukatla sanık görüşmesini kimse dinleyemez. Fakat Mamak Cezaevi'nde, erinden binbaşısına kadar, ancak bir dinleyici kalabalığı ile birlikte görüşebilirsiniz avukatınızla. Görüşme beğenilmezse hemen ihtar edilir:

Böyle konuşma... Doğru otur Yeter... gibi uyarılarla karşılaşırsınız. Avukatlar kapılarda bekletilir saatlerce.

Şimdi bu cezaevinde "açlık grevi" sürüyor. Tutuklular cezaevindeki üç görevlinin değiştirilmesini istiyorlar özellikle. Bunlar, Binbaşı Ayhan Kutlar, Üsteğmen Burhan Poturna ve Tabip Yüzbaşı Metin Denli'dir.

Üsteğmen Poturna, Harp Okulunu 1965 yılında bitirmiş. Sınıfı topçu. Tutuklulara küfretmeye ve onları dövmeye çok meraklı. Cezaevi müdürünün rütbesi albay olmasına rağmen, üsteğmen, cezaevinin "alikıran-başkeseni"dir. Kendinden yüksek rütbelilerin yanında, ellerini pantolonunun kemerine sokarak gezmeyi çok sever. Cezaevinde yakın arkadaşı Metin Denli'dir üsteğmenin.

Tabip Yüzbaşı Metin Denli, öğrenciliğinde "milliyetçi- toplumcu" eylemlere katılmış. Odasında zaman zaman Hitler'in "Kavgam" kitabını okur. Mahmuzlu çizmesi, kırbacı ve beylik tabancası ile dolaşır ortalıkta. Doktoru, uzaktan gören, mareşal sanır. Öylesine çalımlıdır.

Binbaşı Ayhan Kutluer, siyah gözlükleri ile koşarak gelir koğuşlara. Her iş ondan sorulur. Gerektiği zaman geri plana çekilir, gerektiğinde de her işe karışır. Cezaevinin "kurmayı" belki de bu binbaşıdır. Siyah gözlüklerinin arkasında fırıl fırıl dönen gözleri nefret eder sanıklardan.

Şimdi bu cezaevinde siyasal tutuklular cezaevi yönetimine karşı "açlık grevi" sürdürüyorlar. Bundan sonra ne olacak? Ecevit yönetimi buna ne gibi bir çözüm bulacak?

İşin "edebiyatı"na girmeden çözüm yolunu önerelim. Ecevit, ya bu yöneticilere işten el çektirir, ya da siyasal tutukluları sivil cezaevlerine gönderir. Hiç duraksamadan, hiç zaman kaybetmeden başvurulabilecek çözüm yolları bunlardır Yoksa, her gün, bir başka olaya gebedir.

Bu üç cezaevi yöneticisi değiştirilemiyorsa, CHP'nin "düzeni" nasıl değiştireceğini sormak acaba birtakım insanların hakkı değil mi? Yok eğer, bazı "büyüklerimiz" bu üç cezaevi yöneticisinin kalmasını istiyorlarsa, bunlar açıklansın, bizler de "özgür bir ülkenin yurttaşları mı, yoksa ağızlarına kilit vurulmuş kapıkulları mı" olduğumuza karar verelim.

Mamak Cezaevi, 12 Mart yöneticilerinden kurtarılmalıdır artık. Ama ne zaman, ne zaman?

(Yeniortam, 6 Haziran 1974)

BUZLAR KIRILIRKEN...

Soğuk bir kış günü. Mamak Cezaevinin dar avlusunda dört adam ellerindeki kazma kürekle buz kırıyor. Hafiften kar çiseliyor. Duvarın ötesinde, havada küçük çemberler çizerek ya da savrularak koşuşan kar tanecikleri görülüyor. Kazmalar iniyor buzların ezerine. İnatçı kaskatı buzlar kırılmak bilmiyor bir türlü. Baştaki nöbetçiler sabırsız. Havalandırma saati bitmeden kırılacak buzlar. Emir böyle.

Bu dört adamdan ikisi adam öldürme suçundan ölüm cezasına çarptırılmış. Hücrelerde bekler dururlar infazı. Cezaevi avlusunda buz kıran dört kişiden ikisi ise siyasal tutuklu. Biri Ankara Hukuk Fakültesi asistanlarından, diğeri ise Hukuk Fakültesi eski Dekanı Ceza Hukuku Profesörü Uğur Alacakaptan!

Alacakaptan elindeki kazmayı bir buz yığınından çekerken birden bire fenalaştı. Yüzü asıldı. Elindeki kazmayı yere bıraktı. Buz kıran üç adam yanına koştular hemen. Profesörün yüzünden ter boşanıyordu. Alacakaptan "disk kayması" denilen bel hastalığına tutulmuştu buz kırarken. Ani hareket belinde önemli bir arıza bırakmıştı.

Cezaevinin ünlü Doktoru Metin Denli izinliydi o sıralar. Bir yedek asteğmen doktor gelerek muayene etti profesörü. "Diyazem" verdi bel ağrısı için. Alacakaptan doğrulamıyor, yerinden kalkamıyordu. Günlerce bu acıyla kaldı hücresinde. Avukatları görüşmeye geldiğinde yerinden kalkıp gidemedi görüş yerine kadar. Geceleri ağrıdan uyuyamadı hiç.

Bir gün Tümen Komutanı geldi denetlemeye. Kısa boylu, kırmızı yüzlü, yeşil gözlü bir tümgeneral. Alacakaptan'ın ıstırabı yüzünden okunuyordu. Sordu, Tümgeneral Abdullah Kuloğlu:

- Bu rahatsızlığın daha önce var mıydı?
- Hayır, burada oldu.
- Peki, nasıl oldu?

Yapılmaması gereken ani bir hareket yaptım.

Ya...

Alacakaptan'ın rahatsızlığı duyuldu dışarıda. Dostları Cumhurbaşkanına kadar ilettiler durumunu. Haftada birkaç gün fizik tedaviye gitti hastaneye sonraları. Eline kelepçe takılarak

götürüldü getirildi günlerce. Bir gün de ünlü Doktor Metin Denli kızdı Alacakaptan'a. Doktorun karşısında "esas duruş" göstermemiş erler gibi. Hastalandığında bir daha çıkmadı cezaevi doktoruna. Hakkındaki karar Askeri Yargıtay'ca bozulup tahliyesine karar verildiğinde bavulunu sürükleyerek çıkardı cezaevinden. Ağır kaldırması yasaktı. Yardım etmedi hiçbir görevli. Sürüdü bavulu kapıya kadar...

Uğur Alacakaptan Ankara Hukuk Fakültesinde benim hocamdı. Ceza Hukukunu, Ceza Muhakemeleri Hukukunu o okuttu bize. Sonradan doktora kurslarında da derslerini izledim hocamın. Doktora yeterlik sınavında da jüri üyesiydi Alacakaptan.

12 Mart sonrasında, aynı cezaevinde, aynı tutukevinde kaldık birlikte. Yedi hafta aynı hücre kilidi döndürüldü üzerimize. Aynı mahkemelerde aynı savcının önünde paylaştık sanık sandalyelerini.

Anayasal düzene, düşünce özgürlüğüne, bilim saygısına Alacakaptan kadar düşkün olanını az gördüm. Birçokları gibi korku karşısında "el-pençe divan" durup söylediklerini ve yazdıklarını unutmadı. Kafasında taşıdığı düşünceleri açık yürekle sonuna kadar savundu. 12 Mart belki özgürlüğünü kısıtladı, sağlığını zorladı. Kendisine, eşine, çocuklarına, kardeşlerine güç günler yaşattı. Fakat kişiliğini ve onurunu zedelemedi. Üstelik, kamuoyu önünde onuruna ve kişiliğine yeni değerler kattı. Yenilemezliğin onurunu verdi kendisine.

Marksist midir? Hayır. İhtilalci midir? Hayır Sosyal demokrasinin ilkelerine inanmıştı bikez. Ülkede, halka dayanan barışçı ve ilerici bir yönetimin savunucularındandı. İlerici, namuslu bir aydındı sadece.

Alacakaptan, 12 Mart'tan sonra, üniversite özerkliğinin ve düşünce özgürlüğünün simgesi oldu. Cübbesini sırtına geçirip öğretim üyesi meslektaşlarını savundu sıkıyönetim mahkemelerinde. Sadece onları değil, susan, susturulan, ağzına kilit vurulan üniversitelerin namusunu savundu avukat olarak da. Sanık sandalyelerinde de başı dimdik suçsuzluğunu kanıtlamaya çalıştı. Cezaevi hücrelerinden de yılmadı. Tahliye olur olmaz, eline kalemi alıp susan kamuoyunu uyandırmak isteyenlerin yanında yer aldı hemen. Korkmadı, çekinmedi.

Alacakaptan'ın cezaevi avlusunda buz kıran kazması, sadece katı buzların üzerine değil, korkaklığın dönekliğin ve suskunluğun üzerine de inip kalktı.

Türkiye'nin bu en genç dekanına kazma kürekle buz kırdırmak acaba hangi görevlinin başarı siciline kaydoldu? Kim kutlandı bunun için?

Muhbir, çıkarcı, dönek öğretim üyelerinin başüstünde tutulduğu bir dönemde "kuvvetli ve inandırıcı" bir yönetimin, bilim saygısı mı kanıtlanıyordu yoksa?

Bilim adamını, bir esir kampındaymış gibi çalıştırmak 12 Mart rejimine çok mu onur kattı dersiniz?

(Yeniortam, 4 Nisan 1974)

ÇOCUKLAR İÇİN...

Bu gün 23 Nisan' Egemenlik ve Çocuk Bayramı. Sizin bayramınız çocuklar. Geleceğe umutla bakın. Eğlenin, gülün koşun bu gün. Sevimli çığlıklarınızla koşmaca oynayın, ip atlayın. Bundan sonra hep birlikte güzel günler göreceğiz, umutlu günler, tasasız acısız günler göreceğiz.

Doğar doğmaz bakımsızlıktan ölmeyecek kardeşleriniz. Sokaklarda paramparça paçavralar içinde dilenmeyecek, beş on kuruş için avuç açmayacaksınız çocuklar. Üzerinizde bir yırtık gömlekle dondurucu buzlar üzerinde dolaşmayacaksınız. Güzel ayakkabılarınız, cici elbiseleriniz, sıcacık evleriniz olacak çocuklar.

Hasta olduğunuz zaman size bakacak doktorlar bulunacak çocuklar. Babanızın doktora, ilaca verecek parası olacak. Doktorsuzluktan, ilaçsızlıktan ölmeyeceksiniz. Babanızın annenizin gözyaşlarıyla yıkanıp, kızamıktan boğmacadan ölmeyeceksiniz çocuklar. Hep birlikte güzel günler göreceğiz. Umutlu günler, tasasız günler göreceğiz.

Dokuz on yaşlarında, fabrikalarda, atölyelerde, yüzünüz, eliniz yağ pas içinde çalışmayacak, ağır yükler taşımayacaksınız çocuklar. Siz de yaşıtlarınız gibi okulları bitirecek, mühendis, avukat, doktor olacaksınız. Küçük yaşta çalınmayacak emekle-

riniz. Alın terleriniz karşılığında paralar girmeyecek zenginlerin ceplerine. Birlikte güzel günler göreceğiz...

Çocuk bahçelerinin önünde simit satmayacaksınız. Aynı yaşlardaki çocuklar kaydırak oynarken, atlı karıncalara binerken, içinizi çekerek izlemeyeceksiniz onları. Sizin de oynayacak bahçeniz olacak. Babanızla, annenizle bulvardaki vitrinlerde oyuncaklara bakıp, neden bu pahalı oyuncakları sizlere almadıkları için babanıza, annenize kızmayacaksınız. Hepinizin güzel oyuncakları olacak. Güzel günler göreceğiz. Umutlu günler, tasasız günler göreceğiz birlikte.

Büyük kentlerin sokaklarında başıboş dolaşmayacaksınız. Kirli tuzaklara, acımasız ellere düşmeyeceksiniz. Yaşadığınız o gecekondu mahallesinde oturanlarla, hep birlikte güzel günlerimiz olacak. Uzak çeşmelerden su taşımayacaksınız minicik ellerinizle. Işıklı sokaklarınız, temiz ve şirin evleriniz olacak. Evinizde sular akacak gürül gürül.

Tertemiz önlükleriniz olacak, tertemiz ayakkabılarınız. Ayakkabınız yırtık diye arkadaşlarınızdan utanmayacaksınız. Herkes gibi ders kitaplarınız olacak. Harçlıklarınız olacak. Teneffüslerde renkli gazozlar içeceksiniz. Yoksullukla, acıyla geçmeyecek günleriniz.

Babanızı, annenizi, amcanızı, dayınızı, cezaevlerinin parmaklıkları arasında soluk yüzleriyle görmeyeceksiniz. Yakınlarınız sizler için gözyaşı akıtmayacak. Siz doğmadan babanızı tutuklamayacaklar. Babanıza cezaevi hücrelerinde "geçmiş olsun babacığım" demeyeceksiniz. "Ne zaman eve geleceksin" demeyeceksiniz. Bütün babalarla, bütün annelerle, amcalarla, dayılarla, güzel günler, mutlu günler, tasasız günler göreceğiz.

Düşüncelerinizden dolayı hapsolmayacaksınız. Ülkemizde kimlerin "egemen" olduğunu düşündüğünüz için suçlanmayacaksınız. Beş yıl, on yıl, yirmi yıl cezaevlerinde kalmanıza karar verilmeyecek. Bileklerinize kelepçe takılmayacak. Hücreler kilitlenmeyecek üstünüzden. İşkence evlerinde acıdan çığlıklar atmayacaksınız. İşkencesiz, hapissiz güzel günler göreceğiz çocuklar, umutlu ve tasasız günler göreceğiz.

Sokaklarda, ellerimizde bahar çiçekleri, mutluluk türküleri söyleyeceğiz. Geçirdiğimiz "kara günleri" bir kez daha yaşamayacağız. Yoksullukları geride bırakacağız. Acıları, hapisleri unutacağız hep. Yarınları düşünceğiz. Umutlu yarınları...

Güzel günler göreceğiz çocuklar. Işıklı günler göreceğiz. Mutlu günler, tasasız günler göreceğiz.

Babalarınızın, amcalarınızın, dayılarınızın katlandıkları acılar, sizlere özgür bir ülke bırakabilmek içindi. Güzel günler yaşayacaksınız çocuklar...

(Yeniortam, 23 Nisan 1974)

AFFETMEYEN VE AFFEDİLMEYEN...

Af tartışmaları önümüzdeki günlerde de sürüp gidecek. Kimlerin, kimleri neden affetmediklerini anlatabilmek için iki örnek vereceğiz bugün. "Affetmeyen" bir Adalet Partisi milletvekili ile "affedilmeyen" bir Türkiye İşçi Partisi yöneticisini birlikte tanıyalım.

Yılmaz Ergenekon, Adalet Partisi İstanbul Milletvekili olarak affa karşı çıkmıştır. Kendisi Ankara Hukuk Fakültesi doçentlerindendi. Ergenekon, Turgut Özal'ın Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı yaptığı günlerde aynı kuruluşta "Teşvik ve Uygulama Dairesi Başkanlığı" yapmış ve kredi dağıtımlarında önemli roller oynamıştı. Bu arada bir tek imza ile Coca Colacı PE-RE-JA'cı, Metal Kapakçı Kemal Has'a İngiltere'de "Elvan gazozları" satabilmesi için 726 bin dolarlık döviz sağlayarak bunun kâr transferini de güvence altına aldırmıştır. İş bununla da bitmemiş, Ergenekon bir süre sonra hem Devlet Planlama Teşkilatı hem de Hukuk Fakültesi'ndeki görevlerinden istifa ederek mali olanaklar sağladığı Has Holding'te görev almıştır. Yılmaz Ergenekon Has Holding'te Coca-Cola'da, PE-RE-JA'da ve Metal Kapak'ta beşer bin lira aylıkla dört görevi üzerine almıştır. Bu ücretlere bir de beş bin liralık ev ücreti eklenmiştir. Böylece Ergenekon resmi görevi sırasında geniş olanaklar sağladığı "hür teşebbüs"ten, kendi yararına kişisel ayrıcalıklar elde ederek "menajerlik" yapıyordu.

Bu arada, her nedense hür teşebbüsten de ayrılmak isteyen Ergenekon, öğretim üyeliğine dönmek için başvurmuşsa da bu istek eski meslekdaşlarınca reddedilmemiştir. Bu kez Odalar Birliği Sekreterliği ile yetinen Ergenekon, "Türk Sana-

yicileri ve İşadamları Derneği"nin çatısı altında önemli görevler de yüklenmiştir. 14 Ekim seçimlerinde de Ergenekon'u Adalet Partisi Milletvekili olarak gördük.

Düşünce suçlarını affetmeyen milletvekillerinden biri budur işte. Gelelim affedilmeyen bir İşçi Partisi yöneticisine.

Dr. Adil Özkol, Ankara Hukuk Fakültesi Asistanlarındandı. Babası Kıbrıs bunalımında Türk devletinin onurunu koruyan Kıbrıs Büyükelçimiz Dr. Mazhar Özkol'dur. Benim en yakın dostlarımdandır. Adil, evli, bir de çocuğu var. Adı Zeynep, Adil Özkol, sadece Hukuk Fakültesi Asistanı olarak çalıştı. Fakülte dışında hiçbir görev almadı. Eline geçen maaşla kıtkanaat geçinmeye çalıştı yıllarca. Düşüncelerinden başka güvencesi, namusundan başka dayanağı yoktu. Sosyalizme inanmıştı. Emekçi sınıfların demokratik yollarla iktidara gelmesini savundu hep. Fakültede aynı odada görev yaptık yıllarca. Aynı kürsünün asistanlarıydık.

Aynı ilkokulda, aynı ortaokulda, aynı lisede ve aynı fakültede okumuştuk birlikte. Ve aynı kürsüde görev yapıyor, aynı odayı paylaşıyorduk: Sonradan cezaevlerinde de bir süre aynı koğuşlarda kaldık.

Fransa'ya gidecekti. Gitmedi, başkası kullandı bursunu. Türkiye İşçi Partişi'nde yönetici olduğu için on iki yıl altı ay hüküm giydi sıkıyönetim mahkemesinde. Eğilmedi, ezilmedi. Sosyalizme olan inancını dipdiri ayakta tütmasını bildi.

Bileklerimizde kelepçeyle sıkıyönetim mahkemesi "nezaretinde" karşılaştığımda gülerek:

"- On yıl sonra görüşürüz..." demişti.

Onurlu, neşeli, hayatı seven, pırıl pırıl zekasıyla şimdi Niğde Cezaevinde Adil, Kimbilir, 141-142'nin af görüşmelerini, çevresini hangi esprilerle süsleyerek izlemiştir basından!..

141'inci maddeden 12 yıla mahkum olunca:

"- Amme haklarımızı kaybettik ama temyiz hakkını kazandık..." demiş çevresine. Duyunca ben de güldüm içimden; acıyla kahırla güldüm.

Affedilmeyenlerin bir tanesi de bu işte.

Sizlere iki örnek verdim. Bu iki örnekle, kimin neden affetmediği, kimlerin neden affedilmediği açık değil mi? Buna siyasal kin deriz. Egemen sınıfların temsilcilerinin, emekçi sınıf-

lardan yana çıkanlara karşı koydukları bitmez tükenmez kin. Ecevit'in barışçılığı yenemedi bu kini. Kim yenecek?

Meclis'te gece yarısı af görüşmelerini izlerken Yılmaz Ergenekon çarptı gözüme, çok memnun gülüyordu.

Yalnız Ergenekonlar, resmi görevlerinde kredi dağıtırken, yüksek ücretlerle "hür teşebbüs"te çalışırken, "milliyetçilik"lerinin gereklerini yapıyorlar.

Sen Adil kardeşim, iki dil bilirsin. Hukuk doktorusun. Neden yabancı şirketlere girip yüzbinlere imza atmadın?

Ergenekonlar seni affederler mi hiç?

(Yeniortam, 18 Mayıs 1974)

HÜKÜMLÜ EŞLERİNE SAYGIYLA

Hükümlü eşleri; sizler de bir bakıma "hükümlü"sünüz. Kocanız yıllarca hapis cezasına çarptırılmış. Her "ziyaret günü" içinizde düğümlenen acılarla koşuyorsunuz cezaevlerine. Kocanıza evinizden, çocuklarınızdan haberler götürmek istiyorsunuz hep:

Çocuğumuz büyüyor. Geçenlerde hastalanmıştı biraz. Doktora götürdüm. Şimdi çok iyi. Hep seni arıyor.

Okula gidiyor. Ödevlerini yapar yapmaz yatıyor. Sana mektup yazmış geçen gün. Aldın mı?

Belki de çocuğunuz doğmadan tutuklamışlardır kocanızı. Bir küçücük kundakla, gitmişsinizdir cezaevine. Saatlerce bekledikten sonra görüşme yerinde, tel örgüler ve nöbetçiler arasında babasına gösterebilmişsinizdir çocuğunuzun yüzünü, ilk kez:

- Bak sana benziyor. Gözleri aynı seninki gibi.

Kocanız bakakalmıştır küçücük kundağa. Sonra kucağına almak istemiştir çocuğunu.

Yasak.. demişlerdir. Elini çocuğunun tenine değdirememiştir babası hiç.

Hukuk devleti ve demokrasi adına bir babanın yeni doğan çocuğunu kucağına alması yasaklanmıştır. Buğulanan gözlerinizi saklamışsınızdır kocanızdan; sonra hıçkırarak ağlamışsınızdır evinizde.

Parasız ve işsiz kalmışsınızdır. Soyadınız öğrenilir öğrenilmez kapanmıştır bütün kapılar yüzünüze. Kucağınızda çocuğunuzla sığınmışsınızdır annenizin babanızın evine. Bir türlü rahat edememişsinizdir. Çevrenizdeki bakışlardan bin türlü anlam çıkarmışsınızdır. Bazen de:

- Seni isteyen o hariciyeci ile evlenseydin böyle olmazdı... gibi öğütlerle de karaltılmak istenmiştir iç dünyanız.

- Anne, babam ne zaman gelecek?

- Baharda kızım. Sana güzel hediyeler alacak. Orada bizim için çalışıyor. Kızım uyusun büyüsün, annesini üzmesin diyor.

- Babalar hep böyle uzakta mı olur anne? Gelsin artık.

Boğazınıza düğümlenmiştir hıçkırıklar. Çocuğunuza sarılıp ağlamışsınızdır dakikalarca:

Baba gelmedi diye mi ağlıyorsun anne. Babaannem de öyle diyor. gelecekmiş ağlama...

Evlendiğiniz günü düşünmüşsünüzdür. Siz duvağınız kocanız siyah elbisesi içinde biraz mahçup, nikah salonuna girdiğiniz an gelmiştir aklınıza. Sonra dostlarınızdan gelen kırmızı-beyazlı karanfiller ve uzaktaki dostlarınızın yolladığı telgraflar... Sonra, ilk dansınız kocanızla... Ve kirayla tuttuğunuz o küçücük ev... Taksitle aldığınız oda takımı... Buzdolabı annenizin hediyesi... Bir de yemek takımı... Dairedeki arkadaşlarınız almış. Dalar gidersiniz eski günlere. Mutluluklarınızın dehlizlerinde acılarınızın dalgalarıyla kaskatı kalırsınız düşündükçe.

Yıkılmamaya, ezilmemeye çalışmışsınızdır. Gözyaşlarınızı saklamışsınızdır. Kocalarınızı cezaevi hücrelerinde mutlu gülücüklerle selamlayıp, göz yaşları dökmüşsünüzdür içinize. Çaresizlik kavurmuştur yüreğinizi.

Hayatınızın en güzel yılları, mutluluğunuzun en güzel günleri çalınmıştır. Zorla alınmıştır her şey elinizden. Bir gece yarısı eviniz basılmış, kocanız kitaplarıyla birlikte alınıp götürülmüştür. Sonra da tutuklanmış, yargılanmış ve mahkum olmuştur. Bir süre de Yargıtay kapılarında:

- Acaba karar bozulur mu?... diye bir kuş gibi atan yüreğinizle dolaşıp durmuşsunuzdur. Kesinleşmiştir karar. Kocanızı bir sabah vakti bir Anadolu kentindeki cezaevine götürmüşlerdir. Ve mektup almışsınızdır iki üç gün sonra. "Görülmüştür" damgası altında, biraz acele yazılmış bir iki sayfa:

Karıcığım. Rahatım. Şimdilik tecritteyiz. Kaloriferler de yanıyor... Geçti artık böbrek sancılarım. Ziyaret perşembeleri... Çocuğu da getir olmaz mı? Anneme de yazdım. Onlarda kal bir süre... Kendine iyi bak.

Af haberiyle umutlanmışsınızdır sonraları. Kocanızın nikah dairesindeki ürkek ve mahçup yüzü ile mahkeme önündeki sert ve kararlı tavırları gelip geçmiştir gözlerinizin önünden. Çocuğunuz ve kocanızla birlikte, sıcacık evinizde yaşayacağınız günleri düşünmüşsünüzdür Kuşkularla kıpırdanan bir sabırsızlıkla beklemişsinizdir af görüşmelerini.

Ve...

Ve haber almışsınızdır sabaha karşı. Affedilmemiştir kocanız. Siyasal düşüncelerinden dolayı mahkum olanlar af dışında tutulmuştur. Bir kez daha kararmıştır iç dünyanız. Yıkılmıştır düşleriniz. Özlemleriniz bir hançer gibi saplanmıştır umutlarınıza.

Hükümlü eşleri...

Sizler kocalarınızın umudu ve yüz aklarısınız. Yüreğinizle, sevginizle, sabrınızla onlara güç veren sizlersiniz. Kocalarınız inançları uğruna yaşamlarının en güzel yıllarını armağan etmişlerdir topluma. Sizler de, gençliğinizin taptaze umutlarını cezaevlerine kilitlemişsiniz. Hayatın küçük mutluluklarını, emekçi sınıflardan olmanın onuru ile değiştirdiniz sessizce. Sizlersiniz güçlü olan. Kocalarınızla övünerek, başlarınız dimdik dolaşın. Onların boyunlarındaki mahkumiyet zincirleri, sizlere verebilecekleri en değerli armağanlarıdır. O kelepçeler ki, düşünen insanların bileklerinde paslanıp kırılacaklardır bir gün. Gözyaşlarınızdan mutluluklar süzüp, sevginiz, saygınız, bilinciniz ve sabrınızla bekleyin gelecek günleri...

(Yeniortam, 22 Mayıs 1974)

BİZİ KİM İŞLETİYOR?..

BİZİ KİM İŞLETİYOR?..

Türkiye'de garip olaylar oluyor. Politikacıların davranışlarına akıl erdirmek çok güç. Olayları şöyle bir sıralayıp düşününce:

- Herhalde bizi biri işletiyor diye düşünüyor insan ister istemez.

Haksız mıyım? Bakınız Demirel, 27 Mayıs Devrimi'nin devirdiği, "vatana ihanet" suçuyla yargılayıp, mahkum ettiği Bayar'a:

Emrinizde bir neferim... deyip devrik cumhurbaşkanının elini öper, iki üç gün sonra da 27 Mayıs Anayasa ve Hürriyet Bayramında "Atatürk ve Devrim Şehitleri"nin "manevi huzurunda" düğme ilikleyerek saygı duruşunda bulunur Üstelik bu törenlerde Bayar'ı devirenleri de kutlar.

Biri bizi işletiyor herhalde...

Cumhuriyet Senatosu Başkanı Tekin Arıburun, 27 Mayıs Devriminin devirdiği ve Yassıada'ya kapattığı eski Hava Kuvvetleri Komutanıdır. Yıllar geçmiş, şimdi kendisi Senato Başkanı olmuştur. Bugün bu sayın devrik komutan da kendisini deviren ihtilalin yıldönümünde tebrikleri kabul etmekte ve "tebrik ve teşekkür telgrafları teati" etmektedir. Bu kadar gariplik birarada olamaz!..

Biri bizi işletiyor galiba.

Kontenjan Senatörü Faruk Gürler, 27 Mayıs Devrimi'nden hemen sonra kurulan "Silahlı Kuvvetler Birliği" cuntasının ihtilal toplantılarına katılmış ve ihtilal protokolları imzalanmıştır. Gürler'in "kuvvetli adam" olduğu günlerde de, birçok kimse "gizli örgüt" kurdukları iddiasıyla mahkemelere yollanmıştır. Bir insan, hem kendisi "gizli örgütçü" olup, hem başka insanları aynı suçla ezmeye çalışırsa, ortada bir terslik vardır. Yok! Bu kadarı olamaz!

Biri bizi işletiyor, ama kim?

Eski Hava Kuvvetleri Komutanı Muhsin Batur, 12 Mart 1971'den önce bir "Muhtıra'nın" yayınlayarak, bazı siyasal görüşler ileri sürdü. Sonra, 12 Mart'a gelindi ve birçok subay, Batur'un onayı ile, "siyasetle iştigal ettikleri" için ordudan uzaklaştırıldı. Batur, emekli olduktan sonra "uçan general" başlığıyla yayınlanan bir yazı dizisinde "cuntacılık" serüvenleri anlattı güzel güzel. Şimdi "uçan general" senato koltuğuna konmanın heyecanı içindedir. Nasıl olur bunlar? İşletildiğimiz kesin de, acaba bizi işleten kim?

Kim işletiyor bizi?

12 Mart'tan sonra, Erbakan'ın başkanlığındaki "Milli Nizam Partisi" laikliğe aykırı tutumu nedeniyle Anayasa Mahkemesince kapatıldı. Fakat, her nedense, "Kerameti kendinden menkul bu Atatürkçülük" döneminde, Erbakan ve arkadaşları hakkında sıkıyönetim komutanları bir kovuşturma açtırmadı. Oysa, İşçi Partisi yöneticileri için başka kurallar uygulandı. Hem partileri kapatıldı, hem siyasetle uğraşmaları yasaklandı, hem de on ikişer, on beşer yıl hapis cezasına çarptırıldılar. Şimdi de, 20 "Müslüman Kardeş"in oyları ile afları engellendi üstelik!

Bütün bunlara aklımız ermiyor, ne yapalım?!..

Hukuk kitaplarını açtık, bunların hiçbirinin yerini bulamadık. Anlaşılan biri bizi işletiyor açıkça...

İşçi Partisi kapatılmadan önce, Sıkıyönetim Kanununun iptali için Anayasa Mahkemesine başvurdu. Dilekçenin verildiği gece parti yöneticileri evlerinden birer birer toplanarak gözaltına alındı. Sonra TİP yöneticileri, Sıkıyönetim Kanunu gereğince yargılanmaya başlandı. Bir süre sonra da, Anayasa Mahkemesi TİP'in dilekçesini haklı bularak Sıkıyönetim Kanunu'nu iptal etti. En sonunda parti yöneticileri **"devlet hayatını zaafa uğratmak"** gerekçesinin de yer aldığı bir kararla mahkum oldular. "Şeriatın kestiği parmak acımaz." İyi ama:

- Bizi işleten kim? İşleten her kimse çıkıp:

- Sizi ben işletiyorum... dese ne olur sanki? Meraktan çatlıyoruz kaç yıldır. Allah Allah!.. Bizi işleten kim acaba?

Sıkıyönetim komutanları, 12 Mart döneminden sonra, çeşitli bildiriler yayımladılar; bu arada işyerlerindeki cümle grevleri de yasakladılar. Sonradan bir baktık ki, eski Genelkurmay

Başkanı Tağmaç, bol maaşla bir bankaya yönetici olmuş. İzmir Sıkıyönetim Komutanı bir büyük mağazada göreve başlamış. Türün Paşamız da "özel sektör"de kendisine uzatılan koltuğa oturmuş. Amerika'ya gezilere bile gidip gelmiş. İnsanın:

- Hani Atatürkçülük, hani tarafsızlık?.. diyeceği geliyor ama paşaların bir bildikleri vardır, ne bilelim biz? Özel sektörde iş alıyorlarsa bu da vatanseverliklerinin gereğidir.

Fakat bizi biri işletiyor; bu kesin. Birtakım terslikler var. Görüyorsunuz. Ama işleten kim? Kim bu adam? Aklımız karıştı, çıkamadık işin içinden bir türlü. Ne yapsak, ne etsek acaba?

Belki bir çaresi vardır. "milli cephe" kuruluyor. Bilirsiniz "milli takımları" hep yabancı antrenörler çalıştırır Türkiye'de. Bu "milli cephe"yi de bir yabancı antrenör çalıştıracak herhalde.

Bu "yabancı antrenörü" bir görsek de sorsak!. Ne de olsa "batılı" adamdır. Rica edersek, belki bizi kırmaz ve bizleri kimin işlettiğini söyler. Söyler de biz de meraktan kurtuluruz:

- Bizi kim işletiyor acaba?

(Yeniortam, 2 Haziran 1974)

ECEVİT'İ ELŞTİRİYORUZ...

Bu yazıyı yazmak için daktilonun başına oturduğumda:

- Bu yazı hayatımın en ciddi yazısı olacak... diye mırıldandım kendi kendime. Gerçekten de öyle olacak. Bugün Türk kamuoyu önünde Başbakan Ecevit'i açıkça eleştirecek ve kendisine altından kalkamayacağı sorular soracağız. Sanırım ki, üzerinde durduğum konuyu sizler de öğrenince ister istemez bize hak vereceksiniz.

Evet, Ecevit'i neden eleştiriyoruz acaba? Hemen açıklayalım. Başbakan Ecevit, şimdiye kadar Sayın Cevdet Sunay'ın görüşlerinden neden yararlanmamış; bu büyük devlet adamının askeri ve siyasi düşüncelerini neden hiç sormamıştır? Bu, tarih karşısında bağışlanmaz bir suçtur. İşte, biz Ecevit'i bunun için eleştiriyoruz.

Sayın Cevdet Sunay hem bir eski askerdir, hem de görüş, düşünce ve kişiliği ile bütün dünyayı etkilemiş, Orta Doğu ve

Balkanlarda haklı bir ün kazanmıştır. Bu nitelikte kaç devlet adamı yetiştirdik ki, Başbakan Ecevit, bu devlet büyüğümüzden akıl almadan, böyle büyük işlere girişebilir?

İngilizler kiminle övünür? "Churchill"le. Fransızlar kiminle övününr? "General De Gaulle" ile. Peki bizim son yıllardaki tek "medar-ı iftiharımız" kim? Elbetteki Sayın Cevdet Sunay. Öyleyse, nasıl olur da, Sayın Sunay'ın görüşlerini almadan böyle kararlar verebilir Ecevit?.. Biz kendi hesabımıza düşünüyor, düşünüyor, bir türlü Ecevit'e hak veremiyoruz. Bu sadece Cevdet Sunay'a karşı değil, aynı zamanda tarihimize karşı da yapılmış bir saygısızlıktır. Ecevit gibi, siyasal düşünceleri ne olursa olsun, saygılı davranışları dolasıyla "karınca ezmez" adıyla anılan ve herkesin beğenisini kazanmış bir siyasetçinin, Sayın Sunay'ı çiğneyip geçmesi, akıl alacak iş değil doğrusu.

Yok, bu işin içide bir iş var! Olmasa, Ecevit, Sayın Sunay'ın elini öpmeden, onun değerli düşüncelerini sormadan ve "hayır duasını" almadan imkanı yok, böyle bir iş yapamaz. Türkiye'de yedisinden yetmişine kadar herkes Sayın Cevdet Sunay'ın, bu ülkede düşünen "tek" adam olduğunu bilir. Ecevit, Sayın Sunay'ın yanında daha "dünkü çocuk" sayılır. Ecevit Başbakan da olsa, Sayın Sunay'dan öğreneceği çok ders vardır. Neden Sayın Sunay'dan ders almamıştır Ecevit? Neden?

Sayın Sunay'ın bu davranışlar karşısında üzüldüğü ve İstanbul'daki "mütevazı" evlerine çekilerek, içi kan ağlaya ağlaya olayları izlediğini içimiz parçalanarak öğrendik geçenlerde. Sayın Sunay'ın İstanbul'da, "Büyükçiftlik" sokakta kışlık, Yeşilyurt "Ürgüplü" sokağında yazlık iki evi vardır. Kimbilir şimdi "Yeşilyurt" semtinin yeşilliklerinde nasıl mahzun mahzun dolaşıyordur!..

Ecevit'in buna hakkı yok işte. "Toprak işleyenin, su kullananın..." Bunu anladık. İyi. Pekiyi. Ya, işleyen kafaları böyle boş bırakmak neyin nesi oluyor? Bunu açıklayabilir mi Ecevit? Açıklayamaz tabii ki.

Konuyu ne yönden alırsanız alın, bir "bit yeniği" var bu işte. Şöyle bir düşünelim. "Ecevit, çevresindeki bütün insanlardan yararlanan demokratik bir anlayışa sahiptir." Önce bu nedenle Sayın Sunay'ı araması gerekirdi. Bu bir. İkincisi de şu. Sayın Sunay, kolay kolay bir eşine rastlanmayacak bilgi ve kültüre

sahiptir. Bu kültür ve bilgi hazinesinin, kendi kendine paslanmasına Ecevit, dünyada göz yummaz. Üçüncü neden de şu. Ecevit bilindiği gibi, dünyanın en saygılı adamlarından biridir. Sunay'a duyduğu derin saygı dolasıyla da, Ecevit'in Sunay'a başvurması gerekmez miydi?..

Fakat sonuç gün ışığı gibi ortada. Başbakan Ecevit, Sayın Sunay'dan şimdiye kadar yararlanmamış. Hatanın, ihmalin ve şuçun böylesine rastlanmamıştır şimdiye kadar.

Bir de şöyle düşünüyoruz. Sakın, Sayın Sunay, Başbakan Ecevit'e gizli gizli "taktik" vermesin?.. Tabii, bizler o kadarını bilemeyiz. Eh, öyleyse "pes" doğrusu. Doğrusunu sorarsanız, biz kendi kendimize:

- Bu işin arkasında yine Sunay var... deriz, Allah sizi inandırsın. Bu kadar başarı hiç Sunay'sız olur mu?

Olmaz...

İsmail Cem ile Mehmet Barlas dostumuz, Sayın Sunay'ı bir kez televizyon ekranına çıkarsalar da, bu büyük devlet adamımızın görüşlerini bir kez de kendi seslerinden dinlesek diyoruz biz. Sizler ne dersiniz?

Ecevit, Sunay'dan gizli gizli "taktik" almıyorsa ortada bir "şık" kalıyor:

Sanıyorum ki, Başbakan Ecevit, Sayın Sunay'ı kıskanıyor! Kıskanmasa, gider bu "dünya çapındaki" tek devlet adamımızdan fikir alırdı. Yoksa, Sayın Cevdet Sunay'ın açtığı izlerden yürümemeyi nasıl açıklarsınız siz? Bu topraklarda Sunay'ın açtığı izleri kim görmemezlikten gelebilir? Söyleyiniz kim?..

(Yeniortam, 29 Ağustos 1974)

SENATODA SOHBET...

Eski Cumhurbaşkanı Celal Bayar, artık siyasal haklarına da kavuştu. Bundan sonra Cumhurbaşkanı olarak Tabii Senatörlerle aynı sıralarda oturabilir. Gerçi Bayar bir zamanlar:

- Milli iradenin oyu olmadan Meclis çatısı altına girmeyi zül sayarım, demişti ama, bu inadından vazgeçmesi çok partili hayatımız için önemli bir kazanç olabilir.

Bence Bayar, Senato'da kendisine ayrılan yeri boş bırakmamalıdır. Bugünlerde gündemde olan af görüşmelerine de katılmalıdır hemen Devleti "millet düşmanları"ndan korumak için eski görevine devam etmelidir. Kürsüye çıkıp:

- Anarşistler affedilemez... demeli ve hemen eklemelidir:

Yargılanan 27 Mayıs Devrimcileri af kapsamı dışında tutulmalıdır.

Kürsüden iner inmez, bütün senatörler yanına koşmalıdır Bayar'ın. Kuyruğa girilip eli öpülmelidir. Bay Nihat Erim hemen gelmelidir yanına:

- Sayın Bayar, geçmiş olsun.

- Siz misiniz Nihat bey? Buyrun şöyle, yanıma gelin. Size ne kadar teşekkür etsem azdır. Arkadaşlar da öyle düşünüyor. Bizim intikamımızı aldınız.

- Estağfurullah efendim. Vazifemiz.

- Ah rahmetli Menderes de sağ olsaydı.

- Nur içinde yatsın, kendisini aratmamaya çalıştık.

- Şüphesiz, şüphesiz. Fakat şu günleri görebilseydi.

Ya, ya... Kader işte. Ne denir!..

- Nihat Bey size de zamanında çok haksızlık ettik. O "Yeni Halkçı"daki yazılarınız yüzünden sizi mahkemelerde süründürdük.

- Ne beis var efendim? Unuttuk gitti.

Feyzioğlu ne yapıyor? Ona da bir teşekkür edemedik. Nerden bilirdik böyle olacağını?.. Keşke o zamanlar Partiye alsaydık. Fakat rahmetli sevmezdi onu hiç...

Birkaç saniye düşündükten sonra:

Muhtıra ilan edilince yine bir 27 Mayıs daha mı oluyor dedim kendi kendime. Sonra baktım, birkaç gün sonra bazı subaylar emekliye sevkedildi. Bir şeyler oluyor dedim. Arkadaşlar da bundan sonra rahatladılar.

- Sayın Bayar, Gürler Paşa da burada.

Kendisiyle de tanışmak isterdim. 27 Mayıs darbesinden sonra adını duymuştum. Galiba Aydemir'le birlikte darbe hazılamışlardı da sonradan vazgeçilmişti. Bakın Gürler Paşa konusunda da yanılmışız. Onu da 27 Mayısçı sanıyorduk. Sunay Paşa nasıllar? Orduevinde kalıyormuş. Kendisini orada ziyaret edemem, tabii. Kendisini bizim Demokratların kulübüne "fahri üye" mi yapalım? Orada sık sık görüşürüz. Kaç kişi kaldık eskilerden?

- Bana en çok destek olan Gürler Paşamızdır.

- Evet evet. Şu Anayasa işini çok iyi hallettiniz hep birlikte. O günlerde dedim ki, bugünleri de gördüm ya, artık gözüm açık gitmez. Anayasa değiştirildi, bütün devrimciler tutuklandı. En kuvvetli zamanımızda ne rahmetli Menderes, ne de ben yapamazdık bunca işi.

Efendim. O şeref sadece bana ait değil. Söyledim ya Gürler Paşamız.

Tabii Nihat Bey, tek başına almaz.

Ne söyleyecektim. Ha!.. Hatırladım... Sizi mahkemeye verdiğimizde Hayri Mumcuoğlu müddeiumumiydi galiba. Hakkınızda o dava açtı. Siz sanık olarak ifade verdiniz. Sonra bu Mumcuoğlu, Melen kabinesinde bakan oldu, hayret! O zaman müddeiumumi değil miydi? Sizi sorguya çekmemiş miydi? Ben mi karıştırıyorum yoksa?

- Hakk-ı aliniz var efendim. Oydu. Zamanla aynı görüşte olduğumuz anlaşıldı.

- Anayasayı değiştirdiniz. Kanunları değiştirdiniz. Bütün ilericileri tutukladınız. Bunlardan da önemlisi, bizim zamanımızda çıkan Petrol Kanunu'na, Maden Kanunu'na el sürdürtmediniz. Eserlerimizi muhafaza ettiniz. Önce "beyin takımı" diye, reformcu görünen bazı kimseleri kabineye alıp, istenen tasfiyeleri gerçekleştirmek, sonra da bu reformcu bakanları kabineden uzaklaştırmak da gerçekten ince politika! Ben komitacıyım. Buna "hedef şaşırtması" denilir. Tebrik ederim doğrusu, Nihat Bey.

Erim, Celal Bayar'ın koluna girip bir süre beraber yürümeli; sonra:

Milli Birlikçilere gidip bir acı kahvelerini içelim... demeli. Bayar önce duraksayıp sonra yürümeli:

- İçelim Nihat Bey, bir acı kahvenin kırk yıllık hatırı vardır!.

(Yeniortam, 28 Nisan 1974)

GÜRLER'İN AĞIRLIĞI

Son zamanlarda Adalet Partisi'ne yeni bir başkan arandığı bildirilmektedir. Bence bu konuda uzun araştırmalara gerek yoktur. Bizim adayımız Faruk Gürler Paşamızdır.

Gürler Paşa, 12 Mart 1971 tarihinde memleketimizi sürüklenmekte olduğu büyük bir uçurumdan kurtarmış ve başta Adalet Partililer olmak üzere bütün "hür düzen" yanlılarının hayatını da korumuştur. Gerçekten de Orta Doğu ve Balkanların gelmiş geçmiş en büyük devlet adamı olan Melen, Bolu dağlarında yaptığı bir açıklamada:

"- 12 Mart olmasaydı solcular Sibirya'dan yeni nesil getirip bizleri de Rusya'ya süreceklerdi..." diyerek "Melence" siyasal ve tarihsel gerçekleri de kamuoyuna sunmuştu. Bütün Adalet Partililerin Gürler Paşamıza oy vermeleri gerekmektedir. Belki böylece de cumhurbaşkanlığı seçimi dolayısıyla ortaya çıkmış bulunan kırgınlıklar da unutulmuş olacaktır.

Paşa, 12 Mart tarihinden bu yana, Anayasanın "tağyir, tebdil ve ilga"sında unutulmaz görevler yüklenmiş ve 27 Mayıs AnaYasası'nı değiştirme "şerefini" Erim, Feyzioğlu, Demirel, Bozbeyli ve Tağmaç ile paylaşmıştı. Faruk Paşa'nın "ağırlığı" olmasa hiçbir politikacı Anayasayı değiştiremezdi. Bu noktanın bütün Adalet Partililer tarafından teslim edilmesi gerekmektedir.

Faruk paşa, 27 Mayıs devriminin de "intikamını" almıştır. 27 Mayıs devriminde görev alanlar, 1961 AnaYasası'nı hazırlayanlar ve savunanlar Gürler Paşamızın "kuvvetli adam" olduğu günlerde gözaltına alınmış, tutuklanmış ve bazıları işkence evlerine de gönderilmişti.

Adalet Partisi bir bunalım içindedir. Partinin yeni kurulduğu günlerde de yaşanan bunalım ancak Orgeneral Ragıp Gümüşpala'nın liderliğinde atlatılabilmiştir. Gümüşpala'dan sonra doğan boşluğu, Gürler Paşamızın "bütün ağırlığı" ile kapatması, sadece Adalet Partisi için değil, memleketimiz için de hayırlı olacaktır.

Fakat Gürler Paşamız Demirel'i devirip nasıl "başbakan" olacak? Biz de karınca kaderince yardım edelim Paşaya:

Demirel'i devirmek için bazı gruplaşmalar vardır. Paşa önce bu kişileri bulmalı ve onlarla toplantılar yapmalıdır. Bu toplantılarda, parti için bir "tüzük" hazırlanması kararlaştırılmalıdır. Bu tüzük hazırlanınca Paşa:

"- Tamam benim istediğim hazırlıkları yapmışsınız..." diyerek örgütlenme aşamasına da geçmelidir.

Gürler Paşa, Demirel'i devirmek için katıldığı bu toplantılarda, "taktik" ve "stratejileri" kendisi saptamalı ve çevresine görevler vermelidir. Bu arada toplantılara katılanların "kışkırtıcı ajan" olup olmadıklarına da dikkat etmelidir. Çünkü geniş tecrübesiyle bilirler ki:

"- Yürüyelim arkadaşlar..." diyenler bir süre sonra "yürütenlerin" safında yer almışlardır. Paşa, toplantılara katılan devlet memurlarını da bir süre sonra:

Memurlar siyasetle iştigal edemezler. Disiplinsizliklerinden emeklilerine..." yollu kararları da onaylamalıdır.

Toplantılar tamamlandıktan sonra "ihtiyatlı" yolu denemeli ve "radikal" çözümleri önerenleri kaderleriyle başbaşa bırakmalıdır. Ne olur, ne olmaz. Demirel'i devirmek isteyen "radikalleri" tasfiye ettikten sonra bir iki yakını ile AP Genel Merkezine, Millet Meclisi ve Senato gruplarına birer mektup göndermelidir. Mektup şu biçimde olmalıdır örneğin::

"1 - Adalet Partisi, Meclis ve Senato grupları, süregelen tutum, görüş ve icraatı ile partimizi kardeş kavgası, sosyal ve ekonomik huzursuzluklar içine sokmuş, Gümüşpala'nın bize hedef verdiği çağdaş uygarlık seviyesine ulaşmak ümidini kamuoyunda yitirmiş ve parti tüzüğünün öngördüğü reformları tahakkuk ettirememiş olup, Adalet Partisinin geleceğini ağır bir **tehlike içine** düşürmüştür.

2 - Bu vahim ortam hakkında duyduğum üzüntü ve ümitsizliği giderecek çarelerin, hizipler üstü bir anlayışla partimizde değerlendirilecek, mevcut anarşik durumu giderecek ve parti tüzüğünün öngördüğü reformları Gümüşpalacı bir görüşle ele alacak ve inkılap kanunlarını uygulayacak kuvvetli ve inandırıcı bir genel başkanın demokratik kurallar içinde teşkili zaruri görülmüştür.

3 - Bu husus süratle tahakkuk ettirilmediği takdirde, parti yönetimini doğrudan doğruya ele almaya kararlıyım. Bilgilerinize..."

Bu mektup üzerine Demirel, hemen "şapkasını" alıp çekilecek ve yerini Gürler Paşamıza bırakacaktır. Adalet Partisi gibi büyük bir partinin genel başkanlığının şerefi, ancak Gürler Paşamıza yakışır. Fakat Paşa, genel başkanlığa gelmeden önce kontenjan senatörlüğünden istifa etmemelidir. Çünkü bu kez

başkanlığa seçilemezse, senatörlüğü de kaybetmiş olur. Bu durumda da, tıpkı Tağmaç ve Türün Paşalarımız gibi "özel sektör"de iş bulabilirse de işverenler kendisinin şimdiye kadar özel sektöre yaptığı yardımları yeterli görüp, Paşayı artık yormak ve "yıpratmak" istemezler.

İçten dileğimiz, Gürler Paşamızın bu bayrak yarışında, kırat bayrağını Demirel'in elinden alıp yarışa devam etmesidir.

Gürler'in başkanlığını bekliyoruz...

(Yeniartam, 17 Mayıs 1974)

SÖMÜRÜCÜ KİM?

Değerli işadamlarımızdan Vehbi Koç, tedavi maksadı ile Amerikan Hastahanesine yattı. Koç'a "acil şifalar" dileriz. Değerli işadamımız son zamanlarında haklarındaki haksız ve yersiz eleştirilerden de çok müteessir olmuşlardı. Öteki işadamları ile birlikte:

Biz sömürücü değiliz... yollu demeçler verdi Koç. Gerçekten de bu "kampanya"dan çok üzülmüşlerdi. Ben de kendi kendime:

- Acaba işçiler mi Vehbi beyi sömürüyorlar... diye düşünmekten alamadım kendimi.

Ben Ankara'lıyım. Vehbi bey de Ankara'dan çıkmış bir işadamı olarak bütün Ankara'lıların göğsünü kabartmaktadır. Yine düşündüm kendi kendime. Vehbi bey, yaşlı, başlı adam. Öbür işadamları da öyle, hepsinin sözlerine inanıyorum ben. Hepsi birlikte:

- Biz sömürücü değiliz... diyorlarsa haklıdırlar. Herhalde bir bildikleri vardır. Sömüren onlar değil, mutlaka başkalarıdır.

Fakat sorun bununla bitmiyor. Galiba, aralarında birisi sömürüyor işçileri. Ve bu sömürücü bizleri birbirimize düşman da ediyor. El birliği ile bu sömürücüyü bulsak çok rahat edeceğiz ve "milli bütünlüğümüz" de sağlanacak.

Sömüren kim? Kim sömürüyor işçileri? Bu soruları işadamlarına tek tek sorarsak cevap verirler mi acaba?

Ya şundadır ya bunda!... Helvacının kızında... diyerek biz bize mi bulalım sömürücüyü?

Bu memlekette "kontrgerilla" neden kurulmuştur? Bu sömürücü kimse, bunu ortaya çıkarmalıdır bu milli kuruluşumuz. Bütün işadamlarını Erenköy'deki eve götürüp birer birer sorguya çekmelidir.

- Sömürücü kim?

Eller ayaklar zincire bağlanmalı. Gözler siyah bantla örtülmeli ve sabah akşam sorulmalı:

- Aranızdaki sömürücü kim? Konuş!

Vehbi bey sakince:

- Ben konuşmam. Ertuğrul Soysal konuşur... karşılığını vermeli. Ertuğrul Soysal, hemen sahibi bulunduğu "Altı Zincir" mamulü bir zincirle bağlanıp getirilmeli.

- Sömürücü sen misin?

- Değilim. Olamam. Ben menajerim sadece. O kadar.

- Peki kim bu aranızdaki sömürücü?

- Vergi vermeyenler olabilir.

- Sus. Sen kışkırtıcı ajan mısın yoksa?

Soysal tek tek açıklamalı vergi vermeyenleri. Konu hemen kapanmalı. Sonra Eczacıbaşı getirilmeli örgüte.

- Bak beyefendi, burada Anayasa babayasa yok. Konuş bakalım kim bu aranızdaki sömürücü?.

- Sömürücü yok, karşılıklı ilişki var. Ben sömürmem.

Sonra boya sanayicileri getirilmeli:

- Bana bak Durmuş Yaşar, göz boyamak yok. Söyle bakalım kimmiş bu sömürücü?

Boya Sanayicileri de sömürücünün kim olduğunu söylemezler. Bu kez Hacı Ömer Holding'ler getirilmeli: Sorguya çeken Adanalı olmalı:

Söyle Allahsız... diye başlamalı sorguya, Sakıp Sabancı terlemeli. Sorulmalı Sakıp Bey'e:

- Ecevit'in "Ak günleri" ile "Akbank" arasında ilişki var mı?

Yok efendim. Ne münasebet... Tam tersi. Ben abdestinde, namazında bir adamım vallahi. Kimseyi sömürmem ben.

Böyle sürüp gitmeli sorgu. Belki, "sömürücü" bir bulunsa hemen:

Sosyal bir sınıfın öteki sosyal sınıflar üzerine tahakküm kurmak... diye dava açılır hiç şüphe yok.

Fakat yok ki sömürücü. İşadamlarını sömürenler de galiba işçiler. Toprak sahiplerini sömürenler de topraksız köylüler. Devleti de memurlar sömürüyorlar.

Sosyal sınıfın öteki sosyal sınıflar üzerinde tahakkümünü kuranlar hep bu işçiler, hep bu köylüler, hep bu memurlar.

Bu "tahakkümün" altında inim inim inliyor zavallı işadamları.

Değerli işadamımız Vehbi Koç hastahaneye yatmış. Bu arada bilvesile saygılar sunar, acil şifalar dileriz.

(Yeniortam, 11 Mayıs 1974)

KİTAPLARIMI İSTERİM...

17 Mayıs 1971 günü evimde kitap okuyordum. 11.45 ajansını dinlemek için radyoyu açtım. Spikerin tanıdık sesi:

Şimdi hükümet başkanlığı tebliğini dinleyeceksiniz... dedi. Ben de kendi kendime:

Hayırdır inşallah... dedim. Ve kulak verdim radyoya. "Başbakan idari ve siyasi işler yardımcısı" kartvizitli, emekli albaylarımızdan Sadi Koçaş beyefendi başladı konuşmaya:

Makabline şamil kanun çıkarırız ha... Herkesi içeri alacağız... Asacağız... Keseceğiz... Mülki amirler emirlerimi dinleyin... Falan filan...

Emekli albay basbas bağırıyordu:

Anarşistlerle uzaktan yakından ilişkileri olanlar içeri alınmalı... Mülki amirler... Emirlerimi dinleyin.

Yine kendi kendime düşündüm. Bu Sadi Koçaş beyefendi 13 Mart 1971 günü "Cumhuriyet Gazetesinde" çıkan bir yazısında "eylemci" gençleri göklere çıkarıyor ve şunları söylüyordu:

Memlekette yüzyıllardır bir soygun düzeni vardır. Hiçkimse bunun karşısına çıkmamış. Çıkanlar ya canından olmuş ya istikbalinden... Ama eski çamlar bardak oldu Türkiye'de. Bir kuşak yetişti ki bu ülkede, bilinçli, Atatürkçü. Dönen dolapların içyüzünü iyi anlamış ve önemlisi imanlı. Mücadele güçleri var ve mücadeleye kararlılar...

Böyle sürüp gidiyordu yazı. Bunu hatırladım. İçimden:

- Vay Sadi Koçaş efendi vay... dedim.

Uzatmayalım. Bir iki saat sonra kapı çalındı. Hızlı hızlı... Annem benden önce uyanmış. Dışarıdaki ses:

- Örfi İdareden... diyordu sertçe.

- Kapıyı açın.

Annem kapıyı açtı. Fakat şaşkınlıkla kapının zincirini çekmeyi unuttu. Kapının arasından bir sten namlusu sokuldu hemen. Kapıyı açar açmaz bir sürü insan doldu. Ekibin başındaki Albay:

- Uğur Mumcu'yu arıyoruz.

- Benim.

- Kütüphaneniz nerede?

Gösterdim kitaplığımı. İki-üç sivil saldırdılar kitaplarıma. Birer ikişer alındı kitaplarım. Yasaklanmış kitap, yasaklanmamış kitap ayrımı da yapılmıyordu. Manav sergisinden meyve seçer gibi istediklerini alıyorlardı. Bir de tutanak tutuldu. Ben:

- Benim de imzalamam gerekir dedim.

- Olmaz... dediler. Olmaz, çünkü burada MİT görevlisinin de imzası var. Gizliliğe uymamız şart.

Sonra götürüldük "Yıldırım Bölge"ye. Orada Orhan İzgi adında bir yargıç binbaşı vardı. Ona da, evlerden kitap toplamanın yasalara aykırı olduğunu söyledim. Memleketimiz bir hukuk profesörünün başbakanlığında yönetilmekte olduğundan, kimsenin anayasaymış, hukukmuş dinlediği yoktu. Çaresiz döndük koğuşa.

Gözaltına alındığımızdan bir ay kadar sonra, askeri savcılığa çıkarıldık. Prof. Bahri Savcı, Mümtaz Soysal, İlhami Soysal, Uluç Gürkan, Suat Şükrü Kundakçı ve ben. Yanıma "suç delili" kitaplarım da konuldu.

Yıldırım Bölge Tutukevi'nin bahçesinde Merkez Komutanı Tevfik Türüng Paşa büyük çadırlar kurdurmuş, toplanan kitap, dergi ve gazeteleri de, bu çadırlarda "gözaltına" aldırmıştı. 12 Mart rejiminin en büyük düşmanı kitaptı, aydındı.

İlk sorgumu Sıkıyönetim Başsavcısı İlhan Şener yaptı. Kitaplarım hakkında tek bir soru bile sorulmadı. Sorgumdan sonra bir-iki gün daha tutuldum ve otuzuncu günde salıverildim. Sonra iki kez daha tutuklandım. Yargılandım. Mahkum oldum.

Mahkumiyet bozuldu. Mahkeme birkez daha direndi. Yargıtay Genel Kurulu, kararı birkez daha bozdu. Bana hiçbir zaman kitaplarım hakkında hiçbir soru yöneltilmedi. Kitaplarım gitti gider. Hiç ses yok kitaplardan.

12 Mart'tan sonra, binlerce aydından on binlerce kitap toplandı. Evlerinde yasak kitap bulunduruyor diye ihbar edilenler cezaevlerine atıldılar. Öğrenciler, öğretmenler, yazarlar, üniversite profesörleri, yasak kitap bulundurmakla suçlandı sıkıyönetim dönemlerinde. Bildirilerde:

- Bol sayıda yasaklanmış sol yayın... tanımlarına rastladık.

Sonra...

Evet sonra, Askeri Yargıtay'ın çeşitli daireleri, "kitap katliamının" başladığı günlerde verdikleri kararlarla evlerde yasak kitap bulundurmanın yürürlükteki yasalara göre suç sayılamayacağını belirttiler. Bunlardan bir tanesini aktaralım. Askeri Yargıtay 3. Dairesi'nin, 17.8.1971 gün ve 1971/337-339 sayılı kararında:

"Bir kitabın veya sair matbuanın memleket için zararlı olduğu gerekçesi ile yetkili merciler veya mahkemeler tarafından toplatılmasına veya yasaklanmasına karar verilmesi, konu ile ilgili karardan önce bahsi geçen kitap veya matbuatı temin eden, nezdinde veya evinde bulunduran kimseleri ilzam etmez..." denilmektedir.

Yüksek mahkeme böyle karar vermiştir. Vermiştir ama, evlerden toplanan kitaplar sahiplerine geri verilmemiştir şimdiye kadar.

Nerde bu kitaplar? Bilelim nerede? Nerde ve kimde? Bilelim kimde bu kitaplar? Adliye mahzenlerinde farelere yem mi oldu? Çuvallarla denize mi döküldü? Üzerine gaz dökülüp yakıldı mı yoksa? Kimde ve nerde bu kitaplar?

Kitaplarımı isterim ille de.

Benden istemesi... İsteyenin bir yüzü, vermeyenin iki yüzü kara... Kitaplarımı isterim...

- Sadi Beyefendi size soruyorum... Nerede benim kitaplarım?

"Kuvvetli ve inandırıcı" Nihat Bey, ben onu bunu anlamam:

- Kim yedi kitaplarımı? Zorla aldığınız kitaplarımı geri verin. Kitaplarımı istiyorum.

(Yeniortam, 7 Haziran 1974)

SAVCI OLSAM

Olaylara baktıkça kendi kendime söyleniyorum:

- Ah bir savcı olsam...

Sonra ceza yasalarını, usul yasalarını, kitapları... Kara kitapları, beyaz kitapları düşünüyorum. Düşündükçe bu özlemimi dışa vuruyorum:

- Ah bir savcı olsam... Hemen ekliyorum sonra:

- Neler neler yapmazdım...

- Ah bir savcı olsam La-la-la-la-li-li-lam...

Önce Ticaret ve Sanayi Odası başkanını çağırır:

Sosyal bir sınıfın öteki sosyal sınıflar üzerine tahakkümünü kurmuşsunuz... diye sorular sorardım.

- Ben şuçsuzum...deyince:

- La-la-la-la-li-li-lam... derdim. Ah bir savcı olsam.

Sonra büyük toprak ağalarını çağırır, onlar için 141'inci maddeden dava açardım.

Biz kimse üzerine tahakküm kurmadık... derlerse, yine mırıldanırım:

- Li-li li-li-lam...

- Ah bir savcı olsam...Neler, neler, neler yapmazdım...

- La-la-la-la-li-li-lam...

Büyük iş adamlarını bir gece yarısı gözaltına alıp:

- Kurduğunuz gizli örgütlerle Anayasayı tağyir, tebdil ve ilga etmişsiniz... derdim. Sorardım, sorardım, sorardım. Konuşurlardı, konuşurlardı, konuşurlardı:

- Bir viski... derdim, onlar terleyince. Kibarca:

- Bir İskoç viski alır mısınız?

- La-la-la-la-li-li-lam...

- Ah bir savcı olsam, neler, neler, neler, neler yapmazdım...

"Komando" kamplarının yöneticilerini sorguya çeker, onlar hakkında, 142'nci maddenin ikinci fırkası gereğince dava açardım:

- La-la-la-la-li-li-li-li-lam... Ah bir savcı olsam... Neler, neler, neler yapmazdım...

Büyük işadamları ile işbirliği yapan bürokratları çağırır:

- Sizler, Anayasayı ihlale fer'an iştirak etmişsiniz... derdim.

- Bendeniz mi efendim, estağfurullah... derlerse:

- Zat-ı aliniz efendim...derdim. Sizler, sizler.

- La-la-la-la-li-li-li-lam... Ah bir savcı olsam...

Bütün soygunları, kredi ve arsa yolsuzluklarını birer birer izler, bunların sanıklarını sorguya çekerdim:

- La-la-la-la-li-li-li-lam...

Büyük ağabeyleri, kardeşleri, yeğenleri, damatları bir sıraya sokar, bir yıl içinde nasıl milyoner olduklarını sorardım.

- Ah bir savcı olsam, neler, neler, neler yapmazdım...

- La-la-la-la-li-li-li-lam...

Devletin "istiklalini tenkis "edenleri, 152'nci maddeden sorguyu çeker, petrollerin, madenlerin nasıl yabancılara verildiğini sorardım onlara.

- Ah bir savcı olsam...

Sorardım hepsini, hepsini sorardım onlara.

Bütün cinayetleri, bir bir ortaya çıkarıp, katilleri, canileri sorguya çekerdim. İşkencecileri yanıma çağırıp:

- Sizler insan mısınız?... derdim. Ah bir savcı olsam, ah, ah savcı olsam. Olamam ki...Yapmazlar ki...

- La-la-la-la-li-li-li-lam...

Ah bir savcı olsam...

Hep 141-142'den davalar açardım. Sabah dava açardım. Öğlen dava açardım. Öğleden sonra dava açardım. Akşam dava açardım. Toprak ağalarına, işadamlarına:

Sosyal bir sınıfın... derdim, öteki sosyal sınıflar üzerine derdim, tahakkümünü, derdim, kurmuşsunuz derdim.

- Ah bir savcı olsam, neler, neler, neler yapmazdım.

- La-la-la-la-li-li-li-lam...

Bütün yargılananlar, toprak ağaları, işadamları, politikacılar:

141-142'nci maddeler Anayasaya aykırı... derlerse: O zaman:

- Biz de o kanaatteyiz ama, şeriatın kestiği parmak acımaz... der, yine devam ederdim görevime:

- La-la-la-la-li-li-li-lam...

- Ah bir savcı olsam...

(Yeniortam, 29 Haziran 1974)

Muhalefet görevini yapmıyor. Bugün, "millet bütünlüğüne" ve "hür demokratik düzenimize" karşı bazı şarkı ve türkülerle, Marksist, Leninist hatta Maoist bir düzen getirmek isteyenler. TRT mikrofonlarına kadar uzanmışlardır Radyo ve televizyonlarda bir türkü ısrarla çalınmaktadır.

- *Sağdan "sola" "soldan" sağa salla bayrağı düşman üstüne...*

Bu gibi türkülerle, sinsice "sol" propagandası yapıldığı açıktır. Bayraklar "soldan" sağa, sağdan "sola" neden sallanır? "Sol" bir düzen getirmek için. Marksist'lerin maksadı açıktır.

Bugünlerde çalınan bir başka şarkı da gözden kaçmamıştır:

- *Nice güle arzeyleyem, "kızıl" gülem ben...*

Görülüyor ki, burada da "kızıl" denilerek, açıkça Kızıl Çin propagandası yapılmaktadır. Neden "beyaz gül" denmiyor da "kızıl gül" deniliyor?.. Maocular nerelere kadar sızmışlar, baksanıza!

Ayrıca, ikide bir, hiç ilgisi yokken:

Kızılcıklar oldu mu?... diye türküler söylenmekte ve buna da seyirciler tempo tutmaya zorlanmaktadır. Bir memlekette, "kızılcıklar oldu mu?" diye sormak, Marksistler ve Leninistler ve hatta Maoistler, ihtilal için hazır mıdır?.. demektir.

Aynı günlerde:

- *Bize de derler Çakıcı / "Yakanz" konaklan...* diyen türkülere yer vermek, açıkça "şehir eşkiyalığını" tahrik ve teşvik etmek demektir. Bir de şuna bakın:

- *Pencere kınldı, piştov patladı...*

Ya bu ne demek?.. Kimsenin gözünden kaçmıyor bunlar. Bazı türkülere ustaca yerleştirilmiştir bu propaganda unsurları:

- *Kalenin dibine taş ben olayım,*
Gelene geçene "yoldaş" olayım...

"Yoldaş" kime denir? Komünistlere. Peki "yoldaş"ın ne işi var türküde?.. Açık değil mi meş'um emelleri?!..

Ya şuna ne demeli:

- *Ben giderim sağa, o çeker beni "sola"*

İşte, "şiddet unsuru" da var burada. Millet sağa gidiyor, fakat sola çekiliyor. Hem de zorla. Sosyal bir sınıfın öteki sosyal sınıflar üzerine tahakküm tesis etmesi de ancak böyle olur işte.

Şu türküye bakın:

- *O yana dönder beni "bu" yana dönder beni,*

Sağ yanımda yare var "sol" yana dönder beni...

Yani, açıkça "solcu" olalım demek istiyor türkü. Sağ yanında yarası varmış. O yara ne? Şanlı tarihimizin, atalarımızın yadigarı olan yara mı? Sağımız neden yaralı olsun?

12 Mart 1971 tarihinden önce bazı "tepeden inmeciler" de:

- *Bu "son meclis," can üzre cam olsun erenler...* derken meclisin feshedilerek yerine, Marksist-Leninist bir "kurucu meclisin" gelmesini istiyorlardı.

Dağlar, dağlar, viran dağlar... diyen Rumeli türküsünde de dağlarda "kır eşkiyalığı" yapan anarşistlere seslenilmekte, üstelik:

- *Ferman padişahın, dağlar bizimdir...* denilerek de, kırlardan şehirlere doğru gelişecek eylemler övülmektedir.

Pir Sultan Abdal'dan:

- *Gelin canlar bir olalım...* türküsü çalınırken de, bütün devrimcilerin, "demokratik devrim stratejisine" göre örgütlenmeleri ve bundan sonra da "eylemli kalkışma"ya geçmeleri salık verilmektedir.

İşte, kamuoyu böyle hazırlanmaktadır. TRT'nin Marksist-Leninist bir ihtilal hazırlığı içinde olduğu "her türlü izahtan varestedir." "Millet vicdanında makes bulmayacak olan bu haince emeller", zaten, milliyetçi vatandaşlarımız gözünde "ebediyyen mahkum olmuş"tur. "Körpe dimağları" kimse zehirleyemeyecektir. Milli vicdan, buna izin vermeyecektir.

TRT için bir meclis araştırması yapılmalı ve yöneticiler layık oldukları cezalara çarptırılmalı, İsmail Cem kurşuna dizilmeli, Mehmet Barlas ipe çekilmelidir.

Yeter bu milletin solculardan çektiği...

(Yeniortam, 23 Haziran 1974)

NERDE O GÜNLER?

"Günlerin Getirdiği" adlı televizyon programına çağırılan Başbakan Bülent Ecevit, iç ve dış politika konularında görüşlerini açıklayınca, Bay Demirel hemen çıkışını yaptı:

- Ben de konuşacağım.

Bozbeyli de sesini yükseltti. Durur mu hiç:

- Ben de konuşmak istiyorum.

Artık bundan sonra bütün siyasetçiler tek tek başvurup:

- Ben de...

- Ben de...

- Ben de... diyerek biraz baş ağrıtacaklar. Ne yapalım! Partiler, demokrasimizin vazgeçilmez unsurlarıdır. Katlanmak zorundayız. Gülü seven dikenine katlanır.

TRT'de yönetici olmak basbayağı güç iş, baksanıza. Televizyon ekranı da çok ilgi çekici galiba.. Herkes, ille de televizyonda görünmek istiyor. Güçlük de buradan çıkıyor. Düşünün bakalım:

Ajda Pekkan Hanımefendiye televizyonda bir program ayırsak, acaba, bir süre sonra, "Hümeyra" ve "Nilüfer" kızlarımız da:

- Biz de isteriz... derler mi? Bilemeyiz ki...

Geçenlerde Secaattin Tanyerli, Türkçe tangolar söyledi. Biraz yaşlılarımız, geçmiş günleri hatırladılar. Ne iyi oldu ama, değil mi? Üstad içli okuyordu. Şimdi, tangoların unutulmaz yıldızı Celal İnce de çıkıp:

- Ben de söylemek isterim... derse: ne güç durumda kalınacaktır?

Güç iş vallahi...

Bir de "Makber" sorunu var önümüzde. Güftesi "şair-i azam" Abdülhak Hamid merhum tarafından yazılan bu "milli" feryadımızı, önceleri, "Hafız Burhan Efendi" dillendirmişlerdi. Hafızın vakitsiz "ufulü" dolayısıyla, "Hamiyet Yüceses" ablamız:

- Her yer karanlıık... diyerek vatandaşlarımızı hiç öksüz bırakmamışlardı. Son zamanlarda da, Emel Sayın kardeşimiz, Rusya'daki Marksist-Leninistlere son Moskova gezisinde, aşk ile:

Allah... çektirmekle kalmamış, üstelik, "Makber" gazelini tek başına çekme konusunda kamuoyuna teminat da vermişti. Şimdi Emel Sayın'a bir program ayrılsa Hamiyet Yüceses ablamız:

"Makber" bana, Hafız Burhan'dan miras kalmıştır. 359 sayılı yasa gereğince, bu gazeli benim de çekmem gerekir

Anayasal haklarımı çiğnetmem ben kimseye... derse, ne yapacaktır, İsmail Cem ve Mehmet Barlas?

Güç iş diyorum ya, vallahi gerçekten çok güç. Kimseyi kırmayacaksın, kimseyi gücendirmeyeceksin, herkesi televizyon ekranına çıkaracaksın... Olacak iş değil! Allah yardımcıları olsun.

"Allah" yardımcı oluyor da, "kul" güçlük çıkarıyor galiba...

Mehmet Barlas, televizyonda, Ankara Belediye Başkanı Vedat Dalokay ile Fikret Otyam dostumuzu konuşturmuştu. Şimdi, İstanbul, İzmir, Bursa, Adana Belediye başkanları hep birlikte:

- Bizler de televizyona çıkacağız derlerse, ne yapılacaktır?

Dahası var: Gazetesindeki köşesinde:

Hangi gazetede, milliyetçiliğin hizmetkarı olan Tercüman'a ve bizlere gizli açık sövülüyor; o gazete komünisttir ve Moskof parası ile çıkmaktadır. Böyle bilsinler... diyen "sağcı" Ahmet Kabaklı, cümle küfürleriyle televizyon ekranını şereflendirdiler. Bundan önce de Tarık Buğra, televizyonda TRT Genel Müdürü ile tartışabilmişti. Şimdi, bazı "solcu" yazarlar çıkıp:

- Biz de konuşacağız ve Kabaklı'ya cevap vereceğiz... derlerse ne olacak?

- Sen suuuus... denilecek değil ya?

Bırakalım bu konuyu. TRT futbol maçlarını başarı ile gösteriyor. "İkinci Küme" takımları çıkıp:

- Bizim maçlarımızı da gösterin. Bölücülük yapıyorsunuz... Eşitlik nerede, derlerse:

- Buyurun Danıştay'a... karşılığı mı verilecektir?

Görüyorsunuz, güç iş TRT'de yönetici olmak...

Nasıl aramazsınız o eski günleri? Belki genç okuyucular pek hatırlamaz. Bir zamanlar Nihat Beyler, Ferit Beyler, Musa Paşalar vardı. Onların zamanında hiç böyle tartışmalar çıkmazdı. Büyüklere saygı gösterilir, "sus" denilince susulur, "otur" denilince oturulurdu.

Nerde... Nerde o eski günler efendim!

(Yeniortam, 1 Temmuz 1974)

OTURARAK MI, AYAKTA MI?

Televizyonun bütün yurda yayılışı çok yararlı oldu bana sorarsanız. Halk bütün parti liderlerini daha yakından tanımak olanağını buldu. Bu, demokrasimiz için büyük kazançtır.

Geçenlerde Demirel'i izledik ekranlarda:

Ben ayakta konuşmak istiyorum. Televizyoncular beni zorla oturtuyorlar... diye bir yakınma ile başladı konuşmasına. Sonra ekledi:

- Televizyonu bu memlekete sokan bizleriz...

Şu işe bakın Allah aşkına! Koskoca Demirel'i oturmaya zorluyormuş TRT'ciler. O da "milletin huzurunda" haykırıyor:

- Beni oturtamazsınız...

İşte bütün hükümet buhranı dediğiniz bundan çıkar...

Bence Demirel'i oturtmak, insan haklarına aykırıdır. Anayasa ile bağdaşmamaktadır. 359 Sayılı TRT Yasasına da ters düşmektedir. Bırakın ayakta dursun...

Ayakta dursun ki, gül yüzünü hep birlikte görelim. Gül endamını da doya doya görebilelim. Gerçi Ankara'da İtfaiye Meydanında fotoğraf çektirmeye kalksa:

- Beyim şu tabureye otur... deyip yüzünü sağa sola döndürürler ama, madem ki, televizyonu Türkiye'ye o soktu, bırakın ayakta dursun.

Ayakta durmak ne kelime, ayak ayak üstüne atsın, bağdaş kursun, yan yatsın, ne dilerse yapsın. Televizyonu Türkiye'ye sokan adam; televizyon ekranına istediği gibi sokulur. Hakkıdır bu onun.

TRT'ci arkadaşlar çok ayıp etmişler doğrusu...

Bu konu Senatör Hüsamettin Çelebi tarafından gündem dışı konuşmayla Senatoya getirilmeli, "milletin huzurunda" enine boyuna tartışılmalıdır Ayrıca hükümet temsilcisi Fikret Ekici TRT Genel Müdürüne bir mektup yazıp, mektubun bir kopyasını da basına vermeli, Kurban Bayramında çıkacak "Bayram Gazetesi" de bu konuya geniş yer ayırarak:

Yeter artık. Kimseyi oturtamazsınız... diye başlıklar atmalı, Ticaret ve Sanayi Odaları:

Ayakta durmak isteyen adamı ancak komünistler oturtur... diyerek "hür teşebbüs" düzenini korumalıdır. Şimdi, bundan daha önemli konu yoktur Türkiye'de.

Süleyman Demirel'e:

- Oturun beyefendi... demek, devletimizin ülkesi ve milletiyle bölünmezliği ilkesine aykırıdır. Parlamentonun manevi şahsiyetine hakarettir. TBMM'ni "tahrik" ve "tezyif" anlamına gelmektedir. Demirel ayakta durmalıdır, ki, devletimiz ayakta kalabilsin.

TRT, İsmail Cem ve Mehmet Barlas'ın göreve getirildiği günden beri Süleyman Demirel konusunda hep yanlış politika uygulamaktadır. Sadece Demirel için mi? Erbakan için de öyle. Az çıkarıyorlar ekrana.

Erbakan Hazretleri de basın toplantılarına, "erkekler saz topluluğu" gibi tam kadro ile çıkmaktadır. Ne kadar milletvekili varsa, Erbakan'ın ardına dizilmekte ve sanki, "sultaniyegah" makamından "semai" okuyacak gibi, bir bir ekranlardan gözükmektedirler. Ben de, bunlara bakıp:

- Ne aydınlık yüzler. Ne çağdaş insanlar şunlar... diye iftihar ediyorum, göğsüm kabarıyor. İşte parlamento çoğunluğundan en az yüz yıl ilerdeki insanlar bunlar. Toplumu nasıl aşıp geçmişler!.. Ekrandaki toplu görünümlerinin fotoğrafları belki birkaç yüz yıl sonra tarihçiler ve arkeologlar için kim bilir, ne bulunmaz belge olurdu!..

- İşte yirmibirinci yüzyıla yaklaşırken Türkiye'yi yönetenlerden bir kısmı bunlardı... diye, bu fotoğraflar tarihsel belgeler olarak gösterilir ilerde herhalde.

Erbakan da Demirel de, sık sık ekranlara çıkarılmalıdır. Hele Demirel özellikle sabah-akşam görünmelidir televizyonda. Haberlerden önce, haberlerden sonra, "Güne Bakış"ta, "Günlerin Getirdiği"nde, "Her Hafta Bir Konuk"ta, hatta "Tele-Sporda Pembe Panter" yerine hep Demirel gösterilmelidir. Gece Sinemasında da yer almalıdır, spor programlarında da! Özellikle reklam programlarında; temizleme tozu:

Beyazın da beyazı... denilerek sunulurken de Demirel konuşmalıdır. Her fırsatta televizyona çıkmalıdır Demirel. Evinden çıkarken, evine giderken hep konuşmalı ve ekranlar gece gündüz bu görüntüleri vermelidir. Milleti, eğlenceden yoksun bırakmaya ne hakkı var TRT'nin?!..

Bana sorarsanız Ecevit "erken seçimi" ancak bu koşulla kabul etmelidir... Üçyüz değil, dörtyüz milletvekili çıkarır bu yolla...

(Yeniortam, 14 Kasım 1974)

Süleyman Bey:

- Buhranı biz çıkarmadık. Buhranı çıkaran çaresini bulsun... diyor. Hükümet kurmaya çalışırken de:

Sola ve komünizme karşı hükümet kuracağım... diye söylevler vermişti.

Sola karşı hükümet nasıl kurulur? Kuralım da görsünler...

Başbakan Cevdet Sunay olmalı. Boy, bos, bilgi, kültür, yetenek, ne dersen var. Ağır, oturaklı. Sola da karşı. Komünizme ise kapkarşı. Tabiata düşkün, yeşillikleri sever. "Hür teşebbüs" yanlısıdır.

Evet Başbakanı bulduk... Gelelim Başbakan Yardımcılarına...

Hemen akla "kuvvetli ve inandırıcı" Nihat Bey geliyor. Televizyonda şöyle bir göründü mü, ekranlar çatır çatır çatlar korkudan. Okumayı sever. Kitap düşkünüdür. O kadar ki, kendi kitapları yetmemiş, 12 Mart'tan sonra onun bunun evini bastırarak bir sürü kitap da toplatmıştır. Geçen yıl bütün kitaplarını Meclis Kütüphanesine bağışladı. Şimdi kitapsızdır. Reformcudur. Hafta sonlarında reform yapar. Hafta başlarında Atatürkçüdür. Balyoz sanayiinin gelişmesinde büyük katkıları vardır.

Öteki Başbakan Yardımcılığına Sadi Koçaş atanmalıdır. Kendisi spikerliğe çok meraklıdır. Bu nedenle "Hükümet sözcüsü" görevini başarı ile yürüteceği sanılmaktadır. Atatürkçülük konusunda kendisiyle yarışmak çok güçtür. "makabline şamil" Atatürkçüdür. İktidardayken, Sivas'ta yaptığı konuşmada "son Müslüman devletini" kurtarmaktan söz ederek Atatürkçülüğünü bir kez daha kanıtlamıştır. Eski istihbaratçıdır Kurmay subaydır, şimdi ise ticaretle meşguldür...

Bir de Orhan Kabibay var...

Kabibay, Milli İstihbarat Teşkilatına bakan yetkili Devlet Bakanı olmalıdır. Bu görevde millete daha nice nice büyük hizmetler edeceğinden hiç kimsenin şüphesi olmamalıdır. En yakın arkadaşları işkence evlerinde can çekişirken, Cumhuriyetçi Güven Partisi'ne girecek kadar sola ve komünizme karşıdır. İçtenliğini kanıtlamıştır.

İçişleri Bakanlığına Faik Türün getirilmelidir. Türün 12 Mart sonrası başarılı hizmetleriyle göze girmiş, ülkemizi Ecevit'ten

ve komünizmden kurtarabilecek tek adamdır. Bu nedenledir ki İçişleri Bakanlığı için "solcuların nefesini" dinleyerek "Zehir Hafiye" adıyla anılan Faruk Sükan'ı bile düşünmemekteyiz.

Adalet Bakanlığı için tek isim emekli Tuğgeneral Ali Elverdi'dir hiç şüphesiz...

Türkiye'nin dünya ulusları önünde saygınlığının artması için Elverdi gibi bir Adalet Bakanına şiddetle ihtiyaç vardır. Bu sayede, Ceza Yasası da yeniden düzenlenir ve mahkemeler de büyük yüklerden kurtarılmış olur. Örneğin:

- Düzene karşı olanlar asılır... gibi ceza maddeleri ile ülkemiz, sola ve komünizme karşı olarak "Hür Dünya"daki yerini alır. Gecikmemizin nedenlerinden biri şüphesiz Ali Elverdi gibi büyük devlet adamlarının kendilerini şimdiye kadar başka hizmetlerde harcamalarıdır.

Dışişleri Bakanlığı için İhsan Sabri Çağlayangil gibisini bulmak şimdilik olanaksızdır. Ticaret Bakanlığı için Naim Talu, Maliye Bakanlığı için de Ferit Melen'i düşünüyoruz. Melen aynı zamanda, rejimin "ideologu" olarak çalışmalıdır. Çünkü Melen gibi düşünen bir kafayı yirminci yüzyılda bulmak çok güçtür.

Alparslan Türkeş'e de bir görev verilmelidir. Gençlik ve Spor Bakanlığına getirilmelidir Türkeş. Gençliği sabahtan akşama kadar kamplarda eğitir bir güzel. Yediden yetmişe herkes titrer ve kendilerine döner

- Demirel ne olacak?.. diye sorarsanız, ona uygun bir bakanlık var. Bayındırlık Bakanı olur Demirel. İnşaat işlerinden anlar. Mühendislik, Süleyman Bey'i Süleyman Bey yapan meslektir.

Feyzioğlu Milli Eğitim Bakanlığına atanmalıdır. Ancak böyle milli eğitim "Yıkıcı akımlardan" korunmuş olur. Feyzioğlu üniversiteye, üniversiteler de Feyzioğlu'na bağlanmalıdır

- Bozbeyli ne yapacak?.. diyeceksiniz. Elbette dedikodu yapacak değil. Ona da bir görev verilecek. Turizm ve Tanıtma Bakanlığı'mı, yoksa yeni kurulacak "Komünizmle Mücadele Bakanlığı" mı, bilmem, işte bir bakanlık verilecek. Verilecek dediysem, inanmayın. Bozbeyli'ye bakanlık verilmez, o isterse alır, istemezse almaz. Nazlıdır kendileri.

İşte sizlere "sola karşı" kurulacak kabinenin iskeleti...

Bizden bu kadar

Sizler de bu tür bir kabinede görev almasını istediğiniz politikacıları bizlere yazarsanız hükümet bunalımının çözümünde yardımınız dokunur. Vatana hizmet edersiniz.

Bazı politikacılar gibi havanda su dövecek değiliz ya... Ne elimizde "havanımız" var, ne de onlar kadar su koyuveriyoruz.

Yetenek ve kişilik işidir bütün bunlar...

Onlar kadar "Milliyetçi" olmak kolay mı?

(Yeniortam, 30 Ekim 1974)

YAPILAR

Gazeteye giderken her gün, İlk Büyük Millet Meclisi'nin önünden geçiyorum. Kurtuluş Savaşı bu yapıdan yönetilmiş. Mustafa Kemal Paşa ve boz kalpaklı devrimciler burada toplanmış. Müze oldu şimdi burası. Ara sıra girip gezerim yeniden.

İkinci Büyük Millet Meclisi de Ulus'tadır. Şimdi "CENTO"ya ayrıldı bu yapı. Eskiden yemyeşil ve güzel bahçesi vardı. Heykelciklerle süslenmiş havuzlarında renkli balıklar oynardı. Bayar-Menderes döneminde yabancıların istediği "Petrol" ve "Maden" Yasaları, "Yabancı Sermayeyi Teşvik Yasası" bu yapıdan çıkmıştı hep. Şimdi "CENTO" olmuş bu eski Meclis. Kapısında yabancı bayraklar asılmış ve yabancı subaylar girip çıkıyor durmadan.

Cumhuriyet Halk Partisi'nin eski yapısı da iyice eskimişti artık. Merdivenler gıcırdıyordu çıkarken. Bundan sonra yeni yükler taşımaya elverişli değildi bu yapı. Belki bunun için, yepyeni bir "genel merkez" yapılıyor Çankaya'da.

Hayırlı olsun... diyelim. Acaba bu yeni yapıda, "parti sol kanadı" gibi salonlar, odalar ayrılacak mı?.. Yoksa yapının "merkezi" "ortanın ortasına" mı oturtulacak?..

Biz ne bilelim!.. Müteahhitler bilir bütün bunları...

Adalet Partisi de yeni bir inşaat tamamlamak üzere, Selanik caddesi'nde kat kat yükseliyor yeni yapı. Acaba temelleri sağlam mı? Bakarsınız birden bire "güm" diye çökmüş koskoca AP... Olur mu olur!

Bu yapının hemen yanında "Eski Muharipler Derneği" vardır. Acaba emekli Orgeneral Faik Türün bu derneğe geliyor

mu? Gelmez herhalde. Çünkü onun silah arkadaşları, "Ticaret ve Sanayi Odaları" üyeleridir artık. Ne yapsın eski arkadaşlarını?!.. Yenileri daha kârlı günümüzde.

Söz gelişi, "Meşrutiyet" Caddesi'nde yolunu şaşırmış bir yurttaşımıza Adalet Partisi'ni nasıl tarif eder, nasıl yol gösterirsiniz?

Anayasa Mahkemesi'ni şöyle bir geç, tam karşısında sağda... dersiniz, olur biter. Yurttaşımız da eliyle koymuş gibi bulur Adalet Partisi'ni.

Anayasa Mahkemesi'nin tam karşısında, sağdadır AP Herkes bunu bilir...

Demokratik Parti de oralardadır. Bu partinin şimdiki genel merkezinde bir zamanlar "Fikir Kulüpleri Federasyonu" otururdu. Sosyalist gençler bu katta konferanslar ve açık oturumlar düzenlerdi. Devrin İçişleri Bakanı Faruk Sükan burada konuşulanları:

Solcuların nefes alışlarını bile dinliyorum... diyerek dinletmişti. İşte bu yapıdan çıkan seslerin ülkede çok yankı yaptığını bildiğinden, genel merkez olarak burayı seçmişti zehir hafiye! Sükan, İçişleri bakanı olarak solcuların nefeslerini dinlemişti ama, kendi partisi içindeki Demirel markalı dinleyicileri henüz bulamamıştır. Ne demişler:

- Alma mazlumun ahını, çıkar aheste aheste...

Türkiye Sosyalist İşçi partisiyle, Milli Selamet Partisi'nin binaları da karşı karşıyadır. Ankara'da Milli Selamet Partililer sabah akşam Sosyalist Partinin tabelasını görünce:

- La havle... çekiyorlardır amma, biraz sabırlı olsunlar Sabrın sonu selamet. Bir daha 12 Mart gelirse ancak o zaman kapanır sosyalist partiler. Şimdi ise geometrik hızla çoğalacak.

- Ben sosyalistim, sen revizyonistsin... diye diye bir düzine sosyalist partiyle Avrupa "rekoru" kıracağız galiba.

"Çoğulcu demokrasilerde" olur böyle şeyler...

Milli Selamet Partisi, 12 Mart'tan önce "Milli Nizam Partisi" olarak bilinirdi. Bu parti Anayasa Mahkemesi'nce kapatılınca, devlet, partinin bütün mallarına el koydu. Bu arada Meşrutiyet Caddesi'ndeki katın da devlet mülkiyetine geçmesi gerekiyordu. Fakat anayasa mahkemesi kararından hemen önce, bu kat bir partilinin üzerine kayıtlanıvermiş!..

Partinin el konmayan "mallarını" da hep birlikte gördük, sonra. Ne mallardı doğrusu!..

Milli Nizam Partisi Anayasa Mahkemesi'nce kapatıldı. Fakat parti yöneticileri hakkında hiçbir ceza soruşturulması yapılmadı. Türkiye İşçi Partisi de Anayasa Mahkemesi'nce kapatıldı ama, bütün yöneticileri onar on beşer yıl cezalara çarptırıldılar

- Nasıl olur?.. diye sormayacaksınız.

Burası Türkiye'dir, olur böyle şeyler...

Türkiye İşçi partisi'nin Ankara'da Mithat Paşa'da zar zor aldığı bir kat vardı. Parti kapatılınca bu kata da devlet el koydu. Fakat o tarihten bu yana kat boşu boşuna bekletilmektedir.

Türkiye İşçi partisi'nin bıraktığı boşluk sahipsizdir şimdi.

Kim dolduracak dersiniz?..

(Yeniortam, 2 Ocak 1975)

SAKAL, BIYIK, SAÇ

Son günlerde bu köşeden bir sürü muhbir adı okudunuz, birkaç belgeyle de karşılaştınız. Gelin bugün de biraz "boş" sözlerle avunalım. Bugün saçtan, bıyıktan, sakaldan söz açalım. Ne derler:

Yukarı tükürsen bıyık, aşağı tükürsen sakal...

Bu, güç durumda kalmış insanları tanımlar Hem sakal hem de bıyığı, tükürürken kurtarabilmek için, içine düşülen çaresizliği anlatıyor bu atasözü. Bu atasözü bilmem kaç yüzyıllıktır... O zamanlar, uğursuz politikacı yüzleri bilinmediği için:

Politikacının suratına tükür... gibi sözler söylenemezdi doğal ki.

Ya Karacaoğlan'a ne dersiniz?

"Sakal seni matkap ile oyayım.

Bir kız bana emmi dedi neyleyim..."

Karacaoğlan, genç kızların, sakalına bakıp "emmi" demesinden çok çok tedirgin olmuş. Olmuş da, sakalını matkap ile oymaya karar vermiş. Bu "yaşlılık-gençlik" de önemli konu bu işler için. Gerçi sevimli başbakanımız:

- Erkekler poligamdır... demişse de, yine de gencin yaşlının yapacağı işler başka başkadır. Başbakanlık için de yaş önemli

olsa gerek. İnsan yaşlandıkça sağlığını yitirebilir Midesi ağrır, böbreği ağrır, romatizması tutar, prostat olabilir, daha daha, ne bileyim, enfarktüs krizleri geçirebilir, damarlarda bir tıkanıklık oalbilir, beyin damarları kireçlenebilir. Fakat sevimli başbakanımız "acul" Sadi bey bunlara banamısın demiyor:

Erkek olan poligamdır... diye tutturuyor. Ben kulağınıza bir şey söyleyeyim mi? Sadi bey bu "poligamlık" konusunu biraz daha işleyip bu konuda "reformlar" ve "yasa değşikliikleri yapabilseydi, memleketimizin bütün erkeklerinden "güvenoyu" alırdı... Böylece gençlere taş çıkarırdı.

Gençler için de:

Daha bıyığı terlememiş delikanlı... diye bir tanım vardır. Yaşlılar, yaş "kemale erdikçe" gençlere tepkilerini de arttırırlar. Bıyığı terlememiş gençlerin asılıp kesilmeleri, işsiz güçsüz kalmaları, bir ayağı çukurdakilerin avuntularından biridir

Bu "sakal" ve "bıyık" konusu, siyasal yaşamımıza da girmiştir son yıllarda.

Mao bıyıklı gençler... gibi sözlere çok tanık olunmuştur. Oysa Mao'nun bıyığı yoktur! Peki nereden çıkıyor bu söz? Bilgisizlikten çıkıyor, başka nereden olacak... Doktrinden anlamazsanız. Peki. Hiç Mao'nun fotoğrafını da mı görmediniz?

Görmüşlerdir de görmemezlikten gelmişlerdir.

Karl marks'ın da sakalı vardır. Ara sıra sağcı yayın organlarında:

Sakallı Marks... diye başlayan bilimsel eleştirilere rastlarız. Evlerde yapılan aramalarda "Paşa dedenizin" sakallı resmi varsa, yandığınız gündür! Dedenizin Karl Marks olmadığını kanıtlamak için mahalle muhtarını tanık göstermek zorundasınız. Bir fakültede yapılan aramada "Che Guevera"nın fotoğrafını:

Bırak canım o Barış Manço'nun resmidir... diye çekip almayan memurun hoşgörüsüne ne dersiniz? Bu sakal, bıyık, saç konuları bildiğiniz gibi değil, gördünüz...

Bazı adamlar için:

- Sakalından utan... derler. Bizdeki bazı saçsız politikacıları düşünüyorum. Bunların sakalı da yok. Demek ki utanmaları söz konusu değil. Saçı yok, sakalı yok... Kim bunlar?

Bunlar da utanmaz politikacılardır...

Kurtuluş Savaşı sonrası Ankara'sında "Sakallı Celal" diye anılan bir lise müdürü varmış. Açık görüşlü, tok sözlü bir admmış Sakallı Celal.

Türkiye doğuya doğru giden gemide, batıya doğru koşan bir adama benzer... demiş o günlerde. O günden bu yana hiç "dümen" kırmadık. Gidiyoruz öyle.

Sözlerini çevrelerine dinletmeyen insanlar:

Vay benim köse sakalım... derler Ya da:

Sakalımız yok ki sözümüz dinlensin... diye yakınırlar. İznizle ben de burada bir yakınacağım:

Yurttaşlarımız milletvekillerini ve senatörleri seçip Ankara'ya yollamışlar. Partiler var. Allah başımızdan eksik etmesin, parti liderlerimiz var. Parlamento dışı liderimiz Celal Bayar var Parlamento içi liderimiz Demirel var. Fakat bir türlü hükümet kurulmuyor. Hükümet kurulmadıkça Sadi Bey, devlet işlerinden zaman ayırıp "poligamik" çalışmalar yapamıyor. Ne olacak bu işin sonu? Birtakım insanlar:

- Bir gece ansızın gelebilirim... diye rap rap hazırlık yapıyorlar. Sesler duyulmuyor mu?

Sakalımız yok ki, sözümüz dinlensin...

(Yeniortam, 11 Ocak 1975)

"Yargıcıyla, avukatıyla tüm hukukçular esir alınmıştı Hitler rejiminde. Hukuk profesörleri birer papağan, yargıçlar ise oyuncaktı Hitler'in elinde. Bugün Hitler'e uşaklık etmiş yargıçlara hukukçu demek mümkün müdür artık? Bunlar, siyasal cinayetlerin kiralık katilleridir. Bir yüksek kürsüye cübbeyle çıkmak, cellatlığa meşruiyet kazandıramaz hiçbir zaman."

Uğur Mumcu

ISBN 975-8084-24-0

um:ag
KDV Dahil
800.000 TL